

**T.C. KOCAELİ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANABİLİM DALI
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI BİLİM DALI**

MUHAMMED YŪSUF BEYĀNĪ'NİN ŞECERE-İ HŪĀREZM-ŞĀHĪ'Sİ
[400a – 509b]
(Giriş, Transkripsiyonlu Metin, İnceleme, Dizin-Sözlük, Tıpkıbasım)

DOKTORA TEZİ

AHMET KARATAŞ

KOCAELİ, 2022

**T.C. KOCAELİ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANABİLİM DALI
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI BİLİM DALI**

MUHAMMED YÛSUF BEYÂNÎ'NİN ŞECERE-İ H'ÂREZM-ŞÂHÎ'Sİ
[400a – 509b]
(Giriş, Transkripsiyonlu Metin, İnceleme, Dizin-Sözlük, Tıpkıbasım)

DOKTORA TEZİ

AHMET KARATAŞ

PROF. DR. MÜNEVVER TEKCAN

KOCAELİ, 2022

**T.C. KOCAELİ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANABİLİM DALI
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI BİLİM DALI**

MUHAMMED YŪSUF BEYĀNĪ'NİN ŞECERE-İ HĀREZM-ŞĀHĪ'Sİ
[400a – 509b]
(Giriş, Transkripsiyonlu Metin, İnceleme, Dizin-Sözlük, Tıpkıbasım)

DOKTORA TEZİ

Tezi Hazırlayan: Ahmet KARATAŞ

Tezin Kabul Edildiği Enstitü Yönetim Kurulu Karar ve No: 05.07.2022/20

KOCAELİ, 2022

ÖN SÖZ

Tez çalışmamıza konu olan Muhammed Yûsuf Beyânî'nin (1840-1923), *Şecere-i Hârezm-şâhî* adlı eseri, Türkistan coğrafyasında, Munîs ve Âgehî'den sonra Hive hanlığı tarihi anlatım geleneğinin devamını içeren önemli bir çalışmadır.

Beyânî, Munîs ve Âgehî'nin izinde giderek Harezmi bölgesinde XVII. yüzyılın ikinci yarısından başlayarak 1873 yılına kadar olan olaylar ve 1873 – 1914 yılları arasında meydana gelen gelişmeleri anlatmıştır.

16 bölümden oluşan eser, Âdem peygamberden itibaren, Nuh peygambere kadar geçen dönemi kıssalardan hareketle tasvir ettikten sonra, Moğol soy kütüğünü ortaya koyarak devam eder. *Şecere-i Hârezm-şâhî*, Harezmi Hanlığı'nın Cengiz Han'ın soyundan gelen İlbars Han'ın hükümdarlığı zamanında kurulmasından başlayarak, hanların hayatları etrafında geçen olayları anlatır, hanlığın son hükümdarı İsfendiyar Han dönemiyle son bulur. Eser, Hive coğrafyasının tarihi için dikkate değer bir niteliktedir. Müellifin bizzat tanıklık ettiği Hive bölgesinin Rus istilasına uğradığı dönemlerin aktarımı, birinci elden kaynak durumundadır.

Bu çalışma beş bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde Çağatay dili ve edebiyatının tarihine değinilmiş, Hive Hanlığı Tarih Yazıcılığından bahsedilerek *Şecere-i Harezmi-şâhî'nin* bu gelenek içerisindeki yeri ve önemi değerlendirilmiştir. Daha sonra *Şecere-i Harezmi-şâhî'nin* müellifi Muhammed Yûsuf Beyânî hakkında bilgi verilmiştir.

İkinci bölümde, *Şecere-i Harezmi-şâhî'nin* [400a-509b] arasındaki bölümünün transkripsiyonlu metni verilmiştir. Metnin kuruluşunda eserin Özbekistan Bilimler

Akademisi Doğu Bilimleri Enstitüsünde 9596 font numarası ile kayıtlı tek nüshası esas alınmıştır.

Üçüncü bölümde, eserin yazım ve dil özellikleri incelenmiştir. Bu bölümde, eserin imla özellikleri verildikten sonra “Ses Özellikleri” başlığı altında ünlü ve ünsüzler sistemi, ünlü ve ünsüz uyumları ile ses değişimleri incelenmiş, metindeki Kıpçak ve Oğuz Türkçesine ait unsurlar tespit edilmiştir. “Şekil Özellikleri” başlığı altında ise eserin morfolojik özellikleri ele alınmıştır.

Dördüncü bölümde, metnin sözlük ve gramer dizini yer almaktadır. Dizinde, Reşit Rahmeti Arat’ın *Kutadgu Bilig* çalışmasında yaptığı ekler sıralaması esas alınmıştır. Ayet, hadis ve dualar ile diğer Arapça ve Farsça ibarelerin Türkçe çevirileri ayrı başlık altında verilmiştir.

Beşinci bölümde metnin tıpkıbasımından örneklerle yer verilmiştir.

Bu çalışma sırasında, tüm bilgi birikimi ve deneyimiyle bana her konuda destek veren, çalışmalarımın her aşamasını titizlikle inceleyip takip eden çok değerli hocam ve tez danışmanım Prof. Dr. Münevver TEKCAN’a, doktora eğitimim boyunca burs desteği ile maddi ve manevi destek sağlayan Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Başkanlığına, Türk Dil Kurumu Başkanlığına ve idarecilerine, tezimin her aşamasında benden desteklerini esirgemeyen aileme teşekkür ederim.

Ahmet KARATAŞ

HAZİRAN, 2022

İÇİNDEKİLER

İÇİNDEKİLER	I
ÖZET	VII
ABSTRACT	VIII
KISALTMALAR	IX
GİRİŞ	1

BİRİNCİ BÖLÜM

1. ÇAĞATAY TÜRKÇESİ ve ŞECERE-İ H'ÂREZMŞÂHÎ	3
1.1. ÇAĞATAY TÜRKÇESİ	3
1.2. ÇAĞATAY EDEBİYATI	5
1.2.1. Klasik Öncesi Dönem	5
1.2.2. Klasik Dönem	6
1.2.3. Klasik Sonrası Dönem	6
1.3. HİVE HANLIĞI DÖNEMİNDE ÇAĞATAY EDEBİYATI	7
1.4. HİVE TARİH YAZICILIĞI VE ÖNEMLİ TARİH YAZICILARI	9
1.5. ŞECERE-İ H'ÂREZM-ŞÂHÎ	12
1.5.1. Şecere-i H'ârezm-şâhî'nin Müellifi Muhammed Yûsuf Beyânî	12
1.5.2. Şecere-i H'ârezm-şâhî	13
1.5.3. Şecere-i H'ârezm-şâhî İle İlgili Yapılan Çalışmalar	14
1.5.4. Şecere-i H'ârezm-şâhî'nin [400a – 509b] Varakları Arasındaki Kısımının İçeriği	16
1.6. METNİN KURULUŞU	19

İKİNCİ BÖLÜM

2. METİN	22

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

3. YAZIM ÖZELLİKLERİ	158
3.1. YAZIM ÖZELLİKLERİ	158
3.1.1. Ünlülerin Yazımı	158
3.1.2. Ünsüzlerin Yazımı	161
3.1.3. Harekelerin Yazımı	163
3.1.3.1. Üstün	163
3.1.3.2. Esre	163
3.1.3.3. Ötre	163
3.1.3.4. Med	163

3.1.3.5. Hemze	164
3.1.3.6. Şedde.....	164
3.1.3.7. Tenvin	164
3.1.3.8. Cezim	164
3.1.3.9. İzafet Kesresinin yazımı	164
3.1.4. Bitişik Yazılma	164
3.1.5. Eksik ve Yanlış Kelime Yazımı.....	165
3.1.6. Eklerin Yazımı	166
3.1.6.1. Yapım Eklerinin Yazımı	166
3.1.6.1.1. İsimden İsim Yapım Eklerinin Yazımı	166
3.1.6.2. İsim Çekim Eklerinin Yazımı	167
3.1.6.3. Fiil Çekim Eklerinin Yazımı.....	168
3.1.6.4. İsim-Fiil Eklerinin Yazılışı	169
3.1.6.5. Sıfat-Fiil Eklerinin Yazılışı	169
3.1.6.6. Zarf-Fiil Eklerinin Yazılışı	169
3.2. SES ÖZELLİKLERİ	170
3.2.1. Ünlüler	170
3.2.1.1. e/i Meselesi	170
3.2.1.2. Ünlü Uyumları	170
3.2.1.2.1. Kalınlık – İncelik Uyumu	170
3.2.1.2.2. Düzlük – Yuvarlaklık Uyumu.....	171
3.2.1.3. Ünlü Değişmeleri	172
3.2.1.4. Yuvarlaklaşma	173
3.2.1.5. Ünlü Düşmesi	173
3.2.1.6. Hece Düşmesi	173
3.2.1.7. Ünlü Birleşmesi	174
3.2.1.8. Kalınlaşma	174
3.2.2. Ünsüzler	174
3.2.2.1. Kelime Başında Korunan Ünsüzler	174
3.2.2.2. Ünsüz Değişmeleri.....	175
3.2.2.3. Ünsüz Uyumu	176
3.2.2.4. Ünsüz Düşmesi	178

3.2.2.5. Kelime Başında /y/ Meselesi	179
3.2.2.6. Ünsüz İkizleşmesi	179
3.2.2.7. Sedahlılaşma	179
3.2.2.8. Sedasızlaşma	179
3.2.2.9. Hemze (◌) > /y/ Değişmesi	179
3.2.3. Oğuz ve Kıpçak Unsurları	179
3.3. ŞEKİL ÖZELLİKLERİ	181
3.3.1. İsim Grubu	181
3.3.1.1. İsim	181
3.3.1.1.1. İsimden İsim Yapım Ekleri	181
3.3.1.1.2. Fiilden İsim Yapım Ekleri	181
3.3.1.1.3. Ek Kalıplaşması	182
3.3.1.1.4. İkilemeler	182
3.3.1.1.5. İsimlerde Çokluk	182
3.3.1.1.6. İyelik Ekleri	183
3.3.1.1.7. İsim Çekimi	183
3.3.1.2. Sıfat	185
3.3.1.2.1. İşaret Sıfatları	185
3.3.1.2.2. Niteleme Sıfatları	185
3.3.1.2.3. Sayı Sıfatları	185
3.3.1.2.4. Soru Sıfatları	185
3.3.1.2.5. Belirsizlik Sıfatları	185
3.3.1.2.6. Renk Adları	185
3.3.1.2.7. Sayı Adları	186
3.3.1.3. Zarf	186
3.3.1.3.1. Tarz Zarfları	186
3.3.1.3.2. Miktar Zarfları	186
3.3.1.3.3. Yer Zarfları	186
3.3.1.3.4. Zaman Zarfları	186
3.3.2. Zamir	186
3.3.2.1. Şahıs Zamirleri	186
3.3.2.2. İşaret Zamirleri	187

3.3.2.3. Soru Zamirleri.....	187
3.3.2.4. Dönüşlülük Zamirleri.....	187
3.3.2.5. Belirsizlik Zamirleri.....	187
3.3.2.6. Aidiyet Zamirleri	187
3.3.3. Edat.....	187
3.3.3.1. Çekim Edatları	187
3.3.3.2. Bağlama Edatları.....	188
3.3.3.3. Benzetme Edatları.....	188
3.3.3.4. Kuvvetlendirme Edatları.....	188
3.3.3.5. Soru Edatları	188
3.3.3.6. Ünleme Edatları	188
3.3.4. Fiil.....	188
3.3.4.1. İsimden Fiil Yapım Ekleri	188
3.3.4.2. Fiilden Fiil Yapım Ekleri.....	189
3.3.4.3. Fiil Kip Zaman ve Çekimi	189
3.3.4.3.1. Basit Kipler.....	189
3.3.4.3.1.1. Haber Kipleri	189
3.3.4.3.1.1.1. Geniş Zaman	189
3.3.4.3.1.1.2. Görülen Geçmiş Zaman	190
3.3.4.3.1.1.3. Anlatılan Geçmiş Zaman	190
3.3.4.3.1.1.4. Şimdiki Zaman.....	191
3.3.4.3.1.1.5. Gelecek Zaman	192
3.3.4.3.1.2. Dilek Kipleri	193
3.3.4.3.1.2.1. Emir Kipi	193
3.3.4.3.1.2.2. Dilek-İstek Kipi	193
3.3.4.3.1.2.3. Şart Kipi.....	193
3.3.4.3.1.2.4. Gereklilik Kipi	194
3.3.4.3.2. Birleşik Kipler	194
3.3.4.3.2.1. Hikaye.....	194
3.3.4.3.2.1.1. Geniş Zamanın Hikayesi.....	194
3.3.4.3.2.1.2. Anlatılan Geçmiş Zamanın Hikayesi	194
3.3.4.3.2.1.3. Şartın Hikayesi.....	195

3.3.4.3.2.2. Rivayet.....	195
3.3.4.3.2.2.1. Geniş Zamanın Rivayeti	195
3.3.4.4. Olumlu Bildirmeler.....	196
3.3.4.5. Zarf Fiiller	197
3.3.4.6. İsim Fiiller	198
3.3.4.7. Sıfat Fiiller.....	198
3.3.5. Olumsuz Fiil Çekimleri	198
3.3.5.1. Basit Olumsuz Kipler	198
3.3.5.1.1.Geniş Zaman.....	198
3.3.5.1.2. Görülen Geçmiş Zaman	199
3.3.5.1.3. Gelecek Zaman	199
3.3.5.2. Dilek Kipleri	200
3.3.5.2.1. Şart Kipi.....	200
3.3.5.2.2. Emir Kipi	200
3.3.6. Birleşik Fiiller.....	201
3.3.6.1. İki Fiilden Yapılan Birleşik Fiiller.....	201
3.3.6.1.1. Süreklilik Fiilleri.....	201
3.3.6.1.2. Yeterlilik Fiilleri	201
3.3.6.1.3. Tezlik Fiilleri	201
3.3.6.1.4. İsim+Yardımcı Fiilden Oluşan Birleşik Fiiller	201
3.3.7. Yardımcı Fiiller	201

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

4. DİZİN – SÖZLÜK.....	202
4.1. GENEL DİZİN.....	202
4.2. KİŞİ ADLARI DİZİNİ	634
4.4. ETNİK ADLAR DİZİNİ.....	695
4.5. AYETLER, DUALAR, DİĞER ARAPÇA İBARELER, FARŞA ŞİİR PARÇALARI VE VEZİNLER.....	702
4.5.1. Ayetler	702
4.5.2. Dualar	702
4.5.3 Arapça İbareler	702
4.5.4. Farsça İbareler	703

4.5.4. Farsça Manzumeler ve Türkçe Çevirileri	703

BEŞİNCİ BÖLÜM

5. TIPKIBASIM.....	718
SONUÇ.....	728
KAYNAKÇA.....	731
ÖZGEÇMİŞ.....	735

ÖZET

Doktora tezi olarak hazırlanan bu çalışmanın konusunu, Çağatay Türkçesinin son döneminde, Muhammed Yûsuf Beyânî (1840 – 1923) tarafından yazılan *Şecere-i Harezmsâhî* adlı eserin [400a – 509b] varakları arasındaki bölüm oluşturmaktadır. *Şecere-i Harezmsâhî*, Harezmsâhî bölgesinde, 17. yüzyılın ikinci yarısından 20. yüzyılın başına kadar gerçekleşen tarihî olayların anlatıldığı önemli bir tarih kitabı ve hükümdar soyağacıdır. Muhammed Yûsuf Beyânî, esere Hz. Adem'in yaratılışından Hz. Nuh'a kadarki peygamber kıssaları ve Hz. Nuh'un soyundan gelen halklarla ilgili bilgiler vererek başlar ve Moğol soyağacıyla devam eder. Daha sonra Harezmsâhî Hanlığı'nı kuran İlbars Han ve sonrasındaki tüm hanların hayatını anlatır.

Bu çalışma beş bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde, Çağatay dili ve edebiyatının tarihine kısaca değinilmiş, Hive tarih yazıcılığından bahsedilerek *Şecere-i Harezmsâhî'nin* Orta Asya Türk Tarih Yazıcılığı geleneği ve Hive Hanlığı Tarih Yazıcılığı'ndaki yeri ve önemi değerlendirilmiştir. Daha sonra *Şecere-i Harezmsâhî* ve müellifi Muhammed Yûsuf Beyânî hakkında bilgi verilmiştir. İkinci bölümde, *Şecere-i Harezmsâhî'nin* transkripsiyonlu metni verilmiştir. Üçüncü bölümde eserin yazım ve dil özellikleri incelenmiştir. Bu bölümde, eserin yazım özellikleri belirtildikten sonra “Ses Özellikleri” başlığı altında ünlü ve ünsüzler sistemi, ünlü ve ünsüz uyumları ile ses değişimleri incelenmiş, metindeki Kıpçakça ve Oğuzca unsurlar tespit edilmiştir. “Şekil Özellikleri” başlığı altında ise eserin morfolojik özellikleri ele alınmıştır. Dördüncü bölümde, metnin sözlük ve gramer dizini yer almaktadır. Dizinde, Reşit Rahmeti Arat'ın Kutadgu Bilig adlı eserindeki dizin sıralaması esas alınmıştır. Bu bölüm, Genel Dizin, Kişi Adları Dizini, Yer Adları Dizini, Etnik Adlar Dizini olarak dört başlıktan oluşmaktadır. Ayet, hadis ve dualar ile diğer Arapça ve Farsça ibareler ayrı başlık altında verilmiş ve Türkçe çevirileri yapılmıştır. Yine bu bölümde tarih düşürmek için yazılan Farsça manzumeler Türkçeye çevrilmiştir. Beşinci bölümde, metnin tıpkıbasımından örneklerle yer verilmiştir.

Anahtar Sözcükler: Çağatay Türkçesi, Beyânî, *Şecere-i Harezmsâhî*, Hive Hanlığı, tarih yazıcılığı

ABSTRACT

The subject of this doctoral dissertation is Muhammad Yusuf Beyani's Turkish Genealogy-i Harezmshahi [400a - 509b], written during the last period of Chagatai Turkish by Muhammad Yusuf Beyani (1840 – 1923). Between the work's leaflets [400a - 509b], there is a section called Dec. 17. in the second half of the century 20. Genealogy-i Khwarezmshahi, in the Khwarezm region It is a significant history book and monarchy pedigree in which historical events from the early 1800s are described. The Prophet of the work, Muhammad Yusuf Beyani Hazrat Mahdi (as) has existed since Hz. Adem's creation. It begins by recounting the prophets' stories up to Noah's time, as well as the peoples who descended from him. Later, details concerning Genealogy-i Khwarezmshahi and his client Muhammad Yusuf Beyani were revealed. The transcribed text of the Genealogy-i Khwarezmshahi is given in the second portion. The work's spelling and language qualities are assessed in the third section. After defining the work's writing features, the vowel and consonant system, vowel and consonant harmonies, and sound alterations were analyzed under the heading "Sound Characteristics," and Kipchak and Oghuz elements were recognized in the text. The morphological qualities of the work are mentioned under the category "Shape Characteristics." The text's lexicon and grammatical index are presented in the fourth section. The index is based on Reşit Rahmet Arat's Kutadgu Bilig's index ranking. This section consists of four headings as General Directory, Directory of Contact Names, Directory of Place Names, Directory of Ethnic Names. Turkish Arabic and Persian verses, hadiths and prayers, as well as other Arabic and Persian phrases, are given under a separate title and translated into Turkish. Turkish Persian poems written to reduce the history of this section have been translated into Turkish. In the fifth chapter, examples from the same edition of the text are given.

Keywords : Chagatai Turkish, Beyani, Genealogy-i Khwarezmshahi, Khanate of Khiva, historiography

KISALTMALAR

a.g.e : Adı geçen eser
Ar. : Arapça
bk. : Bakınız
c. : Cilt
çev. : Çeviren
doğ. : Doğum tarihi
ET : Eski Türkçe
Far. : Farsça
Haz. : Hazırlayan
İng. : İngilizce
Lat. : Latince
MEB : Milli Eğitim Bakanlığı
Moğ. : Moğolca
Orh. : Orhon Türkçesi
ölm. : Ölüm tarihi
Rus. : Rusça
s. : Sayfa
S. : Sayı
sal. : Saltanat
Soğd. : Soğdca
T. : Türkçe
TDAD: Türk Dilleri Araştırma Dizisi
TDAY: Türk Dili Araştırmaları Yıllığı
TDK : Türk Dil Kurumu
TDV : Türkiye Diyanet Vakfı
TDVİA: Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi
TTK : Türk Tarih Kurumu
Uyg. : Uygur Türkçesi
vb. : Ve benzeri
Yay. : Yay
Yun. : Yunanca

TRANSKRİPSİYON ALFABESİ

ا	a, ā, e	ش	ş
آ	a, ā	ص	ş
ای, ی	é, ı, i, ī	ض	ž
او, و	o, ö, u, ü, ū	ط	ţ
ء	,	ظ	z
ب	b, p	ع	,
پ	p	غ	ğ
ة	t	ف	f
ت	t	ق	ķ
ث	s	ك	k
ج	c, ç	ل	l
چ	ç	م	m
ح	h	ن	n
خ	h	نك	ŋ
د	d	و	v
ذ	z	ه	a, e, h
ر	r	ی	y
ز	z		
ژ	j		
س	s		

GİRİŞ

Bu çalışmanın adı, *Muhammed Yūsuf Beyānī'nin Şecere-i H̱ârezm-şâhî'si* [400a – 509b] (*Giriş, Transkripsiyonlu Metin, İnceleme, Dizin – Sözlük, Tıpkıbasım*)'dır.

Muhammed Yūsuf Beyānī'nin kaleme almış olduğu *Şecere-i H̱ârezm-şâhî*, Hive Hanlığı tarihini anlatan önemli bir eserdir. *Şecere-i H̱ârezm-şâhî*, Harezmi'de XVII. yüzyılın ikinci yarısından başlayarak XX. yüzyılın başına kadar gerçekleşmiş olan tarihî olayları konu edinmiştir. Eserde yer alan tarih silsilesi, Hz. Adem'in yaratılışından Hz. Nuh'a kadar olan peygamberlerin kıssaları ile başlar ve Hz. Nuh'un soyundan gelen halklarla ilgili bilgiler verildikten sonra, Moğol soyağacıyla devam eder. Daha sonra Cengiz Han soyundan gelen İlbars Han'ın hükümdarlığında, kuruluşundan itibaren Harezmi Hanlığı'nın tüm hanlarının hayatları anlatılır; hanlığın son hükümdarı İsfendiyar Han döneminde son bulur.

Çağatay Türkçesinin son döneminde, modern Özbekçe ve Yeni Uygur Türkçesine geçiş döneminde yazılan bu eser için Türk dili tarihi, dönemleri ve gelişimi açısından oldukça önemlidir.

Çağatay Türkçesi'nin son döneminde yazılan *Şecere-i H̱ârezm-şâhî*'nin ses, yazım ve şekil özellikleri Türk dili alanında çalışan araştırmacılar için önemli veriler içermektedir.

Şecere-i H̱ârezm-şâhî, dönemin toplumsal yapısının yanında; askerî, tarihî, coğrafi, kültürel ve etnik özelliklerini yansıtan ayrıntılı bilgiler içermesi bakımından ansiklopedik bir eser niteliğindedir. Bu nedenle eser hem tarihçiler hem de bu bölgenin kültür tarihiyle ilgilenen araştırmacılar için önemli bir başvuru kaynağıdır.

Bu çalışmanın amacı, Türk dil, tarih ve kültürünün önemli bir örneği olan bu eserin, başta Türk dünyası olmak üzere tüm ilim âlemine tanıtılmasıdır. Çalışmanın ikinci ve en önemli amacı ise bu eserin Türk dili ve tarihi açısından barındırdığı zenginlikleri ortaya çıkarmaktır.

Çalışmanın birinci bölümünde, Çağatay dili ve edebiyatının tarihine kısaca değinilmiş, Hive Hanlığı tarih yazıcılığından bahsedilerek *Şecere-i Hârezm-şâhî'nin* Orta Asya Türk Tarih Yazıcılığı geleneği ve Hive Hanlığı Tarih Yazıcılığı içerisindeki yeri ve önemi değerlendirilmiştir. Daha sonra *Şecere-i Hârezm-şâhî* ve müellifi Muhammed Yûsuf Beyânî hakkında bilgi verilmiştir. İkinci bölümde, *Şecere-i Hârezm-şâhî'nin* transkripsiyonlu metni verilmiştir. Üçüncü bölümde, eserin yazım ve dil özellikleri incelenmiştir. Dördüncü bölümde, metnin sözlük ve gramer dizini yer almaktadır. Dizinde, Reşit Rahmeti Arat'ın Kutadgu Bilig adlı çalışmasındaki dizin sıralaması esas alınmıştır. Beşinci bölümde ise, *Şecere-i Hârezm-şâhî'nin* tıpkıbasımından örneklerle yer verilmiştir.

BİRİNCİ BÖLÜM

1. ÇAĞATAY TÜRKÇESİ ve ŞECERE-İ HÂREZMŞÂHÎ

1.1. ÇAĞATAY TÜRKÇESİ

Çağatay Türkçesi, Kuzey-Doğu Türkçesinin ikinci döneminin adıdır. XV. yüzyıl başlarında başlar, XX. yüzyıl başlarına kadar devam eder. Batı Türklüğünün sınırlarını çizen Karadeniz, Kafkas Dağları, Hazar Denizi ve Orta İran'ın kuzey ve doğusunda kalan ve Müslüman olan bütün Kuzey ve Doğu Türklüğü, XV. yüzyıl başlarından XX. yüzyıl başlarına kadar aynı yazı dilini kullanmıştır; bu yazı dilinin Türkoloji literatüründeki adı Çağatay Türkçesidir (Ercilasun, 2011: 400).

“Çağatay” kelimesi, Cengiz'in ikinci oğlu Çağatay'dan gelmektedir (Eckmann, 2013: 1). Çağatay, Türkistan'da 1345 yılına kadar sürecektir olan Çağatay Hanlığı'nın kurucusudur. 1242 yılındaki ölümüne kadar bu hanlığı yönetmiştir (Argunşah, 2013: 15). “Çağatay” adı bir hanı işaret etmesinin yanı sıra, “Çağatay” ve “Çağatay ulusu” şeklinde bir devlete ad olma, Timurluların hakimiyeti altındaki Türk boylarını niteleme, bu devletin yönetimi altındaki tüm halkların genel adı ve 15.-20. yüzyıllar arasındaki Orta Asya edebî Türkçesinin uzun bir dönemi için kullanılmıştır (Caferoğlu, 1984: 199; Korkmaz, 2007: 87; Köprülü, 1997: 270).

Çağatay tili ve Çağatay türkîsi terimleri, Timurlular zamanında, Timurlular devletinde ortaya çıkan Türk yazı dili anlamını kazanmıştır. Bu oluşuma rağmen, XV. ve XVI. yüzyıla kadar yazar ve şairler “Çağatay” sözcüğünü bu anlamda hiç kullanmamıştır. Bunun yerine türkî, türkî tili, türkî lafzı, türk elfâzı, türkçe, türkçe til

gibi genel terimleri tercih etmişlerdir (Ölmez, 2007: 175-76). Çağatay Türkçesinin en önemli şairlerinden biri olan Nevâyî de kullandığı dile genel olarak Türkçe, Türkî, Türk dili demiş; “edebî dil” anlamında ise Çağatay lafzı tabirini kullanmıştır (Ercilasun, 2011: 404). 17. yüzyılın meşhur tarihçisi Ebülgâzi Bahadır Han da “Çağatay Türkçesi” terimi ile Arapça ve Farsça unsurlarla karışmış olan Timurlular devrindeki edebî dili kastetmektedir. Ebülgâzi Bahadır Han, Şecere-i Türk adlı eserinde şöyle der: *“Bu tarihi, tahsilli tahsilsiz herkesin anlayabileceği Türkçe (Türkî tili bilen) ile yazdım. Ben, Türk dilini beş yaşındaki çocuğun bile anlayabileceği bir tarzda yazdım. Çağatay Türkçesinden (Çağatay Türkîsindin) veya Arapça ve Farsçadan tek kelime karıştırmadığım açıktır.”* (Eckmann, 2013:12). Sengläh adlı Çağatayca – Farsça önemli bir sözlüğün müellifi olan Mirza Mehdî Han, eserinin “Meb‘ânî’l-Luğa” adlı giriş bölümünde kendisi tarafından kullanılan dil için Türk dili “luğat-ı Türk” veya “luğat-ı Türkî ve Çağatay dili “luğat-ı Çağatay” isimlerini kullanır (Eckmann, 2013: 12).

Doğuda, Orta Asya İslami Türk Edebiyatı dilinin belli bir devrini ifade eden bir terim olarak kullanılan “Çağatay” kelimesi, H. Vambéry’nin *Čagataische Sprachstudien* adlı meşhur eseri ile büyük bir itibar kazandı. H. Vambéry, “Çağatay” terimini sadece 12. – 19. yüzyılları arasındaki Orta Asya İslami Türk Edebiyatının dili için değil, aynı zamanda kendi çağının yaşayan Orta Asya Türk şiveleri ve bilhassa Özbek şivesi için de kullanmıştır (Eckmann, 2013: 13).

Samoyloviç şive farklarını dikkate alarak “Çağatayca” terimini sadece 15.-20. yüzyıllar arasındaki Orta Asya edebî Türk dili için kullanır. Ona göre, İslamî Orta Asya edebî dili aşağıdaki devirlere ayrılabilir.

1. Karahanlı Türkçesi veya Kaşgar Türkçesi (11.-12. yüzyıllar)
2. Kıpçak-Oğuz Türkçesi (13.-14. yüzyıllar)

3. Çağatayca (15.-19. yüzyıllar)
4. Özbekçe (20. yüzyıl) (Eckmann, 2013: 14)

Çağataycanın en önemli uzmanlarından biri olan Janos Eckmann'ın, esas itibarıyla Samoyloviç'e dayanan, fakat sınırları daha net belirleyen tasnifi bugün artık genellikle kabul edilen bir tasniftir. Buna göre Orta Asya edebî Türk dili şu devirlere ayrılır:

1. Karahanlıca veya Hakaniye Türkçesi (11. - 13. yüzyıllar)
2. Harezmi Türkçesi (14. yüzyıl)
3. Çağatayca (15. yüzyıl - 20. yüzyılın başlangıcı)

Eckmann, Çağataycayı da kendi içinde üçe ayırır:

1. Klasik Öncesi Devir (15. yy. başları – 1465)
2. Klasik Devir (1465 – 1600)
3. Klasik Sonrası Devir (1600 – 20. yy. başı) (Ercilasun, 2011: 404)

1.2. ÇAĞATAY EDEBİYATI

1.2.1. Klasik Öncesi Dönem

Çağatay Türkçesinin bu ilk dönemi, 1390'lı yıllarda yazılan ilk eserlerden başlayıp, Nevâyî'nin ilk divanını yazdığı 1465 yılına kadarki 70 – 75 yıllık bir süreyi kapsamaktadır. Bu dönemin dili, klasik dönemden bazı farklılıklar gösterir; çünkü bu dönemde Harezmi Türkçesi sona erer, Çağatay Türkçesi başlar. İster istemez Harezmi Türkçesinden eskicil kimi dil özellikleri devam etmekte, bir taraftan da Çağatay Türkçesi bir yazı dili oluşumunu gerçekleştirmektedir (Argunşah, 2013: 27).

Klasik devirden önce eser vermiş, bilhassa şairleriyle Çağatay edebiyatının kuruluşunu hazırlamış olan bu devir şairleri klasik divan şiirinin ilk örneklerini ortaya koymuşlardır. Yazılan divanlar tertip bakımından klasik devirdeki kadar gelişmiş değildir. Bunlarda yer alan şiirler genellikle münâcât, na't, kaside, gazel, muhammes, tuyuğ ve müfredlerdir. Bazı divanlarda ise çok defa gazel tarzında şiirler yer alır.

Mesnevilerin çoğu küçük hacimlidir. Bazıları ise mektup tarzında yazılmıştır. Bu devrin başlıca şairleri arasında Hucendî, Mevlânâ Lutfî, Atâî, Haydar Tilbe, Hâfız-ı Hârizm, Yûsuf Emîrî, Ahmedî, Yakînî, Seydî Ahmed Mirza, Gedâyî yer almaktadır (Eraslan, 1993: 169)

1.2.2. Klasik Dönem

Şâhruh Mirza'nın ölümünden sonra Timur İmparatorluğu büyük bir sarsıntı geçirmiş ve şehzadeler arasında iktidar mücadeleleri başlamıştır. Mücadeleden başarıyla çıkan Hüseyin Baykara, Herat merkez olmak üzere Horasan, Sicistan, Tohâristan, Cürcân ve Esterâbâd'ı idaresi altında birleştirmiştir. Timurlular tarihinin bu son parlak döneminde Herât siyasî ve ticarî merkez olmasının yanı sıra Baykara devrinin de kültür ve sanat merkezi olmuştur. Başta edebiyat olmak üzere çeşitli sanat dallarında eser veren Ali Şîr Nevâî gibi dahi bir sanatkâr ile hamisi ve en yakın arkadaşı Hüseyin Baykara'nın faaliyetleriyle bu coğrafyada klasik Çağatay edebiyatı meydana gelmiştir (Eraslan, 1993: 172). Bu dönemin en önemli sanatçıları: Ali Şîr Nevâyî, Hüseyin Baykara, Hamidî, Şahî, Şiban Han, Muhammed Salih, Padişah Hoca, Zahirüddin Muhammed Babur Mirza, Ubeydullah Han, Bayram Han, Kâmrân Mirza'dır.

1.2.3. Klasik Sonrası Dönem

Çağatay edebî dilinin klasik devri 1600'de sona erer. Son Şibalı hükümdarları Abdullah Han ile oğlu, Abdülmü'min'in 1598'de ölümü üzerine Türkistan'daki birlik sona erer; ülke parçalanır. Buhara, Hive ve Hokand hanlıkları kurulur. "Hanlıkların gerek kendi iç savaşları gerek birbirleriyle olan bitmez tükenmez kavgaları Orta Asya Türklüğünün kuvvetini kökünden sarsmış ve Rusların Türkistan'ı kolayca istilasına yol açmıştır." Buhara 1868'de, Hive 1873'te, Hokand 1876'da Rus Çarlığına bağlanmıştır (Eckmann, 1996: 208-09). Bu durum sonucunda Türkistan coğrafyasında önemli şair ve yazar yetişememiş, Çağatay Türkçesi gerilemeye başlamıştır. Bu dönemin önemli temsilcileri şunlardır: Ebulgazi Bahadır Han, Baba Rahim Meşreb, Saykalî, Sufî Yâr, Turdı, Hüveyda, Munîs Harezmi, Muhammed Rıza Âgehî, Ömer Han, Muhammed Ali Han, Nadire Mahzune, Üveysî, Nadir, Külhanî, Mahmur, Mukimî, Furkat, Ubeydullah Zevkî, Osman Hoca Zarî, Nemenganlı Şevki (Eckmann, 1964: 121-156).

1.3. HİVE HANLIĞI DÖNEMİNDE ÇAĞATAY EDEBİYATI

XV. yüzyılın başlarında, bir dizi savaştan sonra Timurluları mağlup edip Harezm ve Maverâünnehir'i ele geçiren Muhammed Şibanî Han, Maverâünnehir, Horasan, Harezm ve Fergana'da Buhara Özbek Hanlığı olarak ta bilinen güçlü bir Özbek devleti kurmuştu (Alpargu, 2002: 559; Kılıç ve Schubel, 2002: 627). Özbeklerin en güçlü devrini yaşadığı Şibanî Han döneminde, Deşt-i Kıpçak'ta yaşayan Özbek kabilelerinin büyük çoğunluğu, Fergana, Maverâünnehir ve Harezm gibi medeni Türk bölgelerine gelip yerleşmişler, böylece buraların bugünkü etnik yapısının belirlenmesini sağlamışlardır (Gündoğdu, 1995: 56). Ancak 1510'da Şah İsmail'e karşı Merv Savaşı'nı kaybeden Şibanî Han, Harezm'i Safevîlere terk etmek zorunda kalmıştır. Safevîleri bölgelerinde istemeyen ulema, Şibânilerin lideri durumundaki Yadigar'ın oğlu İlbars Han'la anlaşarak halkı ayaklanmaya teşvik etmiş, bu ayaklanma başarılı olunca, Safevîler Harezm'den çıkarılmış ve İlbars 1512'de han ilan edilmiştir (Gündoğdu, 1995: 76-77). Böylece Harezm'de, Buhara Hanlığı'nın yanında, Yadigarîler adıyla 1740'a kadar hüküm sürecek yeni bir Özbek hanlığı daha kurulmuştur (Alpargu, 2002: 568; Çelik, 2002: 19-20).

Hanlıklar dönemi, bir yandan Buhara Özbekleri ve Kalmukların işgal ve saldırıları, bir yandan Türkmen ve Kazakların itaatsizlikleri, bir yandan da iktidar mücadeleleriyle geçmiştir (Togan, 1997: 253-254; Alpargu, 2002: 569-570). Öte yandan bölgenin can damarı olan Amu-Derya'nın 1576'da yatağının değiştirilip Hazar Denizi yerine Aral Gölü'ne dökülmeye başlamasıyla birlikte kuraklık ortalığı kasıp kavurmuş, buna kara ticaretinin durması da eklenince Harezm ekonomik anlamda iyice sıkıntıya düşmüştür (Togan, 1997: 254). Bu nedenle ülkenin başkenti Arap Mehmed Han (sal. 1603 – 1613) tarafından Ürgenç'ten Hive'ye taşınmış, şehir halkı da Ceyhun kıyılarına göç etmiştir (Alpargu, 2002: 581). 1717'de Hive, Rus ordusu tarafından işgal edilmek istendiyse de bu hareket Şir Gazi Han (sal. 1724 – 1728) tarafından engellenmiştir. 1728'de Şir Gazi Han'ın öldürülmesinden sonra Kongrat ve Mangıt beyleri arasında kısa süreli bir iktidar mücadelesi yaşanmış ancak sorun İlbars Han'ın (sal. 1728 – 1740) başa geçirilmesiyle kısa sürede çözümlenmiştir. 1740'ta İran hükümdarı Nadir Şah'ın (1688 – 1747); (sal. 1736 – 1747) ülkeyi işgal edip İlbars

Han'ı öldürmesiyle Şibanîler sülalesinin varlığı Harezm'de son bulmuştur (Togan, 1997: 254; Alpargu, 2002: 570; Gündoğdu, 1995: 198 – 204).

Hive Hanlığı, 1747'de Nadir Şah'ın ölümüne kadar İran etkisi altında kalmıştır (Alpargu, 2002: 570). Mangıtlarla Kongratlar arasındaki iktidar mücadelesi, 1763'te Kongrat Muhammed Emin İnak'ın (sal. 1770 – 1791) kendisini başvezir yapan Temir Gazi'yi (sal. 1758 – 1763) öldürüp iktidarı tamamen ele geçirmesiyle sona ermiştir (Togan, 1997: 254- 255; Özaydın, 1997: 219). Böylece Hive'de yaklaşık 150 yıl sürecek Kongratlar dönemi başlamış oldu. Muhammed Emin İnak döneminden itibaren Cengiz soyundan gelen ancak kukla olmanın ötesinde işlevleri bulunmayan on iki han tahta geçirildi. Kongrat beylerinin hanlar üzerindeki bu üstünlüğünü kabullenmeyen Uygur ve Mangıt urugları, divandan uzaklaştırılarak bertaraf edilmiş, yerlerine Harezm'in yerleşik halkından Sartlar, vezir tayin edilmeye başlanmıştır. 1767'deki veba salgını, Harezm'in gerilemesine ve nüfusunun azalmasına yol açmıştır (Togan, 1997: 255). 1770'te Yomut Türkmenleri Hive'yi kanlı bir şekilde işgal edip tamamen tahrip etmişlerse de bu hareket Muhammed Emin tarafından kısa sürede bastırılmıştır. Böylece Muhammed Emin, otoritesini iyice güçlendirmiştir (Alpargu, 2002: 570; Özaydın, 1997: 219).

XIX. yüzyılın başından itibaren inaklar “han” unvanını da almaya başlamışlardır. Muhammed Emin İnak'ın oğlu İvaz Beg (sal. 1791 – 1804), han unvanını alan ilk kişi olmuştur (Doğan, 2002: 376). İltüzer (sal. 1791 – 1804) 17 Kasım 1804'te, Cengiz soyundan gelen son han olan Ebulgazi b. Yadigar'ı tahttan indirip kendi hanlığını ilan etmiş ve Özbek uruğu liderlerini devlet yönetiminden tamamen uzaklaştırmıştır. Kardeşi Muhammed Rahim Han (sal. 1806 – 1825) daha birleştirici bir politika takip etmiş; Aral Gölü civarındaki Karakalpıkları ve Merv vilayetindeki Türkmenleri hanlığına katarak ülkenin eski birliğini yeniden kurmuştur. Hanlık içindeki kabile reislerinin ve sürekli isyan çıkaran Türkmenlerin gücünü sert yöntemlerle bastırmıştır. Oğlu Allah Kulu Han (sal. 1825 – 1842) zamanında ülke geniş sınırlarına ulaşmıştır. Muhammed Emin Han (sal. 1845 – 1855) zamanında Hive'de iskân ve imar işlerine öncelik verilmiş; onun döneminde yeni pek çok kanal açılmış, medrese ve camiler yapılmıştır. Hanlık, Seyyid Muhammed Han'dan (sal. 1856 – 1865) sonra başa geçen Muhammed Rahim Han II (sal. 1865 – 1919)

zamanında Rusya tarafından işgal edilmiş, 30 Nisan 1920’de fiilen ortadan kaldırılmıştır (Togan, 1997: 255; Alpargu, 2002: 570-571).

Yukarıda kısaca özetlenen Harezmi (Hive) Hanlığı tarihi, siyasi ve askerî olayların yanı sıra edebî faaliyetlerin yoğunluğuyla da dikkat çekmektedir. Fars dili ve kültürünün etkisinin görüldüğü Buhara Hanlığı’nın aksine, Hive Hanlığı’nda Çağatay Türkçesine önem verildiği, pek çok şair ve yazarın Çağatay Türkçesi ile eserler yazdığı görülmektedir. XVII. yüzyılda Ebulgazi Bahadır Han’la (1603 – 1663) canlanan, Şir Gazi Han (sal. 1715 – 1728) ve Ebulgazi II’nin (sal. 1742 – 1747) destekleri ile devam eden bu edebî canlılık, Kongratlar devrinde, özellikle de Muhammed Rahim Han’ın iktidarı döneminde üst düzeye ulaşmıştır (Köprülü, 1997: 321-322).

1.4. HİVE TARİH YAZICILIĞI VE ÖNEMLİ TARİH YAZICILARI

Klasik sonrası Çağatay Türkçesinin, Buhara ve çevresinde gittikçe gerilemesine karşılık, Hive ve Hokand çevrelerindeki siyasi gelişmelere paralel olarak oldukça canlı bir edebî faaliyet ortamı göze çarpar. Ancak Nevâyî ve Fuzulî’yi taklitten ileri gidemeyen bu çalışmaların pek başarılı olduğu söylenemez. (Eraslan, 1993: 175). Buna rağmen, Özbeklerin hüküm sürdüğü Buhara, Harezmi, Hive gibi bölgelerde XVI. yüzyıldan itibaren yerel tarih yazıcılığının gelişmeye başladığı görülür (Gerçek, 2012: 192). Hanedan tarihçiliği geleneğine bağlı kalan bu eserler genelde, Özbek hanlarının tarihini anlatmalarının yanı sıra, siyasi, askerî, iktisadi gibi pek çok konuda önemli bilgiler vermektedir. Bregel, konu ile ilgili olarak şunları belirtmektedir:

“Bu bölgelerde gelişen tarih yazıcılığı, esas olarak yazıldıkları dönemin hükümdar ve hanedanlarının köken ve tarihini konu edinir; eğitilmiş okurlara ve hatta zaman zaman sıradan halka eğlenceli ve öğretici okumalar sunmanın ötesinde, tarihçilerin ana hedefi, hitap ettikleri yöneticilerin yönetimini meşrulaştırmaktır. Özbek sülalesi Cengizlilerin yerini aldığı anda, bu çok

başvurulan meşrulaştırma yöntemi, tarihçiler tarafından üretilmiş efsaneleri de kullanarak, yeni yönetimin Cengiz Han ya da Timur soyuna olan doğrudan bağıını kanıtlama işlevini üstlenmiştir.” (aktaran Gerçek, 2012: 192-193).

XVI. yüzyılda Muhammed Şibanî Han (1452 – 1510) döneminden başlayarak pek çok tarih eseri verilmiştir. Bu dönemde yazılan tarihî eserler, Muhammed Salih’in Çağatay Türkçesi ile kaleme aldığı *Şibânî-nâme* (1465 – 1535) adlı manzum tarihi, Şibanî Han’ın emriyle yazılmış *Tevârih-i Güzîde-i Nusret-nâme* adlı Cengizli tarihi, Vâsîfî’nin Tacikçe yazdığı (1485 – 1556) *Bedâyi’ü’l-Vekâyi’si*, Fazlullah bin Ruzbihan-ı Huncî’nin Farsça olarak kaleme aldığı (1456 – 1521) *Mihman-nâme-i Buhārâ’sı* (Gündoğdu, 1995: 312) olarak özetlenebilir.

Şibanîlerin bir kolu olan Yadigârôğullarının hüküm sürdüğü Harezm’de tarih yazıcılığının seçkin örnekleri verilmiştir. Harezm’de Çağatay Türkçesiyle yazılmış, bilinen ilk tarih eseri Ötemiş Hacı’nın 1550 yılında yazdığı *Târih-i Dôst Sultân*’dır (Bregel, 1999:13). Aynı zamanda hükümdar olan Ebulgazi Bahadır Han’ın (1603 – 1663), Çağatay Türkçesiyle yazdığı *Şecere-i Türk* ve *Şecere-i Terākime* adlı iki önemli tarih eseri yalnızca Harezm bölgesi için değil, Türk dili ve edebiyatı için de değerli bir kaynaktır. Bunlardan *Şecere-i Türk*, Yadigârôğlu Şiban Özbek hanlarının tarih ve soylarını anlatırken Türk ve Moğol tarihine ait bilgiler de verir (Ölmez, 1996: 22). *Şecere-i Türk*, Ebulgazi’nin ölümü üzerine yarım kalmış ve daha sonra oğlu Enûşe Han (sal. 1663 – 1685) tarafından tamamlanmıştır. Yazarın ikinci eseri, Türkmenlerin soyağacını, tarihini ve illerini anlatan *Şecere-i Terākime*, Reşidü’l-din’in *Cāmiü’t-tevârih*’inde yer alan *Oguz-nâme* ile farklı oğuznamelerden yararlanarak Çağatay Türkçesiyle yazılmıştır (Ölmez, 1996: 23 – 24).

Hive’de Ebulgazi’den sonra XIX. yüzyılın başına, Munîs’e kadar başka tarih eseri yazılmamıştır (Münirov, 1960: 12). Munîs (1778 – 1829), Hive hanlarından

İltüzer Han (1804 – 1806) ve kardeşi Muhammed Rahim Bahadır Han (1806 – 1825) ile Allah Kulu Han zamanlarında yaşamış ve baba mesleği olan mir-ablık görevinin yanında hanların seferlerine ve av partilerine katılmıştır. Yeğeni ve talebesi Âgehî'nin (1809 – 1874) bildirdiğine göre bu seferlerden birinde orduda baş gösteren salgın bir hastalığa (bazı kaynaklara göre veba) yakalanmış ve bu hastalıktan kurtulamayarak 1829'da ölmüştür (Bregel, 1988: 7). Hive hanı İltüzer Han'ın 1805'te, kendisinden Kongrat hanlarının tarihini yazmasını istemesinden sonra *Firdevsü'l-İkbāl*'e başlayan Munîs, eseri tamamlayamadan vefat etmiş, yeğeni Âgehî kaldığı yerden itibaren yazmayı sürdürüp eseri tamamlamıştır. Âgehî, 1813'ten 1825'e kadar Harezm'de I. Muhammed Rahim Han ve Allah Kulu Han hükümranlılığı dönemindeki olayları kaleme almıştır (Tekin, 2008: 202).

Bu eser, efsanevi rivayetlerden başlayarak 1815 yılına kadar Harezm'de gerçekleşen tarihî olayları içermektedir. Munîs eserine, hamd ve naat ile başlamış, sonra kendi hayatı ve eserin yazılış tarihi hakkında bilgi verip doğrudan Hive Hanlığı tarihini yazmaya girişmiştir. Eser; 5 bâb ve hatimden oluşmaktadır.

Âgehî, *Firdevsü'l-İkbāl*'den sonra Hive tarihini, *Riyazü'd-devle* (1825 – 1842), *Zübdetü't-tevârih* (1843 -1846), *Câmi'ü'l-vâkı'ât-ı Sultânî* (1846 – 1855), *Gülşen-i Devlet* (1856 – 1864) ve *Şâhid-i İkbāl* (1864 – 1872) adlı eserlerle 1872 yılına kadar getirmiştir. Bu kapsamda, halefi Rahim Kulu Kağan'ın saltanatının ilk iki yılını da içeren *Riyazü'd-devle* (1825 – 1842) ile Allah Kulu Han'ın tarihini yazmasıyla devam eden tarih yazıcılığı, sırasıyla *Zübdetü't-tevârih* (1843 – 1846), *Câmi'ü'l-vâkı'ât-ı Sultânî* (1846 – 1855), *Gülşen-i Devlet* (1856 – 1864) ve *Şâhid-i İkbāl* (1864 – 1872) adlı eserleri yazmasıyla son bulmuştur (Bregel, 1999: 24).

1.5. ŞECERE-İ HÂREZM-ŞÂHÎ

1.5.1. Şecere-i Hârezm-şâhî'nin Müellifi Muhammed Yûsuf Beyânî

Şecere-i Hârezm-şâhî, Hive hanlarından İltüzer Han'ın soyundan gelen Muhammed Yûsuf Beyânî (1840 – 1923) tarafından yazılmıştır. Muhammed Yûsuf Beyânî, Munîs ve Âgehî'nin tarih yazım geleneğini sürdürmüştür.

Beyânî, gençlik döneminden itibaren ilme merak salmış, iyi bir medrese eğitiminin yanında, hat sanatına da merak salmış, Sülûs, Kûfî, Reyhânî, Şikeste hat sanatı türlerini iyi seviyede öğrenmiştir. Müzikle de meşgul olmuş, tanbur çalmaya ilgi duymuştur (Rahmanoğlu, Devanzade, akt. Akbaş, 2015: 308).

Sarayda Nevayî ve Fuzûlî'nin şiirlerinin müdavimi olarak bu şairlerin şiirlerinin okunduğu her meclisin en genç üyesi konumunda olmuştur. Takipçisi olduğu Âgehî'nin şiirlerine nazireler yazmıştır. Böylelikle şairlik yolunda önemli bir adım atmıştır (Berdiyarova, 2012:2 ; Yeni, 2018: 20).

Günümüzde Beyânî'nin dîvânının birçok nüshası bulunmaktadır. *Dîvân-ı Beyânî* isimli bu dîvânda “aşk” temasından başka sosyal konulara da değinmiştir. Yaşadığı çağdan mustarip olma, adalet ve hukuğu ön plana çıkarma, yönetici sınıfının zevk ve eğlenceye düşkünlüğü diğer göze çarpan temalardır (Tekin, 2008: 207).

Sanatçının biri bizim üzerinde çalıştığımız *Şecere-i Hârezm-şâhî* diğeri de, yazılış tarihi tam olarak bilinmeyen *Harezmi Tarihi* olmak üzere iki tarih eseri vardır. Harezmi Tarihi, 16 bölümden oluşmaktadır. Bu eserin birinci cildinde bulunan 8 bölümüne ulaşılmıştır. İkinci cildin ise yalnızca başlıklarına ulaşılabilmiştir. Beyânî bu eserde tarafsız tarih yazıcılığı için gerekli şartların neler olması gerektiğine dair değerlendirmelerde bulunmuştur (Yeni, 2008: 20).

Beyânî, kendi yazdığı tarihî eserlerin yanında birçok tarihî eseri de Çağatay Türkçesine çevirmiştir. Bunlardan biri, Mevlâna Derviş Ahmed'in 1681 yılında yazdığı umumî tarihe ait *Şehâifü'l-ahbâr* adlı eseri, diğeri de Binâî'nin *Şeybanî-nâme* 'sidir (Tekin, 2008: 208).

1.5.2. Şecere-i H'ârezm-şâhî

Beyânî'nin *Şecere-i H'ârezm-şâhî*'si incelendiğinde, eserin, Munîs'in yazmaya başlayıp ölümünden sonra yeğeni Âgehî tarafından tamamlanan *Firdevsü'l-İkbâl* adlı eserin harmanlanmış bir özeti şeklinde yazıldığı göze çarpar. Beyânî, bu eser üzerine kendi döneminin tarihî olaylarını da ekleyerek eserini tamamlamıştır (Dinç, 2018: 14). *Şecere-i H'ârezm-şâhî* ve *Firdevsü'l-İkbâl* üslup yönünden karşılaştırıldığında, Beyânî'nin yazmış olduğu *Şecere-i H'ârem-şâhî* adlı eserin, *Firdevsü'l-İkbâl*'den çok daha sade bir dille yazıldığı görülmektedir. Eserin bu yönü, önemini daha da arttırmaktadır.

Şecere-i H'ârezm-şâhî'nin tespit edilebilen iki nüshası bulunmaktadır. Bu nüshalardan ilki 1913 yılında yazılmıştır. 514 varaklı olan bu nüsha, Özbekistan Bilimler Akademisi El Yazmaları Enstitüsü Kütüphanesi'nde 274 eser numarası ile kayıtlıdır. İkinci nüsha ise 509 varaktan oluşmaktadır. Bu nüsha Özbekistan Bilimler Akademisi Doğu Bilimleri Enstitüsünde yer alır ve 9596 eser numarası ile kayıt altındadır.

Eserde, Munîs ve Âgehî'nin tarihî eserlerinde betimlediği Harezm'de XVII. yüzyılın ikinci yarısından başlayıp 1873 yılına kadar meydana gelen olaylar ile son devir 1813 – 1914 yılları arasında gerçekleşen olaylar yer alır. Eser, 16 babdan meydana gelir.

Eserde genel olarak, Hive Hanlığı'nda yaşanan iç ve dış siyasi olaylar, iç mücadeleler, taht kavgaları ve halkın sosyo-kültürel yaşamı anlatılmaktadır. Olaylar akıcı bir dille aktarılmıştır. Sanatçının tarafsızlığı amaçladığı tarih yazıcılığında, Sovyetler Birliği döneminde yazılan tarih kitaplarındaki çarpık bilgilerin giderilmesi hususundaki hassasiyeti önemlidir.

Şecere-i Harezmi-şâhî de tarihî bilgilerin yanı sıra şairler başta olmak üzere edebî hayata dair de önemli bilgiler vardır. Eserde Munîs, Âgehî, Tabibî, Kâmil, Hüsrevî, Komron, Murâdî gibi şairlerin hayatı ve şiirleri hakkında yeni bilgiler vardır. Birçok eserde örneği bulunmayan bazı nazım örnekleri ve alıntılar bu eserde verilmiştir. Bu eser genel bütünüyle, tarihî olayları anlatmış olsa da bölgenin edebiyatı, töre ve adetleri, düşün ve yas törenleri, dil özellikleri ve kültürü hakkında da geniş bilgilere sahiptir (Yılmaz, 2015: 480).

1.5.3. Şecere-i H̱ârezm-şâhî İle İlgili Yapılan Çalışmalar

K. Munirov. Munîs, Âgehî ve Beyânîning Tarihiy Eserleri, ÖzSSR Fenler Akademiyası Neşriyatı, Taşkent, 1960.

Türkiye Dışındaki Türk Edebiyatları Antolojisi XIV. Özbek Edebiyatı, Kültür Bakanlığı Yayınları, C. III., Ankara, 2000.

Tekin, Feridun. 19. Yüzyıl Harezmi Tarih Yazıcılığı (Munîs, Âgehî, Beyânî), Akademik Bakış, C. 2, S. 3, 2008.

Berdiyarova Sevara. Muhammed Yûsuf Beyânîning “Şajarayi Horazmşohiy” Aşari Tarihiy Manba Sifatida, Özbekistan Respublikası Aliy va Orta Mahsus Talim Vazirlığı Neşriyatı, Semerkant, 2012.

Mulla Bekcan Rahmanoglu, Muhammed Yusuf Devanzade. Harezmi Müzik Tarihçesi, (Akt. Hüseyin Akbaş), Atatürk Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi, Erzurum, 2015

Yılmaz, Salih, Dilshoda Mubarakova. Bayani'nin Şecere-i Harezmsahi Adlı Eseri ve Hive Tarih Yazıcılığı, I. Uluslararası Türklerde Tarih Bilinci Sempozyum Bildirileri Kitabı, Bülent Ecevit Üniversitesi Yayınları No:7, Zonguldak, 2015.

Yılmaz, Salih. Hive Hanlığı'nda Tarih Yazıcılığı ve Başlıca Temsilcileri, 3. Milletlerarası Şehir Tarihi Yazarları Kongresi Bildirileri, Ankara, 2015

Yeni, Emre Berkan. Şecere-i Harezmsâhî'nin Yazım ve Ses Özellikleri, Teke Dergisi, Sayı: 7/3, s. 1456 – 1471, 2018

Çevik, Gökhan. Şecere-i Harezmsâhî'de Hediye ve Hediyeleşme, Turkish Studies, Sayı: 13/28, s. 217-240, 2018

Dinç, Ahmet. Şecere-i Hârezm-şâhî [101a – 200b] (Giriş, Transkripsiyonlu Metin, İnceleme, Dizin – Sözlük, Tıpkıbasım), Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Basılmamış Doktora Tezi, Kocaeli, 2018

Yeni, Emre Berkan. Beyânî – Şecere-i Harezmsâhî [1b – 102a] (Dil İncelemesi – Metin – Dizin – Tıpkıbasım), İstanbul Kültür Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Basılmamış Doktora Tezi, İstanbul, 2018

Kavallı, Seda. Şecere-i Hârezm-şâhî [300a – 400b] (Giriş, Transkripsiyonlu Metin, İnceleme, Dizin – Sözlük, Tıpkıbasım), Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Basılmamış Doktora Tezi, Kocaeli, 2020

2) *Emîr Töre'nin Çatlı'ğa barıp Qonrat tarafığa leşker yiberğeni andın soñ emr-i 'ālî bile kaytıp kélgeni* [405b/4]

3) *Hazret-i Seyyid Muhammed Bahadır Hân'nın leşker birle Aral üstige barganları ve bir néçe kün kal'anı muhâşara kıılıp kaytğanları* [407a/12-13]

4) *Qonrat halkının hücum étkeni Penâh Hân'nın katlığa yetkeni* [414b/2]

5) *Tamaç mevzi'ide kal'a salıp anda leşker koyğanlarının beyânı* [415b/11]

6) *Kaçariyye leşkerinin Merv 'azmın étkeni ve Teke birle uruşup şikest tapıp kétkeni* [417a/1]

7) *Emîr Naşru'llâh'nın vefâtı ve özge vâkı'atnıñ zikri* [419a/1]

8) *Hâcîü'l Hameyn Şükrü'llâh Ağa'nın Rûm'dın kaytıp kélgenleri* [420b/1-2]

9) *Çavdur Russiya'dın kaytğan kârvännı tārâc étkeni emr-i 'ālî bile Çavdur üstige leşker kétkeni* [424b/1]

10) *Emîr Töre'nin Çavdur üstige barganı ve alar bile şulh kıılıp aq öylük alıp kaytğanı* [425a/9]

11) *Hazret-i Seyyid Muhammed Hân cennet-mekânının vefâtlarının beyânı* [428a/1]

12) *Yomutnıñ Aq Yaf ayağıdın kélip Hıvaq 'askeri bile uruşup şikest bérğeni* [436a/11]

13) *Russiya tarafıdın élçi kélgenini beyânı* [441b/9]

14) *Hān hāzretleri Ata Cān Töre'ni mu'āteb étip maḥbūs qılğanlarınıñ beyānı* [444a/1]

15) *Koffman Gubernātor birle Virofkin fermān-ı enferaťor birle ékki tarafdın Hārezm üstige yörügenleriniñ beyānı* [446b/910]

16) *Hān hāzretlerini Muḥammed Murād Dīvānbégi'ni Koffman'ını tarafıge ve İltüzer İnať'ını Virofkin'ını tarafıge leşker bile yibergenleriniñ beyānı* [448b/1-2]

17) *İltüzer İnať'ını Hāce Éli'ge barganı* [451b/8]

18) *Emīr Töre'niñ hān bolup Ata Cān Töre birle Koffman'ınıñ huźurıǵa yetüşkeni Koffman hān hāzretlerini taleb étip kéltürüp ol hāzret bile muşālaḥa étüşkeni* [457b/7-8]

19) *Genaral Kelvaťof'ınıñ Yomut üstige barganınıñ beyānı ve alar birle vuķū'ǵa yetken ḥarb ü kitālnıñ zıkri* [467a/13-15]

20) *Koffman ḳaytıp kétkendin soñ hān hāzretleriniñ vilāyetni müretteb étkenleri beyānda* [474a/3-4]

21) *İrān üserā'larınıñ Yomutlar'ınıñ qollarıda ḳatli'āmm bolǵanı ve özge vāḳı'ātnıñ zıkri* [475a/1213]

22) *Maḥmūd Yasavulbaşı'ınıñ ma'zül bolǵanınıñ keyfiyyeti* [477a/10-11]

23) *Hāzret-i Seyyid Muḥammed Raḥīm Bahadır Hān-ı şānıniñ vefātlarınıñ beyānı* [502a/12-13]

1.6. METNİN KURULUŞU

a) *Şecere-i Hârezm-şâhî* [400a – 509b] (Giriş, Transkripsiyonlu Metin, İnceleme, Dizin – Sözlük, Tıpkıbasım) adlı çalışmamızda, eserin Özbekistan Bilimler Akademisi Doğu Bilimleri Enstitüsünde 9596 font numarası ile kayıtlı tek nüshası esas alınmıştır.

b) Metinde yer alan ayet ve hadisler, Arapça ve Farsça bölüm orijinal halleri ile bırakılmıştır. Bu metinlerin Türkiye Türkçesine çevirileri çalışmanın sonunda ayrı bir başlık altında verildi.

c) Metindeki müstensih kaynaklı yazım hataları, eksik, fazla harf kullanımı vb. dipnot olarak gösterilmiştir.

ç) Yer adlarının yazımında “dağ, göl, nehir, kale, hisar, çöl vb.” yerler yer adı ile birlikte alınmıştır:

Anu Kal‘ası (423a/8); *Aral Köli* (433a/13); *Ata Dervâzesi* (436a/6); *Hârezm Tenizi* (414a/3); *Karabanlı Nehri* (408b/17)

d) Metin kurulurken Türkiye Türkçesinde geçerli olan noktalama işaretleri kullanıldı.

e) Arapça ve Farsça kelimeler Türkçenin ses uyumlarına göre, Türkçe kelimeler ise ünsüz durumuna bağlı kalınarak okundu.

f) “ve” bağlacı nazım içerisinde “u, ü, vü” şeklinde gösterildi, nesirde ise eş, zıt ve müteradif kelimelerle kullanımında “u,ü, vü” diğerlerinde ise “ve” şeklinde kullanıldı.

g) Arapça ve Farsça tamlamalar, Farsça birleşik sıfat ve isimlerin arasına kısa çizgi “-” koyuldu:

aḥḳarü’l-‘ibād (509b/7), *cān-fezā* (492b/10), *dil-ḥāh* (506b/12), *leşker-gāh* (409b/6)

ğ) Özel adların yazımında herhangi bir işaret kullanılmadı ve özel adlar ayrı olarak yazıldı:

‘Abdu’llāh Muḥarrem (451b/13); Ḥudāy Nāzar Dīvānbēgi (403a/10); Kañcırğalı Mañşūr Biy (451a/1)

ı) Metinde kimi yerlerde sözcüğe bitişik yazılan bağlaçlar, çalışmada ayrı yazıldı. Dizin-Sözlük kısmında, metinde geçen tüm kelimeler gösterildi ve anlamlandırıldı. Dizindeki ekler, Reşit Rahmeti Arat’ın *Kutadgu Bilig* adlı çalışmasında kullandığı ek sıralamasına göre dizildi. Bunun dışında:

a) Türkçe olmayan kelimelerin kökeni (<) işaretinden sonra belirtildi. Ayrıca Türkçe kelimelerde de kelimelerin Eski Türkçe şekli verildi:

başla - < *ET. başla*- (EDPT, 381b)

dāyimā < *Ar. Sürekli*, devamlı

b) İkili yazımı olan kelimeler de ayrıca (→) işaretiyle geçtiği diğer yere gönderildi.

başlıg < *ET. başlıg* (EDPT, 381a) Reis, amir → **başlık**

b. 412a/16, 417a/8

başlık < *ET. başlık* (EDPT, 381b) Reis, amir → **başlıg**

b. 400a/2, 400a/5, 401b/9

c) Kişi adları, yer adları, etnik adlar; Arapça ayet, hadis ve dualar ile Farsça bölümler genel dizinden ayrı başlık altında gösterildi.

d) Sesteş kelimeler farklı madde başlarında verildi:

yüz < *ET. yüz* (EDPT,982a) (I) Yüz sayısı

y. 402b/6, 403a/4, 403b/10

yüz < *ET. yüz* (EDPT,982a) (II) Yüz, surat, çehre

y. 414a/5, 452b/15

yüz < *ET. yüz* (EDPT,982a) (III) Bir nesnenin dış tarafı

y.+ ide 411b/16

e) Birleşik fiiller ile Arapça ve Farsça tamlamalar tespit edilerek dizinde gösterildi:

ābād < *Far.* Bayındır, mamur

ā. bol- 459b/2

‘acāyibāt < *Ar.* Acayip olan şeyler

‘a.+ ını (dünyā-yı ‘a.+ ını) 495a/8

İKİNCİ BÖLÜM

2. METİN

[.....] Raḥmetu'llāh Yasavulbaşı'ğa [400a] (1) buyurdılar kim ba'zı ser-gerde ve leşkerni alıp ol tarafğa müteveccih bolup érdi. (2) Ata Murād Hān başlık tamāmı ehl-i 'inād hezīmetğa yüz koyup nā-pedīd bolup kétdiler. (3) Ol vaqtda kün battı. Lāylık'da alarnıñ izleridin qavmaq müte'arrız (4) érdi. Lā-cerem yasavulbaşı leşker bile qayıp leşker-gāhğa kélip hān ḥazretlerini (5) körüp vāqı'anı beyān kıldı. Ve hemol kün H'āce Muḥammed Yüzbaşı başlık tamāmı (6) Çavdur halkı Ya'qūb Muḥarrem'din kim alarğa ser-gerde érdi, āzürde-ḥatır érdiler. (7) Hān ḥazretleriğa 'arz étip Muḥammed Murād Qalmaq'nı ser-gerdelikğa tilediler. Hān (8) ḥazret qabūl kılıp Ya'qūb Muḥarrem'ni Çavdur ser-gerdelikidin 'azl étip ornığa (9) Muḥammed Murād Qalmaq'nı ser-gerde étip bértiler. Andın soñ Kerpiçli'din köçüp Gāzī (10) Ābād'nıñ aşağıda 'İşmet Bāğı atlıg mevzi'ğa tüşdiler. Bu yerde ba'zı mevāni' ve (11) ve meşālīh cihetidin sekkiz kün turdılar. Tevaqquf müddetiniñ ékkilençi küni (12) bir Pīškānīkli yigit Yomut'dın bir ḥatṭ kéltürüp alar aḥvālları keyfiyyetin 'arzğa (13) tégürdi. Vāqı'a bu érdi kim ol yigit burundın Yomut'ğa esir bolğan (14) érdi. Ve Yomut Töre Mergān kim burundın hān ḥazretleriniñ ḥizmetkārıdın (15) érdi. Anıñ oğlın H'āce Niyāz Oğrı tirig tutup kéltürüp (16) érdi. Ol oğlınıñ āzād bolmağı ümīdi bile hemol Pīškānīkli yigitni (17) qaltabānlarnıñ qollarıdın alıp qolığa bir ḥatṭ tapşurup ol ḥatṭnı [400b] (1) hān ḥazretleridin özge kişige bérmeğil! dép ant bérıp iberip érdi. (2) Andın ḥaber soradılar. Aydı: Tamām Yomut'nıñ ārzūları oldur kim hān ḥazretleriniñ (3) emr ü nehylerin cān-dil birle qabūl étip şulḥ kılgaylar ve maña bir ḥatṭ (4) ḥatunımnıñ üç ṭalāqıdın ant bértiler kim ol ḥatṭnı hān ḥazretleridin (5) başqağa bérmegey-men. Hān ḥazretleri bu ḥaberni eşitip dédiler: Kélip ḥatṭnı (6) bizniñ qolımızğa bérün! Hān

h azretleri a ı p mu  le'a kıldılar. Ba  ka h    (7) ki i ol  atnı sırrı a v  kif bolmadı. H  n
h azretleri T re Merg  n'nin (8) o lın bendin   z d  tip ser-p  y b rip iberdiler. Obası a
k tdi.  rt  n (9) h  n h azretleri tilediler kim Yomut  stige y r     tkeyler. Tam mı
 mer  (10) ve erk  n-ı devlet ve tam mı ek bir ve ked   d lar ittif  k birle 'arz  tdiler
kim   h  (11) Yomutiyye t v yi i kad m 'l-eyy mdın hizmetkarlı  t r kida   bit-
 adem sefer ve h azarda (12) bizler bile hem-r  h ve hem-dem  rdiler. L -cerem
bizlerge l zımdur kim bir  kki mertebe alarnın (13) g n hlarnın tilegey-miz. Ve alar a
ki i yiberip na  hat  tkey-miz. K b l (14) kılmasalar andın son her n me ba ları a
kel se bizlerdin ke e kılmaslar. Biz (15) alarnın g n hlarnın 'afv  tip bizlerge ru  at
ber eniz  z t raflarımızdın (16) alar a bir na  hat-n me ibersek anın birle i  'at  tip
kel seler (17) febih -el mur d ve ger ne  z niz ta  d ' tartmay bu sengerde oturup
alarnın [401a] (1) uru ları a bizlerni buyursanız uru  hizmetin  zlerimiz  ter-miz. (2)
H  n h azretleri k b l kılıp ru  at b rdiler. Heme  ıkıp Hamz d (3) K   b gi'nin k  ıda
cem' bolup me veret  tip ' mer     n' nı  akırıp (4) Yomut ked   d ları a bir mekt b
yazıp ottuz t rt ki i ol n me a m hrlerin (5) basıp mez  r     n a tap urup
Mu ammed Ker m D v  n' nı k  up yiberdiler. (6) Mekt bnin ma m nı bu  rdi kim
Yomut ked   d ları a a'l  m ol kim siz halkının (7) yamanlarınıznın cevri site leri
fu ar a k p k p taya b rdi. (8) Bu sebebdin h  n h azretleri top ve top-h  ne ve le ker
birle kelip G  z  (9)  b d mevzi' a t   p  rdiler. Bizler h azretleri a 'arz  td k kim ey
 ehr-y r (10) bizler birle Yomutiyye halkı kad m 'l-eyy mdın t  bu va t  a a a a ve
ini ve ata ve o ul (11) d k m v   lık birle kelip ' r u n m   b bıda ba  kalıklı  yok  rdi
amm  (12) bu zam neda ba' zı sil  h ve  altab  nnin   mliklerindin ara ve munda  işler
(13) v  k ' boldı. Her  lde ya  şı ve yaman bolur. Yomutlar'nın yamanları bar bolsa
ya  sıları (14) hem bar ve k pd r. Ya  şılar yamanlarının otları a yatmasalar ya  şı  rdi.
(15) Bizlerge ru  at ber eniz alar a bir na  hat b rip k rel . H  n h azretleri k b l (16)
kılıp ru  at b rdiler. Andın son bizler 'irf  n-ni    n ' mer     n bir mu abbet-n me (17)
birle sizlernin tarafınız a yiberd k.  mdi sizler hem  lge ve fu ar a d ny  [401b]

(1) ve āhıretde menfa‘at bolğu dék bir işge si‘r étıj. Ve ‘āciz bī-çārelerini közini (2) yaşlarıdın kórkuñ. Ve elbette nā-hıç vechidin h̃atır tartmay kedhūdā (3) kedhūdāmız dégenleriñiz mezkūr ĩşān bile dergāh-ı ‘āliyyeğa toğrı kéliñler (4) tā hememiz bir yerde oturup mundın bu yan fuķarāniñ bebhūdları bolğu dék (5) bir işniñ maşlaħatın ételi eger bahāne tapıp ĩşānga ķoşulup kélmeseniz (6) biliñ kim bir yılğaça bizler üstünizde bardur-miz. Her ne Ĥudāniñ taķdīridür (7) ol bolğusıdur ĉün ‘Ömer ĩşān Muħammed Kerīm Dīvān birle Yomut aralarığa (8) bardılar. Ėrtañ Yomut’dın amān kıldı. Ĥān Ķoķuķ ve Baba Kór Öküź ve altı (9) bay uşak ve Ķāzī Vekīl Urusķoşçı ve ‘İvaż Maşrıķ başlıķ tokķuz kişi (10) birle ĥuften vaķtıda bār-gāh-ı ‘ālīniñ eşikige kıldiler. Ĥān ĥāzretleri hemol (11) kórünüş bérmeı Muħammed Kerīm Dīvān’rı tenhā çağırıp Yomut aħvālının istifsār (12) étdiler. Dīvān dédi: Bizler bargandın soñ tamāmı Yomutlar cem‘ bolup kıldiler. (13) Mektübni çıkarıp okulğandın soñ Yomutlar yığlaşıp du‘ā’ étdiler. (14) Ve dédiler: Bizlergine kārdur. Miz günāħlarımızrı ötüp yarlıķ yazdurup (15) öz mührlerin basıp yiberseler heme ĥızmetlerige barur-miz. Bes értañ (16) ĥān ĥāzretleri tamāmı ümerā ve erkān-ı devletni cem‘ kılıp Yomutlar’rı çağırıp (17) keltürgen ‘arīzaların alıp okup kórüp Yomutlar’ğa mihr-bānlıķ körgüzüp [402a] (1) éltmeslerin ķabül kılıp ‘ināyet-nāme yazdurup öz mührlerin basıp bérıp (2) alarğa yene ‘Ömer ĩşān bile Muħammed Kerīm Dīvān’rı ķoşup yiberdiler. Alar barıp ‘ināyet- (3) nāmeni körgüzgendin soñ heme ĥoş-ħāl bolup Yaħşı Vekīl başlıķ tamāmı mührdārlar ‘Ömer (4) ĩşān bile dergāh-ı ‘ālīğa kıldiler. Ĥān ĥāzretleri Yomutiyye’niñ beş uruđınıñ (5) beş kedhūdāsın çağırıp pürsiş-i müşfikāne bile ser-efrāz étdiler. Yomutlar taşķarı (6) çıkğandın soñ Ĥamzād Ķoşbégi ĥān ĥāzretleriñiñ meclislerige kirip çıkıp (7) buyurđı kim Yomut ve Ķavdur ve Yemreli ve Ķaradaşlı ve ‘Alī Ėli ve Ata ve Kōklen (8) ve Ķazaķ ve Ķaraķalpak ve Özbek ve Sārt’rıñ bir birleride esīrleri bolsa (9) birleşip alışsunlar ve mundın soñ heme bir birleri bile ata ođul ve aķa (10) ini dék bolup bir birleriñiñ māl u cānlarığa ta‘addī ķolın uzatmasunlar. (11) Ve her t̃ā’ife bu sözge muħālefet étse tamāmı t̃avā’if ittifāk birle anı ķatlı‘āmm étip (12) māl

u eşyaların tārāc étşünler. Heme hoş-ḥāl bolup qabūl étdiler. Ve ittifāk (13) bile hemol yerde bu söz bile ‘ahd, peymān étdiler. Damollā Muḥammed Naẓar Dīvān Münşī alarnıñ ortalarıda (14) bu étken ‘ahd u peymānları maẓmūnıda ‘ahd-nāme yazdı. Heme aña mühr étip (15) ḥāzinga tapşurdılar. Ve Qazaqıyye tavā’ifidin Avay ve Tābın ḥalkınıñ biyleri (16) Īşān Báy ve Dāvūd Biy fermān muḳteẓāsıça Yayık Sü Biy yaqasıdın köp leşker bile (17) Yomut muḥārebese üçün Köhne Ürgenç’ke kélip yatıp érdiler. Hān ḥazretleri [402b] (1) alarğa hem qaytmaq ruḥşatın bértiler. Andın son yene bir aqşām ol menzilde (2) tevaḳḳuf étip értan aynıñ yegirmelençiside¹ leşkerge hem qaytmaq ruḥşatın bértilip (3) atlanıp qayıp Hıvaq’ğa kéldiler. Hoḳand ve Buḥārā élçileri élçi-ḥānede muḳīm érdiler. (4) Alarnıñ her biriniñ yanığa bir élçi qoşup ruḥşat bértilip yiberdiler. (5) Hoḳand’ğa Manḳıt Şāḥib Naẓar Báy ve Buḥārā’ğa Meded Allāh H̄āce élçi bolup kétdiler. **Yılḳı (6) yılınıñ vāḳı’atı hicretiniñ miñ ékki yüz yétmiş tórtlençi yılı şa’bān ayınıñ** (7) altısıda āfitāb-ı ḥamel burcığa teḥvīl étdi. Evvelgi vāḳı’a uşbu yıl (8) vukū’ğa yetti. Bu értil kim Teke cemā’ası Īrān ve Sabardı’dın qaçıp Seraḥs’dın (9) köçüp Merv’ğa kélip érdiler. Qavşut Hān başlıq alarnıñ tamāmı kedḥüdāları (10) ḥān ḥazretleriğa ‘arīza-dāşt yiberip özlerige ḥākim tilediler. Ol (11) ḥazret qabūl qılıp Mollā Muḥammed Yār Dīvān’nı Qavşut Hān başlıq Teke kedḥüdālarığa (12) muraşsa’ ḥançerler ve zerrīn ḥil’atlar bértilip yiberdiler. Ötken yıl Fāzıl H̄āce Şeyḥ (13) Urus yurtığa élçi bolup kėtılip értil. Uşbu yıl ramazān ayıda kélip (14) mülāzemetğa yettil. Şevvālınıñ āḥırıda Meded Allāh H̄āce bile Buḥārā élçisi Necmeddīn H̄āce (15) Selām-ağa’sı kélip mülāzemetğa yetip Emīr Naşreddīn’niñ muḥabbet-nāmesin bértilip pīş-keşlerin (16) ötkerdi. Zū’l-ḥicceniñ yettiside Manḳıt Baba Īnāḳ’nı élçi (17) qılıp Necmeddīn H̄āce’ğa qoşup Buḥārā’ğa yiberdiler. Aynıñ on sekkizide [403a] (1) Russiya memleketiniñ pād-şāḥı Nikolay Andrey’niñ élçisi muvāfaqat u muvāneset (2) izḥārı üçün kélip mülāzemetğa yetip nāmesin bértilip pīş-keşlerin ötkerdi. (3) Hān ḥazretleri élçige mihrbānlıq körgüzüp özleriniñ Gendümkān

¹ Metinde “يگرلانی” olarak yazılmıştır.

havlılarığa (4) tüşürüp vazıfe ta'yın étdiler. Çün hicretniñ miñ ékki yüz yétmiş (5) beşlençi yılı kirdi. Muḥarremniñ evāsıtıda Muḥammed Raḥīm Mehter'ni vezāret manşıbıdın ma'zül (6) étdiler. Şafer ayınıñ ékkiside Mīrzā 'Abīd Mīraḥūr Buḥārā'dın élçi bolup (7) Baba Īnāk birle kélđi. Aynıñ törtide Russiya élçisi Nikolay Enkinçibke (8) kim Buḥārā'ğa barıp andın ötüp yurtığa kétmekni éltmes étip érđi. Éltmesin (9) kabül étip pād-şāhı üçün tuḥfe ve pīş-keş ve mektüb tapşurup ruḥşat bérđiler. (10) Şaferniñ evāḥırıda Hudāy Naẓar Dīvānbégi ba'zı ef'al-i nā-pesend ve aqvāl-i ḥamāset-i (11) peyvend sebebi bile ma'zül bolup ornığa² Ata Niyāz H'āce ve Feyzī Muḥarrem Bala Şirāk (12) dīvān begi boldılar. Uşbu yıl ya'nı yılkı yılınıñ evā'ilide faḳīr ya'nı Beyānī (13) kim bu ḥurūf rāqımıdır ve cūd 'ālemığa kélipdür-men. Vālid-i büzürg-vārım Baba Cān (14) Bék ibn Allāhbérđi Töre ḥoş-ḥāl bolup ḳā'ide-i ḳadīmi muḳteżāsıça ḥān (15) ḥazretleriğa ḥaber yiberip at ḳoymaqları éltmesin étdiler. Né üçün kim (16) ḳadīmdin 'İvaş Muḥammed Biy İnaḳ maḡfūrniñ tamāmı evlādlarınıñ destūr ve ḳā'ideleri (17) bu érđi kim her birleridin bir oḡul ferzend vücūdğa kélse ḥān aḳamız [403b] (1) muḡa at ḳoysunlar dép zamānlarınıñ pād-şāhığa ḥaber yiberür érđiler. (2) At pād-şāhları ḳoyar érđi. Ḥān ḥazretleri vüfūr-ı keremdin münbaşı bolup (3) depdürler. Çün Muḥammed Yūsuf Bék veled-i Muḥammed Fāzıl Biy'ge bu veledniñ nebīrelik (4) nisbeti bardur. Muḥammed Yūsuf ismi bile mevsüm étdük. Vālid-i büzürg-vārım ḥoş-ḥāl bolup (5) Ḳalıḳ'ğa barıpdurılar. Ḥān ḥazretleri mübārek-bādlık étip iltifāt-ı şāhāne (6) bile ser-efrāz étipdürler. **Ḳoḡrat evbāşları Ḳutluk Murād Biy başlık ekābirdin (7) bir néçe ḳışını öltürüp Muḥammed Penāh'nı özlerige ḥān étkenleri Muḥammed Penāh (8) Ḳoḡrat iḥtiyārın ḳabz-ı iḳtidārığa alḡanı.** Ḳoḡrat tavāyifiniñ evbāşları (9) ve Ḳalaşları'dın bir cemā'a ḳışi ittifāḳ bile 'inād u fesād yolığa ḳadem ḳoyup sene miñ (10) ékki yüz yetmiş beşde rebī'ü'l-evvelniñ on altısında hücüm étip Ḳutluk Murād (11) Biy'niñ üstige ḳoyuldılar. Ma'lüm bolsun kim Ḳoḡrat'da üç şāḥib-i ḥükümet (12) biy bar érđi. Biri Ḳutluk Murād Biy ve biri

² Metinde “اوزنيغه” şeklinde yazılmıştır.

Pehlevān Biy ve biri Yūsuf Biy. Ol avānda (13) utlu Murād Biy onrat al‘ası‘da érdi. Ve Pehlevān Biy Hıva‘da érdi. Ve Yūsuf (14) Biy ba‘zı onratiyye nōkeri bile Kōhne Ürgen harāsetia meūl érdi. Ol müfsidler (15) utlu Murād Biy‘ni eker olanları bile atlıa tēgürdiler. Ve Pehlevān Biy‘ni (16) bir olın ve Yūsuf Biy‘ni ékki olın ba‘zı mütābi‘leri bile öltürdiler. Muammed (17) Kerīm Dīvān hem onrat al‘ası‘da fuarāni salutların almaa meūl [404a] (1) érdi. Anı hem yanıdaı tamāmi mülāzımları bile atlıa tēgürdiler. Ve onrat‘ni (2) Balalı urudın Allāhbérdi Bék‘ni Muammed Penāh atlı bir olı bar érdi kim (3) Hıva muzāfātıdın Kete Bā mevzi‘ide olturan onrat‘dın érdi. Tāyifeni (4) pestligi birle yer ve yurtıdın ayrılıp onrat‘a barıp ba‘zı adamlara (5) hımet étip dehānılıa meūl érdi. Anı hān köterip heme bī‘at aydılar. (6) Fuarā hem arūretdin tābi‘ boldılar. Bes Muammed Penāh üç biyni tamāmi emvāl u eyā (7) ve nuūdlarıa kim bir pād-āhni hazāyini apar érdi, igelik étđi. Ve salutdın (8) cem‘ bolan tıllā‘larını hem barlap aldı. Müfsidlerni her biria bir ‘amel bérđi. (9) Ve Yomut earıdın hem köp adamları aırıp yanıa aldı. Ve alarını hem ba‘zıların (10) manıbdār étip hükümet emride özie erīk étđi. Ve her kün alarını (11) vazıfelerige feravān nuūd-ı muarrer étđi. Ve āb-ı rüy kedhūdāların kızların (12) Yomut harāmīlerini ‘adıe haya kirgüzdi ve faır u anıdin köp nad u māl (13) alıp Yomut‘a bérđi. Ve ol müfsidlerni erāf u cevānıbdāı aza (14) ve araalpā ve özge müselmānların emvāl u aāmı apavulıa buyurup (15) her arafa ta‘addı olın uzata bérđi. Tamāmi alpāıyye ve azaıyye bir yerge cem‘ bolup (16) erāflarıa hānde azıp ve al‘a salıp kevrān kevrān bolup olturdılar. (17) Bu haberni hān hazretleri éitip aynı yegirme altısıda Mamūd Yasavulbaı ve Pehlevān Biy‘ni [404b] (1) bir gürūh leker bile alarını araflarıa yiberdiler. Ve emr-i ‘ālī bile Yūsuf Biy öz (2) yanıdaı nōkerler bile Kōhne Ürgen‘din barıp alara oulđı. Ve ittifā (3) bile ınbay al‘ası erāfıda cem‘ bolan araalpā‘ni kevrānıa bardılar. (4) Ve bir née müddet ol erāfdaı élni avālları tefāhhu étip bara (5) mühimleria

ser-encām bérgeñdin soñ izdiḥām-ı tamām birle yolğa kirip Qazaq (6) ‘Azīz Bérgeñ’niñ sıñarıge kim Qonrat Qal‘ası’niñ arqa tarafıda Tallıq (7) Nehri’niñ ayaqıda Qonrat’ğa taḥmīnen bēş fersahlıq yol érdi, ba‘zı Qazaqıyye ve (8) Qalpaqıyye gürühi anda yıǵnalıp olturup érdiler. Tüşüp tevaqquf étdiler ve (9) ‘Azīz Bérgeñ Biy başlıq ol yerdeǵı élniñ ittifaqları bile gāhā leşker çekip (10) Qonrat Qal‘ası üstige barıp mu‘ānidlerdin köp kişini qatl u esīr (11) étip köp olca bile qayıp kélür érdiler. Ve qayta qaytadın Qonrat eṭrāfıǵa (12) çapavul atlı iberip müfsidlerge uluǵ dest-bürd³ tégürdiler. Müfsidler hem (13) Yomut mu‘ānidleriniñ mededleri bile gāhā qal‘adın çıkıp eṭrāfdıǵı (14) Qalpaqıyye ve Qazaqıyye’niñ kevrānlarıǵa çapavul urar érdiler. Ba‘zı müselmānlarnı (15) óltürüp ve esīr étip māl u mevāşilerin olca kılıp kéter érdiler gāhā (16) Hıvaq leşkeriǵa mülākī bolup uruşlar éter érdiler ve şikest tapıp (17) kéter érdiler. El-kışsa tamāmı Qalpaqıyye ve Qazaqıyye tavāyifi ve tamāmı Aral ve Özbek [405a] (1) éli qabīle qabīle ve kevrān kevrān qapalıp hemeleriniñ yüzleriǵa (2) ferāǵat éşiki mesdūd boldı. Rebī‘ü’l-evvelniñ on tokkuzıda ḥān (3) ḥazretleri Buḥārā élçisi ‘Abīd Mīraḥūr’ǵa qayıtmaq icāzetin bérıp yanıǵa (4) Ata Niyāz Bék’ni qoşup Buḥārā’ǵa élçi kılıp iberdiler. Aynıñ yegirme (5) sekkizide Muḥammed Raḥīm Mehter’ni kim ma‘zül érdi, mehter étdiler. Munıñ soñǵı küni (6) Emīr Naşru’llāh’niñ Oratepe Qal‘asın alıp söyünçiletip ibergeñ élçisi (7) Seyyid Murād Toqsabe keldi. Rebī‘ü’s-şānīniñ altısıda Köklen tavāyifi (8) Ḥorāsān’dın köçüp Ḥārezm’ǵa keldiler. Vākı’a bu érdi kim (9) çün Köklen Ḥārezm’din köçüp Ḥorāsān’ǵa barıp taǵ içide Qārrī Qal’a (10) atlıǵ mevzi’de mütevaṭṭın boldılar. Aḥel Tekeleri bile muvāsā kılıp ol nevāḥīde (11) köp perīşān ḥāllıq birle olturdılar. Kürdistān kızılbaş Teke bile (12) yaǵı érdi. Köklen ḥalkınıñ Teke’ge muvāfaqat étkeni sebebidin Qızılbaş (13) leşkeri alarǵa köp çapavul urar érdiler. Alar ferāǵatlıq bile deḥkānçılıq (14) éte almay, üç yılǵaça tamāmı esbāb u emvāl ve ulaǵların satıp (15) özleriǵa qūt étdiler. Āḥır yene Ḥārezm diyārıǵa köçüp uluǵlarıdın (16) bir cemā’anı āstān-būsılıǵa yiberdiler. Ḥān

³ Metinde “دسبرد” şeklinde yazılmıştır.

Bérgen'niñ sıñarige (8) çapavul urmaq üçün çıqıp kélür érdiler. Bularğa yoluxup dilîrâne hamle (9) kıldılar. Bular hem alarğa hamle kılıp bir miqdâr uruş bolğandın soñ éhl-i (10) 'inād hezîmetke yüz koyup kaçtılar. Hıvaq leşkeri izlerige tüşüp köp (11) kişini qatlğa téğürüp Yomut maqtülleri aralarından bérdi. İngilis'ni kim (12) fesād éliniñ serdârı belki qal'a umûrınıñ şāhib-i ihtiyârı érdi, başın (13) késip aldılar ve éhl-i 'inādnı qal'anıñ dervāzesiğaça qavlap kırıp dervāzeni (14) otlap qayıp Emîr Töre'niñ yanığa kældiler. Emîr Töre bérdi. İngilis'niñ (15) başın Hıvaq'ğa yiberdi. Ol eşnāda emr-i 'ālî bile İltüzer İnaq bir gürüh leşker bile (16) Emîr Töre'niñ mülāzemetiğa yétدی. Ve Allāhbérgen Muḥarrem hem kélip bir nāme bérdi. (17) Maẓmûnı bu érdi kim İltüzer İnaq ba'zı leşkeriyye bile ol ḥavālîde koyup [406b] (1) özleri leşker birle qayıp kélsünler. Fî'l-ḥāl Emîr Töre İnaq'nıñ özi (2) birle hem-rāh bargan leşkeri bile Nöküz'ge barıp bolmaqğa yiberip Fāzıl Ḥ'āce (3) ve Ya'qūb Muḥarrem'ni yanığa qoşup özi qayıp emr-i 'ālî bile aynıñ yegirme toqkuzıda (4) Hıvaq'ğa keldi. Bu seferniñ müddeti toqsan toqkuz kün érdi. Ol avānda ḥān (5) ḥāzretleri Tünlükli'ge barıp Pehlevān Arnası'nıñ saqasın qazdurup su açmaqğa (6) meşğul érdiler. Ramaẓān ayınıñ ékkiside qayıp Hıvaq'ğa kélip taht-ı salṭanatda (7) karar tutup Emîr Töre'ge köp mihr-bānlıqlar körgüzüp iltifāt kıldılar. **Ammā Emîr Töre** (8) seferğa kétkendin soñ Qaraqalpakiyye Manqıtı'dın Şāhib Naẓar Biy kim burunraq élçi (9) bolup Hoqand'ğa kétép érdi, ol avānda Hudāyār Ḥān'nıñ inisi Muḥammed Yār Ḥān (10) Hoqand'ğa ḥān bolup érdi. Anıñ qoşğan élçisi Mîrzā 'Abdu'l-vehhāb Pencāhbaşı (11) bile mezkūr yılda cümādi's-sānīniñ törtide keldi. Vāqı'a bu érdi kim Hudāyār (12) Ḥān neçe müddetdin béri şeyṭān āgvāsı ve nefis ü hevā iktizāsı bile 'ayş-ı 'işret ve (13) lehv u lu'bğa meşğul bolup salṭanat umûrından bî-pervālık étip (14) burunğı rāh u revişin bozdı. Āḥır tamāmı ümerā u re'āyā be-gāyet dil-teng ü melûl (15) bolup ittifāq bile inisi Muḥammed Yār Ḥān'nı salṭanat tahtığa mindürüp anı 'azl (16) étip yurtdın çıkarıp yiberdiler. Ol Buḥārā'ğa barıp Emîr Naşru'llāh'nıñ (17) sāye-i devletide penāh tapdı. Muḥammed Yār Ḥān salṭanat serîride

mütemekkin bolup érdi. ‘Abdu’l-vehhāb [407a] (1) ‘Abdu’l-vehhāb’ni tuħfe ve pīş-keş ve muħabbet-nāme bile Şāhib Nāzar Biy’ge hem-rāh kılıp yiberip (2) érdi. Yene Ata Niyāz Bék ve Raħmetu’llāh Qaraköz kim élçi bolup Buħārā’ğa kétip érdiler. (3) Emīr Naşreddīn’niñ alarğa Raħmetu’llāh Mīrzā Ĥorbaşı’nı muħabbet-nāme ve pīş-keş birle қоşup iberdi. (4) Alar receb ayıda kélip mülāzemetğa yetdiler. Şa’bān ayınıñ tórtide Mīrzā ‘Abdu’l-vehhāb’ğa (5) ruħşat bérıp Ér Nāzar Biy’ni élçi kılıp қоşup Ĥokand’ğa iberdiler. **Qoy yılınıñ (6) vekāyi’i kim hicretniñ miñ ékki yüz yetmiş béşige muṭābık érdi.** (7) Bu yıl şa’bānnıñ on yettisiye āfitāb-ı ĥamel burcığa teħvīl étđi. Munıñ soñğı (8) küni Buħārā élçisi Raħmetu’llāh Mīrzā Ĥorbaşı’ğa Sarṭıyye ṭavāyifiniñ ser-āmedi İsmā’ıl Bay (9) Ĥānqāhı’nı élçi kılıp қоşup muħabbet-nāme ve pīş-keş bile Buħārā’ğa yiberdiler. Aynıñ (10) yegirmeside Qıyat Muħammed Yār Biy vefāt tapıp ornığa ‘amekīsi Artuq Bék biy boldı. (11) Şevvāde Mīrzā ‘Abīd Mīraħūrbaşı İsmā’ıl Bay birle élçi bolup Buħārā’dın keldi **Ĥāzret-i (12) Seyyid Muħammed Bahadır Ĥān’nıñ leşker birle Aral üstige barganları ve bir néçe kün (13) kal’anı muḥāşara kılıp qaytğanları.** Çün Qoñrat müfsidleriniñ müddet-i fesādı (14) imtidād tapdı. Ĥān ḥāzretleri endīşe kıldılar kim fesād ehliniñ def’ide ve memleket (15) umūrınıñ nızāmıda kāmıllık étmek ḥazm u ihtiyāt resmidin yaraqdur. Bes (16) ol ṭarafniñ ‘azmın cezm étip buyurdılar. Leşker cem’ bolsunlar. Zü’l-qa’deniñ (17) ékkilençisiye Emīr Töre’ni orunlarıda cāy-nişīn étip atlanıp [407b] (1) Çañ Şeyḥ atlığ mevzi’ğa kim anda özleri bāğ u qaşları bar érđi tüşdiler. (2) Ol yerde Yomut kedḥüdālarıdın Ḥasan Bék ve baḥşı ve vekīl başlıq béş mührdār kélip ‘arz (3) étdiler kim bizlerge Ḥasan Murād Qoşbégi’ni қоşsañız anıñ birle Ĥān Ābād’da (4) olturğan Yomutlar’nıñ üstige baralı ve alarnıñ ba’zı evbaşlarığa (5) kim Ata Murād Ĥān’nıñ ağvāsı birle Qoñrat’ğa barıp Penāh Ĥān’ğa yār bolupdurlar (6) tā dép üküş⁵ māl yetküreli ve barça atlılarımız bile Qoñrat’ğa barıp bir köz körgü (7) dék ḥizmet étip siz Qoñrat eṭrafığa bargan vaqtda ḥizmetğa yetüşeli. (8) Ĥān ḥāzretleri qabūl kılıp

⁵ Metinde “وگوش” şeklinde yazılmıştır.

Hamzād Qoşbēgi ve Artuḡ Biy ve Raḡmetu'llāh Yasavulbaşı'nı (9) alarḡa ser-ḡayl
 kılıp Yomut üstidin yōrerḡe ruḡşat bērdiler. Ve orları (10) ol menzildin köçüp Şāh
 Ābād Qal'ası'ḡa barıp bir aḡşām bolup értāḡ (11) yene yolḡa kirip Ceyḡūn kenārıda
 Gürlen tevābi'nin arḡa ṡarafıda 'Alī Baba 'Aleyhi'r-raḡme'nin (12) ḡadem-ḡāhlarıdur,
 tüşdiler. Burunraḡ emr-i 'ālī bile köp kimeler ol (13) yerge cem' bolup érdi buyurdılar.
 Ser-bāz ve şemḡālçı ve piyāde nöker ṡā'ifeleri ol (14) kimelerḡe minip ekşer aḡmāl u
 işḡāl yüklep Ceyḡūn yüzidin Maḡşad ṡarafıḡa yōrdiler. (15) Ol yerde Allāhbērgen
 Muḡarrem'ḡe buyruḡ boldı kim Çınbay Qal'ası'ḡa barıp on (16) tōrt uruḡ
 Qaraḡalpāḡıyye'ḡa ḡaber bērip alarnı cem' kılıp ḡāce Éli ḡavālīsıḡa bargā (17)
 bargāda alar birle leşkerḡe қоşulḡaylar. Allāhbērgen Muḡarrem kétdi. ḡān ḡazretleri
 [408a] (1) atlanıp deryānin ḡıble ṡarafıdın revān boldılar. Yetti menzil yol yōrüp 'Aris
 (2) Aḡay Nehri'nin tōşide Bēk Yafı'nın saḡasıḡa barıp tüşdiler. Ol (3) menzilde
 tamāmı қоşun birle kimelerḡe kirip deryānin arḡa ṡarafıḡe ötdiler. Ol yerde (4)
 Şükrbērdi Şeyḡ Köhne Ürgenç'din kēlip Yomut'nın biy ve fālīḡı ḡaberin tēḡürdi.
 Vāḡı'a (5) bu érdi kim çün Hamzād Qoşbēgi emr-i 'ālī bile Yomut kedḡūdalarıḡa hem-
 rāh bolup (6) ol ṡā'ifeniḡ alamanın cem' kılmāḡ üçün yolḡa kirip ḡāzī Ābād'ḡa barıp
 andın (7) Bedirkent'de Naḡar Vekīl'nin öyige tüşüp andın İsm Maḡmūd Ata 'Aleyhi'r-
 raḡme'nin yanıda (8) ön bēḡiniḡ öyige tüşüp andın Ez Zemaḡşer'ḡa barıp Sarı
 Serdār'nin öyige (9) barıp tüşdiler. Her menzilde Yomut'nın uḡrı ve evbāşları uḡrılıḡ
 ve (10) serkeşliklerin ṡāhir éte bērdiler. Hamzād Qoşbēgi dem urmay, (11) értāḡ Helālī
 Qal'ası'nın ḡıbleside Éḡdir Atī Pehlevān'nin öyige barıp (12) tüşdiler. Ol kün tamāmı
 Yomut ekābiri cem' bolup қоş bēḡiniḡ yanıḡa (13) kēlip ittifāḡ bile ḡān Ābād'da
 olturḡan Yomut kedḡūdaları atlarıḡa (14) ḡaṡṡ yazıp mühr basıp peyḡam iberdiler kim
 bizler pād-şāh itā'atın vācib (15) bilip aḡa ḡızmet étmekke bēl baḡladuḡ. Eḡer sizler
 hem bizlerḡe ḡarındaş (16) bolsānız bizlerḡe muvāfaḡat étip ḡızmetiḡa kēlsenḡ andın
 soḡ қоş bēgi (17) köçüp bir néce menzil yol yōrüp Köhne Ürgenç'ḡe bardı. Ol yerde
 ḡān Ābād'daḡı [408b] (1) Yomutlar'nın barḡa kedḡūdaları Ura İşān'nı aldıḡa salıp қоş

béginiñ (2) yanıǵa kélip sü tilemek bābıda köp münāzara ve mübālaǵa körgüzdiler. Andın (3) soñ qoş béginiñ kēñeşi bile heme ittifāķ étip bir ‘arīza-dāšt yazıp (4) aña hemeleri mührlerin basıp sü tilemek üçün Avnī ‘Alī Hān ve Nazār Vekīl (5) ve Belem Atalık’nı hān hāzretleri hizmetleriǵa yibermekçi bolup turup érdiler. (6) Ol hālda bir ğavǵā peydā boldı. Yomut alamanı qoş béginiñ tévelerige çapavul (7) urup barçasın sürüp Köhne Ürgenç fuķarāsıdın hem ékki üç oǵlannı (8) esīr étip bir kişige ağır zaķm urup obaları țarafıǵa kéttiler. Andın (9) soñ tamāmı Türkmen kedhūdāları qoş bégige dédiler: Bizlerni saylasañ (10) ve her atlıǵ başıǵa her kün ékki tenge qonuk bérseñ bizler yene alamannı qaytarıp (11) keltürür-miz. Qoş bégi qabul kılmadı. Kedhūdālar andaǵ bolsa bizler hizmet (12) étmekke yaramasız dep qoşların köçürüp obalarıǵa kéttiler. (13) Qoş bégi Köhne Ürgenç Qal‘ası’ǵa kirip bu haberni Şükrbérdisi Şeyh birle (14) hān hāzretleriǵa yiberdi. Hān hāzretleri bu haberni leşker aralarında meşhūr (15) étmey, yanıdaǵı leşker bile biz Qoñrat’dın qaytıp kélǵınçe Köhne Ürgenç’de bolsun (16) dégen mazmūn birle bir hatı tapşurup Şükrbérdisi Şeyh’ni qaytarıp ol yerdin (17) köçüp Qarabanlı Nehri’niñ saķasıǵa barıp tüşdiler. Ve emr-i ‘ālī bile hemol [409a] (1) kün alaman qoş ve qolañları bile mezkūr nehrdin ötmekke muqayyed boldılar. (2) Ol menzilde Allāhbérge Muħarrem on dört uruķ Qalpaķı’niñ tamāmı atlıǵ ve (3) ve piyāde leşkerin cem‘ kılıp keltürdi. Mundın soñǵı künü Qarabanlı Nehri’din ötüp (4) nehrniñ arķa kenāriǵa tüşdiler. Andın Şor Qaçı Suyı’niñ kenāriǵa bardılar. Anda (5) emr-i ‘ālī bile İltüzér İnaķ ve Fāzıl Hāce Şeyhü’l-islām ve Qara Bahadır Mīrāb ve Kātlı (6) Baba Bék ve Ata Niyāz Bék ve Ya‘ķub Muħarrem bir fevc leşkerge baş bolup néçe müddetdin (7) béri Qoñrat Qal‘ası’niñ ețrāf-ı cevānibiǵa çapavul urdurup ılǵar (8) țarīķasıda yatıp érdiler. **Ma‘lūm bolsun kim** ol yerde deryā üç bölek bolup (9) her biri bir țarafǵa aķar bérdisi. Şor Qaçıdur kim yetti sekkiz yıldın béri Ceyhūn’niñ ékki (10) hişse suyn çekip uluǵ deryā bolup arķa țarafge aķıp Öküzi atlıǵ Özek’ke (11) qoşulup andın yene kün batar țarafǵa aylanıp Qoñrat Qal‘ası’niñ ékki fersahlıķıǵa (12) barıp yene Köhne Deryā’ǵa qoyar érdi. Yene biri Qıyat Yargan nehridir kim (13) kıble

kün-batarğa ayrılıp At Yolu tarafğa aqar yene biri Köhne Deryā'dur kim mezkūr (14) bolğan ékki nehrniñ ortasıdın ve Qonrat Qal'ası'nıñ yanıdın aqar ve ol (15) yerde deryā toğrı arqa tarafğa aylanur. Hān hāzretleri bir aqşām Şor Qaçu kenārıda (16) bolup értan köçüp Şor Qaçu'dın ötüp Köhne Deryā bile Şor Qaçu'nıñ (17) ortalıqığa tüşdiler. Ve ol yerde ékki kéçe turup leşkerni kime birle Şor Qaçu'dın [409b] (1) ötkerip köçüp Öküz Nehri'nıñ deryāğa qoyğan yerige barıp tüşdiler. (2) Leşker ehli nehrdin ötmekğa meşğül boldılar. Ol nehrniñ suyu Şor Qaçu'nıñ suyu (3) birle qoşulğan cihetdin andağ qattıq aqar érdi kim leşkeriyyedin bir kişi ve bir (4) at suzurlarıdın özlerin sâhilğa çıkara almay telef boldılar. El-qışsa yene menāzil ü (5) merāhilni tayy kılıp zū'l-qa'deniñ yegirme üçide Qonrat muzāfātığa yetip tüşdiler. (6) Ol yerni leşkerghā kılıp értan özleri leşker birle atlanıp qal'a muhāşarası (7) qaşdığa 'azm étdiler. Ol vaqtda qal'a müfsidleridin tamāmı Özbek ve Yomut (8) bahadırları uruşmaq üçün deryādın ötüp leşker tarafığa kélür érdiler. (9) Yol eşnāsıda Şāh Murād İnaq ve Muḥammed Murād Qalmaq'ğa kim Köklen ve Çavdur leşkeri (10) bile muḥaddime-i sipāh bolup ilgeri barur érdiler. Uçrap yasa ve yasap (11) uruş başladılar. Bu haberni hān hāzretleri éşitip Hākīm Atalık ve Qonrat (12) Baba Bék'ni tamāmı Qaraqalpaq leşkeri bile Merv'ge yiberdiler. Bular sür'at bile barıp (13) uruşğa kirdiler. Bir miqdār uruşğandın soñ ehl-i 'inād hezīmetke yüz qoydılar. (14) Bahadırlar izleriğa tüşüp köp kişini qatl étdiler. Köp kişi özlerin deryāğa (15) urup ġarq boldılar. Ve sergerdeler zafer birle qayıp Çavdur Hāl Durdı (16) Bahadır ve Balta Bay Bahadır başlıq bir néçe kişi kelle keltürüp 'ināyet-i hüsrevāne bile (17) ser-efrāz boldılar. Hemol kün hān hāzretleri qal'a üstige barıp ümerāniñ [410a] (1) her biri özleriniñ nökerleri bile bir bolcarğa ta'yīn étip şaff tartıp buyurdılar. (2) Şemḥālçı ve topçılar értedin tā kiçgeçe qal'ağa top ve şemḥāl ve zenbürek atıp (3) qayıtdılar. Értan yene çıkıp bu tarīqada qal'anı muhāşara kıldılar. Mundın soñğı (4) küni leşker emr-i 'ālī bile qal'anıñ kün-çıkar dervāzesiniñ muqābilide bir bülend-ser köp (5) köterip top ve şemḥāllarnı anıñ üstige çıkarıp top atdurmaqğa (6) muqayyed boldılar. Egerçe qal'a ḥalkı be-ğāyet muztar

boldılar. al‘anın mukemlikige i‘timād tip (7) multu aızının baka aızının adā ıarmadılar. On küngee hāl bu minvālde (8) boldı. Ammā hān hāzretleri orat muzāfātıa dāhil bolandın so mufsidler (9) itiyāt yüzidin tamāmı kimelerin yınap al‘a dervāzesi aldıda deryā kenārıda balap (10) oyup rdiler. Emr-i ‘ālī bile arakalpak lekeridin bir cemā‘a kim ecā‘at ahrāsının (11) bilei ve celādet deryāsı nihengi rdiler. Özlerin deryāa talap su yüzidin (12) debūr-i haylī-‘uyūs⁶ tkendin barıp dervāze aldıda balanıp turan kimelerdin (13) llik ü kimeni sürüp kēlip nevāzi pād-āhı bile ho-hāl boldılar. Ammā kimelernin (14) ınāblarının kēyip yörügende anlı ‘Abdi Biy’ge al‘adın atılan olardın (15) tēgip ehīd bolup ölüi alıp rdi. ‘Abdu’llāh Minbaı Ramanbērgen (16) Yüzbaı balık on bahadır yigit bile atlarıa mihmīz bērip al‘a dervāzesi aldıe (17) barıp mezkūr biyinin cesedin alıp kēldiler. Ol avānda Aral diyārının [410b] (1) buday ve arpaları piip ba‘zıları urulup hirmen tilip rdi. (2) Ve kök ekinleri hem kökerip ba‘zıları tēlip rdi. Lekeriyye enāfı idrār‘ül (3) mufsidin urup tōküp aldılar. Ve alanın pāy-māl tip sehl vatda deryānin (4) ar arafıdāı mezra‘alarının zirā‘atların tamām tdiler. Dervāze aldıdaı (5) cem‘ bolan hirmenlerni otladılar emr-i ‘ālī bile Mamūd Yasavulbaı ‘Azīzbērgen’nin (6) kevrānının avdur ve azak lekeri bile kēldi. Andın so (7) hān hāzretleri ümerā ve erkān-ı devletnin avāb-dīdeleri bile kö ılıp (8) Hıvak arafıa ayttılar. Ol enāda tējiz araıdāı arakalpakıyye’nin uluı Mollā (9) Mamūd Biy’nin sınırının haber kēldi kim tējiz içidin deryānin tējizge oya turan (10) yeride Russiya’nın ü nefer uanları köründi. Gümān-ı ğālīb oldur kim (11) deryāa kirip bu arafa kēlmeknin adedidedürler. Hān hāzretleri ‘İnāyet Muarrem’ge (12) buyurdılar. Deryā ayakıa barıp uan ehli bile sözleip né müdde‘ā bile kēlgenin (13) bilip kēgil! ‘İnāyet Muarrem kētdi. Andın amāl u iāl ü piyāde lekerlerni (14) kimeler bile deryā içidin yiberip özleri tamāmı leker bile deryā sāhilidin aa (15) arafge yörüş tdiler. Kubbe Taı’a yavu yetkende uanlarının ‘alemleri (16)

⁶ Metinde “عيور” şeklinde yazılmıştır.

köründi. Hân hazretleri buyurdılar toplarnı deryâ kenârıǵa éltip şaff (17) tutup turǵaylar. Özleri beş on atlıǵ Muḥarrem bile Kubbe Taǵı'nıñ üstige [411a] (1) çıķıp temâşâ kılıp turdılar. Çün qara çerikniñ nazarlarnı uçaǵa tüşdiler. (2) Ve hem yétip şafflarnı bozup her tarafǵa müteferriķ bolmaqǵa başladılar. Emr-i 'ālī birle (3) yasavullar ve muḥaşşıllar barıp hemelerin cem' kılıp keltürdiler. Yene burunǵı dék cem' (4) bolup turdılar. Hân hazretleri emr étdiler Şāh Murād İnaķ ve Muḥammed Murād Qalmaķ ve 'Abdu'llāh (5) Miñbaşı başlıķ tamāmı sergerdeler öz nokerleri birle deryâ kenârıǵa barıp ucanlarnıñ (6) muķābeleside yasa ve yasap toplarnı oķlap tayyār bolup turdılar. Hākīm Atalıķ (7) ve 'Abīdu'llāh İnaķ ve Baba Bék emr-i 'ālī birle on dört uruķ Qaraķalpaķı leşkerin (8) ve Gürlen Özbekī leşkerin cem' kılıp deryāniñ arķa tarafıǵe ötüp ucanlarnıñ (9) muḥāzīsıde şaff tutup turdılar. Yene on miñ ķādir-endāz mergenler (10) ve şemḥālçılar kimelerge minip su yüzidin kélip ucanlarǵa muķābil boldılar. Ucan (11) ehli bularnı bu ḥālda körüp ucanlarnı deryāniñ 'İz Biy kenârıǵa éltip lenger (12) taşlap turdılar. Ve toplarnı tayyār étdiler. Hân hazretleri birevni élçi (13) kılıp iberdiler. Tapılǵaylar kim né müdde'ā birle yörüpdürler. Çün élçi bardı. (14) Russiya ehli dédiler; Rus pād-şāhı uşbu pād-şāh birle élçi iberleşip (15) dostlıķ étip yörür érdiler. Bizler ol cihetdin ékki yurtnı bir yurt (16) fehmi étip seyr tarīķasıda bu tarafǵa ötdük. Mā hīç kişige daḥlımız yoķdur. (17) Élçi kaytıp kélip Rus ehliniñ sözlerin beyān kıldı. Hân hazretleri [411b] (1) dédiler: Andaǵ bolsa alarǵa daḥl étmenler! Andın soñ tamāmı kimeler uçaǵa (2) yanaşıp öte bértiler. Ucan ehli aşlā cāylarındı tebreñmediler. Kimeler ötüp (3) bolǵandın soñ Hākīm Atalıķ ve 'Abīdu'llāh İnaķ ve Baba Békler'ǵa emr boldı kim (4) Qaraķalpaķ ve Gürlen çerigi birle ucanlarnıñ eṭrāfıda turup qaysı tarafge (5) yörüş étkenin bilip kéçraķ kaytıp kelinler. Özleri leşker birle (6) yolǵa revān bolup Subar Biy'nin qal'asıǵa barıp tüşdiler. Hemol kūn (7) namāz-ı şāmdın soñ Hākīm Atalıķ ve İnaķ ve Baba Bék kaytıp kélip dédiler: Ucanlar (8) yoķarıǵa 'azm étdiler. Ve ucanlarda üç yüzdin artuķ kişi yoķ (9) érken ve altı toplarnı bar érken. Ertañ ḥān hazretleri ol yerdin köçüp (10) tamāmı toplarnı ve heme aḥmāl u

işkālñi kimelerge salıp iberip tamāmı leşker bile pīşīn (11) vaqtığaça su içidin yol yördiler. Né üçün kim ol avānda deryā taşıp ol (12) eṭrāfnıñ tamāmı yerlerin su alıp érđi. Leşkerniñ atlarınıñ ayakları (13) gāhā lāyğa ve gāhā çukurgā kėtıp yıķılur érdiler. Heme lāyğa batıp suğa ézilip üftān u hīzān (14) yol yörüp barur érdiler. Su içi birle yörümekdin özge çāre yok érdi. (15) Lā-cerem āheste āheste yol yörüp Yaman Çāğanak atlıg deryānıñ bir égrimige (16) yetüşkende ordunıñ kimeleri deryā yüzide nümāyān boldı. Ol yerde hān hāzretleri (17) tamāmı şehzādeler ve békler bile müzeyyen kayıqlarğa minip deryā içidin [412a] (1) revān boldılar. Ümerā ve sergerdelerge dédiler: Biz ilgeri yörüp bir susız yer tapsaķ (2) anda turup top atdurur-miz. Alaman ol yerge barsunlar. **El-kıssa** ümerā ve leşker suğa (3) kirip revāne boldılar. Ekşer cāyda atlar yarım fersah belki bir fersah miķdārı suda yüzüp (4) yörür érdiler. Kutluķ Murād Īşān’nıñ yığaķlıķığa yetkende leşkeriyyedin bir miķdār (5) kişı adaşıp ‘Azīzbérgeñ Biy’nıñ sınarı ıarafğa kėtdiler. Özge leşkerni Ēr Muḥammed (6) Çorağası başlap Kazaķ Deryāsı’nıñ saķasığa ıarap gāh çömüp gāh yüzüp (7) pīşīn vaqtıdın soñ Kazaķ Deryāsı’nıñ yarım fersahlıķıda bir tōpege yetdiler kim (8) üstide tahmīnen ékki tınāb miķdārı su çıķmağan kuruğ yer bar érdi. Sergerdeler (9) ol yerge tüşüp bir sā‘at ézilgen libāsların kuruturğa meşgöl boldılar. (10) Ol vaķtda Kazaķ Deryāsı saķasıdın top āvāzı kėldi. Heme bildiler kim (11) ol hāzret anda barıp durlar. Ol hālda ‘İvāz Niyāz Muḥarrem bir zevraķ minip kėltürdi. (12) Hān hāzretleri Kazaķ Deryāsı saķasında kayıķ içide oturup durlar. Ol (13) yerde ayak başķu dēk kuruğ yer yokdur. Emr-i ‘ālīdür kim uşbu yerde alamannıñ (14) soñı yetüşkünçe turunlar ve yetüşken leşkerni kimelerge mindürüp yibere bérinler (15) bu sözni ayıp, kayıp kėtti. Andın soñ tamāmı ümerā u ulemā ve sergerdeler (16) ve Kāzī Yusuf Īşān ve Muḥammed Şālih Rīş ve Muḥammed Raḥīm Mehter başlıg heme ol yerde bir qarār (17) bolup turdılar. Hān hāzretleri kün batğandın soñ üç sā‘atğaça kayıķnıñ [412b] (1) içide turup meş‘aller yaķturup kélgen alamannı deryānıñ içi bile ötkerip (2) yibermekke meşgöl boldılar. Maḥfī ıalmasıñ kim Kazaķ Deryāsı Köhne Deryā’dın

ayrılıp kün çıkarğa (3) qarap aqadur. Ol vaqtda deryānıñ suı endāzesiz taşıp ékki karağıdın su (4) yoqarığa aşıp ekşer mevzi'lerde deryā ve ğayr deryā ma'lūm bolmas érdi. Hān hāzretleri (5) buyurdılar: Çadır kurgu dék kuruğ yer tapınlar! Kimeler bile çehār-yek fersah (6) yol yörügendin soñ bés altı top taptılar kim her biriniñ üstide (7) üç tört çadır kurgu dék yer bar érdi. Bārgāh-ı 'ālīni éltip ol toplarnıñ (8) biride kurup hān hāzretleri anda qarār tutup buyurdılar. Leşker hem kélip ol (9) töpelerde bir miqdār ārām alsunlar. Alaman ol töpelerge barıp atları (10) su içide turup özleri toplarnıñ üstide olturur érdiler. (11) Értan yine hān hāzretleri zevrağğa minip Köhne Deryā'ğa kirip kimeçilerniñ (12) üstige yasavul koyup izdin kélgen leşkerni mu'aṭṭal kılmay ötkermekke (13) muqayyed boldılar. Hemol kün namāz-ı şāmğaça leşker ötkerdiler. Értan kördiler ötken (14) leşker hemol töpelerge sıgmay heme su içide turupdurlar. Sultān Maḥmūd Biy'ge (15) buyurdılar: Alamanga baş bolup Buz Köl'ge barıp bārgāhnı ber-pā kıldurup (16) bargan leşkeriyye aḥvālığa ser-encām bērdürüp olturğıl! Buz Köl Çınbay Qal'ası'nıñ (17) tevābi'dindür ve aña henüz su bargan yoq érdi. Ve hemol toplar bile anıñ [413a] (1) aralığı tört fersahlıq mesāfet érdi. Ammā yolu ser-ā-ser tēñiz yañlıg kök su érdi. (2) Hān hāzretleri Qaraqalpaq serdārларdın ba'zılarığa buyurdılar: Kime birle kélgen (3) alamannı töpelerge tüşürmey başlap Buz Köl'ge alıp barınlar! Andın soñ (4) özleri qayıq bile Köhne Deryā'ğa kirip naẓarlarıda alaman ötkermekke meşğūl boldılar. (5) Bu ẓarīqada üç küngeçe alamannı ötkerip andın soñ su yüzidin yörüp (6) Buz Köl'ge bardılar. Bés kün su içide yörüdiler. Tamāmı leşker bile sudın çıqıp (7) Buz Köl'de cem' boldılar. Ol hāzret ğayret bile munça alamannı mundağ tēñizdin amān (8) çıkardılar. Eger andek müsāhele étseler érdi alamannıñ ondın biri hem (9) qutulmas érdi. Munça leşkerdin andağ çuqur sularda bir toğma bile yegirme at telef (10) boldı. Értan ol yerdin köçüp Receb Biy'niñ bağığıa barıp tüşdiler. Ol (11) menzildin köçerde Qaraqalpaq yolçıları leşkerge dēdiler: Uşbu yerdin aldımızdağı (12) menzilğa bargunça su yoqdur ve yolu fem ve uzaqdur. Her kişi özi éçkü dék biraz (13) su köterse yaḥşıraqdur. Çérig ehli kim sunıñ köp renc ve āzārın

çékip érdiler. (14) Ézilgen libāslarımıznı sıkıp suyn içsek hem bir künlik çuldın amān çıkar-miz. (15) Bu söz birle su kötermey yolğa kirdiler. İttifākā ol kün hevā be-gāyet ıssıg (16) bolup ekşer alaman yarım menzil yol yürügendin soñ çullap қоşğa kældiler. (17) ba‘zıları kéle almay, Sazaqlar’nıñ sāyeleride yıkılıp qaldılar. Fāzıl H‘āce [413b] (1) izdin kélür érdi. Alamannı bu aḥvālda körüp kélip ḥān ḥāzretleriğa ḥaber (2) bérdi. Ol ḥāzret münādī urdurdılar kim her kişi çullagan kişilerni (3) tapıp alıp kélse merḥamet-i şāḥānedin ḥoş-ḥāl bolur. Ğayretli yigitler atlarğa (4) minip meşķ ü maḥhareler birle su köterip teşne qalğanlarnı tapıp su bérıp (5) atlarığa mindürüp kéltürdiler. Ol kün Münşī Pehlevān Mīrzābaşı ibn ‘Abdu’llāh (6) Cök kim mīrzābaşı bolğan érdi hemol çölde qalğan alamannı ḥaṭṭğa almakğa me’mūr bolup (7) bés yüz kişi defterge kirdi. Ḥān ḥāzretleri Çınbay’dın ötkendin soñ (8) leşkerge öyleriğa qaytmaq ruḥşatın bértiler. Munıñ soñğı küni Nehr-i Ḥalīc kenārığa (9) kim anı Kök Üzek ve Kıvanç Yarma hem dérler kélip tüşdiler. Emr-i ‘ālī birle ol (10) ma‘berğa köp kime burunraq kélip cem‘ bolup érdi. Leşker ol kimelerge minip (11) atların yalanğaçlap suğa salıp ipidin tutup ötkerdiler. Andın (12) soñ atlanıp yolğa kirip yolda bir yatıp Arıq Balıq Köli kenārığa kældiler. (13) Ol yerde emr-i ‘ālī bile Ḥamzād Qoşbégi ve Artuq Biy ve Raḥmetu’llāh Yasavulbaşı (14) Köhne Ürgenç’din kélip mülāzemetğa yetdiler. Andın soñ atlanıp yolğa (15) kirip bir néçe kün menāzil ü merāḥilni ṭayy kılıp Hıvaq’ğa kélip taḥt-ı salṭanatda (16) qarār tuttılar. Ol avānda éşitildi kim burun Aral müfsidlerini ḥān ḥāzretleriniñ (17) Aral ‘azmın étken āvāzelerin éşitip könüllerige ḥavf [414a] (1) u herās-ı müstevlī bolup ittifāk birle tedbīr yüzidin ḥaṭṭ étip Penāh Ḥān başlıq (2) tamāmı Özbekiyye ve Yomutiyye ekābirleri ol ḥaṭṭğa mührlerin basıp anı Sir Deryāsı’nıñ ayağı (3) ve H‘ārezm Tenjizi’nıñ qarağıda qal‘a salıp mesken tutğan Russiya ṭāyifesiğa (4) ibergen érkenler ol ḥaṭṭnıñ mażmūnı bu érken kim bizler öz ḥānımızdın (5) yüz qaytarduq. Alardın iltimāsımız bu ki bir miqdār Russiya leşkeri meded üçün (6) kélip bizlerniñ qal‘amızda bolsa bizler iḥtiyārımız ‘inānın anıñ qabz-ı iḳtidārığa (7) tapşursaq ve sizler bile barış kéliş étip ḥumātınıñ

sāyeside bolup Russiya (8) leşkeriniñ her ne me’üneti bolsa öz müdde‘alarıça alarğa tégürsek Russiya cemā‘asını (9) bu sözni eşitip üç yüz kişi esbāb ve yarağ birle üç uçaŋa mindürüp (10) ibergen érkenler. Hān hāzretleri Qoŋrat’dın qaytğan küni beyekbār yol (11) eşnāsıda leşkerge mülākī boldılar. Ve ‘özr aytıp uruşmay kédiler. Andağ (12) kim öz mevridide mezkūr boldı. Leşker kétékendir soñ bular Qoŋrat Qal‘ası’nıñ (13) yanığa kélip iķāmet lengerin taşladılar. Ve qal‘ağa kirmek teķāzāsı birle (14) bir néçe kün barış kéliş resmin başladılar. Qal‘a ehli alarnı içkerige kirgüzmeķğa (15) rızālıķ bérme, belki alarnı tutmaq ve mālların talamaķnıñ fikride boldılar. (16) Ruslar bu hāldın āgāhlıķ tapıp fī’l-hāl ucanlarığa kirip (17) qayıp kédiler. Zü’l-hiccenıñ yegirme üçide hān hāzretleri Mīrzā ‘Abīd Mīrahūr [414b] (1) başığa qaytmaq icāzetin bérıp yanığa ‘Abdu’r-raḥmān Serheng’ni élçi kılıp qoşup (2) Buḥārā’ğa iberdiler. **Qoŋrat halkınıñ hücüm étkeni Penāh Hān’nıñ qatlığa yetkeni.** (3) Hān hāzretleri Qoŋrat’dın qaytğandın soñ ol diyārda qaḥtlıķ peydā (4) boldı. Zālimler hem zulmnı kün kündin ziyād étip fuķarānıñ ‘ıyāl u eṭfāl u emvālıda (5) ihtiyār qalmadı. Lā-cerem fuķarā-yı qaḥt belāsı ve ehl-i sitem cefāsığa tāb kélture (6) almay, hicretniñ bir miñ ékki yüz yetmiş altıncı yılı muḥarremniñ törtide heme (7) ittifāķ étip Baba Hı‘āce ve Qalmandar’ğa başlıķ hücüm étip Penāh Hān’nıñ qaşdığa (8) qatlığa qaşd éttiler. Penāh Hān bu hāldın āgāh bolup tābi‘leri birle ḥavlıge qayalıp (9) multuķ atıp müdāfa‘ağa meşğül boldı. Çāştın pīşīŋaça ékki tarafın multuķ (10) atıñıp āḥır ḥavlığa yükürdiler. Ve dervāzeni sindurup kirip ehl-i (11) ‘ināddın kū yaraķın qatlığa tégürüp arada Penāh Hān hem qatlı boldı. Andın soñ (12) qaçıp müteferriķ bolğan Özbek ve Yomut müfsidleridin hem köp kişini tutup (13) bend étdiler. Értāñ Qalmandar’ğa qal‘a zabtığa müteşaddī bolup Baba Hı‘āce ba‘zı (14) kedḥüdālar bile Penāh Hān’nıñ başın alıp Hıvaķ tarafığa yörüdiler. Muḥarremniñ (15) on biride mülāzemetğa yetip hān hāzretleri bularğa mihrbānlıķ körgüzüp (16) Baba Hı‘āce’ni şeyḥü’l-islām étdiler. Ve Mīrzā Hān Muḥarrem’ni esīr bolğan müfsidlerni (17) kéltürmeķğa me’mūr bolup Qoŋrat’ğa barıp tamāmı Özbek ve Yomut esīrlerin [415a]

(1) alıp keldi. Hân hazretleri alardın ba'zıların katlğa buyurup ve ba'zıların (2) maħbūs etdiler. Aynıñ āhırıda emr-i 'ālī bile Maħmūd Yasavulbaşı Qoñrat kedhüdālarındın (3) Baba H'āce Şeyhü'l-islām ve Pehlevān Niyāz Biy ve Tāc Murād Biy bile Qoñrat'ğa barıp ol memleketni (4) zabt etdi. Şaferniñ bēşide Cānībék Biy başlık Qaraqalpaq tavāyifiniñ ba'zı ekābiri (5) Penāh Hân'ğa mehter ve qoşbēgi ve devlet-h'āh bolğan bed-h'āhlardın bir cemā'anı keltürüp (6) 'amelleriğa lāyık cezālar bērildi. Yene bu kim 'Abdu'r-raħmān Serheng Emīr Naşreddīn'niñ (7) elçisi Dāvūd H'āce Mīrāhūrbaşı bile keldi. Ve elçi bolup Hoqand'ğa kētkēn Ēr Nazar Biy (8) Muħammed Yār Hân'nıñ elçisi Mollā Bék Dād-h'āh bile keldi. Dāvūd H'āce'ğa ruḥşat bērip (9) yanığa Yaḥşı Muħammed Daruğa'nı qoşup yiberdiler. Cümādi'l-evvelniñ on ékkiside (10) Uyğur Muħammed Murād Atalıq'nı 'azl étip ornığa Hudāybērgen Şıgavul'nı atalıq etdiler. (11) Ve anıñ ornığa⁷ Hudāybērgen Bék ibn Muħammed Cān Bék'ni şıgavul etdiler. Cümādi's- (12) şānīniñ ékkiside Muħammed Murād Qalmaq ve Muħammed Raḥīm Biy cihān-ı fānīğa vedā' kıldılar. (13) Mundın yegirme kün soñ Mollā Bék Dād-h'āh'ğa qaytmaq ruḥşatın bērdiler. Qaraqalpaq (14) Ay Muħammed Biy'ni elçi kılıp yanığa qoşup Hoqand'ğa iberdiler. Ve Yaḥşı Muħammed Daruğa Emīr (15) Naşreddīn'niñ elçisi Necmeddīn H'āce Oraq bile receb ayınıñ gurraside (16) kēlip mülāzemetğa yetdi. Ve şa'bānnıñ tokkuzıda⁸ bu elçige Fāzıl H'āce Şeyhü'l- (17) islām'nı qoşup Buḥārā'ğa iberdiler. **Biçin yılınıñ vākı'anı kim hicretniñ [415b] (1) miñ ékki yüz yetmiş altılançısığa muṭābıq érdi.** Bu yıl şa'bān (2) ayınıñ yegirme yettisinde āfitāb-ı ḥamel⁹ burcığa taḥvīl etdi. Hân hazretleri (3) Feyzī Muḥarrem ve Ata Niyāz'nı kim bilā-iştirāk dīvānbēgi érdiler. 'Azl étip orunlarığa (4) Hudāy Nazar Muḥarrem'ni dīvānbēgi kıldılar. Şevvālniñ on altısında (5) Ay Muħammed Biy Hoqand pād-şāhı Muħammed Yār Hân'nıñ elçisi Tursun H'āce Şadr bile keldi. (6) Şevvālniñ yegirme sekkizide Şāliḥ Atalıq bekā 'ālemiğa 'azm etdi. Ornığa Muħammed Rızā (7) Bék ibn

⁷ Metinde “اوزنيغه” şeklinde yazılmıştır.

⁸ Metinde “توقوریدا” şeklinde yazılmıştır.

⁹ Metinde “جمل” şeklinde yazılmıştır.

Şāh Niyāz Atalık'ni atalık étdiler. Ve hemol kün Kıyat Baba Bék veled-i Muḥammed (8) Penāh Bék'ni Muḥammed Raḥīm Biy'niñ ornıǵa biy étdiler. Zū'l-qa'deniñ on beşide (9) Taş Muḥammed Biy'ge qaytmaq ruḥşatın bérıp yanıǵa Qaraqalpaq uluǵlarındın Receb Biy'ni (10) élçi kılıp qoşup yiberdiler. Ve Tursun H̄āce Şadr'ǵa Kıyat Artuq Biy'ni (11) qoşup Buḥārā'ǵa yiberdiler. **Tamaç mevzi'ide qal'a salıp anda leşker qoyǵanlarınıñ (12) beyānı.** Çün Yomut'nıñ uǵrı ve evbaşları memālik-i maḥrūsa eṭrāfıǵa qaraqçılıq (13) ve rāhzenlik ṭarīqasında daḥl éte bérdiler. H̄ān ḥāzretleri erkān-ı devlet (14) bile maşlaḥat étip Yomut meskeniniñ yavuqıda bir qal'a salıp anda leşker qoymaqñı münāsib (15) kördiler. Bes h̄ān ḥāzretleri emr étdiler. Şāh Murād İnaq ve 'Abdu'llāh İnaq ve Yaḥşı (16) Muḥammed Daruǵa ve 'Abdu'llāh Miñbaşı ve Raḥmetu'llāh Yasavulbaşı ve Ya'qūb Muḥarrem ve 'Abdu'r-raḥmān Serheng (17) ve Muḥammed Niyāz Dīvānbéǵı ve ğayrihüm zū'l-qa'deniñ yegirme ékkisinde leşker bile barıp Ğāzī [416a] (1) Abād Qal'ası'nıñ arqa ṭarafıda Tamaç mevzi'ide kim ehl-i fesādnıñ yıǵınaklarıǵa (2) yavuq érdi. İttifāq bile münāsib körüp anda bir qal'a binā kılıp eṭrāfıǵa ḥandaq (3) qazıp 'Abdu'r-raḥmān Serheng'ni bir gürūh serbāz ve ékki top bile ol qal'ada qoyup (4) qaytıp mülāzemetǵa yetdiler. Hemol yıl Ḥamzād Qoşbéǵı emr-i 'ālī birle h̄ān ḥāzretleriniñ (5) Yanı Qal'a mevzi'idaǵı ḥavlılarınıñ kim Nūru'llāh Bay ismi birle meşhūrdur. Bāǵ-ı (6) dīvārın tāzelep ḥavlınıñ kün-çıkar burcıǵa muttaşıl bir körünüş-ḥāne binā kıldı. (7) Āgehī anıñ tārīḥi bināsın bu ṭarīqada ayıtdı kim **tārīḥ** çü ta'mīri işi uşbu 'imāretniñ (8) tamām oldı.

Dédi Āgehī tārīḥni. Körünüş-ḥāne-i vālā. Andın soñ h̄ān ḥāzretleri erkidin (9) köçüp ol ḥavlıǵa bardılar. Çün hicretniñ miñ ékki yüz yetmiş yettilençi (10) yılı kirdi. Muḥarremniñ ğurreside h̄ān ḥāzretleriniñ mizāc-ı şerīflerige (11) ağır bī-mārılıq 'arız bolup on beş kündin soñ endek-i taḥfīf tapıp aşā-yı destyārılıǵı (12) birle ḥarem-i serādın körünüş-ḥāneǵa çıkıp salṭanat taḥtıda qarār tutdılar. Muḥarremniñ (13) āhırıda Artuq Biy Emīr Naşru'llāh'nıñ élçisi Āfāq H̄āce Şadr birle kélip mülāzemetǵa (14) yetdi. Ammā Yomut ḥalkı h̄ān ḥāzretleri Qoñrat'ǵa kétkende barmay, qalǵanları

sebebidin (15) mütevehhim bolup obaların köçürüp bir néçe muhkem yerlerge barıp sengerge kirip oturup (16) érdiler. Hân hazretleri emr étip érdiler kim memâlik-i mahrûsanıñ bazarlarığa (17) fesâd ehlidin kişi kirmesünler. Bes tamâmı bilâd u emşârniñ bazarlarıda ehl-i ‘inâd [416b] (1) bile sevdâ satıg resmi qaldı. Belki kélgenlerin qatl u târâc étdiler. Yene emr-i ‘âlî bile (2) Ğâzî Ābâd Arnasın Qal‘a’sı yavuxıdın bend étip Yomut’niñ mezra‘larığa su ötkermediler. (3) Ol tã’ifenıñ aralarında qahtlıq peydâ bolup ızırâb-ı tamâm birle itã‘at (4) étmekdin özge çäre tapmay, Yomut kedhüdâları ‘acz ü inkisâr birle ‘afv ümîdin étip (5) kældiler. Ve itã‘at yolıda bir qarâr bolmaqğa ‘ahd étip ‘ahdnıñ te’kîdi üçün (6) aq-öylük bérmeqğa mutaşaddî bolup ‘amir-i İşân birle Raḥmetu’llâh Yasavulbaşını tilediler (7) tã kim alar bile barıp Yomutlar’niñ meşhûr u ma’rûflarındın né miqdâr aq- (8) öylük almaqnı tileseler alğaylar. Hân hazretleri alarnıñ günâhların ‘afv (9) étip mezkûr İşân bile yasavulbaşını alarğa qoşup muḥarremniñ evâsıtıda ruḥşat (10) bérıp yiberdiler. Bular barıp hãhişlarığaça aq-öylük alıp kældiler. Andın (11) soñ hân hazretleri zirã‘atgâhlarığa su açmaq ve bazarlarğa barıp ğılme almak (12) ruḥşatın bérıp qaytardılar. Andın soñ hemeleri açlıq belâsıdın qutuldılar. (13) Şaferniñ onıda ‘Abîdu’llâh İnaq cihândın bardı. Rebî‘ü’l-evvelniñ yegirmesinde (14) hân hazretleri Nûru’llâh Bay havlıdın köçüp erkke kirdiler. Ve Āfâk Hãce’ğa (15) qaytmaq ruḥşatın bérıp yanığa Raḥmetu’llâh Qaraköz’ni élçi kılıp qoşup Buḥārã’ğa yiberdiler. (16) Receb Biy fermândârğa birle Hoqand’dın keldi. Fermândârğa Muḥammed Yâr Hân’niñ (17) muḥabbet-nâmesin keltürüp pîşkeşlerin hân hazretleri naẓar-gâhıdın ötkerdi. [417a] (1) **Qaçariyye leşkeriniñ Merv ‘azmın étkeni ve Teke birle uruşup şikest tapıp kétkeni.** (2) Teke tavâyifidin bir cemã’a bir néçe yıldın béri Seraḥs diyârıda mütevattın bolup dîn muğâyereti (3) cihetidin Qaçariyye halkı birle muḥâşamat körgüzüp tağ içide olturğan (4) Şî‘alar’ge çapavul urar érdiler. Köp kişini qatl u esîr étip kıla‘ (5) ve bilâdlarığa vîrânlıq téğürür érdiler. Bu sebebdin Qaçariyye leşkeri hücum-ı tamâm (6) bile néçe mertebe Seraḥs’ğa kélip Teke birle uruşup

çal'asın çamap mezra'aların pây-mâl éter (7) érdiler. Teke cemâ'ası be-gâyet tenj bolup Serahs'da oltura almay köçüp Merv'ğa (8) kældiler. Ve ol élniñ serdârı Qavşut Hân başlığ özge kedhüdâları ittifâk (9) birle bir néçe kedhüdânı H'ârezm'ğa iberip Merv diyâridin yer tilep işlerige nizâm bérğü (10) dék bir hâkim hem taleb étdiler. Hân hazretleri éltmeslerin qabûl étip Mollâ Muhammed'ni alargâ (11) hâkim étip iberdiler. Kélgen kedhüdâlargâ ser-pây bérp Qavşut Hân üçün (12) zerrîn hil'at ve muraşşa' hançer bérp iberdiler. Ammâ Sarıq tã'ifesi kim qadîmü'l-eyyâmdın (13) Merv'de mütemekkin érdiler. Bir taqsîmi üstide Teke birle nizâ' peydâ kılıp bir néçe (14) müddet habek ü cidâl işide mesdûd étdiler. Âhır mağlûb bolup Merv'din köçüp eţrâfdağı (15) vilâyetler tarafığa müteferriq bolup kældiler. Ve ol élniñ kedhüdâları ittifâk (16) birle Īrân'ğa barıp Naşreddîn Şâh Qaçar'nı körüp Teke'din şükûh kılıp meded tilediler. (17) Naşreddîn Şâh'nıñ hâtırıda burundın Teke'niñ kû şimâlî qaşdı bar érdi. Buyurdı: [417b] (1) 'Irâk ve Âzerbaycân ve Īrân ve Horâsân élleridin yegirme beş miñ serbâz ve piyâde (2) ve on miñ atlı ve ékki miñ miqdârı kâsib ve ehl-i ħurfet ve ehl-i bâzâr eţrâf-ı (3) eknâfdın kélip muqarrer bolğan leşkerğâhğa cem' boldılar. Andın soñ öziniñ (4) 'amekîsi Hamzâ Mîrzâ'nı ümerâdın aqvamü'l-mühmele¹⁰ bile hemol leşkeriñiñ hükûmet ü emâretiga (5) ta'yîn étip ottuz top haddın ziyâd esbâb u âlât bile Merv tarafıge revâne kıldı. (6) Qaçar leşkeri menâzil ü merâhilni tayy kılıp hicretniñ miñ ékki yüz (7) yetmiş yettilençisi ve şevvâl ayıda Merv vilâyetiga dâhil boldılar. Teke halkı tamâmı (8) esbâb u emvâl ve 'ıyâl u eţfâl bile çal'adın köçüp Merv Deryâsı'dın ötüp (9) deryâniñ arqa tarafıda Qara Yaf'da mesken tutup eţrâfığa senger qazdılar. Andın (10) soñ uruş esbâbınıñ tayyârlıqığa iştiğâl körgüzdiler. Andın soñ (11) uruş esbâbınıñ tayyârlıqığa iştiğâl körgüzdiler. Qaçariyye sipâhı ékki bölek (12) bolup yarımı Merv Çal'ası'da turup yarımı Qara Yaf muqâbelesiğe barıp leşkerğâh (13) kıldılar. Teke'niñ bahâdır yigitleri ittifâk bile her kün eţrâf u cevâibdin Qaçar sengeriniñ (14) ötüci ve avçılarnıñ katlı u esîr étip azuqa kéle turğan yolların mesdûd

¹⁰ Metinde "قوام الملّه" şeklinde yazılmıştır.

étdiler. (15) Kaçar'nın hālī teñ bolup açlıqdın ƧāƧatları ƧaƧ boldı. Tört ay (16) müddetini uruşmay ötkerdiler. Béşlençi ay rebī'ü'l-evvelniñ evvelide Kaçar uruşğa (17) bēl bağlap Ƨal'a ve sengerdin çıƧıp Ƨal'anıñ ğarb Ƨarafıda ve deryāniñ cenūb cānibīde [418a] (1) şaf tartdılar. Tekeler hem deryādın ötüp Kaçar şafınıñ kün-batar Ƨarafıda yasa yasap (2) turdılar. Uruş meydānı kızıp her Ƨarafdın köp kişi Ƨatl boldı. Ve Kızılbaş'nın bir uluğ (3) sertipi hem Ƨatlğa yetdi. Kün kiçe bolup ékki leşker Ƨayıp tüşdiler. Bu uruşnıñ törtlençi (4) küni Kaçar leşkeri barça topları bile otun ve ot Ƨalebi birle sengerdin çıƧıp (5) érdiler. Teke mübārizleri andın ħaber tapıp barıp uruş saldılar ve köp kişini (6) esīr étip ékki topını hem aldılar. Mundın üç kün ötkendin Kızılbaşlar'nın köñüllerige (7) vehm ü herās istilā tapıp Kara Yaf'da turmaƧnı maşlaħat körmey Ƨal'ağa barıp (8) hemeleri bir birleri bile Ƨoşulup olturmaƧnı ma'Ƨkül körüp kündüz köçmekğa ħ'ātır (9) tartıp bir kéçe ħuftendin soñ top atıp köçüp Ƨal'a Ƨarafığa yöşüdiler. Ol vaƧtda (10) Mollā Muħammed başlıƧ tamāmı Teke bahādırları ol ħāldın āġāħ bolup tamāmı atlığ ve piyāde belki (11) tamāmı 'ıyāl u etfāl Ƨollarığa tayaƧ alıp deryādın ötüp Kaçar'nın izidin (12) yetip uruş başladılar. Kaçar bahādırları hem Teke mübārizleriğa muƧābil bolup (13) uruşğa muƧayyed boldılar. Ol Ƨarañgu kéçede Kaçar mağlūb bolup seħer (14) vaƧtda tamāmı esbāb ve ālāt ve ħayme ve ħargāħ ve tophāne ve Ƨorħāne ve ħazīne ve defīnelerin (15) taşlap yamanraƧ ħāl bile Ƨaçıp etrāfğa müteferriƧ boldılar. Ve Ƨayanğa (16) barurların bilmey ser-ā-sīmeliƧ birle köpraƧı Ƨumğa kirip Seraħs Ƨarafığa (17) 'azm étdiler. Ve bir menzil yol yöşümesdin burun teşne bolup yıƧılıp Ƨaldılar. [418b] (1) Teke ħalkı ol kün ġayret-i tamām bile küffārını esīr étmekke meşğul bolup etrāfğa müteferriƧ (2) bolğanların hem izleridin Ƨavlap ölgenlerniñ esbāb ve yarağların alıp (3) tiriglerge su ve Ƨa'ām bērip her Ƨarafdın Ƨoy sürügi dék ġürüh ġürüh sürüp (4) kéltürdiler. Yegirme yetti min serbāz ve kāsibniñ ba'zıları maƧtūl boldılar. Ba'zıları (5) çölde öldiler. Ammā köpraƧları esīr boldılar. Ol ma'rekedin bēş on (6) kişidin ziyād kişi amān Ƨutulmadı. Ammā Ĥamzā Mīrzā ve Ƨavvamü'd-devle atlığ leşkerdin (7) bir cemā'a birle özlerin

kumğa urmay Merv Deryası'nın kenārıdın yörüdiler. (8) Sonra müteferriķ bolup bir cemā'a bir vilāyetğa yüz urdılar. Teke hāķı andağ korgun (9) ve uluğ koşunnıñ barça tophāne ve esbāb ve yarağ ve emvāl ve avlağ ve (10) hazāyinga ige boldılar. Hazret-i İzid-i müte'ālınñ şükrin becā keltürüp Merv'ni (11) özlerige mesken étip esīrlerni etrāfdağı vilāyetlerğa satmak üçün gürüh (12) gürüh sürdiler. Ve İslām diyārları tamāmı bāzārların esīrdin toldurdılar. (13) Teke'nin serdārı Kavşut Hān tamāmı ganā'imdin humsnı çıkarıp köp hediye (14) ve tuhfeler birle ve Teke kedhüdālarındın bir cemā'anı Mollā Muḥammed Yüzbaşı'ğa koşup Hārezm'ge (15) yiberdiler. Alar rebī'ü's-sānīnıñ evāhırıda kélip mülāzemetğa yetip pīşkeşlerin (16) ötkerip ötken vāķı'alarını beyān étip 'avātıf-ı hüsrevāne bile serefrāz boldılar. **[419a] (1) Emīr Naşru'llāh'nın vefātı ve özge vāķı'atnıñ zikri.** Uşbu yıl rebī'ü's-sānī (2) ayının üçlençi küni Emīr Naşru'llāh ibn Emīr Haydar vefāt tapdı. Ol avānda oğlı Muẓaffer (3) Töre Germene'de hāķim érdi. Tamāmı ümerā ittifāķ bile Germene'ge kişi iberip keltürüp Emīr Muẓaffer'ni (4) salṭanat tahtıda olтурғuzdılar. Emīr Muẓaffer memleket umūrının nızāmıdın fāriğ bolğandın (5) soñ atası destūrıda muvāfaķat şīvesin mer'ī tutup atası vefātının izhārı (6) ve öziniñ cülüsiniñ iḥbārı üçün Şāh Hāce Şadr'nı muḥabbet-nāme ve tuhfe ve pīş-keşler (7) bile Hıvaķ'ğa iberdi. Şāh Hāce Şadr menāzil ü merāhilni ṭayy étip rebī'ü's-sānīnıñ yegirme (8) béşide mülāzemetğa yetdi. Bir néçe kündin soñ hān hazretleri aña kaytmaq ruḥşatın (9) bérıp yanıǵa Yahşı Muḥammed Daruǵa'nı mübārek-bādlık ve fātıha-hānlık üçün koşup Buḥārā'ğa (10) yiberdiler. Ol avānda Yūsuf Destūr-hānçı vefāt tapıp ornıǵa oğlı Baba Bay (11) Destūr-hānçı boldı. Cümādi'l-evvelnıñ yegirme béşide İskender İnaķ vefāt tapıp (12) ornıǵa Kaķaķ Muḥammed Ya'ķub Béķ ibn Kutluķ Muḥammed İnaķ'ni inaķ étdiler. Ammā Raḥmetu'llāh Karaköz (13) kim burunraķ élçi bolup Buḥārā'ğa kétip érdi. Emīr Naşru'llāh'nın vefātıdın (14) üç tört kün soñ Buḥārā'ğa barıp Emīr Muẓaffer'nin mülāzemetiǵa yetip érdi. Emīr Muẓaffer (15) Şah Hāce'ni Hārezm'ge ibergendin soñ aña hem ruḥşat bérıp yanıǵa Şādiķ Mīrāḥūr'nı (16) élçi ṭarīķası birle koşup iberip

érđi. Bular kélip mülâzemetğa yetdiler. Hân hâzretleri (17) cümâdi's-sânîniñ on beşide Fermân Daruğa'ğa kaytmaq icâzetin bérıp yanığa Qubâd Hân [419b] (1) H'âce'ni hem-râh kılıp muhabbet-nâme ve tuhfe ve pîş-keşler bile Hoqand tarafığa revâne kıldılar. (2) Receb ayında Şâdıq Mîrâhûr'ğa Hâkîm Atalık'ni qoşup Buğârâ'ğa kaytardılar. Recebniñ (3) âhırıda Mollâ Muhammed'ge yene Merv'ge kaytmaqğa ruşşat bérđiler. Şa'bânniñ on ékkiside (4) Âfâk H'âce Şadr Emîr Muzafter'niñ emri birle Yahşı Muhammed Daruğa'ğa hem-râh bolup muhabbet-nâme ve pîş-keşler (5) birle kélđi. **Tavuk yılınıñ vâkı'âtı.** Ramazân ayınıñ onlançı kéçeside âfitâb-ı (6) hamel burcığa tahtvîl étđi. Hân hâzretleri Âfâk H'âce'ğa kaytmaq ruşşatın bérıp (7) yanığa Şâh Murâd İnaq'ni sefâret resmi birle qoşup Buğârâ'ğa iberdiler. Şevvâlniñ (8) on tokkuzıda Hâkîm Atalık emîrniñ qoşup ibergen élçisi Mîrzâ Bék Mîrâhûr (9) birle kélip mülâzemetğa yetđi. Zü'l-hiccede Qubâd Hân H'âce Muhammed Yâr Hân'niñ élçisi Muhammed Emîn (10) Dâd-h'âh birle kélip mülâzemetğa yetđi. Çün sene hicrî miñ ékki yüz yetmiş sekkizge (11) intikâl étđi. Hân hâzretleri Tuz'ğa tüşmek irâdesi bile atlanıp bir néçe künde (12) Tuz kânığa barıp andın atlanıp kaytıp muharremniñ üçide Hıvaq'ğa kélip taht-ı (13) saltanatda qarâr tutdılar. Andın soñ Mîrzâ Bék Mîrâhûr'ğa Dost Niyâz Muharrem'ni (14) qoşup Buğârâ'ğa iberdiler. Emîr Muzafter Şâh Murâd İnaq'ğa Mollâ H'âce Orağ'ni qoşup (15) iberđi. Ol eşnâda Dost Niyâz Muharrem Buğârâ'ğa bardı. Emîr aña mihrbânlıq körgüzüp (16) kaytmaq icâzetin bérđi. Bular kaytıp şıfrü'l-yed mülâzemetğa yetdiler. Uşbu yıl (17) Allâhu te'âlâ hân hâzretleriğa bir ferzend 'atâ kıldı. Anı Seyyid Hâmid Töre ismi birle [420a] (1) mevsüm étđiler. Andın soñ Mollâ H'âce Orağ'ğa kaytmaq ruşşatın bérıp (2) yanığa 'İvâz Murâd Biy'ni qoşup yiberdiler. Rebî'ü'l-evvelniñ yegirme törtide 'âlemü'l- (3) 'ulemâ Muhammed Qâsım Mağzûm kim anı Ata Cân Müftî dér érdiler, raḥîl-i 'âlem-i beḳâ boldılar. (4) Anıñ ornığa Muhammed Yûsuf Âḥûnd'ni a'lem étđiler. Andın soñ Muhammed ibn Dâd-h'âh'ğa (5) ruşşat bérıp yanığa Baba Destûr Hânçı'ni qoşup Hoqand'ğa iberdiler. (6) Rebî'ü's-sânîniñ evâhırıda Hoqand hânı Muhammed Emîn

Hān'nın oğlu Maḥmūd Töre Buḥārā'dın (7) kaçıp mülāzemetğa yetdi. Vāqı'a bu érdi kim burun Emīr Naşru'llāh Hoḡand'nı (8) alıp tamāmı ḡazāyin ü defāyiniḡa mutaşarrıf bolup Muḡammed Emīn Hān'nı katlğa yetkürüp (9) oğlu Maḥmūd Töre başlık tamāmı 'ıyāl u eṡfālların tamāmı müte'allikātı birle köçürüp (10) Buḥārā'ğa keltürüp mesken ve mekân ve vazīfe ve konuḡ ta'yīn étip érdiler. (11) Żarūret yüzidin zamāne-sāzlık étip, her ḡāl birle evḡāt ötkerip yörür (12) érdiler. Emīr Naşru'llāh vefāt tapıp ornıḡa Emīr Muẓaffer mütemekkin bolḡandın soḡ alarnıḡ (13) ḡāllarıḡa köpraḡ tenlik yetüşüp Maḥmūd Töre Biy ṡākat bolup fırsat (14) tapıp Buḥārā'dın çıkıp Hıvaḡ'ğa keldi. Ve ḡān ḡazretleriniḡ mülāzemetleriḡa (15) uzun tégürüp zār yıḡlap tamāmı ser-güzeştin bir bir beyān kıldı. (16) Ol ḡazretḡa rikḡat peydā bolup teraḡḡum birle mürüvvet yüzidin ḡālın sorap (17) pürsiş-i müşfikāne birle köḡlin ḡoş étdiler. Ve aḡa serāy-ı dilḡuşā ve me'vā-yı [420b] (1) ba-şafā ta'yīn étip her kün ḡarācātı üçün vāfir vazīfe muḡarrer étdiler. **Hācīü'l Hārameyn (2) Şükrü'llāh Aḡa'nın Rüm'din kayıtp kélgenleri.** Şükrü'llāh Aḡa Hārezm (3) Devleti'nin devlet-ḡāh ümerāsıdın ve Sarṡıyye ṡavāyifiniḡ kār-āḡāh-ı kübrāsıdın (4) érdi. Müvelled ü meskeni Kāt şehri érdi. Muḡammed Emīn Hān cennet-mekānnıḡ (5) salṡanatları evā'ilide ol ḡazret anı élçi kılıp Sulṡān 'Abdü'l-mecīd Hān'ğa (6) nāme ve tuḡfe ve pīş-keşler birle iberip érdiler. Anıḡ nāme ü hediyesi hem kélip érdi. (7) Muḡammed Emīn Hān evāḡır-ı eyyāmıda bars yılı ve hicretiniḡ miḡ ékki yüz yetmiş (8) birlenḡiside Şükrü'llāh Aḡa'nı öz ṡarafıdın vekīl étip ḡacc şevābın ḡāşıl kılmak (9) niyyeti birle beytu'llāh ziyāreti ve Rüm sefāreti üçün nāme tapşurup rebī'ü's-şānī ayınıḡ (10) ḡurreside yine Rüm'ğa iberdiler. Andın soḡ Muḡammed Emīn Hān'nıḡ özi (11) mezkūr aynıḡ yettiside Hārezm'din leşker bile atlanıp Merv'ğa ve andın (12) Seraḡs'ğa barıp receb ayınıḡ ḡurreside şehādet derecesiḡa fā'iz (13) boldı. Çün Şükrü'llāh Aḡa Īrān vilāyetiḡa bardı. Anda bir néḡe kün turup yine yolḡa (14) kirip yörüdi. Köp menāzil ü merāḡiliniḡ kaṡ'ıdın soḡ Arz-ı Rüm'ğa (15) tüşdi. Ol avānda Rüm sulṡānı 'Abdü'l-Mecīd Hān'nıḡ Īrān'ğa iberḡen élçisi (16) hem Arz-ı Rüm Ḳal'ası'ğa tüşdi. Bu ḡāl eṡnāsıda Īrān

vilāyetiniñ çaparı (17) ve nāmesi Arz-ı Rūm'ğa kélip Muḥammed Emīn Hān'nıñ şehādeti haberin yetkürüp tamāmı bolğan [421a] (1) vākı'alarını taqrır étdi. Rūm élçisi bu haberni eşitkendin soñ Şükrü'llāh (2) Ağa bile bir meclisde oturup dédi: Sėniñ pād-şāhıñ maqtūl bolupdur. (3) Bizniñ düstürımızda émdi sėniñ élçilikiñ bātıl ve keltürgen (4) nāmeñniñ maзмūnı nā-mesmū'dur. Eger élçi bolsañ yurtıñğa kaytgıl! (5) Yurtıñda el-ḥāl kim pād-şāh bolsa andın nāme keltürgil! Ve ger ne Rūm'ğa (6) barganıñ bī-kār turur kim sėni élçi қаtārıda tutmaslar. Ve nāmeñni (7) alıp müṭāle'a kılmalar. Şükrü'llāh Ağa kaytmaқnı maşlaḥat kormey, dédi: (8) Men bu nevbette ḥacc étmekçi érdim. El-kıssa 'Arz-ı Rūm'dın çıkıp yolğa (9) kirip néçe müddetler yol yörüp Rūm memleketiniñ dārū'l-mülki İstanbul (10) şehrigе yetdi. Anıñ élçilikin қаbūl étmediler. Ammā mihmāndārлық (11) şerā'itin becāy keltürüp münāsib cāy ta'yin étip köp 'izzet (12) ü ḥürmetler étdiler. Né üçün kim Şükrü'llāh Ağa be-ḡāyet dānişmend (13) ü seḥan revḥūş-ı muḥāvere kişi érdi. Bu cihetdin ḥalīfe ve ḥalīfeniñ (14) uluḡ vezīri şadr-ı a'zam 'Alī Pāşā ekşer evḳātda meclislerige (15) çağırıp mu'azzez ü mükerrem tutar érdiler. Bir yıl bu ḥāl bile ötdi. Andın (16) soñ Şükrü'llāh Ağa ḥalīfedin ruḥşat alıp Mekke'ge barıp ḥacc étdi. (17) Ve Rūm'dın bir kişige köp māl ve zād-ı rāḥile bėrip Muḥammed Emīn Hān [421b] (1) cennet-mekān üçün vekīl étip özi birle Mekke'ge éltip ḥacc étdürdi. Andın (2) Medīne-i münevvereḡa barıp ravza-i müteberrekeniñ ziyāretin étip Rūm'ğa barıp tevaḳḳuf (3) étip ḥān ḥazretleriniñ cülusları haberin eşitip ḥalīfe üçün bir nāme (4) éltmes étip 'arīza iberdi. Hān ḥazretleri Rūm sultānı 'Abdü'l-mecīd Sultān'ğa bu maзмūnda (5) nāme yazıp iberdiler kim Muḥammed Emīn Hān merḥūmı aқamızıñ vākı'a ḥā'ilesidin (6) soñ Hārezm memālikide bir néçe müddet müzebzeblik ve fitret vākı' boldı. Bir yıldın soñ (7) 'ināyet-i sübhānī bile mevrūşī mülkimizge mutaşarrıf bolup Hārezm-şāhlıķı taḥtıda bi'l-istiklāl (8) oturduқ. Andın soñ Şükrü'llāh Ağa'nı kim Muḥammed Emīn Hān merḥūmı İstanbul'ğa irsāl (9) étip érdi. Öz taraфımızdın vekīl ve élçi kıldıқ. Muḥammed Emīn Hān merḥūmı aқamızıñ iberген (10) nāmeleride né söz bolsa ol söz el-ḥāl bizniñ sözümüzdür, eşitsünler! Bu

nāme Şükrü'llāh (11) Ağa'ğa yetüşüp Şükrü'llāh Ağa nāmeni şadr-ı a'zamın vesāyeti bile 'Abdü'l-mecīd Hān'nın nazarığa (12) tégürdi. 'Abdü'l-mecīd Hān nāmenin mazmūnığa āgāh bolğandın son Şükrü'llāh Ağa'nın élçilikin (13) qabul kılıp mertebesin bülend étip vazīfesin ziyād étđi. Ol avānda kim hicretin (14) min ékki yüz yetmiş yettilençisi ve zü'l-hiccenin evāhırı érđi. Sultān 'Abdü'l-mecīd (15) Hān beķā 'ālemiğa 'azm étip anın şabī birāderi 'Abdü'l-'azīz Hān hilāfet tahtıda (16) olturđı. Mundın ékki ay ötkendin son sene min ékki yüz yetmiş sekkizde (17) rebī'ü'l-evvelnin evā'ilide Şükrü'llāh Ağa Sultān 'Abdü'l-'azīz Hān'dın şadr-ı a'zamın [422a] (1) vāsıtası birle H̄ārezm'ğa kaytmaq ruşsatın tiledi. 'Abdü'l-'azīz Hān ruşsat bérıp hān (2) hazretleriğa muhabbet-nāme yazdurup öz mührin basıp Şükrü'llāh Ağa'ğa bérđi. Şükrü'llāh (3) Ağa hān hazretleri üçün şadr-ı a'zamın müy-ı mübārek tiledi. Şadr-ı a'zam halīfenin (4) ruşsatı birle resul-i ekrem şalla'llahu 'aleyhi' ves-sellemnin mübārek müyların kim İstanbul hazīneside (5) mahzūn érđi, üç müynı alıp bir şişege salıp Şükrü'llāh Ağa'ğa tapşurđı. (6) Şükrü'llāh Ağa köp ta'zīm ü tekrimler bile bu uluğ devletni şükrin becāy keltürđi. (7) Şadr-ı a'zam yol harācātı üçün vāfir naķddā ve Rus üstidin yörümek (8) üçün mu'teber haţ bérıp i'zāz u ikrām bile uzatđı. Şükrü'llāh Ağa tamāmı hem-rāhları (9) ve raht u metā'ları bile İstanbul'dın uçanğa minip bir néçe müddetdin (10) son Russiya memleketi muzāfātın çıkdılar. Raht u metā'ların uçandın (11) çıkarıp kördi kim tējiz suynın ruţubeti yetip köp mālı çürüp ve ézilip zāyi' (12) bolupdur. Ve metā'ların kıyaş tābişide kıoyup kıuruturğa meşğul boldı. (13) Bu hāldın Russiya ve İngilis balyozları haber tapıp kélip dédiler kim (14) bizlernin zukūnımızda birevni zararda kıoymaq revā érmesdür. Eger rāzı bolsañ (15) tamāmı māl u metā'ın zāyi' bolğanları bile bahā-yı tamām bérıp satğun (16) alur-miz. Ol şart bile kim metā'ının arasın hıç bir nemerseni (17) almağay-sen. Şükrü'llāh Ağa endişe kııldı kim metā'ları arasıda müy-ı mübārek [422b] (1) ve halīfenin nāmesi ve kelāmu'llāh ve özge zarurī nemerseler bar érđi. Alarnı öz ihtiyarı (2) ihtiyarı birle küffār kıolığa bérmeķ be-ğāyet düşvār. Lā-cerem dédi: Men māl u

metā‘ımnı satmas-men. (3) Ve zararımge rāzı-men. Balyozlar hoş-ḥāl bolup hıç néme démediler. **Ma‘lūm bolsun kim** (4) balyoz dép her memleket pād-şāhının tüccār ve her misāfir ve seyyārlarının aḥvālının (5) ḥaberdār bolmaḵ üçün uçan çıkaturğan ta‘yīn étken kişilerin (6) ayturlar. Şükrü’llāh Aḳa uçandın çıkğandın soñ Russiya memleketide néçe müddetler (7) mesāfāt ḳat‘ın étip Orun-Burğ şehriḡa kélđi. Ve anda H‘ārezm kervānıḡa (8) ḳoşulup yolḡa kirip mezḳūr yıl ya‘nī cümādi’s-şānīniñ yegirme yettisiḡe Hıvaḳ’ḡa (9) kélip mülāzemet yetip müy-ı mübārek ve ḥalīfeniñ nāmesi ve öziñiñ pīş-keşlerin (10) naḡar-ı enverdin ötkerdi. Hān ḥāzretleri aḡa köp mihrbānlıḡlar körgüzdiler. (11) Anıñ bu seferiniñ müddeti sekkiz yılge çıktı. Yene bu kim ‘İvaż Murād Biy Emīr Muḡaffer’niñ (12) ḳoşḡan élçisi Zekerıyyā H‘āce Oraḳ bile kélđi. Şa‘bānnıñ üçide Şāh Murād İnaḳ vefāt (13) tapdı. Aynıñ sekkizide Zekerıyyā H‘āce’ḡa Pehlevān Mīrzābaşı’nı élçi kılıp ḳoşup Buḡārā’ḡa (14) iberdiler. **İt yılınıñ vāḳı‘atı hicretniñ miñ ékki yüz yetmiş sekkizlençisiḡe** (15) ramazānnıñ yegirme biride āfitāb-ı ḡamel burcıḡa taḡvīl étđi. Bu yılda (16) vukū‘ḡa yetken vāḳı‘atdın biri oldur kim Baba Destūr Hānçı’nı Hoḡand élçisiḡe (17) ḳoşup iberip érdiler. Hoḡand élçi Baba Destūr Hānçı bile ḳoşulup [423a] (1) şevvālınıñ ékkisiḡe Hıvaḳ’ḡa kélip mülāzemetḡa yetdi. Ammā bu élçiler Hoḡand’dın (2) çıkıp yolḡa kirgenleridin soñ ümerāları ittifāḳ birle Muḡammed Yār Hān’nı öltürüp (3) anıñ birāder-zādesi Şāh Murād Bék’ni ḡān köterdiler. Şevvālınıñ yegirme ékkisiḡe (4) Mīrzābaşı Emīr Muḡaffer’niñ élçisi Hācī Muḡammed Mīrāḡūr bile kélip mülāzemetḡa yetdi. Zū’l-ḡiccenıñ (5) on biride Hācī Muḡammed’ge ḳaytmaḵ cevābın bérıp yanıḡa Pehlevān Ata ‘aleyhi’r-raḡme’niñ vaḳfiyyātlarının (6) mütevellīsi Mūsī Mütevellī’ni élçi yosunıda ḳoşup Buḡārā’ḡa iberdiler. Zū’l-ḡiccenıñ (7) yegirme biride Artuḳ Biy’ni Teke’niñ mededi üçün Aḡel’ḡa yiberdiler. Ne üçün kim Aḡel muḡāfātının (8) Anu Ḳal‘ası’da Teke birle Ḳızılbaş muvāsālaşıp oturup érdiler. Soñra birevce (9) bile araḡa muḡāleḡet tüşđi. Anı éşitip taḡ içidin köp Ḳızılbaş çıkıp ḳal‘anı (10) muḡāşara ḳıldılar. Her kün uruş bolur érdi. Muḡāşara müddeti uzakḡa çekkendin (11) soñ Teke ‘āciz bolup bir néçe

kedhüdānı yiberip hān hāzretleridin meded tilep (12) érdiler. Artuğ Biy bir fevc leşker bile yolğa kirip Aḥel'nın uç menzillikige (13) yetkende Qızılbaşlar eşitip Teke bile şulh kılıp bir cemā'anı girev kılıp Anu (14) Qal'ası'dağı Qızılbaşlar'nı köçürüp alıp kældiler. Mundın ékki kün (15) son Artuğ Biy Aḥel'ğa barıp ékki ay turup yene emr-i 'ālī bile qayıp kélđi. (16) Sene miñ ékki yüz yetmiş tokkuzda ve Muḥarremniñ ğurreside Cabbār Qalı Toksabe (17) Emīr Muḥaffer'niñ Hoḳand şehrin alğanın i'lām étmek üçün söyünçilep kélđi. [423b] (1) Vāqı'a bu érđi kim néçe yıldın béri Emīr Muḥaffer birle Hoḳand hānları aralarında 'adāvet (2) bar érđi. Emīr'ül Şükr-'azīm bile atlanıp barıp Hoḳand şehrinin yavukıǵa tüşđi. (3) Hoḳand ümerāsının aralarıǵa ihtilāf tüşüp uruşa almay, āḥır qal'adın (4) çıkıp Emīr Muḥaffer'ğa aytdılar. Şāh Murād Hān tābi'leri bile şehrdin çıkıp (5) kaçıp kélđi. Emīr Muḥaffer Hoḳand'nın burunğı ḥākimi Hudāyār Hān'nı kim burunraq (6) meded tilep, emīrniñ mülāzemetiǵa barıp érđi. Hoḳand'ğa ḥākim étip özi (7) Qırǵız ṭāyifesiniñ üstige barıp köp uruşlar étip köp leşkeri (8) nā-būd bolup hıç iş étilmedi. Āḥır qayıp yene Hoḳand'ğa kélđi. Andın (9) Buḥārā'ğa qayıp Cabbār Qalı Toksabe'ni Hoḳand fethiniñ i'lāmı üçün yiberip (10) érđi. Hān hāzretleri aña mihrbānlıq körgüzüp tokkuz kündin (11) son ruḥşat bérıp yanıǵa Raḥmetu'llāh Qaraköz ve Mūsī Mütevellī'ge qaytmaq ruḥşatın bérıp (12) yanlarıǵa 'Ābid H'āce Oraḳ'nı élçi yosunıda qoşup yiberdi. (13) Bular rebī'ü'l-evvelniñ on béşide kélip mülāzemetǵa yetdiler. Bir néçe (14) kündin son hān hāzretleri anıñ yanıǵa Şükrü'llāh Aḳa'nı qoşup (15) qaytardılar. Uşbu yıl Mūsī Mütevellī'ge aḳsaḳallarnıñ aralarında orun (16) bérđiler. Cümādi'l-evvelniñ yegirme törtide Hoḳand hānı Muḥammed 'Alī Hān'nın (17) oǵlı Maḥmūd Töre kim Buḥārā'dın kaçıp kélip érđi. Hoḳand vilāyetiǵa [424a] (1) kétmek hevāsı başıǵa tüşüp hān hāzretleridin ruḥşat tiledi. Ol hāzret (2) aña yol ḥarācı üçün köp nemerse en'ām bérıp ruḥşat bérđiler. Maḥmūd Töre hoş-ḥāl (3) bolup Hoḳand 'azmın étđi. Sonraq eşitildi kim yol eşnāsıda Buḥārā qaravul (4) qaravullarıǵa uçrap maḳtül bolupdur. Cümādi'l-evvelniñ evāḥırıda Emīr Muḥaffer (5) Hişār Qal'ası'n feth étip söyünçilep yibergen kişisi kélđi. Vāqı'a

bu érdi kim (6) Emîr Naşreddîn'niñ zamânide Hışâr ve Kölep hâkimleri müdürâ bile muṭî' érdiler. (7) Sonra 'inâd yolığa qadem qoydılar. Lâ-cerem Emîr Muzaffer leşker tartıp barıp Hışâr'ni aldı. (8) İttihâd dék cihetlikdin hemol vâkı'anı söyünçilep yiberdi. Mundın on bés (9) kün ötkendin son yene bir qaşd Kölep'ni hem alğan haberin keltürdi. Hân hazretleri (10) ol elçilerge mihrbânlıklar körgüzüp cümâdi's-şâniniñ âhırıda kaytmaq (11) ruḥşatın bérıp Mūsî Mütevellî'ni elçi kılıp tehniyet ve mübarekbâdlık üçün alarğa hemrâh (12) kılıp Buḥārâ'ğa yiberdiler. Ammâ Şâh Murâd İnaq ve 'Abîdu'llâh İnaq'niñ mansıbları (13) henüzgeçe hiç kişige bérilgeni yok érdi. Şâh Murâd İnaq'niñ ornığa inisi (14) Muḥammed Nazar Bék'ni ve 'Abîdu'llâh İnaq'niñ ornığa 'amm-zâdesi Muḥammed Raḥîm Bék'ni inaq (15) étdiler. Ve Kaṇlı Baba Biy kim Cünün Küşli bile mütevârî ve ma'düm bolup érdi kim anıñ (16) ornığa Kaṇlı békleridin Hezârasbî İltüzer Bék ibn Cihāngir Pervāncı'ni biy (17) étdiler. Ve Raḥmetu'llâh Bay ibn Devlet Karaköz'ni atalık étdiler. **Çavdur Russiya'dın [424b] (1) kaytğan kârvānnı tārâc étkeni emr-i 'ālî bile Çavdur üstığa leşker kétkeni.** (2) H'ârezm kârvānı her yılğı düstürlarıça bu yıl hem Rus vilâyetıge barıp kayttılar. Alarñıñ (3) bir böleki kim ékki yüz on téveğa yüklengen metâ' ve kumâş érdi. Sir Deryası'dın (4) ötkendin son uluğ kârvāndın ayrılıp ilgeriraq revân boldılar. Cümâdi's- (5) şâniniñ evâsıtıda tav Kara Ténizi'niñ kenârıdağı Aylat'ğa yavuk kélgende Çavdur (6) halkı haberdâr bolup kélip kârvānnı tārâc étdiler. Kârvân halkı cân hevlidin her (7) her tarafge müteferriq bolup ba'zıları savuk şiddetidin ölüp ba'zıları yüz meşakḳat (8) bile özlerin el aralarığa yetkürdiler. Çavdur kârvānnıñ mälların ortalarında (9) taḳsım étip kaytıp obalarığa kélip muḥâlefet 'alemin 'alâniye ber-pâ kıldılar. (10) Hân hazretleri bu haberni eşitip Maḥmūd Yasavulbaşı'ni ve Muḥammed Niyâz Bay ibn Muḥammed Raḥîm Mehter'ni (11) bir fevc leşker bile iberdiler. Alar barıp Kılıç Bay Kal'ası'nıñ bir tarafıda senger étip (12) Çavdur'ğa destbürd tegürmekke meşğül boldılar. Bu yıl receb ayıda Muḥammed Cân (13) Bék Fehmide vefât taptı. Andın son hân hazretleri Hasan Murâd Qoşbégi ve Fâzıl (14) H'âce ve Hâkîm Atalık ve

ğayrihümni ékki top ve bir cemā'a ser-bāz ve bir gürūh leşker bile Çavdur (15) üstige yiberdiler. Bular Taş Havz Qal'ası'ğa barıp qal'a eṭrāfın leşkerghāh (16) kılip Çavdur'ğa destbürd tegürmekke meşğūl boldılar. Receb ayının āhırıda Şükrü'llāh (17) Aqa emīrniñ qoşup ibergen élçisi 'Ābid H'āce Oraḡ bile kélip mülāzemetgha [425a] (1) yetdi. Şa'bānniñ evāsıṭıda emr-i 'ālī bile Maḥmūd Yasavulbaşı Dost Niyāz Muḥarrem'ni (2) leşker bile Qılıçbay'da öz ornı qoyup kétdi. Aynı yegirme béşide emr-i 'ālī bile (3) Ḥamzād Qoşbégi Ḥakīm Atalık ve Raḥmetu'llāh Yasavulbaşı'nı Taş Havz'da qoyup (4) özi kélip mülāzemetgha yetdi. Andın soñ Maḥmūd Yasavulbaşı Çınbay (5) Qal'ası'ğa ḥākim bolup barıp burunğı ḥākimi Allāhbérgen Muḥarrem kaytdı. **Toñuz (6) yılınıñ vākı'ātı.** Bu yıl şevvālniñ ékkilençiside āfitāb-ı ḥamel burcığa (7) taḥvīl étdi. Ḥān ḥāzretleri şevvālniñ altısında 'Ābid H'āce (8) Oraḡ'ğa kaytmaq ruḥşatın bérip yanığa İsmā'īl Muḥarrem'ni qoşup yiberdiler. (9) **Emīr Töre'niñ Çavdur üstige barganı ve alar bile şulḡ kılip aḡ öylük (10) alıp kaytḡanı.** Çavdur ḥalḡı kün kündin fesād u 'inādı ziyād éte bérdi. (11) Ḥān ḥāzretleri günāhlarnı 'afv étip 'ināyet-nāmeler yiberdiler. (12) Hem alar ḥavf étip kéle almadı. Hemol ḥālıda bir qarār turdı. Bir néce gürūh leşker (13) barıp hem alarğa tenbīh bére almadılar. Lā-cerem ḥān ḥāzretleri Emīr Töre'ni (14) Çavdur üstige barmaqğa emr étdiler. Emīr Töre zū'l-ḥiccenıñ on törtide (15) atlanıp yolğa kirip leşker cem' bolḡunça āheste āheste yol yörüp bir néce kündin (16) soñ Taş Havz'niñ arḡasıda Yarmış Nehri kenārığa ve andın (17) Qarḡa'niñ qal'asığa tüşüp tört kün tevaḡḡuf étdiler. Ol yerde [425b] (1) Köklen ve Qaradaşlı serdārları tamāmı nōkerleri bile kéldiler. Yomut ekābiri (2) hem atlıları bile kéldiler. Ve Ḥān Ābād'dağı Yomut'niñ ba'zı kedḡūdāları hem (3) izḡār-ı inḡiyād bile kéldiler. Emīr Töre ol yerdin köçüp Naḡar Bék'niñ bāḡığa (4) tüşüp anda on béş kün turdı tā kim izdin kéle turḡan qara çérig kélip (5) qoşulḡaylar. Eyyām-ı tevaḡḡuf da Qılıç Uḡrı başlıḡ Yomut alamanı ékki üç nevbet (6) Çavdur'ğa çafavul urup köp kişini katl u esīr étip kéldiler. Emīr Töre (7) ol menzildin köçüp Ḥālīm Bék Qal'ası'nıñ eṭrāfığa tüşüp ol yerde emr-i 'ālī bile (8) Maḥmūd Yasavulbaşı altı miñ atlı Qaraḡalpaḡ

ve miñ atlı Qazaq bile kélip hizmetğa (9) yetüşdi. Altı kündin soñ Emîr Töre ol yerdin köçüp Aq Alañ mevzi'ğa (10) barıp tüşdi. Çavdur müfsidleridin bir cemâ'a Çavdur'dın yıraqla (11) her yerde senger qazıp ve qal'a salıp oturup érdiler. Emîr Töre'niñ işâreti (12) bile bir aqşam beş yüz piyâde mergen barıp alarğa şeb-hûn urup Çavdur (13) ekâbiridin Şâbir Kôr başlıq on kişini öldürüp köp kişini zahmdâr (14) étip qayıp kældiler. Andın soñ ol qal'anıñ ehli köçüp Çavdur'nıñ (15) sengerige tüşdiler. Andın soñ Emîr Töre köçüp Kökçeke'ge barıp (16) anda ottuz kün tevaqquf étdi. Ol avânda Muhammed Kerîm Bék ibn Muhammed Yûsuf Bék (17) Emîr Töre'niñ emri birlen Köklen ve Qaradaşlı'ğa sergerde bolup [426a] (1) ékki mertebe Çavdur sengerige çapavul urup köp olca bile keldi. Ya'qûb Muharrem (2) ve ékki yasavulbaş Emîr Töre'din ruşsat alıp Özbek ve Yomut çerigidin köp (3) kişi bile Çavdur'nıñ sengerige çapavul urmaqğa bardılar. Çavdur (4) haberdâr bolup atlanıp sengerdin çıkıp uruşdılar. Bir miqdâr uruşup (5) Çavdur şikest tapıp köp kişi qatl u esîr boldılar. Leşker zafer-i eşer alardın yüz (6) ottuz kelle ve köp esîr alıp kældiler. Ol avânda deryâ taşıp Qaratal mevzi'din (7) qaçu bozulup andın köpraq su müfsidlerniñ sengerleri tarafıge cârî bolup (8) bir kéçede Çavdurlar'nıñ tamâmı zirâ'atları su astıda qalıp sengerge hem (9) su kirip müfsidlerniñ tamâmı gallesi ve qal'ası ve tamâmı esbâb u emvâlî ba'zı (10) 'ıyâl u eţfâlî suda nâbûd bolup balaçağalarının qollarıdn tutup yüz (11) meşakqat bile sunıñ bir kenârığa çıkıp tamâmı mâl u esbâbdın ayrılıp köçüp (12) Pürsî mevzi'ğa barıp bir bülend yer tapıp anda senger étip olturdılar. Andın (13) soñ amân talebi bile öz işânlarıdn Muhammed Emîn İşân'nıñ oğlın kedhüdâlarıdn (14) Muhammed Niyâz Bay tek bile élçi kılıp yiberdiler. Alar kélip 'özü ü tevbedin (15) soñ 'arz étdiler kim bizler bu hânedân-ı 'âlîşân'nıñ hizmetkâr-ı (16) kadîmîleridür-miz. Günâhımıznı 'afv étip her türlüğ hizmet buyursanız (17) qabûl kıılır-miz. Emîr Töre Niyâz Muhammed Yüzbaşını alarğa qoşup bu mazmûnda haqq yiberdi kim [426b] (1) Çavdur tavâyifi kârvândın alğan mâllarnı ve aralarıdağı esîrlerni ve aq- (2) öylük düstûrî bile kedhüdâlarıdn yüz öylükni bérün! Günâhların 'afv (3) éter-miz. Çün Niyâz

Muhammed Yüzbaşı haţtnı éltip Çavdur kedhüdālarığa bérđi. Alar (4) haţţ mazmūnıdın āgāh bolup Niyāz Muhammed Yüzbaşı'ğa yene bir élçi қоşup aytıp (5) yiberdiler kim günāhlarımız be-ğāyet uluğdur. Derhāl hizmetğa barmaqğa (6) қорқarmiz. Bende-perverlik yüzidin mu'teber kişileridin birini yiberseler (7) ol bizlerge şefī' bolup aldımızge tüşüp bizlerni alıp barsa Emīr Töre қабул (8) қılıp Maḥmūd Yasavulbaşı'nı yiberdi. Çavdur'nıñ bés uruқı yasavulbaşını (9) bés күн saқlap andın soң қаzısi ve işānları ve kedhüdālarıdın (10) yüz on atlıғ yasavulbaşığa hemrāh bolup köp at ve yarağ pış-keşi üçün (11) alıp yene bir néçe esīrni alıp Emīr Töre'nıñ yanığa kéldiler. Kārvānnıñ emvālın (12) ve aқ-öylük bėrmekni қабул қıldılar. Emīr Töre alarnıñ günāhların 'afv étip (13) bu haberlerni ḥān ḥāzretlerige yazıp yiberip emr-i 'ālī bile Maḥmūd Yasavulbaşı'ğa (14) buyurdılar. Çavdur'nıñ bés uruғı aralarığa barıp her uruғnı (15) kedhüdālarıdın bés öylük alıp қалған esīr bolsa hem aldı kārvānnıñ (16) mālların soңraq cem' қılıp bėrūr-miz dép va'de қıldılar. Yasavulbaşı (17) yegirme bés öylükni aқ öylük düstūrda köçürüp kéltürdi. Yene Ya'қūb Muḥarrem'ni [427a] (1) yiberip Kōklen'din hem yegirme aқ-öylük aldılar. Andın soң emīr köçüp Taş Ḥavz'ğa (2) barıp leşkerge ruḥşat bėrip atlanıp menāzil ü merāḥilni ṭayy қılıp Ḥıvaқ'ğa kéldiler. (3) Uşbu seferde Baғbek Bėklerbėgi ağır kesel bolup қayıp érđi. Ol kesel күн күndin (4) izdiyād tapıp Emīr Töre'nıñ seferdin kéлgen күni kim hicretnıñ miñ ékki (5) yüz seksenlençisi ve toñuz yılı ve şafer ayınıñ yegirme altısıda érđi. Beқā 'ālemi[ğa] (6) 'azmın étdi. Andın soң Ata Cān Bėk ve Muhammed Kerīm Bėk ve Sulṭān Murād Bėk ve Aşğar (7) Bėk atlıғ төрт oғul қалdı. Rebī'ü'l-evvelniñ yegirme biride İsmā'ıl Muḥarrem (8) Buḥārā'dın emīr'niñ élçisi Pād-şāh Ḥāce Şadr bile қayıp kéldi. Cümādi'l-evvelde (9) ruḥşat bėrip yanığa Yaḥşı Muhammed Daruға'nı қоşup yiberdiler. Cümādi's-şānıniñ ékkiside (10) Ḥoқand élçisi Mü'min Ḥāce Şadr Ḥudā Yār Ḥān'nı ḥükümetdin ma'zül (11) bolup birāderi Muhammed Yār Ḥān'nı oғlı Sulṭān Murād Töre'nıñ Ḥoқand taḥtıda (12) olturğan haberin kéltürdi. Vāqı'a bu érđi kim ötken yıl Emīr Muẓaffer Ḥoқand'ğa (13) barıp Ḥudā Yār Ḥān'nı ḥān étip қayıp érđi.

Andın soñ Hoqand ekābiri (14) ve Qırğız hālkı ittifāq bile Hudā Yār Hān' nı 'azl étip Buḥārā' ğa qavlap yiberip Sultān (15) Murād Töre' ni hān köterdiler. Sultān Murād Hān Mü'min H'āce' ni élçi kılıp cülüsiniñ (16) i'lāmı üçün yiberdi. Recebniñ āhırıda Mü'min H'āce Şadr' ğa ruḥşat (17) bérıp Qubād Hān H'āce' ni yanığa qoşup Sultān Murād Hān' niñ cülüsiniñ [427b] (1) mübārek-bādıķı üçün yiberdiler. Şa'bānda Muḥammed Şerīf Toqsabe' ğa ruḥşat bérıp (2) yanığa Fāzıl H'āce' ni qoşup yiberdiler.

Sıçqan yılınıñ vāķı'ātı. Şevvālniñ (3) on ékkiside āfitāb-ı ḥamel burcığa taḥvīl étđi. Bu yılda vuķū' ğa yetken vāķı'ātdın (4) biri bu kim Emīr Muẓaffer, Kölep ve Hışār qal'aların alıp ol fetḥniñ i'lāmı (5) üçün izḥār-ı dostlıķ étip hān ḥazretlerige élçi yiberip érđi. (6) Zü'l-ka'deniñ on beşide hān ḥazretleri aña qaytmaq ruḥşatın bérıp (7) yanığa Mūsī Mütevellī' niñ qoşup yiberdiler tā kim barıp mübārek-bādıķ étkey. (8) Emīr Muẓaffer ol qal'alarını ötken yıl alıp érđi. Ve ḥākim qoyup qaytıp érđi. (9) Ahālī serkeşlik étđiler. Bu yıl barıp yene alıp érđi. Sene miñ ékki yüz (10) seksen birde muḥarremniñ evāsıtda Qubād Hān H'āce Sultān Murād Hān' niñ (11) élçisi Mīr Baba Toqsabe bile kélip mülāzemetğa yetđi. Burunraq Fāzıl H'āce hem (12) élçi bolup Buḥārā' ğa barıp érđi. Soñra Mūsī Mütevellī hem bardı. Emīr Muẓaffer alarğa (13) mihr-bānlıķlar izḥār étip bir néçe kündin soñ alarğa mürāca'at icāzetin bérıp (14) yanlarığa 'Abdü'l-vāhid Mīrāḥūr' nı élçi kılıp qoşup yiberdi. Alar muḥarremde kélip (15) mülāzemetğa yetđiler. Hān ḥazretleri rebī'ü'l-evvelniñ āhırıda aña qaytmaq (16) ruḥşatın bérıp yanığa 'İvaż Murād Biy' ni qoşup Buḥārā' ğa yiberdiler. Rebī'ü's-şāniniñ (17) ékkiside Mīr Baba Toqsabe' ğa Dost Niyāz Muḥarrem' ni kim Qarlı laķabı birle [428a] (1) mülāķķabdur, qoşup Hoqand' ğa yiberdiler.

Ḥazret-i Seyyid Muḥammed Hān cennet-mekānnıñ (2) vefātlarınıñ beyānı. Çün ecel-i mev'ūd her zī-nefsiniñ ḥaķķıda muķadderdür. (3) **إذا جاء أجلهم لا يستأخرون ساعة ولا يستقدمون** feḥvāsıça muķarrer bolğan (4) vaķtı yetüşse ḥıç taķdīm ve te'hīr qalmasdur. Hān ḥazretlerige bir şu'übetlik (5) marāz-ı 'arız boldı kim tamāmı eṭıbbā 'ilācıda 'aciz boldılar. Kün kündin ol marāznıñ (6) şiddeti izdiyād tapıp hicretniñ miñ ékki yüz seksen birleñçisi

rebī‘ū’s-şānīniñ (7) yegirme biride sıçқан yılı ve sünbüleniñ āhırı ve penc-şenbih küni érdi. (8) *والله يدعوا الي داراسلامنينگ* nidāsın eşitip cennet-i gülzārıǵa ‘azm étdiler. Bu hādīs melālet (9) āmīz él köñüllerin endūh u elem bile toldurdı. Zamānnıñ fuṣalā’ ve şu‘arā’ları (10) köp tārīh ve merşiyeler ayıtdılar. Ol cümledin Āgehī bu tārīhni ayıtdı. & شاه عالم سيد محمد خان & كنده بوده درخت ظلم از بيخ & کرد فوت و زفوت (12) او كردند (11) خلق عالم بچرخ دون تو پنج & كشت از درد ماتمت همرا & هربؤن (13) موي بربدن چون سيخ & لاجرم كنده موي ازتن ها & ناخن غم

چو آهك زرنج (14) چشم پوشيد چون زروي دهر & خان جنت مقام & شد تأريخ

bu tārīh (15) ‘adüvvda tört ziyād kélip érdi. ‘Amel-i ta‘miye bile iskāṭ étildi. Andaq kim (16) *چشم پوشيد ز روی دهر* mısrā‘ıdın mefhüm bolur. Ol ḥazret kırk üç (17) yaşlarında dünyā-yı fānīdin serāy-ı cāvidānıǵa rıhlet étip ḥazret-i kuṭb’ul evliyā [428b] (1) şemsü’l etkıyā ‘Alā’d-dīn H̄‘āce İşān ‘aleyhi’r-raḥmenin civār-ı feyṣ āşārlarında (2) ‘imāret mevzi’ide özlerinin kubbe-i ‘ālīleride medfūn boldılar. müddet- *تغمده الله بغفرانه* i ḥükümetleri sekkiz yıl ve sekkiz ay ve sekkiz kün érdi. Ol ḥazretin (4) yetti oğul yādgar qaldı. Evvelgısı Seyyid Muḥammed Raḥīm Bahadır H̄n-ı şānī ékkilençisi (5) Seyyid Aḥmed Töre kim anı Ata Cān Töre dédiler. Üçlençisi Töre Murād Töre (6) törtlençisi Allāh Yār Töre beşlençisi Devlet Yār Töre altılançısı H̄udāyār Töre (7) yettilençisi Seyyid H̄amid Töre turur. **On beşlençi bāb Seyyid Muḥammed Raḥīm** (8) **H̄n cennet-mekān-ı şānīniñ saltanatları beyānıda.** (9) vaqtī kim Seyyid Muḥammed H̄n cennet-mekān beḳā ‘ālemıǵa ‘azm étdiler. Ḥamzād (10) Qoşbégi tamāmı ümerā’ u erkān-ı devletni cem‘ kılıp Kerükli Baba Miñbaşı (11) bile Allāhbérđi Bay’rı erkniñ dervāzeside qoyup dédi: Dāniste (12) kişilerni kirküzün ve ger ne hīç kişini kirküzmenler alar dervāzenin (13) aldıda olturdılar çün heme cem‘ boldılar. Emīr Töre dédi: Ey ümerā’ ve (14) ‘ayānlar Baba Cān ya’nī Seyyid Muḥammed Raḥīm Töre yaşıdur ve yurtda (15) perākendelik bardur. Bir kārāzmūde kişi h̄n bolsa yaḥşı érđi. Bu bābda [429a] (1) hīç kişidin şadā çıkmadı. Ḥamzād Qoşbégi dédi: Arı bu söz rāstdur. (2) Ammā bizler devletniñ bu ḥānedāndın özge ṭarafge intikālın ḥoşlanmas-

miz. (3) ol hālda Raḥmetu'llāh Yasavulbaşy Emīr Töre'ge qarap dédi: Sizniñ ḥān (4) bolmañıñız hıç kişige maqbūl érmesdür. Emīr Töre dédi: Kimlerge maqbūl (5) érmesdur. Yasavulbaşy dédi: Bu olturğan cemā'anıñ hemelerige. (6) Ol hālda heme ittifāk birle feryād kılıp dédiler: Baba Cān Töre ḥānımızdur. (7) Emīr Töre dédi: Be-ğāyet yahşı boldı. Ḥānlık Baba Cān'ğa mübārek bolğay. (8) Ol vaqıtta Baba Cān Teñri Qalı Töre'niñ eyvānıda mütemekkin érdiler. (9) Heme ittifāk birle turup körünüş-ḥāneğa kirip Baba Cān Töre'ni taleb (10) étip kéltürdiler. Ol kün hicretniñ miñ ékki yüz seksen birlençi (11) muvāfık sıçқан yılı ve sünbüleniñ āḥırı ve rebī'ü's-şānıniñ yegirme birlençisi (12) ve penc-şenbih küni érdi. Heme yurt uluğlarınıñ ittifāqları bile (13) Baba Cān Töre ya'nī Muḥammed Raḥīm Töre ibn Seyyid Muḥammed Ḥān cennet-mekān ḥān (14) bolup taht-ı devletde olturdılar. Her tarafdın mübārek-bād āvāz-ı bülend (15) bola bérdi. Carcılar küçelerde devr devr Muḥammed Raḥīm Bahadır Ḥān münādī [429b] (1) ura bértiler. Vilāyetde 'aceb bir ḥoş-ḥāllık dest bérdi. Bu kün bu (2) tarīḳada ötdi. Értañ bile tamāmı kuẓāt ve 'ulemā' ve tamāmı töreler ve békler (3) ve tamāmı ümerā' ve erkān-ı devlet cem' bolup ḥān-ı merḥūmnıñ cenāzelerin (4) okup 'imāretde öz qarı-ḥāneleride tofrağğa tapşurdılar. Andağ kim (5) bu söz yoqarıda hem kilik beyān bolup érdi. Vaqtī kim Seyyid Muḥammed Raḥīm Bahadır Ḥān-ı (6) şānī serīr-i salṭanatda qarār tutdılar. Şu'arā' u fuẓalā' ḥaylī cülūsları üçün (7) tarīḥ ve qaşīdeler ve meşnevīler aytıp in'ām-ı şāhāneleridin serşār (8) boldılar. Ol cümledin Āgehī bu tarīḥni aytıp érdi. **Tarīḥ**

(9) شكر كه شد فاش باهل جهان

مرحمت شفقت حی قدیر

(10) یعنی جوان بخت محمد رحیم

خان قوی همت روشن ضمیر

(11) ازمدد بخت برآمد به تخت

برسر افلاک چو مهر منیر

کشت ز آثار جلو پیش همه (12)

خرم و خوشحال صغیر و کبیر

یافت ز الطاف عنایات او (13)

مطلب مقصود وکیل و وزیر

از غم اندوه بعداش شدند (14)

فارغ اسوده غنی و فقیر

وزکرم همت حلم و حیا (15)

نیست بر و هیچ عدیل و نظیر

آکھی تاریخ جلو پس خوشش (1) [430a]

کرد رقم شاه عدالت سریر

(2) ve bu meşnevî hem Āgehîdindür kim ol hâzretni muhâtab étip devlet-h'âhlık (3) tarîķin tutup mev'izeniñ dâdın bérîpdür. **Meşnevî**

(4) Eyâ Hüsrev-i ma'delet-i destgâh

necâbet şehride rahşende-i mâh

(5) Şehinşehliğ olsun mübârek saña

mededkâr Teñri tebârek saña

(6) Bolup luţf-ı Hâķķ dâyimâ nâşırın

melûl olmasun bir nefs-i hâţırın

(7) Ata sökidin bolma endühgîn

könülni bu ğam birle kılma hâzîn

(8) Kılıp şabr birle sükûn-ı âşikâr

barı hâlda şabr kıl ihtiyâr

geh yeryüzige érdiler hükümrân

(5) Kani cümle-i ecdād-ı âbād saña

geh kılğay vefā uşbu dünyā saña

(6) Kani Kılçiday Hân cism-i destgâh

geh Kõrat élige édi pād-şâh

(7) Kani ol Kadan Hân ‘ālî-yi tebâr

geh tapmış édi ‘izzet ü i‘tibâr

(8) Kani hân-ı şâhib-i kerem Salçiday

geh érdi cenâbı dihişler gedây

(9) Yene hân-ı ‘âdil Cayılğan kani

‘adâlet bile hüküm kılğan kani

(10) Kani ol Mõnge Hân şâhib-i nigîn

geh érdi hükümetde mesned-nişîn

(11) Kani Hân-ı Şâhibkıran Arslan

geh allıda kaplan édi nâ-tüvân

(12) Kani dünyeviyân-ı şâhib-şâsem

geh érdi ‘adâlet bile muhterem

(13) Şeh-i hükümrân Türk ehl kani

hükümet rüsûmıda kâhil kani

(14) Kani hân-ı ‘âlem mütemmim körgen

geh bérdi kızın anja Çiniz Hân

(15) Şeh şāhib-i iqbāl Mūsī qanı

küyev kılmış érdi Hülāgü anı

[431a] (1) Qanı hākim-i dehr Noyan Noğay

geh érdi cihān mülkide kedhüdāy

(2) Emīr Bahadır Ağaday qanı

geh qorqar édi şīr körse anı

(3) Qanı ol Nağday Biy nāmdār

geh érdi hükümet-ara kāmkar

(4) Qayan kétdi Hārūn ki mīrzā aydı

geh lebbeyk élide gerdūn dédi

(5) Témur Biy qayan bardı turmay revān

geh a‘dā’ ara salmış érdi qırān

(6) Biy şāhib-i iqbāl Kutluk qanı

geh élide qatl érdi qarḥ-ı velī

(7) Bahadır laqab Mīr Menlişi qanı

geh ‘ömrde qılğan guzāt iş qanı

(8) Qayan bardı Mūsī Biy muhterem

geh a‘dā’ sarı çekmiş érdi haşem

(9) Qanı ol bahadır ki Aqman édi

geh tīg-ı ‘adüvvsığa bürrān édi

(10) Qanı dehr ara Haqq Nazar Sırtlan

geh hükmi édi ‘âlem içre revân

(11) Felek-i rütbe Allâk Bahadır kanı

emâret umûrıda Nâdir kanı

(12) Kanı Mîrzâ Bûndîş pâk-bâz

geh érdi işi Hakkğa ‘acz u niyâz

(13) Kanı âsmân-ı kâdr Umbay İnağ

geh himmetde devrân ara érdi tağ

(14) Kayan bardı Seyyid İnağ Zamân

geh érdi ‘adâletde Nûşîrevân

(15) Âdîne Muḥammed Atalık kanı

geh baht eylemiş érdi ḥâkim anı

[431b] (1) Kanı iş Muḥammed Biy Kâmrân

geh çâker aḡa érdi ehl-i cihân

(2) Kanı ol İnağ Muḥammed Emîn

geh Hıvağ ara érdi mesned-i nişîn

(3) Kanı mîr-i ‘âdil ‘İvağ Biy İnağ

geh luğ u ‘ağa érdi bağıdın ayak

(4) Kanı ḡân-ı ‘âlî-mekân İltüzer

geh başığa koymış édi tâc-ı zer

(5) Kanı şâh-ı ‘âlem Muḥammed Raḡîm

geh eflâkge ḡahrıdın érdi bîm

(6)  ayan bardı Allah  ulı p d-  h

geh a mı   di melik tartıp pen h

(7)  ehin  h d n  R   m  ul  anı

geh ‘adl u kerem  rdi fikr   fenni

(8)  anı dehr-i   hı Mu ammed Em n

geh  f    a a  rdi zer   nig n

(9)  anı    ib-i ‘adl ‘Abdu’l  h H n

geh h kmi  di bar a  lge rev n

(10)  anı H srev-i dehr  utluk Mur d

geh  ılmı   di n  e k n ‘adl-ı d d

(11) Felek bar asın n -mur d eyledi

barıs  a  ulmın ziy d eyledi

(12)  anı ka‘be  ıbleg hın s n n

geh  rdi  ef      pen h n s n n

(13) Anı hem  ılıp ‘ ciz   n -t v n

‘adem  ı veri sarı  ıldı rev n

(14) Bu k n p d   h  sa a saltanat

b ripd r H d  k rg z p her himmet

(15) Eger e bu i  bes a ır y k durur

 am u mi neti n  e t rl   durur

[432a] (1)     n  bu y k   kkeli  a la  l

güher bilge himmet bile bağlağıl

(2) Bu işni kemālīga t̄alib éliŋ

anıŋ baḡşı né ékendür diliŋ

(3) Dégey bir bir anı bu āşüfte-ḡāl

tapar salṭanat néçe işdin kemāl

(4) Geh himmet biridür şecā‘at biri

‘adālet biridür siyāset biri

(5) Celādet biri biri ḡayret durur

seḡāvet biri biri ‘iffet durur

(6) Biri ḡilm kéldi birisi ḡayā’

biri va‘deḡa eylemeklik vefā

(7) Fütüvvet biri şāf niyyet biri

mürüvvet biri ḡamiyyet biri

(8) Biri şerr ḡükmige bérmeḡ revāc

biri küfr derdige ḡılmaḡ ‘ilāc

(9) Biridür vuḡūf uğrılar ḡālídın

alar éligini kéymek él mālídın

(10) Biri kéldi bolmaḡ ra‘iyet nevāz

miskīn mazlūmḡa çāre-sāz

(11) Biri terbiyet birle ḡılmaḡ ‘azīm

alarnı ki devriŋ ḡāḡh-ı ḡadīm

(12) Birisi sipeh köŋlin almağ durur

kerem dāmı boynığa salmağ durur

(13) Bulardın teyyār salṭanatğa nızām

bularsız ol iş aṣlā tapmas tamām

(14) Yene néçe iş salṭanatğa zevāl

yitürgüsi sürgüm alardın maḳāl

(15) Ki ğaflet biri kélđi ṣirket biri

kihālet biri kesālet biri

[432b] (1) Birisi ṣerī‘atdın étmek ‘udül

biri dād sormağdın olmağ melül

(2) Biri cehl-i ṣahbāsıdın mestlik

biri dām-ı ṣehvetğa pā-bestlik

(3) Biri fıṣḳ-ı bid‘atğa bérmeğ rızā

biri cevri-ı zulm eylemek iḳtiżā

(4) Biri eyleben meyl imsāk-ı māl

sipeh ehlini tutmağ āṣūfte-ḥāl

(5) Biri kélđi idmān-ı ‘ayṣ-ı ṭarab

biri kélđi ityān-ı lehv ü lu‘b

(6) Biri melikdin bī-ḥaberlik durur

ki ṣehlerge bu iş ḥaṭarlık durur

(7) Biri ‘izzet ehlini ḥ‘ār eylemek

ulus içre bî-i‘tibār eylemek

(8) Biri kılmak evbāşğa terbiyet

béríp manşıb étmek aña taqviyet

(9) Biri qurb-ı hussād-ı gammāz érür

ki qurbı alarnı zararlar bérür

(10) Bu sözlerni kim men beyān eyledim

néçe beyt birle ‘ayān eyledim

(11) Bularğa qayu şeh ki kılıp ‘amel

anıñ melikige yetmes aşlā hālel

(12) Hükümet binā’sı bolup üstüvār

anıñ hānedānıda tutğay qarār

(13) Şehā ‘ālem içre bu kün şāh-sén

burundın bu sözlerge āgāh-sén

(14) Ümīdim budur kim ‘amel kılğa-sén

‘amel eylemekde cedel kılğa-sén

(15) Āgehī cihān barıça bar bol

hem ikbāl-ı devlet bile yār bol

[433a] (1) Kōrüp bezl-i luṭfıñ hevāş-ı ‘ālem

heme bolsun āsūde şād-kām

(2) Alar içre uşbu faķır Āgehīñ

démey Āgehīñ kim ğubār-ı rāhıñ

(3) Hem ihsān-ı luṭfındın ābād olup

hem en‘ām-ı bezliṅ bile şād olup

(4) Tutup öz murādı bile kūşe

riyāzetdin encām étip tūşe

(5) Du‘ā’ṅ eylemek ferāḡat bile

mūdām eylesün üns-i ḡalvet bile

(6) vaktī kim ḡān ḡazretleri ata taḡtıda yer ḡarār boldılar. Tamāmı umerā’ ve ‘ameldārlarını (7) öz rütbeleride ber-ḡarār étdiler. Meger ḡudāy Naḡar Dīvānbégi’ni ma‘zūl (8) étip ornıḡa Muḡammed Murād Ḳul Ata’nı kim ḡān ḡazretlerinin avān-ı (9) ṭufūletleride ḡul-atalık nisbeti bile sāyir-i ḡidemātdın mümtāz bolup érđi. (10) Naşb étdiler. Uşbu yıl Russiya devleti Türkistān memleketin taḡt (11) teşḡirıḡa aldı. Bu Türkistān burunḡı meşḡūr Türkistān’dın başḡadur kim (12) ḡudūdı şimālen Sibirya ve Ḳırḡız cenūben ḡ‘ārezm ve Buḡārā ve Badeḡşān ve ḡoḡand (13) ve Yaḡı Kāşḡar’dur. Ba‘zı Aral köli ḡarben ser-tā-ser Aral kölidür. Çün (14) bu yıl ötüp ḡicretniḡ miḡ ékki yüz seksen ékkilençi yılı kirdi. (15) Uşbu yıl ḡān ḡazretleri şikār ‘azmın cezm ḡılıp orunlarıda [433b] (1) Emīr Töre’ni cāy-nişīn étip Baba Cān Bék ibn Allāḡbérđi Töre (2) başlıḡ tamāmı töreler ve békler ve tamāmı ümerā’ ve erkān-ı devlet bile (3) atlanıp mīzān evā’ili érđi, yolḡa kirip Dārḡān Ata ṭarafıḡe (4) revān boldılar. Ol eṭrāḡḡa barıp seyr ü şikār temāşasıḡa meşḡüllik (5) étip bir ay müddetide ḡaytıp kélip taḡt-ı devletde ḡarār tutdılar. Uşbu yıl (6) Sulṭān Maḡmūd Biy beḡā ‘ālemiḡa ḡirām étip andın Ata Cān Bék atlıḡ bir (7) oḡul yād-ḡār ḡaldı. ḡicretniḡ miḡ ékki yüz seksen üçlençiside (8) ḡamzād Ḳoşbégi cihān-ı fānīḡa vedā’ ḡılıp andın üç oḡul (9) Muḡammed Yūsuf Bék ve Bék Cānbék ve Muḡammed Ya’ḡūb Bék dér érđiler. ḡān (10) ḡazretleri Muḡammed Yūsuf Bék’ni atasının ornıḡa ḡoşbégi étdiler. (11) Mundın bir yıl burun Russiya memleketi ḡoḡand bile uruşup Taşḡend (12) ve ḡocend’ni almışdur érđi. Ve

Oratepe ve Zamīn ve Zīrek şehirleri (13) ve Aḳ Tağ eṭrāfı ve Seyḫūn'dın su içe durğan yerler tā Aral köligeçe (14) Russiya devletige ta'alluḳ tapıp érdi. Bu yıl Buḫārā emīri Muẓafferid-dīn (15) bir néçe sergerde ve top ve tophāne bile yegirme bés miñ kişini Russiya [434a] (1) üstige irsāl étđi. Alar barıp Russiya birle uruşup şikest-i (2) fāḫış birle maḡlūb boldılar. Russiya 'askeri Buḫārā'nıñ yegirme fersahlıḳ (3) ḳarībiḡa kélđi. Emīr Muẓaffer Russiya birle nev'ī müdürā kılıp olturđı. Çün (4) Muḫammed Yūsuf Bék ḳoşbégilik manşıbı bile ser-efrāz boldı. Ol eşnāda ḡaber (5) kélđi kim Ḳıpçaḳ Ḳal'ası'nıñ cenūb ṭarafıdın deryā yıḳıp Ḳaṅlı'nı (6) alıp tā Çavdur ḡudūdiḡaça bardı. Ammā mundın burunraḳ ḡān ḡazretleri (7) Muḫammed Raḡīm Mehter'ni mehterlikdin çıkarıp ornıḡa Kerükli Baba Miñbaşı'nı (8) mehter étip érdiler. Çün bu ḡaber kélđi. ḡān ḡazretleri Baba Mehter ve Muḫammed Murād (9) Dīvānbégi'niñ şavābdīdeleri birle ḳoşbégini yiberdiler tā kim (10) barıp ol sunı baḡlaḡay. Ḳoşbégi fermān mūcibi birle Ḳıpçaḡa barıp (11) sunı baḡladı. Ammā Yomut evbāşları kim burundın hem yol urup (12) ve öy talap yörür érdiler. Ol avānda ittifāḳ bile Ḳıpçaḳ'nı (13) çapmaḳ üçün ḡücüm étip kélđiler. Ḳoşbégi alamaḡa ruḡşat bérıp (14) alar ḳayıp kétip érdiler. Ḳıpçaḡlı Hidāyet İṣān öz salmasını (15) ḳazmaḳ üçün bir miḡdār şūfīlerini cem' kılıp érđi. Yomut [434b] (1) evbāşları alardın bir néçe kişini esīr étip alıp kétdiler. (2) Ḳoşbégi bu vāḳı'anı yazıp ḡān ḡazretlerige yiberđi. ḡān ḡazretleri (3) nāme maẓmūnıdın āḡāḡ bolup buyurdılar: Ḳoşbégi ḳaçunı baḡlaḡan bolsa (4) ḳayıp kélsün! Ol kūn Yomut evbāşları ḡücüm étip kélip Ḳıvaḳ (5) eṭrāfın çapdılar. Bu ḡaberni ḡān ḡazretleri eşitdiler. Buyurdılar: (6) Muḫammed Murād Dīvānbégi başlıḳ 'Abdü'l-kerīm Bék ve Muḫammed Emīn Bék ve Ya'ḳūb Bay (7) ve tamāmı ümerā' ve Ḳoṅrat Sultān Murād Bék و دونوك (?) bolup kélip (8) olturğan Ata Vekīl ve Ḳara Yılḡunlı Pehlevān Naẓar Ḳul ve Bérđi Muḫammed Kökleṅ (9) ékki yüz atlı Kökleṅ nökeri birle ve Çavdur'dın Bahadır Bay ve Sayun (10) Tumaḳ ékki yüz ékki yüz atlı birle ve ḡāl Muḫammed Atalıḳ altmış atlı Teke birle ve 'Abā (11) Yüzbaşı ve Çar Onbégi üç yüz atlı Al Éli nökeri birle ve Ḳaradaşlı (12) Durđı ḡadīm ékki yüz atlı birle Pehlevān

Niyāz Yüzbaşı Taş Hāvz'nın (13) yüz atlısı bile Ramaḵ Ḥalīfe Ġāzī Ābād'nın yüz atlısı birle ve Ḥudāyār Yüzbaşı (14) Şāh Ābād'nın yüz atlısı birle Uysun Tecen Gürlen'nin (15) éllik atlısı birle ve Raḥmanbérgen Bay Anbar'nın éllik atlısı bile cem'[435a] (1) boldılar. Ve Hıvaḵ'da maḥrem destesi bolup yörügen nökerler hem minḡe (2) yavuş érđi. Emr-i 'ālī birle çıkıp Yomut tarafıge revān boldılar. Bés (3) Arıklı Sīlhān Nāyib ve Naymanlı Ḥudāybérge Aḡa üç yüz atlı (4) birle kélip koşuldılar. Şehrdin hem bir miḡdār piyāde ḡara tayaḡ bolup (5) çıḡdılar. Sergerdeler gürūh-ı enbūh birle yolḡa kirip yörüdiler. (6) Ammā Yomut evbāşlarıđın Öküz Töre Ḳaḡ ve Urus Ḳoşçı (7) Ata kélđi. Ḳaraḡçı Salah'dın Kömek Uşak'dın Muḡammed Uraş Ḳolaḡ (8) ve Ḳoçuk'dın Ḳoşçı başlıḡ ékki miḡ atlı evbāş bile kélip (9) Hıvaḡ eṡrāfın tārāc ḡayıp 'İvaş Tönlek atlıḡ ḡumḡa barıp érdiler. (10) Sergerdeler izleridin yetdiler. Yomutlar bularnı körüp olcalarnı (11) bir miḡdār atlı birle yolḡa revān étip özleri Hıvaḡ leşkerige (12) muḡābil bolup şaff tartdılar. Hıvaḡ leşkeri meymene ve meyserelerin (13) tüzlep şaffların rāstladılar. Şanak Tecen bir miḡdār atlı bile (14) meymenedin çıkıp Yomut'nın meyseresi bile uruş başladı. 'Abdü'l-kerīm (15) Bék ve Muḡammed Emīn Bék ve Ya'ḡūb Bay ve Muḡammed Murād Dīvānbégi tuḡ astıda [435b] (1) ḡarār tutdılar. Ḳara Yılḡunlı Pehlevān Naḡar Ḳul bir tarafda turup érđi. Muḡammed (2) Murād Dīvānbégi aḡa déđi: Séni bahadır dér érdiler. Bu söz ḡalaṡ érken (3) ḡuruḡ āvāze birle yörügen érken-sén. Pehlevān Naḡar Ḳul déđi: Sizlernin (4) ḡizmet étken ḡişiḡe in'āmlarınız bolmasa né üçün ḡizmet éter-miz. (5) Muḡammed Murād Dīvānbégi éginige bir şīrāze postın kėyip érđi. (6) Anı çıkarp bėrip déđi: Muni kėyḡil! Pehlevān Naḡar postının alıp ḡoş-ḡāl (7) bolup fī'l-ḡāl Yomut tarafıḡa at salıp barıp bir Yomut'nı nīze birle (8) urup aḡdarıp başın alıp kélđi. Ol vaḡtda Yomut leşkeri be-yekbār (9) hücum étip at saldılar. Hıvaḡ leşkeri hem alarḡa ḡamle ḡılıp ḡanek-i (10) maḡlūbe boldı. Ol vaḡtda Sīlhān Nāyib ve Ḥudāybérge Aḡa üç yüz (11) atlı bile Sayun Tumaḡ ékki yüz atlı Ḳavdur birle ve Ḥāl Muḡammed Atalıḡ altmış (12) atlı Teke birle Aḡ Yaf tarafığın hücum étip kélip uruşḡa kirdiler. (13) Yomut şikest tapdı.

Hıvaķ leŖkeri Yomutlar’dın k p kiŖini  atlı (14) u es r  tdiler. Piy de alaman hem  a ıp pinh n bol anlarıdın (15) k p kiŖini tapıp  atlı  tdiler. Yomutlar tam mı en’ m olcaların [436a] (1) taŖlap a v l-ı har b birle m teferri  bolup k tdiler. Ol uruŖda (2) Al  li ‘Ab  Y zbaŖı ve  onrat ına Niy z ibn  almandar a ve Mu ammed Niy z Kıyat (3) Ŗeh d boldılar. Sergerdeler muz ffer   manŖ r y z on t rt es r ve y z (4) yetmiŖ beŖ kelle bile  ayıp m l zemet a yetip ‘av t f-ı h srev ne birle ser-efr z bolup (5) emr-i ‘ l  birle es rlernin ottuzı erk zind nıda ma b s bolup ottuzı (6) Ata Derv zesi’de ve Pehlev n Derv zesi’de kır  t rt Ba  e Derv zesi’de (7) hem kır  t rt ve  ible Derv ze’de hem kır  t rt bend-i (8) sel sil ve a l l birle ma l l u m teselsil  tilip  rdi. Bir n  e k ndin son  (9) emr-i ‘ l  birle Veys M r Ŗeb baŖlı  cell dlar tam mı y z on t rt es rni (10) k lt r p erk aldıda ı  o ala da baŖların urdılar. (11) **Yomutnın A  Yaf ayakıdın k lip Hıva  ‘askeri bile uruŖup (12) Ŗikest b rgeni.** Va t  kim bu v  ı’adın yegirme yetti k n mi d r   tdi. (13) Yomut evb Ŗları cem’ bolup d diler: Yı nalıp barıp bu intik mnı (14) A el Hıva ’dın tartmasa   l aralarında y r mek d Ŗv rdur. (15) Bes ottuz ba Ŗı ve C n Mu ammed  a an ve  ılı  U rı baŖlı  min  mi d r  [436b] (1) m nte ab yigit atlanıp Hıva   stige y r diler. Rama  Hal fe (2) haberd r bolup  al’ a a hab r yiberdi. Mezk r sergerdeler emr-i ‘ l  birle  ı tılar. (3) Mu ammed Mur d D v nb gi sergerdeler birle rib t a k lip teva  uf  tip (4) turdı. Yomutlar kentlernin i leridin aylanıp hi  olca a (5)  aramay,  heste  heste k te b rdiler. Sergerdeler d diler: Bu nevb de (6) bularn n izleridin kiŖi barmasun!  zleri k lip uruŖ (7)  tseler uruŖun lar. UruŖmay k te b rseler k ts nler, da lı  tmen ler. (8) Va t  kim Yomutlar k te b rdiler.  oŖ-h ne havlının  t Ŗide  um (9)  tegi’ge barganda Rama  Hal fe       b d atlısı birle k lip be-yekb r h c m  tip (10) Yomut’nın  stige at salıp    kelle aldılar. Yomut hez met (11) Ŗ retin k rg z p k te b rdi. M s  H n k lip leŖkerge hab r b rdi kim (12) Yomut basıldı. N kerler bu s zn   Ŗitip sergerdelernin s zlerige hem (13)  aramay, h c m  tip k tdiler. Barıp Yomut’nın izidin yetip (14)  rdiler. Yomut  aytarılıp bular a at saldı. Bir mi d r ceng-

i mağlûbe (15) bolup Qonrat Kutluk Murâd Biy'niñ oğlu Sultân Murâd Bék ودونوك (?) bolup [437a] (1) çıqğan herze-vekîl ve Seyyid Muḥammed ibn Hūceş Muḥarrem Çavdur Bahadır Yüzbaşı (2) başlık köp kişi şehîd bolup Hıvaq leşkeri şikest-i fâhiş taptılar. (3) Sergerdeler hem qayıp qal'ağa kirip mülâzemetğa yetip tamâmı vâkı'anı (4) ḥân ḥazretlerige beyân kıldılar. Ḥân ḥazretleri perîşân boldılar. (5) Yomutlar feth-i nuşret birle qayıp kældiler. Mundın bir néçe kün ötkendin (6) soñ Bék Murâd bin Şîr Ata başlık üç yüz atlı Ata Nökeri ve Ramaq başlık (7) Ğâzî Âbâd atlısı ve Muḥammed Qalı ve 'İvaż Ḥân êkki eşik aqasını yüz nökerlerige (8) Hudâybergen Sırrı'nı sergerde kılıp Yomut üstige yiberdiler. Hudâybergen (9) Sırrı leşker birle barıp Aq Sarây mevzi'ini çapıp on kelle ve on (10) bende ve köp olca birle salma ve ğanimen qayıp keldi. Hicretniñ miñ (11) êkki yüz seksen törtlençi yılda Muḥammed Yūsuf Qoşbêgi raḥîl-i 'âlem-i beḳâ bolup (12) andın hîç evlâd qalmadı. Ḥân ḥazretleri ornığa Şâh Niyâz Atalık'ını (13) oğlu Muḥammed Naẓar Bék'ni qoşbêgi kıldılar. Mundın soñ bir néçe kün aradın (14) ötdi. Bir kün Ya'qûb Dîvân Atacân Töre'ge dediti: Meniñ sizge bir 'arzım (15) bardur. Atacân Töre dediti: Ayıtıl Ya'qûb H'âce! dediti. Hükmen depdürler: [437b] (1) Dürüg-ı maşlahat-âmîz râst-ı fitne-engîzdin yahşıraqdur. Bir yalğan (2) sözlep bir sınıp yatğan bî-çäreğa destgîrlik etip köñül hoş (3) etseniz né bolur? Atacân Töre dediti: Ol né sözdür Ya'qûb H'âce! (4) dediti. Muḥammed Raḥîm Mehter'niñ ma'zûl bolup ornığa Baba Kerük Biy'niñ (5) mehter bolğanı yahşı bolmadı. Êmdi siz ḥân aqañızğa ayıtın kim aqşâm (6) atamız tüşümğa kirip sitiz bile dediler: Aqañğa ayıtıl! Bizniñ (7) mehterimizni né üçün ma'zûl etdi? Bilâ-tevaqquf yene anı qaytadın mehter (8) etsün. Atacân Töre qabûl kılıp bu sözni ḥân ḥazretlerige Ya'qûb (9) H'âce'niñ ayıtğanı dek taqrîr etdi. Ḥân ḥazretleri bu sözdin (10) mute'essir bolup fî'l-hâl Baba Mehter'ni ma'zûl etip buyurdılar. Muḥammed Raḥîm Mehter'ni (11) keltürüp anıñ ornığa naşb etdiler. Baba Mehter burunğı miñbaşılıqıda (12) ber-qarâr boldı. Bu vâkı'adın bir néçe kün ötdi. Yene Yomut evbaşları (13) bî-i'tidâllıqnı ḥaddeyn ötker berdiler. Ḥân ḥazretleri emr etdiler. (14) Hâkîm Atalık üç miñ atlı ve altı

yüz piyāde ve bir top bile Muḥammed Murād Dīvānbégi (15) sekkiz miñ atlı ve miñ altı yüz piyāde ve ékki top bile ve Muḥammed Niyāz Dīvānbégi [438a] (1) üç miñ atlı ve altı yüz piyāde ve bir top bile Yomut üstige kétdiler. (2) Ya‘kūb Bay’ı hem üç miñ atlı ve yüz piyāde ve bir top bile yiberdiler. (3) Ḥakīm Atalık barıp Qaradaşlı’nıñ haddıda senger étdi. Ya‘kūb Bay hem (4) kélip Qaradaşlı’nıñ ğarb tarafıda senger étdi. Muḥammed Niyāz Dīvānbégi hem (5) Ḥakīm Atalık’nıñ qarībida senger étdi. Muḥammed Murād Dīvānbégi Yarmış Boyı’da (6) kéñeşde senger étdi tā kim Yomut’ı deryā boyıǵa ötkermegeyler. Yomutlar (7) hücüm étip Qaradaşlı’nıñ ğarb tarafıdın deryā kenārıǵa ötmekçi boldılar. (8) Heme sengerniñ sergerdeleri nökerleri bile hücüm étip aldıǵe çıkıp Yomut (9) bile uruş başladı. Sā‘atı érdi kim Ya‘kūb Bay topları (10) alıp kélip Yomutlar’nıñ taraflarına top atdurmaq bünyād étdi. (11) ‘Aşr u vaqtı érdi Yomutlar kem küm uruşǵa arqa bérıp qayta bértiler. (12) Ve Qarrav ayaǵıdaki sınaqlarına kétdiler. Sergerdeler hem öz sengerlerina (13) barıp qarār tutdılar. Mundın beş kün ötkendin soñ Ḥakīm Atalık’nıñ (14) sengerniñ yanından kim anı Beñi Sengeri hem derler Yomutlar hücüm étip kélip (15) sengerge yükürdiler. Ehl-i senger hem çıkıp ornına muqayyed boldılar. Ḥakīm Atalık [438b] (1) sengerniñ dervāzesına kélip turdı. Ferteve-h’āst şemhālçılardı (2) yegirme kişi bar érdiler. Senger içinde şemhāl atmaqǵa muqayyed boldılar. (3) Yavuç érdi kim Yomut sengerni alǵay. Ol vaqtda Ya‘kūb Bay top bile (4) kélip Yomutlar’nıñ taraflarına top atdurmaqǵa muqayyed boldı. Yomutlar (5) tāb kéltüre almay basılıp kétdiler. Sengerlerniñ etraflarında (6) her kün bu tarıǵa uruşlar bolur érdi. Bir kün Gürgenli bir Yomut kim (7) Qara Balak laqabı bile mülakkaab érdi. Be-ğāyet zeber-dest ü mergen érdi. (8) Bir miqdār Yomutǵa baş bolup Muḥammed Murād Dīvānbégi’niñ sengerige kélip (9) uruş başladı. Leşkerge andın köp dest-bürdler yetdi. Bir kün Muḥammed Murād (10) Dīvānbégi dédi: Bir kişi uşbu Qara Balak’ı atını ursa beş yüz tılā’ (11) ve özini ursa miñ tılā’ bérür-men. Pehlevān Niyāz Yüzbaşı bu sözni eşitip (12) bir Köhne Yaf’nıñ içi bile buqup yörüp meydānnıñ bir tarafında bir (13) köhne dīvār bar

érđi. Anıñ penāhıǵa bardı. Ol vaǵtda Ǵara Balax (14) meydāǵa at salıp keldi. Pehlevān Niyāz aña bir oǵ atdı. Oǵ atıǵa (15) tégip yıǵıldı. Ǵara Balax atdın cüdā bolup bildi kim ol dīvārnıñ [439a] (1) arǵasında kiři bardur. Ol yerde bir néçe top yılǵun bar érđi. Anıñ (2) penāhıǵa kirip turdı. Ol vaǵtda Pehlevān Niyāz başıǵa kéygen némeni (3) multuǵnıñ uçıǵa éldürüp āheste yoǵarıǵa köterdi. Ǵara Balax (4) anı multuǵ atǵan kiřiniñ özi gümān étip multuǵ bile anı urdı. Ol vaǵtda (5) Yomutlar bildiler kim émdi ol mergen Ǵara Balax'ın ǵstige barıp (6) anı ǵatlı éter. Fī'l-hāl hücüm étip at saldılar. Bu ǵarafdın Hıvaǵ leşkeri (7) hem at salıp kélip Pehlevān Niyāz'ın alıp ǵaytdılar. Yomutlar Ǵara Balax'ın (8) alıp ǵaytdılar. Ékki kün aradın ótdi. Pehlevān Niyāz Yüzbaşı'ǵa (9) 'İvaǵ Murād Bay ve Muǵammed Ǵurbān Yüzbaşı ve Metyiř Ǵulan mařlaǵat étip dédiler: (10) Értañ uruř bolǵanda heme oǵnı Ǵara Balax'ǵa atıñlar. El-ǵıřǵa (11) értañ meydān āreste boldı. Bahadırlar meydāǵa at salıp (12) heme oǵnı Ǵara Balax'ǵa atdılar. Ǵara Balax pāre pāre boldı. Yomut (13) leşkeri bu vāǵı'ın körüp şikest tapıp kétdiler. Andın soñ (14) Yomutlar kördiler kim émdi iř ǵabāǵatǵa 'āyid bolǵu dékdür. (15) Tamāmı Yomut kedǵudāları cem' bolup mařlaǵat étip dédiler: Émdi řulǵ ǵılmasaǵ [439b] (1) bular hememizni ǵatlı u esīr éterler. Bes Muǵarrem Ǵoçuǵ'ın élçi ǵılıp řulǵ ǵalebi (2) üçün yiberdiler. Muǵarrem Ǵoçuǵ kélip dīvānbégini körüp kedǵudālarını (3) sözlerin beyān étđi. Dīvānbégi déđi: řulǵ ǵılur-miz. Bī-ǵavli kim Sarı (4) Serdār kélsün. Bes anıñ yanıǵa Baǵçalı Muǵammed Niyāz Bahadır'ın ǵořup yiberdi. (5) Muǵarrem Ǵoçuǵ barıp kedǵudālarǵa dīvānbéginiñ sözlerin ayıtdı. (6) Kedǵudālar ħoř-ħāl bolup Sarı Serdār Muǵammed Niyāz Bahadır birle kélip dīvānbégini (7) körüp néçe 'özrleri birle déđi: Bizleri ħān ħāzretleriniñ bayrı (8) nökerleridür-miz. Bir néçe uǵrı ve evbāř sebebi birle hememiz birle yād (9) bolmaǵları yaǵşı érmesdür. Dīvānbégi déđi: Bayrı nöker bolsañ (10) munça uruşnı né üçün éter-sén. Émdi yarařmaǵçı bolsañ tamāmı (11) mührdār birle 'ahd étinler. Tā kim mundın soñ muǵālefet étmegey-sizler. (12) Ve alıñan mālarnı igelerige tapřuruñ. Yarařur-miz. Sarı Serdār (13) ǵabūl ǵılıp déđi: Bir kiři ǵořup yiberiñ dīvānbégi

yanığa. Küyük Tamlı (14) Yūsuf Bay'ny koşup yiberdi. Sarı Serdār barıp tamāmı mührdārlar bile (15) dīvānbéginiñ yanığa kélip 'ahd étdiler kim mundın soñ hergiz muhālefet [440a] (1) muhālefet étmegeyler. Ve tamāmı emvālnı igelerige müsellemtutğanlar (2) yene on miñ tılā' leşkerniñ maşārifi üçün bergeyler. Dīvānbégi şulh (3) kılıp Ya'kūb Bay'ny emvāl ü üserā'nıñ istirdādı ve mezkūr tılā'nı ündürmek (4) üçün ruḥşat qoyup özi leşkerge ruḥşat bérıp sergerdeler birle (5) qayıp Hıvaq'ğa kélip 'avāṭıf-ı hüsrevāne birle ser-efrāz boldılar. Bir neçe kündin (6) soñ Ya'kūb Bay hem ol hizmetni bitkerip qayıp kélđi. Mundın (7) neçe zamānlar ötkendin soñ yene Yomut evbaşları Zī Ayakı'dın (8) hücum étip çapavul urdılar. Ammā Maḥmūd Yasavulbaş Çavdur atlısı (9) ve Ata ve Qaradaşlı ve ba'zı eşik atlıları birle Zī Ayakı'nıñ qaravullıqıǵa (10) me'mūr érđi. Bu ḥāldın āgāh bolup barıp Şenc Qal'ası'nıñ ğarb tarafıda (11) Yomut evbaşlarıǵa muqābil bolup uruşǵa muqayyed boldılar. Yomut'dın (12) Cān Muḥammed Çakan beş atlı birle uruş ma'rekesidin çıqıp Hıvaq yolıǵa (13) kirip kéte bérđi. Çavdur H'āce Bahadır munı körüp beş atlı birle uruşdın (14) çıqıp izige tüşüp revāne boldı. Qurbān ibn Şīr Ata hem altı atlı alarnıñ (15) izleridin kétdi. Ammā Cān Muḥammed bir étükçi ustānı tutup qatl étip [440b] (1) mālların taqsīm étip öltürüp érdiler. Bular barıp Cān Muḥammed'ni beş (2) yoldaşı birle tutup kellelerin alup qaytdılar. Bu uruşda Qaradaşlı (3) nāmdārlarından Durdı Ḥadīm şehīd boldı. Ol vaqıtta H'āce Bahadır (4) yoldaşları birle hemol altı kelleni yasavulbaşınıñ yanığa keltürdi. (5) Yomutlar şikest tapıp kétdiler. Yasavulbaş kellelerini Hıvaq'ğa yiberdi. (6) Hān ḥazretleri emr étdiler: Sunı bağlap Yomut tarafıǵe su ötkermesünler! (7) Andın soñ Yomutlar cem' bolup maşlaḥat étip Qara Maḥtūm ve Nazār Mütevellī ve ğayrihüm anı (8) yiberip şulh talebin étdiler. Hān ḥazretleri Muḥammed Şiddik İşān'ny kim (9) Yomut İşānlarından érđi, ve hucelikdağı ḥavlılarıǵa köçüp barıp (10) oturmış érđi. Taleb étip Yomut içige yiberdiler tā kim (11) alarnıñ sözleriniñ şıdık u kizbin bilip kélgey. Şiddik (12) İşān Yomut içige barıp tamāmı Yomut kedḥüdaların cem' kılıp sözleşip (13) kördi. Bular burunğı 'ahdlarıda üstüvārly körünedürler. Bes alardın (14)

bêş mührdâr birle kaytıp Hıvağ'ğa keldi. Mührdârlar hân hazretlerige (15) selâm béríp izhâr-ı itâ'at étdiler. Andın soñ hân hazretleri [441a] (1) Raḥmetu'llāh Yasavulbaşı'ğa emr étdiler barıp sunı açıp Yomutlar'ğa (2) su bérđi. Mundın bir néçe kün ötkendin soñ Muḥammed Raḥīm Mehter raḥīl-i 'ālem-i beḳā boldı. (3) Hân hazretleri anıñ ornıǵa yene ma'zūl Baba Mehter'ni keltürüp mehter étdiler. (4) Ol eñnāda kim mīzān evā'ili érđi. Muz Kömen Yomutları'dın Teke Gül (5) atlıǵ Yomut Ğāzī Ābād ahālīsi biyiniñ bir miqdār yerlerige da'vā kılıp (6) iggen şālīlerin qollarıdın almaqçı boldılar. Ol avānda Teke Gül (7) rīk-i H̱ārezm'de Teke sevdāgeriniñ bir néçe téve mälların tārāc étdi. (8) Tekeler kélip hân hazretlerige 'arz étdiler. Hân hazretleri emr étdiler (9) 'Abdu'r-raḥmān Serheng ve Ramağ Ḥalīfe ve birāderi Āteş Ḥalīfe ve Ḥudāyār Nāyib (10) ve Raḥmanbérĝen Bay bir miqdār nöker birle barıp Teke Gül'ni öyidin tapmay atası (11) H̱āce Menli'ni bir oǵlı birle öldürüp kellelerin alıp mälların tārāc étip (12) öylerin otlap kaytıp keldiler. Ol eñnāda Teke Gül Ğāzī Ābād'nıñ (13) yerleridin Ğāzī Ābādlı Ḥudāybérĝen Serbāz'nıñ şālīlerin meniñ yerimni (14) şālīsi dép basıp almaqçı boldı. Ḥudāybérĝen der-qaḥr bolup Teke Gül'ni (15) yoldaşlarıdın üç Yomut'ni öldürdi. Andın soñ yene Yomut [441b] (1) yav bolup Buz Kömet'de yıǵnağ étip eṭrāfıñı tārāc étmekni (2) başladılar. Bu ḥaberni hân hazretleri eşitip dīvānbégige buyurdılar (3) leşker cem' kılıp çıkıp ékki top birle Ğāzī Ābād'nıñ ĝarb tarafıda (4) Çanlı Ḥavlı atlıǵ yerde senger étip tamāmı Özbek leşkeri ve Ata ve Çavdur ve Köklen (5) ve Qaradaşlı'ğa kārfermāyılığ étip üç ayǵaça uruş boldı. (6) Andın soñ Yomut kedḥüdāları maşlaḥat étip 'Abdu'r-raḥman (7) Īşān'ni yiberip şulḥ talebin étdiler. Dīvānbégi hân hazretlerige (8) bu vākı'anıñ 'arızın étip yiberip emr-i 'ālī birle Yomutlar birle yaraşıp kaytdı. (9) **Russiya tarafıdın élçi kélgenini beyānı.** Vaqtı kim Yomut birle yaraşdılar. (10) Dīvānbégi kaytıp kélip mülāzemetǵa yetip 'avāṭıf-ı ḥüsrevāne bile ser-efrāz (11) boldı. Mundın soñ Yomut aşlā yamanlığ étmegi. Hicretniñ miñ ékki (12) yüz seksen beşlençiside Bahr-ı Ḥazar kenārıda balıqçılığ étip yörügen (13) Russiya fuqarāları ba'zılarını Manqışlağ Qazaqları'dın bir (14) cemā'a

esîr étip keltürüp Hıvaq'da satmaq başladılar. Ékki yıl aradın (15) ötüp esîrler yegirme birge yetdi. Hicretniñ miñ ékki yüz seksen yettilençi [442a] (1) yılda Russiya devleti mundın āgāh bolup élçi yiberip ol esîrlerni (2) tiledi. Élçi kélip hān hāzretlerini körüp tuħfe u pīškeşlerini (3) nazardın ötkerip nāmeni bérdi. Hān hāzretleri nāmeni mazmūnıdın āgāh (4) āgāh bolup erkān-ı devletlerğa kēneş étip esîrlerni bērmey élçini (5) yanıǵa Qalfaq Ér Nazar Atalık kēneşni élçi yosunıda qoşup yiberdiler. (6) Çün Ér Nazar Atalık barıp keldi. Hān hāzretlerini Russiya birle (7) müdārā qılmaqǵa köp terǵıb étđi. Anıñ sözige qulaq salmadılar. (8) Mundın néçe müddet ötkendin soñ yene Russiya devleti tarafıdın Devlet (9) Töre ibn Yuşay Töre atlıǵ bir Qazaq élçi bolup keldi. Ve hān hāzretlerini (10) körüp pīškeşlerin ötkerip nāmeni bérđi. Mazmūnı bu érđi kim (11) siz cemā'a birle bizler burundın dostlıq étip yörür érdük. (12) El-hāl işitür-miz kim bir néçe uǵrı ve evbāşlar biz cemā'adın bir néçe kişini (13) esîr étip éltip ol tarafda satǵan érmişler. Tevaqqu' oldur kim (14) burunǵı dostlıqniñ ri'āyesin tutup ol esîrlerni bérıp yibergey-siz. (15) Qazanlı'dın ol tarafı sizniñ haddıñız ve bu tarafı bizge müte'allıqdur. Mundın soñ [442b] (1) aqlā bir birimizniñ haddımız müte'arız bolmay. Dostāne sülükni meslūk (2) Ādem evlādı 'azīz ü mükerrrem cemā'adurlar. Alarnı çār-pāy qatārıda (3) bāzārǵa salıp satmaq hīç vilāyetde yoqdur. Sizler hem mundaǵ (4) iş étmeseniz yaħşıraqdur. Bu sözlerni qabūl étseñiz biz cemā'anıñ (5) bā' iş minnet-dārlıqımızdur. Ve ger ne mundaǵ işlerniñ āħırı (6) nizā' u hareketke münce bolur ve's-selām. Çün hān hāzretleri nāme (7) mazmūnıdın āgāh boldılar. Yene Muħammed Murād Dīvānbēgi başlıq erkān-ı devletge (8) meşveret étđiler. Ba'zıları esîrlerni bérıp yibermekni hoşladılar. (9) Ba'zıları déđiler: Eger esîrlerni bérıp yibersek bizlerni hūfnāk boldı (10) dép bizge dilr bolurlar. Bes anı bērmegen evlādur. Hān hāzretlerige (11) şıqq-ı şānī maqbūl tüşüp esîrlerni bērmey élçini Biy Nil Gevher Murād (12) kaytarıp yiberdiler. Uşbu yıl Russiya devleti dūbāre Ceneral Ğambrof'nı (13) bir miqdār leşker bile yiberip Semerqand ve Zarefşān vādīlerini zabt étip (14) Hoqand bile Buħārā aralıqıǵa kirdi. Uşbu yıl Nazar Qoşbēgi

cihān-ı fānīğa vedā‘ (15) kılıp andın tört oğul qaldı. Evvelğısı Hüdāyār Bék ékkilençi Allāh Yār Bék [443a] (1) üçlençi Mehdī Yār Bék törtlençi Devlet Yār Bék. Hān hāzretleri (2) Hūdā Yār Bék’ni atasının ornığa qoşbēgi étdiler ve uşbu yıl (3) Emīr Muẓaffer’niñ oğlı töre atası’ğa serkeşlik étip ékki yüz (4) serbāz ve bir toqsabe ve bir miqdār atlı bile kélđi. Hān hāzretleri (5) istiqbālığa kişi yiberip i‘zāz u ikrām bile kéltürüp pürsiş-i müşfikāne (6) köñlin hoş kılıp vāfir vazīfe ta‘yīn étdiler. Ve Buḥārā’dın çıqışlarının (7) keyfiyyetin sürediler. Ol töre aydı: Atamız Buḥārā vilāyetini Russiya’ğa (8) bérmeççi boldılar. Biz māni‘ bolup uruşğa tergīb étdük. Atamızğa (9) bu sözlerimiz hoş kélmey arada vaḥşet peydā boldı. Andın soñ (10) ol yerde turmaqnı maşlaḥatdın be-ğāyet ba‘īd körüp be-yekbār çıqıp bu (11) tarafge revān bolduq. Ammā ol Tācīk Töre’niñ ḥasen şūretde (12) ‘adīl ü bedīli yok érđi kim on sekkiz yaşıda bir āfitāb ḥāveri (13) dék yigit érđi. Anıñ muşāhibleridin biriniñ anıñ ḥaqqıda (14) ayıtğan şi‘rlerdin bu mısrā‘ ḥātırında qalğan érken **mısrā‘** (15) Töre cānımız tolanay durur geh sitāredur umerāları. Melen Hān atlıq [443b] (1) Afgān kim bir néçe Afgān bile anıñ ḥizmetide érđi. Aña serkeşlik étip (2) dūšnām u ḥaḳāretler bérmeçni başladı. Töre hān hāzretlerinin (3) mülāzemetleriğa barganda Melen Hān’dın şikāyet étip dépdür. (4) Ol dīvāne-vār Afgān bizge köp ḥaḳāretler bérđi. Öz adamlarımızniñ (5) alarnı dest-gīr étmekke qıvvetleri yoqdur. Hān hāzretleri (6) sergerdelerdin birige emr étdiler. Fī’l-ḥāl barıp Melen Hān’rı (7) tamāmı tābi‘leri bile tutup törege tapşurup qaytdı. Töre buyurdı (8) hemelerin qatlığa tégürdiler. Ammā bu Tācīk Töre’niñ bu vilāyetğa kélgendin (9) ğarezi bu érđi kim hān hāzretleridin leşker tilep alıp Buḥārā’ğa barıp (10) atası Emīr Muẓaffer bile uruşgay. Ammā Muḥammed Emīn Hān cennet-mekān Buḥārā emīri (11) bile şulḥ kılıp andın tā henüzğaça Buḥārā bile H̄ārezm’niñ arasığa (12) muḥālefet tüşkeni yoq érđi. Hān hāzretleri aña barıp atası bile (13) uruşmağı üçün leşker bérıp yibermekni özleridin ğāyetde (14) nā-lāyık kördiler. Çün Tācīk Töre bir néçe ay H̄ārezm’de tevaḳḳuf étip (15) munı anladı kim aña leşker qoşmasdurlar. Andın soñ hān hāzretleridin [444a] (1) ruḥşat alıp Ṭahrān

tarafıǵa barur-men dép k tdi. **H n h zretleri (2) Ata C n T re’ni mu’ teb  tip ma b s kılǵanlarının bey nı.** Va tı kim (3) hicretni  mi   kki y z seksen sekkizlen i yılı kirdi. H n h zretlerinin (4) ulu  bir derleri Seyyid A med T re kim anı Ata C n T re d r  rdiler. (5) Be-  yet bah dır ve   l k ve zeberdest ve b -nih yet t z ve    m-  n ve t nd-  y (6) ki i  rdi. H n h zretlerinin mu abbetleri a a derece-i kem lde (7)  rdi. Bu sebebdin anı   il f-r yını a l   tmes  rdiler. (8) Emr-i ‘ l  bile mehter r zmerrelerin b r r  rdi. Yene n  mi d r ser-p y (9) ve n  mi d r d n r u dirhem derk r d se b r r  rdi. Ve n  mi d r at (10) derk r bolsa  o b gi b r r  rdi. Ve n  mi d r arcın m lı  and u neb t (11) derk r bolsa d v nb gi b r r  rdi. Bulardın ba  a her ayda mehterdin (12) mi  sekkiz y z t l ’ ve  o b gidin mi  sekkiz y z t l ’ ve d v nb gidin mi  sekkiz y z (13) t l ’ alur  rdi. Ve m l zemeti a Canıb k B k ibn Pehlev n Niy z B k ibn Em rz de (14) H san Mur d B k ma   r ve ‘Abd  aff r B k neb re-i Mu ammed Na ar  na  mer  mı ve H d  Y r (15)  o b gi’ni  bir deri All h Y r B k ve Mu ammed Ker m B k ibn Ba bek B klerb gi [444b] (1) yine Mu ammed Em n Y zba ı’ni  bir derz desi Mu ammed Ra  m Bay ve Am n H l fe’ni  (2) o lı All hb rgen Sa   ve Y suf ibn La  f H c  ta’y n tapıp  rdiler. (3) Ve ‘Al  Mu harrem ve Begi Sarı ned mleri c mlesidin  rdi. Amm  Ata C n (4) T re f r m ye ve b -hudek r ki ilerni k pr k ya  ı k r p alarnı  (5) k pr k terbiyetlerin  tg  i  rdiler. Bes f r m yeler  izmetleride (6) cem’ bolmı   rdiler. Mez  r bol an senede  aber k ldi kim Russiya’dın bir (7) cem ’a Ba r-ı H zar’dın  ıkıp   h-ı  adem’ a k lipd rl r. H n h zretleri Ata C n (8) T re’ni  yanı a H d  Y r  o b gi ve H k m Atalık ve Mu ammed Mur d D v nb gi ve  ayri  mni (9)  o up T rkmeniyye ve  zbekiyye cem ’alarıdın altı mi  mi d rı ki ini hemr h (10) k lıp ol  araf e yiberdiler. Ata C n T re le ker bile atlanıp yol a kirip (11) K hne  rgen ’ a barıp  ar r tutdı. Ve ol yerde k ldin Yomutlar’ a (12) yer b ri t rdi. Ve bu  izmetni Mu ammed Mur d D v nb gi’ e buyurmay Mu ammed Ra  m Bay’ a (13) buyurdı. Mu ammed Ra  m Bay barıp Yomutlar’dın s  alıp yer ta   min  tip k ldi. (14) Andın

soň Muhammed Raḥīm Bay’ny Özbek ve Türkmen’din dört yüz éllik taleb-kār (15) yigitke baş étip Şāh-ı Kādem tarafığa yiberdiler. Bular Baḥr-ı Hazarığı Eşter Hān Teñizi’niñ [445a] (1) kenāriğaça barıp Russiya’dın nām u nişān tapmay қayıp kældiler. (2) Yene Çavdur atlılarıdın bir cemā’anı Kendirli Қудуқи tarafıge yiberdiler. Alar hem (3) ol tarafge barıp hīç kişige yolukmay қayıp kældiler. Ol avānda (4) emr-i ‘ālī muḳtezāsıça miñ atlı Yomut bile Şāh-ı Kādem tarafıge kétđi. Ata Cān Töre bile (5) dīvānbéginiñ aralarında kīne ü küdüret-i izdiyād tapa bérđi. Bir aqşām (6) dīvānbégi Ata Cān Töre’din bī-ruḥşat Hıvaқ tarafıge kétđi. Bu vāqı’adın (7) bir hefte ötkendin soň fermān-ı ‘ālī yetüşdi kim Ata Cān Töre қayıp (8) kélsün ve қоşbégi birle Hākīm Atalık Raḥmetu’llāh Yasavulbaşı kélgünçe tevaққuf (9) étsünler. Yasavulbaşı kélgendin soň hemrāh bolup қayıp kélsünler. (10) Ata Cān Töre fī’l-hāl öz tābi’leri birle қayıtdı. Hudā Yār Қоşbégi bile (11) Hākīm Atalık leşkerni alıp Helālī’ğa kélip anda tevaққuf étdiler. Ata Cān (12) Töre Hıvaқ’ğa kélip aқalarıniñ mülāzemetlerige yetdiler. (13) Mundın on kün ötkendin soň Raḥmetu’llāh Yasavulbaşı hem eṭrāfnı (14) cüstcü қılıp Russiya’dın eşerr tapmay қayıp Helālī’ğa kélip emr-i (15) ‘ālī mūcibice hemeleri қayıp Hıvaқ’ğa kældiler. Ammā bir kéçe Ata Cān Töre [445b] (1) meclis tüzüp bezm-i şarāb étip heme ehl-i meclis mest bolgandın soň (2) Ata Cān Töre mestlik ḥāletide ehl-i meclisdin birige dépdür: Men hān (3) bolsam séni mehter éter-men. Yene birige dépdür: Séni қоşbégi éter-men. (4) Hāşıl-ı kelām ehl-i meclisniñ bir birin bir ‘amel bile ser-efrāz étipdür. (5) Bu sözlerni öziniñ ‘Alī Muḥarrem dégen Muḥarremī kim hān ḥāzretleriniñ (6) taraflarıdın vaқ’a-nüvīs bolup yörgen érken. Bu tarīqada (7) mestlik ḥāletide ayılğan aşılsız beyhūde sözlerge vūcūd bérp (8) gammāzlık yüzidin ve töresiniñ étken yaḥşılıqları ve tözi endīşesin (9) étmey kélip hān ḥāzretlerige yetkürüpdür. Hān ḥāzretleri (10) bu sözniñ istimā’ıdın perīşān bolup köp ḥavfğa tüşüpdürler. (11) Nā-‘ilāc bolup Ata Cān Töre’niñ üstige kişi buyurup tamāmı (12) adamların tutdurup erkke keltürdiler. Bu vāqı’alarda (13) Canibék Bék ve Muhammed Kerīm Bék ve Allāh Yār Békler yoқ érdiler. (14) Alarğa daḥl étmediler. Ve emr étdiler

Muhammed Raḥīm Bay ve Allāhbérge (15) Saḥī'ni erk aldıdağı ço(ka)laḳda çaldılar. Ve Ata Cān Töre'niñ [446a] (1) özini öz mevzi'idağı ḥavlısıda kim ol Muhammed Yūsuf Bék ibn Emīrzāde (2) Muhammed Fāzıl Biy merḥūmınıñ ḥavlısı érdi. Mürur-i zamān ve gerdiş-i gerdün-i (3) gerdān bile Ata Cān Töre'ge te'alluḳ tapıp érdi. Maḥbūs étip dervāzesini (4) muḳaffel kılıp eṭrāfıda kişi qoydılar. Ol ḥālda İsmā'īl H'āce Naḳīb bile (5) Muhammed Rızā Atalık maşlaḫat étip ḥān ḫazretlerinin ḫizmetleriḡa (6) barıp Ata Cān Töre'niñ günāhın tilediler. Hān ḫazretleri (7) muteḡayyir bolup dédiler: Meger sizler anıñ bizni ḳatlı étmekike rızālıḳınıñ (8) bardur. Bularniñ ḫoş başlarıdın uçup dépdürler: (9) Hāşā kim bizlerniñ mundaḡ munkerga rızālıḳımız bolḡay ḥān ḫazretleri (10) dépdürler: Andaḡ bolsa bu sözdin dem urmañlar. (11) Bular ḥiç néme démekke yaramay çıḳıpdurlar. Bes Ata Cān Töre (12) uşbu maḥbūsılıḳ bile öz ḥavlıda néçe zamānlar ḳaldı. Uşbu yıl kim (13) hicretniñ miñ ékki yüz seksen sekkizlençisi ve ḳoy yılı ve sünbüleniñ (14) evāḫırı érdi. Ḥazret-i 'allāme-i zamān ve 'ālim-i 'ulūm-i mütedāvil ü pinḫān (15) ya'nī Baba Cān Bék ibn Allāhbérdi Töre ibn İltūzer Hān cennet-mekān [446b] (1) beḳā 'ālemiḡa 'azm étdiler. Eyyām-ı ḫayātları altmış dört yıl érdi. (2) Ol ḫazret 'ilm-i şarf ve 'ilm-i naḥv ve 'ilm-i mantıḳda yegāne-i 'aşr ve 'ilm-i ḫikmetde (3) yektā-yı dehr érdiler. Ve kitāb-ı şebistān ve dīvān-ı bīdilniñ muḡlaḳātları (4) ḫallīde re'y-i 'ālem-ārāyları uḳde-güşā érdi. Lihāza ḫużūr-ı (5) vāfī's-sürūrları merci'-i 'ulemā' ü fuḫalā' érdi. Ve ṭıbb u remel ü nücūm (6) ü ḫesāb-ı fennleride hem be-ḡāyet māhir érdiler. Raḫmetu'llāhi 'aleyh ol (7) ḫazretidin ékki oḡul ḳaldı. Veled-i erşedleri server-i eṭıbbā (8) Yaḫşı Murād Bék'dürler. Ékkilençisi uşbu faḳīr-i ḫaḳīr Beyānī kim bu ḫurūf-ı (9) rāḳımıdur-men. **Koffman Gubernātor birle Virofkin fermān-ı enferaṭor birle ékki (10) ṭarafdın H'ārezm üstige yörügenleriniñ beyānı.** Vaḳtī kim (11) Koffman Gubernātor'nıñ H'ārezm'ḡa yiberge elçisi Biy Nil Gevher Murād (12) ḳaytıp Koffman'nıñ yanıḡa barıp tamāmı vāḳı'anı beyān ḳıldı. Koffman (13) perīşān bolup H'ārezm üstige barmaḳniñ ser-encāmların tutmaḳḡa (14) muḳayyed boldı. Ékki yıldın azraḳ zamānda tamāmı sefer tedārikin

tutup (15) hicretniñ miñ ékki yüz toqsanlançısı ve tavuq yılı imfaraťor-ı a‘zamğa [447a] (1) bu hālâtdın haber bérıp H̱ārezm seferi ruşsatın tilep tamāmı esbāb-ı (2) seferni muhāyā kılğanınıñ izhārın étdi. İmfaraťor-ı a‘zam qabūl kılıp (3) ruşsat bérdi. Ammā Russiya devleti mundın burun bés mertebe H̱ārezm (4) üstige ‘asker yiberip alarnıñ ba‘zıları H̱ārezm yolıda teşnelikdin (5) kırılıp ba‘zıları H̱ārezm’ge barıp üşüp kırılıp (6) henüzğaça aślā zafer tapa alğanları yok érdi. Bes imfaraťor-ı a‘zam (7) bu bābda tamāmı erkān-ı devleti bile maşlahat étip ol tarafge barmaqğa (8) qaysı yol yahşıraq érkenin hem bilmey lā-cerem H̱ārezm üstige (9) dört tarafdın ‘asker yibermekni ilzām étdiler. Evvelğısı Türkistān (10) leşkeriniñ emīri Koffman Genaral Gubernator’ını Türkistān leşkeri bile (11) ékkilençi Qafkas leşkeriniñ āmiri Markasof’ını Qafkas ‘askeri (12) bile üçlençi Orunburğ muhāfızınıñ vekīli Virofkin’ni Orunburğ (13) ‘askeri bile törtlençi Baħr-ı Hazar kenārıda Kendirli ‘askeriniñ uluğı (14) Qā’im-maqām Lamakin’ni Kendirli ‘askeri bile H̱ārezm üstige yörüsünler (15) dép ve hemelerige Koffman Gubernator emīr-i leşker bolsun dép fermān [447b] (1) yiberdiler. Koffman hoş-hāl bolup altı yüz Qazaq atlısı ve on bir fırqa (2) piyāde saldat ve bir fırqa naqbcı ve arqasıdın oqlana durğan (3) dört süvāri topı ve altı piyāde topı ve bir cemā’a Tagistān topçıları (4) ve altmış rāhber birle dört yüz tévege azuqa yüklep mecmū’i ékki miñ bés yüz (5) kişi birle martnıñ on béslençiside Taşkend’din hareket étip (6) yolğa kirdiler. Yene imfaraťor-ı a‘zamnıñ emri birle Qāzī ‘Alī ya’nī Qazanlı (7) tarafıdın Ğrandük Niķolay kim imfaraťor-ı a‘zamnıñ birāderidür, (8) sekkiz fırqa piyāde saldat ve bir néçe top ve yüz éllik Qazaq atlısı ve yarım (9) roket böleki cem’i miñ dört yüz kişi birle yörüdi. Vaqtī kim (10) fermān-ı imfaraťorı Orunburğ muhāfızığa yetüşdi. Virofkin’ni tokkuz (11) bölek saldat ve tokkuz bölek Qazaq atlı ve sekkiz tağ topı ve bir bölek roket (12) birle Kırgız’dın bés miñ téve kirev¹¹ étip aħmāl u eşķallarnı alarğa (13) yüklep yolğa kirdiler. Genaral Virofkin néçe menzil yol yörügendin soñ (14) Qā’im-maqām

¹¹ Metinde “نگرای” şeklinde yazılmıştır.

Lamakin hem bir  arafdın  z le keri birle k lip Virofkin'ge hemr h (15) bolup H  rezm  arafıge rev n boldılar. Koffman hem Bu antu Ta ları'nı [448a] (1) civ rıda Bu alı mevzi'ıga k lgende  rand k Ni olay hem  z 'askeri birle (2) k lip Koffman' ga hemr h boldı. Koffman yollarını ke f   mu' yenesi    n (3) K 'im-ma  m İvanof'nı mu addime le ker  tip bir cem 'a le ker ve bir n  e r hber birle ilgeri (4) yiberip izidin  zi tam mı le keri birle rev ne boldı. Bu  arafda (5) h n h zretleri   itdiler kim Koffman Gubern tor Russiya 'askeri birle (6) H  rezm  stige y r    tipd r. Tam mı  mer ' ve erk n-ı devletni cem' (7) kılıp ma la at  tdiler. Heme d diler: Anı  birle uru   tilmegeni yah ıra dur. (8) Bu s z h n h zretlerige ma'  l bolup buyurdılar kim tam mı Russiya es rlerin (9) cem' kılıp k lturdiler. Yegirme bir ki i  rdi. Alarnı Murta   Biy H   e' ga tap urup (10) emr  tdiler: Bularnı  ltip gubern tor ga tap urup  aytg l! Murta   Biy (11) ta'  m kılıp es rlerni alıp  azanlı  arafıge y r di. N r Ata' ga barganda (12) Koffman Gubern tor' ga yol up m l zemet  tip es rlerni tap urup ' zr (13)  tdi. Koffman d di: evvelde  l i yibergende bu s zni  ab l  tmedinizler.  mdi (14) imfara or-ı a' amı  emrleri bile le ker tartıp H  rezm  stige y r   (15)  td k. ' zrinizni  f 'idesi yok dur. Ve Murta   Biy'ge hem  aytm  ruh satın b rmey [448b] (1)  zi birle alıp rev ne boldı. **H n h zretlerini Mu ammed Mur d D v nb gi'ni (2) Koffman'nı  arafıge ve  lt zer  na 'nı Virofkin'ni  arafıge le ker bile yibergenlerini bey mı.** (3) Vakt  kim h n h zretleri Murta   Biy'ni  Koffman'nı   arafıge yiberdiler. (4) Andın h   haber bolmadı.   itdiler kim Russiya 'askeri  kki  arafdın k l r  rmi ler. (5) Tam mı  mer ' ve erk n-ı devletni cem' kılıp ma la at  tip Mu ammed Mur d D v nb gi'ni (6)  avdur ve K kle  ve  zbekiyye le keridin bir cem 'a a ba   tip yanı a Ma m d (7) Yasavulba ı ve Ya'  b Bay  almaq'nı  o up Koffman'nı   arafıge kim  ark (8)  arafdın y r    tip  rdi yiberdiler ve  lt zer  na 'nı (9) Yomut ve Yemreli ve  zbekiyye le keridin altı mi  ki i birle yanı a Baba Mehter'ni (10)  o up  onrat  arafıge yiberdiler. Ve Em r T re bile Mu ammed Rız  T re'ni  yanları a (11)  kki

miñ miqdārı ‘asker hoşup Hezāresb’ge yiberdiler. Bular Hezāresb’ge (12) barıp tevaqquf éttiler. İnaç Bék leşker birle ‘azm étip H̱āce Éli’ge bardı. (13) Ammā vaqtı kim dīvānbégi Koffman’nıñ qarşusıǵa revān boldı. Ceyhūn’dın (14) ötüp Üç Oçaq’ǵa bardı. Ammā Buhārā tevābi‘atı H̱āl Ata’nıñ yanındın (15) tā Ceyhūn kenārıǵa kélgünçe bir qum u deşt yār érdi. Koffman ol yerniñ [449a] (1) yavuqıǵa kélip érdi. Dīvānbégi Üç Oçaq’da leşker uluǵları (2) ve Türkmen kedhüdāları birle ittifāk étip leşkerdin ékki yüz yigitni intihāb étip (3) alıp Russiya leşkerige şeb-hūn urmaqǵa yiberdiler. İvanof Ādem Qırılǵan (4) Quduqları’nıñ yavuqıǵa kélip érdi. Bular alarǵa dū-çār bolup endek (5) uruşup her tarafdın bir miqdār kişi qatl boldı. Andın soñ bular alardın (6) ayrılışıp kéttiler. Ammā yolda Koffman’nıñ leşkerige quduqlarınıñ (7) suları vefā kılmay köp téveleri telef bolup altı yüz kişi birle bir miqdār (8) téveni su üçün Ādem Qırılǵan’nıñ quduqlarıǵa yiberir érdi. (9) Mezūr yigitlerni serdārı Cāmlı Şadıq Gül érdi. Bu hāldın āgāh (10) bolup fī’l-hāl barıp quduqını alıp turdı. Ammā bularınıñ izleridin (11) yene üç yüz yigit kélip bularǵa yār bolup érdiler. Béş yüz miqdārı bolup (12) turup érdiler. Ruslar bī-haber quduqınıñ qarībıǵa kélgende bular (13) be-yekbār hücüm étip barıp aralaşıp dilīrāne hamleler étip Ruslar’dın (14) köp kişini qatl étdiler. Ve bulardın Köhneli Ustā Ber-niyāz dégen bir āhen-ger (15) yigitke kim be-ğāyet bahadır érdi, oq tégip yıkıldı çün bularınıñ yaraǵları [449b] (1) yaramasdur. Russiya’nıñ nev-īcād yaraǵlarınıñ zarbetlerige (2) tāb kéltüre almay şikest tapıp kédiler. Koffman Ceyhūn Nehri’nıñ (3) bir mīllikige kélgende tamāmı Özbek ve Türkmen atlıları kélip Koffman’nıñ (4) dört tarafındın at qoyup uruş başladılar. Russiya’dın (5) köp at ve téve ve Ādem helāk boldı. Āhır Russiya ‘askeri yene nev-īcād (6) yaraǵlarınıñ i‘ānetleri bile H̱ārezm leşkerige şikest bérıp (7) Ceyhūn kenārıǵa çıktılar. Ve Ceyhūn’nı mundağ vūs‘at bile aqıp turǵanın (8) körüp hayrān boldılar. Dīvānbégi alarnı körüp tamāmı leşkeri bile (9) āheste āheste Ceyhūn’nı yaqalap qayta bérdi. Koffman hem izleridin (10) nerm nerm kéle bérdi. Dīvānbégi Taş Saqa Tuşı’ǵa kélgende Ceyhūn’nıñ (11) cenūb tarafıǵe ötüp buyurdı topçılar Russiya ‘askeriniñ (12) taraflarıǵe köp top

atdılar. Koffman deryānın bir miqdār kime (13) tapıp ‘askerin Ceyhūn’dın ötkermekke muqayyed boldı. Ol vaqtda (14) alarğa H̄ārezm leşkeridin h̄iç destbürd yetmey tamāmı ‘askerin āsūdelik bile (15) Ceyhūn’dın ötkerdi. Andın soñ Koffman bildi kim émdi Hıvaq’ğa bargunça [450a] (1) aña muqāvemēt étgü dék kişi yoqdur. Dilrāne yolğa kirip kéle bérdi. (2) Bir aqşām deryānıñ yavuqıda yatıp érdiler. Yarım aqşāmda (3) deryā taşıp ‘askerni su basıpdur. Koffman ser-ā-sīme bolup çıkıp (4) buyurdi ‘asker yüz meşakkat bile aḥmāl u eşkālların sudın alıp (5) çıkıpdurlar. Koffman élge ḥaber étipdür kim me’kulāt ü meşrübātdın (6) her nēme bolsa keltürüp ‘askerge sata bērsünler. Ve ger ne ‘asker tārāc (7) étip rāygān alurlar. Ehl-i Feteng nā-‘ilāc bolup arabalarğa (8) nān ve arpa ve ‘alef ve koy ve tavuq ve yumurta ve tūt dék nemerselerni (9) yüklep keltüre bērdiler. Ruslar bahadırların bērip alıp ‘asker içide (10) ḥoşlık ve vūs‘at peydā boldı. Bular üç küngeçe yük keltürüp (11) soñra kélmediler. Koffman ḥavfğa tüşüp üç yüz saldat (12) ve ékki yüz éllik Qazaq atlısığa Qā‘im-maḳām Çerfofskin’ni baş étip (13) él aralarığa yiberip Qazaq atlını tārācğa me’mūr étip dédi: (14) Arabağa me’kulāt yüklep, ‘asker ṭarafığa kéle turğanı bolsa metā‘ınıñ (15) bahāsın bērip alıñlar. Ve ger ne tārāc étinler alar bir miqdār ḳatlı u tārāc [450b] (1) étdiler. Andın soñ yene yolğa kirip yörüdiler. Kün kéç bolup (2) muḳaddime izige ḳayıp érdi. Bir miqdār H̄ārezm atlısı bir ṭarafdın (3) çıkıp alarnı ḳavlap oq atıp Russiya’dın bir zābiṭğa oq (4) tēgip öldi. Koffman Hezāresb’niñ yavuqığa kélip tüşti. Dīvānbēgi (5) burunraq tamāmı leşkeri bile Hezāresb’ge kélip andın ḥānḳāh üsti bile (6) Hıvaq’ğa barıp ḥān ḥazretlerini körüp tamāmı vāḳı‘anı beyān ḳıldı. (7) Ḥān ḥazretleri perīşān boldılar. Bu ṭarafda Hezāresb kedḥūdāları (8) cem‘ bolup Emīr Töre’ge dēdiler: Émdi sizler hem ḳayıñ! Bizler (9) fikrī ḳılıp öz rāh-ı kārlarımıznı tapar-miz. Nā-‘ilāc Emīr Töre Muḥammed Rızā Töre bile (10) ḳayıp Hıvaq’ğa kélidi. Értāñ bile kedḥūdālar barıp Koffman’nı körüp (11) şehrnı teslīm étdiler. Bes Koffman kélip Hezāresb’ğa kirip şehrnı (12) zabṭ étip muḥāfazatı üçün İvanof’nı ḳoyup yene yolğa kirip Hıvaq (13) ṭarafıge yörüdi. **Émdi Virofkin’din söz aytur-miz.** Vaḳtī kim

Genaral Virofkin (14) Qā'im-maḳām Lamakin bile yolğa kirip yörüdiler. Néçe künler yol yörüp (15) Qonrat üstige kældiler. Qonrat biyleri Habbie Niyāz Biy ve Seyyid Biy [451a] (1) ve Tācī Murād Biy ve Qançırğalı Manşūr Biy ve ğayrihüm cem' bolup maşlaḥat étip (2) Russiya 'askeriniñ kélgeni haberin bir kişi bile Hıvaḳ'ğa yiberdiler. (3) Yene bir kişini Virofkin'niñ yanığa yiberip bu tarıḳada éltmes étdiler kim (4) el-hāl sizler bizniñ şehrimiz eṭrāfıǵa kélmeñ ve ḳal'amızǵa top hem (5) atmañ néçün kim bizler sizlerniñ kélgeniñizni yañı körüp Hıvaḳ'ğa (6) ḥānımızniñ ḥazretlerige haber yiberdük. Bizlerde sizler bile uruşǵu (7) dék yaraǵ ve dārū ḳurǵaşın yoḳdur. Ḥānımız éşitseler bizlerge (8) uruş ser-encāmın tutup yiberürler. Andın soñ çıḳıp sizler bile (9) uruşur-miz. Virofkin bu sözniñ istimā'idın ḥandān u ferḥān (10) bolup buyurdı 'asker ḳal'anı muḥāşara ḳılıp top atmaḳ bünyād étdiler. (11) Qonrat ehli bularǵa bir oḳ hem atmay feryād ḳılıp dédiler: Bizler (12) sizlerdin bir néçe kün mühlet tilep dép érdük kim bizlerde ālāt-ı ḥarb (13) yoḳdur. Né üçün munça ğavǵā bile şehriñ eṭrāfıǵa kélip munça dārū (14) ḳurǵaşınıñ zāyi' ḳılur-sızlar. Ruslar bu sözlerge ḳulaḳ salmay (15) hücüm étip ḳal'aǵa yükürdiler. Şehr a'yānları ḳaçıp şehrdin [451b] (1) çıḳıp kéttiler. Russiya 'askeri Qonrat'nı alıp élige amān bérıp (2) ötüp yolğa kirip yörüdiler. Qonrat biyleri ḳaytıp kélip (3) üç yüz atlı miḳdārı cem' bolup Russiya 'askeriniñ izlerige (4) tüşüp gāḥā aldıǵe ötüp daḥl éter érdiler ve multuḳ atar érdiler. (5) Endişeleri bu érdi kim Ḥārezm leşkeri elbette Russiya'ǵa zafer taparlar. (6) Ol vaḳtda bizler hem bolsaq āb-rūyıǵa ve olcaǵa şerīk bolur-miz. (7) Bular bu endişe bile tā Russiya 'askeri Hıvaḳ'nı alǵunça eṭrāfıdın ayrılmay (8) yörüdiler. **İltüzer İnaḳ'nı Ḥāce Éli'ge barganı.** Vaḳtī kim İltüzer İnaḳ (9) emr-i 'ālī bile leşkerni alıp Ḥāce Éli'ge bardı. Ol yerde bir uluǵ senger (10) ḳazdurup leşker bile anda tevaḳḳuf étip 'Abdu'llāh Muḥarrem'ni Yemreli atlıları (11) bile ilgeri yiberdi. Virofkin kélür érdi. Aldıda bir tuǵayniñ içidin (12) tüfeng şadāsı kélđi. Virofkin bir zābiṭni yegirme bés atlı bile anıñ cüst-cūsı (13) üçün yiberdi. 'Abdu'llāh Muḥarrem Yemreli yigitleri bile alarǵa at salıp (14) uruş başladı. Virofkin bu ḥaberni éşitip ékki bölek Qazaḳ atlısını (15) yiberdi.

Bular bargunça ‘Abdu’llāh Muḥarrem zābiṭniñ atlılarının on üç kişini [452a] (1) öltürüp kellelerini alıp bir néçe kişi zaḥmdār étip on üç at (2) ve bir miqdār yarağ ve olca bile qayıtp kéttiler. Qazaq atlıları kélip (3) zābiṭ atlıların bu ḥālda körüp eṭrāfını aḥtarıp hīç kişi tapmay (4) qayıtp Virofkin’niñ yanığa barıp vāqı’anı beyān qıldı. Virofkin (5) perīṣān bolup yolğa kirip yörüdi. Ol ḥālda yene ṭaleb-kār yigitlerdin (6) bir cemā’a cem’ bolup kélip uruşmaqnıñ şadedide érdiler. Virofkin (7) alarnı körüp şaff tartdı. Bir miqdār uruş étip Ḥ’ārezmīler (8) yaraqlarınıñ yaramaslıqıdın nev-īcād yaraqlarınıñ zarbetiğa (9) tāb kélître almay hezīmetğa yüz qoydılar. Russiya ‘askeri bulardın (10) bir zaḥmdārını tutup mülāyemet birle dépdürler: Eger sēn bizlerge rāst (11) ḥaber bérseñ sēni yiberür-miz. Zaḥmdār dépdür: Ḥ’ārezm ḥānı Ḥ’āce Éli’ni (12) muḥāfazatı üçün altı miñ kişi yiberdiler. Bēş yüz kişi devām Russiya (13) ‘askeriniñ eṭrāfını aylanıp fırşat aḥtarıp yörیدürler. (14) Qalğanları Ḥ’āce Éli’de uruşğa āmāde bolup turupdurlar. (15) Ḥ’ārezm ḥānı imkānı barıça sizler birle uruş étmekçidürler. Ol ḥālda [452b] (1) yene bir miqdār Ḥ’ārezm leşkeri köründi. Bular burunğı şikest tapıp (2) kétkenler érdiler. Virofkin alarnıñ üstige bir bölek (3) roket bile ékki bölek Qazaq atlısını yiberdi. Alar barıp bir miqdār (4) tüfeng atıp érdiler. Ḥ’ārezmīler tāb kélître almay şikest (5) taptılar. Ammā bir kün İnaq Bék bu kün Russiya ‘askeri kélür dégen (6) ḥaber bile leşkerni āreste qılıp şafflarını rāstlap uruşğa (7) āmāde bolup turup érdi. Qazaqıyye ṭā’ifesidin bir kişi kéle bérdi. (8) Andın soradılar kim Russiya ‘askeridin ḥaberiñ bar mu? Ol (9) dédi: Ārī Russiya ‘askeri el-ḥāl be-ğāyet yaraqdadur kim bir yerge (10) tüşüp fāriğu’l-bāllıq bile yatıpdur. Gümānım budur kim értañ hem (11) bu yerge kélmesdür. Heme bu ḥaberni éşitip şafflarını bozup her kişi (12) öz işi bile meşğül boldı. Ba’zılar ‘alef ṭalebi bile şaḥrā’nı cüstü qılıp (13) kéttiler. Ba’zılar sengerge qayıtp atlarınıñ égerlerin alıp (14) ferāğat taptılar. Ol ḥālda uzaqdın Russiya ‘askeri köründi. (15) Heme ser-ā-sīme bolup hezīmetke yüz qoya bértiler. Tamāmı ehl-i senger hem [453a] (1) çıqıp leşkerni toḥtatıp āheste āheste Manqıt yolığa kirip kayta (2) bértiler. Ol vaktta Hudā Yār Koşbégi emr-i ‘ālī bile kélür érdi. (3) İnaq

Bék'ni körüp hemrāh bolup qayta bérdi. Çün bular şikest tapıp (4) kéttiler. H̱āce Éli'niñ kedhüdāları tuhfeler ve pīşkeşler bile çıkıp (5) Virofkin'ni körüp şehrnı uruşmay sizge bérür-miz dédiler. (6) Virofkin qabül kılıp kélip şehrnıñ pīş-gāhıǵa tüşüp ékki kün (7) ārām aldı. Ahālī Russiya'dın emīn bolup dükānların açıp (8) alu satuǵa meşǵul boldılar. Andın soñ Virofkin leşker bile (9) Manqıt yolıǵa kirip yörüdi. Ol vaqtda Özbekiyye leşkeri (10) müteferriq bolup İnaq Bék qoşbēgi bile Hıvaq'ǵa qayıp érdiler. Yomut (11) bile Çavdur ittifaq étip Russiya 'askerige muqābil bolup qattıǵ heyā-hüy (12) bile at salıp bir qamlede kélip Russiya 'askerige aralaşıp qatl (13) kıla bértiler. Russiya 'askeri hem ğayretǵa kirip nāyire qarb iştiǵāl (14) taptı. 'Askernıñ rāst qarafıǵa Yomut hücüm étıdi. Meymene Qā'im-maqām Layuncof (15) zābiñniñ qarāǵāhı érdi. Layuncof ser-ā-sīme bolup yavuq érdi kim [453b] (1) Russiya 'askeri şikest tapǵaylar. Ékki leşker aralaşıp ceng-i maǵlūbe (2) boldı. Ol eñāda Çavdur olcaǵa kızıp at ve téve ve yaraǵǵa (3) igelik étip sürüp Manqıt Qal'ası'ǵa alıp kéte bértiler. Yomutlar (4) alarnı körüp Çavdur olcanı alıp bizler boş qalur-miz mü ? dép (5) bular hem téve sürüp Manqıt'ǵa alıp kéttiler. Bes heme leşker Russiya (6) 'askeridin ayrılışıp olcalarnı alıp Manqıt'ǵa kéttiler. Hemeleri (7) Manqıt'da olcalarnı caylap yene maşlaqat bile hücüm étip yarım sā'at (8) ötkendin soñ keldiler. Russiya 'askeri alar yene kélürler dép (9) top ve multuqlarnı qayyār étip turup érdiler. Alarnıñ qaraların (10) körgen hemānā alarnıñ qaraqlarıǵe yaǵın dék oq yaǵdurdılar. (11) Türkmenler tāb keltüre almay hezimet tapıp kéttiler. Andın soñ Gürlen (12) ekābiri Maqmūd Bék başlıq tuhfe ü pīş-keşler bile kélip Virofkin'ni körüp (13) itā'at étdiler. Virofkin alarǵa mihr-bānlıq körgüzüp fāriǵu'l-bāllıq (14) bile oltura bérin dép ruşsat bérıp yiberip yene Manqıt (15) yolıǵa kirip yörüdi. Çün Manqıt yavuqıda bir uluǵ obalıǵa [454a] (1) keldiler. Virofkin buyurdı Russiya 'askeri ol obaǵa hücüm (2) étip ahālīni érkek ve qatun ve yaş ve qarıǵa qaramay qatl-i 'āmm (3) étip andın soñ otlap ol obanı yer bile yeksān étdiler. (4) Andın soñ munıñ bile qanā'at étmey Manqıt Qal'ası'ǵa hem kim (5) burunraq ahālīsi kélip qal'anı Russiya'ǵa teslīm étip amān

tapıp (6) kaytıp érdiler. Hücüm étip kirip érkek ve hatun ve karı ve yigit (7) ve ‘ıyāl u eṭfāldın bēşikdağı oğlanlarğaça kırıp qatl-i ‘āmm (8) étip it ve eşek ve her türlü cān-dār yoluxsa hem atar érdiler. (9) Çün cān-dār qoymay kırıp tamām étdiler. Şehrni otlap çıkıp (10) kéttiler. Bu vāqı‘alarda Russiya ‘askeridin bir miñbaşı ve dört (11) sergerde ve bir néçe zābiṭ ve bir miqdār kişi qatl bolup on bēş kişige zaḥm (12) yetdi. Munıñ soñğı küni yene Türkmenler cem‘ bolup Russiya ‘askeriniñ (13) izleridin kéle turğan tévelerge hücüm étip bir miqdār uruş (14) étdiler. Āhır basılıp kéttiler. Virofkin yolğa kirip Yañı Yaf’ğa (15) kélđi. Andağrı Bay atlığ bir baynıñ havlısıda altmış miqdārı kişi [454b] (1) cem‘ bolup érdiler. Virofkin buyurdı alarnı hem qatl-i ‘āmm étdiler. (2) Andın soñ yene yolğa kirip kélür érdiler. Bir dirahıtlıqğa kirdiler. (3) Ol yerde Qonrat yigitleri ve Türkmenler dört tarafdın Russiya (4) ‘askerige oq atmaq bünyād étdiler. Russiya ‘askeri be-ğāyet teñ bolup (5) āhır yolnıñ bir tarafıda bir bağ bar érđi. Dīvārın yıqıp ol bağnıñ (6) içige kirip bir kolay yerde toplarnı qoyup H̱ārezmīler’ğa top (7) atmaq başladılar. H̱ārezmīler tāb kéltüre almay hezīmet taptılar. (8) Russiya bir çavuş ve dört nefer qatl bolup altı kişi zaḥm-dār boldı. (9) H̱ārezmīler’din köp kişi şehīd bolup köp öylerni topnıñ (10) oqlarındın ot aldı. Ammā vaqtı kim İnaq Bék şikest tapıp (11) ketti. Qoşbēgi bile kélip hān hazretlerini körüp tamāmı vāqı‘alarnı (12) beyān kıldı. Hān hazretleri perīşān bolup buyurdılar: Dervāzelerni (13) muḥkem étip él qamal bolsunlar. Ammā Hıvaq’ğa Bēş Arıq ve Nayman ve Qulan Qarabağ (14) ve Şat ve Kıyat Qonrat ve Durmen ve Çāt Köprük ve Qoş Köprük ve Uyğur (15) ve Hān Ābād ve Zī ve ḥāşıl-ı kelām tamāmı Hıvaq eṭrafıdağı él kélip Hıvaq’ğa [455a] (1) kélip qamalıp érdiler. Yene Russiya’ğa itā‘at étken meşelen (2) Feteng ve Hezāresb ve Ürgenç ve Hān-qāh ve Gürlen ve H̱āce Éli ve Qonrat’dın (3) hem Russiya itā‘atıdın boyun tolğap köçüp ehl-i ‘ıyālları bile (4) Hıvaq’ğa kélgenler be-ğāyet köp érdiler. Dervāzelerni muḥkem étip (5) arqaların tofrağ birle kömüp istiḥkām bérđiler. Hān hazretleri Ürgenç (6) dervāzeside Muḥammed Rızā Töre’ni qoydılar. Qum Yaska dervāzeside Sultān (7) Ġāzī Töre’ni qoydılar. Hezāresb dervāzeside İnaq Bék’ni

koymdılar. (8) Taş Ayak dervâzeside ‘Abdu’l-kâdir Töre’ni koymdılar. Bağ-ı Şimāl dervâzeside (9) Raḥībérđi Bék ibn Allāhbérđi Töre maḡfūrnu koymdılar. Şenc dervâzeside (10) Allāhbérđen Bék ibn Hūdāybérđen Bék ibn Allāhbérđi Töre maḡfūrnu koymdılar. (11) Andın soñ Hūdā Yār Qoşbégi’niñ yanığa Raḥmetu’llāh Yasavulbaşı ve ‘Abdu’llāh (12) Muḥarrem’ni qoşup Yomut ve Yemreli ‘askerleri birle Ğāzī Ābād yolıdın Russiya (13) üstige yiberdiler. Ve Maḥmūd Yasavulbaşı’nı Çavdur ve Kökleñ ve Qaradaşlı (14) ve Ata ve Al Éli nökerleri birle Ğavek üstidin yiberdiler. Sergerdeler (15) ta’zīm kılıp çıkıp revāne boldılar. Qoşbégi ‘İvaż tünlemekni qumıda [455b] (1) bir kéçe turup leşkeriniñ ser-encāmın étip értañ bile atlanıp (2) yolğa kirip Çañ Şeyḥ’ğa barıp érđi. Russiya ‘askeri yetüştı. (3) Ramaq Ḥalīfe Ğāzī Ābād atlısı bile at salıp bir tarafdın barıp (4) Russiya ‘askeridin bir kelle alıp ottuz tévesin olca kılıp sürüp kétdi. (5) Andın soñ Yomut leşkeri at saldılar. Russiya ‘askeri yaḡın dék (6) oq yaḡdura bérđiler. Yomutlar’dın köp kişi şehīd ve zaḥm-dār bolup (7) hezīmetke yüz koymdılar. Qoşbégi basılğan leşker birle Hıvaq tarafıge (8) kayta bérđi. Andın soñ Virofkin ol tarafdın yörümey şarkğa meyl (9) étip Kıyat içidin yörüp Ğavek yolığa çıqđı. Ol yerde Maḥmūd (10) Yasavulbaşı leşkeri birle tayyār bolup turup érđi. Tamāmı leşkeri (11) birle Russiya ‘askerige at koymdılar. Russiya ‘askeri bularnı hem oqğa (12) tutdı. Bularnıñ oqları Russiya ‘askerige yetmeydür. Alarnıñ (13) alarnıñ oqları bularnı zīr ü zeber étip baradur. Nā-‘ilāc (14) bular hem şikest tapıp kaytıp Hıvaq’ğa yörüdiler. Ammā ḥān ḥāzretleri (15) bularnıñ izleridin Ya‘qūb Bay’nı bir neçe top birle yiberip érđiler. [456a] (1) Şehr ḥalkıdın hem köp kişi kara tayaq bolup toplarğa égerip çıkıp (2) érđiler. Alarnıñ basılıp kéle durğanların körüp bular hem (3) kaytdılar. Virofkin kélip Töre Murād Cān Töre’niñ bağığa tüşüp (4) gelū açup ékki bölek saldat ve ékki bölek Qazaq atlısı ve sekkiz top birle kélip (5) Canıbék Bék’ni bağığa kirip bağ dīvārıdın sekkiz kapu cāyı dék (6) raḥne açıp hemol sekkiz raḥnede sekkiz topnu koyup qal’ağa top atmaq bünyād (7) étdiler. Ḥān ḥāzretleri Qāzī Muḥammed Laṭīf Qāzī-‘asker’ni élçi kılıp muḥabbet-nāme (8) birle Koffman’nıñ

tarafıge yiberdiler. Kāzī barıp Koffman'ı (9) körüp nāmeni bérđi. Maẓmūnı bu érđi kim Koffman General Gubernatör'ı (10) ma'lūmları bolsun kim bizler burundın siz cemā'a birle dost érdük. (11) El-hāl hem hemol dostlıkda sābit-kağemdür-miz. Ve bu bolğan bir miqdār (12) uruşlar hem bizniñ h'āhişimiz birle bolğan érmesdür. Türkmen (13) cemā'ası bir ğayūr halkdurlar. Alarğa dahl étmen deşek hem qabūl kılmay mundağ (14) hādişelerni ber-pā kıldılar. Émdi tevaqqu' oldur kim mundağ işlerni i'tibār (15) étmey burunğı dostlıqnı düşmenlikğa mübeddil étmegeyler. Hoş kélipdürler. [456b] (1) Bizge bir neçe kün mühlet bérşünler tā kim alarnıñ şānlarıge lāyık ziyāfet (2) esbābların müheyyā kılgay-miz. Ve köñlimiz tilegeniçe mihmān-nevāzlık umūrın (3) taqđimğa yetkürgey-miz. Ve mühlet-i müddetide kağem-reñce kılıp kélip bizniñ (4) havlımızga tüşüp bizge minnet koyğaylar ve's-selām. Koffman bu sözge kulak (5) salmay élçini Biy Nil Gevher Murād kaytarıp kélip Hıvaq'nıñ ékki yarım (6) mīllikide bir yerge tüşdi. Vaqtı kim Kelvaçof şehrge top atmak başladı. (7) Şehr ehli hem qal'anıñ hākrişide turup Russiya 'askerige (8) top ve multuq atar érdiler. Russiya topınıñ gun fareleri qal'anı (9) üstide yarılıp ba'zı cāylarını ot ala bérđi. Muḥammed Murād Dīvānbégi'nin (10) Qutluq Murād Bay atlığ oğlığa hem oq tégip şehīd boldı. (11) Hān ḥazretleri ser-ā-sīme bolup Emīr Töre ve İnaq Bék ve Muḥammed Murād (12) Dīvānbégi ve Ya'qūb Bay ve ğayrihümni çağırıp maşlahat étip yurtını (13) Russiya'ğa teslīm étip şulh kılmakğa qarār bérđiler. Andın soñ bu (14) maẓmūnda nāme yazıp İltüzér İnaq'ı élçi kılıp Koffman'nıñ tarafıge (15) yiberdiler. Andın soñ hān ḥazretleri kördiler toplarınıñ [457a] (1) oqları qal'anı ḥarāb étip baradur. Muḥammed Murād Dīvānbégi (2) ve Yūsuf Muḥarrem ve 'Abdu's-settār Seyis çıkıp qal'a kenārındın ğarb (3) tarafıge yürüş étdiler tā kim Russiya 'askeriniñ eṭrāflarında (4) yürügen Özbekiyye ve Terākime tavāyifidin kişi tapıp şāyed alar bile (5) nev'ī müdāfa'a éte alsalar étgeyler. Yanlarıda bulardın başqa hem (6) bir miqdār nöker atlıları bar érđi. Mollā 'Ārif 'aleyhi'r-raḥme'nin (7) civār-ı şerīflerigeçe barıp eṭrāfını cüst-cū kıldurup (8) kişi tapa almadılar. Andın soñ nā-ilāc bolup Taş Ayak (9)

dervāzesiġa k  lip   hrge kirmek  i boldılar. ‘Abdu’l-k  dir T  re k  rg  zmedi. (10) H  n h  zretleri bildiler kim h  l n  d  r? Bi’z-zar  re S  r  alı’ge bar  p (11) Baba Mehter’ni h  vლისiġe t    diler. Ve bir a    m ol yerde bolup   rtan (12) Asım Ma  m  d Ata ‘aleyhi’r-rahme’ni   civ  r-ı   er  fleriġe bardılar. Ol (13) yerde Yomutlar’dın bir h  r  m-z  deler cem’ bolup ma  la  at bile ol h  zretni (14) emv  llarının t  r  cı   a  dıda boldılar. Ol va  tda Yomut A   Sel   (15) Menli   l   Serd  rnin oġlı Sarı Serd  r k  lip Yomutlar’nın [457b] (1) bu end    leridin   ġ  h bolup h  n h  zretlerini alıp (2) Ez-zema    er’de   z obasıġa k  rg  zdi. Tam  m   Ez-zema    er   ab  leleri ol (3) h  zretge i’z  z u ikr  mlar   tip her kim   zini     udreti yetkeni  e tu  fe (4)    p    -ke  ler alıp bar  p ol h  zretni k  rdiler. Ol h  zret A  el’  a (5) k  tmekni     adedide boldılar. Sarı Serd  r me        ma  hare (6) ve tam  m     ufr esb  b   ser-enc  mın tutma    a mu  ayyed bold  . **Em  r T  re’ni   (7) h  n bolup Ata C  n T  re birle Koffman’nın h  z  r  ġa yet    keni. (8) Koffman h  n h  zretlerini   aleb   tip k  lt  r  p ol h  zret bile mu    la  a   t    keni. (9) V  kt   kim h  n h  zretleri   hrdin   ı  p k  tdiler. Em  r T  re f  l’-h  l (10) erkke k  lip h  n bold  . Ve   ġiniġe g  l-n  r   ekmen ve ba  ı  a cı  alı (11) telfek k  yip ta  tda olturd  .     t  rt derv  ze-b  n vaz  ife  i (12) ve bir n    e ba       ve   a       kirip h  nlik m  b  rek bol  ay d  p f  ti  a (13) b  rdiler. Em  r T  re f  l’-h  l Mu  ammed Mur  d D  v  nb  ġi birle Pehlev  n M  rz  ba  ı’nı (14) tam  m   efr  dları birle tutup k  lt  rmekke emr   tdi. Em  r’ni   ki  ileri (15) alarının c  st-c  larıda y  r  diler. Ol va  tda fu  ar   h  c  m   tip   z h  vliġe [458a] (1) bar  p   amaln   sındurup derv  zeni a  p Ata C  n T  re’ni (2)   ı  ardılar. Ata C  n T  re atlanıp cilavıda n    e        birle   rġen   derv  zesiġa (3) bard  . Ol k  n Ra  metu’ll  h Yasavulba  ı erkke k  lip em  r’ni (4) k  r  p sel  m b  rdi. Em  r d  di: H  n   a  p yurtdın   ı  p k  tdi. (5) Andın son   ulu   k    ik cem’ bolup bizni   unda     tdiler. Ra  metu’ll  h (6) Yasavulba  ı ba  ını ır  atıp em  rni y  zige   arap d  di: Ol (7) d    menni   def‘in   ti  ! Andın son   n   bolur-men d  se  iz m  n  sib (8) bolur d  p   ı  p k  te b  rdi. V  kt   kim   lt  zer   na     l  i bolup Koffman’nın (9)   ara  iġe k  tdi. Bar  p Koffman’nı k  r  p n  meni b  rdi. Koffman (10) n  meni   ma  zmun  dın   ġ  h bolup   ul  **

sözin qabül étip dédi: Értan (11) hānıñnı alıp kélgil! Bu yerde anıñ birle şulh kılıp men uşbu (12) yerdin qaytar-men. İnaç Bék şehrge qaytdı. Koffman gelū açupğa fermān (13) yiberdi kim Hıvaq hānı qal'anı bizge bérdi. Top ve multuq atmaqđın (14) qol saqlasunlar. Gelū açup buyurdı. Russiya 'askeri top ve multuq (15) atmaqđın qol saqladılar. İnaç Bék qayıp şehrge kirip erkke [458b] (1) kélip kördi. Felek-i şu'bede-bāznıñ tāsbaızlığıdın hümā bu āşiyāndın (2) pervāz urup ornıda bir qağz qağz-ı haqıķı birle hem-āvāz bolup (3) oturupdur. İnaç Bék'niñ hoş başıdın uçup nā-'ilāc (4) kirip emīrge selām bérdi. Emīr, İnaç Bék'niñ yüzige qarap (5) dédi: Sēn kētkendin soñ hānıñ qaçıp yurtdın çıqıp kētiler. (6) Andın soñ heme uluğ ve kiçik yıǵnalıp bizni şundağ étdiler. (7) İnaç Bék dédi: Sizni şundağ étken bolsalar el-hāl hāl bu minvāldedür. (8) Né buyursañız andağ bolur. Emīr dédi: Émdi andağ bolsa aqvālnı (9) Koffman'ğa ma'lūm étmekimiz kérekdür. Bes buyurdı bir nāme yazdılar. (10) Ol nāme birle İnaç Bék'ni yene yiberdiler. İnaç Bék nāmeni étip (11) Koffman'ğa bérdi. Koffman kördi nāmeniñ mażmūnı budur kim Muḥammed Raḥīm Hān (12) bizniñ kiçik birāderimiz érdi. Qaçıp şehrdin çıqıp kētdi. Andın (13) soñ uluğ kiçik yıǵnalıp bizni anıñ ornıǵa hān étdiler. (14) Biz yurtnı öz ra'yımızça sizge müsellemler tutduq. Émdi ihtiyār sizniñidür. (15) Koffman külüp dédi: Barıp ayıtǵıl! Muḥammed Raḥīm Hān'ğa kişi yiberip kēltürsünler. [459a] (1) Biz Muḥammed Raḥīm Hān birle şulh kılur-miz. İnaç Bék qayıp emīrni körüp (2) vāqı'anı beyān qıldı. Andın soñ Emīr Töre Ata Cān Töre'ge kişi yiberip (3) yanıǵa kēltürüp dédi: Ey birāder! Birāderiñ qaçıp yurtdın çıqıp (4) kētdi. Andın soñ uluğ kiçik yıǵnalıp bizni şundağ étdiler. (5) Émdi birāderiñni kēltürgenimiz yaḥşı érmesdür. İkevimiz barıp Koffman'nı (6) körüp şundağ bolǵan hālımızda alar birle şulh kılıp qalıp ikevimiz (7) ma'an' vilāyetni zabt étsek yaḥşı érdi. Ata Cān Töre qabül kılıp ikevleri (8) hemrāh Koffman'nıñ yanıǵa bardılar. Koffman Ata Cān Töre'ni körgen (9) hemānā başqa bir hālda bolup ḥaddın ziyād i'zāz u ikrāmlar étip öziñiñ (10) yanıda cāy bérp olturguzdı. Emīr Töre söz başlap, dédi: Sizniñ (11) kélgeniñiz bizlerniñ haqımızda be-ğāyet yaḥşı boldı.

Muhammed Raḥīm yurtını (12) başara almay ve yurtdın pervāyı bolmay, devām ‘ayş u
‘işretke meşğül. (13) Men aña devām naşīhat bérür érdim. Sözlerimge kulağ salmay,
öz meslek-i (14) nā-hemvārīdin ayrılmağı. Ve bu birāderim Ata Cān’ını hem bī-günāh
öyge saldı. (15) El-ḥāl kaçıp kétđi. Anıñ fāyide kétkenin bilmes-miz. Uluğ kiçik
[459b] (1) yıǵnalıp bizni şundağ étdiler. Émdi sizdin éltmesimiz budur kim (2) bizler
birle şulḥ kılıp yurtını bizlerge tapşurup vilāyetniñ ābād (3) bolmağığa sebep bolğaysız.
Koffman külüp dédi: Muhammed Raḥīm Ḥān’ını (4) özige kişi yiberiñler. Şulḥını anıñ
birle éter-men. Andın soñ (5) Ata Cān Töre’ge qarap dédi: Birāderiñiz eger kaçmağan
bolsa érđi (6) anıñ birle şulḥ kılıp uşbu yerdin qaytar érdük. Émdi barıp (7) şehrge
kirer-miz. Muhammed Raḥīm Ḥān kélse anıñ birle şulḥ şartların aytışıp şulḥ (8) kılur-
miz. Eger kélmeşe anıñ ornıǵa sizni kâ’im-maḳām étip sizniñ bile (9) müşālaḥa aytışıp
qaytar-miz. Bes emīr birle Ata Cān Töre şehrge qaytdılar. (10) Ammā burunğı uruşda
Virofkin’niñ çep közige multuǵınıñ (11) oǵı tégip yaman ḥāl birle qoşıǵa barıp tüşüp
érđi. Ornıǵa (12) Kâ’im-maḳām Sarancof’ını qoyup özi Koffman’niñ qoşıǵa (13) kélip
érđi. Emīr birle Ata Cān Töre kétkendin soñ Koffman ḥāl (14) soramağ üçün
Virofkin’niñ qoşıǵa bardılar. Virofkin Koffman’niñ (15) istikbālıǵa çıqmağğa
baramadı. Koffman barıp körüp [460a] (1) soratıp bir miqdār olturup érđi. Yene top
şadaları kéle bérđi. (2) Heme müteḥayyir boldılar kim yañı bular şulḥ kılıp kéttiler.
Henüz şehrge barǵanları (3) yoǵdur. Bunı vāqı’a érken vāqı’a bu érđi kim emīr birle
Ata Cān Töre (4) Koffman’niñ yañıǵa kétkendin soñ bir néçe nā-dānlar Russiya (5)
‘askerige oğ atıpdurlar. Sarancof bu vāqı’anı körüp (6) buyurupdur kim yene qal’aǵa
top atmağğa muqayyed bolupdurlar. Emīr Hezāresb (7) dervāzesini açdurup şehrni
Koffman’ǵa teslīm étdi. Andın (8) soñ bi’z-zarūre ahālī pey-der-pey kélip izḥār-ı
itā‘at éte bérđiler. (9) Ürgenç dervāzesi tarafđın bir cemā’a Sarancof’ǵa oğ atıp
Rusiya’dın (10) bir miqdār kişini qatl étdiler. Dirīğ kim ehl-i Ḥārezm merd ü mübāriz
cemā’a (11) érdiler. Bir néçe vaṭan ḥā’inleri öz maḳşadların ḥaşıl étmek üçün (12)
mundağ ḥesāretni alarnıñ başlarıǵa keltürdiler. Eger tamāmı Ḥārezm (13) ahālīleri

yek-dil ve yek-cihet bolup ittifāk birle Russiya ‘askerige muķābil (14) bolup uruş
étseler érdi ihtimāli yok érdi kim Russiya ‘askeri (15) alargā zafer tapa alğaylar.
Mundın burun bés nevbet kélip ašlā zafer tapa alğan [460b] (1) érmesdürler. Né üçün
kim H̱ārezm’niñ eṭrāfıda kum u deştler (2) bardur. Ve bir ṭarafıda deryā bardur kim
muḥkem-i seddlerniñ ortasıda (3) vāķi’dür. Anıñ pest ü bülendin bilmegen kişilerge
fethi muḥāldur (4) érdi. Çün Allāhu te‘ālāniñ irādesi bu érdi. Taḳdīrgā çäre yokdur.
(5) Çün Sarancof Virofkin’ni ornıǵa tāzedin emīr-i leşker bolup (6) érdi. Sıķoblof ve
Kont Şavalof bir ğayret körgüzmek üçün (7) žābiṭlerni ḥarbge terġīb étip uşbu bir néçe
multuķ atılğanını (8) uruş başlanganı ḥesāb étip yoluķǵan kişini atıp çapıp (9) kéle
bérdiler. ‘Arzları bu érdi kim Hıvaķ’nı ḥarb birle alduķ (10) démekçi érdiler. Bu
ṭarīķada izdiḥām birle erk ṭarafıǵe yörüdiler. (11) Ahālī hem uçaklardın alargā multuķ
atar érdiler. Oranburg (12) ‘askeriniñ sergerdesi Sıķoblof tā erk aldıǵe kélġünçe bu
ṭarīķada (13) atışıp kélđi. Mundın yarım saat sońra Koffman Taşkend leşkeri bile (14)
muziķa çırtıdurup Hezāresb dervāzesidin kirip kélđi. Çün (15) alarnıñ bu ṭarīķada
şehrge kirişleri Koffman’niñ emri birle [461a] (1) érmes érdi. Koffman alarnıñ
kélgenlerin eşitip fermān yiberdi (2) kim alar kélgen yollarıdın kaytıp çıķıp
leşkerġāǵa (3) barsunlar. Bular fī’l-ḥāl kaytdılar. Çār-sūniñ orası tapıp (4) Kont
Şavalof’niñ üstige yaman ḥālda zaḥm köterip (5) yıķıldı. Mundın başķa hem on dört
kişi yıķılıp zaḥm-dār boldılar. (6) Genaral Kelvaçof hem dört bölek piyāde ve dört top
ve ékki yüz (7) Kazaķ atlı bile şehrge dāḥil bolup érdi. Ol hem çıķıp leşker-ġāǵa (8)
kéđdi. Koffman yanında Ğrandüķ Niķolay ve Prens Yocin (9) kemāl-i ihtişām bile kélđi.
Burunraķ kélgen bir bölek ‘askeri (10) muziķa çırtıp istiķbālıǵa çıķtılar. Koffman
kélip erkke kirip taḥt-ı (11) H̱ārezm-şāḥıda olturđı. Başķalar eṭrāfıda şandallarda
tebreşip (12) olturdılar. Çiñizī töreleridin Nażar Ḥān kim ḥān ḥazretlerige (13) kız
bérip qarındaş bolǵan érđi, kélip ḥarem-i sarāy eşikin (14) muḥkem étip eşik aldıda
olturup ḥaremge kişi kirmekdin māni‘ (15) boldı. Ya‘ķüb Bay Koffman’niñ aldıda
ḥızmet étip envā‘ me’külāt [461b] (1) ü meşrübāt ü aķsām-ı meyve-cāt tapıp bérip

hāzır bolup turdı. (2) Koffman ékki sā‘atdin soñ Kelvaçof’ nı taleb étip bés bölek (3) ‘asker bile erk içide ve erk aldıda qaravul țarīkasıda turmaqğa (4) ta‘yın étip ġrandük bile hem-rāh bolup Genaral Virofkin aĥvālın (5) soramağ üçün kétdi. Kelvaçof ĥazīne açdurup ĥazīneğa (6) kirdi. Bir şandalī bar érđi. Kelvaçof körüp dédi: Bu imfarațor (7) sarāyıda tura turġan šāhī şandalīlerġa oĥşaşdur. Hemānā kim (8) imfarațordın hediye țarīkasıda bu yerge kélġendür. Yene müzeyyen bir şandalī (9) kim Muĥammed Raĥīm Bahadır Hān evveliniñ zamānıda tüzetilmış érđi. Yene bir néçe (10) témür arça kördiler. Hemeleri ĥālı érđi meger biriniñ içi tola (11) tenge érđi. Yene bir zīnpüş kördiler. Altun ve zümürüd bile muraşsa‘ (12) érđi. Ve yene bir miqdār muraşsa‘ kılıçlar ve ĥançerler ve multuğ ve tapānçalar ve néçe altun (13) çapılġan pākīze uluğ multuğlar bar érđi. Ve bir néçe nev-İcād altı atar (14) bar érđi. Yene on ékki tüfeng bile bir ĥaylī fişeng ve fişeng toldura turġan (15) āletler bar érđi. Ve bir İngilizī altı atar bar érđi. İngiliz’din kélġen [462a] (1) bir nāme bar érđi. Yene bir öyde üç yüz müzeyyen yazma kitāblar bar érđi. (2) Ve çār āyine ve savatlar ve dobulğalar ve qolluğ ve tizlik ve oğ yayların (3) hemesiġe mutaşarrıf boldı. Çün hemesi muraşsa‘ ve mücevher ve bahā-dār nemerseler (4) érđi. Petersburg’ġa yiberildi. Uşbu künniñ kéçesi Emīr Töre (5) Koffman’nıñ ruşsatı birle ĥarem-serā ehlin muĥāfazaları¹² birle köçürüp öz (6) ĥavlısıġa alıp bardı. Munıñ soñġı küni Russiya ‘askeridin (7) bir cemā‘a erkke kirip qalġan aĥmāl u eşqālını tārāc étdiler. (8) Andın soñ Koffman emr étdi. Bir néçe yüz kişidin kim alarnı qaravul (9) étip qoyulup érđi. Başqa tamāmı ‘askerni şehrdin çıkarıp ĥān (10) ĥazretleriniñ Gendümkān ĥavlıları țarafıġe yiberildi. Andın (11) soñ Koffman’nıñ özi hem tamāmı zābițleri ve sergerdeleri bile (12) barıp Gendümkān’da kāmēt étdi. Mundın bir néçe kün ötkendin soñ (13) Koffman eşitip ĥān ĥazretleriniñ Ez-zemaĥşer érkenleridin (14) āġāh boldı. Andın soñ ism-i ĥümāyūnlarıġa bir mektūb yazdurdı. (15) Bu maзмūnda kim biz munda cāy-nişān bolup qalġan birāderleriñiz bile şulĥ [462b] (1) kıldı. Émdi siz ĥazretdin tevaqqu‘-

¹² Metinde “محافظلار” birle şeklinde yazılmıştır.

miz budur kim kaytıp bizniñ tarafımızge (2) kélgey-siz tā kim cenābınızğa lāzım bolğan ri‘āyetde ašlā kuşūr étmey. (3) Özünüz birle ‘ahd étışip şulhniñ şerā’it-i ‘uķūdıǵa istiḥkām bergey-miz. (4) Andın soñ sizni öz tahtınızda mütemekkin étip kaytıp kétkey-miz. Ve eger (5) bu sözler birle kélmeseniz nā-‘ilāc bolup ornınızğa başqa birevni (6) ḥān kılıp şulh ‘uķūdın anıñ birle étip kéter-miz. Bu yaḥşı érmesdür. (7) Yaḥşırak budur kim öziñiz kélgey-siz ve’s-selām. Ol mektübni (8) İnaķ Bék’ke bérıp dédi: Munı ḥān ḥāzretlerige tégürgil! İnaķ (9) Bék қабул kılıp alıp ol mektübni ḥān ḥāzretlerige yiberdiler. (10) Bir kün ḥān ḥāzretleri Ez-zemaḥşer’de oturup érdiler. İnaķ (11) Bék’ni kişisi barıp mektübni bérdi. Ḥān ḥāzretleri müṭāle‘a kılıp (12) maẓmūnıdın āǵāḥ bolup Sarı Serdār birle meşveret étdiler. Sarı (13) Serdār dédi: Ey şehriyār barganıñız yaḥşıdur. Ol şulh kılğan (14) bolsa elbette sizge yamanlıķ étmesdür. Yene bu kim sizdin yamanlıķ körmese (15) né üçün sizge yamanlıķ éter. Émdi kim Allāhu Te‘ālānıñ irādesi bile [463a] (1) bu tarıķada bolupdur. Sizniñ yurtını taşlap Aḥel’ğa kétmekiñiz yaḥşı (2) érmesdür. Ḥān ḥāzretleriǵa Sarı Serdār’nı sözleri ma‘ķūl bolup (3) atlanıp Hıvaķ tarafıǵe revāne boldılar. Çün yavuķ kældiler. Ata Cān Töre (4) ve Emīr Töre başlıķ heme istiķbāllarıǵa çıķdılar. Ve i‘zāz u ikrāmlar bile (5) şehрге alıp kirdiler. Andın soñ ḥān ḥāzretleri Gendümkān (6) tarafıǵe revān boldılar. Çün yavuķ bardılar, kördiler. Koffman (7) Gendümkān’da dıraht sāyeside çadır kurdurup anda oturğan (8) érken ḥān ḥāzretleri ol çadırnıñ yavuķıǵa barıp andın (9) tüşüp érdiler. Koffman istiķbāllarıǵa çıķıp kıl alışıp (10) körüşüp ḥoş keldiñiz dép i‘zāz u ikrām-ı tamām ve ihtirām-ı mālā-kelām bile (11) çadırǵa kergüzüp yoķarıda oturǵuzup pehlūlarıda özi oturup (12) körüşüp soraşıp bolǵandın soñ Koffman dédi: Men mundın (13) üç yıl burun sizniñ tarafınızǵa leşker birle barur-men dégen (14) ve ‘ademge vefā kılmaķ üçün keldim. Ḥān ḥāzretleri dédiler: Bu (15) Ḥudāynıñ taķdīridür. Koffman dédi: Bu söziñiz ḥaṭā’dur. Né üçün kim [463b] (1) üç yıllıǵda meni yibergen nāmemniñ maẓmūnıǵa ‘amel étseñiz (2) érdi meni bu yerde ašlā körmes érdiñiz. Ve Ḥudā hem meni bu yerge kélmekimni (3) taķdīr étmes érdi. Ḥān

h zretleri d diler: H f n me ta d rdin (4) ta karı bolmasdur. Behr-i h l sizni  birle k r  genimizge (5) memn ndur-miz. Koffman tebess m  tip d di: Bu memn niyyet yeke siz  arafda (6)  rmes. Biz  arafda hem bardur. Amm  k r  genimiz dost ne  ar kada (7) bolsa  rdi n  bil -yah   bolur  rdi. Andın so  yine Koffman d di: (8)  mdi ev  tn  z yi  k lmay ma  sad     r   k lma  evl dur. (9) Bes el-h l n  fikrded r ve n  i   tmek ma l b n zdur? H n (10) h zretleri d diler: Biz imfara or h zretlerinin taht-ı ferm n dadur-miz. (11) Koffman ho -h l bolup d di: Be-g yet yah   s z  tdin z. Siz (12) imfara or-ı a zam h zretlerige ma   ud n z mu tez     nev  -yi m d r  bile (13) oltursa n z bolur. Munda hem imfara or h zretleri sizni t c (14) u taht n zd n ma r m  tmekni fikride  rmesd rl r. Amm  ol sizge (15)  l i yiberip bir ne e es rni sizdin tilegende siz anda  sehl nemersen  [464a] (1) munda  ulu  p d- ah  b rmey  in d yolu a kirdin z. Bu sebebdin (2) imfara or-ı a zam h zretleri m te ayyir bolup tilediler kim n   ar kada zor (3) u  uvvetleri bar dn sizni  g h k lıp yine  afv  tip bir ne e  er  it birle (4) burun  d k taht n zda ber- ar r  tkeyler. El-h l g m n k lır-men kim imfara or-ı (5) a zamn n n   ar kada zor u  uvvetleri bar dn  g h bol andur. (6) Siz  mdi mund n hem  g h bolu  kim ol h zret sizdin inti  m (7) alma n n  adedide  rmesd r. Bes kaytıp taht g h n z  a (8) barıp ra iyyet   fer  atlık m jdesin t   r  ! Heme  z i lerige (9) me   l bolup f ri u l-b l y r s nler kim bizler bu yerge t r c    n (10) vey   zge tasallu  t    n k lgenimiz yo dur. H n h zretleri (11) an  bu s zleridin ho -h l bolup minnetdarlık izh r n  tdiler. (12) And n so  yine bir mi dar her  arafd n s z aytı ıp dost ne muv neset (13)   mu  ahabet  tip oturup ba deh  Koffman birle ved  la ıp (14) atlanıp  ehrge kaydılar. Ve erkni s p rt r p p k ze k lıp (15) t  etip erkke kirip taht-ı devletde  ar r tutdılar. And n so  [464b] (1)  kki    mertebe Koffman n n yan  a barıp k ldiler. Bir nevb t Ata C n (2) Ata C n T re ni hem alıp bardılar. Bir nevb tde Koffman h n h zretlerige (3)  askerige niz m b rip tem    k ldurd . Mund n hem bir  kki k n  tkend n (4) so  Koffman ah l din ve h k metdin tazm nat-ı harbiyye almak    n (5) bir meclis

tüzmekke karar béríp Hıve vekılleridin üç kişı birle (6) hân hazretlerini taleb étip hân hazretleri Baba Mehter ve Hudâ Yâr (7) Qoşbégi ve İsmâ‘îl Naķib H`ace ve İnaķ Bék ve Muhammed Niyâz Dîvânbégi’ni (8) rikâb-ı hümâyûnda hemrâh kılıp Namâz-gâh atlıg mevzi’ga kim Gendümkân dervâzesinin (9) yavuşıda ve şehrin şark tarafıda vâķi’dür. Hân hazretleri (10) ‘îd namâzın cem‘iyyet birle anda okur érdiler. Barıp tüşüp karar (11) tutdılar. Koffman hem emîr-i leşker İvanof ve İskender Töre ve gayrihümdin bir néçe (12) kişı birle kélip anda mükâleme meclisi mün‘aķid boldı. Koffman anda hân hazretleridin (13) éltmes étđi kim Allāhu te‘ālā benî Ādem gürühin mu‘azzez ü mükerrem halk (14) étipdür. Éşitür-men¹³ kim Īrân memâlikiniñ halkıdın bir cemā‘anı (15) Türkmenler esîr étip keltürüp bu vilâyetde satıp ahâlî ol esîrlerni [465a] (1) vilâyetlerige yibermey hizmetga salıp yörügen érmişler. (2) Kerem yüzidin ol esîrlerni âzâd étip mundın soñ esîrlerni (3) satgun alıp hizmet buyurmaknı terk étsele merhametleridin (4) ba‘îd érmesdür. Hân hazretleri kabûl kılıp buyurdılar: Carcılar (5) şehirde münâdî ursunlar kim ahâlî tamâmı esîrlerni âzâd étünler. (6) Re‘âyâ imtişâlen li-emrihû’l-‘âlî fî’l-hâl tamâmı esîrlerni âzâd étđiler. (7) Çün Īrân esrâları âzâd boldılar. Hemeleri kim ve pes yegirme yetti (8) minge yetken érkenler. Hemeleri hoş-hâl bolup Russiya’dın (9) minnetdârlık izhârın étip ta‘biyye tarîķasıda Russiya’nıñ (10) éginleride çapanların körüp bular hem éginlerige kızıl çapanlardın (11) ve letelerdin çapan şüretide étip tikđiler. Hattâ Murâd ‘Alî Baba hem (12) éginlerige letedin çapan tüzetip tikmiş érdiler. **Beyt**

(13) بیانی چو خوش گفته اهل هنر

چکر را چکر دان دکر را دکر

vaķtî kim (14) esîrler âzâd boldılar. Köpraķları aķalarıga töhmetler étip (15) âzârlar bérđiler. Ve alardın bir cemā‘ağa İbrâhîm Basmaçı baş bolup [465b] (1) sultân laķabın köterdi. Bu sebebdin anı İbrâhîm Sultân (2) déđiler. Hâşıl-ı kelâm tamâmı esîrler fitne

¹³ Metinde “ایشیورمن” şeklinde yazılmıştır.

ü tuğyān turguzup ahālīniñ (3) ğāret ü tārāclarıǵa ol uzatdılar. Ahālī kēlip (4) Koffman'ǵa 'arz tdiler. Hān hāzretleri Koffman'nıñ işāreti (5) birle alarnıñ 'arzların sorap Īrānīler'din kki kişini (6) asturdılar. Andın soñ fitne endek teskīn tapdı. Koffman emr (7) tdi: Tamāmı esīrler Kete Bāǵ'ǵa kim şehrniñ ğarb ve şimāl arafıda (8) bir fersenglik mesāfe rdi, cem' bolsunlar andın soñ esīrler (9) Kete Bāǵ'ǵa ıkıp şūriş sākın boldı. Yene Koffman'nıñ yanıǵa (10) Muḥammed Niyāz Dīvānbēgi kāh kāh barıp muşāḥabet tip kēter rdi. (11) Koffman andın vilāyet istifsārın ter rdi. Muḥammed Niyāz Dīvānbēgi (12) vilāyetniñ tamāmı ḥālātı ve maḥşulātıdın ve tamāmı erkān-ı devlet (13) ve a'yān-ı ḥaşmetniñ aḥvālātlarıdın Koffman'ǵa āǵāhlık (14) bērdi. Mundın bir nēce kün ötkendin soñ Koffman Muḥammed Murād (15) Dīvānbēgi birle Raḥmetu'llāh Yasavulbaşı'nı Sibir tip azanlı'ǵa yiberdi. [466a] (1) Ve yene Russiya 'askeriniñ kāffe maşārifi üçün H'ārezm ahālīleridin (2) kki milyon bile kki yüz miñ manat tazmīnāt almakǵa arār bērdiler. (3) Munıñ üç yüz miñ manatınıñ Yomut'dın alınmaķı muqarrer rdi. (4) Ve mundın Yomutlar'ǵa ḥaber yiberdiler çün Yomutlar'nıñ üç yüz miñ (5) manatnı fī'l-ḥāl tapıp bērmekǵa udretleri yoķ rdi. Bes (6) uluǵları ve kedḥudālarıdın bir nēçeleri kēlip dēdiler: Bu meblaǵ (7) bizlerge be-ğāyet aǵırdur. Anı mühletsiz tapıp bērmekniñ imkānı (8) yoķdur. Koffman dēdi: On bēş kün mühlet bērdük. Yomut kedḥudāları (9) dēdiler: On bēş künde bizler bu miqḥdār manatnı cem' ılmaķǵa ādir (10) rmez-miz. Mühletni köpraķ bērmeseñiz bizler bu muhimmi encāmǵa (11) kēltüre almas-miz. Koffman gümān ıldı kim Yomutlar bu sözni serkeşlik (12) yüzidin aytadurlar. Né üçün kim Koffman yegirme bir topǵa igelik (13) tkende ḥān hāzretleri dēp rdiler: Yomut cemā'ası be-ğāyet (14) serkeşdürler. Siz bizniñ heme toplarımıznı alıp kētseñiz andın soñ (15) biz Yomut'nı başara almas-miz. Ve bu üç yüz miñ manatnı hem öziñiz [466b] (1) almasañız bizge serkeşlik yüzidin te'allul körgüzüp tīzlikde bērmesdür. (2) Andın Koffman yegirme bir topdın ikevinı alıp on toḥkuzını (3) ḥān hāzretlerige teslīm ılıp dēp rdi: Andaǵ bolsa bu üç yüz (4) miñ manatnı Yomut'dın özümüz alur-miz. Bes Yomut bile özi

haberleşip (5) hemol manatnı taleb étip érdi. Yene Koffman bu fikrni hem aytıp érdi kim (6) Yomutlar bu vilāyetniñ şuce‘ā’larındurlar. Ve Özbekler bile (7) bularnıñ aralarında qadīmdin ‘adāvet bardur. Bes bularnı (8) tār-mār étmek Özbek’niñ itā‘atı bile vā-bestedür. Bes Yomut kabā’ilidin (9) qatl-i ‘āmm étip cem‘iyyetlerin bozsam Özbek’niñ intikāmların alğan (10) kişi bolup alarğa minnet yükler-men hem kuvvetlerin kim éter-men. Andın soñ (11) heme maña muṭī‘ ü münkād bolurlar. Yene bu kim özige hem alardın köp destbürdler (12) yetip érdi. Tiledi kim özi hem intikām alğay. Bes mühlet tilep kélgen (13) Yomut kedhüdālarığa kim on bir kişi érdiler. Kabīleleriğa kaytmaq ruḥşatın (14) bérmeý ve éltmesleri cevābın hem ayıtmay Kelvaçof’ıñ taleb étip hükm étdi kim (15) özige müte‘allık sekkiz bölek saldat ve sekkiz bölek Qazaq atlısı ve on top [467a] (1) ve ékki mitralyöz ve bir roket bataryası bile barıp Yomut bile uruşup (2) qitāl u cidāl otın müşte‘il kılıp alarğa serkeşlikleri cezāların bergeý. (3) Koffman’ıñ bu sözi Genaral Kelvaçof ve Lamakin ve İvanof ve tamāmı (4) zābiṭler ve sergerdelerge ma‘kūl u maqbūl bolmay hemeleri ittifāk bile (5) dédiler: Yomutlar bile uruş étmek yaḥşı érmesdür. Né üçün kim (6) el-hāl alar serkeşlik zāhir étkenleri yoqdur. Belki ‘arz-ı aḥvāl bile (7) uzakraq mühlet tilerler. Ve Özbek’din muṭī‘raq körünedürler. (8) Bularğa tilegen mühletlerin bérıp va‘dege vefā kılmāsalar andın soñ (9) her tarīқа cezā bérilse münāsib érdi. Çün Koffman bir némege hükm étken bolsa (10) aqlā ol hükmidin kaytmas érdi. Bi’z-zarūre alarnıñ sözlerige kulak (11) salmadı. Kelvaçof nā-‘ilāc bolup mezkūr leşker bile esedniñ on beşlençiside (12) hareket étip Yomut tarafıge revān boldı. Hān ḥazretleri Ya‘kūb (13) Bay’ıñ Kelvaçof’ge koşup yiberdiler. **Genaral Kelvaçof’ıñ Yomut (14) üstige barganınıñ beyānı ve alar birle vukū‘ğa yetken harb (15) ü qitālınıñ zikri.** Vaqtı kim Kelvaçof Ya‘kūb Bay bile hem-rāh bolup [467b] (1) yolğa kirip yörüdi. Ğazī Abād’ğa barıp tüşüp bu künni ötkerip (2) értañ hem ol yerdin köçmedi. Dédi: Yomutlar bile uruşmasak (3) yaḥşı érdi. Bu yerde endek tevakkuf étsek şāyed alar bizlerniñ uruş (4) üçün kélgenimizdin haber-dār bolup sa‘y bile tazmīnāt ser-encāmın étip kéltürüp (5)

bérip ‘özü ayıtgaylar. Ammā ğaraızı bu érdi kim şāyed kaçıp bir tarafge (6) müteferriķ bolup kétip bizlerniñ qolımızdın ħalāş bolğaylar. Ammā Yomutlar (7) bularnıñ yörüşleridin ħaber-dār bolup kaçıp kétmekke ‘ār étip (8) kēlseler qolımızdın kēlgeniçe uruşur-miz. Ve taķdīrde né yazılğan bolsa (9) anı körer-miz dép uruşğa āmāde bolup olturdılar. Munıñ soñğı (10) küni Kelvaçof atlanıp leşkeri bile kélip Yomut kabīlelerinin bir tarafıdın (11) dāħil bolup Qazaķ atlıları müteferriķ bolup Yomutlar’nıñ ħirmenleriğa (12) ve kāzeleriğa ve öylerige ot qoya bērdiler. Ot şu‘leleri (13) her tarafda āsmānğa baş çekip tütün tamāmı eṭrāfıñı qurşap alıp (14) **يَوْمَهُ تَأْتِي السَّمَاءُ** niñ mefhūmı āşikāre boldı. (15) Qazaķ atlılar közge körüngenni atıp qarı babalarını ve ‘ıyāl u eṭfālını **[468a]** (1) tıĝ birle çapıp süt éme turgan balalarını nīze sançıp otğa (2) atar érdiler. Ve emvālların tārāc éter érdiler. Ol ħālda ba‘zı (3) öylerdin bir pāre ‘ıyāl u eṭfāl ve qarılar cem‘ bolup kaçıp barur (4) érdiler. Qazaķ atlılardın biri ħaber-dār bolup alarnıñ izleridin (5) yetdi. Yomutlar yıĝlap dēdiler: Bizlerniñ né günāhımız bardur? Qazaķ atlı (6) dēdi: Taẓmīnātıñ edā’sıda serkeşlik étdiñizler. Bular dēdiler: (7) Meblaĝnıñ edā’sıdın ‘āciz kélip mühlet tilemek serkeşlik bolur mu? (8) Mühlet bēriñ tapıp bērür-miz dēgenniñ cezāsı mundaĝ bolur mu? Ve sa‘yımızğa (9) sıĝmağan meblaĝnı bizlerdin ṭaleb éter-siz. Bizler dem urmay tapıp (10) bērmekke müteşaddī bolup mühlet tilesek bizler birle bu ṭarīķa mu‘āmele kıılır-siz. (11) Mundaĝ zılm dünyāda hīç kişidin vāķi’ bolğan érmesdür. (12) Qazaķ kélip bu sözlerni Kelvaçof’ğa beyān étdi. Kelvaçof dēdi: (13) Anıñ sözi rāstdur. Sizlerge ħirmenlerin otlañ dēdim. (14) Ammā bu ṭarīķada öylerin hem otlap ‘ıyāl u eṭfālları birle ṭatl-i ‘āmm (15) étiñ dēgenim yok érdi. Émdi bolur iş bolupdur. Te’essüfdin fā’ide **[468b]** (1) yokdur. Bu vāķi’adın soñ Yomutlar ittifāk étip dēdiler: (2) Émdi bizlerniñ Russiya birle mülākātımız kıılıç birle bolğanı yaḥşıdır. (3) ‘ıyāl u eṭfālımız telef bolğandın soñ bir cānımız üçün Russiya’dın (4) minnet köterür-miz mü? Dünyāda mundaĝ ħayāt yörügendin ölgen yaḥşıdır. (5) Bes eṭrāfdın köçüp Helālī ṭarafıge revāne boldılar. Kelvaçof Yomutlar’nıñ (6) ta‘ķībleri üçün Qazaķ atlılarının aralarından yetti bölek (7)

atlını intihāb étip Prens Ojun atlıg bir zābiṭni alarğa sergerde kılıp (8) irsāl étdi. Bular bir mīl miqdārı yol yörüp bir cemā'a Yomutlar'nıñ (9) izleridin yetdiler kim ba'zıları qarılıq cihetidin ve ba'zıları (10) bī-mārılıq sebebidin ve ba'zıları 'ıyāl u eṭfāllarığa hem-rāhlıq étip (11) oğlanların arqalarığa kötermek bile barıp süst bolup üftān (12) u hīzān barur érdiler. Qazaq atlılar alarnı körgen hemānā alarğa (13) at salıp barıp hemelerin qatl étdiler. Andın ötüp yine bir cemā'a (14) Yomutlar'nıñ izleridin yetdiler kim alar hem 'ıyāl u eṭfālları bile (15) çolaşıp ve bir miqdār koy ve içkülerin sürüp aḥvāl-ı ḥarāb bile barur érdiler. [469a] (1) Qazaq atlıları heyāhūy-ı 'acebi birle kıçkurlışıp at salıp kélip aralaşıp (2) qatl kıla bértiler. Yomutlar'nıñ köp eṭfālları atların ayakları (3) astıda qalıp néçeleri ölüp néçeleri nīm-cān birle atlarığa kıçkurur (4) érdiler. Ol ḥālda Yomutlar'nıñ közlerige dünyā ü cihān qarañgu (5) bolup Russiya 'askerige aqsūm boldılar. Ba'zı ḥatunların hem çep qolıda (6) balası oñ qolıda tīg birle Russiya atlılarığa ḥamle kılur érdiler. (7) Bir miqdār uruş bolğandın soñ Russiya 'askeri gālib kélip (8) alarnıñ hem hemelerin tīg ve tūfeng birle kırıp tamām étdiler. Ba'zı zaḥm-dārlar (9) ölüglerniñ aralarında özlerini ölüg dék étip yatmış (10) érdiler. Russiya 'askeri nīze bile urup öldürür érdiler. Ve ol yerde (11) bir kiçik köl bar érdi. Yegirmedin köpraq ḥatunlar oğlanların kucaqlarığa (12) alıp ol kölge kirip su içide yiginlerniñ aralarında pinhān bolup (13) turup érdiler. Russiya 'askeri alarnı körüp multuq okı birle alarnı (14) urup qatl étdiler. Ol ḥālda tört Qazaq atlı bir Yomut'nıñ izige (15) tüşüp ortağa alıp her tarafdın tīg urmaq başladılar. Ol [469b] (1) Yomut'nıñ qolıda hīç yarağı yoqdur. Aña köp zaḥm urdılar. (2) Qollarıdın ve tamāmı bedenleridin kan aqıp barur érdi. (3) Yomut kördi bular anı öldürmekçidürler. Gayretğa kirip ḥamle (4) kılıp ol Qazaq atlıların biridin kılıcını qanırıp alıp (5) hemol tört Qazaq atlını öldürdi. Çün zaḥmlarıdın kan köp (6) aqıp érdi. Bī-ḥāl bolup yıqıldı. Ol ḥālda ékki Qazaq atlı anı (7) bu ḥālda körüp kélip étip ve tīg birle urup şehīd étdiler. (8) Russiya 'askeri her yerde zirā'at ve ḥirmen bolsa otlap barur érdiler. (9) Ez-zemaḥşer'ğa bardılar. Andın ötüp Helālī'ğa bardılar. Ve Helālī'nin (10) kıble kün-çıqarıda Çandır

atlıg mevzi'ğa tüşdiler. Munıñ sonğı (11) küni bir tarafdın Yomut 'askeri nümāyān boldı. Prens Ozun ékki bölek (12) Qazaq atlını alarnıñ taraflarığa yiberip topçılarga toplarnı (13) tayyār étin dép emr étđi. Ol hālda Genaral Kelvaçof kélip (14) 'asker birle Yomutlar'nıñ temāşāsın étmek üçün bir depege çıkıp (15) qarap turdı. Russiya 'askeri şaff tutup barıp Yomutlar'ğa [470a] (1) top ve multuqlarnı şiddet bile atmaq bünyād étđiler. Yomutlar tāb (2) kélture almay hezīmetke yüz koydılar. Ol hālda bir bölek Russiya (3) qaravulı Yomutlar'nıñ yene bir bölekiğa uçaşıp Yomutlar'nıñ gürühi (4) alarnıñ hemelerin kırıp tamāmı yarağ ve esbābların alıp kédđiler. (5) Bu kün ötüp kéçe boldı. Yomutlar Russiya 'askerige şeb-hün urmaq (6) üçün kédđiler. Ve bir néçe multuq atıp Russiya'dın bir néçe kişi qatl (7) bolğan hālda Russiya 'askeri haber-dār bolup müsellaḥ bolup multuq atmaq (8) başladılar. Andın son Yomutlar qayıp kédđiler. Çün kéçe ötüp (9) kündüz boldı. Kelvaçof atlanıp atlı ve piyādelerniñ şaffların (10) rāstlap yolğa kirdi. Qarşularında köp bağ dīvārları ve dıraḥtlar (11) bar érđi. Kelvaçof ol arağa kirmekdin havātır tartıp Helālī'nin (12) ğarb tarafıge qarap yörüdi. Ol hālda āsmāndın bir qara bulut peydā (13) bolup andağ qarañgu boldı kim köz közni körmes boldı. Bu hāletdin (14) Russiya 'askeriniñ köñlige ra'ib ü herās müstevlī boldı. Andağ kim Qazaq (15) atlılarınıñ yük yükley turğan téveleridin biri boşalıp [470b] (1) 'askerniñ arasında her tarafğa yükürür érđi. Qazaq atlılar (2) bir uluğ vāqı'a zuhūr étđi dégen gümān bile arqalarığa öyürlip (3) qaçmaqçı boldılar. Yene ba'zıları māni' bolup be-zūr özlerin saqladılar. (4) Ol hālda Yomut 'askeri izdiḥām-ı tamām ve ğavğā-yi mālā-kelām (5) bile at koyup kédđiler. Russiya 'askeri hem şiddet bile toplar (6) ve multuqlarnı atmaqni bünyād étđiler. Yomutlar bād-ı şarşar dék kélip (7) Russiya 'askerige aralaşıp ceng-i mağlūbe boldı. Qazaq atlılarınıñ (8) sergerdesiğa oq tégip qatlğa yétđi. Kelvaçof'nıñ bir qolığa (9) oq tégip nā-kār boldı. Başdın ayağı qan bolup ol yerde bir cāy (10) tapıp penāhlap olturdı. Erkān-ı ḥarbiyyeniñ miñbaşılardı (11) biri munıñ yanıda turup her néme buyruğı bolsa 'askerge tégürür (12) érđi. Ammā anıñ hem oñ éginidin oq tégip başdın ayaq (13) libāsı qan érđi.

Yomutlar uruşğa kızıp Russiya ‘askerini qatl kılıp barur (14) érdiler. Bir tarafdın Cinli Vekıl Yemreli ‘askeri bile at salıp kélip özini (15) ‘askerge urup qatl kıla bérdi. Russiya ‘askeri hezîmetke yüz qoyğan şüretde [471a] (1) gâh qaçıp barur érdiler. Cinli Vekıl toplarnı Russiya’nıñ (2) qollarıdın aldı. Yomutlar Qazaq atlılarınñ izleridin (3) yetip kılıç bile éginlerige urar érdiler. Bir qolı şânesidin (4) ayrılıp yerge tüşer érdi. Özlerini şîr-i gümân étip yörügen (5) Qazaq atlıları tilkü dék bolup qaçıp kirmekke sūrâh tapmay (6) ıztırâb-ı tamâm bile qaçıp barur érdiler. Ol hâlda Yomutlar (7) Russiya ‘askerini yahşı izige serpip yibergendin soñ olcağa kızıp (8) ta‘qîbni terk étip māl almaqğa mübtelâ boldılar. At ve yaraqlarğa igelik (9) étmekke ulaşıp ba‘zıları ölüglerniñ kîselerin ahtarıp (10) yörür érdiler. Ol hâlda Russiya ‘askeri dū-bâre cem‘iyyet tüzüp (11) hücüm étip kélip toplarğa igelik étip şiddet bile Yomutlar’ğa top (12) ve multuq atmaq bünyâd étdiler. Yomutlar ser-â-sîme bolup nev-îcâd yaraqlarınıñ (13) zarbetleriğa tâb kélître almay hezîmetke yüz qoydılar. (14) Andın ölgenlerni sanadılar. Russiya ‘askeridin ékki yüz kırk kişi ve Yomutlar’dın (15) üç yüz kişi qatlğa yetken érkenler. Russiya ‘askeri öz ölüglerin [471b] (1) cem‘ kılıp bir yerde defn étdiler. Bu uruşda Prens Ojun hem (2) üç yeridin mühlik zaħm köterdi. Russiya ‘askeridin köp kişi (3) zaħm-dâr bolup érdiler. Zaħm-dârlarnı hâste arabalarığa yüklep (4) yolğa revân bolup Helâlî’ğa kældiler. Kelvaçof’nıñ qolığa fî’l-hâl (5) cerrâhlar merhem qoyup ‘ilâclar étdiler. Kelvaçof qolını boynığa (6) asıp yörür érdi. Munıñ soñğı küni yene Yomutlar’nıñ izleridin (7) revân boldılar. Çün kéc boldı. Bir yerge tüşdiler. Akşâm içide (8) bir miqdâr Yomut ve Yemreli şeb-hûn qaşdı birle kældiler. Russiya ‘askeri haber-dâr (9) bolup fî’l-hâl şafflarnı râstlap bir bâğ bar érdi, anıñ (10) dîvârın penâhlap uruşğa tayyâr bolup andın soñ üç (11) bölek ‘askerni Yomutlar’nıñ tarafıge yiberdiler. Yomutlar şiddet bile (12) hücüm étip alarğa at saldılar. Alar leşkerge qaytdılar. Aralarıdın (13) bir neçelerige oq tégdi. Yomutlar Russiya ‘askerini bir tınâb boyı yavukığa (14) kélgende Russiya ‘askeri top ve multuqlarını şiddet birle ata bértiler. (15) Andın soñ Yomutlar uruşmay qaytıp kétdiler. Andın soñ [472a] (1)

Russiya ‘askeri piyāde saldatnı rāst tarafge ve atlılarını çep tarafda (2) koyup bu şüretde Yomutlar’nın izleridin yörüdiler. Yolda her vaqt (3) şafflarını rāstlamak için tevakkuf éter érdiler. Ol vaktde (4) Yomutlar Qazaq atlılarının üstige at salıp bir miqdār uruş (5) étip yavuş érdi kim alarga şikest bergeyler. Ol vaktde yine şiddet (6) birle top ve multuq atmaknı başladılar. Andın son Yomutlar (7) yine bir miqdār izlerige kaytdılar. Çün kéç boldı. Russiya ‘askeri bir yerge (8) tüşüp etrafılarına karavul koyup ferāgat taptılar. Ammā ol (9) kéçe Yomutlar bir néçe def‘a şeb-hün urmak kaçdı birle etrafğa kélip (10) karavullarının ğāyet āġāhlıq birle yörügen körüp hiç iş (11) bütkere almay kaytdılar. Çün kéçe ötüp şabāh boldı. Russiya ‘askeri (12) yine yolğa kirdiler. Andın son Yomut tamāmı Türkmenler bi’l-külliyge firāğa (13) yüz koydılar. Tamāmı aḥmāl u eşķālları ve tamāmı ‘ıyāl u etfālları (14) qala bértiler. Qarı kişiler ve bī-mārlar ve zaḥmdārlar yollarda üftān u (15) ḥīzān kaçıp barur érdiler. Russiya ‘askeri alarının izleridin [472b] (1) yetip hemelerin şehīd étdiler. Néçe tıflar kim ata anaları şehīd (2) bolup қayanğa barurların bilmey yıġlaşıp her tarafge yükürür (3) érdiler. Hemeleri atlarının ve arabalarının astıda (4) qalıp pāre pāre boldılar. Russiya ‘askeri ol kün olca almaqğa (5) meşġul bolup yarım aqşām vaqtıda köp qara māl ve qoy ve téve (6) ve eşek sürüglerin alıp leşker-ġāhğa kéldiler. Ammā Gendümkān’da (7) Kelvaçof’nın haberin eşitmey ḥaylī ıztırābğa tüşüp özi alardın (8) bir miqdār araba éltmesin étdi. Ḥān ḥāzretleri tilegeniçe araba bértiler. (9) Koffman ol arabalarını Kelvaçof’nın mededige ba‘zı nēmeler bile (10) yiberdi. Alar barur érdiler. Kelvaçof’nın tarafıdın fetḥ-nāme bile ékki bölek (11) saldat kélür érdiler. Bularğa yolūqup ötüp Gendümkān’ğa (12) barıp Koffman’rı körüp fetḥ-nāmeni bértiler. Koffman fetḥ-nāmenin maẓmūnıdın (13) āġāh bolġandın son ḥoş vaqt bolup ferāgat taptı. Ammā Kelvaçof (14) eşitti kim Türkmenler her yerde ġürūh ġürūh cem‘ bolupdurlar. Alarga (15) kişi yiberip itā‘at u inqıyādğa teklīf étdi. Yomutlar cevābıda [473a] (1) cevābıda dédiler: Émdi bizler beyābānlarda öz başımızğa yörüp (2) qattıġlıq birle zindeġānlıq étmekni Russiya itā‘atıdın yaḥşıraq körer-miz. (3) Ol kişi barıp Yomutlar’nın

cevābların Kelvaçof'ğa beyān étđi. Koffman (4) bu haberni eşitip başka Türkmenler'nin kabīleleriġa kiři yiberip (5) taleb étilgen tazmīnātnı bir heftede bērsünler. Ve ger ne Yomut'nın başıġa (6) tüşken iş alarının başlarıġa tüşer dégen emr yiberdi. (7) Qabā'il ahālīleri cevāb yiberdiler kim munça meblaġnı bir heftede mevcūd (8) étmek muhāldur. Mühlet müddetin uzakraq étmeseler bu meblaġnı bizler (9) cem' kıla almas-miz. Koffman dédi: Andaġ bolsa on ékki kün mühlet bērdük. (10) Bes Türkmenler tazmīnātnı cem' kıldılar. Ba'zı kabīlenin çağaraqlarıġa (11) yegirme tılā'dın ba'zı kabīlenin çağaraqlarıġa on bēş tılā'dın (12) tüşüp birlik ve yetmiş min tılā' hesāb boldı. Bī-çāreler ehl-i 'ıyāllarının (13) şāyī'ni tüzük ve bilezük ve ġālī ve fellāsların bēşdin bir (14) ve ondın bir bahāsıġa satdılar. Russiya dīvānları aldılar kim (15) bir néçe zābiť bu işge me'mūr bolup Türkmenler'nin tüzükleri [473b] (1) ve ġālīleri ve atlarıġa bahā koyup alur érdiler. On küngeçe bu işġa (2) meşġul boldılar. Mühlet-i müddeti tamām bolup cem' kılganları seksen min tılā' (3) érđi. Andın soñ qalgan toqsan min tılā' üçün bir yıl mühlet (4) bērildi. Andın soñ şart-nāme yazılıp hān hāzretleri mühr étip Koffman'ġa (5) teslīm étdiler. Ve deryānıñ arqa tarafıdaġı memleketler Russiya'ġa te'alluq (6) tapıp deryā ortada müşterek boldı. Hān hāzretleri özlerige (7) edā'sı lāzım bolġan tazmīnātnı her yılda bir miqdārını bērip yegirme yılda (8) tamām étmekçi boldılar. Ata Cān Töre'ge Russiya tarafıdın vazīfe kēldi. (9) Īrān üserā'larıdın bir cemā'a Īrān'ġa kētip érdiler. Alarının (10) saġ ve selāmet barganlarının haberi kēldi. Koffman'nın (11) H'ārezm'ġa kēlgenidin bu yan ékki ay miqdārı bolup érđi. Çün (12) Koffman heme işleridin fāriġ boldı. Hān hāzretleri bile vedā' (13) kılıp tamāmı leşkeri birle atlanıp kaytıp Aryağ'ġa kētti. Çün deryādın (14) ötüp Aryağ'ġa bardı. İvanof'nı Aryağ'da hākim étip koyup (15) yanıda Dir Sıkurat atlıġ minbaşı birle bir miqdār 'asker ve bir néçe top ve multuq [474a] (1) tapşurup öziġe mütē'allıq 'asker birle Taşkend'ge kētti. Qazanlı'dın (2) kēlgen guburnātor Qazanlı 'askeri birle Qazanlı'ġa kētti. Ve Kendirli'din (3) kēlgenler Kendirli'ge kētdiler. **Koffman kaytıp kētkendin soñ (4) hān hāzretlerinin vilāyetni müretteb étkenleri beyānıda. (5) Vaqtı**

kim Russiya ‘askeri köçüp öz vilāyetlerige kéttiler. Hān hāzretleri (6) taht u devletde karar tutdılar. Ve Pehlevān Mīrzābaşı’nı Muhammed Murād Dīvānbégi’ni (7) ornığa dīvānbégi kıldılar. Ve Békcān Éşikaçası’nı kim (8) Raḥmetu’llāh Yasavulbaşı’nı kim oğlu érdi atasının ornığa yasavulbaşı (9) kıldılar. Ol avānda қарақçılar baş köterip Yomut’dın Ayman Gül (10) ve Şelman Gül ve Atakéldi Қарақçı ve Hanaṭ Uğrı ve Muhammed Uraz Қулақ (11) dégenler yol urup ve fuḳarā’nın öylerin talap köp fitne (12) ü fesādlarını turğuzup yörüdiler. Olardın¹⁴ başka hem uğrı (13) ve қарақçılar be-ğāyet köpelip ra’iyyetni köp ten étdiler. Hān hāzretleri (14) éşitip nökerlerge emr étdiler tā kim ol uğrıların dest-gīr étip (15) keltürgeyler. Nökerler uğrılarının taraflarige kéttiler. [474b] (1) Ol eṣnāda Atakéldi Қарақçı Қазак чапмақға кétди. Hanaṭ Uğrı Teke (2) чапмақға ‘azm étdi. Atakéldi Қазаклар’nın қollarıda қатл болуп (3) болуп Hanaṭ’nı hem Tekeler öldürüp ol ékki tīre rūzgārın (4) nā-pāk vücūdları levşidin cihānnı pāk étdiler. Başқа uğrılarını hem (5) nökerler bir bir tutup keltüre bértiler. Hān hāzretleri kélgen hemānā (6) asmaқға buyura bértiler. At kötergen uğrıların köpraқları (7) tutulup asılғandın soñ ra’iyyetnin aralarında emniyyet peydā (8) boldı. Çün qış kélip deryā toñdı. Ol avānda Berim Uzun (9) atlıғ bir Çavdur Yomut ve Çavdur’nın taleb-kār yigitleridin (10) bir gürūh enbūhğa baş болуп deryādın ötüp Russiya’nın (11) kızıl öylerin talap ve otlap uluғ fitneni ber-pā kıldılar. (12) Ve köp olca birle қaytdılar. İvanof bu hāldın āğāh болуп hān hāzretlerige (13) ‘arīza yiberip ol emvālın kim altmış min manatlıқ érken (14) talebin étdi. Hān hāzretleri Maḥmūd Yasavulbaşı’ğa kim Çavdur ser-gerdesi (15) érди. Emr-i ‘ālī şudūr taptı kim hemol meblaғnı nışfını Çavdur’dın ündürüp [475a] (1) kélgey. Maḥmūd Yasavulbaşı ta’zīm kılıp Çavdur tarafige kétди. Ve Hudā Yār (2) Қошбégi’ge kim Yomut ser-gerdesi érди. Buyurdılar hemol meblaғnın yine (3) bir nışfını kim ottuz min manatdur, sēn Yomutlar’ğa tapdurup (4) alıp kélgil! Қошбégi ta’zīm kılıp Yomut tarafige kétди. Bu ḥaberni Berim Uzun (5) Uzun éşitip қақıp yurtdın çıkıp кétди. Maḥmūd Yasavulbaşı

¹⁴ Metinde “ولاردين” şeklinde yazılmıştır.

(6) barıp Çavdurlar'ğa ol manatnı tolatıp kıldı. Koşbégi hem (7) Yomut'ğa barıp ottuz miñ manatnı ündürüp alıp kıldı. (8) Hân hazretleri hemol altmış miñ manatnı bir kişige (9) tapşurup İvanof'ğa bérıp yiberdiler. Mundın bir yıl ötkendin (10) soñ Beram Uzun özge vilâyetlerde ğurbetğa tākāt keltüre almay (11) āhır yene qayıp Çavdur içige kıldı. Manat tölegenler ékki miñ tılā'sın (12) aldılar. **İrān üserā'larının Yomutlar'nın kollarında** (13) **katli'āmm bolğanı ve özge vākı'ātnıñ zikri**. Hicretniñ miñ ékki yüz toqsan (14) ékkilençi yılıda İrān esīrlerdin qalğanları kim vilâyetleriğa (15) kétmekniñ ser-encāmıda érdiler. Bés miñdin ziyādrañ [475b] (1) érdiler. Alarnıñ ba'zıları Kette Bāğ'da cem' bolup ol tarafda (2) yörür érdiler. Ba'zıları Taş Havz'da yıǵnañ étip sākin érdiler. (3) Bularnıñ köpraqları aqalarındın töhmet bile köp nemerse alğan (4) ve uǵurlap hem köp mälların alğan ve eṭrāfnı tārāc étip hem (5) köp nemerse cem' kılıp hemeleri ğanī bolğan érdiler. Hāhişleri (6) bu érdi kim uşbu emvāl bile sağ ve selāmet İrān'ğa bargaylar. (7) 'İvāz Keldihān dégen Yomut kélip İrān üserā'larındın ba'zıları (8) bile dost bolup alarğa dédi: Men ser-dār bolup sizlerni (9) İrān'ğa alıp barur-men. Heme hoş vaqt bolup aña köp nemerse (10) bérmekniñ va'delerin étip anıñ bile köçüp Taş Havz'ğa bardılar. (11) Taş Havz'dağı esīrlar hem alarğa yār bolup özlerige 'Alī Muḥammed dégen (12) İrānī'ni hān étdiler. Andın soñ yolğa kirip Köhne Ürgenç tarafıge (13) revān boldılar. 'İvāz Keldihān bir kişi bile āheste Yomutlar'ğa (14) ḡaber yiberdi kim men esīrlerge ser-dār bolup alıp barur-men. Alarnıñ (15) emvāl u emti'a u dīnār u tengeleri be-ġāyet köpdür. Elbette taleb-kār [476a] (1) yigitler özlerini yetkürüp bu māl ğanīmetdin behre-mend bolsunlar. (2) Yomutlar bu ḡaberni eşitip on ékki miñdin köprañ kişi (3) cem' bolup yolğa kirdiler. Vaqtı kim 'Alī Muḥammed Hān 'İvāz Keldihān'nı rāh-ber (4) kılıp yolğa kirdi. Köhne Ürgenç'ge kélip cem' bolup bir néçe kün (5) turup meşķ ü maṭhare u azuķa şāyī'ni tutup yolğa kirip Mengayr (6) üstidin yörüp Qattıǵ Aqar Boyı'ğa kélip esīrlar su kötermekçi (7) boldılar. 'İvāz Keldihān men' kılıp dédi: Bu yerde su kötermen! Sunı (8) Yigen Kılıç'nıñ bendige bargandın soñ köterin! El-kışsa bularnı (9) sudın ötkerip Yigen Kılıç'nıñ bendige

tégürmey bir susız yerge (10) tüşürdi. Ol hãlda Yomut leşkeri be-yekbār hücüm étip kélip esīrlerniñ (11) eṭrāfların ihāṭa kılıp tüştiler. Ékki küngeçe eṭrāfların alıp (12) kamağandın soñ esīrler teşnelikdin bī-tāb bolup çeşmeler (13) kazdılar. Hīç biridin su çıkmadı. Andın soñ esīrler müteferriķ bolup (14) su ṭarafıge yüz kıya bērdiler. Ol vaḳṭda Yomutlar alarnıñ üstige (15) hücüm étip at salıp barıp ḳatlı kıla bērdiler. Ol esīrler [476b] (1) ol yerde andağ ḳatlı‘āmm boldılar kim alardın biri ḳutulmadı. (2) Yomutlar bī-nihāyet köp olcalarğa ige bolup hūrrem ü hoş-hāl (3) ḳabīleleriğa ḳaytıp bardılar. Hicretniñ miñ ékki yüz toḳsan (4) üçlençi yılıda Ḳazaḳ evbāşları hücüm étip ḳabīlelerğa talan sala bērdiler. (5) Ve yoldın ötkenlerni hem tārac éte bērdiler. Ol cümledin biri Ḳazaḳ’dın (6) altı yüz miḳdārı kişi Čavdur içide olturğan maḥdūmlardın (7) Maḥmūd İşān’nıñ obasığa ḳoyulup Maḥmūd İşān’nı öldürüp (8) köp mālarnı alıp kéte bērdiler. Čavdurlar ḥaber-dār bolup atlanıp (9) çıkıp izlerige tüşdiler. Ve Lozan Boyı’da izleridin yetip (10) uruş salıp Čavdurlar ğālib kēldi. Ḳazaḳlar’nı ḳatlı kıla (11) bērdiler. Ol yerde Ḳazaḳlar’dın bēş yüz kişidin köpraḳı ḳatlığa (12) yetdiler. Čavdurlar sālimen ve ğānimen ḳaytıp obalarığa bardılar. Hicretniñ (13) miñ ékki yüz toḳsan törtlençisinde Ḳalı Bēk atlıḡ Yomut (14) ékki yüz atlı Yomut birle Čārcūy’ğa barıp dört miñ ḳara kıy bile (15) Tācīk’niñ bir balasını alıp kēldiler. Buḥārā emīri bu vāḳı’adın [477a] (1) āġāhlıḳ tapıp İvanof’ğa nāme yiberip ol emvālını istirdādını (2) éltmes étipdür. İvanof ḥān ḥāzretlerige ‘arīza yiberip (3) emīrniñ éltmesin izḥār étipdür. Ḥān ḥāzretleri ḳoşbēgi (4) emr étdiler tā kim Yomut ḳabā’iliğa barıp ol emvālını Yomutlar’ğa (5) tapdurup alıp kēlgey. Ḳoşbēgi ta‘zīm kılıp çıkıp atlanıp (6) bir miḳdār nöker birle Yomut ḳabā’iliğa barıp Tācīk’ni balasını tapıp (7) aldı. Andın soñ dört miñ kıy üçün sekkiz miñ ṭılā’nı (8) ḳaraḳçılarga salıp alıp kēltürdi. Ḥān ḥāzretleri hemol sekkiz miñ (9) ṭılā’nı ve hemol Tācīk beççeni bir kişi birle Tört Köl’ge yiberdiler. İvanof (10) hoş-hāl bolup emīrniñ kişisige tapşurup yiberdi. **Maḥmūd** (11) **Yasavulbaşı’nıñ ma‘zūl bolğanınıñ keyfiyyeti.** Hicretniñ (12) miñ ékki yüz toḳsan bēşlençi yılıda ḥān ḥāzretleri tamāmı (13) erkān-ı devlet ve a‘yān-ı ḥaşmet birle atlanıp

şikār ‘azmın cezm étip (14) Köhne Ürgenç tarafıge bardılar. Ol eṭrāfda bir néçe kün
şikār étip aylanıp (15) kélip Pürsī’ğa tüşdiler. Ol yerde bu haber éşitildi kim
Çavdur’dın [477b] (1) bir cemā’a orduğa koyulmaḡnıñ şadedidedürler. Ba’zılar
dédiler: Alar bu işde (2) Maḡmūd Yasavulbaşı birle müttefik érmişler. Né üçün kim
Uraz Muḡammed dégen (3) bahadır kim Çavdur kim Maḡmūd Yasavulbaşı birle dost
ve anıñ kişisi (4) érdi. Ol cemā’anıñ aralarıda érmiş. Hān ḡazretleri yasavulbaşın (5)
bed-gümān bolup ḡazretlerige ṭaleb étip dédiler: (6) Çavdurlar’nıñ ṭaflarige kişi
yiberip körgil kim bu söz rāst mu ? (7) Yasavulbaşı ta’zīm kılıp ṭaşkarığa çıkıp dédi:
Çavdurlar’nıñ (8) né ḡaddları bardur kim mundaḡ işge mübāderet éte alḡaylar. Bes (9)
cüst-cūsın hem étmey arḡasın oltura bérdi. Ammā hān ḡazretleri imtiḡhān (10) yūzidin
bir kişige emr étdiler kim yasavulbaşınıñ ḡoşıdın (11) bir ḡaber alıp kélgil! Ol işniñ
cüst-cūsın étip yörüydür mü? (12) yā arḡasın olturupdur mu? Ol kişi kélip
yasavulbaşınıñ (13) ḡoşıdın ḡaber alıp kördi. Yasavulbaşı arḡasın olturupdur. (14)
Barıp hān ḡazretlerige ḡaber bérdi kim yasavulbaşı arḡasın (15) olturupdur. Hān
ḡazretleriniñ ol gümānları ta’yīḡa [478a] (1) mübeddel bolup ḡazab birle buyurdılar
kim Maḡmūd Yasavulbaşı’nı tutup bend (2) étdiler. Ve Baba Mehter’ge buyurdılar
kim Boldum Sāz’ğa barıp anıñ (3) arḡa ṭarafıda Maḡmūd Yasavulbaşı’nı yeri ve
ḡavlısı bar érdi. (4) ḡavlısını otladı ve Uraz Muḡammed Bahadır başlıḡ bed-gümānlıḡ
étılgen (5) kişilerniñ hemelerin öylerini otladılar. Hān (6) ḡazretleri Kızıl Ṭaḡır’ğa
tüşüp érdiler. Andın köçüp Helālī’ğa (7) kéldiler. Anda bir kéçe bolup értāñ birle
atlanıp kélip Ṭaḡta’nıñ (8) yavuşıda Yomut Ḳul Murād Serdār’nıñ yeride bār-gāh ve
serāperdeni (9) ber-pā kılıp tüşdiler. Ḳul Murād Serdār hān ḡazretlerige bir yahşı at
(10) pīş-keş étip köp ḡizmetler étdi. Béş mühr-dār hem béş yahşı at (11) ve béş ḡālī
birle kélip hān ḡazretlerige selām bértiler. Ve tamāmı (12) Yomutlar tuḡfe ü pīş-keşler
ve ḡālī ve Teke nemedler birle kélip hān ḡazretlerige (13) selām bérıp ‘izzet ü
ḡürmetler étdiler. Munıñ soḡḡı küni hān (14) ḡazretleri ol yerdin köçüp Aḡ Derbend’ge
kélip tüşüp (15) ol yerde hemege ser-pāy bérıp munıñ soḡḡı küni kélip Hıvaḡ’ğa

[478b] (1) tüşüp taht-ı devletde qarār tutdılar. Andın soñ emr étdiler: Çavdurlar’dın (2) her kişini Maḥmūd Yasavulbaşı’da ḥaqqı bolsa, alsun! (3) Çavdurlar’dın köp kişi yasavulbaşıda ḥaqqım bar dép, kældiler. Emr-i ‘ālī (4) birle Maḥmūd Yasavulbaşı’nıñ bés miñ tılā’sını alıp Çavdurlar’ğa (5) bértiler. Andın soñ Maḥmūd Yasavulbaşı’nı ‘azl étip ornıǵa (6) Raḥmanbérgeñ Eşikaqası’nı yasavulbaşı étdiler. Çavdur’nıñ (7) ser-gerdeliki mehterde qarār tutdı. Emr étdiler kim émdi Maḥmūd Yasavulbaşı (8) öyidin çıkmason! Maḥmūd Yasavulbaşı öyidin çıkmay öz (9) öyide maḥbūs bolup ‘ömriniñ āhırıǵa hemol maḥbūsılıǵda (10) qaldı. Yene uşbu yıl zuḥūrǵa yetken vāqı’atdın biri budur kim (11) başda Russiya ‘askeri kélip şehrni muḥāşara qılǵanda Raḥīmbérdi Bék (12) ibn Allāhbérdi Töre maǵfūrı Bāǵ-ı Şimāl dervāzeside qoyup érdiler. (13) Andaǵ kim zümürüd-i kilik beyān bolup érdi. Vaqtı kim Koffman şehrni şulḥ bile (14) alıp ‘askeri bile şehrge kirdi. Raḥīmbérdi Bék ehl-i ‘ıyālı ve bir néçe ḥizmet-kārı (15) birle qumǵa kirip Herāt taraflıǵe revāne boldı. Néçe künler yol yörüp Herāt’ǵa [479a] (1) bardı. Ve Herāt pād-şāhını körüp özini ma’lūm étdi. Herāt (2) şāhı aña köp i’zāz u ikrāmlar étip vāfir vazıfe ta’yın (3) qıldı. Raḥīmbérdi Bék bir néçe yıl Herāt’da turdı. Bir oǵlı bolup (4) atın ‘Abdu’llāh qoyup érdi. Bir kün ḥacc irādesin étip Herāt (5) şāhıdın ruḥşat alıp yolǵa kirip bir néçe kün yol yörügendin (6) soñ qarakçılarga tüşüp tamāmı emvālı tārācǵa kétdi. Andın soñ (7) aḥvāl-ı ḥarāb birle Teke iletıǵa kélip bir néçe ay fişāklıq birle zindeǵānlıq (8) étip soñra qattıǵ bī-mār boldı. Ve bir néçe kün bī-mārılıq birle yatıp bekā (9) ‘ālemiǵa rıḥlet étdi. Teke qabā’iliniñ kedḥüdāları tekfīn ü (10) techīzin étip namāzın oqup bir yerde emānet qoyup Hıvaq’ǵa kişi (11) yiberip ḥān ḥazretlerige bu ḥāldın āǵāhlıq bértiler. Ḥān ḥazretleri (12) Teke kedḥüdālarıǵa anıñ ehl-i ‘ıyālın ve meyyitin alıp kélmekniñ (13) emrin étip yiberdiler. Teke kedḥüdāları fermān mūcibi birle ‘amel étip (14) Raḥīmbérdi Bék’niñ meyyitin bir telatunǵa salıp tévege yüklep (15) ehl-i ‘ıyālını kecāvelerge mindürüp yolǵa kirip néçe künler [479b] (1) yol yörüp Hıvaq’ǵa yavuq kélgenleride faḳīr kim bu ḥurūf rāqımıdur-mén. (2) Raḥīmbérdi Bék’niñ Muḥammed Niyāz Bék ve Ata Cān Bék atlıǵ

ékki oğlu bile kim (3) ‘ammke-zâdelerimdürler vesâ’ır qarındaşlar birle istikbâllarığa çıkıp (4) Nayman’da koyulup hem-râh katıp Bâğ-ı Şimâl havlığa keltürüp tüşürdük kim (5) ol havlı Raḥîmbérdi Bék’niñ havlıları érdi, anda ‘Abdu’llâh Bék’ni (6) vâlidesi ve ékki hem-şîresi birle ḥaremge yiberip Raḥîmbérdi Bék’niñ (7) meyyitin ‘imâretğa éltip Allâhbérdi Töre’niñ gür-ḥâneleride (8) tofrağğa tapşurduq. Şıdḡ-ı Allâhu te‘âlâ. وما تدرى نفس باى ارض تموت (9) Hicretniñ miñ ékki yüz toḡsan altılançı yılıda Ata Cân (10) A’lem beḡā ‘âlemiğa ‘azm étip ornığa Muḥammed Resûl Âḡünd-re’is’ni a’lem étdiler. (11) Anıñ ornığa ‘Abdu’llâh Âḡünd ibn Ḳâzî İşrâd’nı re’is étdiler. (12) ‘Abdu’llâh Âḡünd be-ğâyet ‘âḡil ü müdîr ve dîn-dâr ü râst-girdâr ve heybetli (13) ve siyâsetli kişi érdiler. Çün re’is boldılar. Şerî‘at-ğarrânıñ (14) revâcığa sa‘ylar étip bāzârlarını tozladılar. Mescidler ve mekteb-ḥânelerni (15) âbâd étdiler. Ve köp yollarını tüzetdiler. Şehr ve şahrâ halkı ol ḡazretni [480a] (1) heybetleridin lertzân érdiler. Heme namâz-ḡân ve mes’ele-dân (2) boldılar. Hîç kimde ol yārâ yok érdi kim yol üstide şuffe yasağay (3) veyâ yollarda yığaç koyup müselmânlarğa yolını teñ ve tar éte alğaylar. (4) Erzâl ve evbâş cemâ‘alarından ba‘zıları ol ḡazretni Ayman Gül (5) laḡabı birle mülâḡḡab étmişdür érdiler. Ol uçurda Ramaḡ Ḥalîfe Şelman Gül (6) atlığ uḡrını tutup ḡatl étip kellesini keltürdi. Andın soñ (7) Ayman Gül nökerlerniñ saṡvetleridin lertzân bolup Hıvaḡ’ğa (8) kélip ḡân ḡazretleridin amân tilep kélip seyis-ḡâneğa kirdi. (9) Ve ḡân ḡazretlerige pîş-keş étip bir néçe at keltürdi. Ḥân (10) ḡazretleri anıñ ḡünâhın ‘afv étip Yañı Arıḡ’da aña cāy bértiler. (11) Ḳaraḡçılıḡdın tevbe ḡılıp ḡizmetde yörüdi. Soñra âteşek (12) keseli birle cihândın bardı. Bir kün ‘Abdu’llâh Re’is ḡân ḡazretlerige (13) du‘â’ ḡılmaḡ üçün kélip érdi. Ḥân ḡazretleri sordılar kim (14) ihtisâbnı şerî‘at-ğarrânıñ muḡtezâsıça étip yörür-siz mü? (15) Re’is İşân dédiler: Arı ihtisâbnı şerî‘at muḡtezâsıça [480b] (1) étip yörügenimiz üçün ba‘zı erzâl ve evbâşlar bizni Ayman Gül (2) laḡabı birle mülâḡḡab étipdürler. Ḥân ḡazretleri tebessüm étip dédiler: (3) Andaḡ bolsa bizde Ayman Gül’niñ atı bardur. Anı sizge béreli. Bes (4) Ayman Gül’ni atın ol ḡazretge bérp ihtisâbda aṡlâ ri‘âyet ve (5)

sustlıknı revā körmeñ dep te'kīd étdiler. Bes ĩşān (6) hoş-ħāl bolup Ayman Gül'nin atın minip ihtisābğa çıkıp (7) vilāyetğa yahşı niżām bėrdiler. Hicretnin min ĩkki yūz toksan (8) yettilençi yılı kırk atlı mıkđār Yomut kırğa barıp Qazaq'nın yūz (9) mıkđarı tēvelerin sūrūp kėlip ĩrdiler. Qazaqlar Russiya'ğa (10) 'arz ĩtip ĩvanof ĥān ĥāzretlerige 'arīza yiberip anıñ (11) istirdādını ĩltmes ĩtdi. Ĥān ĥāzretleri Ĥudāyār (12) Qoşbėgi'ğa emr ĩtdiler tā kim barıp Yomut'dın ol mālarnı (13) tapıp kėlgey. Qoşbėgi ta'zīm kılıp çıkıp atlanıp bir mıkđār (14) nōker birle Yomut üstige bardı. Ve Yomut kedĥūdaların cem' kılıp (15) emr-i 'ālīni alarğa tēgürdi. Ve kırğa kėtken Yomutlar'nı tapıp [481a] (1) kırdın kėltürgen tēvelerin tapdurup yoq bolğan tēvelerni (2) her birige yegirme tılā' bahā koyup tengesini tapdurup alıp qayıp (3) Ĥıvaq'ğa kėlip mülāzemetğa yetdi. Ĥān ĥāzretleri ol tēve (4) ve nuqūdını ĩvanof'ğa bėrip yiberdiler. ĩvanof Qazaqlar'ğa (5) tapşurdı. Uşbu yıl ĥān ĥāzretleri Russiya'dın (6) Muĥammed Murād Dīvānbėgi birle Raĥmetu'llāh Yasavulbaşı'nı kim ĩmdi qayıp (7) kėlmeydurğan Sibirlik bolup Qazanlı'ğa yiberilgen ĩrdiler. (8) Günāhlarnı 'afv ĩtip qayıtarıp Ĥıvaq'ğa yibermekniñ (9) ĩltmesin ĩtdiler. Russiya uluğları maşlaĥat birle bu sözni (10) enfaraťor-ı a'zamğa ma'lūm ĩtip yiberdiler. Enfaraťor-ı a'zam ĥān (11) ĥāzretlerinin ĩltmeslerini revā ĩtmekni řarīķ-i (12) mūrūvvetdin ba'īd kōrūp nā-'ilāc bolup alarğa qayıp (13) Ĥıvaq'ğa barmaq ruĥşatın bėrdi. Alar hoş-ħāl bolup kemāl-i sūrūr birle (14) Ĥıvaq şarafıge revāne boldılar. Alarnıñ Sibir bolup kėtkenlerige (15) yetti yıl bolup ĩrdi. Bir neçe kün yol yōrūp Ĥıvaq'ğa kėlip [481b] (1) āstān-būşlıķ şerefi birle mūrşerref boldılar. Ĥān ĥāzretleri (2) ģāyetde hoş-ħāl bolup alarğa kōp mihr-bānlıqlar kōrgüzüp (3) Muĥammed Murād Dīvānbėgi'nin dīvānbėgiligi Pehlevān Mīrzābaşı'ğa ve (4) Raĥmetu'llāh Yasavulbaşı'nın yasavulbaşılıķı ĩziniñ (5) oğlı Bėk Cān'ğa bir sebīl-i 'āriyet müfevvaż bolmışdur ĩrdi. (6) Mīrzābaşını burunğı mīrzābaşılıķ manşıbıda ve Bėk Cān'nı (7) burunğı ĩşikaķasılıķ manşıbıda bir řarār ĩtip Muĥammed Murād (8) Dīvānbėgi'ge dīvānbėgilik manşıbın ve Raĥmetu'llāh Yasavulbaşı'ğa (9) yasavulbaşılıķ manşıbın müsellemtutdılar. ĩkevleri ģāyetde (10)

hoş vakt boldılar. Andın soñ öylerige barıp ‘ıyāl u (11) eṭfālların körüp köp hoş-
hālлықlar dest bérđi. Muḥammed Murād (12) Dīvānbégi āstān-ı ‘ālīde revāc tapıp kün
künderin qadr u (13) menzılını artıp bār-gāh-ı ‘ālīniñ muqarrebleridin boldı. (14) Yomut
sergerdelikin hem aña tevfiż étdiler. Mīrzābaşınıñ (15) qurbı bu’dğa tebdıl tapıp
ğāyetde perīşān ve öz aḥvālını endīşesinde [482a] (1) ser-ā-sīme ve ḥayrān boldı. Bir kün
nihāyet bī-tāqat uşbu bir néçe (2) ebyātnı aytıp bir tenhālıq vaktını tapıp éltip ḥān
ḥazretleriniñ (3) qollarıǵa bérđi. **Ebyāt**

Maña ey şehim köp ‘itāb eyleme

(4) Ğam otıda baǵrım kebāb eyleme

Zegānga bérıp bülbul ornıda cāy

(5) Humā-yı hem-nişīn ‘uqāb eyleme

Qılıp yād şāyeste ḥizmetlerim

Ḥaṭā’ birle (6) sehvim ḥesāb eyle

Tüzüp şoḥbet ehl-i cehālet bile

Kemāl élidin (7) ictināb eyleme

Qavıp meclisiñdin meni ğayrını

Makāmımda nā’ib (8) menāb eyleme. Çün ḥān ḥazretleri bu ebyātnı müṭāle’a
qılıp (9) maẓmūnıdın āgāh boldılar. Bu sözler ḥātırlarıǵa ağır kélip érđi. (10)
Dīvānbégi ḥazretlerige kélgende ol ebyātnı dīvānbeginiñ (11) qolıǵa bérıp
mīrzābaşıdın rencīde-ḥātır bolǵanlarınıñ izḥārın (12) étdiler. Dīvānbégi hem
mīrzābaşıdın köp rencīde-ḥātır bolup (13) çıqıp öz qoşıǵa kélip İbrāhīm Sultān
Çapaçı’ǵa kim anıñ (14) muqarrebleri cümlesidin érđi, ebyāt bérıp ḥān ḥazretlerige
(15) anıñ bu ebyātnı bérıp ḥātır-ı ḥümāyūnıǵa nā-ḥoş kélgenin beyān étdi. Çün [482b]
(1) İbrāhīm Sultān bir şā’ir hoş beyān érđi. Fi’l-bedīhe anıñ ol (2) bés beytice bu bés

beyt bile cevāb ayıtdı. **Ebyāt**

Elā ey edeb resmini (3) bilmegen

Bu ʔavr ile ʃehge ʔıʔāb eyleme

Birev ʃād olup tapsa (4) öz rütbetin

Sén öz cānıŋge köp ‘azāb eyleme

Bérıp ʔızmetiŋdin (5) zarar yurtğa

Yene déme anı ʔesāb eyleme

Çü cāhil özün-sén (6) déseŋ yaʃsıdur

Geh cehl ehlidin ictināb eyleme

ʔased otını (7) tız étip sīnede

Ol ot içre baŋrıŋ kebāb eyleme

(8) Muḥammed Murād Dīvānbégi anıŋ bu cevābıdın ʔoş-ḥāl bolup fī’l-ḥāl (9) birev birle mīrzābaşığa irsāl étđi. Mīrzābaşı ol ebyātını (10) müʔāle‘asıdın bir ʔadd uçup ol ebyātını ḥān ḥazretlerige (11) bérgenidin köp nādim ve peşīmān boldı. Hicretniŋ miŋ (12) ékki yüz toḡsan sekkizlençi yılda Merv Tekeleri’din sekkiz yüz atlı Ceyḥūn’dın (13) ötüp Russiya’ğa ʔapavul urmaḡ niyyeti birle atlanıp ʔıkıp rīk-i (14) Ḥ’ārezm’din ötüp Ceyḥūn kenārığa kélip bir néçe kime tapıp (15) deryādın ötüp eṯrāfını tārāc étmekke iştiŋāl körgüzdiler. [483a] (1) Russiya ‘askeri bu ḥāldın āgāh bolup ʔıkıp alarnıŋ ʔaraflarıge (2) top ve tüfeng atmaḡ bünyād étdiler. Tekeler oḡğa tāb kéltüre almay (3) hezīmetğa yüz ʔoydılar. Üç kişi alardın Russiya ‘askeriniŋ (4) ʔollarığa tüşđi. Russiya ḥākimi alarnı zindānda (5) maḥbūs étip ʔoyup sekkiz yıldın soŋ yiberipdürler. Vaḡtī kim (6) Teke Russiya’dın basıldı. Deryādın ötüp Feteng üstige (7) kéldiler. Feteng kedḥüdāları cem‘ bolup alar birle ḥaberleşdiler. (8) Tekeler dédiler: Bizler maşlaḥat birle Russiya’ğa ʔapavul urmaḡ üçün (9) ʔıkıp érdük. El-ḥāl sizlerge

mihmāndur-miz. Kérékdür kim bizlerge (10) mihmāndārılık étkey-sizler. Kedhüdālar kabūl kılıp bir néçe öküz ve koy (11) ve bir miqdār yağ ve pirinç ve at yemi ve külte hāzırlamağğa muqayyed boldılar. (12) Ve qal‘adın taşqarıda olturğan iletğa hem āheste haber bérıp (13) ‘ıyāl u etfālların fī‘l-hāl qal‘ağa köçürmekke emr étdiler. (14) İlet hemol kéçe içide tamāmı ‘ıyāl u etfāl u emvāllarını alıp (15) qal‘ağa kirdiler. Çün akşām ötüp kündüz boldı. Tekeler dostlıqnı [483b] (1) düşmanlıqğa mübeddel étip ehl-i Feteng’ge aqsūm boldılar. Halk kaçıp (2) qal‘ağa kire bérđiler. Kedhüdālar bu hāldın Hıvaq’ğa haber yiberdiler. Tekeler (3) qal‘anın taşqarısında qalğan aḥmāl u eşqālını talap (4) qal‘anın dervāzesi aldıge kélip ḥāhladılar kim qal‘ağa kirgeyler. (5) Ahālī ok atıp Tekeler’din üç kişini öldürdiler. Tekeler (6) ölüglerin tilediler. Ehl-i Feteng bérmediler. Tekeler nā-‘ilāc bolup (7) köp koy ve téve ve qara māl sürüp alğan olcaların at ve tévelerge (8) yüklep qumğa kirip Merv tarafıge kaytdılar. Vaqtı kim Feteng’ni haberçisi (9) Hıvaq’ğa keldi. Tekeler’niñ Feteng’ge hücum étkenlerinin (10) haberin bérđi. Hān ḥazretleri buyurdılar: Hudāyār Qoşbégi ve Hākīm Atalık (11) nökerler birle barsunlar! Bes Ramaq ve Hudāyār ve Raḥmanbérgen Bay ve Pehlevān (12) Niyāz Yüzbaşı Gāzī Ābād ve Şāh Ābād ve Manaq ve Taş Havz atları birle (13) bularğa hem-rāh bolup Béş Arıq ve Hezāresb athıların hem alıp altı yüzdin (14) azraq atlı birle Feteng’ge bardılar kördiler kim Tekeler qayıp (15) kétipdürler. Tilediler kim izleridin bargaylar. Ba‘zılar dédiler: [484a] (1) Alar sekkiz yüz atlıdur. Hemelerinin qollarıda ḥayrlı multuqları (2) bardur. Sizler bu sehl ve az atlı birle alarnıñ izleridin barganıñız (3) yaḥşı érmesdür. Bu söz bularğa ma‘qūl bolup ta‘qībniñ terkīn (4) étip kaytdılar. Hudāyār Qoşbégi Hākīm Atalık birle Hıvaq’ğa kélip (5) hān ḥazretlerini körüp vāqı‘anı beyān kıldılar. Bu vāqı‘adın (6) sekkiz yıl ötkendin soñ üç Teke Heleng mevzi‘ide kim Taş Havz’nıñ (7) arqa kün batar tarafıda vāqı’dür, olturumlu Teke qarındaşlarının (8) yanığa kélip dépdürler: Mundın sekkiz yıl burun bizler Merv’din (9) sekkiz yüz atlı bolup Russiya’nı çapmaq üçün Tört Gül’ğa kélip (10) érdük. Yoldaşlarımız Russiya’nıñ oqlarığa tāb kéltüre (11) almay basılıp kéttiler. Bizler qolğa

tüşüp henüzğaça Russiya'nın (12) bendide érdük. El-ḥāl¹⁵ andın maḥlaş tapıp kéle turur-miz. Uşbu yıl (13) Muḥammed Rızā Atalık cihāndın barıp andın Muḥammed Şālih Bék ve Muḥammed Şafā Bék (14) atlıg ékki oğul qaldı. Hān ḥazretleri Şāh Niyāz Bék ibn (15) Ḥamzād Qoşbégi'ni kim anı Bék Cān Bék dér érdiler, anıñ [484b] (1) ornıga atalık étdiler. Hicretniñ miñ ékki yüz toqsan (2) toqquzlançı yılıda İbrāhīm H'āce kim ḥānqāhda Seyyid Ata Biy H'āceler'din (3) Seyyid Muḥammed H'āce Mütevellī'niñ oğlu érdi, ve ḥān ḥazretlerige (4) tağalık nisbeti bar érdi. Bu sebebdin şehrge kélip (5) ḥān ḥazretlerinin mülāzemetleride bolur érdi. Ol (6) eşnāda Çavdur içide Hāl Muḥammed İşān atlıg bir kişi serkeşlik bünyād (7) étdi. Hān ḥazretleri İbrāhīm H'āce'ni anıñ gūştābīga (8) me'mūr étdiler. İbrāhīm H'āce Ġāzī Ābād ve Anbar ve Qılıç Bay (9) ve Taş Havz atlıları bile Çavdur üstige barıp İşānnı (10) destgır étip kaytıp keldi. Hān ḥazretleri köp ḥoş-ḥāl (11) bolup İbrāhīm H'āce'ga köp mihr-bānlıqlar körgüzdiler. (12) Ve ḥizmet étken ser-gerde ve nökerlerge en'āmlar bérıp hemelerin (13) ḥoş-ḥāl étdiler. İbrāhīm H'āce bara bara dergāh-ı 'ālīde be-ğāyet (14) muqarreb bolup ḥān ḥazretleri mehter ve qoşbégidağı yurtñıñ ve kırların (15) alıp İbrāhīm H'āce'ga tapşurdılar. Bularda maḥz-ı mehter ve qoşbégi [485a] (1) dégen atdın başqa néme qalmadı. Ve Muḥammed Ya'qūb ibn 'Abdu'r-raḥīm Bay'nı (2) kim evlād-ı Mīr 'Alī'din érdi. Dīvān étdiler. Anı ḥalq ḥ'ācenıñ (3) dīvānı dér érdiler. Yurtñıñ tamāmı defteri anıñ qolıda (4) turdı. Uşbu yıl ḥān ḥazretleri Petersburg vilāyeti 'azmın (5) cezm étip orunlarıda Töre Murād Töre'ni cāy-nişin étip (6) ḥizmetiğa İbrāhīm H'āce'ni ta'yin kılıp ve şehrniñ mīr-şeblikin (7) 'Abdu'r-raḥīm Serheng'ga tefvīz étip ḥizmet-i ḥümāyūnlarıda (8) Muḥammed Murād Dīvānbégi ve Yūsuf Muḥarrem ve Muḥammed Muḥarrem ve gayriḥümni alıp kétip (9) üç aydın köprak müddetda kaytıp keldiler. Kétkende Qonrat (10) üstidin kétip érdiler. Kélgende hem ol yoldın keldiler. Heme (11) istiḳbāllarığa çıkıp yurtda 'aceb bir ḥoş-ḥālлық peydā boldı. (12) Bu seferde Veys Baba Kervānbaşı ḥān ḥazretleriğa şāyeste (13) ḥizmetler

¹⁵ Metinde “الحال” şeklinde yazılmıştır.

étip Һазретлериде қурб ve menzilet peydā қıldı. Вақтī kim (14) Һан Һазретleri Petersburg’дın қайтıp кéлип таһт-ı devletde (15) қарār tutdılar. İbrāhīm H̱āce’ға mihr-bānlıqlar körgüzüp [485b] (1) bi’l-külliyе özlerige vezīr-i cümle’l-mülk étdiler. Ammā İbrāhīm H̱āce be-gāyet müdebbir (2) ve kārđān kiři érdi. Vilāyetға yahşı nizāmlar bérđi. H̱ān (3) Һазретleri anıñ re’yi birle burunğı pād-şāhlarға Һizmet (4) étip ótken қадīmü’l-Һizmet ve devlet-Һāhlarıñ evlādların (5) tapıp ata babalarınıñ orunlarıda ber-қарār étdiler. (6) Meşel Қılıч Бék ibn Маһмүд Бék ibn Şāh Murād İnaқ’нı babasınıñ (7) ornıda olturguzup inaқ étdiler. Ve Raһmanbérgen (8) Бék ibn Allāhbérgen ibn Hudāybérgen Бék ibn Allāhbérđi (9) Töre maғfurnı Manқıt atalıқı ‘Anh Bay Atalıқ’нı ornıға (10) atalıқ étdiler. Ve Töre Murād Бék ibn Yahşı Murād Бék ibn (11) Baba Cān Бék ibn Allāhbérđi Töre’ni Uyғur atalıқınıñ ornıға (12) atalıқ étdiler. Ve Hudāyār Қoşbégi’niñ birāderi Allāh Yār (13) Бék’ni hem atalıқ étdiler. Қıpçaқ atalıқı Һakīm Atalıқ cihān-ı fānīdin (14) vedā’ қıldı. Oғlı ‘Abdu’llāh Бék’ni atasınıñ ornıға (15) atalıқ étdiler. Ve Muһammed Murād Biy Baba Biy’niñ ornıға biy boldı. Taғay [486a] (1) Mīrāb’niñ oғlı Qādir Бék atasınıñ ornıға mīr-āb boldı. (2) Artuқ Biy’niñ oғlı ‘Abdu’llāh Бék birāder-zādesi ‘İvaз Biy’niñ (3) ornıға biy boldı. ‘İvaз Murād Biy’niñ oғlı Seyyid Бék atasınıñ (4) ornıға biy boldı. Ve Muһammed Kerīm Mīrāb ibn Sulţān Mīrāb’niñ oғlı (5) Nūru’llāh Бék mīrāb boldı. ‘Abdu’llāh Бék ibn Ata Niyāз Бék ibn ‘Abdu’s-settār (6) Бék ibn ‘Abdu’-cabbār Бék ibn Dustān Қoşbégi ibn Ādīne Muһammed Atalıқ (7) maғfurnı mīrāb étdiler kim bu ‘Abdu’llāh Mīrāb Zāğçı Бék laқabı bile (8) mülāққabdur. Қıpçaқ Qutluқ Muһammed Бék’niñ evlādıdın Aһmed Бék inaқ (9) boldı. Ve Бék Cān Atalıқ’нı Gurlen’ға Һākim étdiler. Ve Raһmanbérgen (10) Atalıқ’нı Қılıч Bay’ға Һākim étdiler. Ve Nūru’llāh Mīrāb’нı Kāt’ға (11) Һākim étdiler. Ve her mīzānda bu ‘amel-dārlarнı şehrler ve қal’aların (12) salғutların ündürüp kélmekға yiberür érdiler. Salғutnıñ (13) deh-yek ve çaparları bularға te’alluқ tapar érdi. Bularға (14) mundın başқа me’Һazlar hem ta’yīn étdiler. El-қışşa tamāmı қадīmü’l-Һizmet (15) devlet-Һāhlarıñ evlādlarını түrlүg en’āmlar ve

cāh u mertebeler bile hürrem [486b] (1) ü hoş-ḥāl étdiler. Ve İbrāhīm H̱āce'nin 'ammke-zādesi Seyyid 'Abdu'llāh (2) H̱āce'ni Hezāresb'ge ḥākim étdiler. Ol avānda Teke evbāşlarıdın (3) bir cemā'a kélip rīk-i H̱ārezm'de yörgenlerge çapavul urup (4) bir miqdār otunçı ve kömürçilerni sürüp kétdiler. Seyyid 'Abdu'llāh (5) H̱āce bu ḥaberni eşitip bir miqdār nöker bile barıp alar bile uruşup (6) şikest bérıp çapavul urup alğan tamāmı emvāllarını (7) қарақçıların қollarıdın alıp dört tirig ve altı kelle bile (8) kélip elṭāf-ı şāhāneğa mazḥar boldı. Andın soñ vilāyet uğrı (9) ve қарақçılarıdın ferāğat tapıp ra'ıyyetnin aralarıda emniyyet (10) peydā boldı. Bir néçe yıl bu ʔarīqada āsūdelik bile ötüp hicretnin (11) miñ ve üç yüz törtlençi yılı ve şafer ayıda Muḥammed Rızā Töre ibn Allāh Qulı (12) Bahadır H̱ān beḳā 'ālemiğa 'azm étip andın dört oğul qaldı. (13) Evvelğısı 'İvāz Muḥammed Bék ékkilençisi Muḥammed Naḫar Bék üçlençisi Muḥammed Emīn (14) Bék törtlençisi Muḥammed Şāliḥ Bék érdi. Bu vāqı'adın bés ay (15) ötkendin soñ yene uşbu yılda kim it yılı érdi. Receb ayının [487a] (1) evā'ilide İltüzer İnaḫ ibn Raḥmanbérdi Biy mağfūr dārū'l-fenādın (2) dārū'l-beḳāğa riḥlet körgüzüp andın yetti oğul yād-gār qaldı. (3) Evvelğısı 'Abdu'r-raḥīm Bék ékkilençisi Töre Murād Bék üçlençisi (4) 'Abdu'l-kerīm Bék törtlençisi 'Abdu'llāh Bék béslençisi Muḥammed Şāliḥ Bék (5) altılançısı 'Abdu'l-ḥālīḳ Bék yettilençisi Muḥammed Murād Bék'dür. Yene uşbu yıl (6) 'İsā Töre ibn Raḥīm Qulı H̱ān mağfūr ḥacc niyyeti bile ḥān ḥāzretleridin (7) ruḥşat ḥāşıl kılıp şa'bān-ı mu'azzamnıñ on yettilençiside şenbih küni (8) H̱ıvaḳ'dın çıkıp yolğa kirdiler. Bu seyrleride menzil-be-menzil bargan (9) yerleride 'acā'ibāt ve ğarā'ibātın né körseler kitābet ḳaydığa (10) kirgüzüp bir seyāḥat-nāme bitidiler. Ve anda sözni 'ibāret aralık (11) bile beyān étip belāğatnıñ dādın bértiler. Né üçün kim (12) ol ḥāzret bir fāzıl süḥandān ve şā'ir-i hoş-beyān érdiler kim (13) öz lāyın H̱üsrevī teḥalluşı bile müteḥalliş étip şı'r hem aytur érdiler. Beytü'l-ḥaramnıñ (14) ziyāreti şevḳide bir ḳaşīde aytıpdurlar. Uşbu beyt andındur. (15) **Beyt**

Ey hoş ol devlet ki sa'y eylep şafā vü mervede

bolmas İsmā‘īl dék mīnāda [487b] (1) kırbān harem. Ve bu beyt ol kaşıdeniñ maқта‘ıdur. **Beyt**

(2) Seyr-i gülşen hüsrevige kélmese hoş né ‘aceb

ārzū könlidedür keşt-i (3) biyābān harem. El-kışsa köp vilāyetlerniñ seyrin étip İstanbul’ğa (4) barıp halīfe hāzretleri birle muşāhabet ü muvāneset étip hāzīneleriniñ (5) seyrin étip İstanbul’niñ ‘acā’ibātları seyrin étip (6) Mekke-i mu‘azzamğa barıp tamāmı menāsik-i haccnıñ şerā’iñin be-cā kéltürüp (7) andın soñ Medīne-i münevverige barıp resūl-i ekrem şalla’llahu‘aleyhi ve’s-selemniñ (8) ravza-i şerīfleriniñ ziyāretlerin étip andın (9) soñ Kuds-i şerīfge barıp Mescid-i Akşā’niñ ziyāretin étip (10) ve ol yerlerde yatğan tamāmı enbiyā ‘aleyhim eş-şalavatü’l İslāmniñ (11) ziyāretlerin étip hicretniñ miñ üç yüz beşlençiside (12) kaytıp kélip tamāmı hıış ve akrabāları birle körüşüp hān hāzretlerini (13) körüp hān hāzretleri pürsiş-i müşfikāne birle köp mihr-bānlıklar (14) körgüzdiler. Mundın ékki yıl miqdārı ötüp hicretniñ miñ (15) üç yüz yettilençiside şıgır yılı İbrāhīm Hıace rihlet kösin urup [488a] (1) cihān-ı fānīdin serāy-ı bākīğa vedā‘ kılıp andın dört oğul (2) kaldı. Evvelğısı İsmā‘īl Hıace ékkilençi İslām Hıace üçlençi İshāk (3) Hıace törtlençi Muḥammed Ya‘kūb Hıace érdi. Pehlevān Mīrzābaşı anıñ (4) tārīḫ-i vefātı üçün kim beş yegirme beyt miqdārı ayıtdı. Faķīrniñ yādında (5) kalğanı uşbu bir beyt érdi. **Beyt**

Kāmil ol seyyid yüzün körmey (6) dédi

Hıace İbrāhīm cennet cāy-gāh. Maḥfī kalmasun kim bu tārīḫ (7) ‘aded yüzidin altmış ziyād érdi. ‘Amel-i ta‘mīye birle seyyid yüzün körmey (8) dép sin ‘adediniñ isķātığa işāret étipdür. Çün (9) sin altmışdur. Altmış sākıt bolsa tārīḫ dürüst bolur. Çün (10) İbrāhīm Hıace cihāndın bardı. Hān hāzretleri Seyyid ‘Abdu’llāh (11) Hıace’ni Hezāresb’dın kéltürüp anıñ ornığa kām-maķām (12) étdiler. Ve İslām Hıace ibn İbrāhīm Hıace’ni Hezāresb’ge ḥākim étip (13) yiberdiler. Mundın bir yıl ötüp hicretniñ miñ üç yüz on (14) birlençiside İbrāhīm Hıace’niñ dīvānı Muḥammed Ya‘kūb Dīvān

kim (15) sill keselige mübtelâ érdi. Cihân-ı fânîdin, ‘âlem-i bâķîġa yüz koydı. Andın [488b] (1) ‘Abdu’r-raġîm atlıġ bir oġul ġaldı. Hân ġazretleri anı (2) atasınıġ ornıġa dîvân étdiler. Çün ‘Abdu’r-raġîm yaş (3) érdi. Seyyid ‘Abdu’llâh H̡âce’niġ Hezâresb’de ġâkim érkenide Muġammed Emîn (4) déġen bir ġişisi bar érdi kim Hezâresb’ge niżâm bérip tamâmı Hezâresb (5) ahâlîleriniġ du‘â’ların alıp yörür érdi. Anı kéltürüp (6) ‘Abdu’r-raġîm’niġ yanıda koydı tâ kim defter-dârlıġ ve fuġarâ-perverlik (7) rüsûminıġ te‘allümin étkey soġra dîvânlıķnıġ özi Seyyid ‘Abdu’llâh (8) H̡âce’niġ ra’yıça ‘Abdu’r-raġîm’de turmay Muġammed Emîn’ge intikâl étip (9) anı Muġammed Emîn Dîvân dédiler. Uşbu yıl ‘İsâ Töre cihân-ı (10) fânîġa vedâ’ ġılıp andın oġul ġalmadı. Hicretniġ miġ (11) üç yüz on üçlençi yılıda Ķadem Yasavulbaşı cihândın (12) barıp anıġ ornıġa Yûnus Muġarrem’ni yasavulbaşı étdiler. (13) Sene hicrîniġ miġ üç yüz on törtlençiside muvâfıķ (14) biçin yılı ġân ġazretleri Peterburg seferi ‘azmın cezm étip (15) şeh-zâde ‘Abîdu’llâh Töre’ni orunlarında cây-nişin étip [489a] (1) ġizmetleriġa Seyyid ‘Abdu’llâh H̡âce’ni ta’yîn étip ġizmetleride (2) Muġammed Murâd Dîvânbéġi ve Muġammed Muġarrem ve Yûnus Yasavulbaşı ve ġayrihümni (3) hem-râġ ġılıp Peterburg ġarafıġe kétdiler. Bir néçe aydın soġ (4) devlet birle yene saġ ve selâmet kélip istikbâllarıġa çıkıp (5) vilâyetde ‘aceb ġoş-vâġtlıķ peydâ boldı. Hân ġazretleri kélip (6) taġt u devletde ġarâr tutdılar. Hicretniġ miġ üç yüz (7) on altılançiside ve şevvâl ayı ve penc-şenbih künide Seyyid ‘Abdu’llâh (8) H̡âce beķâ ‘âlemiġa ġirâm étip andın Muġammed Emîn H̡âce ve Sa‘du’llâh H̡âce atlıġ (9) ékki oġul ġaldı. Hân ġazretleri İslâm H̡âce’ni Seyyid ‘Abdu’llâh (10) H̡âce’ni ornıda ġâ’im-maķâm étdiler. Mundın bir yıl ötkendin soġ (11) Hân ġazretleri Muġammed Niyâz Dîvân’ġa Tâze Bâġ ġavlısın yıķıp (12) ornıġa bir ġavlı taşdın binâ ġılmaķnı buyurdılar. Hicretniġ (13) miġ üç yüz on sekkizlençi yılı ve zû’l-ġiccenin beşlençiside (14) dû-şenbih küni ġazret-i şeh-zâde-i zamân ve velî-‘ahd-ı devrân emri ‘âlî (15) birle Taşķend’ge kétmekke me’mûr bolup Ĥüseyin Muġammed Bay ve Amânkéldi Bay [489b] (1) ġizmetleride kétmekke ta’yîn taptılar. Bes şeh-zâde-i cihân

(2) İbrāhīm H̱āce ibn Ya‘kūb H̱āce ve Şāhib Nāzar Bay ibn Baba Mehter ve (3) ‘Āşūr Muḥarrem ve ğayrihüm birle mezkūr bolğan künde Taşkend ‘azmın étdiler. (4) Barıp Taşkend’niñ seyrin étip bir néçe kün turup andın (5) soñ H̱ārezm tarafıge mürāca‘at körgüzüp bir néçe aynıñ içide (6) devlet birle qayıp kélip peder-büzürgü aralarının dest-büşlikları (7) şerni birle müşerref boldılar. Hicretniñ miñ üç yüz (8) on tokkuzlançı yılıda Muḥammed Murād Dīvānbégi ‘ālem-i fānīğa (9) vedā‘ kıldı. Andın altı oğul qaldı. Evvelğısı Hüseyn Muḥammed Bay (10) ékkilençisi Amānkéldi Bay üçlençisi Şeyḥ Nāzar Bay törtlençisi (11) Qutlı Qadem béşlençisi Qatlı Murād Bay altılançısı Hudāybérgey Bay’dur. (12) Hicretniñ yegirmelençi yılı Yomut evbaşları her tarafdın (13) tuğyān étip yolçıları talap mälların tārāc étmekni başladılar. (14) Ve Ustā Şafer ‘Alī dégen Yomut salgutnı bérmedi. Bu sözlerniñ (15) istimā‘ıdın ḥān ḥāzretlerige ğāzab-ı müstevlī bolup tamāmı Özbek [490a] (1) ve Çavdur ve Ata ve Qaradaşlı leşkerlerin cem‘ kıılıp şeh-zāde Seyyid ‘Abdu’llāh (2) Töre’ni orunlarıda cāy-nişin étip yanlarıda Şeyḥ Nāzar Bay’ni (3) qoyup Yomut üstige revān boldılar. Bu seferleride ḥāzret-i (4) şeh-zāde-i Seyyid İsfendiyār Töre dāme iqbālehu hem ‘inān érdiler. (5) Çün Yomut üstige bardılar. Nūr Cān Bahadır’ni bir miqdār leşker bile (6) Ustā Şafer ‘Alī’niñ üstige me’mūr étdiler. Nūr Cān Bahadır (7) barıp bir miqdār atışğandın soñ Ustā Şafer ‘Alī’ni dest-gīr (8) étip başın késip ḥavlısın tārāc étip ve otlap başın (9) alıp kéldi. Andın soñ ḥān ḥāzretleri ḥāzret-i Seyyid İsfendiyār (10) Töre dāme devletehüni Taḥta tarafıge irsāl étip özleri köç (11) kıılıp Taş Havz tarafıge revān boldılar. Barıp Taş Havz’ğa (12) tüşüp anda on tört kün miqdārı tevaqquf étdiler. (13) Ve Naķīb H̱āce’ni salgut almaqğa me’mūr étip Taḥta’ğa yibermiş (14) érdiler. Çün ḥāzret-i Seyyid İsfendiyār Töre dāme devletehü Taḥta tarafıge (15) ‘azm étdiler. Çün Taḥta’ğa bardılar. Anda ḥavlılarıge tüşüp [490b] (1) qarār tutdılar. Bir tarafdın fuqarā éşitip kimniñ Yomutlar’da (2) ḥaqqları bolsa ‘arz éte bértiler. Şeh-zāde-i cihān nökerlerge (3) buyurup urup alıp bére bértiler. Māl talanğan kişiler (4) hem ‘arz étip şeh-zādeniñ emr-i ‘ālīleri bile nökerler ugrı (5) ve evbaşlardın urup tapdurup bére

bérdiler. Tamāmı (6) H̄ārezm ahālīleridin kimniñ Yomut'da haqqı bolsa haber eşitip (7) kélip Yomutlar'dın haqqların aldılar. Şeh-zāde on üç kün (8) miqdārı Tahta'da turdılar. Kişi qalmadı kim Yomut'da haqqı bolup (9) ol haqqını almayın qalğan bolğay. Andın şeh-zāde atlanıp Taş Havz (10) tarafıge revān boldılar. Naķīb H̄āce henüz salğutnı ündürüp (11) bolğanı yok érdi. Ol Tahta'da qaldı. Yanıda bir miqdār nökerni şeh-zāde (12) salğut ündürmek üçün qoyup kétip érdiler. Alar bile (13) salğut ündürmekke muqayyed boldı. Şeh-zāde rikāb-ı hümāyūnlarıdağı (14) leşkerleri bile Taş Havz'ğa barıp pād-şāh-ı 'ālī-cāhnıñ (15) mülāzemetleri şerefi bile müşerref boldı. H̄ān hazretleri şeh-zādeniñ [491a] (1) Tahta'da étken işlerinin haberlerin kün-be-kün eşitip gāyetde (2) hoş-ḥāl ve minnet-dār érdiler. Hazretlerige kélgen hemānā āğūşlarığa (3) alıp körüşüp fevka'l-'āde nevāziş ve mihr-bānlıqlar (4) izhārın étip köp minnet-dār boldılar. Munıñ soñğı küni (5) h̄ān hazretleri atlanıp yolğa kirip Helālī'ğa barıp tüştiler. (6) Ve andın atlanıp Köhne Ürgenç'ge barıp qarār tutdılar. Ve anda (7) bolğan Evliyāu'llāhnıñ mezār-ı feyz āşārlarınıñ ziyāretlerin (8) étip köp nezrler ve şadaqalar bérıp hemeni hoş-ḥāl étip (9) ve on beş kün miqdārı Köhne Ürgenç'de turup andın soñ (10) 'inān-ı 'azīmetlerin Hıvaq tarafıge ma'tūf étip tecemmül-i 'acebī bile yolğa (11) kirip yörüdiler. Her élniñ kim üstidin öter érdiler. (12) Ol élniñ sağır kebīrdin tamāmı ahālīleri imām u mü'ezzınleri bile (13) istikbāllarığa çıkıp yol üstide turup fātiḥa bérıp (14) ve du'ā' kılıp qalır érdiler. Bu tarīkada beş kün yol yörüp (15) Hıvaq'nıñ yavuķığa kélgenleride tamāmı 'ulemā' ve tamāmı Hıvaq ahālīleri [491b] (1) istikbāllarığa çıkıp du'ā'-yı devletlerin étdiler. Faķırğa (2) tārīḥ-i ṭaberini Fārsī tilidin Türk tilige tercüme étmek ḥizmetin buyurup (3) érdiler. Bu sebebdin rikāb-ı hümāyūnda kéte almay emr-i 'ālīleri (4) birle qalıp érdim. Minhüm istikbāllarığa çıkıp du'ā' kıldım. Çün (5) gāyet şān-ı şevket ve şükūh-ı ḥaşmet birle kélip şehрге kirip (6) taht u devletde qarār tutdılar. Munıñ soñğı küni bir gāzelni kim (7) tehniyet-i kudūmları üçün aytıp érdim. Hazretleriğa ol (8) gāzelni bérildi. Ol gāzel budur: **Gāzel**

Seferdin kaytaban nuşret bile (9) şāh-ı cihān kélđi.

Hemānā élni cānsız tenlerige tāze cān (10) kélđi.

Tüfeng ve top şadāsıdın kılıp gerdün kulağın ker

(11) tezelzül körgüzüp satvet bile çün qahremān kélđi.

Siyāset otığa (12) örtep barı bağı u ‘inād ehlin

ser-ā-ser barça kişverni kılıp (13) dārü’l-āmān kélđi.

‘Adāletni şi‘ār eylep fesād ehlini ẖ‘ār eylep

(14) keremler āşıkār eylep şeh kέtti sitān kélđi.

Yetelmey érđi ermānda (15) néçe dermānde-i ğam-gīn

hemol üftāde-i miskīnlerni eylep şād-mān kélđi.

[492a]

(1) Firāk eyyāmı pāyānga yetip kέtdi ğam-ı külfet

meserret-i meymenet ornığa (2) anıñ tev’emān kélđi.

(3) Beyānī ẖürde-i nazmıñnı allıda nişār étgil

bi-ḥamdi’llāh ki devlet birle şāh-ı ẖürdedān kélđi.

Munıñ soñğı küni (4) yene bir qaşīde hem aytıp éltip ḥazretlerige bérildi. Ol qaşīde budur: **Qaşīde**

(5) Sipās şenā’ ḥamd bī-ḥadd san

aḡa kim érür şāni‘-i kün fe-kān

(6) barı ‘ālem ehligе ḥallāk hem

mürebbīdür ol qādir-i ğaybdān

(7) tüvānā u dānā u binā durur

‘ayāndur aḡa āşıkār u nihān

- (8) cihān cihān ehlidin bī-niyāz
alardın aṇadur né sūd u ziyān
- (9) émes güneh ve atığa mümkin anıñ
ve şavl-ı ‘aḳūl fuḥūl-ı cihān
- (10) né şan‘atda ğaflet né ‘acz u kuşūr
né esbāb-ı ālet aṇadur a‘vān
- (11) binā ḳıldı şun‘ini bānīleri
mu‘allaḳ muṭābıḳ tokḳuz āsmān
- (12) kevākib ‘anāşır-ı mevālīd hem
zemīn ü zamān ve mekīn ü mekān
- (13) alarda né mevcūd ése barığa
vücūd étđi iḥsān-ı kirān tā kirān
- (14) hem insānnı tofraḳdın ĩcād étip
anı eyledi dehrde ḥükümṛān
- (15) barı ‘ālem ehliniñ ḥālīḳıdur
ṭufeylīni aḥīre’z-zamān

- [492b] (1) kim ol ‘ālem ehligе raḥmet durur
hem oldur resūl heme ins [ü] cān
- (2) ḳamer boldı bir barmaḳı birle şıḳḳ
hecr érđi éligide tesbīḥ-ḥ‘ān
- (3) ‘urūc étđi nāsūtdın laḥẓada

- aḡa isti‘ānet béríp müste‘ān
- (4) tapıp ḡurb re’yet bile ittiḡād
su’ālīga boldı ‘aḡā tev’emān
- (5) benī barı āl-ı aṣḡābığa
ṣalātü’s-selāmın ḡaḡḡ étşün revān
- (6) sipās u dürūd izidin bir néce
söz ile ṣehim medḡin étgüm beyān
- (7) ḡü terk-i felek ḡıldı māḡını terk
kélip boldı ol laḡḡada berre-bān
- (8) anıḡ bīmidin bürdnıḡ kerki bat
kétip boldı dehrdin bī-niṣān
- (9) berāber hemān boldı kāfūr meṣḡ
ser-ā-ser cihān boldı bir bostān
- (10) hevā-yi mu‘tedil cān-fezādur nesīm
bulutlar ṣādef-vār gevher-feṣān
- (11) ḡılıp verd-i aḡmer özin cilve-ger
ciger ṣevḡidin bülbul otlıḡ fiḡān
- (12) bahār-āferīnge hezār-āferīn
niṣār-ı hezār-āferīn miḡ revān
- (13) cihān ḡikmetidin tapıp zīb-efzā

münevver mu‘aṭṭar durur ḥuldāṣiyān¹⁶

(14) tikenlerdin eylep pedīdār gül

çemen şahnını kıldı reşk-i cinān

(15) gül üstide fiṭrat¹⁷ şebnemleri

dürr-i nābgadur melāmet-resān

[493a] (1) bu mevsimde gül-zārdur tağ deşt

nümāyān bolup lāle erguvān

(2) senā’ aytıban néçe miñ til bile

sipāside sūsen durur terze-bān

(3) ḥas ḥār eṣcār güller açıp

cihān reng-be-reng gül bile gülistān

(4) ve yebān bir birleşir yek [i]le

anıñ ḥamdıda boldı raṭbū’l-liṣān

(5) mu‘aşferni aşfer kılıp derd-i ‘ışk

bu vādīde sargardın çün za‘ferān

(6) yetip sūnbül-i terge yüz pīç-tāb

ḥinnā-yı yār éligi üçün nā-tüvān

(7) karar-ı nergis aṣlā közin yummayın

temāṣānı bilmiş ḡanīmet bu ān

¹⁶ Metinde “خلدشان” olarak yazılmıştır.

¹⁷ Metinde “فطرات” şeklinde yazılmıştır.

- (8) ḥiyābānda şaff bağlamış servler
 kélürler dében şāh kétti sitān
- (9) ḳayu şāh kim şāhlar şāhıdur
 selāṭīndin a'lā aṇa 'izz [ü] şān
- (10) érür ismi Şāh Muḥammed Raḥīm
 bahādır ebu'l-feth şāhib-ḳırān
- (11) ra'ıyyet zamānıda emīn bolup
 érür barça él luṭfıdın şād-mān
- (12) ıçıp ḳurt ile ḳoy bir yerde su
 ḳoy üstide turğay ḳılur āşiyān
- (13) érür ehl bérür muḳavvīdin
 ve hem bā'ış-i emndür hem amān
- (14) birevge kerem éligin açsa eger
 hemānā ékki éligidür baḥr-ı kān
- (15) sehāvetde andağ ki ḥātem durur
 'adāletde andağ ki Nūşīrevān
- [493b] (1) şecā'at ara üveyli kim pūr-i Zāl
 celādet ara üveyli kim ḳahremān
- (2) Yomut müfsidi baş kötermiş édi
 bolup müttefīḳ bir néçe ḳaltabān
- (3) fesād ehligi yetmese gūş-tāb

- démes bu falāndur bu ibn-i fülān
- (4) bir Ādemni bir fûls üçün qatl éter
né yaḥşı qalur éligidin né yaman
- (5) çü şeh boldı āgāh bu ḥāldın
ra‘iyyet üçün boldı āzurde-cān
- (6) vilāyetni seyrin bahāne kılıp
revān boldılar meşel şîr-i jiyān
- (7) fesād ehli başığa yüz rüsteḥîz
salıp tîğıdın aqdı deryā-yı kan
- (8) kılıp zūr-mend élni ékkini bend
‘inād ehlini kıldı bî-ḥān-mān
- (9) néçeniñ öyin otlaban yıqdılar
néçege kerem kıldılar bî-kerān
- (10) vilāyetlerin çünki seyr étdiler
bu yanğa soñ étdiler ‘aṭf-ı ‘inān
- (11) Beyānî çü bu seyrde yoq édi
bu bā‘iş bile boldı mücez-i beyān
- (12) Āgehî bu ‘ādil şehinşāhnıñ
ḥayātın özün kılgā-sén cāvidān
- (13) cihānda devām eyleben ser-bülend
né maqşûdı érse ‘aṭā kıl revān

(14) vaqtı kim bu ʔarīḳada Yomutlar'nıñ ‘amelleri cezāların bérđiler. (15) Andın soñ Yomutlar'nıñ şūrışleri pest boldı. [494a] (1) Naḳīb H̱āce hem Yomutlar'nıñ salḡutların ündürüp kélđi. (2) Hicretniñ miñ üç yüz yegirme birlençisi ve tavişkan yılıda (3) Muḡammed Niyāz Maḡzūm Dīvān Tāze Bāḡ ḡavlısınıñ bināsını itmāmḡa (4) tégürđi. ḡavlınıñ eṡrāf dīvārı taşdın bolup içi çūb-kārı (5) bolmış érđi. Faḡīr anıñ evşāfı ve tāriḡhini bu ʔarīḳa aytdım. **Tārīḡ**

(6) شاه محمد رحيم خان زمين زمان

ظل ظليل خداست بر همه بندگان

(7) كلشن اقبال او در دو جهان تازه باد

تازه شد از همتش كلشن باغ جهان

(8) كرد بنای عجيب مثل بهشت برين

هر كه تماشا نمود شد متعجب بر آن

(9) قصر خورنق مثال داشته چندین قصور

هر يك او كوييا سرزده بر آسمان

(10) رنگ برنگ ابواب اوز اينها باب او

پيچ هوا تاب او بر همه راحت رسان

(11) فرش ز سنك رخام رنگش همان سيم خام

ميخ درش همچو جام سقف همان كلستان

(12) كنكراهيش ز سنك مثل زمرد برنگ

چون صنم شوخ شنك سرکش جلوه كنان

(13) سال نبايد بجد گفت بياني چنين

حولی شاهانه شاه سليمان نشان

(14) Bu tāriḡ ḡesābda yetti ‘aded kem kélip érđi. ‘Amel-i ta‘miye birle ebced goft (15)

dép yetti ‘adedni idhāl étildi. Yene Tāze Bāg hāvlısının aldıda [494b] (1) bir kiçik medresege müştemil bolğan mescidniñ çüb-kārı binā étilmekiniñ (2) hem emrin étip érdiler. Ol mescidniñ hem bināsı (3) uşbu yıl itmāmğa yetip érdi. Anıñ üçün bu tārīhni aytlıp érdi.

(4) تاریخ مسجد و مدرسه چوپن

(5) شاه محمد رحيم خان عدالت شيعار

کرد عملهای خير از كرمش آشكار

(6) پهلو هر حويلش مدرسه مسجدي

کرد نباشد ز سنك كرده زهم سنك عار

(7) ليك همين مسجد مدرسه چوپين شده

از همه شود خوبتر وز همه شد استوار

(8) باد بسی پايدار دولت هم عمر او

اين عمل خير را كرده بسی پايدار

(9) ديد بيانی تمام يافت بنا گفت اين

مدرسه مسجد شاه بشد چوبكار

(10) Uşbu yıl hāzret-i şehzāde-i zamān ve velī‘ahd-ı devrān hāzretleri emr-i (11) ‘ālī birle Peterburg tarafıge kétmekke me’mūr bolup hıızmetlerige (12) Muḥammed Vefā Kervānbaşı ve İslām H’āce ta’yīn taptılar. Bes şehzāde-i (13) cihān delvniñ altılancısı ve zū’l-ka‘deniñ hem altılancısı (14) ve şenbih küni érdi. Ol tarafge ‘āzim boldılar. Ve bir néçe aydın (15) soñ devlet birle yene qayıtp kældiler. Faḫīr tārīh seyrleri üçün [495a] (1) bir néçe ebyāt aytıp barıp mülāzemet ser-ā-ser sa‘ādetleriğa müşerref (2) bolup ol ebyātnı mübārek qollarığa bérdim. Pürsiş-i müşfikāne birle mihr-bānlık (3) körgüzüp olturmaq ruḫşatın bértiler. Ve tārīhni muḫāle‘a kılıp (4) maḫbūl-i mübārek hāṭırları bolup köp iltifātler étdiler. Ol tārīh budur:

- (5) Encümler ile dāyir olup mihr āsmān
Kıldı ʔulū‘ mihr kibi şarkdın revān
- (6) Nūrı münevver eyledi H̱ārezm mülkini
Boldı tolup sürūr ile él köŋli şād-mān
- (7) Ya‘nī geh kældiler sefer berr [ü] baḥrdın
Ëylep cihānnı seyrini şehzāde-i cihān
- (8) Dünyā-yı ‘acāyibātını pest ü bülendini
Kördiler émdi boldılar él içre kārṽān
- (9) Tapdı ‘urūc cāhları üç i‘tiyān
Boldı füzūn teraḳḳī-yi miḳdār ref‘-i şān
- (10) Maḥzūn köŋüller érdi besī müntazirleri
Közlerge tīreraḳ édi bu tīre ḥāk-dān
- (11) Yüz şükr kim Ḥudāy kerīm eyleben kerem
Kıldı icābet ile du‘ā’larnı tev’emān
- (12) Közlerge nūr yetdi köŋüllerge hem sürūr
Güyā geh cismnerge ḥulūl étdi tāze cān
- (13) Tārīḥ-i seyr yetdi Beyānī bu nev‘ kim
İsfendiyār Cān Töre keldi bu kün amān

(14) Uşbu yıl Ata Cān Töre beḳā ‘ālemiḡa yüz ḳoyup andın Muḥammed Emīn Töre

(15) ve Seyyid Ġāzī Töre ve Seydu’llāh Töre atlıḡ üç oḡul yād-gār ḳaldı. [495b] (1)

Faḳīr anıḡ tārīḥ-i vefātın ba‘zı ḥālātıḡa müştemil étip bu ṯarīḳada (2) aytıp érdim kim

tārīḥ

- صد دریغ این جهان بی بنیاد
- (3) داد بیداد داده یافت مراد
ای چه غداری است در نفسی
- (4) خاک صد خانه را دهد بر باد
بحساب محاسبان جهان
- (5) راست ناید جفای این کیاد
با تا جان تو ره چها کرده
- (6) بود او همچو تیغ از فولاد
در همه علم فضل ماهر بود
- (7) نیک داننده صلاح فساد
فیلسوف زمانه خود شد
- (8) کرده تقویم ها ز خود ایجاد
بود چابک سوار رستم دهر
- (9) تیر او بر خطا نمی افتاد
حضرت شاه را برادر هم
- (10) چه برادر که چاکر منقاد
شد سفر کرده حاجی الحرمین
- (11) اندر آفاق کرد سیر بلاد
آمده گوشه گیر عزلت شد
- (12) بعبادات حق شده معتاد
هم شده از ره روان اهل طریق
- (13) از مشایخ نموده استسعاد

جویی را که خود بگندم کان

(14) کرده بود از برای خود بنیاد

در سوی شرق او بمدرسه

(15) زینتش نیز کرده بود زیاد

مقبره ساخت اندر و بر خود

[496a] (1) چاره نیست زین برای عباد

کرد تکلیف چون بحولی خویش

(2) بقبولش نمود شه دلشاد

کرد ارسال عطای پنهانی

(3) تا که برخرجها شود امداد

بس سواری شده بگندم کان

(4) متوجه شد از طریق و داد

با همه شاه زاده خدما

(5) جمله ارکان دولت اجناد

در رهش فرش کرد پای انداز

(6) از متاع جهان ثمین کساد

به نثارش ز درهم دینار

(7) کرد ایثار مقدمش بمراد

همه را داد خلعت فاخر

(8) هیچ فردی نماند از افراد

چون ضیافت اخیر شد بس شاه

(9) شد سواری باسب رخس نژاد

بر ارگ آمدند در ساعت

(10) با همه خیل با همه اولاد

آنکه ایوان مملکت را بود

(11) ذات عالی صفات او چو عماد

عمل خیر اندرین عالم

(12) کرد بر مقتضای استعداد

شفقت کرده بی وطن ها را

(13) حولی باغ جای باشمش داد

چون ز حق امر ارجعی آمد لا

(14) وقت رجعت بمدا است معاد

سال خرکوش بود اواخر قوس

(15) چله قوس عمر تاب کشاد

چون ز گیتی بعرصه عقبی

[496b] (1) همچو شیر زیان قدم بنهاد

سال تاریخ اوبیانی گفت

داد (2) از دست این خراب آباد

لیک جز یک الف درین مصرع

(3) هیچ نشمرد از حروف احاد. Ol ḥazret özlerin kām-rān teḥālluṣı birle mütēḥalliṣ (4) étip ṣi'r hem aytur érdiler. Ma'lūm bolsun kim ḥān ḥazretleri (5) be-ḡāyet muṣṣıfıḳ-i fuḳarā ve be-ḡāyet ḥayr-dost kiṣi érdiler. Köp medreseler (6) ve mescidler binā kıldılar. Ve köp medreselerniñ binālarığa (7) sebeb boldılar. Andaḡ kim Muḥammed Murād Dīvānbégi bir medrese binā kıldı. (8) Ve Yūsuf Muḥarrem'ge buyurup bir medrese binā kıldılar. Ve Ḳadem Yasavulbaşı (9) bir medrese binā kıldı.

Ve İbrāhīm H̄āce bir medrese binā kıldı. Ve Yūsuf (10) Yasavulbaşı bir medrese binā kıldı. Ve Hüseyn Muhammed Bay bir medrese (11) binā kıldı. Ve Dost A'lem bir medrese binā kıldı. Ve aḳẓā'l ḳuẓāt (12) Ḳāẓī Muhammed Müslīm bir medrese binā kıldı. Ve İslām H̄āce bir menārli medrese (13) binā kıldı. Bu binālarının hemeleri ol ḥazretniḡ terḡībleri (14) birle boldı. Yene Nūru'llāh Bék atlıḡ ḥavlılarının etḡrāfıda (15) hem köp bī-vaṭanları vaṭanlı étdiler. Ve yene Tāze Bāḡ etḡrāfıda hem [497a] (1) köp bī-vaṭanları vaṭanlı étdiler. Ve dört 'ālī mescid binā kıldurup (2) Tāze Bāḡ'da vaṭan tutḡan bī-vaṭanlar dört mescid ḳavmı boldılar. (3) Yene Yaḡı Ḳal'a'da Nūru'llāh Bék ḥavlı ve bāḡlarının şarḳ-ı şimāl ṭarafıda (4) köp bī-vaṭanları vaṭanlı étdiler. Ve bir 'ālī mescid binā kıldurup (5) ol yerni Sulṭān Ābād ismi birle mevsūm étdiler. Ol mescidniḡ (6) ḳavmı yüz öyli boldı. El-ḥaḳḳ köp yerlerni ābād étdiler. Köp mescidler (7) ve medreseler ve ḳarı-ḥāneler binā bolup köp yerler ābādān boldı. (8) Ve ḥalāyık hem **الناس على دين ملوكهم** muḳteẓāsiḳa 'amel-i ḥayrḡa rāḡıb bolup (9) ḥattā Muhammed Penā[h] Bay dégen Mescid-i Kelān'nıḡ arḳa ṭarafıda bir medrese binā kıldı. (10) ve Ḳarı Bezzāz Yūsuf Bék ibn Fāẓıl Biy maḡfūrniḡ öz maḥallesidaḡı (11) ḥavlılarının ornıda bir menārli medrese binā kıldı. Hicretniḡ (12) miḡ ve üç yüz yegirme ékkilenḱiside Muhammed Muḥarrem medresesiniḡ (13) bināsını itmāmḡa téḡürüp faḳīrdin tārīḡ ayıtmāḱ éltmesin étip (14) érđi. Bu tārīḡni aytılp érđi. **Tārīḡ**

اندر زمان شاه محمد رحيم خان *

(15) خوارزم پر شد از اثر خير بى شمار * اندیشه تفكر او

[497b] (1) بود خير خلق * شه بايد اينچنين ز هر لطف كرد كار * يك محرمش كه

(2) بود محمد با مراد * بسيار كرده از عمل خير آشكار * امسال نيز كرد يكي مدرسه بنا *

(3) با مسجدی كه شد عمل خير پايدار * مسجد شده ز مسجد اقصی نمونه *

(4) هم مدرسه ز نام كوكتاش كرده عار * هر طاق آسمان شده

(5) طاق رواق او * ايوان حجر ها بهوا شد چو نو بهار * سالی بنای

(6) او ز بیانی شنیدنی ست * گفت * این بنای بنده شاه کرم شعار *

(7) Hicretniñ miñ üç yüz yegirme üçlençiside muvāfıķ yılan (8) yılı cedīniñ on ékkilençisi se-şenbih küni érdi kim server-i (9) eṭıbbā Yahşı Murād Bék ibn Baba Cān Bék ibn Allāhbérđi Töre saķyallāhu (10) serāhü yetmiş dört yaşlarıda cihān-ı fānīğa vedā‘ kıldılar. (11) Ol hāzretđin üç oğul yād-gār kıaldı. Evvelğısı Kātıl Murād (12) Bék ékkilençi Töre Murād Atalık üçlençisi Pehlevān Niyāz Bék (13) érđi. Hicretniñ miñ üç yüz yegirme törtlençiside kim delvniñ (14) yegirme béslençisi érđi. Ve yılķı yılıdın on kün ötüp (15) érđi. Né üçün kim terk-i ḥesābınıñ evvelin néme delvdin i‘tibār [498a]

(1) éterler. Ve zū‘l-ḥiccenin on sekkizlençisi ve dū-şenbih künide Allāh Yār (2) Töre ibn Seyyid Muḥammed Ḥān kim ḥān hāzretlerinin kiçik birāderleri (3) kırķ yetti yaşlarıda cihān-ı fānīğa vedā‘ kılıp andın Bağbek (4) Töre atlığ bir oğul yād-gār kıaldı. Çün hicretniñ miñ ve üç yüz (5) yegirme béslençi yılı kirdi. Bu yıl koy yılı érđi. Ḥān hāzretleri (6) bu yıl altmış üç yaşlarığa kirip érdiler. Resūl-i ekrem (7) şalla’llahu ‘aleyhi ve’s-sellemni yaşlarığa kirgenlerinin şükrānesi (8) üçün yaş toyı bérmeķni hāzret-i velī‘ahđ-ı devrān ve şehzāde-i (9) cihānga emr étdiler. Şehzāde-i cihān İslām Ḥ‘āce’ğa buyurup (10) bir uluğ toy başladılar. Faķīr ol toynıñ ta‘rīzide bir kaşīde (11) aytdım kim toy tārīḥiğa hem müştemil érđi. Ol kaşīde budur. **Kaşīde**

(12) sulṭān-ı ḥāver çün ḥıml-i taḥṭı üze tapdı karār

élge kerem āyīnidin luṭfını kıldı āşikār

(13) kim élni kışnıñ leşkeri öylerde maḥşūr eyleben

tersān hem lerzān étip kılmış édi zār nizār

(14) çün ġālib oldu i‘tidāl-i ‘adlını nevrin kıldı fāş

boldı ber-ā-ber bir biri birle hemān leyl ü nehār

(15) peyveste bārān barışı sīr-āb kıldı yeryüzin

boldı ser-ā-ser yeryüzi andın ‘aceb bir sebze-vār

- [498b] (1) toldı cihān güldin açıp güllerni eşcār nebāt
bir bostān boldı cihān ezhār anda bī-şümār
- (2) gülşende şeftālūglı bolmışdur ot dēk şu‘lezen
andağ ki mey tābı bile kızmış gül ruhsār-ı yār
- (3) her yanga sular hem akıp esti nesīm-i cān-fezā
feyz ü şafā birle tolup kaldı barı dār u diyār
- (4) bād eyleben ferāşlık gülşenni hasdın kıldı bāk
pestī bulut saqqāsı su yer birle pest oldı ğubār
- (5) ferş zümürüd kefen bile mefrūş boldı yeryüzi
firdevsge boldı cihān H̄ārezm ile āyīne-dār
- (6) tertīb birle servler şaff tartıban turmış barı
ādābnıñ resmi bile hizmetdedürler bā-veķār
- (7) āyīn tizmişler bérıp tolmış vilāyet ser-be-ser
kim altmış üç yaşğa kiripdürler şeh-i ihsān-şi‘ār
- (8) eylep bīmer yaşını şükri üçün şāhāne toy
fermān bile başlatdılar şehzāde İsfendiyār
- (9) néçe vilāyetdin kişi yıǵnaldı uşbu toyğa
ehl-i ḥademlerdür barı él aldıda ḥācet-ber-ār
- (10) ehl-i ṭarīķat ḥaylı hem bir yanda mesken tutdılar
ḥalka qurup zıkr aytaban dēr érdiler yā bir bār

- (11) ‘ilm ehli bir yandın kélip çün boldılar hargeh-nişîn
kıldılar ‘ilm fıkhdın zıkr mesā’il-i ihtiyār
- (12) şî‘r ehli her yanda yörüp eş‘ār fikrin eyleben
bu toy tārîhi üçün fikretke érdiler dūçār
- (13) ‘ayş u şarab ehli tüzüp her yanda türlüg bezmler
‘işret éli birle tolup érdi yemîn birle yesār
- (14) sâzın muğannîler nevâ tüzdi tüzüp dilkeş edā’
ğam-gîñ köñüllerga bolup bezm içre yār-ı ğam-güsār
- (15) gül-çehre sākîler yörüp bezm-i şarabnı kızdurup
cām u şurāhîni kılıp anda kıtār ender kıtār
- [499a] (1) nâz edā’ birle kılıp her laḥza izhār-ı vefā
her dem tutup bezm ehligc cān-ı sîr-âb-ı hoş-güvār
- (2) her yandın él Hıvâk sarı yüz koydılar hoş-hâl olup
başdın ayak H̱ārezm éli keldi heme hıred-i kibār
- (3) havlı yanında hoş tutupdurlar tamāmı hırfe-ger
néler köñüllerge tüşer bolsa barı ol yerde bar
- (4) çün kim Yomutlar’ğa haber tüşmiş édi ol hayldın
bu toyğa yüz koydılar fî’l-hâl köp sansız süvār
- (5) at çapdılar kayğu salıp feryād efġānlar bile
at sudraban bir birige zāhir kılıp kîn niķār
- (6) geh pehlevānlarga güreş tutdurdılar meydān ara

vehni bilā-nāzik bolur munda reh-i nāmūs ‘ār

(7) geh dārbāz oynap evvelīn bir néçe bey‘atlar bile

zāhir kılp türüg hūner körgüzdi élge iktidār

(8) geh rūsī bey‘at ba‘zı hem rūs u yafğına taşvīriyyeti

körgüzdi bu hem devr-i ‘aceb bir kudret-i perverd-gār

(9) kim körgüzür élge ‘aceb vūs‘atlı meydānı neberd

gāhā anıñ bir yanında zāhir kılpur ‘ālī-yi hışār

(10) gāhā arabalarını at köz aldıda sudrap yörür

gāhā uçanlarını revān eyler telātumlı bihār

(11) gāhā ékki leşker kélip eyler uruş bir ‘arşada

topdın tüfengdin dem-be-dem zāhir kılpur dūd-ı şerār

(12) gāhā néçe bī-çāreğa mekr ü firīb eylep ‘ayān

ğaddārılık āyīnini sāz étđi néçe nā-be-kār

(13) gāhā oyun birle bolur köp nāzenīnler cılve-ger

kim barçasıdur sitemin ra‘nā-ğadd lāle-‘izār

(14) bu nev‘ köp nīreng ile élge temāşā bérđi ol

él anı hayrānı bolup tapdı arada iştiḥār

(15) çün toy ‘ayş [u] ‘işret ü envā‘ ḥayret bile

encāmığa yetđi zihī iḥsān luṭf-ı şehriyār

[499b] (1) kélgen kişi başdın ayak boldı zer ü zīverge ğarķ

bu toyda kim kéymeyin (2) qaldı libās-ı zer-nigār

dédi Beyānī şāhıǵa toyını tārihi üçün

(3) ey ékki munça ‘ömr ile bol bu cihānda ber-ķarār.

Hicretniñ miñ ékki yüz yegirme (4) altılançısıda muvāfık biçin yılı ve sünbüleniñ yegirme béşlençiside (5) ve şa‘bān-ı mu‘azzamnıñ yegirmeside Töre Murād Töre kim hān hāzretleriniñ (6) birāderleri érdiler. Éllik tört yaşlarıda cihān-ı fānīdin (7) serāy-ı bāķīǵa riħlet körgüzdiler. Ol hāzretdin ékki oǵul (8) yād-gār qaldı. Biri Raħmanķulı Töre ve biri Hudāyķulı Töre’dürler. Ol hāzret (9) muħib-i ‘ulemā’ ve muħib-i aķrabā érdiler kim tīz tīz tamāmı aķrabānı cem‘ kılıp ittihād (10) dék renglik țarīķidin bir zerre münħarif bolmay kemāl muħabbet ü meveddet (11) birle muşāħabet ü muvāneset körgüzür érdiler. Bizler tamāmı aķa ini bile (12) da‘vetleri mūcibice meclislerige hāzır bolur érdük. Hāhişleri (13) bu érdi kim bizlerni bir laħza hāzretleridin cūdā kılmaǵaylar. (14) Ve özlerin murādı teħalluşı bile mūteħalliş étip şı‘r hem aytur érdiler. Çün raħīl-i (15) ‘ālem-i beķā boldılar. Faķīrǵa mūfāraķatlarıdın ‘aceb bir bī-ťāķatlık [500a] (1) dest bérıp ol ıztırāb bu ğazelni aytmaķımǵa sebeb boldı. Ğazel

(2) devr-i cevri ğamlı köñlimni yene eylep ğamīn

zāhir étđi cevır üze cevır eyleben kīn üzre kīn

(3) bildim ey dünyā-yı fānī sende yoķ érken vefā

kim saña kélse ğamīn kéđdi bolup zār-i ğazīn

(4) bérmedin kimlerge sén yüz al [u] nīreng ile reng

ķılmađın kimlerni yüz miñ ‘özr ile türbet-nişīn

(5) nā-murād étđin murādı dék mūkerrem zātın

kim éđi ğül-zār ma‘nā içre fikri ħurde-bīn

(6) aķrabāǵa bir muħabbetli birāder érđi ol

bes köñüllerge édi mihri anıñ naqş-ı nig'ın

(7) dost qoldın kétدی émdi āh efğāndın né sūd

raḥmetige nā'il étkey anı Rabbū'l-'ālemīn

(8) ey Beyānī eyle şāhıñnıñ du'ā'-yı devletin

kim aña pūste bolğay Teñriniñ luḥfı mu'ın

(9) ḥān ḥāzretleri şı'rge köp zevk kıldılar. Ve özleri hem (10) burundın fīrūz teḥalluşı birle müteḥalliş bolup şı'r aytur érdiler. Sonraq (11) şı'rğa köpraq ḥarīş boldılar. Her kişiniñ şı'r aytmaqğa sehl qābiliyyeti (12) bolsa nev'ī şı'rlerni aytıp dergāh-ı 'ālīğa alıp bara bérdir. Şā'irlerniñ (13) 'adedi kim bés kırkğa yavuk bardı. 'Alī Muḥarrem'niñ (14) Aḥmed atlıg bir oğlu bar érdi. Ol hem özini Ṭabībī teḥalluşı birle müteḥalliş étip şı'r (15) aytmaq başladı. Ḥān ḥāzretleri öz ğazelleridin yüz ğazelni şā'irlerga [500b] (1) bérıp buyurdılar: Muña bī-rūlik étip ğazel aytıñlar. Her biri (2) aña bī-rūlik étip yüz ğazel aytdılar. Ḥān ḥāzretleri (3) talebiğa emr étdiler tā kim ol ğazellerni meşnevī zamīnide cem' kılıp (4) bir kitāb étkey. Ṭabībī fermān mūcibi bile 'amel kılıp ol ğazellerni cem' kılıp (5) bir ğazelni yazmaqçı bolğanda meşnevī bile ol ğazelni aytğan kim (6) érkenin beyān étip bu ṭarīqada tamāmı ğazellerni cem' kılıp tamām étip (7) ol kitābğa mecmū'atū'ş-şu'arā at koyuldı. Anıñ itmāmı hem uşbu yıl (8) vāqı' bolup érdi. Faḳīr aña bu tāriḥni aytdım. **Tārīḥ**

(9) İlāhī şehin-şeh kişver-penāh

kim oldur keremli 'adāletli şāh

(10) anıñ dem-be-dem 'ömrin eylep ziyād

devām eyle taḥt-ı 'adāletde şāh

(11) çü bardur 'ulūm u fūnūn mu'iddni

kerem 'ilm fenn ehligeḍür fenni

(12) étip ‘ilm-i fażl ehligé iltifāt

alargā çıkardı cihān içre at

(13) Ṭabībī geh devr-i şā‘ir-i muḥterem

nétey anı eṭvārın eylep raḳam

(14) ma‘ārifde özni tutar köp ‘arīf

mecālisde dağı ḥarīf zarīf

(15) bir āyinedür sözleri ser-be-ser

rumūz anı ‘aksidedür cilve-ger

[501a] (1) aḡa emr étip ol şeh bī-bedel

öz eş‘ārıdın tapşurup yüz ġazel

(2) dédiler muḡa kim ki birev olup

ġazel aytmış fikret ile tolup

(3) anı aytġanlar kim érkenni bil

barın meşnevī zımnıda cem‘ kııl

(4) bolup şād-mān yudı ol muḥterem

ḥazīn köñli mirātıdın zeng-i ġam

(5) bu ḥızmet izide étip ihtimām

kim bés ékki yılda étdi tamām

(6) Beyānī kıılıp fikr-i tārīḡ bat

dédim şı‘rdin ḳaldı ‘ālemde at

(7) Yūsuf Bék ibn Fāzıl Biy maġfūrın ġavlısı kim öz maḡallesidedür. (8) Ata Cān

Töre mağfūrğa tüşüp érdi. Ata Cān Töre anı qarı bezzāzğa (9) satıp érdi. Qarı bezzāz havlını yıqıp ornıda bir yahşı medrese (10) bināsın başlap érdi. Uşbu yıl itmāmğa yetip aña tārīḥ (11) aytmaq éltmesin étip érdi. Anıñ üçün bu tārīḥni aytıldı.

(12) şāh-ı ‘ālemğa devām étse du‘ā’-yı ‘ālem éli

anı haqqıda henüz dehr élidin bu devr-i āz

(13) kim anıñ devride dehr ehli érür māyil-i ḥayr

bu dağı dehrde her ḥayrğa bardur enbāz

(14) Teñri kün kündin anıñ devletin étsün efzūn

eyleben taht-ı ‘adālet üze ‘ömrini dirāz

(15) anı¹⁸ re’yiğa qarap qarī ḥayr endīşe

eyledi bir ‘amel-i ḥayr bināsın āgāz

[501b] (1) urdın cehl-i nihālın qoparıp medrese

salıban él yüzige ‘ilm eşikin (2) étdi bāz

éşitip anı Beyānī dédi tārīḥini kim

urda étdi (3) binā-yı medrese qarı bezzāz.

Hān ḥazretleri heftede ékki kün cum‘a ve (4) dū-şenbih aqşāmlarıda ‘ulemā’ birle şöḥbet tüzüp kitāb-ḥānlık (5) étdürür érdiler. Andağ kim Yūsuf Ḥacī Āḥund ve İsmā‘īl Ḥāce Āḥund (6) ve Hudāybérgeñ Āḥund ve ‘ālem-i ‘ulūm-i ma‘kūl u menkūl Dāmollā Muḥammed Resūl ve faḳīr (7) ḥaḳīr meclis-i hümāyūnlarığa heftede ékki mertebe ḥāzır bolup kitāb-ḥānlık (8) éter érdük. Gāhā Dāmollā Muḥammed Resūl birle ékevimiz kirip şöḥbet-i (9) hümāyūnlarıda kitāb-ḥānlık bolur érdi. Ve sipāhīler (10) ve törelerni hem kitāb-ḥānlık éterge tergīb éter érdiler. (11) Bes heme kitāb-ḥān

¹⁸ Metinde “آبی” şeklinde yazılmıştır.

boldılar. El-kışsa **الناس على دين ملوكهم** nın (12) muḳteżāsıça tamāmı vilāyet ḥalkı kitāb-
ḥān boldılar. (13) Andağ kim Nevāyī ‘aleyhi’r-raḥme dépdürler: **Beyt** Şāh-ı deryā
(14) ve ḥalk érür enhār, ékkisiniñ sūyğa bir meze yār. Ötken (15) yıl Ḥakīm Atalık’nın
oğlu ‘Abdu’llāh Atalık cihāndın barıp ornığa [502a] (1) Muḥammed Şafā Bék dégen
oğlını atalık étip érdiler. Bu yıl Seyyid Biy (2) ibn ‘İvaż Murād Biy dünyādın ötüp
ornığa Şālih Atalık’nın aḥtuḳı (3) Uluğ Bék ibn Ata Cān Bék’ni biy étdiler. Ve
Nūru’llāh Bék ibn Baba Cān (4) Bék ibn İbrāhīm Bék ibn ‘İvaż Biy İnaḳ mağfūrnu
mīr-āb étdiler. (5) Ve Muḥammed Rızā Atalık’nın oğlu Muḥammed Şālih Bék’ni biy
étdiler. Ve ‘Abdu’llāh Bék (6) ibn Baba Cān Bék ibn Şālih Atalık’nı inaḳ étdiler. Uşbu
yıl (7) Töre Murād Bék ibn İltüzer İnaḳ cihāndın barıp andın evlād (8) ḳalmadı. Ve
uşbu yıl Ḥudāyār Ḳoşbégi ‘ālemdin intikāl étip ornığa (9) oğlu Canıbék Bék’ni ḳoşbégi
étdiler. Hicretniñ miñ üç yüz (10) yegirme yettilençi yılında Muḥammed Muḥarrem
jihāndın bardı. Maḥfī ḳalmasun kim Muḥammed Muḥarrem (11) ékkidür. Birini
‘Aḳllı Muḥammed dér érdiler. Medrese salğan ‘Aḳllı Muḥammeddür kim (12) vefāt
tapğan budur. **Ḥazret-i Seyyid Muḥammed Raḥīm Bahadır Ḥān-ı şānīniñ** (13)
vefātlarınıñ beyānı. Hicretniñ miñ üç yüz yegirme sekkizlençi (14) yılında ḥān
ḥazretlerige bir ḳattıḡ bī-mārlik ‘arız bolup bir néçe künlerdin (15) soñ endek ifāḳat
taptılar. Ammā ol maraž beden-i mübārekleridin [502b] (1) zāyıl bolmadı. Tamāmı
eṭıbbā anıñ mu‘āleceside ‘āciz boldılar. Her çend (2) zāhidler ve ‘ābidler dem saldılar
te’şīr étmedi tā barur érdi. Bī-mārlikları (3) istidād tapar érdi. Ārī muḳadder bolğan
kün tükenip ecel-i mev‘ūd (4) yetüşse hīç ḳışide ol ḳudret yokdur kim anıñ bir sā‘at
miḳdārı (5) taḳdīm yā te’hīriğa sebep bola alğay. **Beyt**

چون مبدل شد اعتدال (6) مزاج

نه عزيمت اثر کند نه علاج

Hicretniñ miñ ve üç yüz (7) yegirme sekkizlençisi muvāfık it yılı ve sünbüleniñ
sekkizlençisi ve şa‘bān (8) ayınıñ yegirme törtlençisi ve dū-şenbih küni érdi. Cihān (9)
bostānıdın cennet gülistānığa hıram étdiler. Faḳīr vefātı (10) tāriḥin bu ṭarīḳada

aytıp érdim kim **tārīḥ**

(11) dirīgā ki Şāh Muḥammed Raḥīm

édi ‘ālem içre ‘adālet şi‘ār

(12) cihān içre envā‘ ḥayrātın

ḳoyup kétđi özđin ḳılıp yād-gār

(13) ra‘iyyet zamānıda emīn bolup

du‘ā’sını meşğūlı leyl ü nehār

(14) vefātıdın oldı barı él ğamın

teḥassür bile yığlaban zār zār

(15) Beyānī tóküp eşk tārīḥini

dédim kétđi Ḥüsrev-i Cem-i nām-dār

[503a] (1) Bu tārīḥ ḥesābda üç yüz yegirme bir ‘aded ziyād kélip érđi. ‘Amel-i ta‘miye bile (2) eşk lafzın isḳāṭ étildi. Ol ḥazretniñ eyyām-ı ḥayātları (3) altmış altı yıl ve müddet-i salṭanatları kırk yetti yıl ve on bés kün (4) érđi. Ḥazretleridin altı oğul yād-gār ḳaldı. Evvelğısı Aşğar Töre (5) ékkilençisi Muḥammed Yār Töre üçlençi Seyyid ‘Abdu’llāh Töre törtlençi ḥazret-i (6) velī-‘ahd-ı devrān Seyyid İsfendiyār Töre dāme ‘ömrühü ve devletühü béslençi (7) ‘Abīdu’llāh Töre altılançı Muḥammed Yūsuf Töre’dürler. Ol ḥazret (8) ‘ulemā’nı köp dost tutar érdiler. Ve şerī‘at-ı ğarrāniñ irtivāḥığa (9) sa’y éter érdiler. Ve be-ğāyet ra‘iyyet-perver ve şefḳat-güster ve ‘ādil (10) ü bāzil kişi érdiler. Ve namāz-ı penc-gāneni evḳāt-ı penc-gānede edā’ étmekke (11) müdāvemet éter érdiler. Aşlā namāznı ḳazā étken érmes érdiler. (12) Ḥattā marāz-ı mevtleride hem namāzların ĩmā ve işāret bile edā’ ḳıldılar. (13) Ve her kéçe şehir vaḳtıda bīdār bolup kelām-ı mecīd ve furḳān-ı ḥamiyyeddin tört (14) pāreni tilāvet étip bāmdād vaḳtı bolğandın soñ bāmdādnı oḳup (15) andın soñ özge umūrğa iştiğāl

körgüzür érdiler. Faķır haķır bir kün [503b] (1) ramażān ayı érdi. Tilāvet-i ķur’ānnıñ ta’rifide uşbu (2) bir néçe ebyātnı aytıp éltip ķollarıǵa bérıp érdim. Oķup (3) be-ǵāyet maķbūl hātır-ı mübārekleri boldı. **Ebyāt**

- (4) hātım-ı ķur’ān ramażān ayıda bardur enseb
 māh-ı ümmet dédiler çün kim anı şāh-ı ‘Arab
- (5) çünki raķman anı ta’līmını étmiş érse
 bendedin terkini étmek anı érmes mü ‘aceb
- (6) bu cihān devletiniñ vüs‘atıǵa hem bā’iş
 ol cihānnıñ daǵı bu boldı necātıǵa sebeb
- (7) Haķķnı ķurbı munı ķurbı bile bardur mümkün
 līk bu bābdadur şartı anıñ ‘alem-i edeb
- (8) kim ki ihlāş ile ķur’ānnı seķerlerde oķur
 né ‘aceb devlet ‘ömrini füzün eylese rabb
- (9) bu reviş bolmaǵusı dehrde her kimge naşīb
 ‘amn haķķdur sebebi haseb olmışnı neseb
- (10) şükrü’llāh ki Beyānī hem érür ķur’ān-h‘ān
 bu sebebdin aña eş‘ārıda bu boldı laķab.

(11) Ve her kün āfitāb tūlū’ıdın ékki yarım sā‘at ötkendin soñ taşķarıǵa (12) çıķıp hadīmleri meşel İslām H‘āce ve Hüseyn Muħammed Bay ve Tālib H‘āce (13) ve Muħammed Muħarrem ve ğayrihüm birle muşāhabet étip olturur érdiler. Gāhā envā’ (14) gül ve reyāhīnniñ temāşāların étip çāşt vaķtıdın soñ (15) kaytıp endek uyķuǵa barıp ve turup peşīn namāzın oķup [504a] (1) ğurūbǵa çehār yek kem üç sā‘at qalǵanda yene körünüş-hāneǵa (2) çıķıp ‘adl (ü) dādǵa meşǵul bolur érdiler. Raķmetu’llāhi

‘aleyh. (3) On altıncı bāb. Sultān gerdūn-ı tūvān ebu’l feth Seyyid İsfendiyār (4) Muḥammed Bahadır Ḥān ḥalidu’llāh-ı te‘ālā melikehū ve sultānahunıñ saltanatları beyānıda. (5) Vaqtı kim ḥazret-i Seyyid Muḥammed Raḥīm Ḥān cennet-mekān bu dār-ı fenādın bostān-ı (6) cinānga revān boldılar. Tamāmı kuzāt ve ‘ulemā ve tamāmı töreler ve békler (7) ve tamāmı umerā’ ve erkān-ı devlet erkke kélip cem’ boldılar. Heme ittifāk (8) birle şeh-zāde-i velī-‘ahdnıñ kāmēt kábiliyyetlerin libās-ı saltanatğa (9) lāyık bildiler. Bes hicretniñ miñ ve üç yüz yegirme sekkizlençisi (10) ve sünbüleniñ yegirme beşi ve şa‘bān-ı mu‘azzamniñ yegirme törtlençisi (11) ve dü-şenbih künide kim āfitābnıñ ğurūbığa ékki yarım sâ‘at qalıp érdi. (12) Ḥazret-i şeh-zāde-i velī-‘ahd Seyyid İsfendiyār Töre dāme ‘ömrühü ve devletehü mübārek (13) başlarığa cıǵalı telfekni keyip ata tahtıda ḥān bolup olturdılar. (14) Heme hoş-ḥāl bolup mübārek-bādlık āvāzı bülend bola bérdi. Münādī-gerler (15) küçelerde devr devr Seyyid İsfendiyār Muḥammed Bahadır Ḥān dép münādī ura bértiler. [504b] (1) Şehr ü şahrā zevk (ü) sürür birle toldı. Bu kün bu şarīḳada ötdi. Értañ (2) bile ḥān-ı gerdūn-ı tūvān ḥazret-i Seyyid İsfendiyār Muḥammed Bahadır Ḥān ḥalidu’llāh-ı te‘ālā (3) melikehū ve sultānehü şān şevket ü şükūh ḥaşmet bile atlanıp erk aldıdaǵı (4) medreseniñ kim ḥān-ı maǵfūrniñ özleriniñ binā kılğan medreseleri (5) érdi. Şahnıda bir bārgāh-ı ‘ālī ber-pā kılıp érdiler. Barıp medreseniñ (6) pīş-tāqınıñ aldıda atdın tüşüp kirip barıp ol (7) bār-gāhda qarār tutdılar. Tamāmı kuzāt ve ‘ulemā bār-gāhniñ bir tarafıda (8) ve tamāmı ‘amel-dārlar bir tarafıda على قدر مراتبهم qarār tutdılar. Ol ḥalda (9) tamāmı töreler ve békler ḥān-ı maǵfūrniñ meyyitlerin köterip (10) alıp kélip aqzā’l-kuzāt Qāzī Muḥammed Selīm emānet étip namāzları (11) okıldı. Andın soñ faķır tamāmı békler birle meyyitniñ izide (12) ‘imāretğa barıp ḥazret-i Seyyid Muḥammed meh-rū cānnıñ civār-ı şerīfleride (13) binā kılğan kubbe-i ‘ālīleri bar érdi. Anda koyup kaytduq. Vaqtı kim (14) ḥān ḥazretleri taht-ı mevrūşlarıda qarār tutdılar. Ğāyet luṭf u keremleridin (15) tamāmı ‘āmiller ve ‘amel-dārlarnı burunğı ‘amelleride ber-qarār étdiler. [505a] (1) Andın soñ emr-i ‘ālī şudūr tapdı kim vilāyetleriniñ ‘umūmen tamāmı (2) yerlerige

țināb urulup müretteb étilgey me'mûrlar fî'l-hāl mesāhat-şî'ār (3) mühendislerini tapıp Feteng tarafıdın kim vilāyetniñ (4) bir tarafıdur țināb urmağını āğāz kıldılar. Çün Hıvaķ şehriniñ (5) arķa tarafı tamāmı vilāyet hāķınıñ rāh-güzerleridür. Be-ğāyet vîrān (6) ve nāzırlarģa bā'ış-i nefret érdi. H'āhladılar kim ol yerlerini (7) ābād étip Tāze Hıvaķ birle mevsüm étkeyler. Bes Ata Cān Dīvān'ģa (8) buyurdılar tā kim ķal'anıñ arķa dervāzesini kim anı Ürgenç dervāzesi (9) dērler yıķıp tāzedin ornıģa ékki dervāze-hāne binā kılgay. Biri élniñ (10) şehrge kırmekleri üçün ve biri çıķmaķları üçün né üçün kim (11) bu yol tamāmı vilāyet hāķınıñ yollarıdur. Hāķ izdiķām bile kélgen (12) bir araba dervāzedin ötüp kétgünçe néçe arabalar yoldın kenāreģa çıķıp mu'aţţal (13) bolup turar érdiler. Hān hāzretleri fuķarā-perverlik yüzidin (14) tilediler kim hāķ şehrge duķūl u ħurūcda bir birlerige mezāķim bolmaģaylar. (15) Yene dervāzenin yavuķıda yol üstide bir telgram-hāne binā kıлмаğını hem [505b] (1) Ata Cān Dīvān'ģa buyurdılar kim tā kim hāķınıñ eţrāf dın ħaber almaķģa (2) iĥtiyācları bolģanda bî-taşdı' ħācetleri revā bolģay ve anıñ (3) muķābilide yolınıñ şarķ tarafıda bir ħāyetde vesî' dāru's-şifā (4) binā kıлмаğını Raķīmbérģen'ge buyurdılar tā kim vilāyetleriniñ (5) bî-mārları dīnār ve direm ħarc étmey rāygān şoĥbetlik devletin (6) tapģaylar. Né üçün kim vilāyetniñ cehālet-nişān Türk řabībleri (7) bî-mārlarınıñ dīnār ve diremlerin alıp müĥlik dārūlar bérıp (8) özlerin öldürüp yā ölmekke şarıp étip yiberür érdiler. (9) H'āhladılar kim ħalāyık alarınıñ şerrleridin necāt tapģaylar. (10) Ve yine ol dāru's-şifā'nıñ ve Pehlevān'nıñ cūyınıñ arķa tarafıda (11) bir vesî' medreseniñ bināsın Muĥammed Emīn Dīvān buyurdılar kim cenūb (12) tarafıdaģı ékki gül-destesiniñ ornıda ékki bülend mināre kılgay. Be-ğāyet (13) vūs'atlı ve bā-şafā medrese bolģay tā kim köp müsteĥāķ řālim-i 'ilmler ol (14) medresede vazīfeli bolup 'ilm taĥşīliģa meşģūl bolģaylar. Bes me'mûrlar (15) müzdūrlarģa kār-fermāylık étip ĥünerli ve mahāretli binālarını tapıp [506a] (1) ol binālarını başlap tamāmı levāzımlarınıñ řayyārlıķıģa meşģūl (2) boldılar. Ġalleniñ bahāsı ħāyetde ağır érdi. Faķīr ve dervīş kişiler (3) müzdūrlıķ birle ħālet-i maĥmaşadın necāt tapıp ħān hāzretleriniñ (4) 'ömr ü

devletlerinin du‘ā’sın étmekke iştiğāl körgüzür érdiler. (5) Faķır ol Һazretniң cülüsleri tārīhin aytıp érdim. Ol kitābniң (6) dībāceside muķırdur. Ve midҺatlarında bir Һaşıde hem aytıp érdim. Anıñ (7) bu yerge indirācı be-ğāyet münāsib köründi. Ol Һaşıde budur. **Һaşıde**

(8) Ey yüzleriñni otı sīnemde şu‘le-perver
cismiñ bu luķf birle cāndur meger muşavver

(9) köñlim Һalem Һaşıñni Һavşığa érdi Һurbān
cānım Һara köziñni yādıda boldı mużtar

(10) gülşen-ara Һirāmān Һıl Һāmetiñni servin
reşk otı içre köysün şemşād ile şanevber

(11) güllerni seyrin ét çün nev-rūz künleridür
kim sebz Һuzem olmış yeryüzleri ser-ā-ser

(12) terk-i felekke boldı münzel çü burc-ı berre
kāfūr-i Һuşk müşk terge érür berāber

(13) tārāc taptı Һışniñ berf ile zemherīri
ornığa i‘tidāl-ı emķārdur muķarrer

(14) barça benāt eşcār güller açıp bolupdur
Һārezm ser-zemīni başdın ayak mu‘aţtar

(15) gül-zār içide sular enhār-ara revāndur
sīr ehligе cihānın bolğusıdur mūnevver

[506b] (1) eşcār şāҺasıda eşnāf-ı Һayr gūyā
peyveste Teңri yādın eyler tilide ezber

- (2) bir kâç bahâr faşlı ‘âlemğa zīb zīnet
‘âlem sürür birle ‘işretke boldı maşdar
- (3) kışdın barı şabāyi‘ efsürde bolmış érdi
kilgeç bahâr açıldı gül dék barısı yekser
- (4) yok sürür ‘işret érmes bahârdın kim
sulţân ‘âdil oldı él içre luţf-güster
- (5) ism-i şerīf Seyyid İsfendiyâr Sulţân
yetmiş atalarıdur ‘âlemde élge sürür
- (6) çün merhâmetleridür ‘âm ehl-i memleketke
ehl-i fitendin érmes hīç bir köñül mükedder
- (7) luţfı nesīmi ebrâr köñli gülün açarlık
eşrâr élige qahrı andağ ki bād-ı şar şar
- (8) heybetleridin āyā kimde érür bu yārā
tā élde harf-ı cer dék medhūlin eylegey cer
- (9) H̱ārezm élini eylep tanzīm ile müretteb
ol élge luţf iledür peyveste terbiyet geh
- (10) şehrige bérgüsidür şāhāne zīb zīnet
kim cānib-i şimālī gāyetde érdi ebter
- (11) fuqarā ehligé bu hem bir envā‘ luţfıdır
kim qutlay mu né mundın bolur müyesser
- (12) el-haqq barı eşidür dil-ẖāh fuqarā élige

hoş-ḥāl olur köñüller rızķ olsa hem muḳadder

(13) Ka‘be émes köñül bél yüz ka‘bedin hem evlā

kim eylemiş güzer-gāh anı celīl iksīr

(14) ḥizmetleri izide hoşdur besī köñüller

bolmas mu bu ‘ameldin elṭāf-ı ḥaḳḳğa mazḥar

(15) bardur aṇa seḥā vü iḥsān cūd-ı zātı

hem şefḳat u mürüvvet ṭab‘ıdadur muḥammer

[507a] (1) luṭf u ‘ināyetidin ‘ilm ehlidür mu‘azzez

bezl ü seḥāvetidür fażl ehligē mükerrer

(2) sıgmas beyāngā anı tavşīfiniḡ beyānı

bes eyledim du‘ā’-yı devlet bile muḳaşşır

(3) şeh birle şeh-zāde ‘ömrin ḥaḳḳ étkey efzūn

bolğay devām alarğa baḥt-ı bülend rāhber

(4) iḳbāl-i devlet olğay ékki nedīm dergāh

şān ile şevket olğay ḥizmetde ékki çāker

(5) Çün hicretniḡ miḡ üç yüz yegirme tokḳuzlançı yılı kim toṇuz yılıge (6) muṭābıḳ érđi, kirdi. Bu yıl ḥān ḥāzretleri Peterburg seferi ‘azmın (7) cezm étip cümādi’l-evvel ayınıḡ yegirmeside ve cevzāniḡ (8) sekkizlençisi ve dü-şenbih künide atlanıp Peterburg ṭarafıge revāne (9) boldılar. Ḥizmet-i ḥümāyūnlarıda Ḥüseyn Muḥammed Bay Dīvānbégi ve Muḥammed Vefā (10) Kervānbaşı ve Ṭālib Ḥ‘āce ve ġayriḥümlerni alıp kétdiler. Ve on (11) sekkiz künde Peterburg’ğa barıp imfaraṭor-ı a‘zamnı kördiler. (12) Ve Peterburg vilāyetiniḡ seyrin étip on bir kün anda turup andın (13) soḡ mürāca‘at-ı ‘inānın Ḥ‘ārezm ṭarafıge ma‘ṭūf étip recebü’l-mücerreb (14) ayınıḡ on

sekkizlençisi ve penc-şenbih küni kældiler. Tamāmı ‘ulemā’ ve tamāmı (15) töreler ve békler istikbälleriğa çıkıp şehrde ‘aceb bir hoş-ğallıq [507b] (1) dest bérđi. Hān hāzretleri devlet birle kélip muqarrer salţanatlarıda (2) qarār tutdılar. Hicretniñ miñ ve üç yüz ottuzlançısıda (3) dervāze-hāneniñ bināsı itmāmğa yetip érđi. Faķır anıñ tārīhin (4) bu ţarīkada aytıp érđim. **Tārīh**

چو سلطان اسفندیار است (5) جواد

همیشه بجودش بجوید بهانه

پدر تا پدر جمله شاه است ازین (6) رو

عظاهای او شد عطای شهانه

مرادش نه راه نه (7) دروازه اما

بخلق است الطاف او بیکرانه

با مرش بیکجا دو دروازه (8) شد تا

خلایق شود بی مشقت روانه

بیانی بدل گفت تاریخ او را

(9) بگو بس عجب شد دو دروازه خانه

Uşbu telgram-hāneniñ hem (10) bināsı itmāmğa yetđi. Çün hicretniñ miñ üç yüz ottuz birlençi (11) yılı kirdi. Bu yıl şıgır yılı érđi. Hān hāzretleri bu yıl hem Peterburg’ğa (12) ‘azm étmekni iltizām étdiler. Ve rebī‘ü’l-evvelniñ on üçlençisi (13) ve se-şenbih künide ‘azm étdiler. Barıp yene imfaraţor-ı a‘zamnı (14) körüp ve Russiya vilāyetlerin seyr étip ékki aydın azraq (15) müddetde qayıp kældiler. Tamāmı ‘ulemā’ ve tamāmı töreler ve békler [508a] (1) istikbällarığa çıkıp hoş-ğallıqlar peydā boldı. Hān hāzretleri (2) devlet birle kélip Hıvaq’ğa kirip taht-ı salţanatda qarār tutdılar. (3) Uşbu yıl zü’l-ka‘de ayda dāru’ş-şifā ya’nī dohtir-hāneniñ bināsı (4) itmāmğa yetđi. Hān hāzretleri anda yahşı toy bérıp tamāmı ‘ulemā’ ve tamāmı (5) töreler ve békler ve tamāmı ‘ameldārlar ve aķsaķallar ve tamāmı élni da‘vet (6) étdiler. Ve Russiya

dohtirleridin ékki dohtirni taleb étip (7) keltürmiş érdiler. Biri müzekker ve biri mu'enneş érdi. Ol ékevi (8) vilāyetniñ tamāmı zükür ve ünāsdın bī-mār bolğanlarığa müdāvā (9) étmekke mütekeffil bolup ol dohtir-hānede qarār taptılar. Alarğa vāfir (10) vazīfeler ta'yīn étildi. Tamāmı halāyık hoş-hāl bolup zükür ve ünāsdın (11) kim bī-mār bolsa kélip şifā tapıp, kéter érdiler. Hicretniñ miñ (12) üç yüz ottuz ékkilençiside kim muvāfık bars yılı érdi. Muḥarremniñ (13) yettilençi künü ḥān ḥazretleriniñ özleri Muḥammed Emīn Dīvān (14) binā kılıp yörügen medreseniñ temāşāsın étdiler kördiler. (15) Ol medrese be-ğāyet ten ve tar ve köp kiçik ve bed-biçim bolupdur. [508b] (1) Ḥān ḥazretleri perīşān bolup nā-'ilāc anı yıkdurmaqğa (2) fermān bértiler. 'Āşūr Muḥarrem bir néçe ayda yıkıp yer birle yeksān étdi. (3) Andın soñ kervānbaşığı buyurdılar kim yıkılğan medreseniñ (4) şarḡ-ı şimāl tarafıda ve Tāze Hıvaḡ'da binā bolğan Tāze Bāğları'nıñ (5) dervāzesi aldıda bir gāyetde vesī' medrese binā kılğay kim (6) dört küncide dört gül-desteni ornıda dört mināre binā kılğay (7) ve içide dört ders-ḥāne bināsın étkey. Kervānbaş (8) ta'zīm kılıp fī'l-ḥāl kemāl-i vūs'atda ol medreseniñ bināsın (9) başladı. Faḡīr ḥaḡīr Beyānī bu yerde uşbu kitābnı iftitāhın (10) ihtitām serḥaddığa tégürdi. Allāhu te'ālā ḥazret-i pād-şāh-ı 'ālī-cāhnıñ (11) 'ömr ü devletlerin kün kündin efzūn étkey. Āmīn. Yā rabbü'l- 'ālemīn (12) émdi zamān-ı meymenet-i tevemānlarıda vuḡū'ğa yetken vāḡı'ātnı (13) 'alāḡide bir kitābet ḡaydığa kirgüzüp 'ömr fırşat bérse her üç yıl (14) ve dört yılda cem' kılğanımnı bu kitābetniñ āḡırığı el-ḡaḡḡ étgümdür. (15) İnşā'allāhü te'ālā yene pūşide ḡalmasun kim ḥān ḥazretleri bu şecere-i [509a] (1) ḡārezm-şāḡhıniñ te'līfi emrin étdiler. Muḡa müte'allıḡ bolğan tamāmı (2) nüşḡalarnıñ elfāz-ı muḡlaḡaların taşlap revān-ı 'ibārāt bile cem' kılıp hemesin (3) on altı bābğa müştehil ve müretteb étdim. Ammā Muḥammed Emīn Ḥān cennet-mekān ve 'Abdu'llāḡ Ḥān (4) firdevs-'āşiyān ve Ḳatl Murād Ḥān maḡfūrniñ vāḡı'ātların Āḡehī 'aleyhi'r-raḡme kitābet (5) ḡaydığa kirgüzgen érkenler. Ol nüşḡa tapılmay faḡīr nā-'ilāc bolup alarnı zamānlarıda (6) ḡizmetlerige aralaşıp yörügen ḡarılarını tapıp alardın söz sorap ihtiyāt (7) bile taḡḡıḡın étip mezkūr bolğan

üç hānnıñ vākı‘atlarınıñ taḥrīrin (8) étdim. Yene Muḥammed Raḥīm Hān cennet-mekān-ı şānınıñ yetti yıllarınıñ vākı‘atlarını hem (9) Āgehī ‘aleyhi’r-raḥme kitābet kaydığa kirgüzgen érkenler. Ol hem tapılmadı. Faḳīr (10) bi’z-żarūre ol ḥazretniñ hem cülūsırdın tā vefātlarığaça (11) bilgüçilerdin soraşıp tapğanımça ve bilgenimçe kitābet (12) kaydığa kirgüzdim. Êmdi nāzırlardın ümīd budur kim her kaçan (13) ḥaṭā’larınğa muṭṭalı‘ bolsalar ‘afv qalemi birle ıslāḥın (14) étip ékki ‘ālemde şalāḡerlerin tapıp (15) maḳşad-ı aşlılarığa yetkeyler. Āmīn. Temmet. [509b] (1) El-ḥamdü li’llāh ve’l minne. Uşbu kitāb مستطاب بعون الملك الوهاب مسمى بشجره ترك خوارزمي (2) Ebū’l Ġāzī Seyyid İsfendiyār Muḥammed (4) Bahadır Hān بافرمان السلطان ابن السلطان الخاقان ابن الخاقان ابوالمظفر والمنصور (5) ‘ālīleri fermān-ı ادام الله تعالى عمره و دولته (6) üçlençi yılı māh-ı zü’l-qa‘deniñ evvelide cum‘a küni (7) aḥḳarü’l-‘ibād Mollā Muḥammed Ya‘qūb veled-i Ustā Cum‘a (8) Niyāz’nıñ qolıda itmām serḥaddığa yetüştü.

(9) اللهم اغفر لي والوالدي والاسلامي

(10) ولجميع المؤمنين والمؤمنات

(11) والمسلمين والمسلمات الاحياء منهم

(12) والاموات انك مجيب الدعوات و رافع

(13) الدرجات و قاضي الحاجات

(14) برحمتك يا ارحم الراحمين

(15) تمت ١٣٣٣ تمام

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

3. YAZIM ÖZELLİKLERİ

3.1. YAZIM ÖZELLİKLERİ

3.1.1. Ünlülerin Yazımı

Türkçe sözcüklerde (a, e, é, ı, i, o, ö, u, ü) ünlüleri elif (ا), vâv (و), yâ (ي), hâ-yı resmiye (ة) ve medli elif (إ) ile yazılmıştır.

a) /a/ ünlüsünün yazımı:

Kelime başında /a/ ünlüsü genellikle medli elifle (إ) yazılmıştır:

açlık أَجْلِقْ (416b/12); *ağır* أَغِير (408b/8); *ahtar-ıp* أَخْتَارِبْ (452a/3); *aka* أَقَا (499b/11); *at* آت (499a/10)

Kelime başında bazı örneklerde /a/ ünlüsü medsiz elifle (ا) yazılmıştır:

ağır اغِير (416a/11); *ata* اتَا (401a/10); *aldı+da* الِديدا (451a/11); *ana* انا (472b/1); *arka* ارقَا (409a/4)

Kelime içinde /a/ ünlüsü medsiz elifle (ا) yazılmıştır:

alaman آلَامَان (409a/1); *araba* أَرَابَه (478b/8); *ara+ğa* أَرَاغَه (423a/9); *atlan-ıp* أَتْلَانِبْ (402b/3)

Türkçe sözcüklerin bazılarında /a/ ünlüsünün iç seste yazılmadığı görülür:

kamal قَمَل (454b/13); *kara* قَرَا (425b/4); *karakçı+lık+dın* قَرَاقْجِيلِيقْدِين (480a/11)

Kelime sonunda /a/ ünlüsü bazen medsiz elif (ا) bazen de hâ-yı resmiye (ة) ile gösterilmiştir:

ara أَرَا (401a/12); *anda* أُنْدَا (404b/8); *ilet+ğa* اِيْلَاتَغَه (483a/12)

b) /e/ ünlüsünün yazımı:

Kelime başında /e/ ünlüsü elifle (ا) yazılmıştır:

erk ارگ (436a/5); *eyle-ben* ايلابان (495a/11)

Kelime içinde /e/ ünlüsü elifle (ا) yazılmıştır:

ékev+i ايكاي (508a/7); *bölek* بولاك (447b/11); *ige+lik* ايكاليك (404a/7); *tüzle-p* توزلاب (435a/13)

Kök hecede bazen /e/ ünlüsü, ünsüzden sonra gösterilmemiştir:

yene ينه (402a/2); *yet-di* يتدى (402b/14); *yetmiş* يتميش (403b/10); *yetüş-di* يتوشدى (425b/9)

/e/ ünlüsü kelime sonunda hâ-yı resmiye (ه) ile, durum eklerinde ise genellikle elif ile (ا) yazılmıştır:

kime كيمه (449b/12); *yegirme* يكرمه (404a/17); *téve* تيوه (441a/7); *şeh+lerge* شهلاركا (432b/6), *depe+ge* دپه كا (469b/14)

c) /é/ ünlüsünün yazımı:

Kelime başında /é/ ünlüsü elif ve yâ (اى) ile yazılmıştır:

ékki ايكى (400b/12); *élçi* ايلچى (402b/4); *éşik* ايشيك (440a/9)

/é/ ünlüsü kök hecede yâ (اى) ile yazılmıştır:

kél-gil كينكل (410b/13); *kéltür-di* كىلتوردى (409a/3); *kéçe* كچه (409a/17); *béşik* بيشيك (454a/7)

ç) /ı/ ünlüsünün yazımı:

Kelime başında /ı/ ünlüsü elif ve yâ (اى) yazılmıştır:

ılğar ايلغار (407a/7); *ırğat-ıp* ايرغاتيب (458a/6); *ıssıg* ايسغ (413a/15)

Kelime içinde /ı/ ünlüsü yâ (اى) ile yazılmıştır:

kıl-duḡ قىلدۇق (421b/9); *kır+ḡa* قىرغە (480b/15); *asıl-ḡandin* آسىلغاندىن (474b/7)

Kelime sonunda /ı/ ünlüsü yâ (ى) ile yazılmıştır:

arı آرى (429a/1); *at+ını* آتىنى (438b/10); *éşit-ildi* اشيتىلدى (413b/16)

d) /i/ ünlüsünün yazımı:

Kelime başında /i/ ünlüsü elif ve yâ (اى) ile yazılmıştır:

inaḡ ايناق (403a/16); *ini* اينى (401a/10); *iş* ايش (423b/8)

Kelime içinde /i/ ünlüsü yâ (ى) ile yazılmıştır:

kişi+ni كىشىنى (442a/12); *siz+niñ* سىزنىڭ (429a/3); *tik-diler* تىكدىلار (465a/11)

e) /o/ ünlüsünün yazımı:

Kelime başında /o/ ünlüsü elif ve vâv (او) ile yazılmıştır:

olturguz-dı اولتورغوزدى (459a/10); *oḡlan+nı* اوغلاننى (408b/7); *oba+ḡa* اوبەغە (454a/1)

f) /ö/ ünlüsünün yazımı:

Kelime başında /ö/ ünlüsü elif ve vâv (او) ile yazılmıştır:

öl-di اولدى (450b/4); *örte-p* اورتاپ (491b/12); *öy* اوى (434a/12)

Kelime içinde /ö/ ünlüsü vâv (و) ile yazılmıştır:

yörü-r يورور (499a/10); *köçür-üp* كوچوروب (405b/16); *körünüş* كورونوش (401b/11)

g) /u/ ünlüsünün yazımı:

Kelime başında /u/ ünlüsü elif ve vâv (او) ile yazılmıştır:

urug+nı اوروغنى (426b/14); *uruş* اوروش (401a/1); *uzaḡ+ḡa* اوزاقغە (423a/10)

Kelime içinde /u/ ünlüsü vâv (و) ile yazılmıştır:

uzun اوزون (420a/15); *ulug* اولوغ (404b/12); *konuk* قونوق (420a/10)

Kelime sonunda /u/ ünlüsü vâv (و) ile yazılmıştır:

kayu قايو (432b/11); *kaygu* قايغو (499a/5); *karanggu* قارانگو (418a/13)

ğ) /ü/ ünlüsünün yazımı

Kelime başında /ü/ ünlüsü elif ve vâv (و) ile yazılmıştır:

üçün اوچون (501a/11); *üküş* اكووش (407b/6); *üst+ige* اوستيكا (400b/9)

Kelime içinde /ü/ ünlüsü vâv (و) ile yazılmıştır:

köçür-üp کوچوروب (405b/16); *kéltürmek* كيلتورماك (405b/16); *süre-diler* سورادی لار (443a/7)

Kelime sonunda /ü/ ünlüsü vâv (و) ile yazılmıştır:

kör-gü كورگو (407b/6); *bér-gü* بيرگو (417a/9); *ét-gü* ايتگو (450a/1)

3.1.2. Ünsüzlerin Yazımı

a) /ç/ ünsüzünün yazımı

Türkçe kelimelerde ikili yazımları görülen /ç/ ünsüzü metinde genellikle çim (چ) ile yazılmıştır:

çağla-gıl چاغ لاغیل (432a/1); *çaķır-ıp* چاقیرب (401a/3); *çap-dılar* چاپدی لار (434b/5)

Sıra sayısı belirten +(ı/u)ncı, +(i/ü)nci ekinin cim (ج) ve çim (چ) ile yazıldığı farklı örnekler vardır:

birlençi بیرلانی (429a/10); *ékkilençi* ایکی لانی (400a/11); *üçlençi* اوچلانی (419a/2); *seksenlençi* سکسان لانی (427a/5)

b) /g/ ve /k/ ünsüzlerinin yazımı

/g/ ve /k/ ünsüzleri metinde (ك) ile yazılmıştır:

güreş كورش (499a/6); *kéçe* كچه (409a/17); *kéçeş* كينكاش (442a/4)

c) /ğ/ ve /k/ ünsüzlerinin yazımı

Bazı Türkçe kelimelerde /ğ/ ve /k/ ünsüzlerinin yazımı düzensizdir:

başlığ باشليغ (412a/16); *başlık* باشليق (400a/2); *andağ* آنداغ (409b/3); *andağ* آنداك (428a/15)

ç) /p/ ünsüzünün yazımı

Kelime başındaki /p/ ünsüzü pe (پ) ile yazılmıştır:

piş-ip پشيب (410b/1); *penāhla-p* پناهلاب (470b/10);

Türkçe kelimelerde kelime içinde ve kelime sonunda yer alan /p/’ler genellikle pe (پ) ile yazılmıştır. Ancak be (ب) ile yazılan örnekler de mevcuttur:

tap-ar تاپار (432a/3); *kopar-ıp* قوپاريپ (501b/1); *depe+ge* دپه كا (469b/14); *barla-p* بارلاب (404a/8)

Zarf fiil eki -(x)p, be (ب) ile yazılmıştır:

süpürtür-üp سوپورتوروب (464a/14); *iberleş-ip* ايبارلشيب (411a/14)

d) /s/ ünsüzünün yazımı

Kalın ünlülü Türkçe kelimelerin ön ve iç seslerindeki “s” ünsüzleri daima sin (س) ile yazılmış, sad (ص) ile yazılan örneklere rastlanmamıştır:

sag ساغ (473b/10); *sakla-p* ساقلاب (426b/9); *asıl-ğandin* آسيلغاندين (474b/7)

e) /ŋ/ ünsüzünün yazımı

Türkçe kelimelerin iç ve son seslerinde bulunan “ŋ”, nun ve kef ile (نك) yazılmıştır:

kañır-ıp قانگیريب (469b/4); *soñ* سونك (400a/9); *téñiz* تينكيز (410b/8)

f) /t/ ünsüzünün yazımı

Türkçe kelimelerdeki kalın ünlülü hecede yer alan “t” sesleri te (ت) ile yazılmıştır:

tag تاغ (405a/9); *tala-p* تالاب (434a/12); *ḡayt-dı* قایتدی (425a/5)

3.1.3. Harekelerin Yazımı

Şecere-i H̱ârezm-şâhî’de hareke kullanımı düzenli değildir. Genellikle Arapça ve Farsça kökenli alıntı kelimelerde hareke kullanılırken, bazı Türkçe kökenli kelimelerde de hareke kullanımı ile karşılaşmıştır.

3.1.3.1. Üstün

şaded صَدَد (410b/11); *yasavul* يَسَاوُل (413b/13); *devlet* دَوْلَت (415b/13); *mesāfet* مَسَافَت (413a/1)

3.1.3.2. Esre

iḡtiyāt اِحْتِيَاظ (407a/15); *sill* سِل (488a/17)

3.1.3.3. Ötre

soñ سُونَك (406b/7); *bolsunlar* بولسۇنلار (407a/16); *umerā* اُمرا (412a/15); *uruşmay* اُروشمای (414a/11); *sorap* سُرَاب (420a/16); *ḡum* قُمْ (435a/9); *üç* اُچ (450a/10); *Çavdur* چاودُر (453a/11); *oḡlaridin* اوقلاریدین (454b/10); *süst* سُسْت (468b/11); *yurtñıñ* يورتنيڭ (484b/14)

3.1.3.4. Med

aḡlık اَغْلِق (416b/12); *adamların* آدملارین (445b/12); *adaşıp* آدایشیب (412a/5); *aḡdarıp*

آغداريب (435b/8); ağır آغير (408b/8); ahtarip آختاريب (452a/3); ak آق (426b/17)

3.1.3.5. Hemze

me'mūr مأمور (413b/6); ta'ife طائفه (416b/3); te'kid تأكيد (416b/5); hazā'in خزان (418b/10); evā'il اوائل (420b/5); hā'ile هائله (421b/5); re'y رأى (458b/16)

3.1.3.6. Şedde

leşkeriyye لشكريه (409b/3); ammā أما (410a/8); müdde'ā مدعا (411a/13); ıssıغ ايسغ (413a/15); Kaçariyye قاچاريه (417a/3); muhabbet-nāme محبت نامه (419a/6); müddet مدت (417b/16); te'alluk تعلق (446a/3)

3.1.3.7. Tenvin

taḥmīnen تخميناً (412a/8); ġarben غرباً (433a/13); sālimen سالمأ (437a/10); ġānimen غانمأ (476b/12)

3.1.3.8. Cezim

Sir Derya سِرْدِريا (414a/2); tav تاو (424b/5); münker مُنكر (446a/8)

3.1.3.9. İzafet Kesresinin yazımı

İzafet kesresi sonu hâ-yı resmiye (ه) ile biten kelimelere hemze ile; sonu elif (ا) ve vav (و) ile bitenlere ise yâ (ي) ile gelmektedir. Bunun yanında sonu elif (ا) ve vav (و) ile biten kelimelerde hemzeli kullanım da söz konusudur:

Medine-i münevvere مدينه منوره (421b/2); gavgā-yi mālā-keḷām غوغای مالاکلام (470b/4); āsūde-i şād-kām أسوده شادکام (433a/1); k̄ā'ide-i k̄adīm قاعده قدیم (403a/14)

3.1.4. Bitişik Yazılma

Metindeki bazı sözcüklerin birlikte yazıldığı örnekler bulunmaktadır. Bu tür bitişik yazımlarda belli bir kural yoktur:

bēş yüz بیشویز (449a/3); bildi kim بلديکیم (449b/15); ol ḥālda اولحالدا (452a/15); ol

olوقتدا (457a/13); *han* *hazretleri* خانحضرتلاری (457b/8); *ol vaqtda* اولوقتدا (457b/15); *vaqtı kim* وقتیکیم (465a/15); *üç yüz* اوچیوز (466a/3); *tiledi kim* تیلادیکیم (466b/12); *andağ kim* آنداغکیم (470a/14); *andın soñ* آندینسونک (479a/6)

3.1.5. Eksik ve Yanlış Kelime Yazımı

Şecere-i H'ârezm-şâhî'de tespit edilen eksik ve yanlış yazımlar aşağıdaki tabloda düzeltilmiş halleri ile verilmiştir.

Eksik ve Yanlış Yazım	Düzeltilmiş Hali
يكرلانیچی	يكرمهلانیچی yegirmelençi (402b/2)
اوزنیغه	اورنیغه ornığa (403a/11)
دسبرد	دستبرد destbürd (404b/12)
اووچون	اوچون üçün (405b/7)
وکوشمال	اوکوشمال üküş māl (407b/6)
عیور	عیوٹ 'uyuş (410a/12)
اوزنیغه	اورنیغه ornığa (415a/11)
قوقوریدا	توقوزیدا tokkuzıda (415a/16)
جمل	حمل ħamel (415b/2)
قوام لمه	اقوام لمهمل aqvāmü'l mühmele (417b/4)
کرای	کراو girev (447b/12)
محافه لار	محافظه muḥāfaẓa (462a/5)
ایشیورمن	ایشیتورمن eşitür-men (464b/14)
ولاردین	اولاردین olardın (474a/12)
لحال	الحال el-ḥāl (484a/12)
خلدشان	خلدایشیان Ḥuldāşiyān (492b/13)

فطرات	فطرت fıtrat (492b/15)
آیی	آنی anı (501a/15)

3.1.6. Eklerin Yazımı

Eklerin ayrı yazılması, Eski Uygur Türkçesinden beri süregelen Doğu Türk yazı geleneğine bağlıdır. Bu durum Klasik Çağatay imlasının en önemli özelliklerindendir (Tekcan, 2007: 38). *Şecere-i Harezmi-şâhî* metninde genellikle yapım ekleri birleşik, diğer ekler ise ayrı yazılmıştır.

3.1.6.1. Yapım Eklerinin Yazımı

3.1.6.1.1. İsimden İsim Yapım Eklerinin Yazımı

+lançI eki genellikle ayrı olarak yazılmıştır:

birlençi بىرلانىچى (429a/10); *ékkilençi* ايكى لانچى (400a/11); *yegirmelençi* يىگىرمە لانچى (489b/12); *yettilençi* يەتتى لانچى (416a/9)

+lXk, *+lXg* eki genellikle ayrı yazılmıştır. Bitişik yazılan örnekler de mevcuttur:

pestlig پىستلىق (404a/4); *igelik* اىگالىق (453b/3); *karavullıq* قاراوللىق (440a/9); *karılıq* قارىلىق (468b/9)

+slz eki bitişik yazılmıştır:

mühletsiz مەھلەتسىز (466a/7); *susız* سوسىز (476a/9)

+rAk eki, ikili bir yazıma sahiptir. Bazen eklendiği kelimeye bitişik yazılır, bazen de kelimedenden ayrı yazılmıştır:

azrak آزاراق (446b/14); *ilgerirak* ایلگىرىراق (424b/4); *köprak* كوپراق (420a/13)

+lı eki Türkçe kökenli kelimelerde bitişik yazılmıştır. Yabancı kökenli kelimelerde ise ayrı yazılmıştır:

öyli اويلى (497a/6); *siyāsetli* سياستلى (479b/13)

+çI eki genellikle bitişik yazılmakla birlikte ünlü ile biten sözcüklerden sonra ayrı yazılmıştır:

otunçI اوتونچی (486b/4); *şemhālçI* شمخال چی (407b/13); *topçI* توپچی (447b/3)

+GInA eki bitişik yazılmıştır:

bizlergine بیزلازکنه (401b/14)

3.1.6.2. İsim Çekim Eklerinin Yazımı

Çokluk Eki

+IAr çokluk ekinin bitişik ve ayrı yazıldığı örnekler mevcuttur:

cāhlar جاه لار (430a/13); *cellādlar* جلادلار (436a/9); *ķaraķçılar* قراقچیلار (474a/13)

İyelik Ekleri

Teklik I. Şahıs +(X)m : *birāderim* برادریم (459a/14); *şehim* شهیم (482a/3)

Teklik II. Şahıs +(X)ŋ : *aķaŋġa* اقانکغه (437b/6); *baġrıŋ* باغرىڭ (482b/7)

Teklik III. Şahıs +I, +sI : *atası* اتاسى (419a/5); *ħalkı* خلقى (400a/6)

Çokluk I. Şahıs +mIz : *düstūrımızda* دستوریمیزده (421a/3); *hememiz* همه میز (401b/4)

Çokluk II. Şahıs +(X)ŋız : *ħumātıŋız* حماتینکیز (414a/7); *rızālıķıŋız* رضالیقتکیز (446a/7)

Çokluk III. Şahıs +IArI : *tāķatları* طاقتلاری (417b/15); *tengeleri* تنکهلاری (475b/15)

Durum Ekleri

+nIŋ ilgi eki daima ayrı yazılmıştır:

āfitābniŋ افتاب نینگ (504a/11); *‘imāretniŋ* عمارت نینگ (416a/7); *kitābetniŋ* کتابت نینگ (487a/9); *ķoşunniŋ* قوشون نینگ (418b/9)

+nI belirtme eki daima ayrı yazılmıştır:

aħvālını احوالنى (458b/8); *ebyātını* ابیاتنى (482a/10); *ħaķķını* حقنى (503b/7); *küffārını*

کفارنى (418b/1)

+n belirtme eki bitişik yazılmıştır:

medhîn مدحین (492b/6); *bahāsın* بهاسین (450a/15); *mertebesin* مرتبه سین (421b/13);
nāmesin نامه سین (403a/2)

+GA, +KA yönelme ekleri çoğunlukla ayrı yazılmıştır:

aḳrabāğa اقرباغه (500a/6); *ḳal‘ağa* قلعه غه (410a/2); *fikretke* فکرتکا (498b/12); *raḥmetke*
رحمت کا (430b/1); *ṭarafge* طرفکا (409a/10)

+dA bulunma eki belli bir kurala bağlı olmadan bazen ayrı bazen bitişik yazılmıştır:

cāyda جای دا (412a/3); *ḥālda* حالدا (746a/10); *ḥānḳāhda* خانقاه دا (484b/2); *ḥāzarda* حاضردا
(400b/11); *kécede* کچه دا (418a/13)

+dIn ayrılma eki belli bir kurala bağlı olmadan bazen ayrı bazen bitişik yazılmıştır:

ḳaraḳçılıḳdın قراقچیلیقدین (480a/11); *kārvāndın* کارواندین (424b/4); *meclisdin* مجلس دین
(445b/2); *olardın* اولاردین (474a/12); *işdin* işدین (432a/3)

+çA eşitlik durumu eki bitişik ve ayrıl yazıldığı örnekler vardır:

barıça باریچه (432b/15); *mukteżāsıça* مقتضاسیچه (403a/14); *ra‘yıça* رایى چه (488b/8)

Bildirme Eki

+dUr bildirme ekinin ayrı ve bitişik yazılmış şekilleri vardır:

revāndur رواندور (506a/15); *uluḡdur* اولوغ دور (426b/5); *āyinedür* آینه دور (500b/15);
kérekdür کراکدور (483a/9)

3.1.6.3. Fiil Çekim Eklerinin Yazımı

Şecere-i Harezmi-şâhî’de fiil çekim ekleri genellikle bitişik yazılmıştır. Kip ekleri bitişik yazılırken, kiplerden sonra gelen şahıs eki zamir kökenli ise ayrı yazılmıştır, iyelik kökenli ekler ise bitişik yazılmıştır:

kéldim كیلدیم (463a/14); *tapılğaylar* تاپلڭای لار (411a/13); *yükler-men* یوکلارمن (466b/10);
açsa آچسا (493a/14); *alur-miz* آلورمیز (422a/16); *sağlasunlar* ساڭلاسون لار (458a/14)

3.1.6.4. İsim-Fiil Eklerinin Yazılışı

Şecere-i Harezmi-şâhî'de isim-fiil ekleri her zaman bitişik yazılmıştır:

-mAk tile-mek تیلماک (408b/2); *tünle-mek* تونکلامک (455a/15); *tüş-mek* توشماک (419b/11); *atdur-mak* آتدورماق (438a/10)

-İş bar-ış باریش (414a/14); *kél-iş* کیلیش (414a/14)

3.1.6.5. Sıfat-Fiil Eklerinin Yazılışı

-gAn, -kAn koş-ğan قوشغان (406b/10); *két-ken* کیتکان (415a/7); *öt-ken* اوتکان (402b/12);
tut-ğan توتغان (414a/3); *tile-gen* تیلاکان (467a/8)

-gU, -kU iç-kü ایچکو (413a/12); *bér-gü* بیرگو (417a/9); *ét-gü* ایتگو (450a/1)

-Ar, -Ur kün-bat-ar کون باتار (409a/11); *kün-çık-ar* کونچقار (410a/4)

3.1.6.6. Zarf-Fiil Eklerinin Yazılışı

-A oltur-a almay اولتورا آلمای (417a/7); *al-u* آلو (453a/8); *sat-u* ساتو (453a/8); *sal-a bér-diler* سالایردیلار (476b/4)

-gAç kél-geç کیلکاچ (506b/3)

-(X)p, -(X)bAn otla-ban اوتلابان (493b/9); *sal-ıban* سالیبان (501b/1); *kayt-ıp* قایتیب (400a/4); *dé-ben* دیبان (493a/8)

UrGA kurut-urğa قوروتورغه (412a/9) (422a/12)

-mAy kara-may قارامای (436b/13); *koy-may* قویمای (454a/9); *siğ-may* سیغمای (412b/14); *tégür-mey* تیکورمای (476a/9)

-gAndA bar-ganda بارغاندا (407b/17); *bol-ganda* بولغانده (505b/2); *kal-ganda* قالغانده (504a/1)

-GUñA kél-günçe کیلگونچه (408b/15); *két-günçe* کیتگونچه (505a/12); *al-günça* آلفونچه

(451b/7)

3.2. SES ÖZELLİKLERİ

3.2.1. Ünlüler

3.2.1.1. e/i Meselesi

Türkçede e/i meselesi tartışmalı bir konu olmakla beraber sahasında uzman Türkologların çoğu kapalı e /é/ sesinin varlığından yana tavır sergilemektedir. Eckmann, Karahanlıcanın ilk hecede bulunan /e/ sesi, genellikle on dördüncü yüzyıl ortalarına kadar Harezmi Türkçesinde de korunmuş olsa da daha sonraları (ى) ile veya *Nehcü'l Ferâdis* gibi harekeli metinlerde üstünlü ya (ى) ile işaretlenen bir sese dönüşmeye başladığını ve muhtemelen /e/ ve /i/'nin her ikisinden de farklı, yarı açık bir /é/'yi temsil ettiği görüşündedir (Eckmann, 2009: 33). Timur Kocaoğlu ise Türkçede /é/ sesinin en eski dönemlerden beri bulunduğunu ifade ederek ve tarihî Türk lehçelerine ait eserlerin transkripsiyon metinlerinin hazırlanmasında kapalı e /é/ ünlüsünün gösterilmesinin önemini vurgulamaktadır (Kocaoğlu, 2003: 266-267). *Şecere-i Harezmi-şâhî* metninin okunuşunda kapalı e /é/ ünlüsü, ilk hecede (ى) ile yazılmıştır. Kelimeler Özbekçe söylenişe uygun olarak kapalı e /é/ şeklinde transkripsiyonda gösterilmiştir. /ى/ ile yazılmayan kelimeler ise transkripsiyonda gösterilmemiştir:

békler بیک لار (433b/2); *bér-di* بېردى (485b/2); *çék-miş* چېكمیش (431a/8); *dé-mey* دېماى (433a/2); *ékev* اېكو (508a/7); *élçilik* ایلچی لیک (421a/10); *él* ایل (405b/16); *émdi* ایمدى (401a/17); *kéçe* كېچە (409a/17); *kél-ür* كیلور (452b/5); *tégür-di* تېگوردى (421b/12); *terj* تېرچ (480a/3); *yegirme* يېگرمە (404a/17); *yer* یر (404a/4); *yet-di* یتدى (402b/14)

3.2.1.2. Ünlü Uyumları

3.2.1.2.1. Kalınlık – İncelik Uyumu

Büyük ünlü uyumu olarak da bilinen kalınlık – incelik (ön-arka) uyumu Türkçe ve akrabası dillerde en temel özelliklerden biridir (Karaağaç, 2012: 148). Tarihî

metinlerde bazı sebeplerle bu uyumun bozulduğu görülür. Uyum dışı kimi örnekler müstensihsten kaynaklanmakla birlikte yöresel ağız farklılıklarından da olabilmektedir (Argunşah, 2018: 98). Şecere-i Harezmi-şâhî’de kalınlık – incelik uyumu ek aynaklı uyumsuzluklar haricinde korunmuştur. Alıntı kelimelerin aldıkları eklerde ise belli bir kurala bağlı kalınmadan eklerin hem kalın hem de ince şekilleri kullanılmıştır:

‘ālemğa (506b/2); *‘āliyyeğa* (401b/3); *biriğa* (404a/8); *birige* (443b/6); *köprağ* (420a/13); *tīrerağ* (495a/10); *hazretleriğa* (400a/7); *hazretlerige* (437a/4); *havlığa* (414b/10); *havlige* (414b/8)

3.2.1.2.2. Düzlük – Yuvarlaklık Uyum

Türkçede düz ünlülerden sonra düz ünlüler, yuvarlak ünlülerden sonra, düz geniş veya dar yuvarlak ünlülerin gelmesi uyumuna düzlük – yuvarlaklık uyumu (küçük ünlü uyumu) denir (Karaağaç, 2012: 149). Eski Türkçe döneminden sonra ortaya çıkan düzlük – yuvarlaklık uyumu Çağatay Türkçesinde tam gelişmemiştir (Eckmann, 2009: 30; Tekcan, 2017: 40).

a) Yalnız Düz Biçimleri Olan Ek ve Yardımcı Ünlüler

+çI *av+çı+lar+ın* (417b/14); *balık+çı+lık* (441b/12); *dehğān+çı+lık+ğa* (404a/5); *karak+çı+lar* (474a/13); *nağb+çı* (447b/2)

-dI *oğul-dı* (504b/10); *ol-dı* (416a/8); *oltur-dı* (421b/16); *otla-dı* (478a/4); *öl-di* (450b/4); *ötke-di* (402b/16); *bér-di* (404a/13)

+dIn *sağas+dın* (412a/10); *serā+dın* (416a/12); *şām+dın* (411b/7); *ekābir+dın* (403b/6); *tāze+dın* (460b/5)

+gI *yıl+ğı* (424b/2); *burun+ğı* (406b/14); *evvel+ğı* (402b/7)

-gII *kél-gil* (410b/13); *kéltür-gil* (421a/5); *tégür-gil* (462b/8)

-mİş bağla-mış (493a/8); *bil-miş* (493a/7); *çék-miş* (431a/8); *kız-mış* (418a/2)

+(İ)ğ(I)z maksūd+ıñız (463b/12); *öz+ıñız* (462b/7); *taht+ıñız+da* (462b/4)

+nI/+In ıtarab+nı (498b/15); *taẓmīnāt+nı* (473a/10); *bī-i‘tidāl+lık+nı* (437b/13)

+nİğ biz+nıñ (400b/6); *cān+nıñ* (504b/12); *dīvār+nıñ* (488b/7); *emvāl+nıñ* (474b/13);
mağfūr+nıñ (403a/16)

+s(I) ağvā+sı (406b/12); *ata+sı* (419a/5); *bala+sı* (469a/6); *hevā+sı* (424a/1)

+sİz cān+sız (491b/9); *aşıl+sız* (445b/7)

b) Yalnızca Yuvarlak Şekilleri Olan Ek ve Yardımcı Ünlüler

-Dur- aç-dur-up (460a/7); *atdur-mağ* (438a/10); *ur-dur-up* (409a/7)

+Dur düşvār+dur (436a/14); *emṭār+dur* (506a/13); *falān+dur* (493b/3); *halk+durlar*
(456a/13)

-gUnça al-ğunça (451b/7); *bar-ğunça* (413a/12); *kél-günçe* (408b/15); *két-günçe*
(505a/12)

-Gur- yet-kür-diler (424b/8)

-Ur- tég-ür-di (421b/12); *tüş-ür-di* (476a/10)

-gUz- oltur-ğuz-dı (459a/10); *tur-ğuz-up* (474a/12); *kır-ğüz-di* (404a/12)

-Ur+ kurut-ur+ğa (412a/9)

-sUn(lAr) sakla-sunlar (458a/14); *ur-sunlar* (465a/5); *al-sun* (478b/2)

3.2.1.3. Ünlü Değişimleri

Şecere-i Harezmi-şâhî’de tespit edilen ünlü değişimleri şu şekildedir:

a) /a-/ > /e-/ değişimi: *yene* (402a/2) < ET. *yana*, *émdi* (401a/17) < ET. *amtı*

b) /ı-/ > /i-/ değişimi: *émdi* (421a/3) < ET. *amtı*; *miñ* (402b/6) < ET. *biñ*; *yöri-*

(452a/13) < ET. *yorı-*

c) /-i-/ > /-e-/ değişimi: *yer* (404a/4) < ET. *yir*; *yegirme* (419a/7) < ET. *yigirmi*

ç) /o/, /-o-/ > /a/ değişimi: *alar* (432a/9) < ET. *olar*; *ķav-* (482a/7) < ET. *ķov-*

d) /-o-/ > /-ö-/ değişimi: *yörü-* (499a/10) < ET. *yorı-*

e) /-u-/ > /-a/ değişimi: *orta* (469a/15) < ET. *ortu*

f) /-ü-/ > /-e-/ değişimi: *köter-* (439a/3) < ET. *kötür-*; *bölek* (447b/11) < ET. *bölük*

g) /-o-/ > /-a-/ değişimi: *savuk* (424b/7) < ET. *soğık*

ğ) /-ü-/ > /-i-/ değişimi: *ilgeri* (412a/1) < ET. *ilgerü*; *béri* (406b/12) < *bérü*

3.2.1.4. Yuvarlaklaşma

Yuvarlaklaşma, düz bir ünlünün, yanındaki dudak ünsüzünün veya söz içindeki yuvarlak bir ünlünün etkisiyle yuvarlak sıradan bir ünlüye dönüşme olayıdır (Karaağaç, 2012: 147).

a) /-ı-/ > /-ü-/ değişimi: *yörü-* (499a/10) < ET. *yorı-*

b) /-e-/ > /-ö-/ değişimi: *öy* (434a/12) < ET. *eb*

c) /-ı-/ > /-u-/ değişimi: *boyun* (455a/3) < ET. *boyın*; *oķu-* (503b/8) < ET. *oķı-*

ç) /-i-/ > /-ü-/ değişimi: *yetüş-* (455b/2) < ET. *yetiş-*

3.2.1.5. Ünlü Düşmesi

köη(ü)l+im (506a/9); *or(u)n+ı+ġa* (403a/11); *oġ(u)l+ı* (404a/2)

3.2.1.6. Hece Düşmesi

+DUR bildirme ekinin son hecesi düşmüştür:

göl-zār+dur (493a/1) < *göl-zār+dur+ur*, *ħaķķ+dur* (503b/8) < *ħaķķ+dur+ur*, *ol+dur*

(400b/2) < *ol+dur+ur*

3.2.1.7. Ünlü Birleşmesi

ékev (508a/7) < *éki+egü*; *andek* (413a/8) < *anı+tég*; *mundağ* (401a/12) < *munı+tég*

3.2.1.8. Kalınlaşma

maña (400b/3) < *ben*; *saña* (430a/5) < *sen*

3.2.2. Ünsüzler

3.2.2.1. Kelime Başında Korunan Ünsüzler

/b-/ Ünsüzünün Korunması

Şecere-i Harezmi-şâhî'de kelime başındaki /b-/ ünsüzü korunmuştur:

bar (401a/14); *bar-ur* (468a/3); *bér-ür* (493a/13); *bol-ur* (468a/5)

Şecere-i Harezmi-şâhî metninin [400a – 509b] varakları arasında *bol-* fiili 730, *ol-* fiili ise 20 kez geçmektedir.

/k/,/q/ Ünsüzünün Korunması

Şecere-i Harezmi-şâhî'de kelime başındaki /k/,/q/ ünsüzü korunmuştur:

kanı (430b/10); *kéç* (450b/1); *kéçe* (409a/17); *kél-* (452b/5); *kéltür-* (415a/5); *kérek* (458b/9)

/t-/ Ünsüzünün Korunması

Şecere-i Harezmi-şâhî'de /d-/li ve /t-/li şekiller bulunmaktadır. Ancak metnin bütününde Çağatay Türkçesi'nin bir özelliği olarak /t-/li şekiller daha çoktur. Az da olsa /d-/li kullanımlar olmasının sebebi Oğuz Türkçesinin etkisinden kaynaklanmaktadır.

/d-/li yazılan sözcükler şunlardır:

dağı (500b/14); *dé-* (413b/9); *dék* (506b/8); *depe* (469b/14); *dil* (432a/2)

/t-/’li yazılan sözcükler ise şunlardır:

tag (405a/9); *tagalık* (484b/4); *tar* (508a/15); *taş* (489a/12); *taşkarı* (402a/5); *tayak* (418a/11); *tebren-* (411b/2); *tebreş-* (461a/11); *tég-* (410a/15); *tégür-* (480b/15); *tél-* (410b/2); *teñ* (480a/3); *téñiz* (410b/8); *téve* (441a/7); *tik-* (465a/11); *tiken* (492b/14); *til* (493a/2); *tile-* (467a/7); *tirig* (468b/7); *tiz-* (498b/7); *toğrı* (401b/3); *toğkuz* (447b/10); *toğkuzlançı* (484b/2); *toğsan* (406b/4); *tol-* (498b/7); *tolanay* (443a/15); *toldur-* (428a/9); *toñ-* (474b/8); *toñuz* (425a/5); *tök-* (410b/3); *tört* (508b/14); *törtlençi* (447a/13); *töş* (408a/2); *töşet-* (464a/15); *tur-* (421a/6); *tüş-* (473a/6); *tüş* (430b/1); *tüşür-* (476a/10); *tüz-* (471a/10); *tüzet-* (465a/12); *tüzle-* (435a/13)

3.2.2.2. Ünsüz Değişmeleri

a) /b-/ > /m-/ Değişmesi (Nazallaşma)

men (421a/8) < (*ben*); *min-* (407b/14) < (*bin-*); *miñ* (402b/6) < (*bıñ*); *miz* (401b/14) < (*biz*)

b) /-b/ > /-v/ > /-y/ Değişmesi (Akıcılaşma)

öy (434a/12) < (*eb*)

c) /-p-/ > /-f-/ Değişmesi (Sızıcılaşma)

tofrağ (455a/5) < *toprak*

Şecere-i Harezmi-şâhî’nin [400a-509b] varakları arasındaki yalnızca bir alıntı kelime *tofrağ* > *toprak* değişimine rastlanmıştır:

fertev-ğâst (438b/1) > *pertev-ğâst*

ç) /-d-/ > /-z-/ > /-y-/ Değişmesi (Akıcılaşma)

ayaḡ (431b/3) < *aḡaḡ*; *ḡayḡu* (499a/5) < *ḡaḡḡu*; *kéy-* (435b/6) < *kéd-*

d) /-ḡ-/ > /-ḡ-/ ve /-ḡ-/ > /-ḡ-/ Değişmesi (Sızıcılışma)

yaḡşı (463b/11) < *yaḡış-ı*; *oḡşa-* (461b/7) < *oḡşa-*

Damak Ünsüzlerinin Karışması

Çağatay Türkçesinde kelime sonunda sebepsiz g/k, ḡ/ḡ nöbetleşmesi yoluyla ötümlüleşme ya da ötümsüzleşmeler olmaktadır (Seyhan, 2004: LI).

Çağatay Türkçesinde bazı kelimelerde bu ses olayına rastlanmıştır. /k/ ünsüzü iki ünlü arasında tonlulaşır. Tonlulaşmanın olmadığı örnekler de vardır. Değişme bazen tonlu ünsüzlerin etkisiyle de olur (Argunşah, 2013: 93).

e) /t-/; /t-/ > /d-/; /t-/ Değişmesi (Ötümlüleşme)

Doğu Türkçesinin karakteristik özelliklerinden biri olarak genellikle kelime başı /t-/ ünsüzü korunsa da Oğuz Türkçesinin etkisiyle /d-/’li biçimleri de kullanılmıştır:

depe (469b/14) < *tepe*; *daḡı* (500b/14) < *ḡaḡı*; *dé-* (401b/12) < *té-*

f) /-g/ ~ /ḡ/ > /-v/, /AGU/ > /-Av/ Değişmesi (Dudaksıllaşma – Diftonglaşma)

ékev (508a/7) < *ékeḡü*; *birev* (482b/3) < *bireḡü*

g) /-z/ > /-s/ Değişmesi (Ötümsüzleşme)

bol-mas (487a/15); *ḡutul-mas* (430b/3); *sat-mas+men* (422b/2)

3.2.2.3. Ünsüz Uyumu

Şecere-i Harezmi-şâhî’de ünsüz uyumu düzenli değildir.

a) İsim Çekim Eklerinde

Yönelme Durumu +GA

öt-mek+ğa (409b/2); *tur-mak+ğa* (461b/3); *iş+ğa* (473b/1); *bér-mek+ğa* (416b/6); *bér-mek+ke* (468a/10); *derece+si+ğa* (420b/12); *hezīmet+ğa* (400a/2)

Bulunma Durumu +dA

uruş+da (436a/1); *vakt+da* (400a/3); *āhiret+de* (401b/1); *tīz+lik+de* (466b/1); *mantık+da* (446b/2)

Ayrılma Durumu +dIn

yurt+dın (406b/16); *at+dın* (485a/1); *kol+dın* (500a/7); *tofrağ+dın* (492a/14); *hazret+din* (428b/3)

Bildirme Eki +dUr

yarağ+dur (407a/15); *bar+dur* (403b/4); *manat+dur* (475a/3)

b) Fiil Çekim Eklerinde

Fiil çekiminde tespit edilen ünsüz uyumuna aykırı örnekler şunlardır:

Görülen geçmiş zaman ekindeki ikili yazım nedeniyle ünsüz uyumunda tutarsızlık vardır: *çık-dı* (455b/9); *çık-tı* (422b/11); *intikāl ét-di* (419b/11); *koş-dılar* (405b/7); *tüş-di* (420b/15); *tüş-ti* (450b/4) *ayt-dı* (416a/7)

Gelecek zaman ekinin uyum dışı kaldığı örnekler vardır: *tap-ğaylar* (505b/9); *tut-ğay* (432b/12)

Zarf-fiil eklerinde: *çık-ğandın* (402a/6); *bat-ğandın* (412a/17)

Sıfat-fiil eklerinde: *kayt-ğan* (414a/10); *yat-ğan* (437b/2); *çık-ğan* (437a/1)

3.2.2.4. Ünsüz Düşmesi

/ğ/ ve /g/ Meselesi

Birden fazla heceli sözcüklerin içve son seslerindeki /-ğ/ ve /-g/ ünsüzleri korunmakla birlikte, +IIG, +IUG,+IİK, +IUK sıfat türeten eklerin sonundaki ünsüzlerin düştüğü örnekler de vardır:

athğ (408b/10); *atlı* (404b/12); *defterdārlık* (488b/6); *dehķānçılık* (404a/5); *élçilik* (421a/10); *ğayretli* (413b/3); *hānlık* (429a/7); *hoşlık* (450a/10); *igelik* (404a/7)

Bazı kelimelerde bulunan hece başı /ğ/ ve /g/ sesleri Çağatay Türkçesi döneminden önce düşerler (Eckmann, 2009: 42). *Şecere-i Harezmi-şâhî*'deki bazı örnekler şunlardır:

kérek (458b/9) < *kergek*; *tofraķ* (455a/5) < *topurgāķ*

/b/ Yutulması

Şecere-i Harezmi-şâhî'de yalnızca bol- fiilinde görülmüştür:

ol- (506b/12) < bol-

/b/ Erimesi

Şecere-i Harezmi-şâhî'de kelime sonunda /b/ düşmesi sadece “su” kelimesinde görülmektedir:

su (406b/5) < *sub* (sub > suv > su)

/r/ Erimesi

bürrân é-di (431a/9) < *ér-di*; *bile* (443b/1) < *birle*

3.2.2.5. Kelime Başında /y/ Meselesi

/y/ Türemesi

Şecere-i Harezmi-şâhî'de birkaç kelimedede /y/ türemesi tespit edilmiştir:

yığaç (480a/3) < *ığaç*; *yığla-* (420a/15) < *ığla-*; *yırakrağ* (425b/10) < *ıra-k+rağ*; *yiber-* (452a/11) < *ıd-u bér-*

3.2.2.6. Ünsüz İkizleşmesi

Şecere-i Harezmi-şâhî'de ünsüz ikizleşmesi sadece sayı adlarında görülmektedir:

sekkiz (400a/11); *tokkuz* (466b/2); *yetti* (408a/1)

3.2.2.7. Sedalılaştırma

atlığ (408b/10) < *atlık*; *andağ* (409b/3) < *andak*; *başlığ* (412a/16) < *başlık*; *yañlığ* (413a/1) < *yañlık*

3.2.2.8. Sedasızlaştırma

açlık+dın (416b/12) < *açlığ*; *andak* (428a/15) < *andağ*; *başlık* (400a/2) < *başlığ*

3.2.2.9. Hemze (ء) > /y/ Değişmesi

Çağatay Türkçesinin karakteristik bir özelliği olan bu ses olayı, Arapça'dan alınmış sözlerdeki iki ünlünün yan yana gelmesi, ve ünlülerin birinin /i/ veya /î/ olduğu durumda, ünlülerin arasına /y/ sesinin girmesi olayıdır (Eckmann, 2017: 31).

ṭavā'if (402a/11); *ṭavāyif* (400b/11); *ṭā'ife* (402a/11); *ṭāyife* (404a/3)

3.2.3. Oğuz ve Kıpçak Unsurları

Şecere-i Harezmi-şâhî'de tespit edilen Oğuzca ve Kıpçakça unsurlar şunlardır:

a) *bol-* / *ol-* : Çağatay Türkçesi, genellikle *bol-* fiilini kullanan tarihî yazı dilidir.

Şecere-i Harezmi-şâhî'de *bol-* fiili tercih edilirken, Oğuzcanın etkisiyle *ol-* fiili de kullanılmıştır:

tamām ol-dı (416a/8); *muḳadder ol-sa* (506b/12); *birev ol-up* (501a/2); *ḡubār ol-dı* (468b/4); *ḡālib ol-dı* (498a/14)

b) /t-/ > /d-/ Değişikliği: Çağatay Türkçesi metinlerinde Eski Türkçe'deki kelime başı /t-/ler korunmakla birlikte az da olsa Oğuzcanın etkisiyle /t-/ > /d-/ değişikliğinin gerçekleştiği bazı örnekler vardır:

depe (469b/14); *dé-di* (401b/12); *dék* (412a/13); *dil* (432a/2)

c) +lX < +lXg, +lXk Değişikliği: Eski Türkçe'de sıfat yapan +lIg, +lXk ekinin son ünsüzü Batı Türkçesinde düşmüş, ünlüsü de yuvarlaklaşmıştır. Kıpçak Türkçesinde ise ekin son ünsüzünün düşmesine ve korunarak kullanılmasına da rastlanmaktadır. Ancak Kıpçak Türkçesinde son ünsüz düştüğünde kelime sonunda bulunan ünlü yuvarlaklaşmaz. *Şecere-i Harezmi-şâhî*'de ekin +lX şekline de rastlanmaktadır:

at+lı (404b/12); *cıḡa+lı* (457b/10); *ḡam+lı* (500a/2); *vaṭan+lı* (496b/15)

ç) Yuvarlaklaşma: Harezmi Türkçesi ve Eski Anadolu Türkçesinde -(X)p zarf fiil ekinde ortaya çıkan yuvarlaklaşma eğilimi klasik Çağatay Türkçesinde görülmez. Buna rağmen *Şecere-i Harezmi-şâhî*'de bu eke gelen yardımcı ünlünün bazı kelimelerde yuvarlaklaştığı görülür:

āciz bol- up (423a/11); *boz-u-l-up* (426a/7); *‘asker ḡoş- up* (448b/11); *oltur-up* (400b/17)

d) **ķ > ħ** Değişikliği:

yahşı (463b/11) < *yakşı*

3.3. ŞEKİL ÖZELLİKLERİ

3.3.1. İsim Grubu

3.3.1.1. İsim

3.3.1.1.1. İsimden İsim Yapım Ekleri

+ğaç yalan+ğaç+la- (413b/11)

+çI yol+çI (413a/11); *av+çI* (417b/14); *ķarak+çI* (474a/13); *naķb+çI* (447b/2)

+dAş yol+daş (440b/2); *ķarın+daş* (408a/15)

+lXk maķbūs+lķ (446a/12); *mihmāndār+lķ* (421a/10); *miņbaşı+lķ* (437b/11)

+lAnçI üç+lençi (419a/2); *tört+lençi* (402b/6)

+rAk sonķ+raķ (424a/3); *tīre-raķ* (495a/10); *uzaķ+raķ* (467a/7); *yahşı+raķ* (462b/7)

+sXz aşı+l+sız (445b/7)

+Av birev (482b/3); *ékev* (508a/7)

+GU ķaraņ+ģu (418a/13)

3.3.1.1.2. Fiilden İsim Yapım Ekleri

-Ak böl-ek (447b/11)

-(X)g öl-(ü)g (469a/9); *tir-i-g* (486b/7); *ķat-(ı)ģ* (409b/3)

-ģUn, -kUn sat-ģun (422a/15)

-(X)l yak(h)ıķ-ı (439b/9)

-(U)ķ art-uķ (411b/8); *buy(u)r-uķ* (407b/15); *ķon-uķ* (420a/10); *yavu-ķ* (410b/15) <

yaġu-

-(X)n yaġ-ı-n (453b/10); *koş-u-n* (408a/3); *ék-i-n* (410b/2)

-(X)ş kör-ün-üş (401b/11); *ur-(u)ş* (499a/11)

3.3.1.1.3. Ek Kalıplaşması

İsim işletme eklerinin kendine özgü işletme görevini yitirerek, bir söz içerisinde eriyip o sözle kaynaşmasına ek kalıplaşması denir (Korkmaz, 2007: 157).

İsim Çekim Eklerinde Kalıplaşma Olayları:

+dA anda “orada” (490a/12)

+dIn andın “oradan” (502a/7)

+çA barça “bütün, tüm, hep” (418a/4); *néçe* “nice, nasıl, ne kadar?” (443b/1)

+n için “için” (408a/6)

+rA içre “içinde” (433a/2); *soñra* “sonra” (423a/8)

Zarf-fiil Eklerinde Kalıplaşma Olayları

-ArGA, -UrGA kurut-urğa (412a/9)

-GUñÇA al-ğunça (451b/7); *bol-ğunça* (449b/15)

-GAndA kal-ğanda (504a/1); *bol-ğanda* (505b/2); *tı-l+e-gende* (463b/15)

3.3.1.1.4. İkilemeler

ķayta ķayta (404b/11); *kem küm* (438a/11); *bir bir* (420a/15); *köp köp* (401a/7)

3.3.1.1.5. İsimlerde Çokluk

+lAr zaķmdār+lar (469a/8); *aķsaķal+lar* (508a/5); *‘ameldār+lar* (504b/8); *araba+lar* (505a/12); *ķatun+lar* (469a/11)

3.3.1.1.6. İyelik Ekleri

Teklik

I. Şahıs +(X)m: *‘arz+ı+m* (437a/14); *bağ(ı)r+ı+m* (482a/4); *birāder+i+m* (459a/14); *cān+ı+m* (506a/9)

II. Şahıs +(X)ı: *cism+i* (506a/8); *devr+i* (432a/11); *dil+i* (432a/2)

III. Şahıs +I, +sI:

a) +I *düstūr+ı* (426b/2); *égin+i+ge* (435b/5); *emîr+i* (433b/14)

b) +sI *edā'+sı* (473b/7); *fehvā+sı+ça* (428a/3); *hevā+sı* (424a/1)

Çokluk

I. Şahıs +mIz: *heme+miz* (401b/4); *kal'a+mız+ğa* (451a/4); *şehr+i+miz* (451a/4); *ata+mız* (443a/7)

II. Şahıs +(X)ınız: *birāder+iğiniz* (459b/5); *cenāb+ınız+ğa* (462b/2); *hadd+ınız* (442a/15)

III. Şahıs +lArI: *‘iyāl+ları* (455a/3); *îşān+ları* (426b/9); *karavul+ları+ğa* (424a/4)

3.3.1.1.7. İsim Çekimi

İlgi Durumu (Genitif)

a) +nI *kārvān+nı* (426b/15); *kayığ+nı* (412a/17); *meblağ+nı* (468a/7); *ordu+nı* (411b/16)

b) *Eksiz İlgi Durumu* *orta+sı+da* (460b/2); *irtivāh+ı+ğa* (503a/8); *üst+i+de* (412a/8)

Belirtme Durumu (Akkuzatif)

a) +nI *adam+lar+nı* (404a/9); *aḥvāl+nı* (458b/8); *ebyāt+nı* (482a/15); *haḫḫ+nı* (503b/7); *ḥaṭṭ+nı* (400b/7); *ḥums+nı* (418b/13)

b) *+n arka+sı+n* (477b/12); *kal'a+sı+n* (417a/6); *mertebe+si+n* (421b/13)

Yönelme Durumu (Datif)

+GA meydān+ga (438b/14); *mīrzābaşı+ga* (482b/9); *nāme+ga* (401a/4); *pādşāh+ga* (464a/1); *devlet+ge* (442b/7)

+ke rahmet+ke (430b/1); *'işret+ke* (459a/12); *tüz-mek+ke* (464b/5)

Bulunma Durumu (Lokatif)

+dA yıl+da (422b/15); *yoğarı+da* (463a/11); *eyvān+ı+da* (429a/8); *ermān+da* (491b/14); *devlet+de* (489a/6)

Ayrılma Durumu (Ablatif)

+dIn yurt+dın (406b/16); *ağız+dın* (410a/7); *bular+dın* (432a/13); *él+i+din* (482a/6); *ganā'im+din* (404a/12)

Eşitlik Durumu

+çA barı+ça (452a/15); *fehvā+sı+ça* (428a/3); *muktezā+sı+ça* (403a/14); *oğlan+lar+ga+ça* (454a/7)

Yön Gösterme Durumu

+rA, +karı/+geri il+geri (412a/1); *iç+re* (433a/2); *iç+keri* (414a/14)

Karşılaştırma Durumu

+rAK ilgeri+rağ (424b/4); *kéç+rağ* (411b/5); *köp+rağ* (420a/13); *soğ+rağ* (500a/10)

Vasıta Durumu

+n birle+n (425b/17)

3.3.1.2. Sıfat

3.3.1.2.1. İşaret Sıfatları

ol taraf+ğa (400a/1); *bu sebeb+din* (444a/7); *uşbu yıl* (402b/7)

3.3.1.2.2. Niteleme Sıfatları

ķuruğ yer (412a/8); *ķattığ heyā-hūy* (453a/11); *bēs yahşı at* (478a/10); *uluğ multuķ+lar* (461b/13); *ķiçik ķōl* (469a/11)

a) Yabancı Asıllı Niteleme Sıfatları

ebrār ķōñül (506b/7); *bīmer yaş* (498b/8); *mu‘teber ķişi* (426b/6)

b) Niteleme Sıfatlarında Derecelendirme

Eşitlik Derecesi : *muķāvemet étgü dék ķişi* (450a/1)

Üstünlük Derecesi : *alarnıñ ģāllarığā ķōpraķ teñlik* (420a/13); *alarnıñ ķōpraķ terbiyetlerin* (444b/5)

3.3.1.2.3. Sayı Sıfatları

ékki nehr+niñ (409a/14); *üç şāhib-i ģükümet* (403b/11); *yetti oğul* (428b/4)

3.3.1.2.4. Soru Sıfatları

ķaysı yol (447a/8); *ķaysı tarafge* (411b/4); *né söz* (421b/10)

3.3.1.2.5. Belirsizlik Sıfatları

ba‘zı cāylarnı (456b/9); *başķa uğrılarnı* (474b/4); *ķöp olca* (474b/12)

3.3.1.2.6. Renk Adları

ķara (476b/14); *aķ* (426b/17); *ķızıl* (465a/10)

3.3.1.2.7. Sayı Adları

a) Asıl Sayı Adları

altı kelle (486b/7); *üç kişi* (483a/3); *yetti oğul* (487a/2)

b) Sıra Sayı Adları

on altılançı bāb (504a/3); *törtlençi küni* (418a/3); *onlançı kéçeside* (419b/5)

3.3.1.3. Zarf

3.3.1.3.1. Tarz Zarfları

hoş-ḥāl bolup emīrniñ kişisige tapşurup (477a/10); *bir gūrūh leşker bile* Çavdur üstige yiberdiler (424b/14)

3.3.1.3.2. Miktar Zarfları

tört kün tevaqquf étdiler (425a/17); kumida *bir kéçe* turup (455b/1); *tört pāreni* tilāvet étip (503a/14)

3.3.1.3.3. Yer Zarfları

mevzi‘ğa barıp *anda* kırk bés kün tevaqquf étdiler (405b/9); *andın* köçüp (478a/6); yol *üstide* şuffe yasağay (480a/2)

3.3.1.3.4. Zaman Zarfları

émdi kaytıp (481a/6); *aqşām içide* bir miqdār Yomut ve Yemreli şeb-ḥūn qaşdı birle kældiler (471b/8); *kéçe içide* tamāmı ‘iyāl u eṭfāl u emvāllarını alıp (483a/14) *bir kéçe* turup (455b/1)

3.3.2. Zamir

3.3.2.1. Şahıs Zamirleri

Teklik

I. Şahıs : *men* (459a/13)

II. Şahıs : *sén* (452a/10)

III. Şahıs : “ol” kişi zamirinin çekimli şekilleri *anda* (404b/8); *andın* (420a/4); *anı* (488b/5); *anıñ* (501a/14)

Çokluk

I. Şahıs : *biz* (466a/15); *biz+niñ* (451a/4); *biz+ge* (442a/15); *biz+de* (480b/3)

II. Şahıs : *siz* (407b/7); *siz+niñ* (442a/15); *siz+dın* (462b/14)

III. Şahıs : *alar* (468b/14); *alar+niñ* (484a/2); *alar+nı* (449b/8)

3.3.2.2. İşaret Zamirleri

ol (406b/16); *ol+dur* (410b/10); *munda* (462a/15); *mundın* (487b/14)

3.3.2.3. Soru Zamirleri

kim (500a/5); *kim+niñ* (490b/1); *kim+de* (480a/2)

3.3.2.4. Dönüşlülük Zamirleri

öz (462a/5); *öz+ni* (500b/14); *öz+i* (466b/4)

3.3.2.5. Belirsizlik Zamirleri

barça (418b/9); *barı* (506b/3); *néçe* (462a/8); *néme* (470b/11); *munça* (473a/7)

3.3.2.6. Aidiyet Zamirleri

burun+ğı (433a/11); *soñ+ğı* (491a/4); *evvel+ğı* (402b/7)

3.3.3. Edat

3.3.3.1. Çekim Edatları

andın soñ (464a/15); *Hıvaķ sarı* (499a/2); *cevr üze* (500a/2); *cihān içre* (430a/13); *bir yıl burun* (433b/11); *leşker bile* (408b/15); *meded üçün* (414a/5); *yörümekdin özge* (411b/14)

3.3.3.2. Bağlama Edatları

andağ kim (470a/14)

Yabancı Asıllı Bağlama Edatları

ammā (459b/10); *belki* (412a/3); *bes* (446a/11); *çün* (465a/7); *eger* (493a/14); *egerçe* (431b/15); *ki* (430b/7); *ya 'nī* (422b/8); *ger* (473a/5)

3.3.3.3. Benzetme Edatları

göl dék (506b/3); *mihr kibi* (495a/5); *téñiz yañlıg* (413a/1)

3.3.3.4. Kuvvetlendirme Edatları

yene (411a/9), *dağı* (501a/13)

Yabancı Asıllı Kuvvetlendirme Edatları

lā-cerem (447a/8); *hergiz* (439b/15); *hem* (456b/7)

3.3.3.5. Soru Edatları

ķaysı (411b/4); *ķayu* (432b/11); *ķayan* (431a/5)

3.3.3.6. Ünleme Edatları

ey (401a/9)

Yabancı Asıllı Ünleme Edatları

eyā (430a/4); *şāḥā* (400b/10)

3.3.4. Fiil

3.3.4.1. İsimden Fiil Yapım Ekleri

+A- *ti-l+e-di* (422a/3); *san+a-dılar* (471a/14)

+AI- *boş+al+* (470a/15); *köp+el-ip* (474a/13)

+Gar, +Kar- taş+kar-ı (402a/5)

+(X)k- yol+uk-may (445a/3)

+lA- bağ+la-dı (434a/11); *tāze+le-p* (416a/6); *söz+le-p* (437b/2)

3.3.4.2. Fiilden Fiil Yapım Ekleri

-Ar-, -Ur- kop-ar-ıp (501b/1); *çık-ar-dı* (500b/12); *köç-ür-üp* (406a/2)

-DUR- kaz-dur-up (451b/10); *tap-dur-up* (477a/5); *tol-dur-dı* (428a/9)

-GAR- / -GUR- bit-ker-ip (440a/6); *öt-ker-di* (449b/15)

-GÜZ- kir-güz-di (404a/12); *kör-güz-di* (499a/7); *oltur-ğuz-dı* (459a/10)

-(X)l- aç-ıl-dı (506b/3); *yar-ıl-ıp* (456b/9); *tut-ul-up* (474b/7)

-(X)n- al-ın-ğan (439b/12); *kör-ün-di* (506a/7)

-(X)s- at-ış-ıp (460b/13); *ayt-ış-ıp* (464a/12)

-(X)t- kuru-t-ur+ğa (412a/9); *tohta-t-ıp* (453a/1)

3.3.4.3. Fiil Kip Zaman ve Çekimi

3.3.4.3.1. Basit Kipler

3.3.4.3.1.1. Haber Kipleri

3.3.4.3.1.1.1. Geniş Zaman

fiil tabanı + (-r, -Ar, -Ur) + zamir kökenli şahıs ekleri

Teklik

I. Şahıs: *yük+le-r-men* (466b/10); *bar-ur-men* (444a/1)

II. Şahıs: *ét-er-sén* (439b/10)

III. Şahıs: *kél-ür* (452b/5); *kéltür-ür* (412a/11); *kör-güz-ür* (499a/9)

Çokluk

I. Şahıs: *ét-er-miz* (426b/2); *işit-ür-miz* (442a/12)

II. Şahıs: *kıl-ur-siz* (468a/10); *yörü-r-siz* (480a/14)

III. Şahıs: *yiber-ür-ler* (451a/8); *al-ur-lar* (450a/7)

3.3.4.3.1.1.2. Görülen Geçmiş Zaman

fiil tabanı + (-dI, -dU) + iyelik kökenli şahıs ekleri

Teklik

I. Şahıs: *éyle-di-m* (432b/10); *kél-di-m* (463a/14)

II. Şahıs: *ét-di-ŋ* (500a/5)

III. Şahıs: *koy-dı* (488b/6); *kör-di* (469b/3)

Çokluk

I. Şahıs: *ér-dü-k* (484a/12); *öt-dü-k* (411a/16)

II. Şahıs: *ét-di-ŋiz* (463b/11); *kél-di-ŋiz* (463a/10)

III. Şahıs: *koş-dı-lar* (405b/8); *koy-dı-lar* (455a/10)

3.3.4.3.1.1.3. Anlatılan Geçmiş Zaman

a) fiil tabanı + (-mIş) + zamir kökenli şahıs ekleri

Teklik

I. Şahıs: Metinde örneğine rastlanmamıştır.

II. Şahıs: Metinde örneğine rastlanmamıştır.

III. Şahıs: *köter-miş* (493b/2)

Çokluk

I. Şahıs: Metinde örneğine rastlanmamıştır.

II. Şahıs: Metinde örneğine rastlanmamıştır.

III. Şahıs: *tiz-miş-ler* (498b/7)

b) fiil tabanı + -(X)p + (dUr-Ur) + zamir kökenli şahıs ekleri

Teklik

I. Şahıs: Metinde örneğine rastlanmamıştır.

II. Şahıs: Metinde örneğine rastlanmamıştır.

III. Şahıs: *yetkür-üpdür* (445b/9); *oltur-updur* (458b/3)

Çokluk

I. Şahıs: Metinde örneğine rastlanmamıştır.

II. Şahıs: Metinde örneğine rastlanmamıştır.

III. Şahıs: *oltur-updur-lar* (412a/12); *tur-updur-lar* (452a/14)

3.3.4.3.1.1.4. Şimdiki Zaman

fiil tabanı + (-A-y Dur) + zamir kökenli şahıs ekleri

Teklik

I. Şahıs: Metinde örneğine rastlanmamıştır.

II. Şahıs: Metinde örneğine rastlanmamıştır.

III. Şahıs: *aķ-adur* (412b/3); *bar-adur* (457a/1)

Çokluk

I. Şahıs: Metinde örneğine rastlanmamıştır.

II. Şahıs: Metinde örneğine rastlanmamıştır.

III. Şahıs: *kör-ün-edür-ler* (440b/13); *ayt-adur-lar* (466a/12)

3.3.4.3.1.1.5. Gelecek Zaman

a) fiil tabanı + (-gAy; -ğay) + zamir kökenli şahıs ekleri

Teklik

I. Şahıs: Metinde örneğine rastlanmamıştır.

II. Şahıs: Metinde örneğine rastlanmamıştır.

III. Şahıs: *al-ğay* (438b/3); *bağ+la-ğay* (434a/10); *bér-gey* (467a/6)

Çokluk

I. Şahıs: *bér-gey-miz* (462b/3)

II. Şahıs: *kél-gey-siz* (462b/7)

III. Şahıs: *ayt-ğay-lar* (467b/5); *bar-ğay-lar* (475b/6); *kéltür-gey-ler* (474a/15)

b) fiil tabanı + (-gU) + iyelik ekleri (+dur)

Teklik

I. Şahıs: *sür-gü-m* (432a/14); *dé-gü-m* (430a/9)

II. Şahıs: *dé-gü-ŋ* (430a/9)

III. Şahıs: *ét-gü* (450a/1); *kör-gü* (407b/6)

Çokluk

I. Şahıs: Metinde örneğine rastlanmamıştır.

II. Şahıs: Metinde örneğine rastlanmamıştır.

III. Şahıs: Metinde örneğine rastlanmamıştır.

3.3.4.3.1.2. Dilek Kipleri

3.3.4.3.1.2.1. Emir Kipi

Teklik

I. Şahıs (-AyIm/-AyIn): Metinde örneğine rastlanmamıştır.

II. Şahıs (-gIl; O): *oltur-ğıl* (412b/16); *ayt-ğıl* (437a/15); *kél-ğıl* (410b/13)

III. Şahıs (-sUn): *köy-sün* (506a/10); *bér-sün* (426b/2); *kél-sün* (434b/4)

Çokluk

I. Şahıs (-AlI(η)): *bar-alı* (407b/4); *yetkür-eli* (407b/6)

II. Şahıs (-In/-Inlar): *yiber-in* (439b/13); *yiber-inler* (459b/4); *al-inlar* (450a/15)

III. Şahıs (-sUnIAr): *al-ış-sunlar* (402a/9); *ķoy-sunlar* (403b/1)

3.3.4.3.1.2.2. Dilek-İstek Kipi

3.3.4.3.1.2.3. Şart Kipi

fiil tabanı + (-sA) + iyelik kökenli şahıs ekleri

Teklik

I. Şahıs: *boz-sa-m* (466b/9); *bol-sa-m* (445b/2)

II. Şahıs: *sayla-sa-η* (408b/9); *bol-sa-η* (439b/9)

III. Şahıs: *kél-se* (459b/7); *kör-se* (431a/2)

Çokluk

I. Şahıs: *ti-l+e-se-k* (468a/10); *dé-se-k* (456a/13); *iç-se-k* (413a/14)

II. Şahıs: *két-se-ηiz* (466a/14); *ķoş-sa-ηiz* (407b/3)

III. Şahıs: *ti-l+e-se-ler* (416b/8); *yiber-se-ler* (426b/6); *al-sa-lar* (457a/5)

3.3.4.3.1.2.4. Gereklilik Kipi

Şecere-i Harezmi-şâhî'de gereklilik kipi “kerek” sözüyle karşılanmış ve sadece teklik üçüncü şahsı örneklenmiştir:

kerek+dür (458b/9)

3.3.4.3.2. Birleşik Kipler

Birleşik çekimli fiiller *ér-, é-* yardımcı fiilinin görülen geçmiş zaman, anlatılan geçmiş zaman veya şart çekimlerinin basit çekimli kiplere getirilmesiyle kurulmuştur. Metinde kullanılan birleşik çekim örnekleri şunlardır:

3.3.4.3.2.1. Hikaye

3.3.4.3.2.1.1. Geniş Zamanın Hikayesi

Teklik

I. Şahıs: *bér-ür ér-di-m* (459a/13)

II. Şahıs: Metinde örneğine rastlanmamıştır.

III. Şahıs: *aķ-ar ér-di* (409b/3); *bar-ur ér-di* (469b/2); *kél-ür ér-di* (413b/1)

Çokluk

I. Şahıs: *ķayt-ar ér-dü-k* (459b/6); *yörü-r ér-dü-k* (442a/11)

II. Şahıs: Metinde örneğine rastlanmamıştır.

III. Şahıs: *ayt-ur ér-di-ler* (487a/13); *bar-ur ér-di-ler* (411b/14); *két-er ér-di-ler* (404b/15)

3.3.4.3.2.1.2. Anlatılan Geçmiş Zamanın Hikayesi

Teklik

I. Şahıs: *ayt-ıp ér-di-m* (491b/7); *ķal-ıp ér-di-m* (491b/4)

II. Şahıs: Metinde örneğine rastlanmamıştır.

III. Şahıs: *kayt-ıp ér-di* (427a/13); *tüş-miş é-di* (499a/4); *köter-miş é-di* (493b/2)

Çokluk

I. Şahıs: *çık-ıp ér-dü-k* (483a/9); *kél-ıp ér-dü-k* (484a/9)

II. Şahıs: Metinde örneğine rastlanmamıştır.

III. Şahıs: *buyur-up ér-di-ler* (491b/2); *bol-miş ér-di-ler* (444b/6)

3.3.4.3.2.1.3. Şartın Hikayesi

Teklik

I. Şahıs : Metinde örneğine rastlanmamıştır.

II. Şahıs : Metinde örneğine rastlanmamıştır.

III. Şahıs : *bol-sa ér-di* (463b/6)

Çokluk

I. Şahıs : Metinde örneğine rastlanmamıştır.

II. Şahıs : Metinde örneğine rastlanmamıştır.

III. Şahıs : Metinde örneğine rastlanmamıştır.

3.3.4.3.2.2. Rivayet

3.3.4.3.2.2.1. Geniş Zamanın Rivayeti

Teklik

I. Şahıs: Metinde örneğine rastlanmamıştır.

II. Şahıs: Metinde örneğine rastlanmamıştır.

III. Şahıs: Metinde örneğine rastlanmamıştır.

Çokluk

I. Şahıs: Metinde örneğine rastlanmamıştır.

II. Şahıs: Metinde örneğine rastlanmamıştır.

III. Şahıs: *kél-ür ér-miş-ler* (448b/4)

3.3.4.4. Olumlu Bildirmeler

a) Geniş Zaman

Teklik

I. Şahıs: *rāqım+ı+dur+men* (446b/8)

II. Şahıs: Metinde örneğine rastlanmamıştır.

III. Şahıs: *manat+dur* (475a/3); *meşhūr+dur* (416a/5); *mukadder+dür* (428a/2)

Çokluk

I. Şahıs: *şābit-ka-dem+dür+miz* (456a/11)

II. Şahıs: Metinde örneğine rastlanmamıştır.

III. Şahıs: *hizmet+de+dür+ler* (498b/6)

b) Görülen Geçmiş Zaman

Teklik

I. Şahıs: Metinde örneğine rastlanmamıştır.

II. Şahıs: Metinde örneğine rastlanmamıştır.

III. Şahıs: *ağır ér-di* (506a/2); *bahadır ér-di* (449a/15); *beyt ér-di* (488a/5); *hecr ér-di* (492b/2)

Çokluk

I. Şahıs: *dost ér-dük* (456a/10)

II. Şahıs: Metinde örneğine rastlanmamıştır.

III. Şahıs: *dīvānbēgi ér-diler* (415b/3); *hükümrān ér-diler* (430b/4); *kişi ér-diler* (466b/13); *māhir ér-diler* (446b/6)

c) Öğrenilen Geçmiş Zaman

Teklik

I. Şahıs : Metinde örneğine rastlanmamıştır.

II. Şahıs : Metinde örneğine rastlanmamıştır.

III. Şahıs : *ara+ları+da ér-miş* (477b/4)

Çokluk

I. Şahıs : Metinde örneğine rastlanmamıştır.

II. Şahıs : Metinde örneğine rastlanmamıştır.

III. Şahıs : *müttefik ér-mişler* (477b/2)

3.3.4.5. Zarf Fiiller

-A tap-a al- (460a/15); *başar-a al-* (459a/12); *koy-a tur-* (410b/9)

-gAç koy-ğaç (409b/1)

-(X)p, -bAn, -IbAn koş-up (402a/2); *ot+la-ban* (493b/9); *sal-ıban* (501b/1); *sudra-ban* (499a/5); *dé-ben* (493a/8); *kél-ip* (400a/4)

-mAy kara-may (436b/13); *koy-may* (454a/9); *sal-may* (456b/4)

-gAndA bar-ğanda (443b/3); *kal-ğanda* (504a/1); *ti-l+e-gende* (463b/15)

-gUnça al-ğunça (451b/7); *bar-ğunça* (451b/15); *kél-günçe* (445a/8)

-mAsdIn (burun) yörü-mesdin (418a/7)

3.3.4.6. İsim Fiiller

-mA Metinde örneğine rastlanmamıştır.

-mAk *ur-uş-mak* (409b/8); *aç-mak* (416b/11); *al-mak* (416b/11); *at-mak* (451a/10)

-Iş *bar-ış* (414a/14); *kél-ış* (414a/14)

3.3.4.7. Sıfat Fiiller

-Gan *çék-ken+din* (423a/10); *öt-ken* (412b/12); *ti-l+e+gen* (467a/8); *töle-genler* (475a/11)

-GU *iç-kü* (413a/12); *kör-gü* (407b/6); *ur-uş-ğu* (451a/6)

-GUçI *bil-güç+ler+din* (509a/11);

-Ar, -Ur: *ağ-ar* (409a/14)

3.3.5. Olumsuz Fiil Çekimleri

3.3.5.1. Basit Olumsuz Kipler

3.3.5.1.1. Geniş Zaman

Geniş zamanın olumsuzu, fiil tabanlarına **-mAs-** ekinin getirilmesiyle yapılır:

Teklik

I. **Şahıs:** *sat-mas-men* (422b/6)

II. **Şahıs:** Metinde örneğine rastlanmamıştır.

III. **Şahıs:** *kutul-mas* (430b/3); *dé-mes* (493b/3)

Çokluk

I. **Şahıs:** *hoş+lan-mas-miz* (429a/2)

II. **Şahıs:** Metinde örneğine rastlanmamıştır.

III. **Şahıs:** *tut-maslar* (421a/6)

3.3.5.1.2. Görülen Geçmiş Zaman

Görülen geçmiş zamanın olumsuzu, fiil tabanlarına *-mA-* olumsuzluk ekinin getirilmesiyle yapılır. Bu ek üzerine, iyelik kökenli kişi eklerini alarak çekimlenmektedir:

Teklik

I. Şahıs: Metinde örneğine rastlanmamıştır.

II. Şahıs: *bér-me-di-ŋ* (500a/4); *kıl-ma-dı-ŋ* (500a/4)

III. Şahıs: *köç-me-di* (467b/2)

Çokluk

I. Şahıs: Metinde örneğine rastlanmamıştır.

II. Şahıs: Metinde örneğine rastlanmamıştır.

III. Şahıs: *dé-me-diler* (422b/3); *kél-me-diler* (450a/11)

3.3.5.1.3. Gelecek Zaman

Gelecek zamanın olumsuz çekimi, fiil tabanına *-mA-* olumsuzluk ekinin getirilmesiyle yapılır:

Teklik

I. Şahıs: *bér-me-gey-men* (400b/5)

II. Şahıs: *al-ma-ğay-sen* (422a/17)

III. Şahıs: Metinde örneğine rastlanmamıştır.

Çokluk

I. Şahıs: Metinde örneğine rastlanmamıştır.

II. Şahıs: Metinde örneğine rastlanmamıştır.

III. Şahıs: *ét-me-gey/ler* (440a/1)

3.3.5.2. Dilek Kipleri

3.3.5.2.1. Şart Kipi

Teklik

I. Şahıs: Metinde örneğine rastlanmamıştır.

II. Şahıs: Metinde örneğine rastlanmamıştır.

III. Şahıs: *bol-ma-sa* (435b/4)

Çokluk

I. Şahıs: *kıl-ma-sa-k* (439a/15); *tart-ma-sa-k* (436a/14)

II. Şahıs: *kél-me-se-ηiz* (462b/6)

III. Şahıs: *kıl-ma-sa-lar* (400b/13)

3.3.5.2.2. Emir Kipi

Emir kipinin olumsuz, fiil gövdelerine *-mA-* olumsuzluk ekinin getirilmesiyle oluşmaktadır:

Teklik

I. Şahıs: Metinde örneğine rastlanmamıştır.

II. Şahıs: Metinde örneğine rastlanmamıştır.

III. Şahıs: *bol-ma-sun* (436b/6); *çık-ma-sun* (478b/8)

Çokluk

I. Şahıs: Metinde örneğine rastlanmamıştır.

II. Şahıs: Metinde örneğine rastlanmamıştır.

III. Şahıs: *kél-sünler* (406b/1); *két-sünler* (436b/7)

3.3.6. Birleşik Fiiller

3.3.6.1. İki Fiilden Yapılan Birleşik Fiiller

3.3.6.1.1. Süreklilik Fiilleri

Süreklilik fiili *tur-* yardımcı fiiliyle yapılmıştır. Yardımcı fiil *-A*, *-y* zarf fiil eki almış asıl fiillerden sonra gelir:

süt ém-e tur-ğan (468a/1); *kél-e tur-ğan* (417b/4)

3.3.6.1.2. Yeterlilik Fiilleri

Yeterlilik fiili *al-* yardımcı fiiliyle yapılmıştır:

kél-e al-ma-dı (425a/12); *bér-e al-ma-dılar* (425a/13); *tap-a al-ğaylar* (460a/15)

3.3.6.1.3. Tezlik Fiilleri

Tezlik fiili *ber-/bér-* yardımcı fiiliyle yapılmıştır:

yiber-e bér-iğler (412a/14); *kél-e bér-di* (449b/10); *ķoy-a bér-diler* (476a/14); *oltur-a bér-iğ* (453b/14)

3.3.6.1.4. İsim+Yardımcı Fiilden Oluşan Birleşik Fiiller

berāber bol-dı (492b/9); *ğarķ bol-dı* (499b/1); *mefrūş bol-dı* (498b/5); *ta‘yīn ét-il-di* (508a/10); *ezber eyle-r* (506/1); *āşikār eyle-p* (491b/14); *muķadder ol-sa* (506b/12); *şād ol-up* (433a/3)

3.3.7. Yardımcı Fiiller

Şecere-i Harezmi Harezmi-şâhî’de *al-*; *bol*; *ér-*; *ét-*; *eyle*; *ol-*; *kıl-*; *tur-* yardımcı fiilleri kullanılmıştır.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

4. DİZİN – SÖZLÜK

4.1. GENEL DİZİN

A/Ā

āb < *Far.* Su

ā. (ā.- ı rūy) 404a/11

‘acā’ibāt < *Ar.* Acayip olan şeyler

‘a. 487a/9

ābād < *Far.* Bayındır, mamur

‘a.+ ları 487b/5

ā. bol- 459b/2

ā. ét- 479b/15, 497a/6, 505a/7

‘acāyibāt < *Ar.* Acayip olan şeyler

ā. ol- 433a/3

‘a.+ ını (dünyā-yı ‘a.+ ını)

495a/8

ābād < *Ar.* Ebedler, ileriye doğru

sonsuzluk

‘aceb < *Ar.* Çok garip, çok acayip

ā. (ecdād-ı ā.) 430b/5

‘a. 429b/1, 485a/11, 487b/2,

489a/5, 498a/15, 499a/9, 499b/15,

503b/5, 507a/15

ābādān < *Far.* Bayındır, mamur

ā. bol- 497a/7

‘a. (devr-i ‘a.) 499a/8

‘a. (né ‘a.) 503b/8

‘ābid < *Ar.* İbadet eden, kulluk eden

‘a.+ i birle (heyāhūy-ı ‘a.+ i

‘ā.+ ler 502b/2

birle) 469a/1

āb-rūy < *Far.* Yüz suyu; şeref, haysiyet

‘acebī < *Ar.* Garip, tuhaf

ā.+ ığa 451b/6

'a. bile (tecemmül-i 'a. bile)	
491a/10	açarlık Kilit, anahtar
	a. 506b/7
'āciz < <i>Ar.</i> Çaresiz	
'ā. 401b/1	açdur - < <i>ET.</i> <i>açtur-</i> (EDPT, 21b)
'ā. bol- 423a/11, 428a/5, 502b/1	Açtırmak
'ā. kél- 468a/7	a.- up 460a/7, 461b/5
'ā. ('ā. ü nātüvān kıl-) 431b/13	
	açıl – < <i>ET.</i> <i>açıl-</i> (EDPT, 26b) Açılmak
'acz < <i>Ar.</i> Acizlik, beceriksizlik	a.- dı 506b/3
'a. 492a/10	
'a. ('a. u niyāz ér-) 431a/12	açlık < <i>ET.</i> <i>açlık</i> (EDPT, 26) Açlık
'a. ('a. ü inkisār birle) 416b/4	a. 416b/12
	a.+ dın 417b/15
aç – < <i>ET.</i> <i>aç-</i> (EDPT, 18b) Açmak	
a.- sa 493a/14	ādāb < <i>Ar.</i> Edepler
a.- ip 400b/6, 441a/1, 453a/7,	ā.+ nıñ 498b/6
458a/1, 498b/1, 506a/14	
a.- ip (güller a.- ip) 493a/3	adam < <i>Ar.</i> İnsan
a.- ip (rahne a.- ip) 456a/6	a.+ ların 445b/12
a.- up (gelū a.- up) 456a/4,	a.+ larnı 404a/9
458a/14	a.+ largā 404a/4
a.- upğa (gelū a.- upğa) 458a/12	a.+ larımıznıñ 443b/4
a.- mış é- (penāh a.- mış édi)	
431b/6	adaş – Şaşırmak, yolunu kaybetmek
a.- maķ (su a.- maķ) 416b/11	a.- ip 412a/5
a.- maķğa 406b/5	

a‘dā’ < *Ar.* Düşmanlar

a. 431a/5, 431a/8

‘adālet < *Ar.* Hak ve hukuka uymak,
hakkaniyet

‘a. 432a/4, 502b/11

‘a. bile 430b/12, 430b/9

‘a. üze (taht-ı ‘a. üze) 501a/14

‘a.+ ni 491b/13

‘a.+ de 431a/14, 493a/15,
500b/10

‘adāletli < *Ar. + T.* Hak ve hukuka
uyan, hakkaniyetli

‘a. 500b/9

‘adāvet < *Ar.* Düşmanlık, hasımlık

‘a. 423b/1, 466b/7

‘aded < *Ar.* Sayı

‘a. 488a/7, 494a/14, 503a/1

‘a.+ ni 494a/15

‘a.+ i 500a/13

‘a.+ inin 488a/8

‘adem < *Ar.* Yokluk, olmama

‘a. 430b/2, 431b/13

‘a.+ ge 463a/14

Ādem < *Ar.* İlk insan, Adem
peygamber

Ā. 442b/2, 449b/5

Ā.+ ni 493b/4

Ā.+ ni (ḥayl-ı ā.+ ni) 430a/10

‘ādil < *Ar.* Adaletli

‘ā. 493b/12, 503a/9

‘ā. ol- 506b/4

‘ā. (ḥān-ı ‘ā.) 430b/9

‘ā. (mīr-i ‘ā.) 431b/3

‘adīl < *Ar.* Denk, benzer, eş

‘a. 443a/12

‘adl < *Ar.* Adalet

‘a. 504a/2

‘a. birle 430a/12

‘a. (‘a. u kerem ér-) 431b/7)

‘a. (‘a.- ı dād kılmış édi)
431b/10

‘a. (ṣāhib-i ‘a.) 431b/9

‘a.+ mı (i‘tidāl-i ‘a.+ mı)
498a/14

‘adüvv < *Ar.* Düşman

‘a.+ **da** 428a/15

‘a.+ **sığa** (tığ-ı ‘a.+ sığa) 431a/9

āfāk < *Ar.* Ufuklar

ā. 431b/8

āfitāb < *Far.* Güneş

ā. 443a/12, 503b/11

ā. (ā.- ı **hamel**) 402b/7, 407a/7,
415b/2, 419b/5, 422b/15, 425a/6,
427b/3

ā.+ **nıñ** 504a/11

‘afv < *Ar.* Bağışlama

‘a. 416b/4, 509a/13

‘a. **ét-** 400b/15, 426b/2,
405a/17, 416b/8, 425a/11, 426a/16,
426b/12, 464a/3, 480a/10, 481a/8

āgāh < *Far.* Bilgili, haberdar

ā. 493b/5

ā. **bol-** 414b/8, 418a/10,
421b/12, 426b/4, 434b/3, 440a/10,
442a/1, 442a/4, 442b/7, 449a/9,
457b/1, 458a/10, 462a/14, 462b/12,

464a/5, 464a/6, 472b/13, 474b/12,
482a/9, 483a/1

ā. **kıl-** 464a/3

ā.+ **sén** 432b/13

āgāhlık < *Far.* + *T.* Bilgililik,
haberdarlık

ā. 414a/16

ā. **birle** 472a/10

ā. **bér-** 465b/13, 479a/11

ā. **tap-** 477a/1

āgāz < *Far.* Başlama, giriş

ā. **eyle-** 501a/15

ā. **kıl-** 505a/4

āğdar - Eğiltmek

a.- **ıp** 435b/8

āglāl < *Ar.* Demir halkalar

a. **birle** 436a/8

āğır < *ET.* ağır (EDPT, 88b) Ağır, çok

a. 408b/8, 416a/11, 427a/3,
431b/15, 482a/9

a. **ér-** 506a/2

a.+ **dur** 466a/7

ağız < *ET. ağız* (EDPT, 98) Ağız

a.+ dın 410a/7

a.+ ıdın 410a/7

āgūš < *Far. Kucak*

ā.+ larıga 491a/2

‘ahd < *Ar. And, yemin*

‘a. 402a/13, 402a/14

‘a. ét- 416b/5, 439b/11, 439b/15

‘a. étiş- 462b/3

‘a.+ nıñ 416b/5

‘a.+ larıda 440b/13

ağvā < *Ar. En sapkın*

a.+ sı 406b/12

a.+ sı birle 407b/5

‘ahd-nāme < *Ar. Ahitname, sözleşme metni*

‘a. 402a/14

āh Feryat, figan

ā. 500a/7

āhenger < *Far. Demirci*

ā. 449a/14

ahālī < *Ar. Halk*

a. 427b/9, 453a/7, 460a/8,
460b/11, 464b/15, 465a/5,
465b/3, 483b/5

a.+ niñ 465b/2

a.+ ni 454a/2

a.+ dın 464b/4

a.+ si 441a/5, 454a/5

a.+ leri 460a/13, 473a/7,

491a/12, 491a/15

a.+ leriniñ 488b/5

a.+ leridin 466a/1, 490b/6

āheste < *Far. Yavaş, usul*

ā. 411b/15, 425a/15, 436b/5,
439a/3, 449b/9, 453a/1, 475b/13,
483a/12

āhır < *Ar. Son*

ā. 405a/15, 406b/14, 414b/10,
417a/14, 423b/3, 423b/8, 449b/5,
454a/14, 454b/5, 475a/11

ā.+ ı 428a/7, 429a/11, 442b/5

ā.+ ıga ét- 508b/14

ā.+ ıgaça 478b/9

ā.+ ıda 402b/14, 415a/2,
416a/13, 419b/3, 424a/10, 424b/16,
427a/16, 427b/15

āḥiret < *Ar.* Ahiret, öbür dünya

ā.+ de 401b/1

aḥīre'z-zamān < *Ar.* Kıyamet öncesi

a. 492a/15

aḥḳarü'l-'ibād < *Ar.* Çok hakir kullar

a. 509b/7

aḥmāl < *Ar.* Yük, eşya

a. 407b/14, 410b/13, 411b/10,
447b/12, 450a/4, 462a/7, 472a/13,
483b/3

aḥmer < *Ar.* Kırmızı, kızıl

a. (verd-i a.) 492b/11

aḥşām Akşam

a.+ ı 404a/14

aḥtar - Araştırmak, aramak

a.- ıp 452a/3, 471a/9

a.- ıp (fırsat a.- ıp) 452a/13

aḥtuk Torun, nebire

a.+ ı 502a/2

aḥvāl < *Ar.* Haller, durumlar

a.- (a.- ı ḥarāb bile) 468b/15,
436a/1, 479a/7

a. bile ('arz-ı a. bile) 467a/6

a.+ ın 461b/4

a.+ mı 458b/8

a.+ da 413b/1

a.+ ı 481b/15

a.+ ığa 412b/16

a.+ ıdın 401b/11, 422b/4

a.+ ları 400a/12, 404b/4

aḥvālāt < *Ar.* Haller, durumlar

a.+ larıdın 465b/13

aḳ - < *ET.* ak- (EDPT, 77b) Akmak

a.- ar 409a/13, 409a/14, 409a/9

a.- dı 493b/7

a.- ıp 409a/10, 469b/2, 498b/3

a.- ıp ér 469b/6

a.- ıp tur 449b/7

a.- ar ér 409b/3

a.- adur 412b/3

aķ < <i>ET. ak</i> (EDPT, 75a) Beyaz, ak	a. ér- (muhib-i a. érdiler) 499b/9
a. 426b/17	a.+ nı 499b/9
	a.+ ğa 500a/6
	a.+ ları birle 487b/12
aķa Büyük kardeş	
a. 401a/10, 402a/9, 499b/11	‘aks < <i>Ar.</i> Yansıma, çarpma, vurma
a.+ ığa 437b/6	‘a.+ idedür 500b/15
a.+ mız 403a/17	
a.+ mızın 421b/5, 421b/9	aķsaķal Oymak büyüklerine verilen ad
a.+ ıığa 437b/5	a.+ lar 508a/5
a.+ larının 445a/12	a.+ larının 423b/15
a.+ larığa 465a/14	
a.+ larıdın 475b/3	aķsām < <i>Ar.</i> Kısımlar, bölümler
	a. (a.- ı meyvecāt tapıp) 461b/1
‘aķd < <i>Ar.</i> Akit, düzenleme	
‘a.+ iğe 404a/12	aķsūm Hamle
	a. bol- 469a/5, 483b/1
‘āķil < <i>Ar.</i> Akıllı başında, aklını kullanabilen	
‘ā. 479b/12	aķsām < <i>Ar.</i> Gün bitimi
aķ öylük Keçeli ev, yurt	a. 402b/1, 409a/15, 425b/12, 437b/5, 445a/5, 450a/2, 457a/11, 471b/7, 472b/5, 483a/15
a. 416b/10, 416b/7, 425a/9, 426b/1, 427a/1	a. bol- 407b/10
a. bér- 416b/6, 426b/12	a.+ da 450a/2
	a.+ larıda 501b/4
aķrabā < <i>Ar.</i> Akraba	‘aķūl < <i>Ar.</i> Akıllı

‘a. (şavl-ı ‘a.) 492a/9	a.- dılar 406a/13, 410b/3, 418a/6, 427a/1, 436b/10, 473a/14, 475a/12, 490b/7
akvāl < Ar. Sözlər	
a. (a.- i hamāset-i peyvend) 403a/10	a.- ğay 438b/3 a.- ğay (intikām a.- ğay) 466b/12
akvamü’l-mühmele < Ar. İhmal edilmiş kavimler	a.- ğay (sebeb bola a.- ğay) 502b/5
a. 417b/4	a.- ğaylar 416b/8 a.- ğaylar (mübāderet éte a.- ğaylar) 477b/8
akzā’l-kuzāt < Ar. Kadılar kadısı	a.- ğaylar (tar éte a.- ğaylar) 480a/3
a. 496b/11, 504b/10	a.- ğaylar (zafer tapa a.- ğaylar) 460a/15
al Hile	a.- sun 478b/2 a.- sunlar (ārām a.- sunlar) 412b/9
a. 500a/4	a.- salar (müdāfa‘a éte a.- salar) 457a/5
āl < Ar. Aile	
ā. (ā.- ı aşhābıġa) 492b/5	
al - < ET. al- (EDPT, 124b) Almak	a.- ırlar 450a/15 a.- u 453a/8 a.- ıp 400a/1, 400a/17, 401b/17, 404a/12, 405a/6, 405b/13, 410a/17, 413a/3, 413b/3, 414b/14, 415a/1, 416b/10, 418b/2, 420a/8, 421a/7, 422a/5, 423a/14, 425a/10, 426a/6,
a.- urlar 450a/7	
a.- urmiz 422a/16, 466b/4	
a.- dı 404a/8, 404a/9, 424a/7, 433a/11, 471a/2, 477a/7	
a.- dı (ārām a.- dı) 453a/7	
a.- dı (ot a.- dı) 454b/10	
a.- duķ 460b/9	

426b/11, 426b/15, 426b/7, 427b/4,	a.- up 440b/2
434a/6, 434b/1, 435b/6, 435b/8,	a.- ğunça 451b/7
438a/10, 439a/7, 439a/8, 441a/11,	a.- may 413a/17, 414b/5
443b/9, 444b/1, 445a/11, 448a/11,	a.- may (başara a.- may)
449a/10, 449a/3, 450a/4, 450a/9,	459a/12
451b/1, 451b/9, 452a/1, 452b/13,	a.- may (dehkānçılık éte a.-
453b/3, 453b/4, 453b/5, 453b/6,	may) 405a/13
455b/4, 457b/1, 457b/4, 458a/11,	a.- may (iş бүtkere a.- may)
462a/6, 462b/9, 463a/5, 464b/2,	472a/10
465a/3, 466a/14, 466b/2, 467b/13,	a.- may (kéte a.- may) 491b/3
469a/12, 469a/15, 469b/4, 470a/4,	a.- may (oltura a.- may) 417a/7
472b/6, 475a/4, 475a/7, 475b/14,	a.- may (sāhilğa çıkara a.- may)
475b/9, 476a/11, 476b/15, 476b/8,	409b/4
477a/5, 477a/8, 478b/14, 478b/4,	a.- may (tākat keltüre a.- may)
479a/12, 481a/2, 483a/14, 483b/13,	475a/10
484b/15, 485a/8, 486b/7, 490a/9,	a.- may (tāb keltüre a.- may)
490b/3, 491a/3, 500a/12, 504b/10,	438b/5, 449b/2, 452a/9, 452b/4,
505b/7, 507a/10	453b/11, 454b/7, 470a/1, 471a/13,
a.- ip (du‘ā’ların a.- ip) 488b/5	483a/2, 484a/10
a.- ip (haber a.- ip) 477b/11,	a.- may (uruşa a.- may) 423b/3
477b/13	a.- mayın (haqqını a.- mayın)
a.- ip (ruḥṣat a.- ip) 421a/16,	490b/9
426a/2, 444a/1, 479a/5	a.- ğan 424a/9, 426b/1, 466b/9,
a.- ip (sī a.- ip) 444b/13	475b/3, 475b/4, 483b/7, 486b/6
a.- ip (tayak a.- ip) 418a/11	a.- ğan érmesdürler (zafer tapa
a.- ip érdi 411b/12, 427b/8,	a.- ğan érmesdürler) 460a/15
427b/9	

a.- ğanları (zafer tapa a.- ğanları) 447a/6

a.- ğanın 423a/17

a.- ğanı (ḵabẓ-ı iktidārıġa a.- ğanı) 403b/8

a.- masanız 466b/1

a.- mas-miz (başara a.- mas-miz) 466a/15

a.- masmiz (cem‘ kıla a.- mas-miz) 473a/9

a.- masmiz (encāmġa keltüre a.- masmiz) 466a/10

a.- madı (kéle a.- madı) 425a/12

a.- madılar (tapa a.- madılar) 457a/8

a.- madılar (tenbīh bére a.- madılar) 425a/13

a.- maġaysen 422a/17

a.- maġ (ġılme a.- maġ) 416b/11

a.- maġ üçün (taẓmīnāt-ı ħarbiyye a.- maġ üçün) 464b/4

a.- maġnı (intikām a.- maġnı) 464a/6

a.- maġnı 416b/8

a.- maġġa 403b/17, 413b/6, 466a/2, 471a/8, 472b/4, 490a/13, 505b/1

a.- a bérđi (ot a.- a bérđi) 456b/9

a.- ur érđi 444a/13

a.- ur érđiler 473b/1

a.- mışdur érđi 433b/12

a.- maġçı boldı 441a/14

a.- maġçı boldılar 441a/6

a.- maġdurur (köñülin a.- maġdurur) 432a/12

a’lā < Ar. En yüce, en yüksek

a. 493a/9

‘alāhide < Ar. Başlı başına, ayrıca

‘a. 508b/13

a’lām < Ar. Kabile reisleri

a. 401a/6

alaman Başı bozuk, düzensiz askerî birlik

a. 409a/1, 412a/2, 412b/9, 413a/16, 413a/4, 435b/14

a.+ in 408a/6

a.+ nın 412a/13, 413a/8

a.+ nı 408b/10, 412b/1, 413a/3, 413a/5, 413a/7, 413b/1, 413b/6

a.+ ġa 412b/15, 434a/13

a.+ ı 408b/6, 425b/5
‘alāniye < *Ar.* Açıklık, alenîlik
‘a. 424b/9

alar Onlar

a. 400a/12, 402a/2, 405a/13,
407a/4, 418b/15, 424b/11, 425a/12,
426a/14, 426b/3, 427b/14, 428b/12,
430a/12, 432a/9, 434a/1, 434a/14,
445a/2, 450a/15, 452b/3, 453b/8,
461a/2, 467a/6, 467b/3, 468b/14,
471b/12, 472b/10, 477b/1, 481a/13,
484a/1

a. bile 416b/7, 425a/9, 457a/4,
486b/5, 490b/12

a. birle 407b/17, 459a/6,
467a/14, 483a/7

a. içre 433a/2

a.+ nıñ 400a/3, 400b/12,
400b/15, 400b/17, 402a/13, 402b/4,
402b/9, 404a/10, 404a/9, 404b/1,
405a/16, 407b/4, 416b/8, 420a/12,
424b/2, 426b/12, 440a/14, 440b/11,
444b/4, 447a/4, 452b/2, 453b/10,
453b/9, 455b/12, 456a/2, 456b/1,
457b/15, 460a/12, 460b/15, 461a/1,

465b/5, 467a/10, 468a/4, 469a/8,
469b/12, 470a/4, 472a/15, 473a/6,
473b/9, 475b/1, 475b/14, 476a/14,
481a/14, 483a/1, 484a/2, 505b/9

a.+ mı 405b/15, 405b/16,
406a/2, 407b/16, 414a/14, 414a/15,
422b/1, 432a/11, 432b/9, 442b/2,
443b/5, 448a/9, 449b/8, 450b/3,
452a/7, 453b/4, 454b/1, 462a/8,
468b/12, 469a/13, 483a/4, 509a/5

a.+ ğa 400a/6, 400b/13,
400b/16, 401a/15, 402a/2, 402b/1,
404b/2, 405a/13, 405b/1, 406a/9,
407a/3, 407b/9, 411b/1, 416b/9,
417a/10, 424a/11, 425a/13, 425b/12,
426a/17, 427b/12, 427b/13, 430a/11,
435b/9, 445b/14, 447b/12, 449a/4,
449b/14, 451b/13, 453b/13, 456a/13,
460a/15, 460b/11, 466b/10, 467a/2,
468b/12, 468b/7, 471b/12, 472a/5,
472b/14, 475b/11, 475b/8, 480b/15,
481a/12, 481b/2, 500b/12, 507a/3,
508a/9

a.+ ğa tégür- 414a/8

a.+ da 492a/13

a.+ dın 414a/5, 415a/1, 426a/5,
432a/14, 434b/1, 440b/13, 449a/5,

465a/15, 466b/11, 472b/7, 476b/1,
483a/3, 492a/8, 509a/6

ālāt < *Ar.* Aletler, makineler

ā. 418a/14

ā. bile (esbāb u **ā. bile**) 417b/5

ā. (ā.- ı harb) 451a/12

aldı Ön, huzur

a. 426b/15

a.+ ğa 408b/1

a.+ ge 410a/16, 438a/8, 451b/4,

460b/12, 483b/4

a.+ da 410a/12, 410a/9,

428b/13, 451b/11, 461a/14, 461a/15,

461b/3, 494a/15, 498b/9, 499a/10,

504b/6, 508b/5

a.+ dağı 410b/4, 436a/10,

445b/15, 504b/3

a.+ mızge 426b/7

a.+ mızdağı 413a/11

‘alef < *Ar.* Hayvan yemi

‘a. 450a/8, 452b/12

‘alem < *Ar.* Bayrak, sancak, işaret

‘a.- (‘a.- i edeb) 503b/7

‘a. (hevāş-ı ‘a.) 433a/1

‘a.+ in 424b/9

‘a.+ leri 410b/15

a’lem < *Ar.* Alim

a. ét- 420a/4, 479b/10

‘ālem < *Ar.* Alem, dünya

‘ā. 492a/15, 492a/6, 492b/1,

506b/2

‘ā. içre 431a/10, 432b/13,

502b/11

‘ā. (‘ā.- i ‘ulūm-i ma‘kūl)

501b/6

‘ā. (‘ā.- i bākīga) 488a/15

‘ā. (raḥīl-i ‘ā.- i beḳā boldı)

441a/2

‘ā. (raḥīl-i ‘ā.- i beḳā boldılar)

420a/3, 499b/14

‘ā. (raḥīl-i ‘ā.- i beḳā bolup)

437a/11

‘ā. (‘ā.- i fānīga) 489b/8

‘ā. (du‘ā’-yı ‘ā.) 501a/12

‘ā. (ḥān-ı ‘ā.) 430b/14

‘ā. (ṣāh-ı ‘ā.) 431b/5

‘ā.+ ğa 506b/2

‘ā.+ ğa (ṣāh-ı ‘ā.+ ğa) 501a/12

‘ā.+ de 501a/6, 506b/5, 509a/14

‘ā.+ din 502a/8

‘ā.+ iğa 403a/13, 421b/15,
427a/5, 428b/9, 433b/6, 446b/1,
479a/9, 479b/10, 489a/8, 495a/14

‘ā.+ iğa (bekā ‘ā.+ iğa) 415b/6,
486b/12

‘ā.+ ni kıl- (mevcūd-ı ‘ā.+ ni
kıldı) 430a/10

‘ālem-ārāy < Ar. + Far. Dünyayı
süsleyen

‘ā.+ ları (re’y-i ‘ā.+ ları) 446b/4

‘ālemü’l-‘ulemā < Ar. Dünyanın
alimleri

‘ā. 420a/2

ālet < Ar. Bir işi yapmak için kullanılan
nesne, araç

ā. (esbāb-ı ā.) 492a/10

ā.+ ler 461b/15

‘aleyhi’r-rahme < Ar. “Rahmet onun
üzerine olsun manasında” söylenen
saygı sözü

‘a. 501b/13, 509a/4, 509a/9

‘a.+ niğ 407b/11, 408a/7,
423a/5, 428b/1, 457a/12, 457a/6

‘aleyhim eş-şalavatü’s-selām < Ar.
“Salât ve selâmlar onun üzerine olsun”

‘a.+ nığ 487b/10

alın – < ET. alın- (EDPT, 148) Alınmak

a.- ğan 439b/12

a.- mağı 466a/3

alış - Alışmak

a.- sunlar 402a/9

a.- ıp (kol a.- ıp) 463a/9

‘ālī < Ar. Yüce, ulu

‘ā. 497a/1, 497a/4

‘ā. bile (emr-i ‘ā. bile) 404b/1,
405b/4, 406a/15, 406b/3, 407b/12,
408a/5, 408b/17, 409a/5, 410a/10,
410a/4, 410b/5, 413b/13, 415a/2,
416b/1, 423a/15, 424b/1, 425a/1,
425a/2, 425b/7, 426b/13, 444a/8,
451b/9, 453a/2

‘ā. birle (emr-i ‘ā. birle) 411a/2,
411a/7, 413b/9, 416a/4, 435a/2,

436a/5, 436a/9, 436b/2, 441b/8,
478b/3, 494b/10

‘ā. (‘ā.- yi ḥiṣār) 499a/9

‘ā. (‘ā.- yi tebār) 430b/7

‘ā. (bārgāh-ı ‘ā.) 504b/5

‘ā. (emr-i ‘ā.) 445a/14, 445a/4,
474b/15, 489a/14, 505a/1

‘ā. (fermān-ı ‘ā.) 445a/7

‘ā.+ niṅ (bārgāh-ı ‘ā.+ niṅ)
401b/10, 481b/13

‘ā.+ ni (bārgāh-ı ‘ā.+ ni) 412b/7

‘ā.+ ni (emr-i ‘ā.+ ni) 480b/15

‘ā.+ ğa (dergāh-ı ‘ā.+ ğa)
402a/4, 500a/12

‘ā.+ de (āstān-ı ‘ā.+ de) 481b/12

‘ā.+ de (dergāh-ı ‘ā.+ de)
484b/13

‘ā.+ leri (kubbe-i ‘ā.+ leri)
504b/13

‘ā.+ leri bile (emr-i ‘ā.+ leri
bile) 490b/4

‘ā.+ leri bile (fermān-ı ‘ā.+ leri
bile) 509b/4

‘ā.+ leri birle (emr-i ‘ā.+ leri
birle) 491b/3

‘ā.+ leride (kubbe-i ‘ā.+ leride)
428b/2

‘ā.+ dūr (emr-i ‘ā.+ dūr)
412a/13

‘ālīcāh < *Ar. + Far.* Yüksek dereceli,
yüksek mevki sahibi

‘ā.+ niṅ (ḥazret-i pādšāh-ı ‘ā.+
niṅ) 508b/10

‘ā.+ niṅ (pādšāh-ı ‘ā.+ niṅ)
490b/14

‘ālim < *Ar.* İlim sahibi olan (kimse)

‘ā. (‘ā.- i ‘ulūm-i mütedāvil)
446a/14

‘ālī-mekān < *Ar.* Yüksek yer, yüksek
mahal

‘ā. (ḥān-ı ‘ā.) 431b/4

‘ā. (selāṭīn-ı ‘ā.) 430b/4

‘ālī-şān < *Ar.* Şanı ve şerefi büyük

‘ā.+ niṅ (ḥānedān-ı ‘ā.+ niṅ)
426a/15

‘āliyye < *Ar.* Alet ile ilgili

‘ā.+ ğa (dergāh-ı ‘ā.+ ğa)
401b/3

all Huzur, ön

a.+ ıda 430b/12, 492a/3

Allāhu te‘ālā < *Ar.* Yüce Allah

A. 419b/17, 464b/13, 508b/10

A. (şıdk-ı A.) 479b/8

A.+ nıñ 460b/4, 462b/15

‘allāme < *Ar.* Çok alim, çok bilgili

‘a. (hazret-i ‘a.- i zamān)
446a/14

altı < *ET. altı* (EDPT, 130b) Altı

a. 401b/8, 411b/9, 412b/6,
425b/8, 425b/9, 437b/14, 437b/15,
438a/1, 440a/14, 440b/4, 444b/9,
447b/1, 447b/3, 448b/9, 449a/7,
452a/12, 454b/8, 476b/6, 483b/13,
486b/7, 489b/9, 503a/3, 503a/4, 509a/3

a.+ sıda 402b/7, 403b/10,
404a/17, 405a/7, 415b/4, 425a/7

a.+ sıda ér- 427a/5

altı atar Bir tür ateşli silah

a. 461b/13, 461b/15

altılançı Altıncı

a. 414b/6, 479b/9, 503a/7,
504a/3

a.+ sı 428b/6, 487a/5, 489b/11,
494b/13

a.+ sığa 415b/1

a.+ sıda 489a/7, 499b/4

altmış < *ET. altmış* (EDPT, 130b)

Altmış

a. 434b/10, 435b/11, 446b/1,
447b/4, 454a/15, 474b/13, 475a/8,
488a/7, 488a/9, 498a/6, 498b/7, 503a/3

a.+ dur 488a/9

altun < *ET. altun* (EDPT, 131a) Altın

a. 461b/11, 461b/12

‘ām < *Ar.* Avam, halk kesimi

‘ā. 506b/6

āmāde < *Far.* Hazır

ā. bol- 452a/14, 452b/7, 467b/9

amān < *Ar.* Bağışlama, sığınma

a. 413a/7, 418b/6, 426a/13,
493a/13, 495a/13

a. bér- 451b/1

a. çık- 413a/14	‘a.+ lerığa 415a/6
a. kél- 401b/8	‘a.+ leride 504b/15
a. tap- 454a/5	‘a. ét- ér- 463b/1
a. tile- 480a/8	
	‘ameldār < <i>Ar. + Far.</i> Mahalli hakim
‘āmil < <i>Ar.</i> Amel eden, işleyen kimse	‘a.+ lar 504b/8, 508a/5
‘ā.+ ler 504b/15	‘a.+ larnı 433a/6, 486a/11, 504b/15
‘amekī < <i>Ar.</i> Amca, baba kardeşi	
‘a.+ si 407a/10, 417b/4	āmīn < <i>Ar.</i> “Dinle ve kabul et” manasında bir söz
‘amel < <i>Ar.</i> Bir maksatla yapılan iş, eylem	ā. 508b/11, 509a/15
‘a. bér- 404a/8	āmīr < <i>Ar.</i> Emreden, buyuran
‘a. ét- 479a/13	ā.+ i 447a/11
‘a. eyle- 432b/14	
‘a. kıl- 432b/11, 432b/14, 500b/4	‘amir < <i>Ar.</i> Mamur, bayındır
‘a. bile 445b/4	‘a. (‘a.- i īṣān birle) 416b/6
‘a. (‘a.- i ḥayr) 501a/15	
‘a. (‘a.- i ḥayrga) 497a/8	āmīz < <i>Ar.</i> Karışık, karışmış
‘a. (‘a.- i ta‘miye bile) 428a/15, 503a/1	ā. 428a/9
‘a. (‘a.- i ta‘miye birle) 488a/7, 494a/14	ammā < <i>Ar.</i> Ama
‘a.+ din 506b/14	a. 401a/11, 406b/7, 410a/8, 410a/13, 413a/1, 416a/14, 417a/12, 418b/5, 418b/6, 419a/12, 421a/10, 423a/1, 424a/12, 434a/11, 434a/6,
‘a.+ leri 493b/14	

435a/6, 440a/15, 440a/8, 443a/11,
443b/10, 443b/8, 444b/3, 445a/15,
447a/3, 448b/13, 448b/14, 449a/10,
449a/6, 452b/5, 454b/10, 454b/13,
455b/14, 459b/10, 463b/14, 463b/6,
467b/5, 467b/6, 468a/14, 470b/12,
472a/8, 472b/13, 472b/6, 477b/9,
485b/1, 429a/2, 502a/15, 509a/3

‘ammke-zāde < *Ar. + Far.* Küçük amca
çocuğu

‘a.+ si 486b/1

‘a.+ lerimdürler 479b/3

‘amm-zāde < *Ar. + Far.* Amca oğlu

‘a.+ si 424a/14

‘amn < *Ar.* İkamet etmek, oturmak

‘a. 503b/9

ān < *Ar.* Kısa zaman, an

ā. 493a/7

ana < *ET. ana* (EDPT, 169b) Anne

a.+ ları 472b/1

aṇa Ona

a. 402a/14, 408a/15, 408b/4,
412b/17, 419a/15, 419a/8, 419b/15,
420a/17, 422b/10, 423b/10, 424a/2,
427b/15, 427b/6, 430b/14, 431b/1,
431b/8, 432b/8, 435b/2, 438b/14,
443b/1, 443b/12, 443b/15, 444a/6,
450a/1, 459a/13, 469b/1, 475b/9,
479a/2, 480a/10, 481b/14, 492a/5,
492a/7, 492b/3, 493a/9, 500a/8,
500b/2, 500b/8, 501a/1, 501a/10,
503b/10, 506b/15

a.+ dur 492a/10, 492a/8

‘anāşır < *Ar.* Unsurlar, bir bütünü
meydana getiren parçalar

‘a. (‘a.- ı mevālīd) 492a/12

anda Onda, orada

a. 404b/8, 405b/9, 407b/1,
409a/4, 412a/11, 412b/8, 415b/11,
415b/14, 416a/2, 420b/13, 422b/7,
425b/16, 425b/4, 426a/12, 445a/11,
451b/10, 463a/7, 464b/10, 464b/12,
478a/7, 479b/5, 487a/10, 490a/12,
490a/15, 498b/1, 498b/15, 504b/13,
507a/12, 508a/4

a. bol- 491a/6

a. tur- 412a/2	414b/11, 416a/8, 416b/10, 416b/12, 417b/10, 417b/3, 417b/9, 418a/5, 419b/12, 419b/13, 420a/1, 420a/4, 420b/10, 420b/11, 421a/15, 421a/5, 421b/1, 421b/8, 423b/8, 424b/13, 425a/16, 425a/4, 425b/14, 425b/15, 426a/12, 426a/7, 426b/9, 427a/1, 427a/13, 427a/6, 433b/6, 433b/8, 437a/12, 438b/9, 439a/13, 440b/15, 440b/7, 441a/15, 441b/6, 442b/15, 443a/9, 443b/11, 443b/15, 444b/14, 448b/4, 449a/5, 449b/15, 450b/1, 450b/5, 451a/8, 452b/8, 453a/8, 453b/11, 454a/3, 454a/4, 454b/2, 455a/11, 455b/5, 455b/8, 456b/13, 456b/15, 457a/8, 458a/5, 458a/7, 458b/12, 458b/6, 459a/2, 459a/4, 459b/4, 460a/7, 462a/10, 462a/14, 462a/8, 462b/4, 463a/5, 463a/8, 463b/7, 464a/12, 464a/15, 465b/11, 465b/6, 465b/8, 466a/14, 466b/10, 466b/2, 467a/8, 468b/13, 469b/9, 470a/8, 471a/14, 471b/10, 471b/15, 472a/12, 472a/6, 473b/3, 473b/4, 475b/12, 476a/13, 477a/7, 478a/6, 478b/1, 478b/5, 479a/6, 480a/6, 481b/10, 484a/12, 484a/13, 486b/12,
andağ Öyle, onun gibi, o şekilde →	
andak	
a. 409b/3, 413a/9, 414a/11, 418b/8, 429b/4, 463b/15, 470a/13, 470a/14, 476b/1, 478b/13, 493a/15, 496b/7, 498b/2, 501b/13, 501b/5, 506b/7	
a. bol- 408b/11, 411b/1, 446a/10, 458b/8, 466b/3, 473a/9, 480b/3	
andak Öyle, onun gibi, o şekilde →	
andağ	
a. 428a/15	
andek O kadar, öyle	
a. 413a/8	
andın Ondan, oradan	
a. 400a/9, 400b/14, 400b/2, 401a/16, 402b/1, 403a/8, 405b/4, 408a/16, 408a/6, 408a/7, 408a/8, 408b/2, 408b/8, 409a/11, 409a/4, 410b/13, 410b/6, 411b/1, 412a/15, 413a/3, 413a/5, 413b/11, 413b/14,	

486b/8, 487a/2, 487b/7, 487b/8,
488a/1, 488a/15, 488b/10, 489a/8,
489b/4, 489b/9, 490a/9, 490b/9,
491a/6, 491a/9, 493b/15, 495a/14,
498a/15, 498a/3, 502a/7, 503a/15,
504b/11, 505a/1, 507a/12, 508b/3

a.+ dur 487a/14

anı Onu

a. 402a/11, 404a/1, 404a/5,
406b/15, 413b/9, 414a/2, 419b/17,
420a/3, 420b/5, 423a/9, 428b/5,
430b/15, 431a/15, 431a/2, 431b/13,
432a/3, 435b/6, 437b/7, 438a/14,
439a/4, 439a/6, 440b/7, 442b/10,
444a/4, 465b/1, 466a/7, 467b/9,
469b/3, 469b/6, 480b/3, 482b/5,
484a/15, 485a/2, 488b/1, 488b/5,
488b/9, 492a/14, 499a/14, 500a/7,
500b/13, 500b/15, 501a/12, 501a/15,
501a/3, 501a/8, 501b/2, 503b/4,
503b/5, 505a/8, 506b/13, 507a/2,
508b/1

a. ér- 503b/5

anı Onun

a. 400a/15, 406b/10, 410a/5,
412b/17, 414a/6, 415a/11, 416a/7,
420a/4, 420b/6, 421a/10, 421b/15,
422b/11, 423a/3, 423b/14, 424a/15,
432a/2, 432b/11, 432b/12, 437b/11,
438b/13, 439a/1, 439b/4, 441a/3,
442a/7, 443a/13, 443b/1, 444a/7,
446a/7, 451b/12, 458b/13, 459a/15,
459b/8, 460b/3, 464a/11, 468a/13,
470b/12, 471b/9, 477b/3, 478a/2,
479a/12, 479b/11, 480a/10, 480b/10,
482a/13, 482a/15, 482b/1, 482b/8,
484a/15, 484b/7, 485a/3, 485b/3,
488a/11, 488a/3, 488b/12, 492a/2,
492a/9, 492b/8, 493a/4, 494a/5,
495b/1, 499a/9, 500a/6, 500b/10,
500b/7, 501a/13, 501a/14, 502b/1,
502b/4, 503b/7, 505b/2, 506a/6, 507b/3

a. bile 475b/10

a. birle 400b/16, 407b/3,
448a/7, 458a/11, 459b/4, 459b/6,
459b/7

a. birle étip 462b/6

a. üçün 494b/3, 501a/11

añla - < *ET. aña-* (EDPT, 186a)

Anlamak, idrak etmek

a.- dı 443b/15	a.+ larıga 401b/7, 406a/2, 423b/3, 424b/8, 426b/14, 450a/13
ant < <i>ET. and/ant</i> (EDPT, 176a) Ant, yemin	a.+ larının 489b/6
a. bér- 400b/1, 400b/4	a.+ sıda 422a/17, 470b/1
	a.+ sıdın 422a/16
	a.+ sıga 405b/16, 443b/11
‘ār < <i>Ar. Utanma, utanç</i>	
‘ā. 401a/11, 499a/6	araba Araba
‘ā. ét- 467b/7	a. 472b/8, 505a/12
ara < <i>ET. ara</i> (EDPT, 196a) Ara, arasında; aralık; iki durum arasındaki zaman mesafesi	a.+ ga 450a/14
a. 401a/12, 431a/10, 431a/13, 431a/5, 431b/2, 493b/1, 499a/6	a.+ lar 505a/12
a.+ da 414b/11, 443a/9, 499a/14	a.+ larının 472b/3
a.+ dın 437a/13, 439a/8, 441b/14	a.+ larını 472b/9, 499a/10
a.+ ga 423a/9, 470a/11	a.+ larıga 450a/7
a.+ larıda 405b/12, 408b/14, 416b/3, 423b/1, 423b/15, 436a/14, 445a/5, 466b/7, 469a/12, 469a/9, 474b/7, 486b/9	a.+ larıga 471b/3
a.+ larıda érmış 477b/4	aralaş - Karışmak, girişmek
a.+ larıdağı 426b/1	a.- ıp 449a/13, 453a/12, 453b/1, 469a/1, 470b/7, 509a/6
a.+ larıdın 468b/6, 471b/12	aralık < <i>ET. aralık</i> (EDPT, 230b) Aralık, uzaklık
a.+ larıdın bérđi 406a/11	a. bile 487a/10
	a.+ ı 413a/1
	a.+ ıga 442b/14
	ārām < <i>Ar. Dinlenmek</i>

ā. al- 412b/9, 453a/7	‘āriyet < <i>Ar.</i> Gelip geçici
	‘ā. (sebīl-i ‘ā.) 481b/5
arcın Vilayetin bir kısmı, kaza	
a. 444a/10	‘arīza < <i>Ar.</i> Dilekçe
	‘a. 421b/4, 474b/13, 477a/2, 480b/10
arça Demir gibi sağlam arçın ağacı	‘a.+ ların 401b/17
a. 461b/10	
āreste < <i>Ar.</i> Süslü, süslenmiş	‘arīzadāšt < <i>Ar.+Far.</i> <i>Ar.</i> Yüksek bir makama sunulan tezkire, dilekçe
ā. bol- 439a/11	‘a. 402b/10, 408b/3
ā. kıl- 452b/6	
arı Evet	arka < <i>ET.arka</i> (EDPT, 215b) Arka, sırt
a. 429a/1, 480a/15	a. 404b/6, 407b/11, 408a/3, 409a/10, 409a/15, 409a/4, 411a/8, 416a/1, 417b/9, 473b/5, 478a/3, 484a/7, 497a/9, 505a/5, 505a/8, 505b/10
‘ārīz < <i>Ar.</i> Asılda mevcut olmayıp sonradan ortaya çıkmak	a. bér- 438a/11
‘ā. bol- 416a/11, 502a/14	a.+ sın 477b/12, 477b/13, 477b/14, 477b/9
‘ā. bol- (maraż-ı ‘ā. boldı) 428a/5	a.+ sıda 425a/16, 439a/1
ārī < <i>Ar.</i> Uzak, ayrı	a.+ sıdın 447b/2
ā. 452b/9, 502b/3	a.+ ların 455a/5
‘arīf < <i>Ar.</i> Bilgili, bilgi sahibi	a.+ larıga 468b/11, 470b/2
‘a. tut- 500b/14	
	arpa < <i>ET. arpa</i> (EDPT, 198b) Arpa

a. 450a/8

a.+ ları 410b/1

‘arşa < *Ar.* Yer, toprak

‘a.+ da 499a/11

art - < *ET.* art- (EDPT, 202a) Artmak,

çoğalmak

a.- ip 481b/13

artuk < *ET.* artuk (EDPT, 204b) Çok

fazla

a. 411b/8

‘arz < *Ar.* Sunma

‘a. ét- 400a/7, 400b/10, 401a/9,
407b/2, 426a/15, 441a/8, 465b/4,
480b/10, 490b/4

‘a. (‘a.- ı ahvāl bile) 467a/6

‘a.+ ğa téğür- 400a/12

‘a.+ ım 437a/14

‘a.+ ın ét- 441b/8

‘a.+ ları 460b/9

‘a.+ ların 465b/5

‘a. ét- bér- 490b/2

ārzü < *Far.* Arzu, istek

ā. 487b/2

ā.+ ları 400b/2

as - < *ET.* as- (EDPT, 240b) Asmak

a.- ip 471b/6

a.- maḡga 474b/6

aṣā < *Ar.* Sopa, değnek

a. (a.- yı destyārılığı birle)

416a/11

āṣār < *Ar.* Eserler, belirtiler

ā.+ larını 491a/7

ā.+ larıda 428b/1

aṣfer < *Ar.* Sarı, soluk benizli

a. kı1- 493a/5

aṣḥāb < *Ar.* Sahipler

a.+ ıḡa (āl-ı a.+ ıḡa) 492b/5

asıl - < *ET.* asıl- (EDPT, 247b)

Asılmak, asılı olmak

a.- ğandım 474b/7

aşısız Gerçek olmayan

a. 445b/7

‘asker < Ar. Ordunun her kademesinde görevli subay, astsubay, çavuş, onbaşı ve erlere verilen isim

‘a. 447a/4, 447a/9, 450a/14, 450a/4, 450a/6, 450a/9, 451a/10, 473b/15

‘a. koş- 448b/11

‘a. bile 461b/3

‘a. birle 469b/14, 474a/1

‘a.+ in 449b/13, 449b/14

‘a.+ ge 450a/6, 470b/11, 470b/15

‘a.+ ni 453a/14, 470b/1

‘a.+ ni 450a/3, 462a/9, 471b/11

‘a.+ i 434a/2, 448b/4, 449b/5, 451b/1, 451b/7, 452a/9, 452b/14, 452b/5, 452b/9, 453a/13, 453b/1, 453b/8, 454a/1, 454b/4, 455b/11, 455b/2, 455b/5, 458a/14, 460a/14, 461a/9, 469a/10, 469a/13, 469a/7, 469b/11, 469b/15, 469b/8, 470a/7, 470b/15, 470b/4, 470b/5, 471a/10, 471a/15, 471b/14, 471b/8, 472a/1, 472a/11, 472a/15, 472a/7, 472b/4, 474a/5, 478b/11, 483a/1

‘a.+ i bile 436a/11, 447a/11, 447a/13, 447a/14, 470b/14, 478b/14

‘a.+ i birle 448a/1, 448a/5, 474a/2

‘a.+ ini 447a/13, 449b/11, 451a/2, 451b/3, 452a/13, 454a/12, 457a/3, 460b/12, 466a/1, 470a/14, 483a/3

‘a.+ ini 470b/13, 471a/7, 471b/13

‘a.+ ige 453a/11, 453a/12, 454b/4, 455b/11, 455b/12, 456b/7, 460a/13, 460a/5, 464b/3, 469a/5, 470a/5, 470b/7

‘a.+ idin 452b/8, 453b/6, 454a/10, 455b/4, 462a/6, 471a/14, 471b/2

‘a.+ leri birle 455a/12

aşl < Ar. Kaynak, kök, menşe

a.+ ılarığa (mağşad-ı a.+ ılarığa) 509a/15

aşlā < Ar. Asla, kesinlikle

a. 411b/2, 430b/3, 432a/13, 432b/11, 441b/11, 442b/1, 447a/6,

460a/15, 462b/2, 463b/2, 467a/10,
480b/4, 493a/7, 503a/11

a. étmes ér- 444a/7

āsmān < *Far.* Gök, gökyüzü

ā. 492a/11, 495a/5

ā. (ā.- ı kadr) 431a/13

ā.+ ğa 467b/13

ā.+ dın 470a/12

‘aşr < *Ar.* Zaman, devir, çağ

‘a. (yegāne-i ‘a.) 446b/2

‘a. (‘a. u vaktı érdi) 438a/11

ast < *ET. ast* (EDPT, 242a) Alt, aşağı

a.+ ıda 426a/8, 435a/15, 469a/3,
472b/3

āstān < *Far.* Eşik, dergah

ā. (ā.- ı ‘ālīde) 481b/12

āstānbūslık < *Far.+T.* Eşik öpücülük,
hürmet gösterme

ā. 481b/1

ā.+ ğa 405a/16

astur - < *ET. astur-* (EDPT, 244a)

Astırmak

a.- dılar 465b/6

āsūde < *Far.* Sakin, huzurlu

ā. 433a/1

āsūdelik < *Far.+T.* Rahatlık, tasasızlık

ā. bile 449b/14, 486b/10

aş - < *ET. aş-* (EDPT, 255b) Aşmak,
geçmek

a.- ıp 412b/4

aşak < *ET. aşak* (EDPT, 259a) Aşağı,
alt

a. 410b/14

a.+ ıda 400a/10

āşikār < *Far.* Belli, açık

ā. 492a/7

ā. eyle- 491b/14

ā. kıl- 430a/14, 498a/12

ā. birle (sükün-ı ā. birle) 430a/8

āşikāre < *Far.* Açık, belli

ā. bol- 467b/14	a. sal- 435b/7, 435b/9, 436b/10, 436b/14, 438b/14, 439a/6, 439a/11, 439a/7, 451b/13, 453a/12, 455b/3, 455b/5, 468b/13, 469a/1, 470b/14, 471b/12, 472a/4, 476a/15
āşiyān < <i>Far.</i> Yer, mesken	
ā. kıl- 493a/12	
ā.+ dın 458b/1	
āşüftehāl < <i>Far.+Ar.</i> Perişan halli	a.+ ın 480b/4, 480b/6
ā. 432a/3, 432b/4	a.+ dın 438b/15, 504b/6
at < <i>ET.</i> <i>at</i> (EDPT, 32b) (I) Ad, isim	a.+ ı 480b/3
a. 403a/15, 403b/2	a.+ ını 438b/10
a. çıkar- 500b/12	a.+ ığa 438b/14
a. kal- 501a/6	a.+ ları 412b/9
a. koy- 403b/1, 500b/7	a.+ ları birle 483b/12
a. köter- 474b/6	a.+ ların 413b/11
a.+ ın 479a/4	a.+ larının 411b/12, 452b/13
a.+ dın 485a/1	a.+ larığa 408a/13, 410a/16, 413b/5, 469a/3, 473b/1
a.+ ığa 492a/9	a.+ lar 412a/3
at < <i>ET.</i> <i>at</i> (EDPT, 33a) (II) At (hayvan)	a.+ larnın 469a/2, 472b/3
a. 409b/4, 413a/9, 426b/10, 444a/9, 449b/5, 452a/1, 453b/2, 471a/8, 478a/10, 478a/9, 480a/9, 483a/11, 483b/7, 499a/10, 499a/5	a.+ largā 413b/3
a. koy- 449b/4, 455b/11, 470b/5	at - < <i>ET.</i> <i>at-</i> (EDPT, 36a) Atmak, fırlatmak
	a.- dı 438b/14
	a.- dılar 439a/12, 449b/12
	a.- ınlar 439a/10

a.- ip 410a/2, 414b/9, 418a/9,
450b/3, 460a/9, 460b/8, 467b/15,
470a/6, 483b/5

a.- ipdurlar 460a/5

a.- may 451a/11

a.- ğan 439a/4

a.- ip ér- 452b/4

a.- a bér- 471b/14

a.- ar ér- 451b/4, 454a/8,
456b/8, 460b/11, 468a/2

a.- maṛ 451a/5

a.- maḳ 451a/10, 454b/4,
454b/7, 456a/6, 456b/6, 470a/1,
470a/7, 471a/12, 483a/2

a.- maḳnı 470b/6, 472a/6

a.- maḳğa 438b/2, 460a/6

a.- maḳdın 458a/13, 458a/15

ata < *ET. ata* (EDPT, 40a) Baba, ata

a. 401a/10, 402a/7, 402a/9,
430a/7, 433a/6, 440a/9, 441b/4,
455a/14, 472b/1, 485b/5, 490a/1,
504a/13

a.+ sı 419a/5, 441a/10, 443b/10

a.+ sı bile 443b/12

a.+ sınıṇ 433b/10, 443a/2,
474a/8, 485b/14, 486a/1, 486a/3,
488b/2

a.+ sığa 443a/3

a.+ mız 437b/6, 443a/7

a.+ mızğa 443a/8

a.+ larıdur 506b/5

‘aṭā < *Ar. İhsan*, bağış

‘a. 492b/4, 493b/13

‘a. ér- (*luṭf u ‘a. érdi*) 431b/3

‘a. kıl- (*‘a. kıldı*) 419b/17

atalıḳ < *ET. atalık/atalıḡ* (EDPT, 59a)

Babalık

a. ét- 415a/10, 415b/7, 424a/17,
484b/1, 485b/10, 485b/12, 485b/13,
485b/15

a.+ ı 485b/13, 485b/9

a.+ ınıṇ 485b/11

a. ét- ér- 502a/1

atdur - < *ET. attur-* (EDPT, 67a)

Attırmak

a.- urmız 412a/2

a.- maḳ (top **a.- maḳ**) 438a/10

a.- maḳḡa (top a.- maḳḡa)
410a/5, 438b/4

āteṣek < *Ar.* Frengi hastalığı

ā. 480a/11

‘aṭf < *Ar.* Çevirme, bir tarafa doğru
meylettirme

‘a. (‘a.- 1 ‘inān étdiler) 493b/10

atıl – < *ET. atıl-* (EDPT, 56a) Atılmak,
harekete geçmek

a.- ḡan 410a/14

a.- ḡanını 460b/7

atış - < *ET. atış-* (EDPT, 72b) Atışmak,
çatışmak

a.- ıp 414b/10, 460b/13

a.- ḡandın 490a/7

atlan - < *ET. atlan-* (EDPT, 58a) Ata
binmek, sefere çıkmak

a.- ıp 402b/3, 405b/8, 407a/17,
408a/1, 409b/6, 413b/12, 413b/14,
419b/11, 419b/12, 420b/11, 423b/2,
425a/15, 426a/4, 427a/2, 433b/3,
436b/1, 444b/10, 455b/1, 458a/2,

463a/3, 464a/14, 467b/10, 470a/9,
473b/13, 476b/8, 477a/13, 477a/5,
478a/7, 480b/13, 482b/13, 490b/9,
491a/5, 491a/6, 504b/3, 507a/8

atlı < *ET. atlıḡ* (EDPT, 55a) Atlı, süvari

a. 404b/12, 417b/2, 425b/8,
434b/10, 434b/11, 434b/9, 435a/8,
435b/11, 435b/12, 437a/6, 437b/14,
437b/15, 438a/1, 438a/2, 440a/14,
445a/4, 447b/11, 451b/3, 468a/5,
469a/14, 469b/6, 470a/9, 476b/14,
480b/8, 482b/12

a. bile 435a/13, 435b/11,
443a/4, 451b/12, 461a/7

a. birle 434b/10, 434b/12,
435a/11, 435a/3, 440a/12, 440a/13,
483b/14, 484a/2

a. bolup 484a/9

a.+ dur 484a/1

a.+ nı 450a/13, 468b/7,
469b/12, 469b/5

a.+ sı 437a/7, 440a/8, 447b/1,
447b/8, 450b/2, 456a/4, 466b/15

a.+ sı bile 434b/13, 434b/15,
455b/3

a.+ sı birle 434b/13, 434b/14,
434b/15, 436b/9

a.+ sığa 450a/12

a.+ sın 451b/14, 452b/3

a.+ larımız bile 407b/6

a.+ ları 449b/3, 452a/2, 457a/6,
467b/11, 469a/1, 471a/5

a.+ ları bile 425b/2, 451b/10,
484b/9

a.+ ları birle 440a/9

a.+ ların 452a/3, 483b/13

a.+ larını 472a/1

a.+ larının 468b/6, 470b/7

a.+ larının 445a/2, 451b/15

a.+ larıga 469a/6

a.+ lar 467b/15, 468b/12,
470b/1

a.+ larının 469b/4, 470a/15,
471a/2, 472a/4

a.+ lardın 468a/4

atlıg < *ET. atlıg* (EDPT, 55) (I) Atlı,
süvari

a. 408b/10, 409a/2, 410b/17,
418a/10, 426b/10

atlıg < *ET. atlıg* (EDPT, 54b) (II) Adlı,
ün sahibi

a. 400a/10, 404a/2, 405a/10,
405b/9, 407b/1, 409a/10, 411b/15,
418b/6, 427a/7, 433b/6, 435a/9,
441a/5, 441b/4, 442a/9, 443a/15,
454a/15, 456b/10, 464b/8, 468b/7,
469b/10, 473b/15, 474b/9, 476b/13,
479b/2, 480a/6, 484a/14, 484b/6,
488b/1, 489a/8, 495a/15, 496b/14,
498a/4, 500a/14

avān < *Ar. Zaman*, vakit, devir

a. (a.- ı tufüetleride) 433a/8

a.+ da 403b/12, 406b/4, 406b/9,
410a/17, 411b/11, 413b/16, 419a/10,
419a/2, 420b/15, 421b/13, 425b/16,
426a/6, 434a/12, 441a/6, 445a/3,
474a/9, 474b/8, 486b/2

a'vān < *Ar. Zorba*

a. 492a/10

'avātıf < *Ar. Şefkatler*, merhametler

'a. ('a.- ı hüsrevāne bile)
418b/16, 441b/10

‘a. (‘a.- 1 hüsrevāne birle)
436a/4, 440a/5

āvāz < *Far.* Ses

ā. (ā.- 1 bülend bola bérđi)
429a/14

ā.+ 1 412a/10, 504a/14

āvāze < *Far.* Ses

ā. birle 435b/3

ā.+ lerin 413b/17

avçı < *ET.* avçı (EDPT, 6a) Avcı

a.+ ların 417b/14

avlağ Av yeri, avlanacak yer

a. 418b/9

ay - < *ET.* ay- (EDPT, 266a) Söylemek,
konuşmak

a.- dı 400b/2, 431a/4, 443a/7

a.- dılar (bī‘at a.- dılar) 404a/5

ay < *ET.* ay (EDPT, 265a) Bir aylık
zaman

a. 417b/15, 417b/16, 421b/16,
423a/15, 428b/3, 433b/5, 443b/14,
473b/11, 479a/7, 486b/14

a.+ nı 402b/17, 402b/2,
403a/7, 404a/17, 405a/4, 405b/1,
406b/3, 407a/9, 415a/2, 420b/11,
422b/13, 489b/5

a.+ nı 425a/2

a.+ gaça 441b/5

a.+ da 444a/11, 508b/2

a.+ dın 485a/9, 489a/3,
494b/14, 507b/14

a.+ 1 489a/7

a.+ 1 érđi 503b/1

a.+ ını 402b/6, 403a/6, 406b/6,
407a/4, 415a/15, 415b/2, 419a/2,
419b/5, 420b/12, 420b/9, 424b/16,
427a/5, 486b/15, 502b/8, 507a/14,
507a/7

a.+ ıda 402b/13, 407a/4,
417b/7, 419b/2, 424b/12, 486b/11,
503b/4, 508a/3

āyā < *Far.* Acaba, hey

ā. 506b/8

ayağ < *ET. aḏak* (EDPT, 45) Ayak →

ayağ

a.+ ıdakı 438a/12

ayağ < *ET. aḏak* (EDPT, 45) Ayak →

ayağ

a. 431b/3, 470b/12, 499a/2,

499b/1, 506a/14

a. (a. basku dék) 412a/13

a.+ ı 414a/2, 470b/9

a.+ ıga 410b/12

a.+ ıda 404b/7

a.+ ıdın 436a/11

a.+ ları 411b/12, 469a/2

‘ayān < *ET. Açı*k, belli

‘a. ét- 430a/11

‘a. eyle- 432b/10, 499a/12

‘a.+ dur 492a/7

‘a.+ lar 428b/14

a‘yān < *Ar. İleri gelenler*, eşraf

a. (a.- ı haşmet birle) 477a/13

a. (a.- ı haşmetniñ) 465b/13

a.+ ları 451a/15

‘āyid < *Ar. Ait*

‘ā. bol- dékdür 439a/14

āyīn < *Far. Tören*, ayin

ā. tiz- 498b/7

ā.+ idin 498a/12

ā.+ ini 499a/12

āyine < *Far. Ayna*

ā. 462a/2

ā.+ dür 500b/15

āyīne-dār < *Far. Ayna tutan*

ā. bol- 498b/5

aylan - Dönmek, çevrilmek, kuşatmak

a.- ur 409a/15

a.- ıp 409a/11, 436b/4, 452a/13,
477a/14

ayrıl - < *ET. aḏırıl-* (EDPT, 68b)

Ayrılmak, uzaklaşmak

a.- ıp 404a/4, 409a/13, 412b/2,

424b/4, 426a/11, 471a/4

a.- may 451b/7

a.- madı 459a/14

ayrılış – Ayrılmak, birbirinden uzaklaşmak

a.- ıp 449a/6, 453b/6

‘ayş < *Ar.* Hayatın zevkini çıkarma, zevk u sefa

‘a. 459a/12, 498b/13, 499a/15

‘a. (‘a.- 1 ‘işret) 406b/12

‘a. (idmān-1 ‘a.- 1 ıtarab) 432b/5

ayt - < *ET.* *ayıt-* (EDPT, 268b)

Söylemek, demek

a.- urmiz 450b/13

a.- urlar 422b/6

a.- mış 501a/2

a.- dım 494a/5, 498a/11, 500b/8

a.- dı 416a/7, 428a/10, 439b/5,

482b/2, 488a/4

a.- dılar 423b/4, 428a/10,

500b/2

a.- ğaylar 467b/5

a.- ğıl 437a/15, 437b/6, 458b/15

a.- ıñ 437b/5

a.- ıñlar 500b/1

a.- ıp 412a/15, 414a/11, 426b/4,

429b/7, 482a/2, 492a/4, 495a/1,

500a/12, 503b/2

a.- ıpdurlar 487a/14

a.- aban (zıkr a.- aban) 498b/10

a.- ıban 493a/2

a.- may 466b/14

a.- ğan 443a/14, 500b/5

a.- ğanı dék 437b/9

a.- ğanlar 501a/3

a.- adurlar 466a/12

a.- ıp ér- 429b/8, 466b/5, 491b/7, 495b/2, 502b/10, 506a/5, 506a/6, 507b/4

a.- ur ér- 487a/13, 496b/4, 499b/14, 500a/10

a.- mağ 497a/13, 500a/15, 501a/11

a.- mağğa 500a/11

a.- mağımğa 500a/1

aytıl – < *ET.* *aytıl* (EDPT, 269b)

Söylenmek, arz edilmek

a.- dı 501a/11

a.- ıp érđi 494b/3, 497a/14

a.- ğan 445b/7

aytış - Sözleşmek, konuşmak

a.- ıp 459b/7, 459b/9, 464a/12

āz < *Far.* Aç gözlülük, hırs, tamah

ā. (devr-i ā.) 501a/12

az < *ET.* az (EDPT, 277a) Az, nadir

a. 484a/2

‘azāb < *Ar.* İztırap, acı

‘a. eyleme- 482b/4

āzād < *Far.* Kurtulmuş, hür

ā. bol- 400a/16, 465a/14,
465a/7

ā. ét- 400b/8, 465a/2, 465a/5,
465a/6

a‘zam < *Ar.* Çok büyük

a. (enfaratör-ı a.) 481a/10

a. (imfaratör-ı a.) 447a/2,
447a/6, 463b/12, 464a/2

a.+ nı (imfaratör-ı a.+ nı)
447b/6, 447b/7, 448a/14, 464a/4

a.+ nı (imfaratör-ı a.+ nı)
507a/11, 507b/13

a.+ ğa (enfaratör-ı a.+ ğa)
481a/10

a.+ ğa (imfaratör-ı a.+ ğa)
446b/15

āzār < *Far.* İncitme, üzme, kırma

ā.+ ın 413a/13

ā.+ lar bér- 465a/15

‘azīm < *Ar.* Büyük, ulu

‘ā. bol- 494b/14

‘a. kıl- 432a/11

‘azīmet < *Ar.* Gitme, gidiş

‘a.+ lerin (‘inān-ı ‘a.+ lerin)
491a/10

‘azīz < *Ar.* Değerli, itibarlı

‘a. 442b/2

‘azl < *Ar.* Görevden alma, azil

‘a. ét- 400a/8, 406b/15,
415a/10, 415b/3, 427a/14, 478b/5

‘azm < *Ar.* Kararlılık, niyet

‘a. ét- 406a/1, 409b/7, 411b/8,
415b/6, 418a/17, 421b/15, 428a/8,
428b/9, 446b/1, 448b/12, 474b/2,
479b/10, 486b/12, 490a/15, 507b/12,
507b/13

‘a.+ in 407a/16, 433a/15,
477a/13, 485a/4, 488b/14, 507a/6

‘a.+ in ét- 413b/17, 417a/1,
424a/3, 427a/6, 489b/3

azrak Daha az, daha nadir

a. 446b/14, 483b/14, 507b/14

azuğa < *ET. azuk* (EDPT, 283a) Azık,
yiyecek

a. 417b/14, 447b/4, 476a/5

āzurde-cān < *Far.* Kırılmış, incinmiş

ā. bol- 493b/5

āzürde-ḥāṭır < *Far.* Gönlü incinmiş

ā. ér- 400a/6

B

bāb < *Ar.* Konu, husus, bölüm

b. 428b/7, 504a/3

b.+ da 428b/15, 447a/7

b.+ dadur 503b/7

b.+ ğa 509a/3

b.+ ıda 401a/11, 408b/2

baba Baba, yaşlı

b.+ sınıḡ 485b/6

b.+ larınıḡ 485b/5

b.+ larnı 467b/15

bād < *Far.* Rüzgar

b. eyle- 498b/4

b. (b.- ı şarşar) 506b/7

b. (b.- ı şarşar dék) 470b/6

ba‘dehū < *Ar.* Daha sonra, ondan sonra

b. 464a/13

bāḡ < *Far.* Bahçe

b. 407b/1, 454b/5, 456a/5,

470a/10, 471b/9

b. (b.- ı dīvārın) 416a/5

b. (b.- ı Şimāl) 479b/4

b.+ nıḡ 454b/5

b.+ ıḡa 413a/10, 425b/3,

456a/3, 456a/5

b.+ larınıḡ 497a/3

baḡla - < *ET. baḡla-* (EDPT, 314b)

Bağlamak, tutmak

b.- mıḡ (şaff b.- mıḡ) 493a/8

b.- dı (sunı b.- dı) 434a/11

b.- duḡ (bél b.- duḡ) 408a/15

b.- ğıl (himmet b.- ğıl) 432a/1	bahādār < <i>Far.</i> Değerli, kıymetli
b.- p 410a/9	b. 462a/3
b.- p (bél b.- p) 417b/17	
b.- p (sumı b.- p) 440b/6	bahadır Yiğit
b.- ğan 434b/3	b. 410a/16, 417b/13, 431a/7,
b.- ğay (sumı b.- ğay) 434a/10	431a/9, 435b/2, 444a/5, 477b/3
	b. ér- 449a/15
baĝlan - < <i>ET. baĝlan-</i> (EDPT, 315a)	b.+ ları 409b/8, 418a/10,
Baĝlanmak	418a/12
b.- ıp tur- 410a/12	b.+ ların 450a/9
	b.+ lar 409b/14, 439a/11
baĝ(ı)r < <i>ET. baĝır</i> (EDPT, 317a)	
Yürek, göğüs, ciğer	bahāne <i>Far.</i> Bahane
b.+ ım 482a/4	b. kııl- 493b/6
b.+ ıñ 482b/7	b. tap- 401b/5
baĝy < <i>Ar.</i> Azgınlık, dikbaşlılık,	bahār < <i>Far.</i> İlkbahar
serkeşlik	b. 506b/2, 506b/3
b. 491b/12	b.+ dın 506b/4
bahā < <i>Far.</i> Değer, kıymet, paha	bahār-āferīn < <i>Far.</i> Baharı yaratan
b. koy- 473b/1, 481a/2	b.+ ge 492b/12
b. (b.- yı tamām) 422a/15	
b.+ sı 506a/2	baħr < <i>Ar.</i> Deniz
b.+ sın 450a/15	b. (b.- ı kân) 493a/14
b.+ sıĝa 473a/14	b.+ dın 495a/7

baḥṣ < *Ar.* Bahis, konu

b.+ i 432a/2

b.+ ğa (serāy-ı b.+ ğa) 488a/1,

499b/7

baḥṣı < *ET.* baḡṣı (EDPT,321a) Katip,
yazıcı

b. 407b/2, 436a/15

baḡḡāl < *Ar.* Zerzevatçı, gıda satıcısı

b. 457b/12

baḥt < *Far.* Talih

b. 431a/15

b. (b.- i bülend) 507a/3

bala < *ET.* *bala* Yavru, çocuk (EDPT,
332b)

b.+ sı 469a/6

b.+ sın 476b/15, 477a/6

b.+ larını 468a/1

ba'īd < *Ar.* Uzak

b. 443a/10, 481a/12

b. ér- 465a/4

balaçağa Çoluk çocuk

b.+ larının 426a/10

bā'is < *Ar.* Sebep, sebep olan

b. 442b/5, 503b/6

b. bile 493b/11

b. (b.- i emndür) 493a/13

b. (b.- i nefret érđi) 505a/6

balıḡçılık Balıkçılık

b. ét- 441b/12

balyoz < *Yun.* Elçi, konsolos

b. 422b/4

b.+ ları 422a/13

b.+ lar 422b/3

bāk < *Far.* Korku, sakınma

b. 498b/4

bāmdād < *Far.* Sabah, sabahleyin

b. 503a/14

bāḡī < *Ar.* Sonsuz, ebedi

b.+ ğa ('ālem-i b.+ ğa) 488a/15

b.+ nı oku- 503a/14

bānī < *Ar.* Bina eden, yapan

b.+ leri 492a/11

bar < *ET. bar* (EDPT, 353a) Var,
mevcut

b. 401a/14, 478b/3, 499a/3

b. bol- 401a/13, 432b/15

b. ér- 403b/12, 404a/2, 407b/1,
411b/9, 412a/8, 412b/7, 417a/17,
422b/1, 423b/2, 438b/2, 438b/13,
439a/1, 454b/5, 457a/6, 461b/13,
461b/14, 461b/15, 461b/6, 462a/1,
469a/11, 470a/10, 471b/9, 478a/3,
484b/4, 488b/4, 500a/14, 504b/13

b.+ dur 403b/4, 428b/15,
437a/15, 439a/1, 446a/8, 460b/2,
463b/6, 466b/7, 468a/5, 477b/8,
480b/3, 484a/2, 500b/11, 501a/13,
503b/4, 503b/7, 506b/15

b.+ durmiz 401b/6

b.+ mu 452b/8

bar - < *ET. bar-* (EDPT, 354a) Varmak,
gitmek

b.- adur 455b/13, 457a/1

b.- urmen 444a/1, 463a/13,
475b/14, 475b/9

b.- ur 468a/3

b.- urmiz 401b/15

b.- urların 418a/16, 472b/2

b.- dı 408a/17, 411a/13,
416b/13, 419b/15, 420b/13, 427b/12,
431a/14, 431a/8, 431a/5, 431b/6,
434a/6, 438b/13, 448b/12, 448b/14,
451b/9, 458a/3, 462a/6, 473b/14,
479a/1, 480a/12, 480b/14, 488a/10,
500a/13, 502a/10

b.- dılar 401b/8, 404b/3,
406a/5, 409a/4, 413a/6, 416a/9, 426a/3,
457a/12, 459a/8, 459b/14, 463a/6,
464b/2, 469b/9, 475b/10, 476b/12,
476b/3, 477a/14, 483b/14, 490a/15,
490a/5

b.- gaylar 475b/6, 483b/15

b.- sa 426b/7

b.- ırlar 413a/3

b.- sunlar 412a/2, 461a/3,
483b/11

b.- alı 407b/4

b.- a 484b/13

b.- ıp 402a/2, 403a/8, 404a/4,
404b/10, 404b/2, 405a/9, 405b/4,
405b/9, 406b/16, 406b/2, 406b/5,
407b/10, 407b/15, 407b/5, 407b/6,

408a/11, 408a/2, 408a/6, 408a/8,
408a/9, 408b/17, 409a/12, 409b/1,
409b/12, 409b/17, 410a/12, 410a/17,
410b/12, 411a/3, 411a/5, 411b/6,
412b/15, 412b/9, 413a/10, 414b/17,
415a/3, 415b/17, 416a/15, 416b/10,
416b/11, 416b/7, 417a/16, 417b/12,
418a/5, 418a/7, 419a/14, 419b/12,
420b/12, 421a/16, 421b/2, 423a/15,
423b/2, 423b/7, 424a/7, 424b/11,
424b/15, 424b/2, 425a/13, 425a/5,
425b/10, 425b/12, 425b/15, 426a/12,
426b/14, 427a/13, 427a/2, 427b/7,
427b/9, 433b/4, 434a/1, 434a/10,
435b/7, 436a/13, 436b/13, 437a/9,
438a/13, 438a/3, 439a/5, 439b/14,
439b/5, 440a/10, 440b/1, 440b/12,
440b/9, 441a/1, 441a/10, 442a/6,
443b/12, 443b/6, 443b/9, 444b/11,
444b/13, 445a/1, 445a/3, 446a/6,
446b/12, 447a/5, 448b/12, 449a/10,
449a/13, 450b/10, 450b/6, 452a/4,
452b/3, 455b/3, 456a/8, 457a/10,
457a/7, 457b/4, 458a/1, 458a/9,
458b/15, 459a/5, 459b/11, 459b/15,
459b/6, 462a/12, 462b/11, 463a/8,
464a/8, 464b/10, 465b/10, 467a/1,
467b/1, 468b/11, 468b/13, 469b/15,
472b/12, 473a/3, 475a/6, 475a/7,
476a/15, 476b/14, 477a/4, 477a/6,
477b/14, 478a/2, 480b/12, 480b/8,
481b/10, 484a/13, 484b/9, 486b/5,
487b/4, 487b/6, 487b/7, 487b/9,
488b/11, 489b/4, 490a/11, 490a/7,
490b/14, 491a/5, 491a/6, 495a/1,
501b/15, 502a/7, 503b/15, 504b/12,
504b/5, 504b/6, 507a/11, 507b/13
b.- ıpdurlar 403b/5, 412a/11
b.- ğanda 407b/17, 436b/9,
443b/3, 448a/11
b.- ğunça 413a/12, 449b/15,
451b/15
b.- may 416a/14
b.- ğan 406b/2, 407b/7,
412b/16, 412b/17, 487a/8
b.- ğanı 425a/9, 451b/8
b.- ğanının 467a/14
b.- ğandın 401b/12, 476a/8
b.- ğanıñ 421a/6
b.- ğanıñız 462b/13, 484a/2
b.- ğanları 407a/12, 460a/2
b.- ğanlarının 473b/10
b.- a bér- 500a/12

b.- ıp ér- 423b/6, 427b/12,
435a/9, 455b/2

b.- ıp kél- 464b/1

b.- ur ér- 409b/10, 411b/14,
468b/12, 468b/15, 469b/2, 469b/8,
470b/13, 471a/1, 471a/6, 472a/15,
472b/10, 502b/2

b.- amadı 459b/15

b.- masun 436b/6

b.- maḵ 481a/13

b.- maḵnıḡ 446b/13

b.- maḵga 425a/14, 426b/5,
447a/7

b.- maḵı birle 492b/2

b.- ıṣ kéliṣ 414a/14

b.- ıṣ kéliṣ ét- 414a/7

b.- ıṣı 498a/15

bār < *Far.* Allah, Tanrı

b. 498b/10

bārān < *Far.* Yağmur

b. 498a/15

barça < *ET. barça* (EDPT, 356b) Bütün,
hep

b. 404b/4, 407b/6, 408b/1,
418a/4, 418b/9, 431b/9, 491b/12,
493a/11, 506a/14

b.+ sın 408b/7, 431b/11

b.+ sıdur 499a/13

bārgāh < *Far.* Padişah otağı

b. 478a/8

b. (b.- ı ‘ālī) 504b/5

b. (b.- ı ‘ālīni) 412b/7

b. (b.- ı ‘ālīniḡ) 401b/10,
481b/13

b.+ nı 412b/15

b.+ nıḡ 504b/7

b.+ da 504b/7

barı Bütün, hepsi, tamamı

b. 430a/10, 430a/8, 491b/12,
492a/15, 492a/6, 492b/5, 498b/3,
498b/6, 498b/9, 499a/3, 502b/14,
506b/12, 506b/3

b.+ n 501a/3

b.+ ga 492a/13

b.+ dın 464a/3, 464a/5

b.+ sı 430b/2, 506b/3

b.+ sıga 431b/11

b.+ ça 432b/15, 452a/15

barla - Arayıp sormak, aramak

b.- p 404a/8

bars < *ET. bars* (EDPT, 368a) Pars,
kaplan

b. 420b/7, 508a/12

bas - < *ET. bas-* (EDPT, 370b) Basmak,
hücum etmek

b.- ip 401a/5, 401b/15, 402a/1,
408a/14, 408b/4, 414a/2, 422a/2,
441a/14

b.- ipdur 450a/3

b.- ku dék 412a/13

bā-şafā < *Far.+Ar.* Safalı

b. 505b/13

b. (me'vā-yı b.) 420a/17

basıl – Basılmak, mağlup olmak

b.- dı 436b/12, 483a/6

b.- ip 438b/5, 454a/14, 456a/2,
484a/11

b.- ğan 455b/7

baş < *ET. baş* (EDPT, 375a) (I) Baş,
kafa, kelle

b. çek- 467b/13

b. köter- 474a/9

b. köter- é- 493b/2

b.+ dın 431b/3, 470b/12,
470b/9, 499a/2, 499b/1, 506a/14

b.+ ığa 408b/10, 431b/4,
439a/2, 457b/10, 473a/5, 493b/7

b.+ ığa tüşüp 424a/1

b.+ ıdın 458b/3

b.+ ın alıp 435b/8

b.+ ın 406a/12, 406a/15,
414b/14, 490a/8

b.+ ını 458a/6

b.+ ımızğa 473a/1

b.+ ların ur- 436a/10

b.+ larıdın uç- 446a/8

b.+ larığa 400b/14, 460a/12,
473a/6, 504a/13

baş < *ET. baş* (EDPT, 375b) (II)
Birinci, evvel

b.+ da 478b/11

baş < *ET. baş* (EDPT, 375b) (III) Amir,
yönetici, lider

b. bol- 409a/6, 412b/15, 438b/8,
465a/15, 474b/10

b. ét- 444b/15, 448b/6, 450a/12

b.+ ığa 414b/1

başar - < *ET. başğar-* (EDPT, 380a)

Başarmak, baş etmek

b.- a al- 459a/12, 466a/15

başka Ayrı, gayrı

b. 400b/6, 410a/7, 444a/11,
457a/5, 459a/9, 461a/5, 462a/9,
462b/5, 473a/4, 474a/12, 474b/4,
485a/1, 486a/14

b.+ dur 433a/11

b.+ ğa 400b/5

b.+ lar 461a/11

başkalık Ayrılık, ihtilaf

b.+ ı 401a/11

başla - < *ET. başla-* (EDPT, 381b)

Başlamak

b.- dı 435a/14, 438b/9, 443b/2,
451b/14, 456b/6, 500a/15, 508b/9

b.- dılar 409b/11, 411a/2,
414a/14, 418a/12, 438a/9, 441b/2,

441b/14, 449b/4, 454b/7, 469a/15,
470a/8, 472a/6, 489b/13, 498a/10

b.- p 412a/6, 413a/3, 459a/10,
506a/1

b.- p ér- 501a/10

başlan - < *ET. başlan-* (EDPT, 382b)

Başlanmak

b.- ğanı 460b/8

başlat - < *ET. başlat-* (EDPT, 382a)

Başlatmak

b.- dılar 498b/8

başlığ < *ET. başlığ* (EDPT, 381a) Reis,
amir → **başlık**

b. 412a/16, 417a/8

başlık < *ET. başlık* (EDPT, 381b) Reis,
amir → **başlığ**

b. 400a/2, 400a/5, 401b/9,
402a/3, 402b/11, 402b/9, 403b/6,
404b/9, 405b/17, 405b/6, 407b/2,
409b/16, 410a/16, 411a/5, 414a/1,
414b/7, 415a/4, 418a/10, 420a/9,
425b/13, 425b/5, 433b/2, 434b/6,
435a/8, 436a/15, 436a/9, 437a/2,

437a/6, 442b/7, 453b/12, 463a/4,
478a/4

bat - < *ET. bat-* (EDPT, 298a) Batmak,
gömülmek

b.- tı 400a/3

b.- ıp 411b/13

b.- ğandin 412a/17

bat < *ET. bat* (EDPT, 296a) Hemen,
derhal, çabuk

b. 492b/8, 501a/6

baṭarya < *Ital.* Topçu sınıfında bir
subayın kumandasındaki ağır
silahlardan, tüfek, motorlu vasıta,
hayvan ve insanlardan meydana gelen
ateş birliği

b.+ sı bile 467a/1

bāṭıl < *Ar.* Boş, yalan

b. 421a/3

bā-veḳār < *Ar.* Ağırbaşlılık

b. 498b/6

bay < *ET. bay* (EDPT, 384a) Zengin,
varlıklı

b. 401b/9

b.+ nıḡ 454a/15

bayrı Eski

b. 439b/7, 439b/9

bāz < *Far.* Açık

b. ét- 501b/2

bāzār < *Far.* Pazar, çarşı

b. (ehl-i b.) 417b/2

b.+ ğa sal- 442b/3

b.+ ların 418b/12

b.+ larnı 479b/14

b.+ larıġa 416a/16

b.+ larıda 416a/17

b.+ larġa 416b/11

ba‘zı < *Ar.* Bazı, bir kısmı, birazı

b. 400a/1, 400a/10, 401a/12,
403a/10, 403b/14, 403b/16, 404a/4,
404b/14, 404b/7, 406a/17, 407b/4,
414b/13, 415a/4, 425b/2, 426a/9,
430a/14, 430b/1, 433a/13, 440a/9,
456b/9, 468a/2, 469a/5, 469a/8,

472b/9, 473a/10, 473a/11, 480b/1,
495b/1, 499a/8

b.+ dım 430a/15

b.+ ları 410b/1, 410b/2,
413a/17, 418b/4, 424b/7, 442b/8,
442b/9, 447a/4, 447a/5, 468b/10,
468b/9, 470b/3, 471a/9, 475b/1,
475b/2, 480a/4

b.+ ları bile 475b/7

b.+ larığa 413a/2

b.+ ların 404a/9, 415a/1

b.+ larını 441b/13

b.+ lar 452b/12, 452b/13,
477b/1, 483b/15

bāzil < *Ar.* Bol bol veren

b. 503a/10

becā < *Far.* Yerinde, uygun

b. kéltür- 418b/10, 487b/6

be-cāy < *Far.* Yersiz, yurtsuz

b. kéltür- 421a/11, 422a/6

beççe < *Far.* Çocuk, yavru

b.+ ni 477a/9

bed-biçim < *Far.+T.* Kötü biçimli,
çirkin

b. bol- 508a/15

beden < *Ar.* Gövde, vücut

b. (b.- i mübārekleridin)
502a/15

b.+ leridin 469b/2

bed-gümān < *Far.* Kötü şüphede
bulunan

b. bol- 477b/5

bed-gümānlık < *Far.+T.* Şüphecilik

b. étıl- 478a/4

bed-ḥāh < *Far.* Kötü niyetli

b.+ lardın 415a/5

bedıl < *Ar.* Bedel

b.+ i 443a/12

be-gāyet < *Far.+Ar.* Çok, son derece

b. 406b/14, 410a/6, 413a/15,
417a/7, 421a/12, 422b/2, 426b/5,
429a/7, 438b/7, 443a/10, 444a/5,
446b/6, 449a/15, 452b/9, 454b/4,

455a/4, 459a/11, 463b/11, 466a/13,
466a/7, 474a/13, 475b/15, 479b/12,
484b/13, 485b/1, 496b/5, 503a/9,
503b/3, 505a/5, 505b/12, 506a/7,
508a/15

behbūd < *Far.* Sağlık

b.+ ları bol- dék 401b/4

behr < *Ar.* Felaket

b. (b.- i ḥāl) 463b/4

behremend < *Far.* Pay sahibi, hisse
sahibi

b. bol- 476a/1

bék < *ET. beg* (EDPT, 322b) Bey, amir

b.+ iniñ 408a/8

b.+ leridin 424a/16

b.+ ler 429b/2, 433b/2, 504a/6,

504b/9, 507a/15, 507b/15, 508a/5

b.+ ler bile 411b/17

b.+ ler birle 504b/11

beḳā < *Ar.* Kalıcılık, devamlılık

b. 415b/6, 421b/15, 427a/5,
428b/9, 433b/6, 446b/1, 479a/8,
479b/10, 486b/12, 489a/8, 495a/14

b. bol- (raḥīl-i ‘ālem-i b. bol-)

420a/3, 437a/11, 441a/2, 499b/14

bél Bel

b. 506b/13

b. bağla- 408a/15, 417b/17

belā < *Ar.* Keder, sıkıntı

b.+ sı 414b/5

b.+ sığın 416b/12

belāḡat < *Ar.* Güzel söz söyleme

b.+ nın 487a/11

belki < *Far.* Belki

b. 406a/12, 412a/3, 414a/15,
416b/1, 418a/10, 467a/6

benāt < *Ar.* Kızlar

b. 506a/14

bend < *Far.* Bağ, zincir

b. 493b/8

b. ét- 414b/13, 416b/2, 478a/1

b. (b.- i selāsil) 436a/7	b.- ür érdim (naşīhat b.- ür érdim) 459a/13
b.+ ige 476a/8, 476a/9	
b.+ ide ér- 484a/12	b.- ürmiz 426b/16, 453a/5, 468a/8
bende < <i>Far.</i> Kul, köle	b.- dim 495a/2
b. 437a/10	b.- di 404a/13, 406a/11, 406a/14, 406a/16, 422a/2, 426b/3, 429a/14, 430b/14, 436b/11, 441a/2, 442a/10, 442a/3, 447a/3, 456a/9, 458a/13, 458a/9, 458b/11, 462b/11, 482a/3, 483b/10
b.+ din 430a/9, 503b/5	
bendeperverlik < <i>Far.</i> Kulunu gözetmek, kölesini gözetmek	b.- di (‘amel b.- di) 404a/8
b. 426b/6	b.- di (āgāhlık b.- di) 465b/13
bendī < <i>Far.</i> Tutsak, esir	b.- di (bülend bola b.- di) 504a/14
b.+ n 400b/8	
benī < <i>Ar.</i> Oğullar	b.- di (dest b.- di) 429b/1, 481b/11, 507b/1
b. 492b/5	b.- di (haķāretler b.- di) 443b/4
benī-Ādem < <i>Ar.</i> İnsanoğlu	b.- di (haber b.- di) 413b/1, 477b/14
b. 464b/13	b.- di (icāzetin b.- di) 419b/16
bér - < <i>ET. be:r</i> (EDPT, 354b) Vermek	b.- di (kaṭl kıla b.- di) 470b/15
b.- ürmen 438b/11	b.- di (kayta b.- di) 449b/9, 453a/3, 455b/8
b.- ür 493a/13	
b.- ür (zararlar b.- ür) 432b/9	b.- di (kéle b.- di) 449b/10, 450a/1, 452b/7, 460a/1
b.- ür érdi 444a/10, 444a/11, 444a/8, 444a/9	

b.- di (kéte b.- di) 436b/11, 440a/13, 458a/8	b.- diler (bara b.- diler) 500a/12
b.- di (kõlm uzata b.- di) 404a/15	b.- diler (bére b.- diler) 490b/3, 490b/5
b.- di (küdüret-i izdiyād tapa b.- di) 445a/5	b.- diler (buyura b.- diler) 474b/6
b.- di (nižāmlar b.- di) 485b/2	b.- diler (cezāların b.- diler) 493b/14
b.- di (oltura b.- di) 477b/9	b.- diler (dah̄l éte b.- diler)
b.- di (ot ala b.- di) 456b/9	415b/13
b.- di (ruḡṣatın b.- di) 481a/13	b.- diler (dādın b.- diler)
b.- di (selām b.- di) 458a/4, 458b/4	487a/11
b.- di (taya b.- di) 401a/7	b.- diler (fātiḡa b.- diler) 457b/12
b.- di (temāṣā b.- di) 499a/14	b.- diler (fermān b.- diler)
b.- di (ziyād éte b.- di) 425a/10	508b/2
b.- dük 473a/9	b.- diler (istiḡkām b.- diler)
b.- dük (mühlet b.- dük) 466a/8	455a/5
b.- diler 472b/12, 472b/8, 478b/5, 480a/10	b.- diler (izḡār-ı itā‘at éte b.- diler) 460a/8
b.- diler (ant b.- diler) 400b/4	b.- diler (ḡala b.- diler) 472a/14
b.- diler (ata b.- diler) 471b/14	b.- diler (ḡarār b.- diler)
b.- diler (‘arz éte b.- diler) 490b/2	456b/13, 466a/2
b.- diler (āḡāhlık b.- diler) 479a/11	b.- diler (ḡatıl ḡıla b.- diler) 453a/12, 469a/2, 476a/15, 476b/10
b.- diler (āzārlar b.- diler) 465a/15	b.- diler (ḡayta b.- diler) 438a/11, 453a/1
	b.- diler (kéle b.- diler) 460b/9

b.- diler (kéltüre b.- diler)
450a/9, 474b/5

b.- diler (kéte b.- diler) 436b/5,
436b/8, 453b/3, 476b/8

b.- diler (kire b.- diler) 483b/2

b.- diler (koya b.- diler)
452b/15, 467b/12

b.- diler (münādī ura b.- diler)
429a/15, 504a/15

b.- diler (niḡām b.- diler) 480b/7

b.- diler (oḡ yaḡdura b.- diler)
455b/6

b.- diler (orun b.- diler) 423b/15

b.- diler (öte b.- diler) 411b/2

b.- diler (ötke b.- diler) 437b/13

b.- diler (ruḡṣat b.- diler)
401a/16, 401a/2, 403a/9, 407b/9,
419b/3, 424a/2

b.- diler (ruḡṣatın b.- diler)
402b/1, 413b/8, 415a/13, 495a/3

b.- diler (selām b.- diler)
478a/11

b.- diler (sergerde étip b.- diler)
400a/9

b.- diler (talan sala b.- diler)
476b/4

b.- diler (tārāc éte b.- diler)
476b/5

b.- diler (yer b.- diler) 405b/1

b.- diler (yüz koya b.- diler)
476a/14

b.- diler (zāhir éte b.- diler)
408a/10

b.- gey (cezāların b.- gey)
467a/2

b.- geyler 440a/2

b.- geyler (şikest b.- geyler)
472a/5

b.- geymiz (istiḡkām b.-
geymiz) 462b/3

b.- eli 480b/3

b.- iḡ (mühlet b.- iḡ) 468a/8

b.- iḡ (oltura b.- iḡ) 453b/14

b.- iḡler (yibere b.- iḡler)
412a/14

b.- se (fırṣat b.- se) 508b/13

b.- seḡ 452a/11

b.- seḡ (konuḡ b.- seḡ) 408b/10

b.- sün 400b/6, 426b/2

b.- seḡiz (ruḡṣat b.- seḡiz)
400b/15, 401a/15

b.- sünler 473a/5

b.- sünler (mühlet b.- sünler)
456b/1

b.- sünler (sata b.- sünler)
450a/6

b.- seler (kéte b.- seler) 436b/7

b.- ip 402a/1, 402b/15, 403a/2,
413b/4, 417a/12, 418b/3, 422a/15,
423a/5, 435b/6, 442a/14, 442b/8,
442b/9, 443b/13, 447a/1, 450a/15,
450a/9, 453b/14, 459a/10, 461a/13,
461b/1, 462b/8, 467b/5, 473b/7,
475a/9, 478a/15, 480b/4, 481a/4,
482a/4, 482a/11, 482a/14, 482a/15,
484b/12, 491a/8, 498b/7, 500b/1,
505b/7

b.- ip (amān b.- ip) 451b/1

b.- ip (ant b.- ip) 400b/1

b.- ip (arḡa b.- ip) 438a/11

b.- ip (‘ināyetnāme b.- ip)
405a/17

b.- ip (dest b.- ip) 500a/1

b.- ip (en‘ām b.- ip) 424a/2

b.- ip (fātiḡa b.- ip) 491a/13

b.- ip (ḡaber b.- ip) 407b/16,
483a/12

b.- ip (ḡaṡṡ b.- ip) 422a/8

b.- ip (ḡil‘atlar b.- ip) 402b/12

b.- ip (icāzetin b.- ip) 405a/3,
414b/1, 419a/17, 427b/13

b.- ip (ḡarār b.- ip) 464b/5

b.- ip (mihmīz b.- ip) 410a/16

b.- ip (mühletlerin b.- ip) 467a/8

b.- ip (müste‘ān b.- ip) 492b/3

b.- ip (naṡḡat b.- ip) 401a/15

b.- ip (niṡām b.- ip) 464b/3,
488b/4

b.- ip (ruḡṡat b.- ip) 402b/4,
407a/5, 415a/8, 416b/9, 419a/15,
420a/5, 422a/1, 423b/11, 427a/16,
427a/2, 427a/9, 427b/1, 434a/13,
440a/4

b.- ip (ruḡṡatın b.- ip) 402b/2,
405b/2, 415b/9, 416b/12, 416b/15,
419a/8, 419b/6, 420a/1, 423b/11,
424a/11, 425a/8, 427b/16, 427b/6

b.- ip (selām b.- ip) 440b/15,
478a/13

b.- ip (serpāy b.- ip) 400b/8,
417a/11

b.- ip (ṡikest b.- ip) 449b/6,
486b/6

b.- ip (taḡviyet b.- ip) 432b/8

b.- ip (toy b.- ip) 508a/4

b.- ip (vücüd b.- ip) 445b/7

b.- ip (zarar b.- ip) 482b/5	b.- medin (reng b.- medin)
b.- ip (zād-ı rāhile b.- ip)	500a/4
421a/17	b.- medi 489b/14
b.- ipdür (dādın b.- ipdür)	b.- mediler 483b/6
430a/3	b.- mesdür (tīzlikde b.- mesdür)
b.- ipdür (salṭanat b.- ipdür)	466b/1
431b/14	b.- meseñiz 466a/10
b.- mey 442a/4, 442b/11,	b.- megil 400b/1
448a/15, 464a/1	b.- megeymen 400b/5
b.- mey (körünüş b.- mey)	b.- megen 442b/10
401b/11	b.- mek 422b/2
b.- mey (rıżālİK b.- mey)	b.- mek (revāc b.- mek) 432a/8
414a/15	b.- mek (rıżā b.- mek) 432b/3
b.- mey (ruḥṣatın b.- mey)	b.- mekni (ḥaḳāretler b.- mekni)
466b/13	443b/2
b.- gendin (serencām b.- gendin) 404b/5	b.- mekni 426b/12
b.- geni (şikest b.- geni)	b.- mekni (toyy b.- mekni)
436a/12	498a/8
b.- genidin 482b/11	b.- mekniñ 466a/7, 475b/10
b.- gü (nizām b.- gü) 417a/9	b.- mekğa 416b/6, 466a/5
b.- gūsidür 506b/10	b.- mekke 468a/10
b.- e alma- (tenbīh b.- e almadılar) 425a/13	b.- mekçi bol- 443a/8
b.- e bér- 490b/3, 490b/5	berāber < <i>Far.</i> Eşit, aynı düzeyde
b.- ip ér- 503b/2	b. 498a/14
	b. bol- 492b/9
	b. ér- 506a/12

berd < *Far.* Taş

b+ niñ 492b/8

b. ét- 433a/7, 464a/4, 485b/5,

504b/15

bérdür - Verdirmek

b.- üp (serencām **b.- üp**)

412b/16

berpā < *Far.* Ayakta, ayak üzerinde

b. kı- 412b/15, 424b/9,

456a/14, 474b/11, 478a/9, 504b/5

berf < *Far.* Kar

b. ile 506a/13

berr < *Ar.* Kara, toprak

b. 495a/7

béri Beri, öte

b. 406b/12, 409a/7, 409a/9,

417a/2, 423b/1

berre < *Ar.* Çok iyi ve hayırlı

b. (burc-ı b.) 506a/12

béril - Verilmek

b.- di 491b/8, 492a/4

b.- di (cezālar b.- di) 415a/6

b.- di (mühlet b.- di) 473b/3

b.- se (cezā b.- se) 467a/9

b.- geni 424a/13

berre-bān < *Ar. +Far.* Çoban

b. 492b/7

bériştür – Veriştirmek

b.- di 444b/12

ber-ķarār < *Far. +Ar.* Kararlı, daimi

b. bol- 437b/12, 499b/3

bes < *Far.* Çok fazla, yeter

b. 401b/15, 404a/6, 407a/15,

415b/15, 416a/17, 431b/15, 436a/15,

439b/1, 440b/13, 442b/10, 444b/5,

446a/11, 447a/6, 450b/11, 453b/5,

458b/9, 459b/9, 463b/9, 464a/7,

466a/5, 466b/12, 466b/4, 466b/8,

468b/5, 473a/10, 477b/8, 480b/3,

480b/5, 483b/11, 489b/1, 494b/12,

500a/6, 501b/11, 504a/9, 505a/7,

505b/14, 507a/2

besī < *Far.* Çok, fazla

b. 430a/15, 506b/14

b. ér- 495a/10

béş < *ET. beş* (EDPT, 376a) Beş, beş sayısı

b. 402a/4, 402a/5, 404b/7, 405b/9, 407b/2, 410b/17, 412b/6, 413a/6, 413b/7, 416a/11, 417b/1, 418b/5, 424a/8, 425b/12, 425b/4, 426b/14, 426b/15, 426b/17, 426b/8, 426b/9, 433b/15, 436a/4, 438a/13, 438b/10, 440a/12, 440a/13, 440b/1, 440b/14, 447a/3, 447b/12, 447b/4, 449a/11, 451b/12, 452a/12, 454a/11, 460a/15, 461b/2, 466a/8, 466a/9, 473a/11, 475a/15, 476b/11, 478a/10, 478a/11, 478b/4, 482b/2, 486b/14, 488a/4, 491a/14, 491a/9, 500a/13, 501a/5, 503a/3

b.+ de 403b/10

b.+ din 473a/13

b.+ i 504a/10

b.+ ige 407a/6

b.+ ide 415a/4, 415b/8,

419a/11, 419a/17, 419a/8, 423b/13,

425a/2, 427b/6

béşik < *ET. béşik* (EDPT, 380b) Beşik

b.+ dağı 454a/7

béşlençi Beşinci

b. 403a/5, 417b/16, 428b/7,

477a/12, 498a/5, 503a/6

b.+ si 428b/6, 487a/4, 489b/11

b.+ si érdi 497b/14

b.+ side 441b/12, 447b/5, 467a/11, 487b/11, 489a/13, 499b/4

bey'at < *Ar.* Uyma, itaat edeceğini bildirme

b. 499a/8

b.+ lar bile 499a/7

beyābān < *Far.* Çöl

b.+ larda 473a/1

beyān < *Ar.* Bildirme, açıklama

b. bol- (mücez-i **b. boldı**)

493b/11

b. ét- 418b/16, 439b/3,
468a/12, 473a/3, 482a/15, 482b/1,
487a/11, 492b/6, 500b/6

b. eyle- 432b/10

b. kıl- 400a/5, 411a/17,
420a/15, 437a/4, 446b/12, 450b/6,
452a/4, 454b/12, 459a/2, 484a/5

b.+ ğa 507a/2

b.+ ı 415b/12, 428a/2, 441b/9,
444a/2, 446b/10, 448b/2, 467a/14,
502a/13, 507a/2

b.+ ıda 428b/8, 474a/4, 504a/4

b. bol- ér- 429b/5, 478b/13

beyekbār < *Far.* Birlikte, bir defa

b. 414a/10, 435b/8, 436b/9,
443a/10, 449a/13, 476a/10

beyhūde < *Far.* Boş yere, gereksizce

b. 445b/7

beyt < *Ar.* Beyit

b. 465a/12, 487a/14, 487a/15,
487b/1, 488a/4, 488a/5, 501b/13,
502b/5

b. ér- 488a/5

b. bile 482b/2

b. birle 432b/10

b.+ ige 482b/2

beytü'llāh < *Ar.* Allah'ın evi, Kabe

b. 420b/9

beytü'l-ḥaram < *Ar.* Kabe

b.+ nıñ 487a/13

bezl < *Ar.* Bol bol verme, saçma

b. 507a/1

b. (b.- i luṭfıñ) 433a/1

b.+ iñ bile (*en'ām-ı b.+ iñ bile*)

433a/3

bezm < *Far.* Topluluk, içkili meclis

b. 499a/1

b. içre 498b/14

b. kızdur- 498b/15

b. (b.- i şarāb étip) 445b/1

b.+ ler tüz- 498b/13

be-zūr < *Far.* Zorla, zoraki

b. 470b/3

bezzāz < *Ar.* Kumaşçı, manifaturacı

b. 501a/9, 501b/3

b.+ ğa 501a/8	b. 459a/14
bī‘at < <i>Ar.</i> İtaat etme, boyun eğme	bī-ḥaber < <i>Far.+Ar.</i> Habersiz
b. ay- 404a/5	b. 449a/12
bī-bedel < <i>Far.+Ar.</i> Bedelsiz	bī-ḥaberlik < <i>Far.+Ar.+T.</i> Habersiz olma
b. 501a/1	b.+ durur 432b/6
bī-ḥāre < <i>Far.</i> Çaresiz	bī-ḥadd < <i>Far.+Ar.</i> Sınırsız
b.+ ğa 437b/2, 499a/12	b. 492a/5
b.+ ler 473a/12	bī-ḥāl < <i>Far.+Ar.</i> Halsiz, olgunluğa erişmemiş
b.+ lerniḡ 401b/1	b. bol- 469b/6
biçin Maymun	bi-ḥamdi’llāh < <i>Ar.</i> “Şükürler olsun” manasında söylenen söz
b. 415a/17, 488b/14, 499b/4	b. 492a/3
bid‘at < <i>Ar.</i> Yenilik, sonradan meydana gelen şey	bī-ḥānmān < <i>Far.</i> Evsiz barksız
b.+ ğa (fısk-ı b.+ ğa) 432b/3	b. kıl- 493b/8
bīdār < <i>Far.</i> Uyanık	bīdīl < <i>Far.</i> Gönülsüz, gönlünü yitirmiş
b. bol- 503a/13	b.+ niḡ (dīvān-ı b.+ niḡ) 446b/3
bīdār < <i>Far.</i> Gönülsüz, gönlünü yitirmiş	biḥār < <i>Ar.</i> Denizler
b.+ niḡ (dīvān-ı b.+ niḡ) 446b/3	b. 499a/10
bī-günāh < <i>Far.</i> Günahsız	bī-hudekār < <i>Far.</i> Boşuna uğraşan

b. 444b/4	b.- miş 493a/7
bi'l-istiklāl < <i>Ar.</i> Bağımsız olarak, özgürce	b.- dim 500a/3
b. 421b/7	b.- di 438b/15, 449b/15
bī-i'tibār < <i>Far.+Ar.</i> İtibarsız	b.- diler 412a/10, 439a/5, 457a/10, 504a/9
b. eyle- 432b/7	b.- iñ 401b/6
bī-i'tidālīk < <i>Far.+Ar.+T.</i> İtidalsizlik, dengeye kavuşamama durumu	b.- ip 408a/15, 410b/13, 411b/5, 440b/11
b.+ nı 437b/13	b.- güçilerdin 509a/11
bīkār < <i>Far.</i> İşsiz	b.- mey 418a/16, 447a/8, 472b/2
b. tur- 421a/6	b.- genimçe 509a/11
bī-kavl < <i>Ar.</i> Sözüyle, dediği gibi	b.- mesmiz 459a/15
b.+ i 439b/3	b.- megen 460b/3, 482b/3
bīkerān < <i>Far.</i> Engin, uçsuz bucaksız	bilād < <i>Ar.</i> Beldeler
b. 493b/9	b. 416a/17
bi'l-küllīyye < <i>Ar.</i> Tümü, bütün	b.+ larıga 417a/5
b. 472a/12, 485b/1	bilā-iştirāk < <i>Ar.</i> Ortak olmaksızın
bil - < <i>ET. bil-</i> Bilmek (EDPT, 330b)	b. 415b/3
b. 501a/3	bilā-nāzik < <i>Ar.+Far.</i> Zarif olmayan, ölçüsüz
	b. bol- 499a/6

bilā-tevaḳḳuf < *Ar.* Durmadan,
durmaksızın

b. 437b/7

bilā-yahṣı < *Ar.+T.* İyi olmadan, kötü

b. bol- ér- 463b/7

bile < *ET. birle* (EDPT, 364b) İle,
birlikte

b. (‘Ābid H̱āce Orak b.)

424b/17

b. (‘adālet b.) 430b/12, 430b/9

b. (Afġān b.) 443b/1

b. (Aḥel Tekeleri b.) 405a/10

b. (aḥvāl-ı ḥarāb b.) 468b/15

b. (alar b.) 416b/7, 425a/9,

457a/4, 486b/5, 490b/12

b. (‘amel b.) 445b/4

b. (‘amel-i ta‘miye b.) 428a/15,

503a/1

b. (anıḡ b.) 475b/10

b. (aralık b.) 487a/10

b. (‘arż-ı aḥvāl b.) 467a/6

b. (‘asker b.) 461b/3

b. (‘askeri b.) 436a/11, 447a/11,

447a/13, 447a/14, 470b/14, 478b/14

b. (āsüdelik b.) 449b/14,
486b/10

b. (Ata Cān Töre b.) 445a/4

b. (atası b.) 443b/12

b. (atlı b.) 435a/13, 435b/11,

443a/4, 451b/12, 461a/7

b. (atlıları b.) 425b/2, 451b/10,

484b/9

b. (atlılarımız b.) 407b/6

b. (atlısı b.) 434b/13, 434b/15,

455b/3

b. (‘avāṭıf-ı ḥüsrevāne b.)

418b/16, 441b/10

b. (bā‘ış b.) 493b/11

b. (ba‘zıları b.) 475b/7

b. (Baba Destür H̱āncı b.)

422b/17

b. (baṭaryası b.) 467a/1

b. (békler b.) 411b/17

b. (bey‘atlar b.) 499a/7

b. (beyt b.) 482b/2

b. (bilge b.) 432a/1

b. (birāderleriniz b.) 462a/15

b. (birevce b.) 423a/8

b. (birleri b.) 402a/9, 418a/8

b. (bizler b.) 400b/12

b. (Buḡārā b.) 443b/11

- b. (Cünün Küşli b.) 424a/15
- b. (çérig b.) 405b/5
- b. (Dāvūd H̱āce Mīrāhūrbaşı b.) 415a/7
- b. (du‘ā’-yı devlet b.) 507a/2
- b. (düstürü b.) 426b/2
- b. (efgānlar b.) 499a/5
- b. (ehl-i ‘ıyālları b.) 455a/3
- b. (ehl-i ‘inād b.) 416a/17
- b. (ehli b.) 410b/12
- b. (ehl-i cehālet b.) 482a/6
- b. (ekābiri b.) 405b/13
- b. (Emīr’ül-Şükr‘azīm b.) 423b/2
- b. (emīri b.) 443b/10
- b. (Emīr Muẓaffer b.) 443b/10
- b. (Emīr Töre b.) 448b/10
- b. (emr-i ‘ālī b.) 404b/1, 405b/4, 406a/15, 406b/3, 407b/12, 408a/5, 408b/17, 409a/5, 410a/10, 410a/4, 410b/5, 413b/13, 415a/2, 416b/1, 423a/15, 424b/1, 425a/1, 425a/2, 425b/7, 426b/13, 444a/8, 451b/9, 453a/2
- b. (emr-i ‘ālīleri b.) 490b/4
- b. (emrleri b.) 448a/14
- b. (emvāl b.) 475b/6
- b. (emvāl ve işkälları b.) 406a/2
- b. (en‘ām-ı bezliḡ b.) 433a/3
- b. (endīşe b.) 451b/7
- b. (endūh u elem b.) 428a/9
- b. (erkān-ı devlet b.) 415b/13, 433b/2
- b. (erkān-ı devleti b.) 447a/7
- b. (értanḡ b.) 429b/2, 450b/10, 455b/1, 504b/1
- b. (esbāb u ālāt b.) 417b/5
- b. (evbāş b.) 435a/8
- b. (fāriḡu’l-bāllıḡ b.) 452b/10, 453b/13
- b. (ferāḡat b.) 433a/5
- b. (ferāḡatlıḡ b.) 405a/13
- b. (fermān b.) 498b/8
- b. (fermān-ı ‘ālīleri b.) 509b/4
- b. (fethnāme b.) 472b/10
- b. (ḡāl b.) 418a/15, 421a/15
- b. (ḡaşmet b.) 504b/3
- b. (ḡavḡā b.) 451a/13
- b. (ḡavḡā-yi mālākelām b.) 470b/4
- b. (ḡayret b.) 413a/7
- b. (ḡayret b.) 499a/15
- b. (ḡayret-i tamām b.) 418b/1
- b. (ḡazret b.) 457b/8

b. (ḥazretleri b.) 473b/12	b. (imām u mü'ezzinleri b.) 491a/12
b. (gerdiş-i gerdün-i gerdān b.) 446a/2	b. ('ināyet-i ḥüsrevāne b.) 409b/16
b. (ḡrandük b.) 461b/4	b. ('ināyet-i sübhānī b.) 421b/7
b. (gül b.) 493a/3	b. (ini b.) 499b/11
b. (gümān b.) 470b/2	b. (irādesi b.) 419b/11, 462b/15
b. (ḥaber b.) 452b/6	b. (İsmā'īl H̱āce Naḳīb b.) 446a/4
b. (Ḥācī Muḥammed Mīrāḥūr b.) 423a/4	b. (ismi b.) 403b/4, 417b/4
b. (heyāhūy b.) 453a/11	b. (İşān b.) 401b/3, 416b/9
b. (Hoḳand b.) 433b/11, 442b/14	b. (işāret b.) 503a/12
b. (Hudāyār Koşbégi b.) 445a/10	b. (işāreti b.) 425b/11
b. (hücūm-ı tamām b.) 417a/5	b. (işī b.) 452b/12
b. ('ıyāl u eṭfāl b.) 417b/8	b. (iṭā'atı b.) 466b/8
b. ('ıyāl u eṭfālları b.) 468b/14	b. (ittifāk b.) 402a/12, 403b/9, 404b/2, 406b/15, 408a/13, 416a/2, 417b/13, 419a/3, 427a/14, 434a/12, 467a/4
b. (ıztırāb-ı tamām b.) 471a/6	b. (ittifākları b.) 404b/9, 429a/12
b. (i'ānetleri b.) 449b/6	b. (i'zāz u ikrām b.) 422a/8, 443a/5
b. (içi b.) 412b/1, 438b/12	b. (i'zāz u ikrāmlar b.) 463a/4
b. (ihtirām-ı mālākelām b.) 463a/10	b. (izdiḥām b.) 505a/11
b. (ihtiyāt b.) 509a/6	b. (izḥār-ı inḳıyād b.) 425b/3
b. (ikbāl-ı devlet b.) 432b/15	
b. (iktizāsı b.) 406b/12	
b. (iltifāt-ı şāhāne b.) 403b/5	

b. (Kā'im-makām Lamakin b.) 450b/14	442b/13, 444b/10, 448b/2, 451b/10, 453a/8, 467a/11, 490a/5
b. (kayık b.) 413a/4	b. (leşkeri b.) 406b/2, 409b/12,
b. (Kazak b.) 425b/8	409b/9, 410b/6, 447a/10, 449b/8,
b. (kedhüdālar b.) 414b/14	450b/5, 460b/13, 467b/10
b. (kefen b.) 498b/5	b. (leşkeriyye b.) 406a/17
b. (kelle b.) 436a/4, 486b/7	b. (leşkerleri b.) 490b/14
b. (kemāl-i ihtişām b.) 461a/9	b. (maḥbūslik b.) 446a/12
b. (kéneşi b.) 408b/3	b. (mansıbı b.) 434a/4
b. (Kerükli Baba Miñbaşı b.) 428b/10	b. (maşlahat b.) 453b/7, 457a/13
b. (kılıç b.) 471a/3	b. (Meded Allāh H̱āce b.) 402b/14
b. (kimeler b.) 410b/14, 412b/5	b. (mededleri b.) 404b/13
b. (kişi b.) 426a/3, 451a/2, 475b/13	b. (mertebeler b.) 486a/15
b. (kolanları b.) 409a/1	b. (meşnevî b.) 500b/5
b. (koşbégi b.) 453a/10, 454b/11	b. (meşakkat b.) 424b/7, 426a/11, 450a/4
b. (koy b.) 476b/14	b. (meyseresi b.) 435a/14
b. (Köhne Deryā b.) 409a/16	b. (milyon b.) 466a/2
b. (kötermek b.) 468b/11	b. (Mîr Baba Toqsabe b.) 427b/11
b. (kurbı b.) 503b/7	b. (Mîrzā 'Abdu'l-vehhāb Pencāhbaşı b.) 406b/10
b. (lakabı b.) 438b/7, 486a/7	b. (Mollā Bék Dād-ẖāh b.) 415a/8
b. (leşker b.) 400a/4, 402a/16, 404b/1, 406a/15, 408b/15, 410b/14, 411b/10, 413a/6, 415b/17, 420b/11, 423a/12, 424b/11, 424b/14, 425a/2,	b. (mücibi b.) 500b/4

b. (muḥabbetnāme b.) 407a/1	b. (olca b.) 404b/11, 426a/1,
b. (Muḥammed Rızā Töre b.) 450b/9	452a/2
b. (Muḥarrem b.) 410b/17	b. (‘Ömer İṣān b.) 402a/2,
b. (multuḵ b.) 439a/4	402a/3
b. (munıḡ b.) 454a/4	b. (Özbekler b.) 466b/6
b. (murādı b.) 433a/4	b. (Pādşāh H̡āce Şadr b.) 427a/8
b. (müdārā b.) 424a/6	b. (pādşāhı b.) 410a/13
b. (müdde‘ā b.) 410b/12	b. (pīşkeş b.) 407a/9
b. (mührdārlar b.) 439b/14	b. (pīşkeşler b.) 419a/6,
b. (mülāzımları b.) 404a/1	419b/1, 453a/4, 453b/12
b. (mütābi‘leri b.) 403b/16	b. (pürsiş-i müşfikāne b.) 402a/5
b. (Necmeddīn H̡āce Oraḡ b.) 415a/15	b. (raḡt u metā‘ları b.) 422a/9
b. (némeler b.) 472b/9	b. (re‘yet b.) 492b/4
b. (nev‘ī-yi müdārā b.) 463b/12	b. (resmi b.) 498b/6
b. (nisbeti b.) 433a/9	b. (revān-ı ‘ibārāt b.) 509a/2
b. (niyyeti b.) 487a/6	b. (roket b.) 452b/3
b. (nīze b.) 469a/10	b. (sa‘y b.) 467b/4
b. (nöker b.) 486b/5	b. (ṭalebi b.) 426a/13, 452b/12
b. (nökeri b.) 403b/14	b. (saṭvet b.) 491b/11
b. (nökerler b.) 404b/2	b. (şavāb-dīdeleri b.) 410b/7
b. (nökerleri b.) 405b/17,	b. (sebebi b.) 403a/11
405b/7, 410a/1, 425b/1, 438a/8	b. (sergerdeleri b.) 462a/11
b. (nuşret b.) 491b/8	b. (sitīz b.) 437b/6
b. (oḡlanları b.) 403b/15	b. (sizler b.) 414a/7, 451a/6,
b. (oḡulı b.) 479b/2	451a/8

b. (sizniñ b.) 459b/8	b. (töhmət b.) 475b/3
b. (söz b.) 402a/13	b. (Tursun H̱āce Şadr b.)
b. (şulh b.) 478b/13	415b/5
b. (sür‘at b.) 409b/12	b. (tüfeng b.) 461b/14
b. (şarḥ b.) 422a/16	b. (ümīdi b.) 400a/16
b. (şerefi b.) 490b/15	b. (üns-i ḥalvet b.) 433a/5
b. (şiddet b.) 470a/1, 470b/5,	b. (üstı b.) 450b/5
471a/11, 471b/11	b. (vesāṭeti b.) 421b/11
b. (Şükürü’llāh Aḳa b.) 421a/1	b. (vüs‘at b.) 449b/7
b. (ta‘zīm ü tekrīmler b.) 422a/6	b. (Ya‘kūb Bay b.) 467a/15
b. (tābı b.) 498b/2	b. (yer b.) 454a/3
b. (tābi‘leri b.) 423b/4, 443b/7	b. (yigit b.) 410a/16
b. (Tāc Murād Biy b.) 415a/3	b. (yigitleri b.) 451b/13
b. (tecemmül-i ‘acebī b.)	b. (Yomut b.) 438a/8, 445a/4,
491a/10	453a/10, 466b/4, 467a/1
b. (teḥassür b.) 502b/14	b. (Yomutlar b.) 467a/5,
b. (teḥalluşı b.) 487a/13,	467b/2
499b/14	b. (zāyi‘ bolğanları b.) 422a/15
b. (tek b.) 426a/14	b. (Zekerıyyā H̱āce Oraḳ b.)
b. (Teke b.) 405a/11, 423a/13	422b/12
b. (til b.) 493a/2	b. (zümüröd b.) 461b/11
b. (toğma b.) 413a/9	
b. (top b.) 416a/3, 437b/14,	bileñ Muztarip
437b/15, 438a/1, 438a/2, 438b/3	b.+ i 410a/11
b. (topḥāne b.) 433b/15	
b. (toplar b.) 412b/17	bilezük < ET. bile:zük (EDPT, 345b)
b. (topları b.) 418a/4	Bilezik

b. 473a/13

bilge < *ET. bilge* (EDPT, 340a) Bilge,
alim

b. bile 432a/1

bīm < *Far. Korku*

b. ér- 431b/5

b.+ idin 492b/8

bī-mār *Far. Hasta*

b. bol- 479a/8, 508a/8, 508a/11

b.+ ları 505b/5

b.+ lar 472a/14

b.+ ların 505b/7

bī-mārlık < *Far.+T. Hastalık*

b. 416a/11, 468b/10, 502a/14

b. birle 479a/8

b.+ ları 502b/2

bīmer < *Far. Sayısız, hesapsız*

b. eyle- 498b/8

bin < *Ar. Oğul*

b. 437a/6

binā < *Ar. Bina, yapı*

b. (b.- yı medrese) 501b/3

b. bol- 497a/7, 508b/4

b. étıl- 494b/1

b. kıl- 416a/2, 416a/6, 489a/12,
492a/11, 496b/6, 496b/8, 496b/10,
496b/11, 496b/12, 496b/13, 496b/7,
496b/9, 497a/1, 497a/4, 497a/11,
497a/9, 504b/13, 504b/4, 505a/9,
505a/15, 505b/4, 508a/14, 508b/5,
508b/6

b.+ sı 432b/12, 494b/2,
507b/10, 507b/3, 508a/3

b.+ sın 416a/7, 501a/10,
501a/15, 505b/11, 508b/8

b.+ sın étkey 508b/7

b.+ sın 494a/3, 497a/13

b.+ ları 496b/6

b.+ ları 505b/15, 506a/1

b.+ ların 496b/13

b.+ durur 492a/7

bī-nihāyet < *Far.+Ar. Sürekli, sonsuz*

b. 444a/5, 476b/2

bī-nişān < *Far. Belirtisiz, nişansız*

b. 492b/8

bī-niyāz < *Far.* Yakarmasız, duasız

b. 492a/8

bī-pervālīk < *Far.+T.* Korkusuzluk,
pervasızlık

b. ét- 406b/13

bir < *ET. bir* (EDPT, 353b) Bir

b. 400a/12, 400a/17, 400b/12,
400b/16, 400b/3, 401a/15, 401a/16,
401a/4, 401b/1, 401b/4, 401b/5,
401b/6, 402a/10, 402a/8, 402a/9,
402b/1, 402b/4, 403a/17, 403b/16,
403b/7, 403b/9, 404a/15, 404a/2,
404a/7, 404a/8, 404b/1, 404b/4,
405a/16, 405b/17, 405b/6, 405b/8,
406a/1, 406a/15, 406a/16, 406a/4,
406a/9, 407a/12, 407b/10, 407b/6,
408a/17, 408b/16, 408b/3, 408b/6,
408b/8, 409a/15, 409a/6, 409a/9,
409b/13, 409b/16, 409b/3, 410a/1,
410a/10, 410a/4, 411a/15, 411b/15,
412a/1, 412a/11, 412a/16, 412a/3,
412a/4, 412a/7, 412a/9, 412b/9,
413a/14, 413a/9, 413b/12, 413b/15,
414a/14, 414a/5, 414b/6, 415a/5,

415b/14, 416a/15, 416a/2, 416a/3,
416a/6, 416b/5, 417a/10, 417a/13,
417a/2, 417a/9, 418a/17, 418a/2,
418a/8, 418a/9, 418b/14, 418b/7,
418b/8, 419a/8, 419b/11, 419b/17,
420a/15, 420b/13, 421a/15, 421a/17,
421a/2, 421b/3, 421b/6, 422a/16,
422a/5, 422a/9, 423a/11, 423a/12,
423a/13, 423b/13, 424a/9, 424b/11,
424b/14, 424b/3, 425a/12, 425a/15,
425b/10, 425b/12, 426a/11, 426a/12,
426a/4, 426a/8, 426b/11, 426b/4,
427b/13, 428a/4, 428b/15, 429b/1,
430a/6, 432a/3, 433b/11, 433b/15,
433b/5, 433b/6, 434a/15, 434b/1,
435a/11, 435a/13, 435a/4, 435b/1,
435b/5, 435b/7, 436a/8, 436b/14,
437a/13, 437a/14, 437a/5, 437b/1,
437b/12, 437b/14, 437b/2, 438a/1,
438a/2, 438b/10, 438b/12, 438b/14,
438b/6, 438b/8, 438b/9, 439a/1,
439b/13, 439b/8, 440a/15, 440a/5,
441a/10, 441a/11, 441a/2, 441a/5,
441a/7, 441b/13, 442a/12, 442a/9,
442b/1, 442b/13, 443a/12, 443a/4,
443b/1, 443b/14, 444b/6, 445a/15,
445a/2, 445a/5, 445a/7, 445b/4,

447b/1, 447b/11, 447b/14, 447b/2, 468b/3, 468b/7, 468b/8, 469a/11,
 447b/3, 447b/8, 448a/3, 448a/9, 469a/14, 469a/7, 469b/11, 469b/14,
 448b/15, 448b/6, 449a/14, 449a/5, 470a/12, 470a/2, 470a/3, 470a/6,
 449a/7, 449b/12, 449b/3, 450a/15, 470b/14, 470b/2, 470b/8, 470b/9,
 450a/2, 450b/2, 450b/3, 451a/11, 471a/3, 471b/1, 471b/13, 471b/7,
 451a/12, 451a/2, 451a/3, 451b/11, 471b/8, 471b/9, 472a/4, 472a/7,
 451b/12, 451b/9, 452a/1, 452a/10, 472a/9, 472b/8, 473a/13, 473a/14,
 452a/2, 452a/6, 452a/7, 452b/1, 473a/15, 473a/5, 473a/7, 473b/15,
 452b/2, 452b/3, 452b/5, 452b/7, 473b/3, 473b/7, 473b/9, 474b/10,
 452b/9, 453a/12, 453b/15, 454a/10, 474b/5, 474b/9, 475a/3, 475a/8,
 454a/11, 454a/13, 454a/15, 454b/2, 475a/9, 475b/13, 476a/4, 476a/9,
 454b/5, 454b/6, 454b/8, 455b/1, 476b/15, 477a/14, 477a/6, 477a/9,
 455b/15, 455b/3, 455b/4, 456a/11, 477b/1, 477b/10, 477b/11, 478a/7,
 456a/13, 456b/1, 456b/6, 457a/11, 478a/9, 478b/14, 479a/10, 479a/14,
 457a/13, 457a/6, 457b/12, 458b/2, 479a/3, 479a/4, 479a/5, 479a/7, 479a/8,
 458b/9, 459a/9, 460a/1, 460a/10, 480a/12, 480a/9, 480b/13, 481a/15,
 460a/11, 460a/4, 460a/9, 460b/2, 481b/5, 481b/7, 482a/1, 482a/2,
 460b/6, 460b/7, 461a/9, 461b/11, 482b/1, 482b/10, 482b/14, 483a/10,
 461b/12, 461b/13, 461b/14, 461b/15, 483a/11, 484b/6, 485a/11, 486b/10,
 461b/6, 461b/8, 461b/9, 462a/1, 486b/3, 486b/4, 486b/5, 487a/10,
 462a/12, 462a/14, 462a/7, 462a/8, 487a/12, 487a/14, 488a/13, 488a/5,
 462b/10, 463b/15, 464a/12, 464a/3, 488b/1, 488b/4, 489a/10, 489a/12,
 464b/1, 464b/11, 464b/14, 464b/2, 489a/3, 489b/4, 489b/5, 490a/5,
 464b/3, 464b/5, 465a/15, 465b/14, 490a/7, 490b/1, 490b/11, 491b/6,
 465b/8, 466a/12, 466a/6, 466b/13, 492a/4, 492b/2, 492b/6, 492b/9,
 466b/2, 467a/1, 467a/9, 467b/10, 493a/12, 493a/4, 493b/2, 493b/4,
 467b/5, 468a/3, 468b/13, 468b/15, 494b/1, 494b/14, 495a/1, 496b/10,

496b/11, 496b/12, 496b/7, 496b/8,
 496b/9, 497a/11, 497a/4, 497a/9,
 498a/10, 498a/14, 498a/15, 498a/4,
 498b/1, 498b/10, 498b/11, 499a/11,
 499a/5, 499a/7, 499a/8, 499a/9,
 499b/10, 499b/13, 499b/15, 500a/14,
 500a/6, 500b/15, 500b/4, 500b/5,
 501a/15, 501a/9, 501b/14, 502a/14,
 502b/4, 503a/1, 503a/15, 503b/2,
 504b/5, 504b/7, 504b/8, 505a/12,
 505a/14, 505a/15, 505a/4, 505b/11,
 505b/3, 506a/6, 506b/11, 506b/2,
 506b/6, 507a/12, 507a/15, 508b/13,
 508b/2, 508b/5, 509b/5
b.+ ge 441b/15
b.+ de 427b/10
b.+ imizniñ 442b/1
b.+i 403b/12, 405b/10, 409a/12,
 409a/13, 409a/9, 410a/1, 413a/8,
 422b/16, 427b/4, 432a/10, 432a/11,
 432a/15, 432a/4, 432a/5, 432a/6,
 432a/7, 432a/8, 432b/1, 432b/2,
 432b/3, 432b/4, 432b/5, 432b/6,
 432b/7, 432b/8, 432b/9, 468a/4,
 470a/15, 470b/11, 476b/1, 476b/5,
 478b/10, 499b/8, 500b/1, 505a/10,
 505a/9, 508a/7

b.+ i birle 498a/14
b.+ in 445b/4
b.+ iniñ 402b/4, 412b/6,
 443a/13, 461b/10
b.+ ini 426b/6, 502a/11
b.+ iğa 404a/8
b.+ ige 443b/6, 445b/2, 445b/3,
 481a/2, 499a/5
b.+ ide 412b/8, 414b/15,
 422b/15, 423a/5, 423a/7, 427a/7,
 428a/7
b.+ idin 469b/4, 476a/13
b.+ idür 432a/4, 432a/9
b.+ leri bile 402a/9, 418a/8
b.+ leriniñ 402a/10
b.+ lerige 505a/14
b.+ leride 402a/8
b.+ leridin 403a/17
b.+ isi 432a/12, 432a/6, 432b/1
biraz Biraz
b. 413a/12
birāder < *Far.* Erkek kardeş
b. 459a/3
b. ér- 500a/6
b.+ im 459a/14

b.+ iñ 459a/3	b. (‘adl b.) 430a/12
b.+ iñni 459a/5	b. (Āfāk H̄āce Şadr b.) 416a/13
b.+ i 421b/15, 427a/11, 441a/9, 444a/15, 485b/12	b. (āgāhlık b.) 472a/10
b.+ idür 447b/7	b. (ağlāl b.) 436a/8
b.+ imiz ér- 458b/12	b. (ağvāsı b.) 407b/5
b.+ iñiz 459b/5	b. (aḥvāl-ı ḥarāb b.) 436a/1, 479a/7
b.+ leri 444a/4, 498a/2	b. (aḡrabāları b.) 487b/12
b.+ leri ér- 499b/6	b. (alar b.) 407b/17, 459a/6, 467a/14, 483a/7
b.+ leriñiz bile 462a/15	b. (‘amel-i ta‘miye b.) 488a/7, 494a/14
birāderzāde < <i>Far.</i> Yeğen, erkek kardeş çocuğu	b. (‘amir-i ĩşān b.) 416b/6
b.+ si 423a/3, 444b/1, 486a/2	b. (anıñ b.) 400b/16, 407b/3, 448a/7, 458a/11, 459b/4, 459b/6, 459b/7
birev < <i>ET. biregü</i> (EDPT, 364a) Her biri, birisi	b. (aşā-yı destyārılıǵı b.) 416a/11
b. 482b/3	b. (atları b.) 483b/12
b. ol- 501a/2	b. (atlı b.) 434b/10, 434b/12, 435a/11, 435a/3, 440a/12, 440a/13, 483b/14, 484a/2
b. birle 482b/9	b. (atlıları b.) 440a/9
b.+ ge 493a/14	b. (atlısı b.) 434b/13, 434b/14, 434b/15, 436b/9
b.+ ni 411a/12, 422a/14, 462b/5	b. (‘asker b.) 469b/14, 474a/1
b.+ ce bile 423a/8	
birle < <i>ET. birle</i> (EDPT, 364b) İle, birlikte	
b. (‘acz ü inkisār b.) 416b/4	

b. ('askeri b.) 448a/1, 448a/5,
474a/2

b. ('askerleri b.) 455a/12

b. (Ata Cān Töre b.) 457b/7

b. ('avāṭıf-ı hüsrevāne b.)
436a/4, 440a/5

b. (a'yān-ı haşmet b.) 477a/13

b. (āvāze b.) 435b/3

b. (Baba İnaḵ b.) 403a/7

b. (barmaḵı b.) 492b/2

b. (békler b.) 504b/11

b. (beyt b.) 432b/10

b. (bīmārlık b.) 479a/8

b. (birev b.) 482b/9

b. (biri b.) 498a/14

b. (bizler b.) 401a/10, 459b/2,
468a/10

b. (cān-dil b.) 400b/3

b. (cem'iyet b.) 464b/10

b. (cemā'a b.) 418b/7, 442a/11,
456a/10

b. (çağz-ı haḵikī b.) 458b/2

b. (Çavdur b.) 435b/11

b. (çérigi b.) 411b/4

b. (Dāmollā Muḥammed Resūl
b.) 501b/8

b. (devlet b.) 489a/4, 489b/6,
492a/3, 494b/15, 507b/1, 508a/2

b. (edā' b.) 499a/1

b. (efrādları b.) 457b/14

b. (éli b.) 498b/13

b. (emīr b.) 459b/13, 459b/9,
460a/3

b. (Emīr Muẓaffer b.) 423b/1

b. (emr-i 'ālī b.) 411a/2,
411a/7, 413b/9, 416a/4, 435a/2,
436a/5, 436a/9, 436b/2, 441b/8,
478b/3, 489a/14, 494b/10

b. (emr-i 'ālīleri b.) 491b/3

b. (emri b.) 419b/4, 447b/6,
460b/15

b. (értanḵ b.) 478a/7

b. (esbāb ve yarağ b.) 414a/9

b. (eṭfālları b.) 468a/14

b. (fermān-ı enfaraṭor b.)
446b/9

b. (fermān-ı mūcibi b.) 434a/10

b. (fermāndārga b.) 416b/16

b. (feth-i nuşret b.) 437a/5

b. (feyz ü şafā b.) 498b/3

b. (fişāklık b.) 479a/7

b. (Ḥakīm Atalık b.) 484a/4

b. (ğam b.) 430a/7

b. (ḥarb b.) 460b/9	b. (izdiḥām-ı tamām b.) 404b/5,
b. (ḡayrihüm b.) 489b/3,	406a/6
503b/13	b. (ḡalemi b.) 509a/13
b. (ḡaḡab b.) 478a/1	b. (ḡarındaşlar b.) 479b/3
b. (ḡazretleri b.) 487b/4	b. (ḡaşdı b.) 471b/8, 472a/9
b. (ḡāl b.) 420a/11, 459b/11	b. (ḡattıḡlık b.) 473a/2
b. (ḡālī b.) 478a/11	b. (kedḡūdāları b.) 449a/2
b. (ḡürūh-ı enbūh b.) 435a/5	b. (kemāl-i sūrūr b.) 481a/13
b. (ḡalkı b.) 417a/3	b. (keseli b.) 480a/12
b. (ḡaḡā' b.) 482a/5	b. (kime b.) 409a/17, 413a/2
b. (ḡāḡiḡimiz b.) 456a/12	b. (kişi b.) 401b/9, 447b/5,
b. (hememiz b.) 439b/8	447b/9, 448b/9, 449a/7, 464b/12,
b. (hemşīresi b.) 479b/6	464b/5, 477a/9
b. (heyāḡūy-ı 'acebi b.) 469a/1	b. (Koffman b.) 464a/13
b. (ḡizmetkārı b.) 478b/14	b. (Koffman Gubernāḡor b.)
b. (ıḡḡırāb-ı tamām b.) 416b/3	446b/9
b. (içi b.) 411b/14	b. (ḡoşbéḡi b.) 445a/8
b. (iḡḡiyārı b.) 422b/2	b. (ḡoşun b.) 408a/3
b. (İsmā'īl Bay b.) 407a/11	b. (laḡabı b.) 427b/17, 480a/5,
b. (ismi b.) 416a/5, 419b/17,	480b/2
497a/5	b. (leşker b.) 401a/8, 406a/4,
b. (iḡāreti b.) 465b/4	406a/6, 406b/1, 407a/12, 409b/6,
b. (ittifāk b.) 400b/10, 402a/11,	411b/5, 437a/9, 448b/12, 455b/7,
414a/1, 417a/15, 417a/8, 423a/2,	463a/13
429a/6, 429a/9, 460a/13, 504a/7	b. (leşkeri b.) 447b/14, 448a/4,
b. (izdiḡām b.) 460b/10	455b/10, 473b/13
	b. (luḡf b.) 506a/8

- b. (Maḥmūd Yasavulbaşı b.) 477b/2, 477b/3
- b. (maṭhareler b.) 413b/4
- b. (maşlahat b.) 481a/9, 483a/8
- b. (maẓmūn b.) 408b/16
- b. (meveddet b.) 499b/10
- b. (miṅbaşı b.9 473b/15
- b. (Mīrzā Bék Mīrāḥūr b.) 419b/8
- b. (mūcibi b.) 479a/13
- b. (muḥabbetnāme b.) 401a/16, 456a/7
- b. (Muḥammed Emīn Dād-ḥāh b.) 419b/9
- b. (Muḥammed Kerīm Dīvān b.) 401b/7
- b. (Muḥammed Murād Dīvānbégi b.) 457b/13, 465b/14, 481a/6
- b. (Muḥammed Niyāz Bahadır b.) 439b/6
- b. (Muḥammed Raḥīm Ḥān b.) 459a/1
- b. (muḥāfazaları b.) 462a/5
- b. (mührdār b.) 439b/11, 440b/14
- b. (mülāyemet b.) 452a/10
- b. (müte'allikātı b.) 420a/9
- b. (müvāsālİK b.) 401a/11
- b. (müzdürlük b.) 506a/3
- b. (nāme b.) 458b/10
- b. (né müdde'ā b.) 411a/13
- b. (nemedler b.) 478a/12
- b. (nīmcān b.) 469a/3
- b. (niyyeti b.) 420b/9, 482b/13
- b. (nīze b.) 435b/7
- b. (nöker b.) 441a/10, 477a/6, 480b/14
- b. (nökeri b.) 434b/11, 434b/9
- b. (nökerler b.) 483b/11
- b. (nökerleri b.) 411a/5, 455a/14
- b. (oğlu b.) 441a/11
- b. (oķı b.) 469a/13
- b. (olca b.) 437a/10, 474b/12
- b. (oyun b.) 499a/13
- b. (özi b.) 406b/1, 421b/1, 4448b/1
- b. (özüniz b.) 462b/3
- b. ('özlrlr b.) 439b/7
- b. (pādşāh b.) 411a/14
- b. (perīşān ḥālİK b.) 405a/11
- b. (pestligi b.) 404a/4
- b. (pīşkeş b.) 407a/3

b. (pīşkeşler b.) 405b/11,
419b/4, 420b/6

b. (pürsiş-i müşfikāne b.)
420a/17, 487b/13, 495a/2

b. (rāhber b.) 447b/4, 448a/3

b. (re'yi b.) 485b/3

b. (resmi b.) 419b/7

b. (roket b.) 447b/11

b. (ruḥṣatı b.) 422a/4, 462a/5

b. (Russiya b.) 434a/1, 434a/3,
442a/6, 468b/2

b. (talebi b.) 418a/4

b. (Sarı Serdār b.) 462b/12

b. (şavābdīdeleri b.) 434a/9

b. (sebebi b.) 439b/8

b. (serāsimelik b.) 418a/16

b. (sergerdeler b.) 436b/3,
440a/4

b. (sizler b.) 452a/15

b. (sizniñ b.) 463b/4

b. (söz b.) 413a/15

b. (sözler b.) 462b/5

b. (suyı b.) 409b/2

b. (sükün-ı āşikār b.) 430a/8

b. (sürür b.) 506b/2

b. (şātır b.) 458a/2

b. (şeh b.) 507a/3

b. (şerā'it b.) 464a/3

b. (şerefi b.) 481b/1

b. (şerrni b.) 489b/7

b. (şiddet b.) 471b/14, 472a/5

b. (şikest-i fāhiş b.) 434a/1

b. (Şükrbérđi Şeyh b.) 408b/13

b. (şüküh-ı ḥaşmet b.) 491b/5

b. (tābi'leri b.) 414b/8, 445a/10

b. (tarīkası b.) 419a/16

b. (Tāze Hıvāk b.) 505a/7

b. (teḥalluşı b.) 496b/3,
500a/10, 500a/14

b. (tekāzāsı b.) 414a/13

b. (Teke b.) 417a/1, 417a/13,
417a/6, 423a/8, 434b/10, 435b/12

b. (terahḥum b.) 420a/16

b. (terbiyet b.) 432a/11

b. (tertīb b.) 498b/6

b. (tīg b.) 468a/1, 469a/6,
469b/7

b. (tofrağ b.) 455a/5

b. (top b.) 441b/3, 455b/15,
456a/4

b. (tuḥfeler b.) 418b/14

b. (tüfeng b.) 469a/8

b. ('ulemā' b.) 501b/4

b. (vāşıtası b.) 422a/1

b. (yemîn b.) 498b/13	birlik Birlik, teklik
b. (yer b.) 498b/4, 508b/2	b. 473a/12
b. (yoldaşı b.) 440b/2	
b. (yoldaşları b.) 440b/4	bî-ruḥṣat < <i>Far.+Ar.</i> İzinsiz
b. (Yomut b.) 441b/9, 476b/14	b. 445a/6
b. (Yomutlar b.) 441b/8	
b. (zafer b.) 409b/15	bî-rūlik < <i>Far.+T.</i> Yüzsüzlük,
b. (zevḳ ü sürūr b.) 504b/1	hayasızlık
b. boldı (tergîbleri b. boldı)	b. ét- 500b/1, 500b/2
496b/13	
b. bolḡanı (kılıç b. bolḡanı)	bî-şümār < <i>Far.</i> Sayısız, çok
468b/2	b. 498b/1
b. étip (anıḡ b. étip) 462b/6	
birlen < <i>ET. birle</i> (EDPT, 364b) İle,	bî-ṭākat < <i>Far.+Ar.</i> Gücsüz, kuvvetsiz
birlikte	b. 482a/1
b. (emri b.) 425b/17	bî-ṭākatlik < <i>Far.+Ar.+T.</i> Gücsüzlük,
	kuvvetsizlik
birlençi Birinci	b. 499b/15
b. 429a/10, 507b/10	
b.+ si 428a/6, 429a/11, 494a/2	bî-taṣdī' < <i>Far.+Ar.</i> Can sıkımsızın,
b.+ side 420b/8, 488a/14	rahatsız etmeden
	b. 505b/2
birleş - Birleşmek	
b.- ir 493a/4	bî-tāb < <i>Far.</i> Bitkin, dermansız
b.- ip 402a/9	b. bol- 476a/12

biti - < *ET. biti-* (EDPT, 299b) Yazmak,
kaydetmek

b.- diler 487a/10

bitker - Bitirmek, sona erdirmek →

bütker -

b.- ip 440a/6

bī-vaṭan < *Far.+Ar.* Vatansız, yurtsuz

b.+ lar 497a/2

b.+ larnı 496b/15, 497a/1,
497a/4

biy < *ET. be:g* (EDPT, 322b) Büyük,
amir

b. 403b/12, 408a/4, 431a/6

b. bol- 407a/10, 485b/15,
486a/3, 486a/4

b. ét- 415b/8, 424a/16, 502a/3,
502a/5

b.+ niṅ 403b/10, 404a/6,
410a/17

b.+ iniṅ 441a/5

b.+ leri 402a/15, 450b/15,
451b/2

biyābān < *Far.* Kır, çöl

b. (keşt-i b.) 487b/2

biz < *ET. biz* (EDPT, 388a) Biz

b. 400b/14, 408b/15, 412a/1,
442a/12, 442b/4, 443a/8, 458b/14,
459a/1, 462a/15, 463b/10, 463b/6,
466a/15

b.+ niṅ 400b/6, 421a/3,
421b/10, 437b/6, 451a/4, 456a/12,
456b/3, 458b/12, 462b/1, 466a/14

b.+ ni 446a/7, 458a/5, 458b/13,
458b/6, 459a/4, 459b/1, 480b/1

b.+ ge 442a/15, 442b/10,
443b/4, 456b/1, 456b/4, 458a/13,
466b/1

b.+ de 480b/3

b.+ ler 401a/16, 401a/9,
401b/12, 401b/6, 408a/14, 408b/10,
408b/11, 411a/15, 414a/4, 414a/6,
426a/15, 429a/2, 439b/7, 442a/11,
450b/8, 451a/11, 451a/5, 451b/6,
453b/4, 456a/10, 464a/9, 466a/10,
466a/9, 468a/9, 473a/1, 473a/8, 483a/8,
484a/11, 484a/8, 499b/11

b.+ ler bile 400b/12

b.+ ler birle 401a/10, 459b/2,
468a/10

b.+ lerni 414a/6, 422a/14,
446a/9, 459a/11, 467b/3, 467b/6,
468a/5, 468b/2

b.+ lerni 401a/1, 408b/9,
426b/7, 442b/9, 499b/13

b.+ lerge 400b/12, 400b/15,
401a/15, 407b/3, 408a/15, 408a/16,
426b/7, 451a/7, 452a/10, 459b/2,
466a/7, 483a/9

b.+ lerde 451a/12, 451a/6

b.+ lerdin 400b/14, 468a/9

b.+ lergine 401b/14

bi'z-zarüre < *Ar.* Zorunlu olarak, ister
istemez

b. 457a/10, 460a/8, 467a/10,
509a/10

bol - < *ET. bol-* (EDPT, 331a) Olmak

b. (bar b.) 432b/15

b. (ber-ķarār b.) 437b/12,
499b/3

b. (yār b.) 432b/15

b.- a (āvāz-ı bülend b.- a)
429a/14

b.- urmen (né b.- urmen) 458a/7

b.- ur (andağ b.- ur) 458b/8

b.- ur (b.- ur iş) 468a/15

b.- ur (bilānāzik b.- ur) 499a/6

b.- ur (cilverge b.- ur) 499a/13

b.- ur (dürüst b.- ur) 488a/9

b.- ur (hoş-hāl b.- ur) 413b/3

b.- ur (mefhūm b.- ur) 428a/16

b.- ur (münāsib b.- ur) 458a/7

b.- ur (müncer b.- ur) 442b/6

b.- ur (müyesser b.- ur) 506b/11

b.- ur (né b.- ur) 437b/3

b.- ur (oltursanız b.- ur) 463b/13

b.- ur (yahşı ve yaman b.- ur)

401a/13

b.- ur mu (mundağ b.- urmu)

468a/8

b.- ur mu (serkeşlik b.- urmu)

468a/7

b.- ur-miz (şerīk b.- urmiz)

451b/6

b.- urlar (dīlīr b.- urlar) 442b/10

**b.- urlar (muṭī' ü münḳād b.-
urlar)** 466b/11

b.- dı (ābādān b.- dı) 497a/7

b.- dı (āgāh b.- dı) 462a/14

b.- dı (almağçı b.- dı) 441a/14

b.- dı (āreste b.- dı) 439a/11

b.- dı (āşikāre b.- dı) 467b/14

b.- dı (āyīnedār b.- dı) 498b/5	b.- dı (ḥūfnāk b.- dı) 442b/9
b.- dı (āzurdecān b.- dı) 493b/5	b.- dı (ināk b.- dı) 486a/8
b.- dı (bat b.- dı) 492b/8	b.- dı (ḵamer b.- dı) 492b/2
b.- dı (berāber b.- dı) 492b/9	b.- dı (ḵaraṅgu b.- dı) 470a/13
b.- dı (bīmār b.- dı) 479a/8	b.- dı (ḵatıl b.- dı) 414b/11,
b.- dı (biy b.- dı) 407a/10,	418a/2, 449a/5
485b/15, 486a/3, 486a/4	b.- dı (ḵeç b.- dı) 471b/7, 472a/7
b.- dı (bostān b.- dı) 492b/9,	b.- dı (ḵeçe b.- dı) 470a/5
498b/1	b.- dı (ḵörmes b.- dı) 470a/13
b.- dı (buyruk b.- dı) 407b/15	b.- dı (ḵündüz b.- dı) 470a/9,
b.- dı (ceng-i maḡlūbe b.- dı)	483a/15
453b/1, 470b/7	b.- dı (laķab b.- dı) 503b/10
b.- dı (destürḥānçı b.- dı)	b.- dı (leyl ü nehār b.- dı)
419a/11	498a/14
b.- dı (emr b.- dı) 411b/3	b.- dı (maraż-ı ‘ārız b.- dı)
b.- dı (fā’iz b.- dı) 420b/12	428a/5
b.- dı (fāriḡ b.- dı) 473b/12	b.- dı (maşdar b.- dı) 506b/2
b.- dı (ḥanek-i maḡlūbe b.- dı)	b.- dı (maẓhar b.- dı) 486b/8
435b/9	b.- dı (māni‘ b.- dı) 461a/14
b.- dı (ḡarķ b.- dı) 499b/1	b.- dı (meḡrūş b.- dı) 498b/5
b.- dı (ḡayrān b.- dı) 482a/1	b.- dı (mesdūd b.- dı) 405a/2
b.- dı (ḡesāb b.- dı) 473a/12	b.- dı (meşḡül b.- dı) 414b/9,
b.- dı (ḡān b.- dı) 457b/10	422a/12, 452b/12
b.- dı (ḡāṭır-ı mübārekleri b.- dı)	b.- dı (mezķūr b.- dı) 414a/12
503b/3	b.- dı (minvālde b.- dı) 410a/7
b.- dı (helāk b.- dı) 449b/5	b.- dı (mīrāb b.- dı) 486a/1,
b.- dı (hemrāh b.- dı) 448a/2	486a/5

b.- dı (mücez-i beyân b.- dı)
493b/11

b.- dı (muḳarrebleridin b.- dı)
481b/13

b.- dı (muḳayyed b.- dı) 438b/4,
446b/14, 449b/13, 457b/6, 490b/13

b.- dı (mutaşarrıf b.- dı) 462a/3

b.- dı (muḳṭar b.- dı) 506a/9

b.- dı (mün‘aḳid b.- dı) 464b/12

b.- dı (münzel b.- dı) 506a/12

b.- dı (müstevlî b.- dı) 470a/14

b.- dı (müṣerref b.- dı) 490b/15

b.- dı (müṣterek b.- dı) 473b/6

b.- dı (nākār b.- dı) 470b/9

b.- dı (nümāyān b.- dı) 411b/16,
469b/11

b.- dı (öyli b.- dı) 497a/6

b.- dı (pāre pāre b.- dı) 439a/12

b.- dı (pest b.- dı) 493b/15

b.- dı (peṣīmān b.- dı) 482b/11

b.- dı (peydā b.- dı) 408b/6,
414b/3, 443a/9, 450a/10, 474b/7,
485a/11, 486b/10, 489a/5, 508a/1

b.- dı (raḥl-i ‘ālem-i beḳā b.-
dı) 441a/2

b.- dı (raṭbū’l-liṣān b.- dı)
493a/4

b.- dı (revān b.- dı) 448b/13,
467a/12

b.- dı (revāne b.- dı) 440a/14,
4448b/1, 448a/4, 478b/15

b.- dı (ṣabāḥ b.- dı) 472a/11

b.- dı (ṭāḳ b.- dı) 417b/15

b.- dı (terk b.- dı) 492b/7

b.- dı (sākin b.- dı) 465b/9

b.- dı (sebeb b.- dı) 500a/1,

503b/6

b.- dı (sebzevār b.- dı) 498a/15

b.- dı (serefrāz b.- dı) 434a/4,

441b/10

b.- dı (ṣādmān b.- dı) 495a/6

b.- dı (ṣān b.- dı) 495a/9

b.- dı (ṣeh b.- dı) 493b/5

b.- dı (ṣehīd b.- dı) 440b/3,

456b/10

b.- dı (telef b.- dı) 413a/9

b.- dı (tergībleri birle b.- dı)

496b/13

b.- dı (tev’emān b.- dı) 492b/4

b.- dı (uruṣ b.- dı) 441b/5

b.- dı (vāḳi’ b.- dı) 401a/13,

421b/6

b.- dı (yaḥṣı b.- dı) 429a/7,

459a/11

b.- dı (zaḥmdār b.- dı) 454b/8	b.- dılar (ḥarīṣ b.- dılar) 500a/11
b.- duḳ (revān b.- duḳ) 443a/11	b.- dılar (ḥayrān b.- dılar)
b.- dılar (‘āciz b.- dılar) 428a/5,	449b/8
502b/1	b.- dılar (ḥoṣḥāl b.- dılar)
b.- dılar (āgāh b.- dılar) 442b/7,	410a/13
482a/9	b.- dılar (ige b.- dılar) 418b/10
b.- dılar (aḳsūm b.- dılar)	b.- dılar (ḳaçmaḳçı b.- dılar)
469a/5, 483b/1	470b/3
b.- dılar (almaḳçı b.- dılar)	b.- dılar (ḳarār b.- dılar) 433a/6
441a/6	b.- dılar (ḳaṣdıda b.- dılar)
b.- dılar (āzād b.- dılar)	457a/14
465a/14, 465a/7	b.- dılar (ḳatlı u esīr b.- dılar)
b.- dılar (‘āzm b.- dılar)	426a/5
494b/14	b.- dılar (ḳatli‘āmm b.- dılar)
b.- dılar (bérmeḳçi b.- dılar)	476b/1
443a/8	b.- dılar (ḳavmı b.- dılar) 497a/2
b.- dılar (cem‘ b.- dılar) 413a/7,	b.- dılar (kārvān b.- dılar)
417b/3, 428b/13, 434b/15, 504a/7	495a/8
b.- dılar (dāḥil b.- dılar) 417b/7	b.- dılar (kenārıḡa ötmekçi b.-
b.- dılar (dīvān-bégi b.- dılar)	dılar) 438a/7
403a/12	b.- dılar (kirmekçi b.- dılar)
b.- dılar (esīr b.- dılar) 418b/5	457a/9
b.- dılar (fikride b.- dılar)	b.- dılar (kitābh‘ān b.- dılar)
414a/15	501b/11, 501b/12
b.- dılar (ḡarḳ b.- dılar) 409b/15	b.- dılar (köttermekçi b.- dılar)
b.- dılar (ḥargehniṣīn b.- dılar)	476a/6
498b/11	

b.- dılar (mağlūb b.- dılar)

434a/2

b.- dılar (maḳtūl b.- dılar)

418b/4

b.- dılar (medfūn b.- dılar)

428b/2

b.- dılar (mes'ele-dān b.- dılar)

480a/1

b.- dılar (meşgūl b.- dılar)

409b/2, 412a/9, 412b/2, 413a/4,
424b/12, 424b/16, 453a/8, 473b/2,
506a/1

b.- dılar (minnetdār b.- dılar)

491a/4

b.- dılar (muḳayyed b.- dılar)

409a/1, 410a/6, 412b/13, 418a/13,
438a/15, 438b/2, 440a/11, 483a/11

b.- dılar (muḳābil b.- dılar)

411a/10

b.- dılar (muḳṭar b.- dılar)

410a/6

b.- dılar (mübtelā b.- dılar)

471a/8

b.- dılar (mülākī b.- dılar)

414a/11

b.- dılar (müṣerref b.- dılar)

481b/1, 489b/7

b.- dılar (müteferriḳ b.- dılar)

418a/15

b.- dılar (müteḥayyir b.- dılar)

460a/2

b.- dılar (mütevattın b.- dılar)

405a/10

b.- dılar (pāre pāre b.- dılar)

472b/4

b.- dılar (perīṣān b.- dılar)

437a/4, 450b/7

b.- dılar (raḥīl-i 'ālem-i beḳā b.-
dılar) 420a/3, 499b/14

b.- dılar (re'is b.- dılar) 479b/13

b.- dılar (revān b.- dılar) 408a/1,

412a/1, 424b/4, 433b/4, 435a/2,
447b/15, 463a/6, 471b/7, 475b/13,
490a/11, 490a/3, 490b/10, 493b/6,
504a/6

b.- dılar (revāne b.- dılar)

412a/3, 455a/15, 463a/3, 468b/5,
481a/14, 507a/8

b.- dılar (ṣadedide b.- dılar)

457b/5

b.- dılar (sebeb b.- dılar) 496b/7

b.- dılar (ser-efrāz b.- dılar)

409b/17, 418b/16, 440a/5

b.- dılar (serṣār b.- dılar) 429b/7

b.- dılar (şehīd b.- dılar) 436a/3
 b.- dılar (tamām étmekçi b.-
 dılar) 473b/8
 b.- dılar (tābi‘ b.- dılar) 404a/6
 b.- dılar (telef b.- dılar) 409b/4
 b.- dılar (vaḳt b.- dılar) 481b/10
 b.- dılar (zaḥmdār b.- dılar)
 461a/5
 b.- ğay (ḳalğan b.- ğay) 490b/9
 b.- ğay (medrese b.- ğay)
 505b/13
 b.- ğay (mübārek b.- ğay)
 429a/7, 457b/12
 b.- ğay (pūste b.- ğay) 500a/8
 b.- ğay (rāhber b.- ğay) 507a/3
 b.- ğay (revā b.- ğay) 505b/2
 b.- ğay (rızālığımız b.- ğay)
 446a/9
 b.- ğaylar (ḥalāş b.- ğaylar)
 467b/6
 b.- ğaylar (meşġūl b.- ğaylar)
 505b/14
 b.- ğaysız (sebeb b.- ğaysız)
 459b/3
 b.- sun (emīr-i leşker b.- sun)
 447a/15

b.- sun (Köhne Ürgençde b.-
 sun) 408b/15
 b.- sun (ma‘lūm b.- sun)
 403b/11, 409a/8, 496b/4
 b.- sun (ma‘lūmları b.- sun)
 456a/10
 b.- sun (şādkām b.- sun) 433a/1
 b.- suṅ (ma‘lūm b.- suṅ) 422b/3
 b.- uṅ (āġāh b.- uṅ) 464a/6
 b.- sunlar (behremend b.-
 sunlar) 476a/1
 b.- sunlar (cem‘ b.- sunlar)
 407a/16, 465b/8
 b.- sunlar (ḳamal b.- sunlar)
 454b/13
 b.- sam (ḥān b.- sam) 445b/2
 b.- saṅ (élçi b.- saṅ) 421a/4
 b.- saṅ (nöker b.- saṅ) 439b/9
 b.- saṅ (rāzī b.- saṅ) 422a/14
 b.- saṅ (yaraşmakçı b.- saṅ)
 439b/10
 b.- sa (andaġ b.- sa) 408b/11,
 411b/1, 446a/10, 458b/8, 466b/3,
 473a/9, 480b/3
 b.- sa (baġlağan b.- sa) 434b/3
 b.- sa (bar b.- sa) 401a/13
 b.- sa (bī-mār b.- sa) 508a/11

b.- sa (buyruķı b.- sa) 470b/11	b.- sañız (ķarındaş b.- sañız)
b.- sa (derķār b.- sa) 444a/10,	408a/15
444a/11	b.- salar (muṭṭali‘ b.- salar)
b.- sa (esīr b.- sa) 426b/15	509a/13
b.- sa (esīrleri b.- sa) 402a/8	b.- salar (şundağ étken b.- salar)
b.- sa (ħakķı b.- sa) 478b/2,	458b/7
490b/6	b.- up (‘āciz b.- up) 423a/11
b.- sa (ħakķları b.- sa) 490b/2	b.- up (āgāh b.- up) 414b/8,
b.- sa (ħük m étken b.- sa)	418a/10, 426b/4, 434b/3, 440a/10,
467a/9	442a/1, 442a/4, 449a/9, 457b/1,
b.- sa (hān b.- sa) 428b/15	458a/10, 462b/12, 474b/12, 483a/1
b.- sa (hirmen b.- sa) 469b/8	b.- up (akşām b.- up) 407b/10
b.- sa (kal‘amızda b.- sa) 414a/6	b.- up (‘ārız b.- up) 416a/11,
b.- sa (ķābiliyyeti b.- sa)	502a/14
500a/11	b.- up (āmāde b.- up) 452a/14,
b.- sa (kéle turganı b.- sa)	452b/7, 467b/9
450a/14	b.- up (atlı b.- up) 484a/9
b.- sa (me’ūneti b.- sa) 414a/8	b.- up (baş b.- up) 409a/6,
b.- sa (néme b.- sa) 450a/6	412b/15, 438b/8, 465a/15, 474b/10
b.- sa (pādşāh b.- sa) 421a/5	b.- up (başlık bolup) 434b/7
b.- sa (sākıṭ b.- sa) 488a/9	b.- up (bed-gümān b.- up)
b.- sa (söz b.- sa) 421b/10	477b/5
b.- sa (şulħ kılğan b.- sa)	b.- up (bī-dār b.- up) 503a/13
462b/13	b.- up (bī-ħāl b.- up) 469b/6
b.- sa (tüşer b.- sa) 499a/3	b.- up (binā b.- up) 497a/7
b.- sa (yazılğan b.- sa) 467b/8	b.- up (bī-tāb b.- up) 476a/12
b.- saķ (hem b.- saķ) 451b/6	b.- up (bölek b.- up) 417b/11

b.- up (cārī b.- up) 426a/7	b.- up (ğāżab-ı müstevlī b.- up)
b.- up (cāy-nişīn b.- up)	489b/15
462a/15	b.- up (haber dār b.- up) 424b/6,
b.- up (cem‘ b.- up) 401a/3,	426a/4, 436b/2, 467b/4, 467b/7,
401b/12, 404a/15, 408a/12, 413b/10,	468a/4, 470a/7, 471b/8, 476b/8
429b/3, 436a/13, 439a/15, 440b/7,	b.- up (haḳḳı b.- up) 490b/8
450b/8, 451a/1, 451b/3, 452a/6,	b.- up (hāḳim b.- up) 425a/5
454a/12, 457a/13, 458a/5, 468a/3,	b.- up (hāl dā b.- up) 459a/9
475b/1, 476a/3, 476a/4, 483a/7	b.- up (handān u ferḥān b.- up)
b.- up (ceng-i maḡlūbe b.- up)	451a/9
436b/14	b.- up (hān b.- up) 429a/14,
b.- up (cūdā b.- up) 438b/15	457b/7, 504a/13
b.- up (dāḥil b.- up) 467b/11	b.- up (hāṭırları b.- up) 495a/4
b.- up (der-ḳahr b.- up) 441a/14	b.- up (ḥayrānı b.- up) 499a/14
b.- up (deryā b.- up) 409a/10	b.- up (hāzır b.- up) 461b/1,
b.- up (destesi b.- up) 435a/1	501b/7
b.- up (dilteng ü melūl b.- up)	b.- up (hem-āvāz b.- up) 458b/2
406b/14	b.- up (hemrāh b.- up) 408a/5,
b.- up (dost b.- up) 475b/8	419b/4, 426b/10, 445a/9, 447b/14,
b.- up (dū-ḳār b.- up) 449a/4	453a/3, 461b/4, 467a/15, 483b/13
b.- up (élçi b.- up) 402b/13,	b.- up (herās-ı müstevlī b.- up)
402b/5, 403a/6, 406b/8, 407a/11,	414a/1
407a/2, 415a/7, 419a/13, 427b/12,	b.- up (hoş-hāl b.- up) 402a/12,
442a/9, 458a/8	402a/3, 403a/14, 403b/4, 422b/3,
b.- up (emīn b.- up) 453a/7,	424a/2, 435b/6, 439b/6, 447b/1,
493a/11, 502b/13	463b/11, 464a/11, 465a/8, 477a/10,

480b/6, 481a/13, 481b/2, 482b/8, 484b/10, 504a/14, 508a/10	b.- up (mağlūb b.- up) 417a/14, 418a/13
b.- up (ıssıg b.- up) 413a/15	b.- up (māni‘ b.- up) 443a/8, 470b/3
b.- up (ige b.- up) 476b/2	
b.- up (ini dék b.- up) 402a/10	b.- up (me‘mūr b.- up) 413b/6, 414b/17, 473a/15, 489a/15, 494b/11
b.- up (kan b.- up) 470b/9	
b.- up (karaṅgu b.- up) 469a/4	b.- up (meşgūl b.- up) 406b/13, 418b/1, 464a/9, 472b/5
b.- up (karatayağ b.- up) 435a/4, 456a/1	b.- up (miqdārı b.- up) 449a/11
b.- up (karār b.- up) 412a/16	b.- up (mu‘aṭṭal b.- up) 505a/12
b.- up (katl b.- up) 454a/11, 454b/8, 474b/2	b.- up (muḳaddime-i sipāh b.- up) 409b/10
b.- up (kéç b.- up) 450b/1	b.- up (muḳarreb b.- up) 484b/14
b.- up (kéçe b.- up) 418a/3, 478a/7	b.- up (muḳābil b.- up) 418a/12, 435a/12, 440a/11, 453a/11, 460a/13
b.- up (kenārıda b.- up) 409a/15	
b.- up (kesel b.- up) 427a/3	b.- up (mutaṣaddī b.- up) 416b/6
b.- up (kevrān kevrān b.- up) 404a/16	b.- up (mutaṣarrıf b.- up) 420a/8, 421b/7
b.- up (kişi b.- up) 466b/10	
b.- up (lerzān b.- up) 480a/7	b.- up (mute’eşsir b.- up) 437b/10
b.- up (ma‘kūl b.- up) 448a/8, 463a/2, 484a/3	b.- up (muteḡayyir b.- up) 446a/7
b.- up (ma‘zūl b.- up) 403a/11, 427a/10, 437b/4	b.- up (mübeddel b.- up) 478a/1
b.- up (maḥbūs b.- up) 436a/5, 478b/9	b.- up (mülākī b.- up) 404b/16 b.- up (münbaşı b.- up) 403b/2

b.- up (müsellaḥ b.- up) 470a/7	b.- up (perīṣān b.- up) 445b/10,
b.- up (müṣerref b.- up) 495a/1	446b/13, 452a/5, 454b/12, 508b/1
b.- up (müteferriḵ b.- up)	b.- up (peydā b.- up) 416b/3,
417a/15, 418b/8, 424b/7, 436a/1,	420a/16, 470a/12
453a/10, 467b/11, 467b/6, 476a/13	b.- up (pinhān b.- up) 469a/12
b.- up (müteḡayyir b.- up)	b.- up (raḡl-i ‘ālem-i beḡā b.-
464a/2	up) 437a/11
b.- up (müteḡalliṣ b.- up)	b.- up (rāḡib b.- up) 497a/8
500a/10	b.- up (rencīde-ḡāṭır b.- up)
b.- up (mütekeffil b.- up)	482a/12
508a/9	b.- up (revān b.- up) 411b/6,
b.- up (müteṣaddī b.- up)	471b/4
414b/13, 468a/10	b.- up (sāyeside b.- up) 414a/7
b.- up (mütevaṭṭın b.- up)	b.- up (ser-ā-sīme b.- up)
417a/2	450a/3, 452b/15, 453a/15, 456b/11,
b.- up (mütevehhim b.- up)	471a/12
416a/15	b.- up (serdār b.- up) 475b/14,
b.- up (müttefiḵ b.- up) 493b/2	475b/8
b.- up (nā‘ilāc b.- up) 445b/11,	b.- up (ser-efrāz b.- up) 436a/4
450a/7, 457a/8, 462b/5, 467a/11,	b.- up (sergerde b.- up) 425b/17
481a/12, 483b/6, 509a/5	b.- up (Sibir b.- up) 481a/14
b.- up (nābūd b.- up) 423b/8,	b.- up (Sibirlik b.- up) 481a/7
426a/10	b.- up (Sultān Murād Bék b.-
b.- up (nā-pedīd b.- up) 400a/2	up) 436b/15
b.- up (nāṣırın b.- up) 430a/6	b.- up (süst b.- up) 468b/11
b.- up (nümāyān b.- up) 493a/1	b.- up (ṣād-mān b.- up) 501a/4
b.- up (oḡulı b.- up) 479a/3	b.- up (ṣefī‘ b.- up) 426b/7

b.- up (şehīd b.- up) 410a/15,
437a/2, 454b/9, 472b/1

b.- up (şehīd ve zaḥmdār b.- up)
455b/6

b.- up (ṭāḳat b.- up) 420a/13

b.- up (tamām b.- up) 473b/2

b.- up (taşdın b.- up) 494a/4

b.- up (ṭayyār b.- up) 455b/10,
471b/10

b.- up (telef b.- up) 449a/7

b.- up (teñ b.- up) 417a/7,
417b/15, 454b/4

b.- up (teşte b.- up) 418a/17

b.- up (tilkü dék b.- up) 471a/5

b.- up (tüş b.- up) 430b/1

b.- up (üç bölek b.- up) 409a/8

b.- up (üstü-vār b.- up) 432b/12

b.- up (vaḳ'anüvīs b.- up)
445b/6

b.- up (vaḳt b.- up) 472b/13,
475b/9

b.- up (vaḳīfeli b.- up) 505b/14

b.- up (yav b.- up) 441b/1

b.- up (yār b.- up) 475b/11

b.- up (yār-ı ğamgüsār b.- up)
498b/14

b.- up (yekcihet b.- up) 460a/13

b.- up (yerde b.- up) 457a/11

b.- up (yibermekçi b.- up)

408b/5

b.- up (zār-i ḥazīn b.- up)

500a/3

b.- updur (bed-biçim b.- updur)

508a/15

b.- updur (iş b.- updur) 468a/15

b.- updur (maḳtül b.- updur)

421a/2, 424a/4

b.- updur (mu'aṭṭar b.- updur)

506a/14

b.- updur (ṭarīḳada b.- updur)

463a/1

b.- updur (żāyi' b.- updur)

422a/11

b.- updurlar (cem' b.- updurlar)

472b/14

b.- updurlar (muḳayyed b.-
updurlar) 460a/6

b.- updurlar (yār b.- updurlar)

407b/5

b.- ğanda (iḥtiyācları b.- ğanda)

505b/2

b.- ğanda (uruş b.- ğanda)

439a/10

b.- ğanda (yazmağçı b.- ğanda)	b.- ğan (muğarrer b.- ğan)
500b/5	417b/3, 428a/3
b.- ğunça (cem‘ b.- ğunça)	b.- ğan (müstemil b.- ğan)
425a/15	494b/1
b.- may (ma‘kūl u mağbūl b.- may)	b.- ğan (müte‘allik b.- ğan)
467a/4	509a/1
b.- may (münharif b.- may)	b.- ğan (müteferriğ b.- ğan)
499b/10	414b/12
b.- may (müte‘arrız b.- may)	b.- ğan (şundağ b.- ğan) 459a/6
442b/1	b.- ğan (uruş b.- ğan) 456a/11
b.- may (pervāyı b.- may)	b.- ğan (vākı‘alarını b.- ğan)
459a/12	420b/17
b.- ğan (anda b.- ğan) 491a/6	b.- ğan (vākı’ b.- ğan) 405b/9
b.- ğan (binā b.- ğan) 508b/4	b.- ğan (yok b.- ğan) 481a/1
b.- ğan (cem‘ b.- ğan) 404a/8,	b.- ğanının (ma‘zūl b.- ğanının)
404b/3, 410b/5	477a/11
b.- ğan (devlet-ğāh b.- ğan)	b.- ğanı (ğatli‘āmm b.- ğanı)
415a/5	475a/13
b.- ğan (esīr b.- ğan) 414b/16	b.- ğanı (ğılığ birle b.- ğanı)
b.- ğan (ğatlı b.- ğan) 470a/6	468b/2
b.- ğan (lāzım b.- ğan) 462b/2,	b.- ğanı (mehter b.- ğanı)
473b/7	437b/5
b.- ğan (mezūr b.- ğan) 406a/1,	b.- ğanı (ündürüp b.- ğanı)
409a/13, 444b/6, 489b/3, 509a/7	490b/10
b.- ğan (muğadder b.- ğan)	b.- ğandın (āğāh b.- ğandın)
502b/3	421b/12, 472b/13

b.- ğandın (dāhil b.- ğandın)
410a/8

b.- ğandın (fāriğ b.- ğandın)
419a/4

b.- ğandın (mest b.- ğandın)
445b/1

b.- ğandın (mütemekkin b.-
ğandın) 420a/12

b.- ğandın (ötüp b.- ğandın)
411b/2

b.- ğandın (soraşıp b.- ğandın)
463a/12

b.- ğandın (telef b.- ğandın)
468b/3

b.- ğandın (uruş b.- ğandın)
406a/9, 469a/7

b.- ğandın (vaqtı b.- ğandın)
503a/14

b.- ğandur (āgāh b.- ğandur)
464a/5

b.- ğanları bile (zāyi‘ b.- ğanları
bile) 422a/15

b.- ğanlarının (rencīdehātır b.-
ğanlarının) 482a/11

b.- ğanlarıdın (pinhān b.-
ğanlarıdın) 435b/14

b.- ğanlarığa (bīmār b.-
ğanlarığa) 508a/8

b.- ğanların (müteferriḵ b.-
ğanların) 418b/1

b.- ğu dék (behbūdları b.- ğu
dék) 401b/4

b.- ğu dék (menfa‘at b.- ğu dék)
401b/1

b.- ğu dékdür (‘āyid b.- ğu
dékdür) 439a/14

b.- ğusıdur (münevver b.-
ğusıdur) 506a/15

b.- ğusıdur (ol b.- ğusıdur)
401b/7

b.- ur ér- (bilāyahşı b.- ur érdi)
463b/7

b.- ur ér- (kitāb-ḥānlıḵ b.- ur
érdi) 501b/9

b.- ur ér- (mülāzemetleride b.-
ur érdi) 484b/5

b.- ur ér- (uruş b.- ur érdi)
423a/10

b.- ur ér- (uruşlar b.- ur érdi)
438b/6

b.- ur ér- (meşğul b.- ur érdiler)
504a/2

b.- ur ér- (ḥāzır b.- ur érdük)
499b/12

b.- sa ér- (kaçmağan b.- sa érđi)
459b/5

b.- sa ér- (ṭarīḳada b.- sa érđi)
463b/6

b.- a al- (sebeb b.- a alğay)
502b/5

b.- a bér- (bürend b.- a bérđi)
504a/14

b.- up ér- (beyān b.- up érđi)
429b/5, 478b/13

b.- up ér- (cem‘ b.- up érđi)
407b/13

b.- up ér- (dāḥıl b.- up érđi)
461a/7

b.- up ér- (emīr-i leşker b.- up
érđi) 460b/5

b.- up ér- (ḥān b.- up érđi)
406b/10

b.- up ér- (ma‘düm b.- up érđi)
424a/15

b.- up ér- (mıḳdārı b.- up érđi)
473b/11

b.- up ér- (mümtāz b.- up érđi)
433a/9

b.- up ér- (mütemekkin b.- up
érđi) 406b/17

b.- up ér- (müteveccih b.- up
érđi) 400a/1

b.- up ér- (vāḳı’ b.- up érđi)
500b/8

b.- up ér- (yıl b.- up érđi)
481a/15

b.- up ér- (cem‘ b.- up érdiler)
454b/1

b.- up ér- (yār b.- up érdiler)
449a/11

b.- up ér- (zaḥmdār b.- up
érdiler) 471b/3

b.- up tur- (cem‘ b.- up turdılar)
411a/3

b.- up tur- (ṭayyār b.- up
turdılar) 411a/6

b.- ğan ér- (esīr b.- ğan érđi)
400a/13

b.- ğan ér- (ḳarındaş b.- ğan
érđi) 461a/13

b.- ğan ér- (mīrzābaşı b.- ğan
érđi) 413b/6

b.- ğan ér- (ġanī b.- ğan érdiler)
475b/5

b.- ğan érme- (ḥāhişimiz birle
b.- ğan érmesdür) 456a/12

b.- ğan érme- (vāķi' b.- ğan
érmesdür) 468a/11

b.- mış ér- (çūbkārī b.- mış érdi)
494a/4

b.- mış ér- (efsürde b.- mış érdi)
506b/3

b.- mış ér- (cem' b.- mış érdiler)
444b/6

b.- mışdur (şeftālūĝlı b.-
mışdur) 498b/2

b.- mışdur ér- (müfevvaż b.-
mışdur érdi) 481b/5

b.- ma (sevgidin b.- ma⁹ 430a/7

b.- mas (mervede b.- mas)
487a/15

b.- mas ér- (ma'lūm b.- mas
érdi) 412b/4

b.- masmu (mazhar b.- mas mu)
506b/14

b.- masdur (taşkarı b.- masdur)
463b/4

b.- madı (haber b.- madı)
448b/4

b.- madı (vāķıf b.- madı)
400b/7

b.- madı (yahşı b.- madı) 437b/5

b.- madı (zāyil b.- madı) 502b/1

b.- maĝaylar (mezāhim b.-
maĝaylar) 505a/14

b.- maĝusı (reviş b.- maĝusı)
503b/9

b.- masa (in'āmlarınız b.- masa)
435b/4

b.- maķ (çāresāz b.- maķ)
432a/10

b.- maķ üçün (haberdār b.- maķ
üçün) 422b/5

b.- maķĝa (b.- maķĝa yiberip)
406b/2

b.- maķĝa (ķarār b.- maķĝa)
416b/5

b.- maķĝa (müteferriķ b.-
maķĝa) 411a/2

b.- maķı (āzād b.- maķı)
400a/16

b.- maķınız (ḥān b.- maķınız)
429a/3

b.- maķıĝa (ābād b.- maķıĝa)
459b/2

b.- maķları (yād b.- maķları)
439b/8

bolcar < *Moğ.* Toplanma, bir araya
getirme

b.+ ğa 410a/1

b.- dı 406b/14

b.- sam 466b/9

b.- up 411a/2, 452b/11

bostān < *Far.* Bağ, bahçe

b. bol- 492b/9, 498b/1

b. (b.- ı cinānga) 504a/5

b.+ ıdın 502b/9

bozul - < *ET. buzul-* (EDPT, 391b)

Bozulmak

b.- up 426a/7

boş < *ET. boş/bo:ş* (EDPT, 376a) Boş

b. kalur-miz mü? 453b/4

boşal - Boşaltmak

b.- ıp 470a/15

bölek < *ET. bölük* (EDPT, 339b)

Bölük, alay

b. 447b/11, 451b/14, 452b/2,

452b/3, 456a/4, 461a/6, 461a/9,

461b/2, 466b/15, 468b/6, 469b/11,

470a/2, 471b/11, 472b/10

b. bol- 409a/8, 417b/11

boy < *ET. bo:d* (EDPT, 296b) Oymak,

boy

b.+ ı 471b/13

b.+ ığa 438a/6

b.+ i 424b/3, 447b/9

b.+ ığa 470a/3

boyun < *ET. boyun* (EDPT, 386b)

Boyun

b. tolğa- 455a/3

b.+ ığa 432a/12, 471b/5

bu < *ET. bu* (EDPT, 291b) (I) bu (İşaret
sıfatı)

b. 400a/10, 400b/17, 400b/5,

401a/10, 401a/12, 401a/8, 401b/4,

402a/11, 402a/13, 402a/14, 403a/13,

403b/3, 404a/17, 406b/4, 407a/7,

408b/13, 408b/14, 409b/11, 410a/3,

410a/7, 410b/11, 411a/11, 411a/16,

412a/15, 413a/15, 413a/5, 413b/1,

boz - < *ET. buz-* (EDPT, 389b)

Bozmak, yıkmak

414a/16, 414a/9, 414b/8, 415a/16, 458b/7, 459a/14, 460a/5, 460b/10,
 415b/1, 416a/7, 417a/5, 418a/3, 460b/12, 460b/15, 461b/6, 461b/8,
 421a/1, 421a/13, 421a/15, 421a/8, 462a/15, 462b/5, 463a/1, 463a/15,
 421b/10, 421b/4, 422a/13, 422a/6, 463b/2, 463b/5, 464a/11, 464a/9,
 422b/11, 422b/15, 423a/1, 424b/10, 464b/15, 466a/10, 466a/11, 466a/15,
 424b/12, 424b/2, 425a/6, 426a/15, 466a/6, 466a/9, 466b/3, 466b/5,
 426a/17, 426b/13, 427b/3, 427b/9, 466b/6, 467b/1, 467b/3, 468a/10,
 428a/10, 428a/14, 428a/8, 428b/15, 468a/12, 468a/14, 468b/1, 469b/7,
 429a/1, 429a/2, 429a/5, 429b/1, 470a/13, 470a/5, 471b/1, 472a/2,
 429b/5, 429b/8, 430a/2, 430a/7, 473a/15, 473a/4, 473a/8, 473b/1,
 430a/9, 431b/14, 431b/15, 432a/1, 473b/11, 474b/12, 475a/4, 476a/1,
 432a/2, 432a/3, 432b/10, 432b/13, 476a/2, 476a/7, 476b/15, 477a/15,
 432b/6, 433a/11, 433a/14, 433b/14, 477b/1, 477b/6, 479a/11, 479b/1,
 434a/8, 434b/2, 434b/5, 435b/2, 481a/9, 482a/15, 482a/8, 482a/9,
 436a/12, 436a/13, 436b/12, 436b/5, 482b/2, 482b/3, 482b/8, 483a/1,
 437b/12, 437b/8, 437b/9, 438b/11, 483b/2, 484a/2, 484a/3, 484a/5,
 438b/6, 439a/13, 439a/6, 440a/10, 484b/4, 485a/12, 486a/11, 486a/7,
 440b/2, 441b/2, 441b/8, 442a/15, 486b/10, 486b/14, 486b/5, 487a/8,
 442b/4, 443a/10, 443a/14, 443a/9, 487b/1, 488a/6, 489b/14, 490a/3,
 443b/8, 444a/7, 444b/12, 445a/6, 491a/14, 491b/3, 493a/1, 493a/5,
 445b/10, 445b/12, 445b/5, 445b/6, 493a/7, 493b/10, 493b/11, 493b/12,
 446a/10, 446b/8, 447a/1, 447a/7, 493b/14, 493b/3, 493b/5, 494a/14,
 448a/13, 448a/4, 448a/8, 449a/9, 494a/5, 494b/3, 495a/10, 495a/13,
 450b/7, 451a/14, 451a/3, 451a/9, 495b/1, 496b/13, 497a/14, 498a/5,
 451b/14, 451b/7, 452a/3, 452b/11, 498a/6, 498b/12, 499a/14, 499a/4,
 452b/5, 454a/10, 456a/11, 456b/13, 499b/1, 499b/3, 500a/1, 500b/6,
 456b/4, 457b/1, 458a/11, 458b/1, 500b/8, 501a/11, 501a/12, 501a/13,

501a/5, 502a/1, 502b/10, 503a/1,
503b/10, 503b/6, 503b/7, 503b/9,
504a/5, 504b/1, 505a/11, 506a/7,
506a/8, 506b/11, 506b/14, 506b/8,
507a/6, 507b/11, 507b/4, 508b/14,
508b/15, 508b/9

bu < *ET. bu* (EDPT, 291b) (II) Bu
(İşaret zamiri)

b. 414a/5, 415a/6, 420b/16,
422b/11, 427b/4, 462b/14, 462b/6,
463a/14, 464a/1, 465b/1, 466b/11,
467a/3, 493b/3, 499a/8, 503b/6

b. ér- 400a/13, 401a/6, 402b/8,
403a/17, 405a/8, 406a/17, 406b/11,
408a/5, 414a/4, 420a/7, 423b/1,
424a/5, 427a/12, 442a/10, 443b/9,
451b/5, 456a/9, 460a/3, 460b/4,
460b/9, 467b/5, 475b/6, 499b/13

b.+ dur 430b/3, 432b/14,
452b/10, 458b/11, 459b/1, 462b/1,
462b/7, 478b/10, 491b/8, 492a/4,
495a/4, 498a/11, 502a/12, 506a/7,
509a/12

b.+ mı 460a/3

b.+ lar 453b/5, 455b/14, 456a/2,
460a/2, 461a/3, 465a/10, 468a/6,
468b/8, 469b/3

b.+ larnıñ 455b/12, 455b/15,
466b/7, 467b/7, 475b/3

b.+ larnı 455b/11, 455b/13,
466b/7, 476a/8

b.+ larğa 467a/8, 472b/11,
483b/13, 484a/3, 486a/13

b.+ larda 484b/15

b.+ lardın 457a/5

bu'd < *Ar.* Uzaklık

b.+ ğa 481b/15

buğday < *ET. buğda:y* (EDPT, 312b)

Buğday

b. 410b/1

buķ – Parçalamak

b.- up 438b/12

bular Bunlar

b. 405b/17, 406a/5, 406a/9,
409b/12, 414a/12, 416b/10, 419a/16,
419b/16, 423b/13, 424b/15, 439b/1,
440b/1, 440b/13, 444b/15, 446a/11,

448b/11, 449a/12, 449a/4, 449a/5,
450a/10, 451b/15, 451b/7, 452b/1,
453a/3

b.+ nıñ 436b/6, 446a/8,
449a/10, 449a/15

b.+ nı 411a/11, 435a/10,
448a/10

b.+ ğa 406a/6, 406a/8, 414b/15,
432b/11, 436b/14, 449a/11, 451a/11

b.+ dın 432a/13, 444a/11,
449a/14, 452a/9

b.+ sız 432a/13

bulut < *ET. bulıt* (EDPT, 333a) Bulut

b. 470a/12, 498b/4

b.+ lar 492b/10

burc < *Ar. Kale*, burç

b. (b.- ı berre) 506a/12

b.+ ıġa 402b/7, 407a/7, 415b/2,
416a/6, 419b/6, 422b/15, 425a/6,
427b/3

burun < *ET. burun* (EDPT, 366b) Önce,
evvel

b. 413b/16, 418a/17, 420a/7,
433b/11, 447a/3, 460a/15, 463a/13,
484a/8

b.+ dın 400a/13, 400a/14,
417a/17, 432b/13, 434a/11, 442a/11,
456a/10, 500a/10

b.+ ğı 406b/14, 423b/5, 425a/5,
433a/11, 437b/11, 440b/13, 442a/14,
452b/1, 456a/15, 459b/10, 481b/6,
481b/7, 485b/3, 504b/15

b.+ ğı dék 411a/3, 464a/4

burunraq Daha önce, daha evvel

b. 406b/8, 407b/12, 413b/10,
419a/13, 423b/5, 427b/11, 434a/6,
450b/5, 454a/5, 461a/9

buyruk < *ET. buyruk* (EDPT, 387a)

Buyruk, emir

b. bol- 407b/15

b.+ ı bol- 470b/11

buyur - < *ET. buyur-* (EDPT, 387b)

Buyurmak, emretmek

b.- dı 402a/7, 417a/17, 443b/7,
444b/13, 449b/11, 450a/4, 451a/10,
454a/1, 454b/1, 458a/14, 458b/9

b.- dılar 400a/1, 405b/17,
407a/16, 407b/13, 410a/1, 410b/12,
410b/16, 412b/15, 412b/5, 412b/8,
413a/2, 426b/14, 434b/3, 434b/5,
437b/10, 441b/2, 448a/8, 454b/12,
465a/4, 475a/2, 478a/1, 478a/2,
483b/10, 489a/12, 500b/1, 505a/8,
505b/1, 505b/11, 505b/4, 508b/3

b.- saınız 401a/1, 426a/16,
458b/8

b.- up 404a/14, 415a/1,
445b/11, 490b/3, 491b/2, 496b/8,
498a/9

b.- updur 460a/6

b.- may 444b/12

b.- maḡnı 465a/3

b.- a bér- 474b/6

bülbül < *Ar.* Bülbül

b. 482a/4, 492b/11

bülend < *Far.* Yüksek, yüce

b. 426a/12, 505b/12

b. ét- 421b/13

b. (baḡt-ı b.) 507a/3

b.+ in 460b/3

b.+ ini 495a/8

b. bol- (āvāz-ı **b. bola**) 429a/14

b. bola bér- 504a/14

bülendser < *Far.* Yüksek tepe

b. 410a/4

bünyād < *Far.* Temel

b. ét- 438a/10, 451a/10, 454b/4,
456a/6, 470a/1, 470b/6, 471a/12,
483a/2, 484b/6

bürrān < *Far.* Kesici, keskin

b. é- 431a/9

bütker – Bitirmek, iyileştirmek →

bitker -

b.- e al- (iş **b.- e al-**) 472a/10

büzürgvār < *Far.* Büyük, ulu,
saygıdeğer

b.+ ım (vālid-i **b.+ ım**) 403a/13,
403b/4

C

carcı Tellal, muhbir

c.+ lar 429a/15, 465a/4

cayla - < *Moğ.* Birakmak, vermek

c.- p 453b/7

cāh < *Ar.* Makam, mevki

c. 486a/15

c.+ ları 495a/9

c.+ lar (şāhib-i c.+ lar) 430a/13

cāhil < *Ar.* Bilgisiz

c. 482b/5

cām < *Far.* Kadeh

c. 498b/15

cān < *Far.* Can

c. 424b/6, 492b/1, 495a/12

c. kél- 491b/9

c.+ dur 506a/8

c. (c.- 1 sīrāb-ı hoşgüvār tutup)

499a/1

c.+ nıñ 504b/12

c.+ ıñge 482b/4

c.+ ım 506a/9

c.+ ımız 443a/15

c.+ ımız üçün 468b/3

c.+ larığa 402a/10

cāndār < *Far.* Canlı

c. 454a/8, 454a/9

cāndil < *Far.* Can u gönül

c. birle 400b/3

cān-fezā < *Far.* Cana can katan

c.+ dur 492b/10

c. (nesīm-i c.) 498b/3

cānib < *Ar.* Taraf, yön, yan

c. (c.- i şimālī) 506b/10

cānibī < *Ar.* Yandaki, yan ile ilgili

c.+ de 417b/17

cānsız < *Far.+T.* Cansız, ölü

c. 491b/9

cārī < *Ar.* Akan

c. bol- 426a/7

cāvidān < *Far.* Ebedi, sonsuz

c. kıl- 493b/12

c.+ ığa (serāy-ı c.+ ığa) 428a/17

cāy < *Far.* Yer, makam

c. 421a/11, 470b/9	c. bile (ehl-i c. bile) 482a/6
c. bér- 459a/10, 480a/10, 482a/4	cehālet-nişān < <i>Ar.+Far.</i> Cahillik gösteren, bilgisiz
c.+ da 412a/3	c. 505b/6
c.+ ı dék 456a/5	
c.+ larıdın 411b/2	cehl < <i>Ar.</i> Bilgisizlik, cahillik
c.+ larnı 456b/9	c. 482b/6
cāy-gāh < <i>Far.</i> Yer	c. (c.- i nihālın) 501b/1
c. 488a/6	c. (c.- i şahbāsıdın) 432b/2
cāy-nişīn < <i>Far.</i> Yerine geçen, yerine oturan	celādet < <i>Ar.</i> Yiğitlik
c. bol- 462a/15	c. 410a/11, 432a/5, 493b/1
c. ét- 407a/17, 433b/1, 485a/5, 488b/15, 490a/2	celīl < <i>Ar.</i> Ulu, yüce
	c. 506b/13
cedel < <i>Ar.</i> Kavga, boğuşma	cellād < <i>Ar.</i> Cellat, insan öldüren
c. kıl- 432b/14	c.+ lar 436a/9
cedī < <i>Ar.</i> Oğlak	cem' < <i>Ar.</i> Toplama, toplanma
c.+ niñ 497b/8	c.+ i 447b/9
cefā < <i>Ar.</i> Üzme, eziyet	c. bol- 401a/3, 401b/12, 404a/8, 404a/15, 404b/3, 407a/16, 407b/13, 408a/12, 410b/5, 411a/3, 413a/7, 413b/10, 417b/3, 425a/15, 428b/13, 429b/3, 434b/15, 436a/13, 439a/15,
c.+ sığa 414b/5	
cehālet < <i>Ar.</i> Bilgisizlik, cahillik	

440b/7, 444b/6, 450b/8, 451a/1,
451b/3, 452a/6, 454a/12, 454b/1,
457a/13, 458a/5, 465b/8, 468a/3,
472b/14, 475b/1, 476a/3, 476a/4,
483a/7, 504a/7

c. **kıl-** 401b/16, 407b/16,
409a/3, 411a/3, 411a/8, 426b/16,
428b/10, 440b/12, 441b/3, 448a/6,
448a/9, 448b/5, 471b/1, 473a/10,
473b/2, 475b/5, 480b/14, 490a/1,
499b/9, 500b/3, 500b/4, 500b/6,
501a/3, 508b/14, 509a/2

c. **kıl- ér-** 434a/15

c. **kıla alma-** 473a/9

c. **kılmak için** 408a/6

c. **kılmakğa** 466a/9

cem < *Far.* İran mitolojisinde şarabı
icat eden kişi

c.- i **nāmdār** (**hüsrev-i c.- i**
nāmdār) 502b/15

cemā'a < *Ar.* Topluluk

c. 403b/9, 406a/4, 410a/10,
417a/2, 418b/8, 424b/14, 425b/10,
441b/14, 444b/7, 447b/3, 448a/3,

452a/6, 460a/9, 462a/7, 468b/13,
468b/8, 473b/9, 477b/1, 486b/3

c. **birle** 418b/7, 442a/11,
456a/10

c. **ér-** 460a/10

c.+ **durlar** 442b/2

c.+ **nırj** 429a/5, 442b/4, 477b/4

c.+ **nı** 405a/16, 405b/17,
405b/6, 415a/5, 418b/14, 423a/13,
445a/2, 464b/14

c.+ **ğa** 448b/6, 465a/15

c.+ **dın** 442a/12

c.+ **sı** 402b/8, 417a/7, 456a/13,
466a/13

c.+ **sını** 414a/8

c.+ **larıdın** 444b/9, 480a/4

cem'ıyyet < *Ar.* Topluluk, toplum

c. 471a/10

c. **birle** 464b/10

c.+ **lerin boz-** 466b/9

cenāb < *Ar.* Sayın, hazret

c.+ **ı** 430b/8

c.+ **ıñızğa** 462b/2

cenāze < *Ar.* İnsan ölüsü

c.+ lerin 429b/3	cerrāḥ < <i>Ar.</i> Ameliyat yapan, cerrah
ceng < <i>Far.</i> Savaş	c.+ lar 471b/5
c. (c.- i maḡlūbe bol-) 436b/14, 453b/1, 470b/7	cesed < <i>Ar.</i> Ceset, ölü
cennet < <i>Ar.</i> Cennet	c.+ in 410a/17
c. 488a/6, 502b/9	cevāb < <i>Ar.</i> Yanıt, cevap
c. (c.- i ḡülzārıḡa) 428a/8	c. 473a/7, 482b/2
cennet-mekān < <i>Ar.</i> Yeri cennet olan	c.+ in 423a/5, 466b/14
c. 428b/9, 429a/13, 443b/10, 446a/15, 504a/5, 509a/3	c.+ ıda 473a/1
c. üçün 421b/1	c.+ ıdın 482b/8
c. (c.- ı ṡānīniḡ) 428b/8, 509a/8	c.+ ların 473a/3
c.+ nıḡ 420b/4, 428a/1	cevānib < <i>Ar.</i> Yanlar, taraflar
cenūb < <i>Ar.</i> Güney	c.+ daḡı 404a/13
c. 417b/17, 434a/5, 449b/11, 505b/11	c.+ din 417b/13
cenūben < <i>Ar.</i> Güneyden	c.+ iḡa (eṡrāf-ı c.+ iḡa) 409a/7
c. 433a/12	cevr < <i>Ar.</i> Eziyet, zulüm
cer < <i>Ar.</i> Sürükleme, çekme	c. 401a/7
c. dék (ḡarf-ı c. dék) 506b/8	c. eyle- 500a/2
c. eyle- 506b/8	c. üze 500a/2
	c. (c.- i ṡulm eyle-) 432b/3
	c.+ i (devr-i c.+ I) 500a/2
	cevzā < <i>Ar.</i> İkizler burcu

c.+ nıñ 507a/7	c. (ehl-i c.) 431b/1
cezā < <i>Ar.</i> Karşılık	c. (fuḥūl-ı c.) 492a/9
c. béril- 467a/9	c. (şāh-ı c.) 491b/9
c.+ sı 468a/8	c. (şehzāde-i c.) 489b/1, 490b/2, 494b/12, 495a/7, 498a/9
c.+ ların bér- 467a/2, 493b/14	c. (c.- ı fānīdin) 485b/13, 488a/1, 488a/15, 499b/6
c.+ lar béril- 415a/6	c. (c.- ı fānīga) 415a/12, 433b/8, 442b/14, 488b/9, 497b/10, 498a/3
cezm < <i>Ar.</i> Kesin karar	c. ét- 407a/16, 477a/13, 485a/5, 488b/14, 507a/7
c. kııl- 433a/15	c. içre 430a/13, 500b/12, 502b/12
cıǵalı Taçlı	c.+ ın 506a/15
c. 457b/10, 504a/13	c.+ nıñ 503b/6
cidāl < <i>Ar.</i> Savaş, cenk	c.+ nı 474b/4, 495a/7
c. 417a/14, 467a/2	c.+ ğa (şehzāde-i c.+ ğa) 498a/8
ciger < <i>Far.</i> Karaciğer ve akciğerin ortak adı	c.+ da 493b/13, 499b/3
c. 492b/11	c.+ dın 416b/13
cihān < <i>Far.</i> Evren, kainat	c.+ dın bar- 480a/12, 484a/13, 488a/10, 488b/11, 501b/15, 502a/7, 502a/10
c. 431a/1, 432b/15, 469a/4, 492a/8, 492b/13, 492b/9, 493a/3, 498b/1, 498b/5, 502b/8, 503b/6	cihet < <i>Ar.</i> Yön, taraf, istikamet
	c.+ dın 409b/3, 411a/15, 421a/13
	c.+ idin 400a/11, 417a/3, 468b/9

cihetlik < *Ar.+T.* Taraf, yön

c.+ **din** 424a/8

cilav < *Moğ.* Yular, dizgin

c.+ **ıda** 458a/2

cilveger < *Ar.+Far.* Cilveli, cilve eden

c. 500b/15

c. **bol-** 499a/13

c. **ķıl-** 492b/11

cinān < *Ar.* Cennetler

c. **ķıl-** (reşk-i c. ķıldı) 492b/14

c.+ **ġa** (bostān-ı c.+ ġa) 504a/5

cism < *Ar.* Beden, cisim

c. (c.- i destġāh) 430b/6

c.+ **iġ** 506a/8

c.+ **lerge** 495a/12

civār < *Ar.* Yakın yer, çevre, yöre

c. (c.- ı feyż) 428b/1

c. (c.- ı şerīflerige) 457a/12

c. (c.- ı şerīflerigeçe) 457a/7

c. (c.- ı şerīfleride) 504b/12

c.+ **ıda** 448a/1

cūd < *Ar.* El açıklığı, cömertlik

c. 403a/13

c. (c.- ı zātı) 506b/15

cum'a < *Ar.* Cuma günü

c. 501b/3, 509b/6

cūy < *Far.* Akarsu, ırmak

c.+ **ıııı** 505b/10

cüdā < *Far.* Ayrı düşmüş, uzak, ayrı

c. **bol-** 438b/15

c. **ķılma-** 499b/13

cülūs < *Ar.* Hükümdarlık tahtına

oturma, tahta çıkma

c.+ **ıııı** 419a/6, 427a/15,

427a/17

c.+ **ları** 421b/3, 506a/5

c.+ **ları üçün** 429b/6

c.+ **larıdın** 509a/10

cümādi'l-evvel < *Ar.* Arabî ayların

birincisi

c. 405b/8, 507a/7

c.+ **niṅ** 415a/9, 419a/11,
423b/16, 424a/4

c.+ **de** 427a/8

cümādi's-ṣānī < *Ar.* Arabî ayların
ikincisi

c.+ **niṅ** 406b/11, 415a/11,
419a/17, 422b/8, 424a/10, 424b/4,
427a/9

cümle < *Ar.* Bütün, hep, tüm

c. 430b/5

c.+ **din** 428a/10, 429b/8, 476b/5

c.+ **sidin ér-** 444b/3, 482a/14

cümle'l-mülk < *Ar.* Bütün ülke

c. **ét-** (**vezîr-i c. étdiler**) 485b/1

cüstcū < *Far.* Arama, araştırma, arayıp
sorma

c. **ḳıl-** 445a/14, 452b/12

c. **ḳıldur-** 457a/7

c.+ **sı üçün** 451b/12

c.+ **sın** 477b/9

c.+ **sın ét-** 477b/11

c.+ **larıda** 457b/15

Ç

çadır < *Far.* Çadır

ç. 463a/7

ç. **ḳor- dék** 412b/5, 412b/7

ç.+ **nıṅ** 463a/8

ç.+ **ğa** 463a/11

çafavul < *Moğ.* Yağma, çapul →

çapavul

ç. 425b/6

çağarak Hayme, otağ

ç.+ **larığa** 473a/10, 473a/11

çağla - Nişan ve hedefe iyice dikkat
etmek

ç.- **ğıl** 432a/1

çağz < *Far.* İnilti

ç. 458b/2

ç. (ç.- ı **ḥaḳīḳī birle**) 458b/2

çakır - < *ET.* çakır- (EDPT, 410a)

Bağırarak

ç.- **ıp** 401a/3, 401b/11, 401b/16,
402a/5, 404a/9, 406a/4, 421a/15,
456b/12

çal – < <i>ET. çal-</i> (EDPT, 417b) Vurmak	çapavul < <i>Moğ.</i> Yağma, çapul →
ç.- dılar 445b/15	çafavul
	ç. 404b/12
çap – < <i>ET. çap-</i> (EDPT, 394a)	ç. ur- 408b/6, 426a/1, 440a/8,
Vurmak, hücum etmek	486b/3, 486b/6
ç.- dılar 434b/5, 499a/5	ç. urdur- 409a/7
ç.- ıp 437a/9, 460b/8, 468a/1	ç. urmağ 482b/13
ç.- ar ér- 404a/7	ç. urmağ üçün 406a/8, 483a/8
ç.- mağ üçün 434a/13	ç. urmağğa 426a/3
ç.- mağ üçün (Russiyanı ç.- mağ	ç.+ ığa 404a/14
üçün) 484a/9	ç. urar ér- 404b/14, 405a/13,
ç.- mağğa (Kazak ç.- mağğa)	417a/4
474b/1	çapıl - < <i>ET. çapıl-</i> (EDPT, 397a)
ç.- mağğa (Teke ç.- mağğa)	Vurulmak
474b/1	ç.- ğan 461b/13
çapan Giysi	çarğ < <i>Far.</i> Gökyüzü, kainat, evren
ç. 465a/11, 465a/12	ç. (ç.- ı velî) 431a/6
ç.+ ların 465a/10	ç. (ç.- ı zâlim) 430b/3
ç.+ lardın 465a/10	çarğ-dün < <i>Far.</i> Aşağılık felek
çapar Ata gitmek, at sürmek	ç.+ dın 430b/2
ç.+ ı 420b/16	çavuş < <i>ET. çavuş</i> (EDPT, 399a)
ç.+ ları 486a/13	Orduda onbaşidan sonra gelen erbaş
	ç. 454b/8

ç.+ dın 414b/9

çāker < *Far.* Kul, köle

ç. 507a/4

ç. ér- 431b/1

çehār < *Far.* Dört

ç. 504a/1

çālāk < *Far.* Çabuk hareket eden, çevik

ç. 444a/5

çehāryek < *Far.* Çeyrek

ç. 412b/5

çār < *Far.* Dört

ç. 462a/2

çék - < *ET.* çek- (EDPT, 413b)

Çekmek, uzatmak

ç.- miş 431a/8

çāre < *Far.* İstenen noktaya varmak, bir engeli aşmak için tutulması gereken yol

ç. 411b/14, 416b/4, 460b/4

ç.- ip (baş ç.- ip) 467b/13

ç.- ip (leşker ç.- ip) 404b/9

ç.- ip (suyın ç.- ip) 409a/10

ç.- ip érdiler 413a/13

çāresāz < *Far.* Çare bulan, çözüm yolu bulan

ç. bol- 432a/10

ç.- keli (yük ç.- keli) 432a/1

ç.- kendin 423a/10

çekmen Çuha, yağmurluk

ç. 457b/10

çārpāy < *Far.* Dört ayaklı hayvan

ç. 442b/2

çemen < *Far.* Çimen, yeşillik

ç. 492b/14

çārsū < *Far.* Çarşı

ç.+ nıñ 461a/3

çend < *Far.* Ne kadar, her ne kadar

ç. 502b/1

çāşt < *Far.* Kuşluk vakti

ç. 503b/14

çep < *Far.* Sol (taraf)

ç. 459b/10, 469a/5, 472a/1

çérig < *ET. çerig* (EDPT, 428b) Asker

ç. 413a/13, 425b/4

ç. **bile** 405b/5

ç.+ **i birle** 411b/4

ç.+ **idin** 426a/2

458a/4, 458a/8, 458b/12, 458b/5,

459a/3, 461a/2, 461a/7, 463a/9,

465b/9, 469b/14, 475a/5, 476b/9,

477a/5, 477b/7, 479b/3, 480b/6,

480b/13, 482a/13, 482b/13, 483a/1,

485a/11, 487a/8, 489a/4, 491a/13,

491b/1, 491b/4, 503b/12, 504a/2,

505a/12, 507a/15, 508a/1

çeşme < *Far.* Pınar, su kaynağı

ç.+ **ler** 476a/12

çık - < *ET. çık-* (EDPT, 405b) Çıkmak

ç.- **dı** 455b/9

ç.- **tı** 422b/11

ç.- **dılar** 422a/10, 435a/5,

463a/4

ç.- **tılar** 436b/2, 449b/7, 461a/10

ç.- **ıp** 401a/2, 402a/6, 404b/13,

406a/8, 410a/3, 411a/1, 413a/6,

416a/12, 417b/17, 420a/14, 421a/8,

423a/2, 423a/9, 423b/4, 426a/11,

426a/4, 435a/14, 435a/2, 438a/15,

438a/8, 440a/12, 440a/14, 441b/3,

443a/10, 444b/7, 450a/3, 450b/3,

451a/8, 451b/1, 453a/1, 453a/4,

454a/9, 455a/15, 457a/2, 457b/9,

ç.- **ıpdurlar** 446a/11, 450a/5

ç.- **may** 478b/8

ç.- **ğan** 437a/1

ç.- **ğandin** 402a/6, 422b/6

ç.- **ıp ér-** 418a/4, 456a/1, 483a/9

ç.- **a tur-** 422b/5

ç.- **madı** 429a/1, 476a/13

ç.- **masun** 478b/8

ç.- **mağan** 412a/8

ç.- **mağğa** 459b/15

ç.- **mağları üçün** 505a/10

ç.- **ışlarını** 443a/6

çıkar - < *ET. çıkar-* (EDPT, 410b)

Çıkarmak, açmak

ç.- **dı (at ç.- dı)** 500b/12

ç.- **dılar** 413a/7, 458a/2

ç.- **miz (amān ç.- miz)** 413a/14

ç.- **ıp** 401b/13, 406b/16, 410a/5,
418b/13, 422a/11, 434a/7, 435b/6,
462a/9

ç.- **a alma-** (sāhilğa ç.- a almay)
409b/4

ç.- **madılar** 410a/7

çırıt – (Müzik aleti) çalmak

ç.- **ıp** 461a/10

çırtdur - (Müzik aleti) çaldırmak

ç.- **up** 460b/14

çoķalak Toplanma yeri

ç.+ **da** 436a/10, 445b/15

çolaş - Susamak, suya ihtiyaç duymak

ç.- **ıp** 468b/15

çöl Geniş kumluk, sahra

ç.+ **de** 413b/6, 418b/5

çöm – < *ET. çom-/çöm-* (EDPT, 422a)

Suya batmak

ç.- **üp** 412a/6

çübķār < *Far.* Ağaç işçiliği

ç.+ **ı** 494b/1

ç.+ **ı bol- ér-** 494a/4

çukur Çukur

ç. 413a/9

ç.+ **ğa** 411b/13

çul Çul, değersiz

ç.+ **dın** 413a/14

çulla - Susamak

ç.- **p** 413a/16

ç.- **gan** 413b/2

çü < *Far.* Gibi, için; çünkü → **çün**

ç. 416a/7, 482b/5, 492b/7,

493b/11, 493b/5, 500b/11, 506a/12

çün < *Far.* Gibi, için; çünkü → **çü**

ç. 401b/7, 403a/4, 403b/3,

405a/17, 405a/9, 405b/5, 407a/13,

408a/5, 411a/1, 411a/13, 415b/12,

416a/9, 419b/10, 420b/13, 426b/3,

428a/2, 428b/13, 433a/13, 434a/3,

434a/8, 442a/6, 442b/6, 443b/14,

449a/15, 453a/3, 453b/15, 454a/9,

460b/14, 460b/4, 460b/5, 462a/3,

463a/3, 463a/6, 465a/7, 466a/4, 467a/9,
469b/5, 470a/8, 471b/7, 472a/11,
472a/7, 473b/11, 473b/13, 474b/8,
479b/13, 482a/15, 482a/8, 483a/15,
488a/8, 488a/9, 488b/2, 490a/14,
490a/15, 490a/5, 491b/11, 491b/4,
493a/5, 498a/14, 498a/4, 498b/11,
499a/15, 499a/4, 499b/14, 503b/4,
505a/4, 506a/11, 506b/6, 507a/5,
507b/10

ç. (né ç.) 451a/5

ç. (sulṭān-ı ḥāver ç.) 498a/12

çünkü < *Far.* Çünkü, zira

ç. 493b/10, 503b/5

çürü - Çürümek

ç.- p 422a/11

D

dağı < *ET. takı:(d-)* (EDPT, 466a) Dahi,
da, de

d. 500b/14, 501a/13, 503b/6

dahl < *Ar.* Bir işe karışma, müdahale

d.+ ımız 411a/16

d. étme- 411b/1, 436b/7,
445b/14, 456a/13

d. éte bér- 415b/13

d. éter ér- 451b/4

da'vā < *Ar.* Çözülmesi gereken mesele

d. kıl- 441a/5

da'vet < *Ar.* Çağırma, gelmesini isteme

d. ét- 508a/5

d.+ leri 499b/12

dād < *Far.* Adalet, doğruluk

d. 432b/1

d. kıl- é- ('adl-ı d. kılmış édi)

431b/10

d.+ ga 504a/2

d.+ ın bér- 430a/3, 487a/11

dāhil < *Ar.* İçinde, içinde bulunan

d. bol- 410a/8, 417b/7, 467b/11

d. bol- ér- 461a/7

dām < *Far.* Tuzak

d. (d.- ı şehvetga) 432b/2

d.+ ı 432a/12

dāme devletehü < *Ar.* “Devleti daim olsun”

d. 490a/14, 503a/6, 504a/12

d.+ ni 490a/10

dāme iḳbālehu < *Ar.* “Talihi daim olsun”

d. 490a/4

dāme ‘ömrühü < *Ar.* “Ömrü daim olsun”

d. 503a/6, 504a/12

dānā < *Far.* Alim, bilgin

d. 431b/7, 492a/7

dāniste < *Far.* Bilgi, ilim

d. 428b/11

dānişmend < *Far.* İlim sahibi kimse

d. 421a/12

dār < *Far.* Yer, mahal, mesken

d. 498b/3

d. (d.- ı fenādın) 504a/5

dārbāz < *Far.* Cambaz

d. 499a/7

dārū < *Far.* İlaç

d. 451a/13, 451a/7

d.+ lar 505b/7

dārū’l-āmān < *Ar.* Sığınak

d. 491b/13

dārū’l-beḳā < *Ar.* Ahiret, öbür dünya

d.+ ḡa 487a/2

dārū’l-fenā < *Ar.* Dünya, faniler yurdu

d.+ dın 487a/1

dārū’l-mülk < *Ar.* Başkent

d.+ i 421a/9

dāru’ş-şifā < *Ar.* Akıl hastanesi

d. 505b/3, 508a/3

d.+ nı 505b/10

dāyimā < *Ar.* Sürekli, devamlı

d. 430a/6, 430b/3

dāyir < *Ar.* Dönen, devreden

d. ol- 495a/5

dé - Demek, söylemek

d.- rler 413b/9, 438a/14, 505a/9

d.- dim 468a/13, 501a/6,
502b/15

d.- di 401b/12, 416a/8, 421a/2,
421a/7, 422b/2, 428b/11, 428b/13,
429a/1, 429a/3, 429a/4, 429a/5, 429a/7,
431a/4, 435b/2, 435b/3, 435b/6,
437a/14, 437a/15, 437b/3, 437b/4,
438b/10, 439b/13, 439b/3, 439b/7,
439b/9, 448a/13, 450a/13, 452b/9,
458a/10, 458a/4, 458a/6, 458b/15,
458b/5, 458b/7, 458b/8, 459a/10,
459a/3, 459b/3, 459b/5, 461b/6,
462b/13, 462b/8, 463a/12, 463a/15,
463b/11, 463b/5, 463b/7, 466a/8,
467b/2, 468a/12, 468a/6, 473a/9,
475b/8, 476a/7, 477b/7, 488a/6,
499b/2, 501b/2

d.- diler 400b/5, 401b/14,
408b/9, 411a/14, 411b/1, 411b/7,
412a/1, 413a/11, 422a/13, 428b/5,
429a/6, 436a/13, 436b/5, 437b/6,
439a/15, 439a/9, 442b/9, 446a/7,
448a/7, 450b/8, 451a/11, 453a/5,
463a/14, 463b/10, 463b/3, 465b/2,

466a/6, 466a/9, 467a/5, 468a/5, 468a/6,
468b/1, 473a/1, 477b/1, 477b/5,
480a/15, 480b/2, 483a/8, 483b/15,
488b/9, 501a/2, 503b/4

d.- gey 432a/3

d.- seņ 482b/6

d.- se 444a/9

d.- sek 456a/13

d.- seņiz 458a/7

d.- p 400b/1, 403b/1, 407b/6,
408b/12, 422b/4, 426b/16, 441a/14,
442b/10, 444a/1, 447a/15, 453b/14,
453b/4, 453b/8, 457b/12, 458a/8,
463a/10, 467b/9, 469b/13, 478b/3,
480b/5, 488a/8, 494a/15, 504a/15

d.- pdür 443b/3, 445b/2,
445b/3, 452a/11

d.- pdürler 403b/3, 437a/15,
446a/10, 446a/8, 452a/10, 484a/8,
501b/13

d.- ben 493a/8

d.- mey 433a/2

d.- gen 408b/16, 445b/5,
449a/14, 452b/5, 463a/13, 470b/2,
473a/6, 475b/11, 475b/7, 477b/2,
485a/1, 488b/4, 489b/14, 497a/9,
502a/1

d.- genniñ 468a/8	
d.- genim 468a/15	def'in < <i>Ar.</i> Gömme
d.- genleriñiz 401b/3	d. ét- 458a/7
d.- genler 474a/11	
d.- güm 430a/9	defīne < <i>Ar.</i> Göümü, define
d.- me 482b/5	d.+ lerin 418a/14
d.- mes 493b/3	
d.- mediler 422b/3	defn < <i>Ar.</i> Gömme
d.- r érdiler 420a/3, 433b/9, 435b/2, 444a/4, 484a/15, 485a/3, 498b/10, 502a/11	d. ét- 471b/1
d.- p ér- 451a/12, 466b/3, 466a/13	defter < <i>Ar.</i> Defter
d.- mekçi ér- 460b/10	d.+ ge 413b/7
d.- mekke 446a/11	d.+ i 485a/3
debūr < <i>Ar.</i> Batıdan esen rüzgar	defterdārlik < <i>Ar.+Far.+T.</i> Maliye bakanlığı
d. (d.-i ḥaylī-‘uyūs) 410a/12	d. 488b/6
def' < <i>Ar.</i> Savma, savuşturma	dehḳānçilik < <i>Far.+T.</i> Köy ağalığı
d.+ ide 407a/14	d.+ ğa 404a/5
def'a < <i>Ar.</i> Kez, kere	d. éte al- 405a/13
d. 472a/9	dehr < <i>Far.</i> Dünya, devir
defāyin < <i>Ar.</i> Defineler, gömüler	d. 431a/10, 501a/12, 501a/13
d.+ iğa 420a/8	d. ér- (yektā-yı d. érdiler) 446b/3
	d. (d.- i šāhı) 431b/8

d. (ḥākim-i d.) 431a/1
d. (Ḥüsrev-i d.) 431b/10
d.+ de 492a/14, 501a/13,
503b/9
d.+ din 492b/8

dehyek < *Far.* Onda bir, öşür
d. 486a/13

dék < *ET. te:g(d-)* (EDPT, 475a) Gibi,
kadar

d. (ayağ basku d.) 412a/13
d. (aytğanı d.) 437b/9
d. (bād-ı şarşar d.) 470b/6
d. (behbūdları bolğu d.) 401b/4
d. (burunğı d.) 411a/3, 464a/4
d. (cāyı d.) 456a/5
d. (çadır korgu d.) 412b/5,
412b/7

d. (ḥarf-ı cer d.) 506b/8
d. (gül d.) 506b/3
d. (ḥāveri d.) 443a/12
d. (içkü d.) 413a/12
d. (İsmā‘īl d.) 487a/15
d. (ittihād d.) 424a/8, 499b/10
d. (körgü d.) 407b/6
d. (menfa‘at bolğu d.) 401b/1

d. (muḳāvemət étgü d.) 450a/1
d. (murādı d.) 500a/5
d. (nizām bérğü d.) 417a/9
d. (oğul d.) 401a/11
d. (ot d.) 498b/2
d. (ölüg d.) 469a/9
d. (sürügi d.) 418b/3
d. (tūt d.) 450a/8
d. (uruşgu d.) 451a/6
d. (yağın d.) 453b/10, 455b/5
d. bol- (ini d. bol-) 402a/10
d. bol- (tilkü d. bol-) 471a/5
d.+ dür (‘āyid bolğu d.+ dür)

439a/14

delv < *Ar.* Kova

d.+ niñ 494b/13, 497b/13
d.+ din 497b/15

dem < *Far.* Nefes, soluk

d. 499a/1
d. sal- 502b/2
d. urmay 408a/10, 468a/9
d. urma- 446a/10

dem-be-dem < *Far.* Her an, her zaman

d. 499a/11, 500b/10

	d. 444a/9
depe < <i>ET. töpü: (töpö:)</i> (EDPT, 436a)	d. bol- 444a/10, 444a/11
Tepe	
d.+ ge 469b/14	dermānde < <i>Far.</i> Aciz kalmış, bitkin
	d. (d.- i ğamġin) 491b/15
derd < <i>Far.</i> Keder, sıkıntı	
d. (d.- i ‘ışk) 493a/5	dershāne < <i>Ar.+Far.</i> Derslik, sınıf
d.+ ige 432a/8	d. 508b/7
derece < <i>Ar.</i> Derece, mertebe	dervāze < <i>Far.</i> Kale kapısı, şehir kapısı
d. (d.- i kemālde ér-) 444a/6	d. 410a/12, 410b/4
d.+ siġa 420b/12	d.+ niġ 428b/12, 505a/15
	d.+ ni 406a/13, 414b/10, 458a/1
derġāh < <i>Far.</i> Saray	d.+ dīn 505a/12
d. 507a/4	d.+ si 410a/16, 410a/9, 460a/9,
d. (d.- ı ‘ālīġa) 402a/4, 500a/12	483b/4, 505a/8, 508b/5
d. (d.- ı ‘ālīde) 484b/13	d.+ siniġ 410a/4, 464b/8
d. (d.- ı ‘ālīyyeġa) 401b/3	d.+ sini 446a/3, 460a/7, 505a/8
	d.+ siġa 438b/1, 457a/9, 458a/2
derhāl < <i>Far.+Ar.</i> Hemen, derhal	d.+ siġaġa 406a/13
d. 426b/5	d.+ side 428b/11, 455a/6,
	455a/7, 455a/8, 455a/9, 478b/12
der-kaħr < <i>Far.+Ar.</i> Sıkıntı içinde,	d.+ sidin 460b/14
keder içinde	d.+ lerni 454b/12, 455a/4
d. bol- 441a/14	
derkār < <i>Far.</i> Söz konusu, malum	dervāzebān < <i>Far.</i> Muhafız
	d. 457b/11

dervāzehāne < <i>Far.</i> Kapı kulesi	d.+ dın 409b/8, 418a/1, 418a/11, 449b/12, 473b/13, 474b/10, 482b/15, 483a/6
d. 505a/9	
d.+ nın 507b/3	d.+ sı 410a/11
dervīş < <i>Far.</i> Derviş	dest < <i>Far.</i> El
d. 506a/2	d. bér- 429b/1, 481b/11, 500a/1, 507b/1
deryā < <i>Far.</i> Deniz	destbūslik < <i>Far.+Ar.</i> El öpme
d. 409a/15, 409a/8, 410a/9, 410b/12, 410b/14, 410b/16, 411a/5, 411b/11, 411b/16, 411b/17, 412b/4, 426a/6, 438a/6, 438a/7, 450a/3, 460b/2, 473b/6, 474b/8	d.+ ları 489b/6
d. bol- 409a/10	destbürd < <i>Far.</i> Zafer, üstünlük
d. (d.- yı kan) 493b/7	d. tégür- 404b/12, 424b/12, 424b/16
d. (şāh-ı d.) 501b/13	d. yet- 449b/14
d. yık- 434a/5	d.+ ler 466b/11
d.+ nın 408a/1, 408a/3, 410b/3, 410b/9, 411a/11, 411a/8, 411b/15, 412b/1, 412b/3, 417b/17, 417b/9, 450a/2, 473b/5	d.+ ler yet- 438b/9
d.+ ğa 409b/1, 410a/11, 410b/11	deste < <i>Far.</i> Demet, tutam
d.+ ğa ur- 409b/14	d.+ sı bol- 435a/1
	destgāh < <i>Far.</i> Zenginlik
	d. (cism-i d.) 430b/6
	d. (hüsrev-i ma'délet-i d.) 430a/4

destgîr < *Far.* Elden tutan, yardımcı

d. ét- 443b/5, 474a/14, 484b/10,

490a/7

destgîrlik < *Far.+T.* Yardımcılık

d. ét- 437b/2

destûr < *Far.* İzin, ruhsat

d. 403a/16

d.+ ıda 419a/5

destûr-h'ânçı < *Far.+T.* İzin istemek,

ricacı olmak

d. bol- 419a/11

destyârlıg < *Far.+T.* Yardımcılık

d.+ 1 birle (aşâ-yı d.+ 1 birle)

416a/11

deşt < *Far.* Sahra, çöl

d. 448b/15, 493a/1

d.+ ler 460b/1

devâm < *Ar.* Sürme, kesilmeme

d. 452a/12, 459a/12, 459a/13,

500b/10, 507a/3

d. ét- 501a/12

d. eyle- 493b/13

devlet < *Ar.* Bir topluluğu yöneten

organ, hükümet

d. 487a/15, 503b/8

d. ol- (ikbâl-i d. ol-) 507a/4

d. bile (du'â'-yı d. bile) 507a/2

d. bile (erkân-ı d. bile) 415b/13,

433b/2

d. bile (ikbâl-ı d. bile) 432b/15

d. birle 489a/4, 489b/6, 492a/3,

494b/15, 507b/1, 508a/2

d. (erkân-ı d.) 400b/10, 429b/3,

465b/12, 477a/13, 504a/7

d.+ niñ 429a/2

d.+ niñ (erkân-ı d.+ niñ) 410b/7

d.+ in 501a/14

d.+ in eyle (du'â'-yı d.+ in eyle-

) 500a/8

d.+ in tap- 505b/5

d.+ ni 422a/6

d.+ ni (erkân-ı d.+ ni) 401b/16,

428b/10, 448a/6, 448b/5

d.+ ge (erkân-ı d.+ ge) 442b/7

d.+ de 474a/6, 489a/6, 491b/6

d.+ de (taht-ı d.+ de) 429a/14,

433b/5, 464a/15, 478b/1, 485a/14

d.+ i 433a/10, 442a/1, 442a/8,
442b/12, 447a/3

d.+ i bile (erkān-ı d.+ i bile)
447a/7

d.+ iniñ 503b/6

d.+ ige 433b/14

d.+ ide (sāye-i d.+ ide) 406b/17

d.+ leriniñ 506a/4

d.+ lerin 508b/11

d.+ lergā (erkān-ı d.+ lergā)
442a/4

d.+ lerin étdiler (du‘ā’-yı d.+
lerin étdiler) 491b/1

devlet-ẖāh < *Ar.+Far.* Devlet isteyen

d. 420b/3

d. bol- 415a/5

d.+ larnıñ 485b/4, 486a/15

devlet-ẖāhlık < *Ar.+Far.+T.* Devlet
isteme

d. 430a/2

devr < *Ar.* Dönme, dolaşma; zaman,
çağ

d. 429a/15, 500b/13, 504a/15,

d. (d.- i ‘aceb) 499a/8

d. (d.- i āz) 501a/12

d. (d.- i cevri) 500a/2

d.+ inç 432a/11

d.+ ide 501a/13

devrān < *Ar.* Dünya, felek

d. 431a/13

d. (ḥazret-i velī‘ahd-ı d.)

498a/8, 503a/5

d. (velī‘ahd-ı d.) 489a/14,
494b/10

dıraht < *Far.* Ağaç

d. 463a/7

d.+ lar 470a/10

dırahtlık < *Far.+T.* Ağaçlık

d.+ ğa 454b/2

dībāce < *Far.* Önsöz, başlangıç

d.+ side 506a/6

dihış < *Far.* Verme, bağışlama, ihsan
etme

d.+ ler 430b/8

dil < *ET. tıl(d-)* (EDPT, 489b) Dil

d.+ in 432a/2

dil-güşā < Far. Ferahlatan, iç açıcı

d. (serāy-ı d.) 420a/17

dil-hāh < Far. Gönül istediği

d. 506b/12

dilr < Far. Yürekli, korkusuz

d. bol- 442b/10

dilr-āne < Far. Yiğitçe, korkusuzca

d. 406a/8, 449a/13, 450a/1

dil-keş < Far. Gönül çekici

d. 498b/14

dil-teng < Far. Yüreği sıkışmış, gönlü
daralmış

d. (d. ü melül bol-) 406b/14

dīn < Ar. Din

d. 417a/2

dīnār < Far. Altın sikke, dinar

d. 444a/9, 475b/15, 505b/5,
505b/7

dīndār < Ar.+Far. Dinine bağlı olan

d. 479b/12

dirāz < Far. Uzun

d. eyle- 501a/14

direm < Far. Para

d. 505b/5

d.+ lerin 505b/7

dirhem < Ar. Gümüş para, direm

d. 444a/9

dirīg < Far. Esirgeme

d. 460a/10

dirīgā < Far. Çok yazık, vah vah

d. 502b/11

dīvān < Ar. (I) Şairin tüm şiirlerinin
belli bir düzen içerisinde bulunduğu
eser

d. (d.- ı bīdilni) 446b/3

dīvān < Ar. (II) Büyük meclis

d.+ ları 473a/14

d. 443b/4

dīvān < *Far.* (III) Vezir, efendi

d. 401b/12, 485a/3,

d. ét- 485a/2, 488b/2

d.+ 1 488a/14

dīvānlık < *Far. + T.* Vezirlik

d.+ nıñ 488b/7

dīvānbégi < *Far. + T.* Türkistan'da bir
rütbe ismi

d. 439b/13, 439b/3, 439b/9,

440a/2, 441b/10, 441b/7, 444a/11,

445a/6, 448b/13, 449a/1, 449b/10,

449b/8, 450b/4, 482a/10, 482a/12

d. bol- 403a/12

d. ér- 415b/3

d. kıl- 415b/4, 474a/7

d.+ nıñ 439b/15, 439b/5,

445a/5, 482a/10

d.+ ni 439b/2, 439b/6

d.+ ge 441b/2

d.+ din 444a/12

dīvār < *Far.* Duvar

d.+ in 454b/5, 471b/10

d.+ in (bāğ-ı d.+ in) 416a/5

d.+ nıñ 438b/15

d.+ 1 494a/4

d.+ ıdın 456a/5

d.+ ları 470a/10

d. bar ér- 438b/13

diyār < *Ar.* Yurt, memleket

d. 498b/3

d.+ da 414b/3

d.+ inıñ 410a/17

d.+ ığa 405a/15

d.+ ıda 417a/2

d.+ ıdın 417a/9

d.+ ları 418b/12

dīvānbégilik < *Far. + T.* Türkistan'da bir
rütbe

d. 481b/8

d.+ i 481b/3

dobulğa < *Moğ.* Savaşçıların başlarına
taktıkları demirden zırhlı külah

d.+ lar 462a/2

dīvānevār < *Far.* Deli gibi, delicesine

dohtir < *Fr.* Doktor

d.+ ni 508a/6

d.+ leridin 508a/6

dohtir-hāne < *Fr.+Far.* Hastahane

d.+ niŋ 508a/3

d.+ de 508a/9

dost < *Far.* Dost, arkadaş

d. 477b/3, 500a/7

d. bol- 475b/8

d. ér- 456a/10

d. tut- ér- 503a/8

dostāne < *Far.* Dostça

d. 442b/1, 463b/6, 464a/12

dostlık < *Far.+T.* Dostluk

d. ét- 411a/15, 442a/11

d. ét- (iẓhār-ı d. étip) 427b/5

d.+ nıŋ 442a/14

d.+ nı 456a/15, 483a/15

d.+ da 456a/11

du‘ā’ < *Ar.* Yakarış, niyaz

d. ét- 401b/13

d. kıl- 491b/4, 491a/14

d. (d.- yı ‘ālem) 501a/12

d. (d.- yı devlet bile) 507a/2

d. (d.- yı devletin eyle-) 500a/8

d. (d.- yı devletlerin ét-) 491b/1

d.+ ŋ eylemek 433a/5

d.+ sını 502b/13

d.+ sın étmekke 506a/4

d.+ larnı 495a/11

d.+ larnı al- 488b/5

d. kılmak için 480a/13

dübāre < *Far.* İki kez, yeniden

d. 442b/12, 471a/10

dūçār < *Far.* Uğrama, maruz kalma

d. bol- 449a/4

d. ér- 498b/12

dūd < *Far.* Duman

d. (d.- ı şerār) 499a/11

duḥūl < *Ar.* Giriş, içeri girme

d. 505a/14

düşenbih < *Far.* Pazartesi

d. 489a/14, 498a/1, 501b/4, 502b/8, 504a/11, 507a/8

dükān < *Far.* İçinde öteberi satılan veya
imalat yapılan iş yeri

d.+ **ların** 453a/7

dünyā < *Ar.* Yeryüzü, cihan

d. 401a/17, 430b/5, 469a/4

d. (d.- yı ‘acāyibātını) 495a/8

d. (d.- yı fānī) 500a/3

d. (d.- yı fānīdin) 428a/17

d.+ **da** 468a/11, 468b/4

d.+ **dın** **öt-** 502a/2

dünyeviyān < *Ar.+Far.* Dünyalıklar

d.- (d.- ı **şāhib-ḥaşem**)

dürr < *Ar.* İnci

d. (d.- i **nābgadur**) 492b/15

dürūd < *Far.* Dua, medih, selam

d. 492b/6

dürüg < *Far.* Yalan

d. (d.- ı **maşlahat-āmīz**) 437b/1

dürüst < *Far.* Doğruluktan ayrılmayan,

özü sözü bir

d. **bol-** 488a/9

düstūr < *Ar.* Kural, kaide

d.+ **ı bile** 426b/2

d.+ **ıda** 426b/17

d.+ **ımızda** 421a/3

d.+ **larıça** 424b/2

düşmen < *Far.* Düşman

d.+ **niñ** 458a/7

düşmenlik < *Far.+T.* Düşmanlık

d.+ **ğa** 456a/15, 483b/1

düşnām < *Far.* Sövme, sövüp sayma

d. 443b/2

düşvār < *Far.* Zor, güç

d. 422b/2

d.+ **dur** 436a/14

E/È

é - < *ET.* *er-* (EDPT, 193b) İmek,

olmak → ér-

é.- di (‘adl-ı **dād** kılmış é.- di)

431b/10

é.- di (**Akman** é.- di) 431a/9

é.- di (baş kötermiş é.- di) 493b/2	é.- mes (sūd u ziyān é.- mes) 492a/8
é.- di (bürrān é.- di) 431a/9	
é.- di (hükmi é.- di) 431a/10, 431b/9	ebced < <i>Ar.</i> Arap alfabesinde her harfe belirli bir sıra içinde sayısal değer veren sistem
é.- di (haber tüşmiş é.- di) 499a/4	e. 494a/14
é.- di (i'tibār tapmış é.- di) 430b/7	ebrār < <i>Ar.</i> Hayır işleyen, takva sahibi
é.- di (kaplan é.- di) 430b/11	e. 506b/7
é.- di (kim é.- di) 500a/5	
é.- di (korkar é.- di) 431a/2	ebter < <i>Ar.</i> Eksik, noksan
é.- di (koymış é.- di) 431b/4	e. ér- 506b/10
é.- di (mihri é.- di) 500a/6	
é.- di (nizār kılmış é.- di) 498a/13	ebu'l-feth < <i>Ar.</i> Fethin babası
é.- di (pādşāh é.- di) 430b/6	e. 493a/10, 504a/3
é.- di (penāh açmış é.- di) 431b/6	ebyāt < <i>Ar.</i> Beyitler
é.- di (şi'ār é.- di) 502b/11	e. 482a/14, 482a/3, 482b/2, 495a/1, 503b/3
é.- di (tīreraḵ é.- di) 495a/10	e.+ nı 482a/10, 482a/15, 482a/2, 482a/8, 482b/10, 482b/9, 495a/2, 503b/2
é.- di (yok é.- di) 493b/11	
é.- se (mevcūd ése) 492a/13	
é.- kendür (né é.- kendür) 432a/2	ecdād < <i>Ar.</i> Atalar, dedeler
é.- mes (ka'be é.- mes) 506b/13	e. (e.- ı ābād) 430b/5

ecel < *Ar.* Ölüm zamanı, ömrün son demleri

e. (e.- i mev'ūd) 428a/2, 502b/3

edā' < *Far.* Tarz, üslup, davranış biçimi

e. birle 499a/1

e. kıl- 503a/12

e. tüz- 498b/14

e.+ sı 473b/7

e.+ sıda 468a/6

e.+ sıdın 468a/7

e. étmekke 503a/10

edeb < *Ar.* Utanç, haya ve hicap duygusu

e. 482b/2

e. ('alem-i e.) 503b/7

ef'āl < *Ar.* Fiiller, yapılan işler

e. (e.- i nāpesend) 403a/10

efgān < *Far.* İztırapla bağırma, haykırma

e.+ dın 500a/7

e.+ lar bile 499a/5

eflāk < *Ar.* Felekler, gökler

e.+ ge 431b/5

efrād < *Ar.* Fertler, kişiler

e.+ ları birle 457b/14

efsürde < *Far.* Donmuş, donuk

e. bol- ér- 506b/3

efzūn < *Far.* Fazla, çok

e. 507a/3

e. ét- 501a/14, 508b/11

eger < *Far.* Şayet, eğer

e. 401b/5, 408a/15, 413a/8, 421a/4, 422a/14, 442b/9, 452a/10, 459b/5, 459b/8, 460a/12, 462b/4, 493a/14

éger Eyer

é.+ lerin 452b/13

éger - Dönmek, döndürmek

é.- ip (toplarga é.- ip) 456a/1

egerçe < *Far.* Gerçi, her ne kadar

e. 410a/6, 431b/15

égin < *ET. egin* (EDPT, 109a) Omuz,

sırt

é.+ ige 435b/5, 457b/10

é.+ idin 470b/12

é.+ lerige 465a/10, 465a/12,
471a/3

é.+ leride 465a/10

égrim Suyun döne döne akması

é.+ ige 411b/15

ehl < *Ar. Sahip, malik*

e. 430b/13

e. ér- 493a/13

e. (e.- i 'ıyālın) 479a/12

e. (e.- i 'ıyālını) 479a/15

e. (e.- i 'ıyālı) 478b/14

e. (e.- i 'ıyālları bile) 455a/3

e. (e.- i 'ıyāllarının) 473a/12

e. (e.- i 'inād) 400a/2, 406a/9,
409b/13

e. (e.- i 'inād bile) 416a/17

e. (e.- i 'inādnı) 406a/13

e. (e.- i 'ināddın) 414b/10

e. (e.- i bāzār) 417b/2

e. (e.- i cehālet bile) 482a/6

e. (e.- i cihān) 431b/1

e. (e.- i fesādnın) 416a/1

e. (e.- i Feteng) 450a/7, 483b/6

e. (e.- i Fetengge) 483b/1

e. (e.- i fitendin) 506b/6

e. (e.- i ḥademlerdür) 498b/9

e. (e.- i Ḥārezm) 460a/10

e. (e.- i ḥurfet) 417b/2

e. (e.- i meclis) 445b/1

e. (e.- i meclisdin) 445b/2

e. (e.- i meclisniñ) 445b/4

e. (e.- i memleketke) 506b/6

e. (e.- i ṭarīḳat) 498b/10

e. (e.- i senger) 438a/15,

452b/15

e. (e.- i sitem) 414b/5

e.+ i 409b/2, 411a/11, 411a/14,

411b/2, 413a/13, 414a/14, 425b/14,

451a/11, 456b/7, 493b/7, 498b/11,

498b/12, 498b/13

e.+ i bile 410b/12

e.+ i ér- 501a/13

e.+ idür 507a/1

e.+ iniñ 407a/14, 411a/17,

492a/15

e.+ in 462a/5, 491b/12

e.+ ini 432b/7, 491b/13, 493b/8

e.+ ini tutmaḳ 432b/4

e.+ ige 492a/6, 492b/1, 493b/3, 499a/1, 500b/12, 506a/15, 506b/11, 507a/1	409a/17, 409a/9, 411a/15, 412a/8, 412b/3, 414b/6, 414b/9, 415b/1, 416a/3, 416a/9, 417b/11, 417b/2, 417b/6, 418a/3, 418a/6, 419b/10, 420b/7, 421b/14, 421b/16, 422b/14, 423a/14, 423a/15, 423a/16, 424b/14, 424b/3, 425b/5, 426a/1, 426a/2, 427a/4, 427b/9, 428a/6, 429a/10, 433a/14, 433b/7, 434b/10, 434b/12, 434b/9, 435a/8, 435b/11, 437a/11, 437a/7, 437b/15, 439a/8, 441b/11, 441b/14, 441b/15, 441b/3, 443a/3, 444a/3, 446a/13, 446b/14, 446b/15, 446b/7, 446b/9, 447b/4, 448b/11, 448b/4, 449a/2, 450a/12, 451b/14, 452b/3, 453a/6, 453b/1, 456a/4, 456b/5, 461a/6, 461b/14, 461b/2, 464b/1, 464b/3, 465b/5, 466a/2, 467a/1, 469b/11, 469b/6, 471a/14, 472b/10, 473a/9, 473b/11, 474b/3, 475a/11, 475a/13, 476a/11, 476a/2, 476b/13, 476b/14, 476b/3, 477a/12, 479b/2, 479b/6, 479b/9, 480b/7, 482b/12, 484a/14, 484b/1, 487b/14, 489a/9, 493a/14, 499a/11, 499b/3, 499b/7, 501a/5, 501b/3, 501b/7,
e.+ idin 416a/17, 482b/6, 492a/8	
e.+ igedür 500b/11	
ekābir < <i>Ar.</i> İleri gelenler	
e. 400b/10	
e.+ din 403b/6	
e.+ i 408a/12, 415a/4, 425b/1, 427a/13, 453b/12	
e.+ i bile 405b/13	
e.+ idin 425b/13	
e.+ leri 414a/2	
ékev < <i>ET. ekkegü</i> (EDPT, 105b) İkisi	
é.+ i 508a/7	
é.+ imiz 501b/8	
ékin Ekin, tarla	
é.+ leri 410b/2	
ékki < <i>ET. ékki</i> İki (EDPT, 100b)	
é. 400b/12, 402b/6, 403a/4, 403b/10, 403b/16, 405b/14, 407a/6, 408b/10, 408b/7, 409a/11, 409a/14,	

503b/11, 504a/11, 505a/9, 505b/12,
507a/4, 507b/14, 508a/6, 509a/14

é.+ dūr 502a/11

é.+ ni 493b/8

é.+ siniṅ 501b/14

é.+ side 403a/6, 406b/6,
415a/12, 415a/9, 415b/17, 419b/3,
423a/1, 423a/3, 427a/9, 427b/17,
427b/3

ékkilençi İkinci

é. 400a/11, 433a/14, 442b/15,
447a/11, 475a/14, 488a/2, 497b/12

é.+ si 428b/4, 446b/8, 486b/13,
487a/3, 489b/10, 497b/8, 503a/5

é.+ side 407a/17, 425a/6,
497a/12, 508a/12

eknāf < *Ar.* Taraflar, yönler

e.+ dın (eṭrāf-ı e.+ dın) 417b/2

ekrem < *Ar.* Cömert, lutuf sahibi

e. (resül-i e.) 422a/4, 487b/7,
498a/6

ekşer < *Ar.* Çok fazla, birçok

e. 403b/15, 407b/14, 412a/3,
412b/4, 413a/16, 421a/14

elā < *Ar.* Gözünü aç!, dikkat et!

e. 482b/2

elbette < *Ar.* Şüphesiz, muhakkak

e. 401b/2, 451b/5, 462b/14,
475b/15

élçi < *ET. élçi* (EDPT, 129a) Bir devleti
diğer bir devlet katında temsil eden,
elçi

é. 402b/4, 411a/14, 411a/17,
419a/16, 421a/6, 422b/17, 423a/6,
423b/12, 441b/9, 442a/1, 442a/2,
442a/5, 448a/13, 463b/15

é. bar- 411a/13

é. bol- 402b/13, 402b/5, 403a/6,
406b/8, 407a/11, 407a/2, 415a/7,
419a/13, 421a/4, 427b/12, 442a/9,
458a/8

é. kıl- 402b/16, 405a/4, 405b/3,
407a/5, 407a/9, 411a/12, 414b/1,
415a/14, 415b/10, 416b/15, 420b/5,
421b/9, 422b/13, 424a/11, 426a/14,

427a/15, 427b/14, 439b/1, 456a/7,
456b/14

é. **koş-** 426b/4

é.+ **ni** 442a/4, 442b/11, 456b/5

é.+ **ge** 403a/3, 415a/16

é.+ **si** 402b/14, 403a/1, 403a/7,

405a/3, 405a/6, 406b/10, 407a/8,

415a/15, 415a/7, 415a/8, 415b/5,

416a/13, 419b/8, 419b/9, 420b/15,

421a/1, 422b/12, 423a/4, 424b/17,

427a/10, 427a/8, 427b/11, 446b/11

é.+ **sige** 422b/16

é.+ **leri** 402b/3

é.+ **ler** 423a/1

é.+ **lerge** 424a/10

é. **yiber- ér-** 427b/5

élçi-hāne < *T.+Far.* Elçilik makamı

é.+ **de** 402b/3

élçilik Elçilik

é.+ **in** 421a/10, 421b/12

é.+ **iñ** 421a/3

éldür - Dikkate aldirmek

é.- **üp** 439a/3

elem < *Ar.* Izdırıp, keder

e. **bile (endūh u e. bile)** 428a/9

elfāz < *Ar.* Sözlər

e. (**e.- ı muğlakaların**) 509a/2

el-ḥakk < *Ar.* Gerçekten, doğrusu

e. 497a/6, 506b/12, 508b/14

el-ḥamdüli'llāh < *Ar.* Allah'a hamd
olsun

e. 509b/1

el-ḥāl < *Ar.* Şimdi, şu anda

e. 421a/5, 421b/10, 442a/12,
451a/4, 452b/9, 456a/11, 458b/7,
459a/15, 463b/9, 464a/4, 467a/6,
483a/9, 484a/12

élig < *ET. élig* (EDPT, 140b) El

é.+ **in** 493a/14

é.+ **i üçün** 493a/6

é.+ **in** 405b/15

é.+ **ide** 492b/2

é. + **ini** 432a/9

é.+ **idin kal-** 493b/4

é.+ **idür** 493a/14

el-kıssa < *Ar.* Sözü'n kıyası, özetle

e. 404b/17, 409b/4, 412a/2,
421a/8, 439a/10, 476a/8, 486a/14,
487b/3, 501b/11

éllik Elli (sayısı)

é. 410a/13, 434b/15, 444b/14,
447b/8, 450a/12, 499b/6

él < *ET. elig* (EDPT, 140b) (I) El

é. 501b/1

él < *ET. elig* (EDPT, 141b) (II) Ülke,
şehir

é. 405b/16, 406a/2, 424b/8,
428a/9, 432a/9, 436a/14, 450a/13,
454b/13, 454b/15, 493a/11, 495a/6,
498b/9, 499a/14, 499a/2, 502b/14

é. içre 495a/8, 506b/4

é.+ niñ 404b/4, 404b/9,
417a/15, 417a/8, 491a/11, 491a/12,
505a/9

é.+ ni 491b/9, 493b/8, 498a/13,
508a/5

é.+ ge 401a/17, 430a/15,
431b/9, 450a/5, 498a/12, 499a/14,
499a/7, 499a/9, 506b/5, 506b/9

é.+ de 401a/13, 506b/8

é.+ inñ 432a/2

é.+ i 405a/1, 499a/2, 501a/12

é.+ i birle 498b/13

é.+ ini 506b/9

é.+ ininñ 406a/12

é.+ ige 405b/14, 430b/6,
451b/1, 506b/12, 506b/7

é.+ ide 431a/4, 431a/6

é.+ idin 482a/6, 501a/12

é.+ leridin 417b/1

elṭāf < *Ar.* Lutuflar

e. (e.- ı hāḳḳā) 506b/14

e. (e.- ı ṣāhāneḡa) 486b/8

élt – < *ET. élet-* (EDPT, 132a) İletmek,
göndermek

é.- ip 410b/16, 411a/11, 412b/7,
421b/1, 426b/3, 442a/13, 448a/10,
458b/10, 479b/7, 482a/2, 492a/4,
503b/2

é.- mesin 403a/8, 477a/3

é.- mesimiz 459b/1

é.- mesleri 466b/14	448a/13, 449b/15, 450b/13, 450b/8,
é.- meslerin 402a/1, 417a/10	456a/14, 458b/14, 458b/8, 459a/5,
é.- meslerini 481a/11	459b/1, 459b/6, 462b/1, 462b/15,
é.- mes ét- 421b/4, 451a/3,	463b/8, 464a/6, 468a/15, 468b/2,
464b/13, 480b/11	473a/1, 478b/7, 481a/6, 495a/8,
é.- mes étipdür 477a/2	500a/7, 508b/12, 509a/12
é.- mesin ét- 403a/15, 472b/8,	
481a/9	emîn < <i>Ar.</i> Güvenilir, inanılır
é.- mesin ét- ér- 497a/13,	e. bol- 453a/7, 493a/11,
501a/11	502b/13
é.- mes ét- ér- 403a/8	
ém - < <i>ET. ém-</i> (EDPT, 155b) Emmek	emîr < <i>Ar.</i> Bir kavmin veya
é.- e tur- 468a/1	memleketin başı, reis
	e. 419b/15, 427a/1, 458a/4,
	458b/4, 458b/8, 460a/6
emānet < <i>Ar.</i> Güvenilen kimseye	e. birle 459b/13, 459b/9, 460a/3
bırakılan şey	e. (e.- i leşker) 464b/11
e. 479a/10	e. (e.- i leşker bol-) 447a/15
e. ét- 504b/10	e. (e.- i leşker bol- ér-) 460b/5
emāret < <i>Ar.</i> Emir olma, emirlik	e.+ niñ 419b/8, 423b/6,
e. 431a/11	424b/17, 427a/8, 457b/14, 477a/10,
e.+ iğa 417b/4	477a/3
émdi < <i>ET. amtı:</i> (EDPT,156b) Şimdi	e.+ ni 458a/3, 458a/6, 459a/1
é. 401a/17, 421a/3, 437b/5,	e.+ ge 458b/4
439a/14, 439a/15, 439a/5, 439b/10,	e.+ i 433b/14, 447a/10, 476b/15
	e.+ i bile 443b/10

emn < *Ar.* Emniyet, korkusuzluk

e.+ dūr (bā'is-i e.+ dūr) 493a/13

emniyyet < *Ar.* İnanma, güvenme

e. 474b/7, 486b/9

emr < *Ar.* Buyruk

e. 400b/3, 473a/6

e. bol- 411b/3

e. ét- 411a/4, 415b/15, 425a/14,
437b/13, 440b/6, 441a/1, 441a/8,
443b/6, 445b/14, 448a/10, 457b/14,
462a/8, 465b/6, 469b/13, 474a/14,
477a/4, 477b/10, 478b/1, 478b/7,
480b/12, 483a/13, 498a/9, 500b/3,
501a/1

e. (e.- i 'ālī) 445a/14, 445a/4,
474b/15, 489a/14, 505a/1

e. (e.- i 'ālī bile) 404b/1,
405b/4, 406a/15, 406b/3, 407b/12,
408a/5, 408b/17, 409a/5, 410a/10,
410a/4, 410b/5, 413b/13, 415a/2,
416b/1, 423a/15, 424b/1, 425a/1,
425a/2, 425b/7, 426b/13, 444a/8,
451b/9, 453a/2

e. (e.- i 'ālī birle) 411a/2,
411a/7, 413b/9, 416a/4, 435a/2,

436a/5, 436a/9, 436b/2, 441b/8,
478b/3, 494b/10

e. (e.- i 'ālīleri bile) 490b/4

e. (e.- i 'ālīleri birle) 491b/3

e. (e.- i 'ālīdür) 412a/13

e. (e.- i 'ālīni) 480b/15

e.+ in ét- 479a/13, 509a/1

e.+ i birle 419b/4, 447b/6,

460b/15

e.+ i birlen 425b/17

e.+ ide 404a/10

e.+ leri bile 448a/14

e.+ in ét- ér- 494b/2

e. ét- ér- 416a/16

emşār < *Ar.* Şehirler, beldeler

e.+ nıñ 416a/17

emţār < *Ar.* Yağmurlar

e.+ dūr (i'tidāl-ı e.+ dūr)
506a/13

emti'a < *Ar.* Mallar, satılacak eşyalar

e. 475b/15

emvāl < *Ar.* Mallar, mülkler

e. 404a/14, 404a/6, 405a/14,
417b/8, 418b/9, 440a/3, 475b/15

e. **bile** 475b/6

e. (e. ve işkâlları bile) 406a/2

e.+ **nıñ** 474b/13, 477a/1

e.+ **ın** 426b/11

e.+ **nı** 440a/1, 477a/4

e.+ **ı** 426a/9, 479a/6

e.+ **ıda** 414b/4

e.+ **ların** 468a/2

e.+ **larını** 483a/14, 486b/6

e.+ **larının** 457a/14

en'ām < *Ar.* At, deve vb. hayvanlar

e. 424a/2, 435b/15

e. (e.- ı **bezliñ** bile) 433a/3

e.+ **lar** 484b/12, 486a/15

enbāz < *Far.* Eş, benzer, ortak

e. 501a/13

enbiyā < *Ar.* Nebiler, peygamberler

e. 487b/10

enbūh < *Far.* Kalabalık

e. (gürūh-ı e.) 406a/7

e. **birle** (gürūh-ı e. **birle**) 435a/5

e.+ **ğa** 474b/10

encām < *Far.* Son, nihayet

e. **ét-** 433a/4

e.+ **ğa kél-tür-** al- 466a/10

e.+ **ığa** 499a/15

encüm < *Ar.* Yıldızlar, nücüm

e.+ **ler ile** 495a/5

endāzesiz < *Far.+T.* Ölçüsüz, derecesiz

e. 412b/3

endek < *Far.* Az, azıcık

e. 449a/4, 465b/6, 467b/3,

502a/15, 503b/15

e. (e.- i **taḥfīf**) 416a/11

ender < *Far.* İçinde

e. 498b/15

endīşe < *Far.* Merak, kaygı

e. 501a/15

e. **kıl-** 407a/14, 422a/17

e. **bile** 451b/7

e.+ **side** 481b/15

e.+ **leri** 451b/5

e.+ leridin 457b/1	
e.+ sin ét- 445b/8	enver < <i>Ar.</i> Çok nurlu, çok parlak
	e.+ din (nazar-ı e.+ din) 422b/10
endūh < <i>Far.</i> Gam, keder, sıkıntı	
e. (e. u elem bile) 428a/9	
endūhgīn < <i>Far.</i> Kederli, gamlı	ér – < <i>ET.</i> ér- (EDPT, 193b) İmek, olmak → é-
e. 430a/7	é.- ür (berāber é.- ür) 506a/12
enfarātor < <i>Lat.</i> İmparator	é.- ür (ehl é.- ür) 493a/13
e. (e.- ı a‘zam) 481a/10	é.- ür (ehli é.- ür) 501a/13
e. (e.- ı a‘zamga) 481a/10	é.- ür (enhār é.- ür) 501b/14
e. birle (fermān-ı e. birle) 446b/9	é.- ür (‘izz ü şān é.- ür) 493a/9
	é.- ür (kimde é.- ür) 506b/8
	é.- ür (ḳur‘ān-ı h‘ān é.- ür) 503b/10
enhār < <i>Ar.</i> Nehirler	é.- ür (ḳurb-ı ḥussād-ı gammāz é.- ür) 432b/9
e. ér- 501b/14	é.- ür (şāni‘-i künfekān é.- ür) 492a/5
enhār-ara < <i>Ar.+T.</i> Nehirler arasında	é.- ür (şādmān é.- ür) 493a/11
e. 506a/15	é.- miş (aralarında é.- miş) 477b/4
enseb < <i>Ar.</i> Çok uygun, yerinde	é.- mişler (kélür é.- mişler) 448b/4
e. 503b/4	é.- mişler (müttefik é.- mişler) 477b/2
envā‘ < <i>Ar.</i> Çeşitler, türler	
e. 461a/15, 499a/15, 502b/12, 503b/13, 506b/11	

é.- mişler (satğan é.- mişler)	é.- di (‘aşr u vaḳtı é.- di)
442a/13	438a/11
é.- mişler (yörügen é.- mişler)	é.- di (ayı é.- di) 503b/1
465a/1	é.- di (aytılp é.- di) 494b/3,
é.- dim (aytıp é.- dim) 491b/7,	497a/14
495b/2, 502b/10, 506a/5, 506a/6,	é.- di (aytıp é.- di) 429b/8,
507b/4	466b/5
é.- dim (bérip é.- dim) 503b/2	é.- di (bā‘iş-i nefret é.- di)
é.- dim (ḥacc étmekçi é.- dim)	505a/6
421a/8	é.- di (bahadır é.- di) 449a/15
é.- dim (kalıp é.- dim) 491b/4	é.- di (bar é.- di) 403b/12,
é.- dim (naşīḥat bérür é.- dim)	404a/2, 407b/1, 417a/17, 422b/1,
459a/13	423b/2, 454b/5, 457a/6, 461b/13,
é.- di (‘acz u niyāz é.- di)	461b/14, 461b/15, 461b/6, 462a/1,
431a/12	469a/11, 470a/10, 471b/9, 478a/3,
é.- di (‘adl u kerem é.- di)	484b/4, 488b/4, 500a/14, 504b/13
431b/7	é.- di (barıp é.- di) 423b/6,
é.- di (ağır é.- di) 506a/2	427b/12, 455b/2
é.- di (aḳar é.- di) 409b/3	é.- di (barur é.- di) 469b/2,
é.- di (aḳıp é.- di) 469b/6	502b/2
é.- di (alıp é.- di) 427b/8,	é.- di (başlap é.- di) 501a/10
427b/9	é.- di (bérür é.- di) 444a/10,
é.- di (almışdur é.- di) 433b/12	444a/11, 444a/8, 444a/9
é.- di (altısıda é.- di) 427a/5	é.- di (besī é.- di) 495a/10
é.- di (alur é.- di) 444a/13	é.- di (béşlençisi é.- di) 497b/14
é.- di (‘amel étseñiz é.- di)	é.- di (beyān bolup é.- di)
463b/1	429b/5, 478b/13

é.- di (beyān é.- di) 482b/1	é.- di (dép é.- di) 466b/3
é.- di (beyt é.- di) 488a/5	é.- di (derece-i kemālde é.- di)
é.- di (bilāyahşı bolur é.- di)	444a/6
463b/7	é.- di (dīvār bar é.- di) 438b/13
é.- di (bīm é.- di) 431b/5	é.- di (ebter é.- di) 506b/10
é.- di (birāder é.- di) 500a/6	é.- di (efsürde bolmış é.- di)
é.- di (birāderimiz é.- di)	506b/3
458b/12	é.- di (élçi yiberip é.- di) 427b/5
é.- di (bu é.- di) 400a/13,	é.- di (éltmes étip é.- di) 403a/8
401a/6, 402b/8, 403a/17, 405a/8,	é.- di (éltmesin étip é.- di)
406a/17, 406b/11, 408a/5, 420a/7,	497a/13, 501a/11
423b/1, 424a/5, 427a/12, 442a/10,	é.- di (emīr-i leşker bolup é.- di)
443b/9, 451b/5, 456a/9, 460a/3,	460b/5
460b/4, 460b/9, 467b/5, 475b/6,	é.- di (esīr bolğan é.- di)
499b/13	400a/13
é.- di (çāker é.- di) 431b/1	é.- di (evā'ili é.- di) 433b/3,
é.- di (Cāmlı Şādık Gül é.- di)	441a/4
449a/9	é.- di (evāhırı é.- di) 421b/14,
é.- di (çapar é.- di) 404a/7	446a/14
é.- di (cem' bolup é.- di)	é.- di (evlād-ı Mīr 'Alīdin é.- di)
407b/13, 413b/10	485a/2
é.- di (cem' kılıp é.- di) 434a/15	é.- di (fużalā' é.- di) 446b/5
é.- di (çūbkārı bolmış é.- di)	é.- di (gedāy é.- di) 430b/8
494a/4	é.- di (hākım é.- di) 419a/3
é.- di (cümlesidin é.- di) 444b/3,	é.- di (hākım eylemiş é.- di)
482a/14	431a/15
é.- di (dāhil bolup é.- di) 461a/7	é.- di (hālı é.- di) 461b/10

é.- di (ḥān bolup é.- di) 406b/10	é.- di (ḡarārgāhī é.- di) 453a/15
é.- di (ḥašem é.- di) 431a/8	é.- di (ḡarındaṣ bolğan é.- di)
é.- di (ḥavlıları é.- di) 479b/5	461a/13
é.- di (ḥavlısı é.- di) 446a/2	é.- di (ḡatl é.- di) 431a/6
é.- di (hecr é.- di) 492b/2	é.- di (ḡavsıǵa é.- di) 506a/9
é.- di (Ḥıvāḡda é.- di) 403b/13	é.- di (ḡaytıp é.- di) 427a/13,
é.- di (ḡirmen étip é.- di)	427a/3, 427b/8, 450b/2
410b/1	é.- di (ḡaytmas é.- di) 467a/10
é.- di (ḡizmetide é.- di) 443b/1	é.- di (kedḡudāy é.- di) 431a/1
é.- di (ḡizmetkārıdın é.- di)	é.- di (kélip é.- di) 420b/6,
400a/14	423b/17, 428a/15, 449a/1, 449a/4,
é.- di (ḡükümṙān é.- di) 405b/12	459b/13, 480a/13, 482a/9, 503a/1
é.- di (iberip é.- di) 400b/1,	é.- di (kéltürüp é.- di) 400a/15
419a/16	é.- di (kélür é.- di) 413b/1,
é.- di (irsāl étip é.- di) 421b/8	451b/11, 453a/2
é.- di (istidād tapar é.- di)	é.- di (kem kélip é.- di) 494a/14
502b/3	é.- di (kéter é.- di) 465b/10
é.- di (istifsārın éter é.- di)	é.- di (kétip é.- di) 402b/13,
465b/11	406b/9, 419a/13
é.- di (īṣānlarıdın é.- di) 440b/9	é.- di (kéyip é.- di) 435b/5
é.- di (ḡaçmağan bolsa é.- di)	é.- di (ḡırān é.- di) 431a/5
459b/5	é.- di (kirişleri érmes é.- di)
é.- di (ḡalıp é.- di) 410a/15,	460b/15
504a/11	é.- di (kişi é.- di) 421a/13,
é.- di (ḡan é.- di) 470b/13	444a/6, 448a/9, 485b/2
é.- di (kārāǵāh-ı kübrāsıdın é.-	é.- di (kişisi é.- di) 477b/3
di) 420b/3	

é.- di (kitāb-ḥ̣ānlık bolur é.- di) 501b/9 é.- di (Ḳoṇrat Ḳal'asıda é.- di) 403b/13 é.- di (Ḳoṇratdın é.- di) 404a/3 é.- di (koyar é.- di) 403b/2, 409a/12 é.- di (koyulup é.- di) 462a/9 é.- di (koyup é.- di) 479a/4 é.- di (kök su é.- di) 413a/1 é.- di (kumāş é.- di) 424b/3 é.- di (kutulmas é.- di) 413a/9 é.- di (kün é.- di) 406b/4, 428b/3, 503a/3 é.- di (küni é.- di) 428a/7, 429a/12, 494b/14, 497b/8, 502b/8 é.- di (küyev kılmış é.- di) 430b/15 é.- di (luṭf u 'aṭā é.- di) 431b/3 é.- di (ma'dūm bolup é.- di) 424a/15 é.- di (ma'lūm bolmas é.- di) 412b/4 é.- di (ma'zūl é.- di) 405a/5 é.- di (maḡlūl u müteselsil étılıp é.- di) 436a/8 é.- di (maḡzūn é.- di) 422a/5	é.- di (me'mūr é.- di) 440a/10 é.- di (medreseleri é.- di) 504b/4 é.- di (mekkār é.- di) 431a/3 é.- di (mesāfe é.- di) 465b/8 é.- di (mesāfet é.- di) 413a/1 é.- di (meşḡul é.- di) 403b/14, 403b/17, 404a/5, 405b/10 é.- di (mesned-i nişīn é.- di) 430b/10, 431b/2 é.- di (miḡdārı bolup é.- di) 473b/11 é.- di (mīrzābaşı bolḡan é.- di) 413b/6 é.- di (mu'enneş é.- di) 508a/7 é.- di (mübtelā é.- di) 488a/15 é.- di (müfevvaż bolmışdur é.- di) 481b/5 é.- di (muḡāldur é.- di) 460b/3 é.- di (Muḡammed Şālih Bék é.- di) 486b/14 é.- di (Muḡammed Ya'ḡūb Ḥ̣āce é.- di) 488a/3 é.- di (muḡterem é.- di) 430b/12 é.- di (muḡālefet tüşkeni yok é.- di) 443b/12 é.- di (muḡarrer é.- di) 466a/3 é.- di (muraşşa' é.- di) 461b/11

é.- di (muṭābık é.- di) 407a/6,
415b/1, 507a/6

é.- di (mülakḳab é.- di) 438b/7

é.- di (mülāzemetleride bolur
é.- di) 484b/5

é.- di (mümtāz bolup é.- di)
433a/9

é.- di (münāsib é.- di) 467a/9

é.- di (müsāhele étseler é.- di)
413a/8

é.- di (müştēmil é.- di) 498a/11

é.- di (müte‘arrız é.- di) 400a/3

é.- di (mütemekkin bolup é.- di)
406b/17

é.- di (müteveccih bolup é.- di)
400a/1

é.- di (nemerseler é.- di) 462a/3

é.- di (Nūṣṣīrevān é.- di) 431a/14

é.- di (oğulı é.- di) 474a/8,
484b/3

é.- di (olturmuş é.- di) 440b/10

é.- di (olturup é.- di) 460a/1

é.- di (ötüp é.- di) 497b/14

é.- di (Pehlevān Niyāz Bék é.-
di) 497b/12

é.- di (sā‘atı é.- di) 438a/9

é.- di (ṣāhib-i ihtiyārı é.- di)
406a/12

é.- di (satıp é.- di) 501a/9

é.- di (sergerde é.- di) 400a/6

é.- di (sergerdesi é.- di)
474b/14, 475a/2

é.- di (su alıp é.- di) 411b/12

é.- di (ṣefīḳ u penāhı é.- di)

431b/12

é.- di (ṣehri é.- di) 420b/4

é.- di (ṭāḳ é.- di) 431a/13

é.- di (ṭaleb étip é.- di) 466b/5

é.- di (ṭarīḳada bolsa é.- di)
463b/6

é.- di (taḳdīr étmes é.- di)
463b/3

é.- di (te‘alluḳ tapar é.- di)

486a/13

é.- di (te‘alluḳ tapıp é.- di)
433b/14, 446a/3

é.- di (tégürür é.- di) 470b/11

é.- di (télip é.- di) 410b/2

é.- di (tenge é.- di) 461b/11

é.- di (ṭılā’ é.- di) 473b/2

é.- di (turup é.- di) 435b/1,
452b/7, 455b/10

é.- di (tüşer é.- di) 471a/4

é.- di (tüşüp é.- di) 459b/11,
501a/8

é.- di (tüzetilmiş é.- di) 461b/9

é.- di (uķdegüşā é.- di) 446b/4

é.- di (uruş bolur é.- di) 423a/10

é.- di (uruş étseles é.- di)
460a/14

é.- di (uruşlar bolur é.- di)
438b/6

é.- di (vāķi' bolup é.- di) 500b/8

é.- di (yağı é.- di) 405a/12

é.- di (yahşı é.- di) 401a/14,
428b/15, 459a/7, 467b/3

é.- di (yār é.- di) 448b/15

é.- di (yaş é.- di) 488b/2

é.- di (yavuk é.- di) 416a/2,
435a/2, 438b/3, 453a/15, 472a/5

é.- di (yer bar é.- di) 412a/8,
412b/7

é.- di (yesār tolup é.- di)
498b/13

é.- di (yetelmey é.- di) 491b/14

é.- di (yetip é.- di) 419a/14,
466b/11, 494b/3, 507b/3

é.- di (yiberip é.- di) 407a/1,
423b/9

é.- di (yiberir é.- di) 449a/8

é.- di (yigit é.- di) 443a/13

é.- di (yıl bolup é.- di) 481a/15

é.- di (yıl é.- di) 446b/1

é.- di (yılgun bar é.- di) 439a/1

é.- di (yılı é.- di) 486b/15,
498a/5, 507b/11, 508a/12

é.- di (yoķ é.- di) 401a/11,
411b/14, 412b/17, 424a/13, 443a/12,
447a/6, 460a/14, 466a/5, 468a/15,
480a/2, 490b/11

é.- di (yol é.- di) 404b/7

é.- di (yörür é.- di) 471b/6,
488b/5

é.- di (yörüş étip é.- di) 448b/8

é.- di (yükürür é.- di) 470b/1

é.- di (zeberdest ü mergen é.- di)
438b/7

é.- di (zır ü nigın é.- di) 431b/8

é.- di (ziyād é.- di) 488a/7

é.- dük (bendide é.- dük)
484a/12

é.- dük (çıkıp é.- dük) 483a/9

é.- dük (dép é.- dük) 451a/12

é.- dük (dost é.- dük) 456a/10

é.- dük (hāzır bolur é.- dük)
499b/12

é.- dük (kaytar é.- dük) 459b/6

é.- dük (kélip é.- dük) 484a/9	é.- diler (biräderleri é.- diler)
é.- dük (kitāb-ḥʿānlık éter é.- dük) 501b/7	499b/6
é.- dük (yörür é.- dük) 442a/11	é.- diler (buyurup é.- diler)
é.- diñiz (körmes é.- diñiz) 463b/2	491b/2
é.- diler (alur é.- diler) 473b/1	é.- diler (cem' bolmuş é.- diler)
é.- diler (aşlā étmes é.- diler) 444a/7	444b/6
é.- diler (atalık étip é.- diler) 502a/1	é.- diler (cem' bolup é.- diler)
é.- diler (atar é.- diler) 451b/4,	454b/1
454a/8, 456b/8, 460b/11, 468a/2	é.- diler (cemā'a é.- diler)
é.- diler (atıp é.- diler) 452b/4	460a/10
é.- diler (aytur é.- diler) 487a/13, 496b/4, 499b/14, 500a/10	é.- diler (çapavul urar é.- diler)
é.- diler (āzürde-ḥātır é.- diler) 400a/6	404b/14, 405a/13, 417a/4
é.- diler (bar é.- diler) 438b/2	é.- diler (çékip é.- diler)
é.- diler (barıp é.- diler) 435a/9	413a/13
é.- diler (barur é.- diler) 409b/10, 411b/14, 468a/3, 468b/12,	é.- diler (çıkıp é.- diler) 418a/4,
468b/15, 469b/8, 470b/13, 471a/1,	456a/1
471a/6, 472a/15, 472b/10	é.- diler (daḥl éter é.- diler)
é.- diler (berpā kılıp é.- diler) 504b/5	451b/4
	é.- diler (démekçi é.- diler)
	460b/10
	é.- diler (dép é.- diler) 466a/13
	é.- diler (dér é.- diler) 420a/3,
	433b/9, 435b/2, 444a/4, 484a/15,
	485a/3, 498b/10, 502a/11
	é.- diler (dīvānbégi é.- diler)
	415b/3

é.- diler (dost tutar é.- diler)
503a/8

é.- diler (dūḡār é.- diler)
498b/12

é.- diler (emr étip é.- diler)
416a/16

é.- diler (emrin étip é.- diler)
494b/2

é.- diler (ḡamle kılr é.- diler)
469a/6

é.- diler (ḡanī bolḡan é.- diler)
475b/5

é.- diler (ḡükümṛān é.- diler)
430b/4

é.- diler (hemṛāh ve hemdem é.-
diler) 400b/12

é.- diler (ḡoṡḡāl ve minnetdār
é.- diler) 491a/2

é.- diler (iberip é.- diler)
420b/6, 422b/17

é.- diler (‘inān é.- diler) 490a/4

é.- diler (ḡalır é.- diler) 491a/14

é.- diler (ḡamalıp é.- diler)
455a/1

é.- diler (ḡaytıp é.- diler)
453a/10, 454a/6

é.- diler (ḡazā étken érmes é.-
diler) 503a/11

é.- diler (kélip é.- diler) 402b/9,
480b/9

é.- diler (kéltürmiş é.- diler)
508a/7

é.- diler (kélür é.- diler)
404b/11, 406a/8, 409b/8, 454b/2,

472b/11

é.- diler (kéter é.- diler)
404b/15, 404b/17, 508a/11

é.- diler (kétip é.- diler) 407a/2,
434a/14, 473b/9, 485a/10, 490b/12

é.- diler (kétkenler é.- diler)
452b/2

é.- diler (kıçḡurur é.- diler)
469a/3

é.- diler (kirip é.- diler) 498a/6

é.- diler (kıṡı é.- diler) 466b/13,
479b/13, 496b/5, 503a/10

é.- diler (kitāb-ḡānlıḡ étdürür
é.- diler) 501b/4

é.- diler (ḡoyup é.- diler)
410a/10, 478b/12

é.- diler (köp é.- diler) 455a/4

é.- diler (körgüzür é.- diler)
499b/11, 503a/15, 506a/4

é.- diler (lerzān é.- diler) 480a/1	é.- diler (otlurur é.- diler)
é.- diler (māhir é.- diler) 446b/6	404b/8, 416a/15, 423a/8, 425b/11,
é.- diler (meded tilep é.- diler)	462b/10
423a/11	é.- diler (otlurur é.- diler)
é.- diler (mehter étip é.- diler)	412b/10, 503b/13
434a/8	é.- diler (öldürür é.- diler)
é.- diler (meşğül bolur é.- diler)	469a/10
504a/2	é.- diler (öltürüp é.- diler)
é.- diler (meşğül é.- diler)	440b/1
406b/6	é.- diler (öter é.- diler) 491a/11
é.- diler (mu‘azzez ü mükerrrem	é.- diler (pāymāl éter é.- diler)
tutar é.- diler) 421a/15	417a/6
é.- diler (muḥib-i aḳrabā é.-	é.- diler (sa‘y éter é.- diler)
diler) 499b/9	503a/9
é.- diler (muḳīm é.- diler)	é.- diler (şadedide é.- diler)
402b/3	452a/6
é.- diler (muṭī‘ é.- diler) 424a/6	é.- diler (sākin é.- diler) 475b/2
é.- diler (müdāvemmet éter é.-	é.- diler (serencāmıda é.- diler)
diler) 503a/11	475a/15
é.- diler (mülakḳab étmişdür é.-	é.- diler (şā‘ir-i hoşbeyān é.-
diler) 480a/5	diler) 487a/12
é.- diler (mütemekkin é.- diler)	é.- diler (ta‘yīn étip é.- diler)
417a/13, 429a/8	420a/10
é.- diler (nihengi é.- diler)	é.- diler (ta‘yīn tapıp é.- diler)
410a/11	444b/2
é.- diler (oḳur é.- diler) 464b/10	é.- diler (tārāc éter é.- diler)
	468a/2

é.- diler (terbiyetlerin étgüçi é.-
diler) 444b/5

é.- diler (tergîb éter é.- diler)
501b/10

é.- diler (tevaḳḳuf éter é.- diler)
472a/3

é.- diler (tikmiş é.- diler)
465a/12

é.- diler (turar é.- diler) 505a/13

é.- diler (turup é.- diler) 408b/5,
449a/12, 453b/9, 469a/13

é.- diler (tüşüp é.- diler) 401a/9,
463a/9, 478a/6

é.- diler (urar é.- diler) 471a/3

é.- diler (uruşlar éter é.- diler)
404b/16

é.- diler (vîrānlık tégürür é.-
diler) 417a/5

é.- diler (yatıp é.- diler)
402a/17, 409a/8, 450a/2

é.- diler (yatmış é.- diler)
469a/9

é.- diler (yār bolup é.- diler)
449a/11

é.- diler (yektā-yı dehr é.- diler)
446b/3

é.- diler (yetip é.- diler) 436b/13

é.- diler (yıkılur é.- diler)
411b/13

é.- diler (yiberilgen é.- diler)
481a/7

é.- diler (yiberip é.- diler)
455b/15

é.- diler (yibermiş é.- diler)
490a/13

é.- diler (yiberür é.- diler)
403b/1, 486a/12, 505b/8

é.- diler (yoḳ é.- diler) 445b/13

é.- diler (yörür é.- diler)
411a/15, 412a/4, 434a/12, 471a/10,
475b/2

é.- diler (yükürür é.- diler)
472b/2

é.- diler (zaḥmdār bolup é.-
diler) 471b/3

é.- diler (yörür é.- diler)
420a/11

é.- diler (ziyādraḳ é.- diler)
475a/15

é.- se (maḳşūdı é.- se) 493b/13

é.- se (ta'lîmini étmiş é.- se)

503b/5

é.- kensén (yörügen é.- kensén)

435b/3

é.- ken (bar é.- ken) 411b/9	é.- kenler (tāyifesiğa ibergen é.- kenler) 414a/3
é.- ken (bu é.- ken) 414a/4	é.- kenler (yetken é.- kenler) 465a/8
é.- ken (ğalať é.- ken) 435b/2	é.- mes (‘işret é.- mes) 506b/4
é.- ken (qalğan é.- ken) 443a/14	é.- mes (mükedder é.- mes) 506b/6
é.- ken (manatlıq é.- ken) 474b/13	é.- mes (tarafda é.- mes) 463b/5
é.- ken (olturğan é.- ken) 463a/7	é.- mes mü (anı é.- mesmü) 503b/5
é.- ken (vāqı‘a é.- ken) 460a/3	é.- mesmiz (kādīr é.- mesmiz) 466a/9
é.- ken (yoq é.- ken) 411b/8, 500a/3	é.- mes ér- (kirişleri é.- mes érdi) 460b/15
é.- ken (yörgen é.- ken) 445b/6	é.- mes ér- (qazā étken é.- mes érdiler) 503a/11
é.- kenleridin (Ez-zemaşşer é.- kenleridin) 462a/13	é.- mesdur (maqbul é.- mesdur) 429a/4
é.- kenni (bil é.- kenni) 501a/3	é.- mesdür (ba‘īd é.- mesdür) 465a/4
é.- kenide (hākīm é.- kenide) 488b/3	é.- mesdür (hāhiş.imiz bolğan é.- mesdür) 456a/12
é.- kenin (tarīqada ér-kenin) 500b/6	é.- mesdür (revā é.- mesdür) 422a/14
é.- kenin (yaşsırať é.- kenin) 447a/8	é.- mesdür (şadedide é.- mesdür) 464a/7
é.- kenler (ibergen é.- kenler) 414a/10	
é.- kenler (qatlğa yetken é.- kenler) 471a/15	
é.- kenler (kirgüzgen é.- kenler) 509a/5, 509a/9	

é.- mesdür (vāḳi' bolğan é.-
mesdür) 468a/11

é.- mesdür (yahşı é.- mesdür)
439b/9, 459a/5, 462b/6, 463a/1,
467a/5, 484a/3

é.- mesdürler (fikride é.-
mesdürler) 463b/14

é.- mesdürler (zafer tapa alğan
é.- mesdürler) 460a/15

erguvān < *Far.* Kırmızımtarak bir çiçek
e. 493a/1

erk < *ET.* erk (EDPT, 220b) Şehir
içinde padişaha mahsus olan kaleye
benzer saray

e. 436a/10, 436a/5, 445b/15,
460b/10, 460b/12, 461b/3, 504b/3

e.+ niñ 428b/11

e.+ ni 464a/14

e.+ ke 416b/14, 445b/12,
457b/10, 458a/15, 458a/3, 461a/10,
462a/7, 464a/15, 504a/7

e.+ idin 416a/8

erkān < *Ar.* Asıllar, esaslar; liderler,
önderler

e. (e.- 1 devlet) 400b/10, 429b/3,
465b/12, 477a/13, 504a/7

e. (e.- 1 devlet bile) 415b/13,
433b/2

e. (e.- 1 devletniñ) 410b/7

e. (e.- 1 devletni) 401b/16,
428b/10, 448a/6, 448b/5

e. (e.- 1 devletge) 442b/7

e. (e.- 1 devleti bile) 447a/7

e. (e.- 1 devletlerğa) 442a/4

e. (e.- 1 harbiyyeniñ) 470b/10

érkek < *ET.* érkek (EDPT, 223b) Erkek
é. 454a/2, 454a/6

ermān < *Far.* Dilek, arzu

e.+ da 491b/14

erşed < *Ar.* En ergin, en reşit

e.+ leri (veled-i e.+ leri) 446b/7

értan < *ET.* érte (EDPT, 207b) Sabah,
sabahleyin, erkenden

é. 400b/8, 401b/15, 401b/8,
402b/2, 407b/10, 408a/11, 409a/16,
409b/6, 410a/3, 411b/9, 412b/11,
412b/13, 413a/10, 414b/13, 439a/10,

439a/11, 452b/10, 457a/11, 458a/10,
467b/2

é. bile 429b/2, 450b/10, 455b/1,
504b/1

é. birle 478a/7

érte < *ET. érte* (EDPT, 207b) Erken,
sabah

é.+ dın 410a/2

erzāl < *Ar. Reziller, alçak ve rezil*
kimseler

e. 480a/4, 480b/1

es - < *ET. es-* (EDPT, 240b) Esmek

e.- ti 498b/3

esbāb < *Ar. Sebepler, vasıtalar*

e. 405a/14, 417b/8, 418a/14,
418b/2, 418b/9, 426a/9

e. (e.- ı ālet) 492a/10

e. (e.- ı seferni) 447a/1

e. (e. u ālāt bile) 417b/5

e. (e. ve yarağ birle) 414a/9

e.+ dın 426a/11

e.+ ı 457b/6

e.+ ını 405b/7, 417b/10,
417b/11

e.+ ların 456b/2, 470a/4

esed < *Ar. Arslan*

e.+ nın 467a/11

eşer < *Ar. Sarfedilen bir emek*

e. (zafer-i e.) 426a/5

eṭfāl < *Ar. Çocuklar*

e. 414b/4, 418a/11, 468a/3,
483a/14

e. bile ('ıyāl u e. bile) 417b/8

e.+ nı 467b/15

e.+ dın 454a/7

e.+ ı 426a/10

e.+ ımız 468b/3

e.+ ları 469a/2, 472a/13

e.+ ları bile ('ıyāl u e.+ ları bile)

468b/14

e.+ ları birle 468a/14

e.+ ları 468b/10

e.+ ların 420a/9, 481b/10,
483a/13

eṭıbbā < *Ar. Hekimler, tabipler*

e. 428a/5, 502b/1	e.+ lerge 475b/14
e. (server-i e.) 446b/7, 497b/8	e.+ leridin 475a/14
esîr < <i>Ar.</i> Tutsak	e. bol- ér- 400a/13
e. 426a/6, 436a/3	e. étmekke 418b/1
e. bol- 414b/16, 418b/5, 426b/15	eşkal < <i>Ar.</i> Ağır şeyler, ağırlık
e. bol- (katl u e. boldılar) 426a/5	e.+ nı 462a/7, 483b/3
e. ét- 404b/10, 404b/15, 408b/8, 418a/6, 434b/1, 441b/14, 442a/13, 464b/15	e.+ ları 472a/13
e. ét- (katl u e. éterler) 439b/1	e.+ ların 447b/12, 450a/4
e. ét- (katl u e. étdiler) 435b/13	eşnā < <i>Ar.</i> Zaman, sıra, an
e. ét- (katl u e. étip) 417a/4, 417b/14, 425b/6	e.+ da 406a/15, 410b/8, 419b/15, 434a/4, 441a/12, 441a/4, 453b/2, 474b/1, 484b/6
e.+ ni 426b/11, 436a/9, 463b/15	e.+ sıda 409b/9, 414a/11, 420b/16, 424a/3
e.+ din 418b/12	eşnāf < <i>Ar.</i> Sınıflar, kategoriler, cinsler
e.+ ler 441b/15, 465a/14, 465b/2, 465b/7, 465b/8, 475b/11, 476a/12, 476a/13, 476a/15, 476a/6	e. (e.- ı ıtır) 506b/1
e.+ lerin 414b/17, 448a/8	e.+ ı 410b/2
e.+ leri bol- 402a/8	esrā < <i>Ar.</i> Esirler
e.+ lerni 436a/5, 476a/10	e.+ ları 465a/7
e.+ lenni 418b/11, 426b/1, 442a/1, 442a/14, 442a/4, 442b/11, 442b/8, 442b/9, 448a/11, 448a/12, 464b/15, 465a/2, 465a/5, 465a/6	éş < <i>ET.</i> é:ş (EDPT,253b) Eş, dost
	e.+ idür 506b/12

eş'ār < *Ar.* Şiirler, vezinli ve kafiye-
li sözler

e. 498b/12

e.+ 1da 503b/10

e.+ 1dm 501a/1

eşcār < *Ar.* Ağaçlar

e. 493a/3, 498b/1, 506a/14,
506b/1

eşek < *ET.* eşgek (EDPT,260a) Eşek

é. 454a/8, 472b/6

eşerr < *Ar.* Çok şerli ve kötü

e. tap- 445a/14

eşik < *ET.* eşük (EDPT, 260a) Eşik,
kapı

é. 440a/9, 461a/14

é.+ in 461a/13, 501b/1

é.+ i 405a/2

é.+ ige 401b/10

eşik-aķa Bir unvan

é.+ sını 437a/7

eşik-aķasılık Bir unvan

é. 481b/7

eşit - < *ET.* eşid- İşitmek (EDPT, 257b)

é.- ürmen 464b/14

é.- di 405b/13

é.- ti 472b/14

é.- diler 434b/5, 448a/5, 448b/4

é.- sünler 421b/10

é.- seler 451a/7

é.- ip 400b/5, 404a/17, 409b/11,

413b/17, 414a/9, 421b/3, 423a/13,

423a/9, 424b/10, 428a/8, 430a/9,

436b/12, 438b/11, 441b/2, 451b/14,

452b/11, 461a/1, 462a/13, 473a/4,

474a/14, 475a/5, 476a/2, 486b/5,

490b/1, 490b/6, 491a/1, 501b/2

é.- mey 472b/7

é.- kendin 421a/1

eşitil - İşitilmek

é.- di 413b/16, 424a/3, 477a/15

eşk < *Far.* Göz yaşı

e. 502b/15, 503a/2

eşrār < *Ar.* Çok kötü kimseler

e. 506b/7

e.+ ıdın 404a/9	é.- ermiz (hizmetin é.- ermiz)
	401a/1
eşyā < Ar. Yaratılmış olan her şey, nesneler	é.- ersiz (taleb é.- ersiz) 468a/9
e. 404a/6	é.- erler (i'tibār é.- erler)
e.+ ların 402a/12	497b/15
	é.- erler (katl u esir é.- erler)
	439b/1
ét - < ET. é:t- (é:d-) (EDPT, 36b)	é.- dim (müretteb é.- dim)
Etmek, yapmak	509a/3
é. (seyrin é.) 506a/11	é.- dim (tahririn é.- dim) 509a/7
é.- ermen (koşbégi é.- ermen)	é.- diñ (nāmūrād é.- diñ) 500a/5
445b/3	é.- di ('ayān é.- di) 430a/11
é.- ermen (kuvvetlerin é.- ermen) 466b/10	é.- di ('azm é.- di) 415b/6,
	474b/2
é.- ermen (mehter é.- ermen)	é.- di ('azmın é.- di) 424a/3,
445b/3	427a/6
é.- ermen (şulhı é.- ermen)	é.- di (bāz é.- di) 501b/2
459b/4	é.- di (beyān é.- di) 439b/3,
é.- ersén (né üçün é.- ersén)	468a/12, 473a/3, 482a/15
439b/10	é.- di (bünyād é.- di) 438a/10,
é.- er (katl é.- er) 439a/6, 493b/4	484b/6
é.- er (yamanlık é.- er) 462b/15	é.- di (éltmes é.- di) 464b/13,
é.- ermiz ('afv é.- ermiz)	480b/11
426b/2	é.- di (éltmesin é.- di) 472b/8
é.- ermiz (hizmet é.- ermiz)	é.- di (emr é.- di) 457b/14,
435b/4	462a/8, 465b/6, 469b/13
	é.- di (hacc é.- di) 421a/16

é.- di (hizmetler é.- di) 478a/10	é.- di (tārāc é.- di) 441a/7
é.- di (hulūl é.- di) 495a/12	é.- di (tehvīl é.- di) 402b/7,
é.- di (hüküm é.- di) 466b/14	407a/7
é.- di (hücüm é.- di) 453a/14	é.- di (teklīf é.- di) 472b/15
é.- di (igelik é.- di) 404a/7	é.- di (tergīb é.- di) 442a/7
é.- di (intikāl é.- di) 419b/11	é.- di (teslīm é.- di) 460a/7
é.- di (irsāl é.- di) 434a/1,	é.- di (tevaḳḳuf é.- di) 425b/16
468b/8, 482b/9	é.- di (‘urūc é.- di) 492b/3
é.- di (izhārın é.- di) 447a/2	é.- di (vücūd é.- di) 492a/13
é.- di (kāmēt é.- di) 462a/12	é.- di (yeksān é.- di) 508b/2
é.- di (ma‘lūm é.- di) 479a/1	é.- di (zabt é.- di) 415a/4
é.- di (ma‘zūl é.- di) 437b/7	é.- di (zāhir é.- di) 500a/2
é.- di (nuḳūd-ı muḳarrer é.- di)	é.- di (ziyād é.- di) 421b/13
404a/11	é.- di (zuhūr é.- di) 470b/2
é.- di (orda é.- di) 501b/2	é.- dük (‘arz é.- dük) 401a/9
é.- di (‘özü é.- di) 448a/12	é.- dük (mevsüm é.- dük)
é.- di (rıhlet é.- di) 479a/9	403b/4
é.- di (sāz é.- di) 499a/12	é.- dük (tergīb é.- dük) 443a/8
é.- di (senger é.- di) 438a/3,	é.- dük (yörüş é.- dük) 448a/14
438a/4, 438a/5, 438a/6	é.- dıñız (söz é.- dıñız) 463b/11
é.- di (şerīk é.- di) 404a/10	é.- dıñızlar (serkeşlik é.-
é.- di (tahvīl é.- di) 415b/2,	dıñızlar) 468a/6
419b/6, 422b/15, 425a/7, 427b/3	é.- diler (ābād é.- diler)
é.- di (taḳrīr é.- di) 421a/1,	479b/15, 497a/6
437b/9	é.- diler (‘ahd é.- diler) 439b/15
é.- di (talebin é.- di) 474b/14	é.- diler (‘ahd-ı peymān é.-
é.- di (tamām é.- di) 501a/5	diler) 402a/13

é.- diler (a'lem é.- diler) 420a/4,
479b/10

é.- diler ('arz é.- diler) 400b/10,
407b/2, 426a/15, 441a/8, 465b/4

é.- diler (atalık é.- diler)
415a/10, 415b/7, 424a/17, 484b/1,
485b/10, 485b/12, 485b/13, 485b/15

é.- diler ('atf-ı 'inān é.- diler)
493b/10

é.- diler (āzād é.- diler) 465a/6

é.- diler ('azm é.- diler) 409b/7,
411b/8, 418a/17, 428a/8, 428b/9,
446b/1, 490a/15, 507b/13

é.- diler ('azmın é.- diler)
489b/3

é.- diler (bend é.- diler)
414b/13, 478a/1

é.- diler (ber-ķarār é.- diler)
433a/7, 485b/5, 504b/15

é.- diler (biy é.- diler) 415b/8,
424a/16, 502a/3, 502a/5

é.- diler (bünyād é.- diler)
451a/10, 454b/4, 456a/6, 470a/1,
470b/6, 471a/12, 483a/2

é.- diler (da'vet é.- diler) 508a/5

é.- diler (defn é.- diler) 471b/1

é.- diler (dīvān é.- diler) 485a/2,
488b/2

é.- diler (du'ā' é.- diler)
401b/13

é.- diler (du'ā'-yı devletlerin é.-
diler) 491b/1

é.- diler (éltmes é.- diler) 451a/3

é.- diler (éltmesin é.- diler)
403a/15, 481a/9

é.- diler (emr é.- diler) 411a/4,
415b/15, 425a/14, 437b/13, 440b/6,
441a/1, 441a/8, 443b/6, 445b/14,
448a/10, 474a/14, 477a/4, 477b/10,
478b/1, 478b/7, 480b/12, 483a/13,
498a/9, 500b/3

é.- diler (emrin é.- diler) 509a/1

é.- diler (hākim é.- diler)
486a/10, 486a/11, 486a/9, 486b/2

é.- diler (hān é.- diler) 458b/13,
475b/12

é.- diler (hıram é.- diler) 502b/9

é.- diler (hoş é.- diler) 420a/17

é.- diler (hoşhāl é.- diler)
484b/13, 486b/1

é.- diler (hürmetler é.- diler)

421a/12, 478a/13

é.- diler (‘ilāclar é.- diler) 471b/5 é.- diler (iltifātlar é.- diler) 495a/4 é.- diler (iltizām é.- diler) 507b/12 é.- diler (ilzām é.- diler) 447a/9 é.- diler (inaḵ é.- diler) 419a/12, 424a/14, 485b/7, 502a/6 é.- diler (istifsār é.- diler) 401b/11 é.- diler (iṭā‘at é.- diler) 453b/13 é.- diler (izhār-ı iṭā‘at é.- diler) 440b/15 é.- diler (izhārın é.- diler) 464a/11, 482a/11 é.- diler (qabūl é.- diler) 402a/12 é.- diler (kā‘im-maḵām é.- diler) 488a/11, 489a/10 é.- diler (qatl é.- diler) 409b/14, 435b/15, 449a/14, 460a/10, 468b/13, 469a/14 é.- diler (qatl u esīr é.- diler) 435b/13	é.- diler (qatl u tārac é.- diler) 416b/1, 450a/15 é.- diler (qatli‘āmm é.- diler) 454b/1 é.- diler (qoşbēgi é.- diler) 433b/10, 443a/2, 502a/9 é.- diler (kūt é.- diler) 405a/15 é.- diler (ma‘zūl é.- diler) 403a/5 é.- diler (maḥbūs é.- diler) 415a/2 é.- diler (maşlahat é.- diler) 448a/7 é.- diler (mehter é.- diler) 405a/5, 441a/3 é.- diler (me‘mūr é.- diler) 484b/8, 490a/6 é.- diler (mesdūd é.- diler) 417b/14 é.- diler (meşveret é.- diler) 442b/8, 462b/12 é.- diler (mevsūm é.- diler) 420a/1, 497a/5 é.- diler (mīrāb é.- diler) 486a/7, 502a/4 é.- diler (muḵarrer é.- diler) 420b/1

é.- diler (müdāvetmet é.- diler) 417a/14 é.- diler (naşb é.- diler) 433a/10, 437b/11 é.- diler (pāk é.- diler) 474b/4 é.- diler (re'is é.- diler) 479b/11 é.- diler (serefrāz é.- diler) 402a/5 é.- diler (serkeşlik é.- diler) 427b/9 é.- diler (seyr é.- diler) 493b/10 é.- diler (şehīd é.- diler) 469b/7, 472b/1 é.- diler (şeyhü'l-islām é.- diler) 414b/16 é.- diler (şığavul é.- diler) 415a/11 é.- diler (şundağ é.- diler) 458a/5, 458b/6, 459a/4, 459b/1 é.- diler (taleb é.- diler) 417a/10 é.- diler (talebin é.- diler) 440b/8, 441b/7 é.- diler (tamām é.- diler) 410b/4, 454a/9, 469a/8 é.- diler (tārāc é.- diler) 424b/6, 462a/7	é.- diler (ta'yīn é.- diler) 403a/4, 443a/6, 486a/14 é.- diler (tayyār é.- diler) 411a/12 é.- diler (te'kīd é.- diler) 480b/5 é.- diler (temāşāsın é.- diler) 508a/14 é.- diler (teñ é.- diler) 474a/13 é.- diler (teslīm é.- diler) 450b/11, 473b/5 é.- diler (tevaḳḳuf é.- diler) 404b/8, 405b/9, 425a/17, 445a/11, 490a/12 é.- diler (tevfīz é.- diler) 481b/14 é.- diler (uruş é.- diler) 454a/13 é.- diler (vaṭanlı é.- diler) 496b/15, 497a/1, 497a/4 é.- diler (vezīr-i cümle'l-mülk é.- diler) 485b/1 é.- diler (yasavulbaşı é.- diler) 478b/6, 488b/12 é.- diler (yeksān é.- diler) 454a/3 é.- diler (yörüş é.- diler) 410b/15, 457a/3 é.- tiler (ḳaşd é.- tiler) 414b/8

é.- tiler (tevaḳḳuf é.- tiler)	é.- gil (niṣār é.- gil) 492a/3
448b/12	é.- iṅler (‘ahd é.- iṅler) 439b/11
é.- key (bināsın é.- key) 508b/7	é.- iṅler (tārāc é.- iṅler) 450a/15
é.- key (efzūn é.- key) 508b/11	é.- se (devām é.- se) 501a/12
é.- key (ḥaḳḳ é.- key) 507a/3	é.- se (muḥālefet é.- se) 402a/11
é.- key (kitāb é.- key) 500b/4	é.- sek (tevaḳḳuf é.- sek)
é.- key (mübārebādılık é.- key)	467b/3
427b/7	é.- sek (ẓabt é.- sek) 459a/7
é.- key (nā’il é.- key) 500a/7	é.- seṅiz (ḥoş é.- seṅiz) 437b/2
é.- key (te‘allümin é.- key)	é.- seṅiz (ḳabūl é.- seṅiz)
488b/7	442b/4
é.- keymiz (naṣīhat é.- keymiz)	é.- seler (terk é.- seler) 465a/3
400b/13	é.- seler (uruş é.- seler) 436b/6
é.- keysizler (mihmāndārılık é.-	é.- sün (efzūn é.- sün) 501a/14
keysizler) 483a/10	é.- sün (mehter é.- sün) 437b/7
é.- geyler (müdāfa‘a é.- geyler)	é.- sün (revān é.- sün) 492b/5
457a/5	é.- sünler (āzād é.- sünler)
é.- keyler (ber-ḳarār é.- keyler)	465a/5
464a/4	é.- sünler (tārāc é.- sünler)
é.- keyler (mevsüm é.- keyler)	402a/12
505a/7	é.- sünler (tevaḳḳuf é.- sünler)
é.- keyler (yörüş é.- keyler)	445a/8
400b/9	é.- eli (maşlahatın é.- eli)
é.- iṅ (def‘in é.- iṅ) 458a/7	401b/5
é.- iṅ (ḳatli‘āmm é.- iṅ) 468a/14	é.- ip (ābād é.- ip) 505a/7
é.- iṅ (si‘r é.- iṅ) 401b/1	
é.- iṅ (ṭayyār é.- iṅ) 469b/13	

é.- ip (‘afv é.- ip) 400b/15,
405a/17, 416b/8, 425a/11, 426a/16,
426b/12, 464a/3, 480a/10, 481a/8

é.- ip (‘ahd é.- ip) 416b/5

é.- ip (‘amel é.- ip) 479a/13

é.- ip (anıñ birle é.- ip) 462b/6

é.- ip (‘ār é.- ip) 467b/7

é.- ip (‘arż é.- ip) 400a/7,
480b/10, 490b/4

é.- ip (‘arżın é.- ip) 441b/8

é.- ip (āzād é.- ip) 400b/8,
465a/2

é.- ip (‘azl é.- ip) 400a/8,
406b/15, 415a/10, 415b/3, 427a/14,
478b/5

é.- ip (‘azm é.- ip) 406a/1,
421b/15, 448b/12, 479b/10, 486b/12

é.- ip (balıķçılıķ é.- ip) 441b/12

é.- ip (barış kéliř é.- ip) 414a/7

é.- ip (baş é.- ip) 444b/15,
448b/6, 450a/12

é.- ip (bend é.- ip) 416b/2

é.- ip (beyān é.- ip) 418b/16,
487a/11, 500b/6

é.- ip (bezm-i řarāb é.- ip)
445b/1

é.- ip (bīpervālīķ é.- ip) 406b/13

é.- ip (bī-rūlik é.- ip) 500b/1,
500b/2

é.- ip (būlend é.- ip) 421b/13

é.- ip (cāy-niřīn é.- ip) 407a/17,
433b/1, 485a/5, 488b/15, 490a/2

é.- ip (cezm é.- ip) 407a/16,
477a/13, 485a/5, 488b/14, 507a/7

é.- ip (cūstcūsın é.- ip) 477b/11

é.- ip (dest-gīr é.- ip) 474a/14,
484b/10, 490a/7

é.- ip (dest-gīrlik é.- ip) 437b/2

é.- ip (dostlıķ é.- ip) 411a/15,
442a/11

é.- ip (éltmes é.- ip) 421b/4

é.- ip (emānet é.- ip) 504b/10

é.- ip (emr é.- ip) 501a/1

é.- ip (emrin é.- ip) 479a/13

é.- ip (encām é.- ip) 433a/4

é.- ip (esīr é.- ip) 404b/10,
404b/15, 408b/8, 418a/6, 434b/1,
441b/14, 442a/13, 464b/15

é.- ip (fehm é.- ip) 411a/16

é.- ip (feth é.- ip) 424a/5

é.- ip (girev é.- ip) 447b/12

é.- ip (gümān é.- ip) 439a/4

é.- ip (hākīm é.- ip) 417a/11,
423b/6, 473b/14, 488a/12

é.- ip (ḥamleler é.- ip) 449a/13	é.- ip (iltifāt é.- ip) 500b/12
é.- ip (ḥān é.- ip) 427a/13	é.- ip (intihāb é.- ip) 449a/2,
é.- ip (ḥareket é.- ip) 467a/12,	468b/7
447b/5	é.- ip (intikāl é.- ip) 488b/8,
é.- ip (ḥatt é.- ip) 414a/1	502a/8
é.- ip (ḥavf é.- ip) 425a/12	é.- ip (irādesin é.- ip) 479a/4
é.- ip (ḥesāb é.- ip) 460b/8	é.- ip (irsāl é.- ip) 490a/10
é.- ip (hemrāhlık é.- ip) 468b/10	é.- ip (itā‘at é.- ip) 400b/16
é.- ip (ḥirām é.- ip) 433b/6,	é.- ip (i‘timād é.- ip) 410a/6
489a/8	é.- ip (ittifāk é.- ip) 408b/3,
é.- ip (hizmet é.- ip) 404a/5,	414b/7, 449a/2, 453a/11, 468b/1
407b/7, 461a/15, 485b/3	é.- ip (i‘zāz u ikrāmlar é.- ip)
é.- ip (hizmetler é.- ip) 485a/13	457b/3, 459a/9
é.- ip (hoş-hāl é.- ip) 491a/8	é.- ip (izhār é.- ip) 427b/13
é.- ip (hücüm é.- ip) 403b/10,	é.- ip (izhār-ı dostlık é.- ip)
414b/7, 434a/13, 434b/4, 435b/12,	427b/5
435b/9, 436b/13, 436b/9, 438a/14,	é.- ip (izhārın é.- ip) 465a/9,
438a/7, 438a/8, 439a/6, 440a/8,	491a/4
449a/13, 451a/15, 453b/7, 454a/1,	é.- ip (kabūl é.- ip) 400b/3,
454a/13, 454a/6, 457b/15, 471a/11,	403a/9, 417a/10, 458a/10
471b/12, 476a/10, 476a/15, 476b/4	é.- ip (karavul é.- ip) 462a/8
é.- ip (ışlāhın é.- ip) 509a/13	é.- ip (karār é.- ip) 481b/7
é.- ip (īcād é.- ip) 492a/14	é.- ip (karıp é.- ip) 505b/8
é.- ip (igelik é.- ip) 453b/3,	é.- ip (kaṭ‘ın é.- ip) 422b/7
471a/11	é.- ip (katl é.- ip) 440a/15,
é.- ip (ihtimām é.- ip) 501a/5	480a/6
é.- ip (ikrāmlar é.- ip) 479a/2	

é.- ip (ḳatlı u esīr é.- ip) 417a/4,
417b/14, 425b/6

é.- ip (ḳatlı‘āmm é.- ip)
402a/11, 454a/2, 454a/7, 466b/9

é.- ip (ḳā‘im-maḳām é.- ip)
459b/8

é.- ip (ḳārfermāyılık é.- ip)
441b/5, 505b/15

é.- ip (ḳélip é.- ip) 469b/7

é.- ip (ḳéneş é.- ip) 442a/4

é.- ip (lerzān é.- ip) 498a/13

é.- ip (leşker é.- ip) 448a/3

é.- ip (maḥbūs é.- ip) 446a/3,
483a/5

é.- ip (ma‘lūm é.- ip) 481a/10

é.- ip (mansıbdār é.- ip) 404a/10

é.- ip (maşlahat é.- ip) 415b/14,
439a/15, 439a/9, 440b/7, 441b/6,
446a/5, 447a/7, 448b/5, 451a/1,
456b/12

é.- ip (ma‘tūf é.- ip) 491a/10,
507a/13

é.- ip (ma‘zūl é.- ip) 433a/7,
437b/10

é.- ip (me‘mūr é.- ip) 450a/13,
490a/13

é.- ip (mesken é.- ip) 418b/11

é.- ip (meşğüllık é.- ip) 433b/4

é.- ip (meşveret é.- ip) 401a/3

é.- ip (meyl é.- ip) 455b/8

é.- ip (mu‘āteb é.- ip) 444a/2

é.- ip (muḥāṭab é.- ip) 430a/2

é.- ip (muḥkem é.- ip) 454b/13,
455a/4, 461a/14

é.- ip (muḳteżāsıça é.- ip)

480a/14, 480a/15

é.- ip (muşāḥabet é.- ip)

465b/10, 503b/13

é.- ip (muvāfaḳat é.- ip)

408a/16

é.- ip (muvāneset é.- ip) 487b/4

é.- ip (muvāneset ü muşāḥabet

é.- ip) 464a/12

é.- ip (mübārekbādılık é.- ip)

403b/5

é.- ip (mübeddel é.- ip) 483b/1

é.- ip (mühr é.- ip) 402a/14,

473b/4

é.- ip (mülāzemet é.- ip)

448a/12

é.- ip (müstemil é.- ip) 495b/1

é.- ip (müteḥalliş é.- ip)

487a/13, 496b/3, 499b/14, 500a/14

é.- ip (mütemekkin é.- ip)
462b/4

é.- ip (ölüg dék é.- ip) 469a/9

é.- ip (pāymāl é.- ip) 410b/3

é.- ip (pīškeş é.- ip) 478a/10,
480a/9

é.- ip (revān é.- ip) 435a/11

é.- ip (rıhlet é.- ip) 428a/17

é.- ip (sa'yılar é.- ip) 479b/14

é.- ip (senger é.- ip) 424b/11,
426a/12, 441b/4

é.- ip (serencāmin é.- ip)
455b/1, 467b/4

é.- ip (sergerde é.- ip) 400a/9

é.- ip (serkeşlik é.- ip) 443a/3,
443b/1

é.- ip (seyr é.- ip) 507b/14

é.- ip (seyrin é.- ip) 487b/3,
487b/5, 489b/4, 507a/12

é.- ip (Sibir é.- ip) 465b/15

é.- ip (şūretide é.- ip) 465a/11

é.- ip (şikār é.- ip) 477a/14

é.- ip (şikāyet é.- ip) 443b/3

é.- ip (şīr-i gümān é.- ip) 471a/4

é.- ip (tahkīkīn é.- ip) 509a/7

é.- ip (taḫsīm é.- ip) 424b/9,
440b/1

é.- ip (taḫsīmin é.- ip) 444b/13

é.- ip (ṭaleb é.- ip) 429a/9,
440b/10, 457b/8, 461b/2, 464b/6,
466b/14, 477b/5, 508a/6

é.- ip (tamām é.- ip) 500b/6

é.- ip (tārāc é.- ip) 441a/11,
450a/6, 475b/4, 490a/8

é.- ip (ṭayy é.- ip) 419a/7

é.- ip (ta'yīn é.- ip) 410a/1,
417b/5, 420b/1, 421a/11, 461b/4,
489a/1

é.- ip (ṭayyār é.- ip) 453b/9

é.- ip (tebessüm é.- ip) 463b/5,
480b/2

é.- ip (techīzin é.- ip) 479a/10

é.- ip (tefaḥḥuş é.- ip) 404b/4

é.- ip (tefvīz é.- ip) 485a/7

é.- ip (temāşāların é.- ip)
503b/14

é.- ip (tergīb é.- ip) 460b/7

é.- ip (terk é.- ip) 471a/8

é.- ip (terkīn é.- ip) 484a/3

é.- ip (teslīm é.- ip) 454a/5,
456b/13

é.- ip (tevaḫḫuf é.- ip) 402b/2,
421b/2, 436b/3, 443b/14, 451b/10

é.- ip (tilāvet é.- ip) 503a/14

é.- ip (tīz é.- ip) 482b/7	é.- ipdür (haber é.- ipdür)
é.- ip (töhmeler é.- ip) 465a/14	450a/5
é.- ip (tuğyān é.- ip) 489b/13	é.- ipdür (halk é.- ipdür)
é.- ip (uruş é.- ip) 452a/7,	464b/13
472a/4	é.- ipdür (işāret é.- ipdür)
é.- ip (uruşlar é.- ip) 423b/7	488a/8
é.- ip (ümīdin é.- ip) 416b/4	é.- ipdür (izhār é.- ipdür) 477a/3
é.- ip (va‘delerin é.- ip) 475b/10	é.- ipdür (serefrāz é.- ipdür)
é.- ip (vekīl é.- ip) 420b/8,	445b/4
421b/1	é.- ipdür (yörüş é.- ipdür)
é.- ip (yığnaq é.- ip) 441b/1,	448a/6
475b/2	é.- ipdürler (mülakḳab é.-
é.- ip (żabt é.- ip) 442b/13,	ipdürler) 480b/2
450b/12	é.- ipdürler (serefrāz é.-
é.- ip (zaḥmdār é.- ip) 425b/13,	ipdürler) 403b/6
452a/1	é.- erge (kitāb-ḥ‘ānlık é.- erge)
é.- ip (zamānesāzlık é.- ip)	501b/10
420a/11	é.- keli (nizām é.- keli) 430a/12
é.- ip (zindegānlık é.- ip) 479a/7	é.- kende (igelik é.- kende)
é.- ip (zīr ü zeber é.- ip) 455b/13	466a/12
é.- ip (ziyād é.- ip) 414b/4	é.- mey (cüstcūsın é.- mey)
é.- ip (ziyāretin é.- ip) 421b/2,	477b/9
487b/9	é.- mey (endīşesin é.- mey)
é.- ip (ziyāretlerin é.- ip)	445b/8
487b/11, 487b/8, 491a/7	é.- mey (harc é.- mey) 505b/5
é.- ipdür (éltmes é.- ipdür)	é.- mey (i‘tibār é.- mey)
477a/2	456a/14

454a/4	é.- mey (ḵanā‘at é.- mey)	474a/4	é.- kenleri (müretteb é.- kenleri)
	é.- mey (ḵuṣūr é.- mey) 462b/2		é.- kenleri (ẓāhir é.- kenleri)
408b/14	é.- mey (meṣhūr é.- mey)	467a/6	
	é.- ken (‘azmın é.- ken) 413b/17		é.- kenlerinin (hücüm é.- kenlerinin) 483b/9
484b/12	é.- ken (ḥizmet é.- ken) 435b/4,		é.- gü dék (muḵāvemmet é.- gü dék) 450a/1
	é.- ken (iṭā‘at é.- ken) 455a/1		é.- güm (beyān é.- güm) 492b/6
402a/14	é.- ken (peymānları é.- ken)	508b/14	é.- gümdür (āḥırığa é.- gümdür)
	é.- ken (ta‘yīn é.- ken) 422b/5		é.- ip bar- (ḥarāb é.- ip baradur)
	é.- ken (Taḥtada é.- ken) 491a/1	457a/1	
445b/8	é.- ken (yaḥşılıqları é.- ken)		é.- ip ér- (éltmes é.- ip érđi)
	é.- keni (‘azmın é.- keni) 417a/1	403a/8	
	é.- keni (hücüm é.- keni) 414b/2		é.- ip ér- (éltmesin é.- ip érđi)
405a/12	é.- keni (muṡāfaḵat é.- keni)	497a/13, 501a/11	
	é.- keni (tārāc é.- keni) 424b/1		é.- ip ér- (irsāl é.- ip érđi)
411b/5	é.- kenin (yörüş é.- kenin)	421b/8	
	é.- kendiñ (debūr-i ḥayl-i ‘uyūr é.- kendiñ) 410a/12		é.- ip ér- (ṭaleb é.- ip érđi)
403b/7	é.- kenleri (ḥān é.- kenleri)	466b/5	
			é.- ip ér- (yörüş é.- ip érđi)
		448b/8	
			é.- ip ér- (atalıḵ é.- ip érđiler)
		502a/1	
			é.- ip ér- (emr é.- ip érđiler)
		416a/16	

é.- ip ér- (emrin é.- ip érdiler)

494b/2

é.- ip ér- (mehter é.- ip érdiler)

434a/8

é.- ip ér- (ta'yīn é.- ip érdiler)

420a/10

é.- miş ér- (ta'līmini é.- miş
érse) 503b/5

é.- mişdür ér- (mülakḳab é.-
mişdür érdiler) 480a/5

é.- er ér- (istifsārın é.- er érdi)
465b/11

é.- er ér- (daḥl é.- er érdiler)
451b/4

é.- er ér- (müdāvet é.- er
érdiler) 503a/11

é.- er ér- (pāymāl é.- er érdiler)
417a/6

é.- er ér- (sa'y é.- er érdiler)
503a/9

é.- er ér- (tārāc é.- er érdiler)
468a/2

é.- er ér- (tergīb é.- er érdiler)
501b/10

é.- er ér- (tevaḳḳuf é.- er
érdiler) 472a/3

é.- er ér- (uruşlar é.- er érdiler)

404b/16

é.- er ér- (kitāb-ḥ'ānlık é.- er
érdük) 501b/7

é.- seniz ér- ('amel é.- seniz
érdi) 463b/1

é.- seler ér- (müsāhele é.- seler
érdi) 413a/8

é.- seler ér- (uruş é.- seler érdi)
460a/14

é.- güci ér- (terbiyetlerin é.-
güci érdiler) 444b/5

é.- işip ('ahd é.- işip) 462b/3

é.- ken bol- (ḥükme é.- ken
bolsa) 467a/9

é.- ken bol- (şundağ é.- ken
bolsalar) 458b/7

é.- ken érmeş ér- (ḳazā é.- ken
érmeş érdiler) 503a/11

é.- e al- (dehḳānçılık é.- e
almay) 405a/13

é.- e al- (mübāderet é.- e
algaylar) 477b/8

é.- e al- (müdāfa'a é.- e alsalar)
457a/5

é.- e al- (tar é.- e algaylar)
480a/3

490b/2	é.- e bér- ('arz é.- e bér diler)	441b/11	é.- medi (yamanlık é.- medi)
415b/13	é.- e bér- (daḥl é.- e bér diler)		é.- meḍiñizler (ḳabūl é.- meḍiñizler) 448a/13
	é.- e bér- (izḥār-ı itā'at é.- e bér diler) 460a/8		é.- mediler (daḥl é.- mediler) 445b/14
476b/5	é.- e bér- (tārāc é.- e bér diler)		é.- mediler (ḳabūl é.- mediler) 421a/10
408a/10	é.- e bér- (zāhir é.- e bér diler)		é.- megeyler (muḥālefet é.- megeyler) 440a/1
425a/10	é.- e bér- (ziyād é.- e bér di)		é.- megeyler (mübeddil é.- megeyler) 456a/15
	é.- mesdür (yamanlık é.- mesdür) 462b/14		é.- megeysizler (muḥālefet é.- megeysizler) 439b/11
442b/4	é.- meseñiz (iş é.- meseñiz)		é.- mek (iş é.- mek) 463b/9
	é.- meseler (uzakrak é.- meseler) 473a/8		é.- mek (kāmillik é.- mek) 407a/15
463b/3	é.- mes ér- (taḳdīr é.- mes ér di)		é.- mek (manşib é.- mek) 432b/8
444a/7	é.- mes ér- (aşlā é.- mes ér diler)		é.- mek (mevcūd é.- mek) 473a/7
	é.- meñ (daḥl é.- meñ) 456a/13		é.- mek (tār-mār é.- mek) 466b/8
411b/1, 436b/7	é.- meñler (daḥl é.- meñler)		é.- mek (tercüme é.- mek) 491b/2
	é.- medi (te'sīr é.- medi) 502b/2		é.- mek (terkini é.- mek) 503b/5
			é.- mek ('udūl é.- mek) 432b/1

é.- mek (uruş é.- mek) 467a/5	é.- mekke (hizmet é.- mekke)
é.- mek üçün (hâşıl é.- mek üçün) 460a/11	408a/15, 408b/11
é.- mek üçün (i'lām é.- mek üçün) 423a/17	é.- mekke (igelik é.- mekke)
é.- mek üçün (temāşāsın é.- mek üçün) 469b/14	471a/8
é.- mekni ('azm é.- mekni)	é.- mekke (müdāvā é.- mekke)
507b/12	508a/8
é.- mekni (maḥrūm é.- mekni)	é.- mekke (tārāc é.- mekke)
446a/7	482b/15
463b/14	é.- mekke (katl é.- mekke)
é.- mekni (revā é.- mekni)	é.- mekimiz (ma'lūm é.- mekimiz) 458b/9
481a/11	é.- mekçi bol- (tamām é.- mekçi boldılar) 473b/8
é.- mekni (tārāc é.- mekni)	é.- mekçi ér- (hacc é.- mekçi érdim) 421a/8
441b/1, 489b/13	é.- mekçidürler (uruş é.- mekçidürler) 452a/15
é.- mekni (zindegānlık é.- mekni) 473a/2	é.- üşkeni (muşālaḥa é.- üşkeni)
é.- mekdiñ (itā'at é.- mekdiñ)	457b/8
416b/3	
é.- mekke (dest-gīr é.- mekke)	
443b/5	
é.- mekke (du'ā'sın é.- mekke)	étdür - < ET. éttür- (EDPT, 67a)
506a/4	Yaptırmak
é.- mekke (edā' é.- mekke)	é.- di (hacc é.- di) 421b/1
503a/10	é.- ür ér- (kitābh'ānlık é.- ür érdiler) 501b/4
é.- mekke (esīr é.- mekke)	
418b/1	

étıl – < *ET. étıl-* (EDPT, 56b) Edilmek,
yapılmak

é.- di (*idhāl é.- di*) 494a/15

é.- di (*iskāṭ é.- di*) 428a/15,
503a/2

é.- di (*ta'yīn é.- di*) 508a/10

é.- gey (*müretteb é.- gey*)
505a/2

é.- gen (*bedgümānlık é.- gen*)
478a/4

é.- gen (*ṭaleb é.- gen*) 473a/5

é.- ip ér- (*hirmen é.- ip érdi*)
410b/1

é.- ip ér- (*maḡlūl u müteselsil*
é.- ip érdi) 436a/8

é.- medi (*iş é.- medi*) 423b/8

é.- megeni (*uruş é.- megeni*)
448a/7

é.- mekiniṅ (*binā é.- mekiniṅ*)
494b/1

étükçi Ayakkabıcı

é. 440a/15

eṭrāf < *Ar.* Taraflar, yanlar

e. 404a/13, 417b/13, 494a/4

e. (e.- ı cevānibiḡa) 409a/7

e. (e.- ı eknāfdın) 417b/2

e.+ ın 424b/15, 434b/5, 435a/9,

452a/13

e.+ nıṅ 411b/12

e.+ nı 441b/1, 445a/13, 452a/3,

457a/7, 467b/13, 475b/4, 482b/15

e.+ ḡa 418a/15, 418b/1, 433b/4,

472a/9

e.+ da 477a/14

e.+ daḡı 404b/13, 404b/4,

417a/14, 418b/11

e.+ dın 468b/5, 505b/1

e.+ ı 433b/13

e.+ ıḡa 404b/11, 407b/7,

415b/12, 416a/2, 417b/9, 425b/7,

451a/13, 451a/4

e.+ ıda 404b/3, 446a/4, 460b/1,

461a/11, 496b/14, 496b/15

e.+ ıdaḡı 454b/15

e.+ ıda tur- 411b/4

e.+ ıdın 451b/7

e.+ ların 476a/11

e.+ larıḡa 404a/16, 472a/8

e.+ larıda 438b/5, 457a/3

eṭvār < *Ar.* Tavırlar, davranışlar

e.+ ın 500b/13

evā'il < *Ar.* İlk zamanlar, başlangıç dönemleri

e.+ ide 403a/12, 420b/5, 421b/17, 487a/1

e.+ i érdi 433b/3, 441a/4

evāhır < *Ar.* Sonlar, son zamanlar

e. (e.- ı eyyāmıda) 420b/7

e.+ ı érdi 421b/14, 446a/14

e.+ ıda 403a/10, 418b/15, 420a/6, 424a/4

evāsıt < *Ar.* Arabî ayların onu ile yirmisi arasındaki günlerine verilen isim

e.+ ıda 403a/5, 416b/9, 424b/5, 425a/1, 427b/10

evbāş < *Ar.* Ayak takımı, serseri

e. 439b/8, 480a/4

e. bile 435a/8

e.+ ğa 432b/8

e.+ ları 403b/6, 403b/8, 408a/9, 415b/12, 434a/11, 434b/1, 434b/4, 436a/13, 437b/12, 440a/7, 476b/4, 489b/12

e.+ larıĝa 407b/4, 440a/11

e.+ larıdın 435a/6, 486b/2

e.+ lar 442a/12, 480b/1

e.+ lardın 490b/5

evkāt < *Ar.* Vakitler, zamanlar

e. 420a/11

e. (e.- ı pencgānede) 503a/10

e.+ nı 463b/8

e.+ da 421a/14

evlā < *Ar.* Daha uygun, daha iyi

e. 506b/13

e.+ dur 442b/10, 463b/8

evlād < *Ar.* Çocuklar, nesil

e. 437a/12, 502a/7

e. (e.- ı Mır'Alīdin érdi) 485a/2

e.+ ı 442b/2

e.+ ıdın 486a/8

e.+ ların 485b/4

e.+ larınıĝ 403a/16

e.+ larını 486a/15

evliyāu'llāh < *Ar.* Ermiş, aziz

e.+ nıĝ 491a/7

evşāf < *Ar.* Nitelikler, vasıflar

e.+ ı 494a/5

evvel < *Ar.* Önce, eski

e.+ in 497b/15

e.+ de 448a/13

e.+ ğı 402b/7

e.+ ğısı 428b/4, 442b/15,
447a/9, 486b/13, 487a/3, 488a/2,
489b/9, 497b/11, 503a/4

e.+ ini 461b/9

e.+ ide 417b/16, 509b/6

evvelīn < *Ar.* Evvelkiler

e. 499a/7

ey Ey, seslenme edatı

e. 401a/9, 428b/13, 459a/3,
462b/13, 482a/3, 482b/2, 487a/15,
499b/3, 500a/3, 500a/8, 506a/8

eyā < *Ar.* Ey!, hey!

e. 430a/4

eyle - < *ET.* edle- (EDPT, 57a)

Eylemek, yapmak, etmek

e. (du‘ā’-yı devletin e.) 500a/8

e. (hesāb e.) 482a/6

e. (şāh e.) 500b/10

e.- r (ezber e.- r) 506b/1

e.- r (revān e.- r) 499a/10

e.- r (uruş e.- r) 499a/11

e.- miş (güzergāh e.- miş)

506b/13

e.- dim (‘ayān e.- dim) 432b/10

e.- dim (beyān e.- dim) 432b/10

e.- dim (muḳaṣṣır e.- dim)

507a/2

e.- di (āġāz e.- di) 501a/15

e.- di (ḥükümṛān e.- di) 492a/14

e.- di (ḥāḷḥ e.- di) 430a/13

e.- di (münevvver e.- di) 495a/6

e.- di (nāmūrād e.- di) 431b/11

e.- di (ziyād e.- di) 431b/11

e.- gey (cer e.- gey) 506b/8

e.- sün (müdām e.- sün) 433a/5

e.- se (füzūn e.- se) 503b/8

e.- p (āṣikār e.- p) 491b/14

e.- p (‘ayān e.- p) 499a/12

e.- p (bīmer e.- p) 498b/8

e.- p (ġamīn e.- p) 500a/2

e.- p (ḥāṣār e.- p) 491b/13

e.- p (müretteb e.- p) 506b/9

e.- p (pedīdār e.- p) 492b/14

e.- p (raḡam e.- p) 500b/13	e.- mek (bī-i'tibār e.- mek)
e.- p (sa'y e.- p) 487a/15	432b/7
e.- p (ṣādmān e.- p) 491b/15	e.- mek (cevr-i zūlm e.- mek)
e.- p (ṣehzāde-i cihān e.- p)	432b/3
495a/7	e.- mek (du'ā'η e.- mek) 433a/5
e.- p (ṣi'ār e.- p) 491b/13	e.- mek (h'ār e.- mek) 432b/7
e.- p (ziyād e.- p) 500b/10	e.- mekde ('amel e.- mekde)
e.- ben (bād e.- ben) 498b/4	432b/14
e.- ben (cevr e.- ben) 500a/2	e.- meklik (vefā e.- meklik)
e.- ben (devām e.- ben) 493b/13	432a/6
e.- ben (dirāz e.- ben) 501a/14	e.- miş ér- (hākīm e.- miş érđi)
e.- ben (fikrin e.- ben) 498b/12	431a/15
e.- ben (kerīm e.- ben) 495a/11	
e.- ben (maḥşūr e.- ben)	eyvān < <i>Far.</i> Divanhane, büyük salon
498a/13	e.+ ıda 429a/8
e.- ben (meyl e.- ben) 432b/4	
e.- me ('azāb e.- me) 482b/4	eyyām < <i>Ar.</i> Günler
e.- me (ḥesāb e.- me) 482b/5	e. (e.- 1 ḥayātları) 446b/1,
e.- me (ḥiṭāb e.- me) 482b/3	503a/2
e.- me ('itāb e.- me) 482a/3	e. (e.- 1 tevakkufda) 405b/9,
e.- me (ictināb e.- me) 482a/7,	425b/5
482b/6	e.+ 1 492a/1
e.- me (kebāb e.- me) 482a/4,	e.+ ıda (evāḥır-ı e.+ ıda) 420b/7
482b/7	
e.- me (menāb e.- me) 482a/8	ezber < <i>Far.</i> Zihinde tutma, ezber
e.- me ('uḡāb e.- me) 482a/5	e. eyle- 506b/1

ezhār < *Ar.* Çiçekler

e. 498b/1

ézil - < *ET. ezil-* (EDPT, 287a) Ezilmek

é.- **ip** 411b/13, 422a/11

é.- **gen** 412a/9, 413a/14

falān < *Ar.* İsmi söylenmek istenmeyen

veya her kim olursa anlamında genel

olarak kast edilen şahıs ve şey

f.+ **dur** 493b/3

faşl < *Ar.* Bölüm, kısım

f.+ **ı** 506b/2

F

fā'ide < *Ar.* İşe yarama, yarar →

fāyide

f. 468a/15

f.+ **si** 448a/15

faẓl < *Ar.* Fazlalık, üstünlük

f. 507a/1

f. ('ilm-i f.) 500b/12

fā'iz < *Ar.* Başarılı olan, üstün gelen

f. **bol-** 420b/12

fāhiş < *Ar.* Aşırı, ölçü dışı

f. **birle** (**şikest-i f. birle**) 434a/1

f. (**şikest-i f.**) 437a/2

faķīr < *Ar.* Yoksul, zavallı

f. (f.- i **haķīr**) 446b/8

f. 403a/12, 404a/12, 433a/2,

479b/1, 494a/5, 494b/15, 495b/1,

498a/10, 500b/8, 501b/6, 502b/9,

503a/15, 504b/11, 506a/2, 506a/5,

507b/3, 508b/9, 509a/5, 509a/9

f.+ **niņ** 488a/4

f.+ **ğa** 491b/1, 499b/15

f.+ **din** 497a/13

fālīķ < *Ar.* İkiye ayıran, ikiye bölen

f.+ **i** 408a/4

fānī < *Ar.* Ölümlü, geçici

f. (**dünyā-yı f.**) 500a/3

f.+ **ğa** ('ālem-i f.+ **ğa**) 489b/8

f.+ **ğa** (**cihān-ı f.+ ğa**) 415a/12,

433b/8, 442b/14, 488b/9, 497b/10,

498a/3

f.+ **din** (**cihān-ı f.+ din**)

485b/13, 488a/1, 488a/15, 499b/6

f.+ **din** (dünyā-yı f.+ **din**)

428a/17

fāriğ < *Ar.* Rahat, huzurlu

f. **bol**- 419a/4, 473b/12

fāriğ’l-**bāl** < *Ar.* Huzurlu

f. 464a/9

fāriğ’l-**bāl**lık < *Ar.+T.* Huzurluluk

f. **bile** 452b/10, 453b/13

fāş < *Ar.* Ortaya çıkarma, ifşa etme

f. **ķıl**- 498a/14

fātiha < *Ar.* Başlangıç

f. **bér**- 457b/12, 491a/13

fātiha-h’**ān**lık < *Ar.+Far.+T.* Fatiha

okuyan

f. **üçün** 419a/9

fāyide < *Ar.* Fayda, yarar → **fā’ide**

f. 459a/15

fāzıl < *Ar.* Erdemli

f. 487a/12

febihā el-murād < *Ar.* “Muradına

erişmek ne iyi” manasında söylenen

söz.

f. 400b/17

fehvā < *Ar.* Anlam, mana

f.+ **sıça** 428a/3

fehm < *Ar.* Anlama, idrak

f. **ét**- 411a/16

felek < *Ar.* Gökyüzü, sema

f. 431b/11

f. **ķıl**- (**terk-i f. ķıldı**) 492b/7

f. (f.- i **rütbe**) 431a/11

f. (f.- i **şu‘bedebāznıñ**) 458b/1

f.+ **ke** (**terk-i f.+ ke**) 506a/12

fellās < *Ar.* Bakır para satan

f.+ **ların** 473a/13

fem < *Ar.* Ağız

f. 413a/12

fenā < *Ar.* Yokluk, yok olma

f.+ **dın** (**dār-ı f.+ dın**) 504a/5

fenn < *Ar.* Bilim, teknik

f. 500b/11

f.+ i 431b/7, 500b/11

f.+ leride (hesāb-ı f.+ leride)

446b/6

feravān < *Far.* Bol, çok

f. 404a/11

ferāġat < *Ar.* Hakkından isteyerek

vazgeçme

f. 405a/2

f. bile 433a/5

f. tap- 452b/14, 472a/8,
472b/13, 486b/9

ferāġatlık < *Ar.+T.* El çekme

f. 464a/8

f. bile 405a/13

ferāşlık < *Ar.+T.* Kelebek

f. 498b/4

ferhān < *Ar.* Sevinçli, neşeli

f. bol- (handān u f. bolup)

451a/9

fermān < *Far.* Emir, buyruk

f. 434a/10, 447a/15, 458a/12,

461a/1, 479a/13, 500b/4

f. bile 498b/8

f. bér- 508b/2

f. (f.- ı ‘ālī) 445a/7

f. (f.- ı ‘ālīleri bile) 509b/4

f. (f.- ı enfarātor birle) 446b/9

f. (f.- ı imfarātorı) 447b/10

f. (f.- ı muktezāsıça) 402a/16

f.+ ıdadurmiz (taht-ı f.+
ıdadurmiz) 463b/10

fermāndār < *Far.* Komutan, amir

f.+ ġa 416b/16

f.+ ġa birle 416b/16

fersah < *Ar.* Bir uzunluk ölçüsü birimi

f. 412a/3, 412b/5

fersahlık < *Ar.+T.* Uzaklık

f. 404b/7, 413a/1, 434a/2

f.+ ıġa 409a/11

f.+ ıda 412a/7

fersenglik < *Far.+T.* Uzunluk ölçüsü

birimi

f. 465b/8

ferş < *Ar.* Yayma, serme

f. 498b/5

fertev-ḥ̣āst < *Far.* Ateş isteyen,

kıvılcım isteyen

f. 438b/1

feryād < *Far.* Bağırma, bağırıtı

f. 499a/5

f. **ḳıl**- 429a/6, 451a/11

ferzend < *Far.* Oğul, erkek çocuk

f. 403a/17, 419b/17

fesād < *Ar.* Fenalık, kötülük

f. 403b/9, 406a/12, 407a/14,
416a/17, 425a/10, 491b/13, 493b/3,
493b/7

f.+ **nıṅ** (ehl-i f.+ **nıṅ**) 416a/1

f.+ **ı** (**müddet-i f.+ ı**) 407a/13

f.+ **larnı** 474a/12

feth < *Ar.* Açma, ele geçirme

f. **ét**- 424a/5

f. (f.- i **nuşret birle**) 437a/5

f.+ **nıṅ** 405b/3, 427b/4

f.+ **i** 460b/3

f.+ **iniṅ** 423b/9

feth-nāme < *Ar.+Far.* Fetih için yazılan

şiiir

f. **bile** 472b/10

f.+ **nıṅ** 472b/12

f.+ **ni** 472b/12

fevc < *Ar.* Bölük, takım

f. 409a/6, 423a/12, 424b/11

fevḳa'l-‘āde < *Ar.* Mükemmel

f. 491a/3

feyz < *Ar.* Bağış, ihsan, kerem

f. (**civār-ı f.**) 428b/1

f. (**mezār-ı f.**) 491a/7

f. (f. **ü şafā birle**) 498b/3

fıḳh < *Ar.* İslam hukuku

f.+ **dın** 498b/11

fırḳa < *Ar.* Askeri birlik, topluluk

f. 447b/1, 447b/2, 447b/8

fırsat < *Ar.* Bir şeyin yapılması için uygun düşen, elden kaçırılmayacak durum ve zaman

f. **ahtar**- 452a/13

f. **bér**- 508b/13

f. **tap**- 420a/13

fısk < *Ar.* Doğru yoldan sapma

f. (f.- ı **bid'atga**) 432b/3

fi'l-bedīhe < *Ar.* Başlangıç olarak

f. 482b/1

fī'l-hāl < *Ar.* Şu anda, şimdi

f. 405b/17, 406b/1, 414a/16, 435b/7, 437b/10, 439a/6, 443b/6, 445a/10, 449a/10, 457b/13, 457b/9, 461a/3, 465a/6, 466a/5, 471b/4, 471b/9, 482b/8, 483a/13, 499a/4, 505a/2, 508b/8

fiḡān < *Far.* Haykırma, feryat

f. 492b/11

fikr < *Ar.* Düşünme, düşün

f. 431b/7

f. **kıl**- 501a/6

f.+ **ni** 466b/5

f.+ **dedür** 463b/9

f.+ **i** 500a/5

f.+ **ide bol**- 414a/15

f.+ **ide ér**- 463b/14

f.+ **in eyle**- 498b/12

fikret < *Ar.* Düşünme, fikir

f. **ile** 501a/2

f.+ **ke** 498b/12

fikrī < *Ar.* Düşünce ile alakalı

f. **kıl**- 450b/9

firāk < *Ar.* Ayrılık, ayrılma

f. 492a/1

firār < *Ar.* Kaçış, kaçma

f.+ **ga** 472a/12

firdevs < *Ar.* Cennet

f.+ **ge** 498b/5

firdevs-‘āşiyān < *Ar.+Far.* Yuvası

cennet olan

f. 509a/4	fiṭrat < <i>Ar.</i> Yaratılış, mizaç
	f. 492b/15
firīb < <i>Far.</i> Aldatma	
f. 499a/12	fitret < <i>Ar.</i> Duraksama
	f. 421b/6
fīrūz < <i>Ar.</i> Muzaffer, galip	
f. 500a/10	fuḥūl < <i>Ar.</i> İleri gelenler
	f. (f.- ı cihān) 492a/9
fiṣākılık < <i>Ar.</i> Tembellik	
f. birle 479a/7	fukarā < <i>Ar.</i> Yoksullar, fakirler
	f. 404a/6, 457b/15, 490b/1,
fişeng Kurşun, cephanе	506b/11, 506b/12
f. 461b/14	f. (f.- yı kaḥt) 414b/5
f. toldur- tur- (f. toldura turğan)	f. (müşfik-i f.) 496b/5
461b/14	f.+ nıḡ 401b/4, 403b/17,
	414b/4, 474a/11
fiten < <i>Ar.</i> Fitneler	f.+ ḡa 401a/17, 401a/7
f.+ din (ehl-i f.+ din) 506b/6	f.+ sıdın 408b/7
	f.+ ları 441b/13
fitne < <i>Ar.</i> Fesat, kargaşalık	
f. 465b/2, 465b/6, 474a/11	fukarā-perverlik < <i>Ar.+Far.+T.</i>
f.+ ni 474b/11	Yoksulları gözetin
	f. 488b/6, 505a/13
fitne-engīz < <i>Ar.+Far.</i> Fitne koparan,	
fitneci	furkān < <i>Ar.</i> İyi ile kötüyü ayıran
f.+ din (rāst-ı f.+ din) 437b/1	f. (f.- ı ḥamiyyetdin) 503a/13

fuzalā' < *Ar.* Faziletli kimseler

f. 428a/9, 429b/6

f. ér- 446b/5

fülān < *Ar.* Filan, falanca

f. (ibn-i f.) 493b/3

füls < *Ar.* Para, sikke

f. üçün 493b/4

fünün < *Ar.* Fenler, teknikler

f. 500b/11

fürümāye < *Far.* Mayası bozuk, alçak

f. 444b/4

f.+ ler 444b/5

fütüvvet < *Ar.* Yiğitlik, cömertlik

f. 432a/7

füzün < *Far.* Fazla, çok

f. 495a/9

f. eyle- 503b/8

G/Ġ

ġaddārлық < *Ar.+T.* Acımasızlık

ġ. 499a/12

ġaflet < *Ar.* Dikkatsizlik, basiretsizlik

ġ. 492a/10

ġ. kél- 432a/15

ġāh < *Far.* Zaman zaman

g. 412a/6, 471a/1

ġāhā < *Far.* Zaman zaman, arasıra

g. 404b/13, 404b/15, 404b/9,
411b/13, 451b/4, 499a/10, 499a/11,
499a/12, 499a/13, 499a/9, 501b/8,
503b/13

ġalaṭ < *Ar.* Yanlış, hata

ġ. ér- 435b/2

ġālī < *Ar.* Değerinden çok daha pahalı
olan

ġ. 473a/13, 478a/12

ġ. birle 478a/11

ġ.+ leri 473b/1

ġālib < *Ar.* Üstün gelen, yenen

ġ. (ġümān-ı ġ.) 410b/10

ġ. kél- 469a/7, 476b/10

ġ. ol- 498a/14

	ğ. ér- (ķurb-ı ħussād-ı ğ. érür)
ğalle < <i>Ar.</i> Topraktan alınan ürün, zahire	432b/9
ğ.+ niğ 506a/2	ğammāzlık < <i>Ar.+T.</i> Fitnecilik
ğ.+ si 426a/9	ğ. 445b/8
ğam < <i>Ar.</i> Kaygı, tasa, keder	ğanā'im < <i>Ar.</i> Ganimetler
ğ. 431b/15, 482a/4	ğ.+ din 418b/13
ğ. birle 430a/7	
ğ. (ğ.- ı külfet) 492a/1	ğanī < <i>Ar.</i> Zengin, varlıklı
ğ. (zeng-i ğ.) 501a/4	ğ.+ din 404a/12
ğ.+ ın ol- 502b/14	ğ. bolğan ér- (ğ. bolğan érdiler)
ğ.+ lı 500a/2	475b/5
ğam-ğīn < <i>Ar.+Far.</i> Gamlı, kederli	ğānimen < <i>Ar.</i> Ganimet olarak
ğ. 498b/14	ğ. 437a/10, 476b/12
ğ. (dermānde-i ğ.) 491b/15	
ğam-ğūsār < <i>Ar.+Far.</i> Gam gideren, teselli veren	ğanīmet < <i>Ar.</i> Savaşta düşmandan elde edilen mal
ğ. bol- (yār-ı ğ. bolup) 498b/14	ğ. 493a/7
	ğ.+ din 476a/1
ğamīn < <i>Ar.+Far.</i> Gamlı, üzgün	ğarā'ibāt < <i>Ar.</i> Garip şeyler, tuhaf şeyler
ğ. 500a/3	
ğ. eyle- 500a/2	ğ.+ din 487a/9
ğammāz < <i>Ar.</i> Fitneci, arabozucu	ğaraż < <i>Ar.</i> Maksat, amaç

ğ.+ ı 467b/5

ğarb < *Ar.* Batı

ğ. 417b/17, 438a/4, 438a/7,
440a/10, 441b/3, 457a/2, 465b/7,
470a/12

ğarben < *Ar.* Batıdan

ğ. 433a/13

ğāret < *Ar.* Yağma, talan

ğ. 465b/3

ğarez < *Ar.* Kötü düşünce

ğ.+ i 443b/9

ğark < *Ar.* Batma

ğ. - 409b/15, 499b/1

ğarrā < *Ar.* Parlak, gösterişli

ğ.+ nın (şerī‘at-ı ğ.+ nın) 503a/8

ğavğā < *Far.* Kavga

ğ. 408b/6

ğ. bile 451a/13

ğ. (ğ.- yi mālākelām bile)

470b/4

ğaybdān < *Ar.+Far.* Gayb aleminde

olanı biteni bilen

ğ. (kādīr-i ğ.) 492a/6

ğāyet < *Ar.* Nihayet, son

ğ. 472a/10, 491b/5, 504b/14

ğ.+ de 443b/13, 481b/15,

481b/2, 481b/9, 491a/1, 505b/3,
506a/2, 506b/10, 508b/5

ğayr < *Ar.* Başka

ğ. 412b/4

ğ.+ nı 482a/7

ğayret < *Ar.* Çalışma, çaba

ğ. 460b/6

ğ. bile 413a/7

ğ.+ durur 432a/5

ğ. (ğ.- i tamām bile) 418b/1

ğ.+ ğa 453a/13, 469b/3

ğayretli < *Ar.+T.* Çabalı

ğ. 413b/3

ğayrihüm < *Ar.* Ve diğerleri

ğ. 415b/17, 440b/7, 451a/1

ğ. birle 489b/3, 503b/13
ğ.+ ni 424b/14, 444b/8,
456b/12, 485a/8, 489a/2
ğ.+ din 464b/11
ğ.+ lerni 507a/10

ğayūr < *Ar.* Çok gayretli, çok çalışan
ğ. 456a/13

ğazab < *Ar.* Öfke, kızgınlık
ğ. birle 478a/1
ğ. (ğ.- ı müstevlī bolup)
489b/15

ğazel < *Ar.* Türk, Fars ve Arap
edebiyatında en çok kullanılan şiir türü
ğ. 491b/8, 500a/1, 500b/1,
500b/2, 501a/1, 501a/2
ğ.+ ni 491b/6, 491b/8, 500a/1,
500a/15, 500b/5
ğ.+ leridin 500a/15
ğ.+ lerni 500b/3, 500b/4,
500b/6

gedāy < *Far.* Dilenci, fakir
g. ér- 430b/8

geh < *Far.* Bazen, arasıra
g. 430a/9, 430a/10, 430b/3,
430b/4, 430b/5, 430b/6, 430b/7,
430b/8, 430b/10, 430b/11, 430b/12,
430b/14, 431a/1, 431a/2, 431a/3,
431a/4, 431a/5, 431a/6, 431a/7, 431a/8,
431a/9, 431a/10, 431a/12, 431a/13,
431a/14, 431a/15, 431b/1, 431b/2,
431b/3, 431b/4, 431b/5, 431b/6,
431b/7, 431b/8, 431b/9, 431b/10,
431b/12, 432a/4, 443a/15, 482b/6,
495a/12, 495a/7, 499a/6, 499a/7,
499a/8

gelū < *Far.* Boğaz
g. aç- 456a/4, 458a/12, 458a/14

ger < *Far.* Eğer
g. 400b/17, 421a/5, 428b/12,
442b/5, 450a/15, 450a/6, 473a/5

gerdān < *Far.* Felek, gökyüzü
g. bile (gerdiş-i gerdūn-i g. bile)
446a/2

gerdiş < *Far.* Dönme, dönüş

g. (g.- i gerdün-i gerdān bile)

446a/2

gerdün < *Far.* Felek, gökyüzü

g. 431a/4

g. kıl- 491b/10

g. (g.- ı tüvān) 504a/3

g. (hān-ı g.- ı tüvān) 504b/2

g. (gerdiş-i g.- i gerdān bile)

446a/2

gevher-feşān < *Far.* Cevher saçan

g. 492b/10

gılme < *Ar.* Gençler, delikanlılar

g. al- 416b/11

girev < *Far.* Rehin, tutsak

g. ét- 447b/12

g. kıl- 423a/13

goft < *Far.* Söyleme

g. 494a/14

grandük < *Fr.* Çarlık Rusyasında

prenslere verilen unvan

g. bile 461b/4

gubār < *Ar.* Toz, ince toprak

g. ol- 498b/4

g. (g.- ı rāhū) 433a/2

guburnātor < *Rus.* Vali

g. 474a/2

g.+ ğa 448a/10

gunfare < *İng.* Top ateşi

g.+ leri 456b/8

gurbet < *Ar.* Gariplik, yabancılık

g.+ ğa 475a/10

gūrḥāne < *Far.* Türbe

g.+ leride 479b/7

gurre < *Ar.* Kamerî ayın ilk gecesi ve

ilk günü

g.+ side 415a/15, 416a/10,

420b/10, 420b/12, 423a/16

gurūb < *Ar.* Batış, batma

g.+ ğa 504a/1

g.+ ığa 504a/11

gūštāb < *Far.* Paylama

g. 493b/3

gūštābī < *Far.* Paylama, azarlama

g. +ğa 484b/7

gūyā < *Far.* Söyleyen, dile getiren

g. 495a/12, 506b/1

guzāt < *Ar.* Gaziler

g. 431a/7

güher < *Far.* İnci

g. 432a/1

gül < *Far.* Gül ağacının çiçeği

g. 492b/14, 492b/15, 498b/2,

503b/14

g. **bile** 493a/3

g. **dék** 506b/3

g.+ **in** 506b/7

g.+ **din** 498b/1

g.+ **ler** 493a/3, 506a/14

g.+ **lerni** 498b/1, 506a/11

gül-çehre < *Far.* Gül yüzlü

g. 498b/15

gül-deste < *Far.* Gül demeti

g.+ **ni** 508b/6

g.+ **siniḡ** 505b/12

gülistān < *Far.* Gül bahçesi

g. 493a/3

g.+ **ıḡa** 502b/9

gülnār < *Far.* Nar çiçeği

g. 457b/10

gülşen < *Far.* Gül bahçesi

g. (**seyr-i g.**) 487b/2

g.+ **ni** 498b/4

g.+ **de** 498b/2

gülşen-ara < *Far.+T.* Gül bahçesi içinde

g. 506a/10

güلزār < *Far.* Gül bahçesi, güllük

g. 500a/5, 506a/15

g.+ **dur** 493a/1

g.+ **ıḡa** (**cennet-i g.+ ıḡa**) 428a/8

gümān < *Far.* Zan, şüphe

g. **bile** 470b/2

g. ét- 439a/4

g. ét- (şîr-i g. étip) 471a/4

g. kıl- 464a/4, 466a/11

g. (g.- ı ġālib) 410b/10

g.+ ım 452b/10

g.+ ları 477b/15

g. (g.- ı enbūh) 406a/7

g. (g.- ı enbūh birle) 435a/5

g.+ ın 464b/13

g.+ ı 404b/8, 470a/3

güzergāh < *Far.* Geçit, geçiş yolu

g. eyle- 506b/13

günāh < *Far.* Suç, kabahat

g.+ ın 446a/6, 480a/10

g.+ ımız 468a/5

g.+ ımıznı 426a/16

g.+ larımız 426b/5

g.+ larımıznı 401b/14

g.+ ların 400b/13, 400b/15,
405a/16, 416b/8, 425a/11, 426b/12,
426b/2, 481a/8

güneh < *Far.* Günah

g. 492a/9

güreş Güreş

g. tutdur- 499a/6

gürūh < *Far.* Topluluk, cemaat

g. 404b/1, 406a/15, 416a/3,
418b/11, 418b/12, 418b/3, 424b/14,
425a/12, 472b/14, 474b/10

H/H/H

habek < *Far.* Sıkılma, bunalma

h. 417a/14

haber < *Ar.* Haber

h. 400b/2, 403a/15, 403b/1,
418a/5, 434a/4, 434a/8, 436b/11,
436b/2, 447a/1, 451a/6, 452a/11,
466a/4, 475b/14, 477a/15, 483b/2,
490b/6

h. al- 477b/11, 477b/13

h. bér- 407b/16, 413b/1,
477b/14, 483a/12

h. bol- 448b/4

h. ét- 450a/5

h. kél- 410b/9, 444b/6

h. tap- 422a/13

h. bile 452b/6

h.+ ni 400b/5, 404a/17,
408b/13, 408b/14, 409b/11, 421a/1,
424b/10, 434b/5, 441b/2, 451b/14,
452b/11, 473a/4, 475a/4, 476a/2,
486b/5

h.+ in 420b/17, 424a/9,
427a/12, 451a/2, 472b/7, 483b/10

h.+ in eşit- 421b/3

h.+ in tégür- 408a/4

h.+ in 452b/8

h.+ i kél- 473b/10

h.+ lerni 426b/13

h.+ lerin 491a/1

h. almakğa 505b/1

h. tüşmiş é- 499a/4

haberçi < Ar.+T. Haberci, haber
ulaştıran

h.+ si 483b/8

haberdâr < Ar.+Far. Haberli

h. bol- 424b/6, 426a/4, 436b/2,
467b/4, 467b/7, 468a/4, 470a/7,
471b/8, 476b/8

h. bolmak üçün 422b/5

haberleş - < Ar.+T. Haberleşmek

h.- diler 483a/7

h.- ip 466b/4

hacc < Ar. Hacca gitme, hac görevini
yapma

h. 420b/8, 479a/4, 487a/6

h. ét- 421a/16

h. étdür- 421b/1

h. étmekçi ér- 421a/8

h.+ nın (menāsik-i h.+ nın)

487b/6

h'âce < Far. Hoca, efendi

h.+ nın 485a/2

hâcet < Ar. İhtiyaç, gerek

h.+ leri 505b/2

hâcet-berâr < Ar.+Far. İhtiyacı gideren

h. 498b/9

hâcîü'l-harameyn < Ar. Mekke ve
Medineyi ziyaret eden

h. 420b/1

hadd < Ar. Sınır

h.+ ın 417b/5, 459a/9

ḥ.+ ıda 438a/3

ḥ.+ ımız 442b/1

ḥ.+ ınız 442a/15

ḥ.+ ları 477b/8

ḥ.+ larığaça 416b/10

ḥ'āhla - < *Far. +T.* İstemek

ḥ.- dılar 483b/4, 505a/6, 505b/9

ḥaddeyn < *Ar.* İki terim

ḥ. 437b/13

ḥaḳāret < *Ar.* Küçük düşürme, hakaret

ḥ.+ ler bér- 443b/4

ḥ.+ ler bérmekni 443b/2

ḥadem < *Ar.* Hizmetçiler

ḥ.+ lerdür (ehl-i ḥ.+ lerdür)

498b/9

ḥā'ile < *Ar.* Trajedi

ḥ.+ sidin 421b/5

ḥadīm < *Ar.* Köle

ḥ.+ leri 503b/12

ḥā'in < *Ar.* Hıyanet eden

ḥ.+ leri 460a/11

ḥādīs < *Ar.* Hz. Muhammed'in sözü

ḥ. 428a/8

ḥākdān < *Far.* Dünya, yeryüzü

ḥ. 495a/10

ḥādise < *Ar.* Konu, mesele

ḥ.+ lerni /14

ḥaḳīkī < *Ar.* Gerçek

ḥ. birle (çağz-ı ḥ. birle) 458b/2

ḥ'āh < *Far.* İstek

ḥ. (ḥ.- ı ḳadīm) 432a/11

ḥākīm < *Ar.* Hükmeden, egemen

ḥ. 402b/10, 417a/10, 427b/8

ḥ. bol- 425a/5

ḥ'āhiş < *Far.* İstek, dilek

ḥ.+ imiz birle 456a/12

ḥ.+ leri 475b/5, 499b/12

ḥ. ér- 419a/3, 488b/3

h. ét- 417a/11, 423b/6, 473b/14,
486a/10, 486a/11, 486a/9, 486b/2,
488a/12

h. (h.- i dehr) 431a/1

h.+ i 423b/5, 425a/5, 483a/4

h.+ leri 424a/6

h. eyle- ér- 431a/15

h.+ ımı 490b/9

h.+ ıda 428a/2, 443a/13,

501a/12

h.+ ımızda 459a/11

h.+ ları bol- 490b/2

h.+ ların 490b/7

hākřiz < *Far.* Toprak set

hākřir < *Ar.* Değersiz, önemsiz

h. 501b/7, 503a/15, 508b/9

h. (faķřir-i h.) 446b/8

h.+ ide 456b/7

hāl < *Ar.* Durum

h. 410a/7, 420b/16, 457a/10,

458b/7

h. bile 418a/15, 421a/15

h. birle 420a/11, 459b/11

h. soramak için 459b/13

h. (behr-i h.) 463b/4

h.+ da 408b/6, 411a/11,

412a/11, 429a/3, 429a/6, 430a/8,

446a/4, 452a/15, 452a/3, 452a/5,

452b/14, 461a/4, 468a/2, 469a/14,

469a/4, 469b/13, 469b/6, 469b/7,

470a/12, 470a/2, 470a/7, 470b/4,

471a/10, 471a/6, 476a/10, 504b/8

h.+ da bol- 459a/9

h.+ dın 414a/16, 414b/8,

418a/10, 422a/13, 440a/10, 449a/9,

Hākř < *Ar.* Allah, Tanrı

H. 430a/10

H. (luşf-ı H.) 430a/6

H. + nı 503b/7

H. + ğa 431a/12

H.+ ğa (eltāf-ı H.+ ğa) 506b/14

hākř < *Ar.* Pay, hisse

h. 492b/5

h. ét- 507a/3

h.+ dur 503b/9

h.+ ğa 431a/12

h.+ ı bol- 478b/2, 490b/6,

490b/8

h.+ ım 478b/3

474b/12, 479a/11, 483a/1, 483b/2,
493b/5

h.+ ı 417b/15

h.+ ı ér- 461b/10

h.+ ıda 425a/12

h.+ ıdın 432a/9

h.+ ın 420a/16

h.+ ımızda 459a/6

h.+ larıga 420a/13

hālāş < *Ar.* Kurtulma, kurtuluş

h. bol- 467b/6

hālāt < *Ar.* Haller, durumlar

h.+ dın 447a/1

h.+ ı 465b/12

h.+ ıga 495b/1

hālāyık < *Ar.* Varlıklar, bütün insanlar

h. 497a/8, 505b/9, 508a/10

halel < *Ar.* Bozukluk, bozulma

h. yet- 432b/11

hālet < *Ar.* Durum, hal

h. (h.- i maḥmaşadın) 506a/3

h.+ dın 470a/13

h.+ ide 445b/2, 445b/7

hālīfe < *Ar.* Halef, yerine geçen

h. 421a/13, 487b/4

h. üçün 421b/3

h.+ niñ 421a/13, 422a/3,

422b/1, 422b/9

h.+ dın 421a/16

hālīk < *Ar.* Uygun

h.+ ıdur 492a/15

hālķ < *Ar.* Halk, insanlar

h. 483b/1, 485a/2, 501b/14,

505a/11, 505a/14

h. ét- 464b/13

h. eyle- 430a/13

h.+ durlar 456a/13

h.+ nñ 401a/6, 505b/1

h.+ ı 400a/6, 401a/10, 405b/1,

410a/6, 416a/14, 417b/7, 418b/1,

418b/8, 424b/6, 425a/10, 427a/14,

479b/15, 501b/12

h.+ ı birle 417a/3

h.+ ınñ 402a/15, 405a/12,

414b/2, 505a/11, 505a/5

h.+ ıdın 456a/1, 464b/14

ḥalka < <i>Ar.</i> Çember, halka ḥ. 498b/10	ḥ. (āfitāb-ı ḥ.) 402b/7, 407a/7, 415b/2, 419b/5, 422b/15, 425a/6, 427b/3
ḥallāk < <i>Ar.</i> Yaratıcı, tanrı ḥ. 492a/6	ḥamiyyet < <i>Ar.</i> Şeref ve onur ḥ. 432a/7 ḥ.+ din 503a/13
ḥallık < <i>Ar.+T.</i> Durum ḥ. birle (perīṣān ḥ. birle) 405a/11	ḥamle < <i>Ar.</i> Saldırı, hamle ḥ. kıl- 406a/8, 406a/9, 435b/9, 469b/3 ḥ.+ de 453a/12 ḥ.+ ler ét- 449a/13 ḥ. kılur ér- 469a/6
ḥallī < <i>Ar.</i> Çözümü ile ilgili ḥ.+ de 446b/4	
ḥalvet < <i>Ar.</i> Bir başına kalma ḥ. bile (üns-i ḥ. bile) 433a/5	ḥān Han, hakan, hükümdar ḥ. 400a/14, 400a/4, 400a/7, 400b/1, 400b/2, 400b/4, 400b/5, 400b/6, 400b/7, 400b/9, 401a/15, 401a/2, 401a/8, 401b/10, 401b/16, 402a/17, 402a/4, 402a/6, 402b/10, 403a/14, 403a/17, 403a/3, 403b/2, 403b/5, 404a/17, 405a/16, 405a/2, 405b/1, 406b/4, 407a/14, 407b/17, 407b/8, 408b/14, 408b/5, 409a/15, 409b/11, 409b/17, 410a/8, 410b/11, 410b/16, 410b/7, 411a/12, 411a/17,
ḥamāset < <i>Ar.</i> Kahramanlık ḥ. (aḳvāl-i ḥ.- i peyvend) 403a/10	
ḥamd < <i>Ar.</i> Tanrıya teşekkür etme ḥ. 492a/5 ḥ.+ ıda 493a/4	
ḥamel < <i>Ar.</i> Koç burcu	

411a/4, 411b/16, 411b/9, 412a/12, 454b/12, 455a/5, 455b/14, 456a/7,
 412a/17, 412b/11, 412b/4, 412b/8, 456b/11, 456b/15, 457a/10, 457b/1,
 413a/2, 413b/1, 413b/16, 413b/7, 457b/8, 457b/9, 458a/4, 461a/12,
 414a/10, 414a/17, 414b/15, 414b/3, 462a/13, 462a/9, 462b/10, 462b/11,
 415a/1, 415b/13, 415b/15, 415b/2, 462b/8, 462b/9, 463a/14, 463a/2,
 416a/10, 416a/14, 416a/16, 416a/4, 463a/5, 463a/8, 463b/3, 463b/9,
 416a/8, 416b/11, 416b/14, 416b/17, 464a/10, 464b/12, 464b/2, 464b/6,
 416b/8, 417a/10, 419a/16, 419a/8, 464b/9, 465a/4, 465b/4, 466a/13,
 419b/11, 419b/17, 419b/6, 420a/14, 466b/3, 467a/12, 472b/8, 473b/12,
 421b/3, 421b/4, 422a/1, 422a/3, 473b/4, 473b/6, 474a/13, 474a/4,
 422b/10, 423a/11, 423b/10, 423b/14, 474a/5, 474b/12, 474b/14, 474b/5,
 424a/1, 424a/9, 424b/10, 424b/13, 475a/8, 477a/12, 477a/2, 477a/3,
 425a/11, 425a/13, 425a/7, 426b/13, 477a/8, 477b/14, 477b/15, 477b/4,
 427b/15, 427b/5, 427b/6, 428a/4, 477b/9, 478a/11, 478a/12, 478a/13,
 433a/15, 433a/6, 433a/8, 433b/9, 478a/5, 478a/9, 479a/11, 480a/12,
 434a/6, 434a/8, 434b/2, 434b/5, 480a/13, 480a/8, 480a/9, 480b/10,
 437a/12, 437a/4, 437b/13, 437b/5, 480b/11, 480b/2, 481a/10, 481a/3,
 437b/8, 437b/9, 439b/7, 440b/14, 481a/5, 481b/1, 482a/14, 482a/2,
 440b/15, 440b/6, 440b/8, 441a/3, 482a/8, 482b/10, 483b/10, 484a/14,
 441a/8, 441b/2, 441b/7, 442a/2, 484a/5, 484b/10, 484b/14, 484b/3,
 442a/3, 442a/6, 442a/9, 442b/10, 484b/5, 484b/7, 485a/12, 485a/14,
 442b/6, 443a/1, 443a/4, 443b/12, 485a/4, 485b/2, 487a/6, 487b/12,
 443b/15, 443b/2, 443b/5, 443b/9, 487b/13, 488a/10, 488b/1, 488b/14,
 444b/1, 444a/1, 444a/3, 444a/6, 489a/11, 489a/5, 489a/9, 489b/15,
 444b/7, 445b/5, 445b/9, 446a/5, 490a/9, 490b/15, 491a/5, 496b/4,
 446a/6, 446a/9, 448a/5, 448a/8, 498a/2, 498a/5, 499b/5, 500a/15,
 448b/3, 450b/6, 450b/7, 454b/11, 500a/9, 500b/2, 501b/3, 502a/14,

504b/14, 505a/13, 506a/3, 507a/6,
507b/1, 507b/11, 508a/1, 508a/13,
508a/4, 508b/1, 508b/15

h. (h.- 1 'ādil) 430b/9

h. (h.- 1 'ālem) 430b/14

h. (h.- 1 'ālīmekān) 431b/4

h. (h.- 1 gerdūn-ı tūvān) 504b/2

h. (h.- 1 mağfūrın) 504b/4,

504b/9

h. (h.- 1 merhūmnı) 429b/3

h. (h.- 1 şāhib-i kerem) 430b/8

h. (h.- 1 Şāhib-kıran Arslan)

430b/11

h. bol- 428b/15, 429a/3,

429a/14, 445b/2, 457b/7, 457b/10,

504a/13

h. ét- 403b/7, 427a/13, 458b/13,

475b/12

h. kıl- 462b/6

h. köter- 404a/5, 423a/3,

427a/15

h.+ nı 509a/7

h.+ ı 458b/5

h.+ ını 458a/11

h.+ ı 420a/6, 423b/16, 452a/11,

452a/15, 458a/13

h.+ ımız 451a/7

h.+ ımızdur 429a/6

h.+ ımıznı 451a/6

h.+ ımızdın 414a/4

h.+ ları 423b/1

h. bol- ér- 406b/10

hançer < Ar. Hançer, bıçak

h. 417a/12

h.+ ler 402b/12, 461b/12

handān < Far. Şen, neşeli

h. (h. u ferhān bolup) 451a/9

handek < Ar. Hendek

h. 404a/16, 416a/2

hānedān < Far. Sülale, hükümdar
sülalesi

h. (h.- 1 'ālī-şānnı) 426a/15

h.+ dın 429a/2

h.+ ıda 432b/12

hanek < Ar. Damak, tat

h. (h.- i mağlūbe boldı) 435b/9

hānkāh < Far. Tekke

h. 450b/5, 455a/2

ḥ.+ da 484b/2	ḥarāmzāde < <i>Ar.</i> Haram yiyici, ahlaksız kimse
ḥānlık Hanlık	ḥ.+ ler 457a/13
ḥ. 429a/7, 457b/12	ḥarāset < <i>Ar.</i> Çiftçilik
ḥār < <i>Far.</i> Diken	ḥ.+ iğa 403b/14, 405b/10
ḥ. 493a/3	ḥarb < <i>Ar.</i> Savaş, cenk
ḥā̃r < <i>Far.</i> Yeme, içme	ḥ. 453a/13, 467a/14
ḥ. eyle- 432b/7, 491b/13	ḥ. birle 460b/9
ḥarāb < <i>Ar.</i> Yıkık, harap	ḥ. (ālāt-ı ḥ.) 451a/12
ḥ. bile (ahvāl-ı ḥ. bile) 468b/15	ḥ.+ ge 460b/7
ḥ. birle (ahvāl-ı ḥ. birle) 436a/1, 479a/7	ḥarbiyye < <i>Ar.</i> Bir devletin askerî işleri
ḥ. étip bar- 457a/1	ḥ. (taẓmīnāt-ı ḥ. almak için) 464b/4
ḥarāc < <i>Ar.</i> Haraç vergisi	ḥ.+ niḡ (erkān-ı ḥ.+ niḡ) 470b/10
ḥ.+ ı için 424a/2	ḥarc < <i>Ar.</i> Bir iş için harcanan para, masraf
ḥarācāt < <i>Ar.</i> Haraçlar	ḥ. ét- 505b/5
ḥ.+ ı için 420b/1, 422a/7	ḥareket < <i>Ar.</i> Davranış, iş, tutum
ḥarāmī < <i>Ar.</i> Haydut, yol kesen	ḥ. ét- 467a/12, 447b/5
ḥ.+ leriniḡ 404a/12	ḥ.+ ke 442b/6

ḥarem < *Ar.* Herkesin girmesine izin
verilmeyen, saygı gösterilmesi gereken
yer

ḥ. 487b/1, 487b/3

ḥ. (ḥ.- i sarāy) 461a/13

ḥ. (ḥ.- i serādın) 416a/12

ḥ.+ ge 461a/14, 479b/6

ḥas < *Far.* Dal veya ot kırıntısı

ḥ. 493a/3

ḥ.+ dın kıl- 498b/4

ḥaseb < *Ar.* Asalet

ḥ. 503b/9

ḥaremserā < *Ar.+Far.* Harem dairesi

ḥ. 462a/5

ḥased < *Ar.* Kıskançlık, çekemezlik

ḥ. 482b/6

ḥarf < *Ar.* Dildeki sesleri gösteren ve
alfabeyi meydana getiren işaretlerden
her biri

ḥ. (ḥ.- ı cer dék) 506b/8

ḥasen < *Ar.* Güzel

ḥ. 443a/11

ḥargāh < *Far.* Büyük çadır, otağ

ḥ. 418a/14

ḥāşıl < *Ar.* Olan, meydana çıkan

ḥ. (ḥ.- ı kelām) 445b/4,

454b/15, 465b/2

ḥ. étmek üçün 460a/11

ḥ. kıl- 487a/7

ḥargeh-nişîn < *Far.* Otağda oturan

ḥ. bol- 498b/11

ḥ. kılmak 420b/8

ḥarîf < *Ar.* Sanat arkadaşı, dost

ḥ. 500b/14

ḥaste < *Far.* Hasta

ḥ. 471b/3

ḥarîş < *Ar.* İstekli, hırslı

ḥ. bol- 500a/11

ḥāşā < *Ar.* Asla, hiçbir şekilde

ḥ. 446a/9

ḥaṣem < *Ar.* Bir kimsenin yanında bulunan adamları, maiyet

ḥ. ér- 431a/8

ḥaṣmet < *Ar.* Gösterişlilik, heybet

ḥ. bile 504b/3

ḥ. birle (a'yān-ı ḥ. birle)

477a/13

ḥ. birle (şükūh-ı ḥ. birle) 491b/5

ḥ.+ niṅ (a'yān-ı ḥ.+ niṅ)

465b/13

ḥaṣmgīn < *Ar.+Far.* Öfkeli, hışımlı

ḥ. 444a/5

ḥaṭā' < *Ar.* Yanlış

ḥ. birle 482a/5

ḥ.+ dur 463a/15

ḥ.+ larımğa 509a/13

ḥaṭarlık < *Ar.+T.* Tehlike hali, güvensizlik

ḥ.+ durur 432b/6

ḥātem < *Ar.* Çok cömert

ḥ.+ durur 493a/15

ḥāṭır < *Ar.* Gönül

ḥ. (ḥ.- ı hümāyūnığa) 482a/15

ḥ. (ḥ.- ı mübārekleri boldı)

503b/3

ḥ.+ ımda 443a/14

ḥ.+ ıṅ (nefs-i ḥ.+ ıṅ) 430a/6

ḥ.+ ıda 417a/17

ḥ.+ ları bol- 495a/4

ḥ.+ larığa 482a/9

ḥāṭır < *Ar.* Gönüller

ḥ. 401b/2

ḥ. tart- 418a/8

ḥatm < *Ar.* Sona erdirme, bitirme

ḥ. (ḥ.- ı kūr'ān) 503b/4

ḥaṭṭ < *Ar.* Yazı

ḥ. 400a/12, 400a/17, 400b/3,

408a/14, 408b/16, 426a/17, 426b/4

ḥ. bér- 422a/8

ḥ. ét- 414a/1

ḥ.+ niṅ 414a/4

ḥ.+ m 400a/17, 400b/4, 400b/5,

400b/7, 426b/3

ḥ.+ ğa 413b/6, 414a/2

ḥattā < *Ar.* Bile, üstelik

ḥ. 465a/11, 497a/9, 503a/12

ḥatun < *ET.* xa:tun (EDPT,602b)

Kadın, hanımefendi

ḥ. 454a/2, 454a/6

ḥ.+ imniḡ 400b/4

ḥ.+ lar 469a/11

ḥ.+ larniḡ 469a/5

ḥavālī < *Ar.* Çevre, civar, yöre

ḥ.+ de 406a/17

ḥ.+ siḡa 407b/16

ḥavāṭır < *Ar.* Hatıralar

ḥ. tart- 470a/11

ḥāver < *Far.* Doğru

ḥ. çün (sultān-ı **ḥ. çün**) 498a/12

ḥ.+ i dék 443a/12

ḥavf < *Ar.* Korku

ḥ. 413b/17

ḥ. ét- 425a/12

ḥ.+ ḡa tüṣ- 450a/11

ḥ.+ ḡa tüṣüpdürler 445b/10

ḥavl < *Ar.* Etraf, çevre

ḥ.+ ı 479b/5, 489a/12, 497a/3, 499a/3

ḥ.+ inḡ 416a/6, 436b/8, 494a/4

ḥ.+ imı 501a/9

ḥ.+ ıḡa 414b/10, 416a/9, 479b/4

ḥ.+ ıḡe 414b/8, 457b/15

ḥ.+ ıda 446a/12

ḥ.+ ıdın 416b/14

ḥ.+ ımızga 456b/4

ḥ.+ ısı 478a/3, 501a/7

ḥ.+ ısı ér- 446a/2

ḥ.+ ısın 489a/11, 490a/8

ḥ.+ ısıniḡ 494a/15, 494a/3

ḥ.+ ısıni 478a/4

ḥ.+ ısıḡa 462a/6

ḥ.+ ısıḡe 457a/11

ḥ.+ ısıda 446a/1, 454a/15

ḥ.+ ıları 462a/10

ḥ.+ ıları ér- 479b/5

ḥ.+ ılarınḡ 416a/5, 496b/14,

497a/11

ḥ.+ ılarıḡa 403a/3, 440b/9

ḥ.+ ılarıḡe 490a/15

ḥay < *Ar.* Diri

ḥ.+ ḡa 404a/12

ḥayā' < <i>Ar.</i> Utanma duygusu	ḥ. ('amel-i ḥ.) 501a/15
ḥ. 432a/6	ḥ. (māyil-i ḥ.) 501a/13
	ḥ.+ ğa 501a/13
	ḥ.+ ğa ('amel-i ḥ.+ ğa) 497a/8
ḥayāt < <i>Ar.</i> Yaşama, hayat	
ḥ. 468b/4	ḥayrān < <i>Ar.</i> Şaşkın
ḥ.+ m 493b/12	ḥ. bol- 449b/8, 482a/1
ḥ.+ ları (eyyām-ı ḥ.+ ları)	ḥ.+ ı bol- 499a/14
446b/1, 503a/2	
ḥayl < <i>Ar.</i> At sürüsü	ḥayrāt < <i>Ar.</i> İyilikler, hayırlar
ḥ. (ḥ.- ı āffdemni) 430a/10	ḥ.+ m 502b/12
ḥ.+ dın 499a/4	ḥayr-dost < <i>Ar.+Far.</i> Hayırlı kimse
ḥ.+ i 429b/6	ḥ. 496b/5
ḥaylī < <i>Far.</i> Çok	ḥayret < <i>Ar.</i> Şaşma, şaşkınlık
ḥ. 461b/14, 472b/7, 498b/10	ḥ. bile 499a/15
ḥaylī-'uyūş < <i>Far.+Ar.</i> Oldukça bozan, oldukça mahveden	ḥayrlı < <i>Ar.+T.</i> Hayırlı
ḥ. 410a/12	ḥ. 484a/1
ḥayme < <i>Ar.</i> Çadır	ḥazār < <i>Ar.</i> Barış dönemi
ḥ. 418a/14	ḥ.+ da 400b/11
ḥayr < <i>Ar.</i> İyilik	ḥazāyin < <i>Ar.</i> Hazine
ḥ. 501a/15	ḥ. 420a/8
	ḥ.+ ğa 418b/10

h. + i 404a/7

hāzır < *Ar.* Mevcut olan, huzurda bulunan

h. bol- 461b/1, 501b/7

h. bolur ér- 499b/12

hāzırla - < *Ar.+T.* Mevcut olmak, hazırlamak

h.- makğa 483a/11

hāzin < *Ar.* Hazine bekçisi

h. + ğa 402a/15

hazın < *Ar.* Hüzünlü, kederli

h. 430a/9, 501a/4

h. bol- (zār-i h. bolup) 500a/3

h. kıl- 430a/7

hazîne < *Ar.* Hazine

h. 418a/14, 461b/5

h. + ğa 461b/5

h. + side 422a/4

h. + leriniñ 487b/4

hazm < *Ar.* Kararlılık

h. 407a/15

hazret < *Ar.* Sayın, yüce, ulu

h. 400a/8, 402b/11, 412a/11, 413a/7, 413b/2, 420b/5, 424a/1, 428a/16, 446b/2, 457b/4, 464a/6, 487a/12, 496b/3, 499b/8, 503a/7

h. bile 457b/8

h. (h.- i ‘allāme-i zamān)

446a/14

h. (h.- i ĩzid-i müte‘ālññ)

418b/10

h. (h.- i kṭb’ul-evliyā) 428a/17

h. (h.- i pādšāh-ı ‘ālīcāhññ)

508b/10

h. (h.- i Seyyid ĩsfendiyār

Muḥammed Bahadır Hāñ) 504b/2

h. (h.- i Seyyid ĩsfendiyār Töre)

490a/14, 490a/9

h. (h.- i Seyyid Muḥammed)

504b/12

h. (h.- i Seyyid Muḥammed

Bahadır Hāñññ) 407a/12

h. (h.- i Seyyid Muḥammed

Hāñ) 428a/1

h. (h.- i Seyyid Muḥammed

Raḥīm Bahadır Hāñ) 502a/12

h. (h.- i Seyyid Muḥammed Raḥīm Ḥān) 504a/5	412b/4, 412b/8, 413a/2, 413b/7, 414a/10, 414a/17, 414b/15, 414b/3,
h. (h.- i ṣehzāde) 490a/3	415a/1, 415b/13, 415b/15, 415b/2,
h. (h.- i ṣehzāde-i velī'ahd) 504a/12	416a/14, 416a/16, 416a/8, 416b/11, 416b/14, 416b/17, 416b/8, 417a/10,
h. (h.- i ṣehzāde-i zamān) 489a/14, 494b/10	419a/16, 419a/8, 419b/11, 419b/6, 421b/4, 422b/10, 423b/10, 423b/14,
h. (h.- i velī'ahd-ı devrān) 498a/8, 503a/5	424a/9, 424b/10, 424b/13, 425a/11, 425a/13, 425a/7, 427b/15, 427b/6,
h.+ niṅ 496b/13, 503a/2, 506a/5, 509a/10	433a/15, 433a/6, 433b/10, 434a/6, 434a/8, 434b/2, 434b/5, 437a/12,
h.+ ni 430a/2, 457a/13, 457b/4, 479b/15, 480a/4	437a/4, 437b/13, 437b/9, 440b/15, 440b/6, 440b/8, 441a/3, 441a/8,
h.+ ḡa 420a/16	441b/2, 442a/3, 442b/6, 443a/1,
h.+ ge 457b/3, 480b/4	443a/4, 443b/12, 443b/5, 444a/1,
h.+ din 428b/3, 446b/7, 462b/1, 497b/11, 499b/7	444b/7, 445b/9, 446a/6, 446a/9, 448a/5, 448b/3, 450b/7, 454b/12,
h.+ leri 400b/5, 400b/6, 400b/7, 400b/9, 401a/15, 401a/2, 401a/8, 401b/10, 401b/16, 402a/17, 402a/4, 403a/3, 403b/2, 403b/5, 404a/17, 405a/16, 405a/3, 405b/1, 406b/5, 407a/14, 407b/17, 407b/8, 408b/14, 408b/5, 409a/15, 409b/11, 409b/17, 410a/8, 410b/11, 410b/16, 410b/7, 411a/12, 411a/17, 411a/4, 411b/16, 411b/9, 412a/12, 412a/17, 412b/11,	455a/5, 455b/14, 456a/7, 456b/11, 456b/15, 457a/10, 457b/9, 462b/10, 462b/11, 463a/14, 463a/5, 463a/8, 463b/10, 463b/13, 463b/3, 464a/10, 464a/2, 464b/6, 464b/9, 465a/4, 465b/4, 466a/13, 467a/12, 472b/8, 473b/4, 473b/6, 474a/13, 474a/5, 474b/14, 474b/5, 475a/8, 477a/12, 477a/3, 477a/8, 477b/4, 477b/9, 478a/14, 478a/6, 479a/11, 480a/10,

480a/13, 480b/11, 480b/2, 481a/3,
481a/5, 481b/1, 482a/8, 483b/10,
484a/14, 484b/10, 484b/14, 484b/7,
485a/14, 485a/4, 485b/3, 487b/13,
488a/10, 488b/1, 488b/14, 489a/11,
489a/5, 489a/9, 490a/9, 490b/15,
491a/5, 494b/10, 496b/4, 498a/5,
500a/15, 500a/9, 500b/2, 501b/3,
504b/14, 505a/13, 507a/6, 507b/1,
507b/11, 508a/1, 508a/4, 508b/1,
508b/15

h.+ leri bile 473b/12

h.+ leri birle 487b/4

h.+ leri için 422a/3

h.+ lerinin 400a/14, 400b/2,
402a/6, 413b/16, 416a/10, 416a/4,
420a/14, 421b/3, 433a/8, 439b/7,
443b/2, 444a/3, 444a/6, 445b/5,
446a/5, 462a/10, 462a/13, 463b/10,
474a/4, 477b/15, 481a/11, 482a/2,
484b/5, 498a/2, 499b/5, 506a/3,
508a/13

h.+ lerini 400a/4, 442a/2,
442a/6, 442a/9, 444b/1, 450b/6,
454b/11, 457b/1, 457b/8, 464b/6,
484a/5, 487b/12

h.+ leriga 400a/7, 401a/9,
402b/10, 403a/15, 408b/14, 413b/1,
419b/17, 422a/2, 437b/8, 463a/2,
485a/12, 491b/7

h.+ lerige 426b/13, 427b/5,
428a/4, 434b/2, 437a/4, 440b/14,
441a/8, 441b/7, 442b/10, 445b/9,
448a/8, 451a/6, 461a/12, 462b/8,
462b/9, 463b/12, 464b/2, 466b/3,
474b/12, 477a/2, 477b/14, 477b/5,
478a/11, 478a/12, 478a/9, 479a/11,
480a/12, 480a/9, 480b/10, 482a/10,
482a/14, 482b/10, 484b/3, 489b/15,
491a/2, 492a/4, 502a/14

h.+ leride 485a/13

h.+ leridin 400b/1, 400b/4,
423a/11, 424a/1, 443b/15, 443b/9,
464b/12, 480a/8, 487a/6, 499b/13,
503a/4

hecr < *Ar.* Ayrılık

h. ér- 492b/2

hediye < *Ar.* Armağan, hediye

h. 418b/13, 461b/8

h.+ si 420b/6

hefte < *Far.* Hafta

h. 445a/7

h.+ de 473a/5, 473a/7, 501b/3,
501b/7

helāk < *Ar.* Yok etme, öldürme

h. bol- 449b/5

hem < *Far.* de, dahî, üstelik

h. 401a/14, 401a/17, 402b/1,
402b/2, 403b/17, 404a/1, 404a/6,
404a/8, 404a/9, 404b/12, 406a/16,
406a/7, 406a/9, 408a/15, 408b/7,
410b/2, 411a/2, 412b/8, 413a/14,
413a/8, 413b/9, 414b/11, 414b/12,
414b/4, 417a/10, 418a/1, 418a/12,
418a/3, 418a/6, 418b/2, 419a/15,
420b/16, 420b/6, 424a/9, 424b/2,
425a/12, 425a/13, 425b/2, 426a/8,
426b/15, 427a/1, 427b/11, 427b/12,
429b/5, 430a/2, 431b/13, 432b/15,
433a/3, 434a/11, 435a/1, 435a/4,
435b/14, 435b/9, 436a/7, 436b/12,
437a/3, 438a/12, 438a/14, 438a/15,
438a/2, 438a/3, 438a/4, 439a/7,
440a/14, 440a/6, 442b/3, 445a/13,
445a/2, 446b/6, 447a/8, 447b/14,

447b/15, 448a/1, 448a/15, 449b/9,
450b/8, 451a/11, 451a/4, 452b/10,
452b/15, 453a/13, 453b/5, 454a/4,
454a/8, 454b/1, 455a/3, 455b/11,
455b/14, 456a/1, 456a/11, 456a/12,
456a/13, 456a/2, 456b/10, 456b/7,
457a/5, 459a/14, 460b/11, 461a/5,
461a/6, 461a/7, 462a/11, 463b/13,
463b/2, 463b/6, 464a/6, 464b/11,
464b/2, 464b/3, 465a/10, 465a/11,
466a/15, 466b/10, 466b/11, 466b/12,
466b/14, 466b/5, 467b/2, 468a/14,
468b/14, 469a/5, 469a/8, 470b/12,
470b/5, 471b/1, 474a/12, 474b/3,
474b/4, 475a/6, 475b/11, 475b/4,
476b/5, 477b/9, 478a/10, 481b/14,
482a/12, 483a/12, 483b/13, 485a/10,
485b/13, 486a/14, 487a/13, 490a/4,
490b/4, 492a/12, 492a/14, 492a/4,
492a/6, 492b/1, 493a/13, 494a/1,
494b/13, 494b/2, 495a/12, 496b/15,
496b/4, 497a/8, 498a/11, 498a/13,
498b/10, 498b/3, 499a/8, 499b/14,
500a/14, 500a/9, 500b/7, 501b/10,
503a/12, 503b/10, 503b/6, 505a/15,
506a/6, 506b/11, 506b/12, 506b/13,

506b/15, 507b/11, 507b/9, 509a/10,
509a/8, 509a/9

h. bol- 451b/6

hemān < *Far.* Hemen

h. 492b/9, 498a/14

hem-ānā < *Far.* Adeta, sanki

h. 453b/10, 459a/9, 461b/7,
468b/12, 474b/5, 491a/2, 491b/9,
493a/14

hem-āvāz < *Far.* Bir ağızdan

h. bol- 458b/2

hem-dem < *Far.* Yakın arkadaş, can
dostu

h. ér- (hemrāh ve **h. érdiler**)
400b/12

heme < *Far.* Hepsi, tümü

h. 401a/2, 401b/15, 402a/12,
402a/14, 402a/3, 402a/9, 404a/5,
408b/3, 411b/10, 411b/13, 412a/10,
412a/16, 412b/14, 414b/6, 428b/13,
429a/12, 429a/6, 429a/9, 433a/1,
438a/8, 439a/10, 439a/12, 445b/1,

448a/7, 452b/11, 452b/15, 453b/5,
458b/6, 460a/2, 463a/4, 464a/8,
466a/14, 466b/11, 473b/12, 475b/9,
480a/1, 485a/10, 492b/1, 499a/2,
501b/11, 504a/14, 504a/7

h.+ ni 491a/8

h.+ ge 478a/15

h.+ si 462a/3

h.+ sin 509a/2

h.+ sige 462a/3

h.+ miz 401b/4

h.+ miz birle 439b/8

h.+ mizni 439b/1

h.+ leri 408b/4, 416b/12,
418a/8, 445a/15, 453b/6, 461b/10,
465a/7, 465a/8, 467a/4, 472b/3,
475b/5, 496b/13

h.+ lerin 411a/3, 443b/8,
468b/13, 469a/8, 470a/4, 472b/1,
478a/5, 484b/12

h.+ lerini 405a/1, 484a/1

h.+ leri 429a/5, 447a/15

hem-niṣīn < *Far.* Yakın arkadaş

h. (humā-i h.) 482a/5

hemol < *Far.+T.* Tam, tamamen

h. 400a/16, 400a/5, 401b/10,
402a/13, 408b/17, 409b/17, 411b/6,
412b/13, 412b/14, 412b/17, 413b/6,
415b/7, 416a/4, 417b/4, 424a/8,
425a/12, 440b/4, 456a/11, 456a/6,
466b/5, 469b/5, 474b/15, 475a/2,
475a/8, 477a/8, 477a/9, 478b/9,
483a/14, 491b/15

hemrāh < *Far.* Yoldaş, yol arkadaşı

h. 459a/8

h. bar- 406b/2

h. bol- 408a/5, 419b/4, 426b/10,
445a/9, 447b/14, 448a/2, 453a/3,
461b/4, 467a/15, 483b/13

h. kat- 479b/4

h. kıl- 407a/1, 419b/1, 424a/11,
444b/9, 464b/8, 489a/3

h. (h. ve hemdem érdiler)
400b/12

h.+ ları 422a/8

hemrāhlık < *Far. +T.* Yoldaşlık

h. ét- 468b/10

hemşīre < *Far.* Kız kardeş

h.+ si birle 479b/6

henüz < *Far.* Daha şimdi, yeni

h. 412b/17, 460a/2, 490b/10,
501a/12

h.+ ğaça 443b/11, 447a/6,
484a/11

h.+ geçe 424a/13

her < *Far.* Hep, bütün

h. 400b/14, 401a/13, 401b/6,
402a/11, 402b/4, 403a/17, 404a/10,
404a/15, 404a/8, 408a/9, 408b/10,
409a/9, 410a/1, 411a/2, 412b/6,
413a/12, 413b/2, 414a/8, 417b/13,
418a/2, 418b/3, 420a/11, 420b/1,
422b/4, 423a/10, 424b/2, 424b/7,
425b/11, 426a/16, 426b/14, 428a/2,
429a/14, 431b/14, 438b/6, 444a/11,
449a/5, 450a/6, 452b/11, 454a/8,
457b/3, 464a/12, 467a/9, 467b/13,
469a/15, 469b/8, 470b/1, 470b/11,
472a/2, 472b/14, 472b/2, 473b/7,
478b/2, 481a/2, 486a/11, 489b/12,
491a/11, 498b/12, 498b/13, 498b/3,
499a/1, 499a/2, 500a/11, 500b/1,
501a/13, 502b/1, 503a/13, 503b/11,
503b/9, 508b/13, 509a/12

	h.+ sı 424a/1
herās < <i>Far.</i> Korku, ürküntü	
h. 418a/7, 470a/14	hevāş < <i>Ar.</i> İleri gelenler, seçkin kişiler
h. (h.- ı müstevlî bolup) 414a/1	h. (h.- ı ‘alem) 433a/1
hergîz < <i>Far.</i> Asla, hiçbir zaman	hev1 < <i>Ar.</i> Korku
h. 439b/15	h.+ idin 424b/6
herze-vekîl < <i>Far.+Ar.</i> Zevzek, boşboğaz	heyāhūy < <i>Far.+Ar.</i> Hayhuy, gürültü
h. 437a/1	h. (h.- ı ‘acebi birle) 469a/1
	h. bile 453a/11
hesāb < <i>Ar.</i> Hesap, düşünce	heybet < <i>Ar.</i> Korku, azamet
h. (h.- ı fennleride) 446b/6	h.+ leridin 480a/1, 506b/8
h. bol- 473a/12	
h. ét- 460b/8	heybetli < <i>Ar.+T.</i> Azametli
h. eyle- 482a/6, 482b/5	h. 479b/12
h.+ da 494a/14, 503a/1	
h.+ mın (terk-i h.+ mın)	hezār-āferīn < <i>Far.</i> Bülbül yaratan
497b/15	h. 492b/12
	h. (nişār-ı h.) 492b/12
hesāret < <i>Ar.</i> Hasar, zarar	
h.+ ni 460a/12	hezīmet < <i>Ar.</i> Bozgun, yenilgi
	h. 436b/10
hevā < <i>Ar.</i> İstek, arzu	h. tap- 453b/11, 454b/7
h. 406b/12, 413a/15	h.+ ğa 400a/2, 452a/9, 483a/3
h. (h.- yi mu‘tedil) 492b/10	

h.+ ke 406a/10, 409b/13,
452b/15, 455b/7, 470a/2, 470b/15,
471a/13

hırām < *Far.* Salına salına, naz ve eda
ile yürüme

h. ét- 502b/9

hired < *Far.* Akıl

h. (h.- i kibār) 499a/2

hırfet < *Ar.* Meslek, zanaat

h. (ehl-i h.) 417b/2

hicret < *Ar.* Bir yerden başka bir yere
göç etme

h.+ niḡ 402b/6, 403a/4, 407a/6,
414b/6, 415a/17, 416a/9, 417b/6,
420b/7, 421b/13, 422b/14, 427a/4,
428a/6, 429a/10, 433a/14, 433b/7,
437a/10, 441b/11, 441b/15, 444a/3,
446a/13, 446b/15, 475a/13, 476b/12,
476b/3, 477a/11, 479b/9, 480b/7,
482b/11, 484b/1, 486b/10, 487b/11,
487b/14, 488a/13, 488b/10, 489a/12,
489a/6, 489b/12, 489b/7, 494a/2,
497a/11, 497b/13, 497b/7, 498a/4,

499b/3, 502a/13, 502a/9, 502b/6,
504a/9, 507a/5, 507b/10, 507b/2,
508a/11

hicrī < *Ar.* Hz. Muhammed'in
Mekke'den Medine'ye hicretini
başlangıç kabul eden tarih

h. 419b/10

h.+ niḡ 488b/13, 509b/5

hiç < *Far.* Asla, katiyen

h. 400b/6, 411a/16, 422a/16,
422b/3, 423b/8, 424a/13, 428a/4,
428b/12, 429a/1, 429a/4, 436b/4,
437a/12, 442b/3, 445a/3, 446a/11,
448b/4, 449b/14, 452a/3, 463b/3,
468a/11, 469b/1, 472a/10, 476a/13,
480a/2, 502b/4, 506b/6

hidemāt < *Ar.* İşler, hizmetler

h.+ dın (sāyir-i h.+ dın) 433a/9

hikmet < *Ar.* Bilgelik

h.+ de ('ilm-i h.+ de) 446b/2

h.+ idin (h.+ idin tapıp) 492b/13

hilāfet < *Ar.* Halife olma durumu

h. 421b/15

h. ét- 433b/6, 489a/8

hıl'at < Ar. Padişahlar ve vezirler tarafından birine iltifat veya mükafat olarak giydirilen kaftan

hırāmān < Far. Salınarak yürüyen

h. 506a/10

h. 417a/12

hırfeger < Ar.+Far. Sanat ehli, sanat icra eden

h.+ lar bér- 402b/12

h. 499a/3

hılāf-rāy < Ar.+Far. Karşı düşünceli, karşı fikirli

hirmen < Far. Harman

h.+ ımı 444a/7

h. bol- 469b/8

hılm < Ar. Yumuşak huyluluk

h.+ lerin 468a/13

h. 432a/6

h.+ leriğa 467b/11

h.+ lerni 410b/5

h. étıl- ér- 410b/1

himl < Ar. Yük

h'İş < Far. Kendi, kendisi

h. (h.- i tahtı üze) 498a/12

h. 487b/12

himmet < Ar. Yardım, ihsan

hiṭāb < Ar. Muhatap edinme, konuşma

h. 431b/14, 432a/4

h. eyle- 482b/3

h. bağla- 432a/1

h.+ de 431a/13

hişşe < Ar. Kısım, pay

h. 409a/10

hinnā < Far. Kına

h. (h.- yı yār) 493a/6

hiyābān < Far. İki tarafı ağaçlı yol

hırām < Far. Salınma, salınarak yürüme

h.+ da 493a/8

ẖizān < <i>Far.</i> Kalkan, sıçrayan	ẖ.+ lerige 401b/15, 494b/11, 509a/6
ẖ. 411b/13, 468b/12, 472a/15	ẖ.+ leride 444b/5, 489a/1, 489b/1
ẖizmet < <i>Far.</i> İş, vazife	ẖ.+ ler ét- 478a/10, 485a/13
ẖ. 501a/5	
ẖ. (ẖ.- i hümayūnlarında) 485a/7, 507a/9	ẖizmetkār < <i>Ar.+Far.</i> Hizmetçi
ẖ. buyur- 426a/16, 465a/3	ẖ. (ẖ.- ı kādīmīleridürmiz) 426a/15
ẖ. ét- 404a/5, 407b/7, 408a/15, 408b/11, 435b/4, 461a/15, 484b/12, 485b/3	ẖ.+ ı birle 478b/14
ẖ.+ in 491b/2	ẖ.+ ıdın érdi 400a/14
ẖ.+ in ét- 401a/1	ẖizmetkārılık < <i>Ar.+Far.+T.</i> Hizmetçilik
ẖ.+ ni 440a/6, 444b/12	ẖ. 400b/11
ẖ.+ de 480a/11, 507a/4	
ẖ.+ dedürler 498b/6	hoş < <i>Far.</i> İyi, güzel
ẖ.+ ğa 407b/7, 425b/8, 465a/1	ẖ. 446a/8, 458b/3, 472b/13, 475b/9, 481b/10, 482b/1, 487a/15, 487b/2, 489a/5
ẖ.+ ğa bar- 426b/5	ẖ. ét- 437b/2, 420a/17
ẖ.+ inĝin 482b/4	ẖ. kél- 443a/9, 456a/15, 463a/10
ẖ.+ iĝa 408a/16, 485a/6	ẖ. kıl- 443a/6
ẖ.+ ide 443b/1	ẖ.+ dur 506b/14
ẖ.+ lerim 482a/5	
ẖ.+ leri 506b/14	
ẖ.+ leriga 408b/5, 446a/5, 489a/1	
	hoş-beyān < <i>Far.+Ar.</i> Hoş sözlü

h. ér- (şā'ir-i h. érdiler) 487a/12

hoş-güvār < *Far.* Lezzetli

h. tut- (cān-ı sīrāb-ı h. tutup)

499a/1

hoş-hāl < *Far.* İyi durumda olmak

h. 476b/2

h. bol- 402a/12, 402a/3,

403a/14, 403b/4, 410a/13, 413b/3,

422b/3, 424a/2, 435b/6, 439b/6,

447b/1, 463b/11, 464a/11, 465a/8,

477a/10, 480b/6, 481a/13, 481b/2,

482b/8, 484b/10, 504a/14, 508a/10

h. ét- 484b/13, 486b/1, 491a/8

h. ol- 499a/2, 506b/12

h. (h. ve minnetdār érdiler)

491a/2

hoş-hāllık < *Far.+T.* İyi durumda

bulunma hali

h. 429b/1, 485a/11, 507a/15

h.+ lar 481b/11, 508a/1

hoşla - < *Far.+T.* Hoşlanmak,

beğenmek

h.- dılar 442b/8

hoşlan - < *Far.+T.* Hoşlanmak

h.- masmiz 429a/2

hoşlık < *Far.+T.* İyilik, hoşluk

h. 450a/10

hucelik < *Far.+T.* İşletme, iş yeri

h.+ dağı 440b/9

Hudā < *Far.* Allah

H. 431b/14, 463b/2

H.+ nıñ 401b/6

Hudāy < *Far.* Allah

H. 495a/11

H.+ nıñ 463a/15

hudūd < *Far.* Sınırlar

h.+ ı 433a/12

h.+ ığaça 434a/6

hūfnāk < *Far.* Korkma, korkunç

h. bol- 442b/9

huften < *Far.* Uyumak

h. 401b/10

ḥ.+ **din** 418a/9

ḥ. (**ṣāh-ı ḥ.**) 492a/3

ḥuldāṣiyān < *Ar.+Far.* Yuvası cennet
olan

ḥurūc < *Ar.* Çıkış

ḥ.+ **da** 505a/14

ḥ. 492b/13

ḥurūf < *Ar.* Harfler

ḥulūl < *Ar.* Bir şeyin içine girme, nüfuz
etme

ḥ. 403a/13, 479b/1

ḥ. (**ḥ.- ı rāḳımıdurmen**) 446b/8

ḥ. **ét-** 495a/12

ḥussād < *Ar.* Kıskaçlar

humā < *Far.* Devlet kuşu

ḥ. (**ḳurb-ı ḥ.- ı ḡammāz érür**)

ḥ. (**ḥ.- yı hemniṣīn**) 482a/5

432b/9

ḥumāt < *Ar.* Koruyucular

ḥuṣḳ < *Far.* Tatsız, soğuk

ḥ.+ **ıḡız** 414a/7

ḥ. (**kāfūr-i ḥ.**) 506a/12

ḥums < *Ar.* Beşte bir

ḥuzem < *Ar.* Demetler

ḥ.+ **nı** 418b/13

ḥ. 506a/11

ḥūrde < *Far.* Nükte

ḥuzūr < *Ar.* Hazır olma, bulunma

ḥ. (**ḥ.- ı naẓmıḡnı**) 492a/3

ḥ. (**ḥ.- ı vāfī's-sürürları**) 446b/4

ḥ.+ **ıḡa** 457b/7

ḥurdebīn < *Far.* İleri görüşlü

ḥücūm < *Ar.* Saldırma, saldırı

ḥ. 500a/5

ḥ. **ét-** 403b/10, 414b/7, 414b/2,

ḥürdedān < *Far.* Dikkatli, kıvrak zekalı

434a/13, 434b/4, 435b/12, 435b/9,

436b/13, 436b/9, 438a/14, 438a/7,

438a/8, 439a/6, 440a/8, 449a/13,
451a/15, 453a/14, 453b/7, 454a/1,
454a/13, 454a/6, 457b/15, 471a/11,
471b/12, 476a/10, 476a/15, 476b/4,
483b/9

h. (h.- ı tamām bile) 417a/5

hüküm < *Ar.* Hüküm, karar

h. ét- 466b/14

h. kıl- 430b/9

h.+ i é- 431a/10, 431b/9

h.+ ige 432a/8

h.+ idin 467a/10

h. ét- bol- 467a/9

hükmen < *Ar.* Hüküm vererek

h. 437a/15

hükümet < *Ar.* Hüküm sürme,
hakimiyet

h. 404a/10, 417b/4, 430b/13,
431a/3, 432b/12

h. (şāhib-i h.) 403b/11

h.+ de 430b/10

h.+ din 427a/10, 464b/4

h.+ leri (müddet-i h.+ leri)
428b/3

hükümrān < *Ar.+Far.* Hüküm süren,
hakim

h. (şeh-i h.) 430b/13

h. ér- 405b/12, 430b/4

h. eyle- 492a/14

hümā < *Far.* Devlet kuşu

h. 458b/1

hümāyūn < *Far.* Kutlu, mübarek

h.+ da (rikāb-ı h.+ da) 464b/8,
491b/3

h.+ ığa (hātır-ı h.+ ığa) 482a/15

h.+ larıga (ism-i h.+ larıga)
462a/14

h.+ larıga (meclis-i h.+ larıga)
501b/7

h.+ larıda (hizmet-i h.+ larıda)
485a/7, 507a/9

h.+ larıda (şoḥbet-i h.+ larıda)
501b/8

h.+ larıdağı (rikāb-ı h.+ larıdağı) 490b/13

hüner < *Far.* Marifet, beceri

h. 499a/7

I

hünerli < *Far.+T.* Marifetli

h. 505b/15

ıdrār'ül-müfsid < *Ar.* Bozan, bozguncu

1.+ in 410b/2

hürmet < *Ar.* Saygı

h.+ ler ét- 421a/12, 478a/13

ılğar Müfreze, ihtiyat askeri

1. 409a/7

hürrem < *Far.* Mutlu, mesut

h. 476b/2, 486a/15

ırğat – < *ET.* ırğat- (EDPT, 217b)

Hareket ettirmek

1.- ıp 458a/6

hüsrev < *Far.* Hüsrev ü Şirin

hikayesinin erkek kahramanı

h. (h.- i cem-i nāmdār) 502b/15

h. (h.- i dehr) 431b/10

h. (h.- i ma'délet-i destgāh)

430a/4

h.+ ige kél- 487b/2

ıslāh < *Ar.* Düzeltme, iyileştirme

1.+ ın ét- 509a/13

ıssıg < *ET.* ısig (EDPT,246a) Sıcak

1. bol- 413a/15

'ışk < *Ar.* Aşk

'1. (derd-i '1.) 493a/5

hüsrevāne < *Far.* Hükümdarca, padişah

gibi

h. bile ('avāṭıf-ı h. bile)

418b/16, 441b/10

h. birle ('avāṭıf-ı h. birle)

436a/4, 440a/5

h. bile ('ināyet-i h. bile)

409b/16

'ıyāl < *Ar.* Eş, zevce

'1. 414b/4, 418a/11, 420a/9,

426a/10, 454a/7, 467b/15, 468a/14,

468a/3, 468b/10, 468b/3, 472a/13,

481b/10, 483a/13, 483a/14

'1. ('1. u etfāl bile) 417b/8

'1. ('1. u etfālları bile) 468b/14

‘1.+ m (ehl-i ‘1.+ m) 479a/12	i.- di 407a/3, 419a/7, 419b/15,
‘1.+ ı (eh-i ‘1.+ ı) 478b/14	421b/4
‘1.+ mı (ehl-i ‘1.+ mı) 479a/15	i.- diler 405a/4, 407a/5,
‘1.+ ları bile (ehl-i ‘1.+ ları bile)	408a/14, 411a/13, 414b/2, 415a/14,
455a/3	415a/17, 417a/11, 417a/12, 419b/14,
‘1.+ larının (ehl-i ‘1.+ larının)	419b/7, 420a/5, 420b/10, 421b/5,
473a/12	422b/14, 423a/6, 424b/11
	i.- diler (serpāy bérp i.- diler)
ıztırāb < Ar. Eziyet, sıkıntı	400b/8
1. 500a/1	i.- sek 400b/16
1. (1.- ı tamām bile) 471a/6	i.- ip 404b/12, 411b/10, 417a/9,
1. (1.- ı tamām birle) 416b/3	419a/3
1.+ ğa tüş- 472b/7	i.- gendin 419a/15
	i.- gen 405a/6, 419b/8, 420b/15,
İ	421b/9, 424b/17
i‘ānet < Ar. Yardım	i.- ip ér- 400b/1, 419a/16,
i.+ leri bile 449b/6	420b/6, 422b/17
	i.- gen ér- 414a/10
‘ibārāt < Ar. İbareler	i.- gen ér- (tāyifesığa i.- gen
‘i. bile (revān-ı ‘i. bile) 509a/2	érkenler) 414a/3
‘ibāret < Ar. Bir şeyin aynı, başkası	iberleş – (Karşılıklı) Göndermek, sevk
‘i. 487a/10	etmek
	i.- ip 411a/14
iber – < ET. ıd-u ber- Göndermek, sevk	
etmek	ibn < Ar. Oğul

i. 403a/14, 413b/5, 415a/11,
415b/7, 419a/12, 419a/2, 420a/4,
424a/16, 424a/17, 424b/10, 425b/16,
429a/13, 433b/1, 436a/2, 437a/1,
440a/14, 442a/9, 444a/13, 444a/15,
444b/2, 446a/1, 446a/15, 455a/10,
455a/9, 478b/12, 479b/11, 484a/14,
485a/1, 485b/10, 485b/11, 485b/6,
485b/8, 486a/4, 486a/5, 486a/6,
486b/11, 487a/1, 487a/6, 488a/12,
489b/2, 497a/10, 497b/9, 498a/2,
501a/7, 502a/2, 502a/3, 502a/4, 502a/6,
502a/7

i. (i.- i fülān) 493b/3

icābet < *Ar.* Kabul etme, uyma

i. ile 495a/11

īcād < *Ar.* Yeni bir şey bulma, ortaya
koyma

ī. ét- 492a/14

icāzet < *Ar.* İzin, müsaade

i.+ in **bér-** 405a/3, 414b/1,
419a/17, 419b/16, 427b/13

ictināb < *Ar.* Kaçınma, sakınma

i. eyle- 482a/7, 482b/6

iç < *ET.* iç (EDPT, 17a) İç, içerisinde

i.+ i 461b/10, 494a/4

i.+ i **bile** 412b/1, 438b/12

i.+ i **birle** 411b/14

i.+ **ige** 440b/10, 440b/12,
454b/6, 475a/11

i.+ **ide** 405a/9, 412a/12, 412b/1,
413a/6, 417a/3, 438b/2, 450a/9,
461b/3, 469a/12, 471b/7, 476b/6,
483a/14, 484b/6, 489b/5, 506a/15,
508b/7

i.+ **ide tur-** 412b/10, 412b/14

i.+ **idin** 410b/14, 410b/9,
411b/11, 411b/17, 423a/9, 451b/11,
455b/9

i.+ **leridin** 436b/4

iç - < *ET.* iç- (EDPT, 19a) İçmek

i.- **sek** 413a/14

i.- **ip** 493a/12

i.- **kü dék** 413a/12

i.- **e durğan** 433b/13

içkeri < *ET.* içgerü (EDPT, 25b) İçeri,

içe doğru

i.+ ge 414a/14	idmān < Ar. Alışkanlık kazanmak için
ıçkü Keçi	bir şeyi birçok defa tekrarlama
i.+ lerin 468b/15	i. (i.- 1 ‘ayş-1 tarab) 432b/5
ıcre < ET. ıcre (EDPT, 30a) İçine,	ifākat < Ar. Sağlığına kavuşma,
ıçinde	iyileşme
i. (alar i.) 433a/2	i. tap- 502a/15
i. (‘ālem i.) 431a/10, 432b/13,	‘iffet < Ar. Namus, ırz
502b/11	‘i.+ durur 432a/5
i. (bezm i.) 498b/14	iftitāh < Ar. Açma, açılma
i. (cihān i.) 430a/13, 500b/12,	i.+ m 508b/9
502b/12	ig - < ET. eg- (EDPT,99b) Eğmek
i. (él i.) 495a/8, 506b/4	i.- gen 441a/6
i. (ma‘nā i.) 500a/5	ihāta < Ar. Kuşatma, sarma
i. (nizām ıcre) 430a/12	i. kıl- 476a/11
i. (ot i.) 482b/7	
i. (otu i.) 506a/10	
i. (ulus i.) 432b/7	
‘īd < Ar. Bayram	ige < ET. idi (EDPT, 41a) Sahip
‘ī. 464b/10	i. bol- 418b/10, 476b/2
idhāl < Ar. İçeri koyma, içeri sokma	i.+ lerige 439b/12, 440a/1
i. étıl- 494a/15	igelik Sahiplik, sahip olma
	i. ét- 404a/7, 453b/3, 466a/12,
	471a/8, 471a/11

iḥsān < *Ar.* Bağışlama, bağışta bulunma

i. 499a/15, 506b/15

i. (i.- 1 **kirān**) 492a/13

i. (i.- 1 **luṭfındın**) 433a/3

iḥsān-ṣi‘ār < *Ar.* İyiliği ihsan eden

i. (**ṣeh-i i.**) 498b/7

iḥtimāl < *Ar.* Mümkün olma, olasılık

i.+ i 460a/14

iḥtirām < *Ar.* Saygı, hürmet

i. (i.- 1 **mālākelām bile**) 463a/10

iḥtisāb < *Ar.* Hesap sorma

i.+ **nı** 480a/14, 480a/15

i.+ **ga** 480b/6

i.+ **da** 480b/4

iḥtişām < *Ar.* Debdebe, görkem

i. **bile (kemāl-i i. bile)** 461a/9

iḥtiyāc < *Ar.* Gerekli olan, gereği duyulan şey

i.+ **ları bol-** 505b/2

iḥtiyāt < *Ar.* Ölçülü davranma, sakınma

i. 407a/15, 410a/9

i. **bile** 509a/6

iḥbār < *Ar.* Haber verme, bildirme

i.+ 1 **uçün** 419a/6

iḥlās < *Ar.* Çok samimi bağlılık, katışıksız tam doğruluk

i. **ile** 503b/8

iḥtilāf < *Ar.* Anlaşmazlık, uyuşmazlık

i. **tüş-** 423b/3

iḥtimām < *Ar.* Özen, özenme

i. **ét-** 501a/5

iḥtitām < *Ar.* Bitme, sona erme

i. 508b/10

iḥtiyār < *Ar.* Seçme, iradesini kullanma

i. 430a/8, 458b/14

i. (**mesā’il-i i.**) 498b/11

i. (**sitem-i i.**) 430a/14

i. kalma- 414b/5	i.+ lar ét- 479a/2
i.+ ın 403b/8	i.+ lar ét- (i'zāz u i.+ lar étip)
i.+ ı ér- (şāhib-i i.+ ı érdi)	457b/3, 459a/9
406a/12	i.+ lar bile (i'zāz u i.+ lar bile)
i.+ ı birle 422b/2	463a/4
i.+ ımız 414a/6	
	iksīr < <i>Ar.</i> İksir
ikāmet < <i>Ar.</i> Bir yerde yerleşip oturma, mukim olma	i. 506b/13
i. 414a/13	iktidār < <i>Ar.</i> Kuvvet, kudret, güç
	i. 499a/7
ikbāl < <i>Ar.</i> Talih ve baht açıklığı, mutluluk	i.+ ığa (kabz-ı i.+ ığa) 414a/6
	i.+ ığa al- (kabz-ı i.+ ığa alğanı)
i. (i.- ı devlet bile) 432b/15	403b/8
i. (i.- i devlet olğay) 507a/4	
i. (şāhib-i i.) 430b/15, 431a/6	iktizā < <i>Ar.</i> Gerekme, gerektirme
	i. 432b/3
ikev < <i>ET.</i> ékkegü (EDPT, 115b) İkisi, her ikisi	i.+ sı bile 406b/12
i.+ ini 466b/2	'ilāc < <i>Ar.</i> Bir hastalığı iyileştirmeye
i.+ imiz 459a/5, 459a/6	yarayan madde, em
i.+ leri 459a/7, 481b/9	'i. kıl- 432a/8
	'i.+ ıda 428a/5
ikrām < <i>Ar.</i> Ağırılama, hürmet etme	'i.+ lar ét- 471b/5
i. (i.- ı tamām) 463a/10	
i. bile (i'zāz u i. bile) 422a/8,	ilāhī < <i>Ar.</i> "Ey benim Allah'ım"
443a/5	anlamında Allah'a hitap sözü

İ. 500b/9

i'lām < *Ar.* Bildirme, anlatma

i. (i. étmek için) 423a/17

i.+ ı için 423b/9, 427a/16,

427b/4

ile < *ET.* bile/birle (EDPT, 364b) İle,
birlikte

i. (berf i.) 506a/13

i. (encümler i.) 495a/5

i. (fikret i.) 501a/2

i. (Ḥārezm i.) 498b/5

i. (icābet i.) 495a/11

i. (ihlās i.) 503b/8

i. (kurt i.) 493a/12

i. (nīreng i.) 499a/14, 500a/4

i. ('ömr i.) 499b/3

i. ('özl i.) 500a/4

i. (söz i.) 492b/6

i. (sürür i.) 495a/6

i. (şān i. şevket olğay) 507a/4

i. (şemşād i.) 506a/10

i. (tanẓīm i.) 506b/9

i. (tavr i.) 482b/3

i. (yek i.) 493a/4

i.+ dür (luṭf i.+ dür) 506b/9

ilet Aşiretler, kabileler

i. 483a/14

i.+ ġa 483a/12

i.+ iġa 479a/7

ilgeri < *ET.* ilgerū (EDPT, 144a) İleri

i. 409b/10, 412a/1, 448a/3,

451b/11

ilgerirak Daha ileri

i. 424b/4

'ilm < *Ar.* İlim, bilgi

'i. 498b/11, 500b/11, 501b/1,

505b/14, 507a/1

'i. ('i.- i faẓl) 500b/12

'i. ('i.- i hikmetde) 446b/2

'i. ('i.- i mantıḳda) 446b/2

'i. ('i.- i naḥv) 446b/2

'i. ('i.- i şarf) 446b/2

'i.+ ler (tālīm-i 'i.+ ler) 505b/13

iltifāt < *Ar.* İlgilenme, teveccüh

i. (i.- ı şāhāne bile) 403b/5

i. ét- 500b/12

i. kıl- 406b/7

i.+ lar ét- 495a/4	i. 461b/6, 463b/10, 463b/13
iltimās < Ar. Arka çıkma, kayırma	i. (i.- 1 a‘zam) 447a/2, 447a/6, 463b/12, 464a/2
i.+ ımız 414a/5	i. (i.- 1 a‘zamnı) 447b/6, 447b/7, 448a/14, 464a/4
iltizām < Ar. Lüzumlu sayma	i. (i.- 1 a‘zamı) 507a/11, 507b/13
i. ét- 507b/12	i. (i.- 1 a‘zamğa) 446b/15
ilzām < Ar. Susturma, cevap veremez	i.+ dın 461b/8
hale gelme	i.+ 1 (fermān-ı i.+ 1) 447b/10
i. ét- 447a/9	imkān < Ar. Olanak
īmā < Ar. İşaretle anlatma, dolaylı anlatım	i.+ 1 452a/15, 466a/7
ī. 503a/12	imsāk < Ar. Sakınma, uzak durma
imām < Ar. İmam, hoca	i. (i.- 1 māl) 432b/4
i. (i. u mü’ezzinleri bile) 491a/12	imtidād < Ar. Uzama, uzunlaşma
‘imāret < Ar. Bayındırlık, şehir	i. tap- 407a/14
‘i. 428b/2	imtiḥān < Ar. Deneme, sınama
‘i.+ niḡ 416a/7	i. 477b/9
‘i.+ ġa 479b/7, 504b/12	imtişālen < Ar. Uyarak
‘i.+ de 429b/4	i. 465a/6
imfaraṭor < Lat. İmparator, hükümdar	‘inād < Ar. Israr, ayak direme

‘i. 403b/9, 424a/7, 464a/1,
491b/12, 493b/8

‘i. (ehl-i ‘i.) 400a/2, 406a/9,
409b/13

ināk Bölgede bulunan handan sonra
gelen askeri makam

i. 403a/16, 411b/7, 419a/11

i. **bol**- 486a/8

i. **ét**- 419a/12, 424a/14, 485b/7,
502a/6

‘i. **bile** (ehl-i ‘i. **bile**) 416a/17

‘i.+ **nı** 425a/10

‘i.+ **nı** (ehl-i ‘i.+ **nı**) 406a/13

‘i.+ **dın** (ehl-i ‘i.+ **dın**) 414b/10

in‘ām < *Ar.* Nimet verme, ihsan etme

i. (i.- ı **şāhāneleridin**) 429b/7

i.+ **larınız bolma**- 435b/4

‘**inān** < *Ar.* Dizgin, idare etme

‘i. **ér**- 490a/4

‘i. **ét**- (‘**aṭf**-ı ‘i. **étdiler**) 493b/10

‘i. (‘i.- ı ‘**azīmetlerin**) 491a/10

‘i.+ **ın** 414a/6

‘i.+ **ın** (**mürāca‘at**-ı ‘i.+ **ın**)

507a/13

‘**ināyet** < *Ar.* İyilik, bağış

‘i. (‘i.- i **hüsrevāne bile**)

409b/16

‘i. (‘i.- i **sübḥānī bile**) 421b/7

‘i.+ **idin** 507a/1

‘**ināyet-nāme** < *Ar.+Far.* İltifat ifade
eden mektup

‘i. 402a/1, 405a/17

‘i.+ **ni** 402a/2

‘i.+ **ler** 425a/11

indirāc < *Ar.* İçine koyma, dercetme

i.+ ı 506a/7

ini < *ET. ini* (EDPT,170a) Kardeş,
küçük kardeş

i. 401a/10

i. **bile** 499b/11

i. **dék bol**- 402a/10

i.+ **si** 406b/15, 406b/9, 424a/13

inkıyād < *Ar.* Bağlılık, boyun eğme

i. **bile** (**izḥār**-ı i. **bile**) 425b/3

i.+ **ğa** 472b/15

inkisār < *Ar.* Kırılma

i. birle (‘acz ü i. birle) 416b/4

ins < *Ar.* İnsan

i. 492b/1

insān < *Ar.* İnsan

i.+ m 492a/14

inşā’allāhü te‘ālā < *Ar.* “Yüce Allah isterse”

i. 508b/15

intihāb < *Ar.* Seçme, seçilme

i. ét- 449a/2, 468b/7

intikāl < *Ar.* Geçme, göçme

i. ét- 419b/11, 488b/8, 502a/8

i.+ m 429a/2

intikām < *Ar.* Öç alma

i. al- 464a/6, 466b/12

i.+ m 436a/13

i.+ ların 466b/9

ip < *ET.* *yıp* (EDPT,870a) İp

i.+ idin 413b/11

irāde < *Ar.* Bir şeyi yapıp yapmama hususunda karar verebilme

i.+ si 460b/4

i.+ si bile 419b/11, 462b/15

i.+ sin ét- 479a/4

‘irfān-nişān < *Ar.+Far.* Akıl gösteren

‘i. 401a/16

irsāl < *Ar.* Gönderme, yollama

i. ét- 434a/1, 468b/8, 482b/9, 490a/10

i. ét- ér- 421b/8

irtivāḥ < *Ar.* Nöbetleşe çalışma

i.+ ığa 503a/8

ışkāl < *Ar.* Ağır şeyler

i. 407b/14, 410b/13

i.+ ni 411b/10

i.+ ları bile (emvāl ve i.+ ları bile) 406a/2

iskāt < *Ar.* Susturma

i. étıl- 428a/15, 503a/2

i.+ ığa 488a/8

İslām < <i>Ar.</i> Müslümanlık	i.+ ıġa 443a/5, 459b/15, 461a/10
i. 418b/12	i.+ larıġa 463a/4, 463a/9, 479b/3, 485a/11, 489a/4, 491a/13, 491b/1, 491b/4, 507a/15, 508a/1
ism < <i>Ar.</i> Ad, isim	istilā < <i>Ar.</i> Ele geçirme, yayılma
i. (i.- i hümāyūnlarıġa) 462a/14	i. 418a/7
i. (i.- i şerīf) 506b/5	istimā' < <i>Ar.</i> Kulak verme, dinleme
i.+ i 403b/4, 493a/10	i.+ ıdm 445b/10, 451a/9, 489b/15
i.+ i birle 416a/5, 419b/17, 497a/5	istirdād < <i>Ar.</i> Geri alma
isti'ānet < <i>Ar.</i> Yardım isteme	i.+ ı 440a/3
i. 492b/3	i.+ ımı 477a/1, 480b/11
istidād < <i>Ar.</i> Yetenek, kabiliyet	iş < <i>ET.</i> i:ş (EDPT,254a) İş, davranış, hareket
i. tap- ér- 502b/3	i. 423b/8, 431b/15, 432a/13, 432a/14, 432b/6, 439a/14, 473a/6
istifsār < <i>Ar.</i> Sorma, araştırma	i. bol- 468a/15
i. ét- 401b/11	i. ét- 463b/9
i.+ ın ét- ér- 465b/11	i. étme- 442b/4
istihkām < <i>Ar.</i> Siper, savunma amacıyla yapılan yer	i. kıl- 431a/7
i. bér- 455a/5, 462b/3	i.+ niñ 401b/5, 477b/11
istikbāl < <i>Ar.</i> Karşılama, gelen bir kimseyi karşılamaya çıkma	i.+ ni 432a/2

i.+ ga 473b/1	i. ét- 488a/8
i.+ ge 401b/1, 473a/15, 477b/8	i.+ i bile 425b/11
i.+ de 477b/1	i.+ i birle 465b/4
i.+ din 432a/3	
i.+ i 416a/7, 431a/12	işit - < <i>ET. eşid-</i> (EDPT,257b) İşitmek,
i.+ i bile 452b/12	duymak (EDPT, 258)
i.+ ide 417a/14	i.- ürmiz 442a/12
i.+ lerini 491a/1	
i.+ lerige 417a/9, 464a/8	‘işret < <i>Ar. İçki içme, eğlenme</i>
i.+ leridin 473b/12	‘i. 498b/13, 499a/15
i.+ ler 401a/12	‘i. érme- 506b/4
i.+ lerni 442b/5	‘i. (‘ ayş-ı ‘i.) 406b/12
i.+ lerni 456a/14	‘i.+ ke 459a/12, 506b/2
i. bütker- al- 472a/10	
İşān < <i>Far. Şeyhler, ulema</i>	iştigāl < <i>Ar. Uğraşma, meşgul olma</i>
İ. 480b/5	i. 417b/10, 417b/11, 482b/15,
İ. bile 401b/3, 416b/9	503a/15, 506a/4
İ. birle (‘ amir-i İ. birle) 416b/6	i. tap- 453a/13
İ.+ nı 484b/9	iştihār < <i>Ar. Meşhur olma, ün kazanma</i>
İ.+ ga 401a/5, 401b/5	i. tap- 499a/14
İ.+ ları 426b/9	
İ.+ larıdın 426a/13	it Köpek
İ.+ larıdın ér- 440b/9	i. 422b/14, 454a/8, 486b/15,
	502b/7
işāret < <i>Ar. Alamet, iz</i>	
i. bile 503a/12	iṭā‘at < <i>Ar. Emre uyma, söz dinleme</i>

i. 416b/5, 472b/15	
i. ét- 400b/16, 416b/3, 453b/13, 455a/1	itmām < <i>Ar.</i> Tamamlama, bitirme
i. ét- (izhār-ı i. étdiler) 440b/15	i. 509b/8
i.+ m 408a/14	i.+ ğa 494a/3, 494b/3, 497a/13, 501a/10, 507b/10, 507b/3, 508a/4
i.+ ı bile 466b/8	i.+ ı 500b/7
i.+ ıdın 455a/3, 473a/2	
i. ét- bér- (izhār-ı i. éte bérđiler) 460a/8	ittifāk < <i>Ar.</i> Birlik olma, uzlaşma
‘itāb < <i>Ar.</i> Azarlama, paylama	i. bile 402a/12, 403b/9, 404b/2, 406b/15, 408a/13, 416a/2, 417b/13, 419a/3, 427a/14, 434a/12, 467a/4
‘i. eyle- 482a/3	i. birle 400b/10, 402a/11, 414a/1, 417a/15, 417a/8, 423a/2, 429a/6, 429a/9, 460a/13, 504a/7
i‘tibār < <i>Ar.</i> Saygı görme, saygı gösterme	i. ét- 408b/3, 414b/7, 449a/2, 453a/11, 468b/1
i. ét- 456a/14, 497b/15	i.+ ları bile 404b/9, 429a/12
i. tap- é- 430b/7	
i‘tidāl < <i>Ar.</i> Aşırı olmama, ölçülülük	ittifākā < <i>Ar.</i> Tesadüfen
i. (i.- ı emṭārdur) 506a/13	i. 413a/15
i. (i.- i ‘adlını) 498a/14	
i‘timād < <i>Ar.</i> Güven, emniyet	ittiḥād < <i>Ar.</i> Birlik, birleşme
i. ét- 410a/6	i. 492b/4
	i. dék 424a/8, 499b/10
i‘tiyān < <i>Ar.</i> Gözünü dikme	ityān < <i>Ar.</i> Getirme, getirilme
i. 495a/9	i. (i.- ı lehv u lu‘b) 432b/5

iz < *ET. i:z* (EDPT, 277a) İz, işaret

i.+ **din** 412b/12, 413b/1, 425b/4

i.+ **ige** 450b/2, 469a/14, 471a/7

i.+ **ige tüşüp** 440a/14

i.+ **ide** 501a/5, 504b/11,

506b/14

i.+ **idin** 418a/11, 436b/13,

448a/4, 492b/6

i.+ **leriga** 409b/14

i.+ **lerige** 406a/10, 451b/3,

472a/7, 476b/9

i.+ **leridin** 400a/3, 418b/2,

435a/10, 436b/6, 440a/15, 449a/10,

449b/9, 454a/13, 455b/15, 468a/4,

468b/14, 468b/9, 471a/2, 471b/6,

472a/15, 472a/2, 476b/9, 483b/15,

484a/2

i'zāz < *Ar. Ağırlama, saygı gösterme*

i. 463a/10, 479a/2

i. (i. u **ikrām bile**) 422a/8,

443a/5

i. (i. u **ikrāmlar bile**) 463a/4

i. (i. u **ikrāmlar étip**) 457b/3

i. (i. u **ikrāmlar étip**) 459a/9

izdiḥām < *Ar. Aşırı kalabalık, yığılma*

i. (i.- 1 **tamām**) 470b/4

i. (i.- 1 **tamām birle**) 404b/5,

406a/6

i. **bile** 505a/11

i. **birle** 460b/10

izdiyād < *Ar. Artma, çoğalma*

i. **tap-** 427a/4, 428a/6

i. **tap- bér-** (küdüret-i i. **tapa**

bérdi) 445a/5

izhār < *Ar. Meydana çıkarma, gösterme*

i. (i.- 1 **dostlık étip**) 427b/5

i. (i.- 1 **inḳıyād bile**) 425b/3

i. (i.- 1 **iṭā'at étdiler**) 440b/15

i. (i.- 1 **iṭā'at éte bérđiler**) 460a/8

i. (i.- 1 **vefā kılp**) 499a/1

i. **ét-** 427b/13, 477a/3

i.+ **ın ét-** 464a/11, 465a/9,

447a/2, 482a/11, 491a/4

i.+ 1 419a/5

i.+ 1 **üçün** 403a/2

īzid < *Far. Allah*

İ. (hazret-i İ.- i müte'ālın) 418b/10

k. 431b/12

k. éme- 506b/13

k.+ din 506b/13

'izz < Ar. Yücelik, ululuk

'i. ('i. ü şān érür) 493a/9

ķabīle < Ar. Boy

ķ. 405a/1

'izzet < Ar. Değer, yücelik

ķ.+ niñ 473a/10, 473a/11

'i. 421a/11, 430b/7, 432b/7,

ķ.+ leri 457b/2

478a/13

ķ.+ leriniñ 467b/10

ķ.+ leriğa 466b/13, 473a/4,

J

476b/3

jiyān < Far. Kızgın, kükremiş

ķ.+ leriğa 476b/4

j. (şīr-i j.) 493b/6

ķābiliyyet < Ar. Beceriklilik, yetenek

K/Ķ

ķ.+ i bol- 500a/11

ķabā'il < Ar. Kabileler

ķ.+ lerin 504a/8

ķ. 473a/7

ķ.+ iniñ 479a/9

ķabūl < Ar. Razı olma

ķ.+ iğa 477a/4, 477a/6

ķ. ét- 400b/3, 402a/12, 403a/9,

ķ.+ idin 466b/8

417a/10, 442b/4, 458a/10

ķ. étme- 421a/10, 448a/13

ķabāhat < Ar. Suç, kusur

ķ. ķıl- 400a/8, 400b/13,

ķ.+ ğa 439a/14

401a/15, 401a/2, 402a/1, 402b/11,

407b/8, 408b/11, 421b/13, 426a/17,

ka'be < Ar. Bütün müslümanların

426b/7, 426b/12, 437b/8, 439b/13,

kıblesi ve ziyaret yeri olan Mekke

447a/2, 453a/6, 456a/13, 459a/7,

şehrindeki mukaddes bina

462b/9, 465a/4, 483a/10

	ķ.+ m 434b/3
ķabż < <i>Ar.</i> Teslim alma, elinde tutma	
ķ. (ķ.- ı iķtidārıġa alġanı)	ķadd < <i>Ar.</i> Boy
403b/8	ķ. 482b/10
ķ. (ķ.- ı iķtidārıġa) 414a/6	
	ķadem < <i>Ar.</i> Ayak, adım
ķāç < <i>Far.</i> Keşke	ķ. ķoy- 403b/9, 424a/7, 430b/2
k. 506b/2	
	ķademġāh < <i>Ar.+Far.</i> Konak
ķaç - < <i>ET.</i> kaç- (EDPT, 589b)	ķ.+ larıdur 407b/12
Kaçmak, uzaklaşmak	
ķ.- tılar 406a/10	ķadem-rence < <i>Ar.+Far.</i> Gitme, zahmet
ķ.- ıp 402b/8, 414b/12, 418a/15,	edip gitme
420a/7, 423b/17, 423b/5, 435b/14,	ķ. ķıl- 456b/3
451a/15, 458a/4, 458b/12, 458b/5,	
459a/15, 459a/3, 467b/5, 467b/7,	ķadīm < <i>Ar.</i> Geçmiş i uzun zamana
468a/3, 471a/1, 471a/5, 471a/6,	dayanan, eski
472a/15, 475a/5, 483b/1	ķ. (ĥāh-ı ķ.) 432a/11
ķ.- maġan bol- ér- 459b/5	ķ.+ dın 403a/16, 466b/7
ķ.- maķçı bol- 470b/3	ķ.+ i (ķā'ide-i ķ.+ I) 403a/14
ķaçan < <i>ET.</i> kaçan (EDPT, 592a) Ne	ķadīmī < <i>Ar.</i> Eskiden beri var olan,
zaman, ne vakit	eski
ķ. 509a/12	ķ.+ leridürmiz (ĥızmetķār-ı ķ.+
	leridürmiz) 426a/15
ķaçu Firar	
ķ. 426a/7	

ḳadīmü'l-eyyām < *Ar.* Geçmiş günler,
eski günler

ḳ.+ dın 400b/11, 401a/10,
417a/12

ḳadīmü'l-ḥizmet < *Ar.* Eskiden beri
hizmette bulunma

ḳ. 485b/4, 486a/14

ḳādir < *Ar.* Kudret ve kuvvet sahibi

ḳ. (ḳ.- i ḡaybdān) 492a/6

ḳ. érme- 466a/9

ḳādir-endāz < *Ar.+Far.* İyi ok atan

ḳ. 411a/9

ḳadr < *Ar.* Değer, şeref, onur

ḳ. 481b/12

ḳ. (āsmān-ı ḳ.) 431a/13

kāffe < *Ar.* Bütün, tüm

k. 466a/1

kāfūr < *Ar.* Beyaz ve yarı saydam
renkli olup, mum yapımında kullanılan
kokulu bir madde

k. 492b/9

k. (ḳ.- i ḡuşk) 506a/12

kāh < *Far.* Bazı zaman

k. 465b/10

kāhil < *Ar.* Erişkin, yetişkin kimse

k. 430b/13

ḳaḥṭ < *Ar.* Kıtlık, yokluk

ḳ. (fuḳarā-yı ḳ.) 414b/5

ḳaḥṭlık < *Ar.+T.* Kıtlık yokluk

ḳ. 414b/3, 416b/3

ḳahr < *Ar.* Derin üzüntü, sıkıntı, keder

ḳ.+ ı 506b/7

ḳ.+ ıdın 431b/5

ḳahremān < *Far.* Yiğit, bahadır

ḳ. 491b/11, 493b/1

ḳā'ide < *Ar.* Kural

ḳ. (ḳ.- i ḳadīmi) 403a/14

ḳ.+ leri 403a/16

ķā'im-makām < *Ar.* Vekil olarak bir
kimsenin yerine geçen kimse,
kaymakam

ķ. ét- 459b/8, 488a/11, 489a/10

ķal - < *ET. kal-* (EDPT, 615b) Kalmak

ķ.- ur 493b/4

ķ.- ur-miz mü 453b/4

ķ.- dı 416b/1, 427a/7, 442b/15,
446a/12, 446b/7, 478b/10, 484a/14,
486b/12, 488a/2, 488b/1, 489a/9,
489b/9, 490b/11, 498b/3, 499b/2

ķ.- dı (at ķ.- dı) 501a/6

ķ.- dı (*yādgār ķ.- dı*) 428b/4,
433b/7, 487a/2, 495a/15, 497b/11,
498a/4, 499b/8, 503a/4

ķ.- dılar 413a/17, 418a/17

ķ.- ip 426a/8, 459a/6, 469a/3,
472b/4

ķ.- ip ér- 410a/15, 491b/4,
504a/11

ķ.- ġanda 504a/1

ķ.- ġan 413b/6, 426b/15,
462a/15, 462a/7, 473b/3, 483b/3

ķ.- ġan bol- 490b/9

ķ.- ġan ér- 443a/14

ķ.- ġanı 488a/4

ķ.- ġanın 410b/3

ķ.- ġanları 416a/14, 452a/14,
475a/14

ķ.- ġanlarını 413b/4

ķ.- masdur 428a/4

ķ.- masun 488a/6, 502a/10,
508b/15

ķ.- masuñ 412b/2

ķ.- madı 437a/12, 485a/1,
488b/10, 490b/8, 502a/8

ķ.- madı 414b/5

ķ.- ur ér- 491a/14

ķ.- a bér- 472a/14

ķal'a < *Ar.* Kale

ķ. 404a/16, 406a/12, 409b/17,
409b/6, 409b/7, 410a/16, 410a/6,
410a/9, 414a/14, 414a/3, 414b/13,
415b/11, 415b/14, 416a/2, 417b/17,
418a/9, 424b/15, 425b/11, 457a/2

ķ.+ nıñ 406a/13, 410a/4,
410a/6, 417b/17, 425b/14, 456b/7,
483b/3, 483b/4, 505a/8

ķ.+ mı 407a/13, 410a/3, 423a/9,
451a/10, 454a/5, 456b/8, 457a/1,
458a/13

ķ.+ ğa 410a/2, 414a/13, 418a/7,
436b/2, 437a/3, 451a/15, 456a/6,
460a/6, 483a/13, 483a/15, 483b/2,
483b/4

ķ.+ da 416a/3

ķ.+ dın 404b/13, 410a/14,
417b/8, 423b/3, 483a/12

ķ.+ sı 426a/9

ķ.+ sın 417a/6

ķ.+ sıġa 411b/6, 425a/17

ķ.+ mızġa 451a/4

ķ.+ mızda bol- 414a/6

ķ.+ ların 427b/4

ķ.+ larnıġ 486a/11

ķ.+ larnı 427b/8

ķalem < Ar. Kalem

ķ. 506a/9

ķ.+ i birle 509a/13

ķaltabān < Far. Yalancı, hilebaz

ķ. 493b/2

ķ.+ nıġ 401a/12

ķ.+ larnıġ 400a/17

ķama - Etrafını çevirmek, kuşatmak

ķ.- p 417a/6

ķ.- ğandın 476a/12

ķamal Kuşatma

ķ. bol- 454b/13

ķ.+ nı 458a/1

ķamal – Kuşatmak, etrafını çevirmek

ķ.- ıp ér- 455a/1

ķamer < Ar. Ay, mah

ķ. bol- 492b/2

ķāmet < Ar. Boy, boy bos

ķ. 504a/8

ķ. ét- 462a/12

ķ.+ iġni 506a/10

ķāmil < Ar. Tam, bütün

k. 488a/5

ķāmillık < Ar. +T. Tamlık

k. ét- 407a/15

ķāmkār < Far. Muradına ermiş, mutlu

k. 431a/3

kāmrān < *Far.* Arzusuna, muradına
ermiş

k. 431b/1, 496b/3

kān < *Far.* Cevher

k. (**baḥr-ı k.**) 493a/14

k.+ ıḡa 419b/12

kan < *ET. kan* (EDPT, 629b) Kan

k. 469b/2, 469b/5

k. (**deryā-yı k.**) 493b/7

k. **bol-** 470b/9

k. **ér-** 470b/13

k.+ ı 430b/13

kanā'at < *Ar.* Kendisine verilene razı
olma, az şeyle yetinme

k. **ét-** 454a/4

kand < *Ar.* Şeker

k. 444a/10

kanı < *ET. ka:ḡu:* (EDPT, 632b) Hani,
nerede

k. 430b/10, 430b/11, 430b/12,
430b/13, 430b/14, 430b/15, 430b/4,
430b/5, 430b/6, 430b/7, 430b/8,

430b/9, 431a/1, 431a/10, 431a/11,
431a/12, 431a/13, 431a/15, 431a/2,
431a/3, 431a/6, 431a/7, 431a/9,
431b/1, 431b/10, 431b/12, 431b/2,
431b/3, 431b/4, 431b/5, 431b/7,
431b/8, 431b/9

kaṇır - Kavramak

k.- ıp 469b/4

kapal - Kapanmak, kuşanmak,
çevrelemek

k.- ıp 405a/1

kaplan < *ET. kapla:n* (EDPT,584b)

Kaplan

k. **é-** 430b/11

kapu < *ET. kapıḡ* (EDPT,583a) Kapı,
eşik

k. 456a/5

kār < *Far.* Kazanç

k.+ dur 401b/14

k.+ larımıznı (**rāh-ı k.+**
larımıznı) 450b/9

ķara - < *ET. kara-* (EDPT, 645b)

Bakmak

ķ.- p 412a/6, 412b/3, 429a/3,
458a/6, 458b/4, 459b/5, 470a/12,
501a/15

ķ.- may 436b/13, 436b/5,
454a/2

ķ.- p turdı 469b/15

ķara < *ET. kara:* (EDPT,643b) Avam,
halktan olan

ķ. 425b/4, 470a/12, 472b/5,
476b/14, 483b/7, 506a/9

ķ.+ ların 453b/9

ķara-ķerik Seyyare askeri, başı bozuk
sipahi

ķ.+ niņ 411a/1

ķaraġ < *ET. karak* (EDPT,652a) Kol

ķ.+ ıda 414a/3

ķ.+ ıdaġı 410b/8

ķ.+ ıdın 412b/3

ķārāġāh < *Far.* Savaş esnasında
ordunun kumanda heyetleriyle birlikte
konakladığı yer

ķ. (ķ.- ı kübrāsıdın érđi) 420b/3

ķarakķı Çapulcu, talancı

ķ.+ lar 474a/13, 474a/9

ķ.+ larnıġ 486b/7

ķ.+ largā 477a/8, 479a/6

ķ.+ lardın 486b/9

ķarakķılıķ Çapulculuk

ķ. 415b/12

ķ.+ dın 480a/11

ķaraņġu < *ET. karaņġu* (EDPT, 662b)

Karanlık, gece

ķ. 418a/13

ķ. bol- 469a/4, 470a/13

ķārār < *Ar.* Bir iş veya mesele hakkında
verilen kesin hüküm

ķ. (ķ.- ı nergis) 493a/7

ķ. bér- 456b/13, 464b/5, 466a/2

ķ. bol- 412a/16, 416b/5, 433a/6

ķ. ét- 481b/7

ķ. tap- 498a/12, 508a/9

ķ. tur- 425a/12, 444b/11,
478b/7

ķ. tut- 406b/7, 412b/8, 413b/16,
416a/12, 419b/13, 429b/6, 432b/12,
433b/5, 435b/1, 438a/13, 464a/15,
464b/10, 474a/6, 478b/1, 485a/15,
489a/6, 490b/1, 491a/6, 491b/6,
504b/14, 504b/7, 504b/8, 507b/2,
508a/2

ķarārgāh < *Far.* Savaş esnasında
ordunun kumanda heyetleriyle birlikte
konakladığı yer

ķ.+ ı ér- 453a/15

ķaratayak Askeri destek grubu

ķ. bol- 435a/4, 456a/1

ķaravul < *Moğ.* Bekçi, koruyucu,
müfreze

ķ. 461b/3, 472a/8

ķ. ét- 462a/8

ķ.+ ı 470a/3

ķ.+ larnıj 472a/10

ķ.+ larıga 424a/4

ķaravullık < *Moğ.+T.* Bekçilik,
koruyuculuk

ķ.+ ıga 440a/9

ķārāz-mūde < *Far.* Deneyimli, tecrübeli

ķ. 428b/15

ķārdān *Far.* İş bilir, işten anlar

ķ. 485b/2

ķārfermāylık < *Far.+T.* İş veren,
buyuran

ķ. ét- 441b/5, 505b/15

ķarı < *ET. karı* (EDPT,644b) İhtiyar,
yaşlı

ķ. 454a/6, 467b/15, 472a/14,

501a/8, 501a/9, 501b/3

ķ.+ ga 454a/2

ķ.+ lar 468a/3

ķ.+ larnı 509a/6

ķarı - < *ET. karı-* (EDPT, 645b)

Yaşlanmak

ķ.- p ét- 505b/8

ķarıhāne < *T.+Far.* Yaşlı evi

ķ.+ leride 429b/4

ķ.+ ler 497a/7

ķarılık Yaşlılık, ihtiyarlık

ķ. 468b/9

k.+ m 424b/1, 424b/6

k.+ dın 424b/4, 426b/1

k.+ ı 424b/2

ķarındaş < *ET. karında:ş* (EDPT, 662a)

Kardeş, kardeşlik

ķ. bol- 408a/15

ķ.+ larınıñ 484a/7

ķ.+ lar birle 479b/3

ķ. bol- ér- 461a/13

kāsib < *Ar. Kazanan, elde eden*

k. 417b/2

k.+ niñ 418b/4

ķārī < *Far. Etkili, işleyen*

ķ. 501a/15

ķaşd < *Ar. Kasıt, niyet*

ķ. 424a/9

ķ. ét- 414b/8

ķ.+ ı 417a/17

ķ.+ ı birle 471b/8, 472a/9

ķarīb < *Ar. Yakın*

ķ.+ ığa 434a/3, 449a/12

ķ.+ ida 438a/5

ķ.+ ığa 409b/7, 414b/7

ķ.+ ıda bol- 457a/14

ķarşu < *ET. karşı:* (EDPT, 663b) Karşı,

öte taraf, öte yön

ķ.+ sığa 448b/13

ķ.+ larıda 470a/10

ķaşīde < *Ar. En az on beş beyitlik, aa,*

ba, ca, ... şeklinde kafiyeli övgü şiiri

ķ. 487a/14, 492a/4, 498a/10,

498a/11, 506a/6, 506a/7

ķ.+ niñ 487b/1

ķ.+ ler 429b/7

ķārvān < *Far. Kervan*

k. 424b/6

k. bol- 495a/8

k.+ nıñ 424b/8, 426b/11,

426b/15

ķaşr < *Ar. Köşk, kasır*

ķ.+ ları 407b/1

ķaşşāb < *Ar. Kasap*

ķ. 457b/12	ķ. (ķ. u esīr étdiler) 435b/13
ķaş < <i>ET. ka:ş</i> (EDPT, 669a) Kaş	ķ. (ķ. u esīr éterler) 439b/1
ķ.+ ıñmı 506a/9	ķ. (ķ. u esīr étip) 417a/4, 417b/14, 425b/6
ķat - < <i>ET. kat-</i> (EDPT, 594b)	ķ. (ķ. u tārāc étdiler) 416b/1, 450a/15
Katlamak, eklemek	ķ.+ ġa 415a/1, 420a/8
ķ.- ıp (hemrāh ķ.- ıp) 479b/4	ķ.+ ġa téğūr- 403b/15, 404a/1, 406a/11, 414b/11, 443b/8
ķat' < <i>Ar. İlerleme, yol alma</i>	ķ.+ ıġa 414b/8
ķ.+ ın ét- 422b/7	ķ.+ ıġa yet- 414b/2
ķ.+ ıdın 420b/14	ķ. ķıl- bér- 453a/12, 469a/2, 470b/15, 476a/15, 476b/10
ķatār < <i>Ar. Kervan, dizi</i>	ķ.+ ġa yet- 418a/3, 470b/8, 476b/11
ķ.+ ıda 442b/2	ķ.+ ġa yet- ér- 471a/15
ķ.+ ıda tutma- 421a/6	
ķatl < <i>Ar. Öldürme, öldürölme</i>	ķatli'āmm < <i>Ar. Öldürme, kılıçtan geçirme</i>
ķ. 404b/10	ķ. bol- 475a/13, 476b/1
ķ. bol- 414b/11, 418a/2, 449a/5, 454a/11, 454b/8, 470a/6, 474b/2	ķ. ét- 402a/11, 454a/2, 454a/7, 454b/1, 466b/9, 468a/14
ķ. ér- 431a/6	
ķ. ét- 409b/14, 435b/15, 439a/6, 440a/15, 446a/7, 449a/14, 460a/10, 468b/13, 469a/14, 480a/6, 493b/4	ķattıġ < <i>ET. katıġ</i> (EDPT, 597b) Katı, sert; çok, pek çok
ķ. ķıl- 470b/13	ķ. 409b/3, 453a/11, 479a/8, 502a/14
ķ. (ķ. u esīr boldılar) 426a/5	

	ķ. 418b/6
ķattıǵlıķ Katılık, sertlik; çokluk	
ķ. birle 473a/2	ķayal - Dönmek
	ķ.- ıp 414b/8
ķav – < ET. kavır- (EDPT, 585b)	
Kovmak, sürmek	ķayan Nere, nereye
ķ.- ıp 482a/7	ķ. 431a/5, 431a/14, 431a/4,
ķ.- maķ 400a/3	431a/8, 431b/6
	ķ.+ ğa 418a/15, 472b/2
ķavī < Ar. Güçlü, kuvvetli	
ķ. (ķ.- yi ķudret) 430a/13	ķayd < Ar. Yazıya geçirme, kaydetme
	işı
ķavla - Kovmak, kovalamak	ķ.+ ığa 487a/9, 508b/13,
ķ.- p 406a/13, 418b/2, 427a/14,	509a/12, 509a/5, 509a/9
450b/3	
	ķayğu < ET. kağğu (EDPT, 598b)
ķavm < Ar. Aynı soydan gelen, dil, töre	Kaygı, tasa, keder
ve kùltürleri ortak insan topluluğu,	ķ. sal- 499a/5
budun	
ķ.+ ı 497a/6	ķayık < ET. kayğuk (EDPT, 676b)
ķ.+ ı bol- 497a/2	Kayık, sandal
	ķ. 412a/12
ķavs < Ar. Kavis, yay	ķ. bile 413a/4
ķ.+ ığa ér- 506a/9	ķ.+ nın 412a/17
	ķ.+ largā 411b/17
ķavvamü'd-devle < Ar. Devletin	
kavimleri	ķaysı Hangi, hangisi

ķ. 411b/4, 447a/8	445a/7, 445a/9, 446b/12, 450b/10, 451b/2, 452a/2, 452a/4, 452b/13, 455b/14, 458a/15, 459a/1, 461a/2, 462b/1, 462b/4, 464a/7, 470a/8, 471b/15, 473b/13, 474a/3, 475a/11, 476b/12, 476b/3, 481a/12, 481a/2, 481a/6, 483b/14, 484b/10, 485a/14, 485a/9, 487b/12, 489b/6, 494b/15, 503b/15, 507b/15
ķayt - < <i>ET. kadīt-</i> (EDPT, 675b) Dönmek, dönüp gitmek	
ķ.- ar-men 458a/12	
ķ.- ar-miz 459b/9	
ķ.- dı 425a/5, 441b/8, 443b/7, 445a/10, 458a/12	
ķ.- duķ 504b/13	
ķ.- dılar 410a/3, 439a/7, 439a/8, 440b/2, 456a/3, 459b/9, 461a/3, 464a/14, 471b/12, 472a/11, 472a/7, 474b/12, 483b/8, 484a/4	ķ.- aban 491b/8 ķ.- ğan 414a/10, 424b/1 ķ.- ğanı 425a/10 ķ.- ğandın 414b/3 ķ.- ğanları 407a/13 ķ.- ıp ér- 427a/13, 427a/3, 427b/8, 450b/2, 453a/10, 454a/6 ķ.- mas ér- 467a/10 ķ.- ar ér- 459b/6 ķ.- a bér- 438a/11, 449b/9, 453a/1, 453a/3, 455b/8 ķ.- maķ 402b/1, 402b/2, 405a/3, 405b/2, 413b/8, 414b/1, 415a/13, 415b/9, 416b/15, 419a/17, 419a/8, 419b/16, 419b/6, 420a/1, 422a/1, 423a/5, 423b/11, 424a/10, 425a/8, 427b/15, 427b/6, 448a/15, 466b/13 ķ.- maķnı 421a/7
ķ.- tılar 410b/8, 424b/2	
ķ.- ıı 450b/8	
ķ.- ğıl 421a/4, 448a/10	
ķ.- ıp 400a/4, 402b/3, 404b/11, 405b/4, 406a/14, 406b/1, 406b/3, 406b/6, 408b/15, 409b/15, 411a/17, 411b/5, 411b/7, 412a/15, 414a/17, 416a/4, 418a/3, 419b/12, 419b/16, 420b/2, 423a/15, 423b/8, 423b/9, 424b/9, 425b/14, 427a/8, 433b/5, 434a/14, 434b/4, 435a/9, 436a/4, 437a/10, 437a/3, 437a/5, 440a/5, 440a/6, 440b/14, 441a/12, 441b/10, 445a/1, 445a/14, 445a/15, 445a/3,	

ķ.- maķġa 419b/3	ķazā < <i>Ar.</i> Kimsenin kastı olmadan ortaya çıkan, zarara ve can kaybına neden olabilen hadise
ķayta Tekrar, yeniden	ķ. étken érmes ér- 503a/11
ķ. 404b/11	
ķ.+ dın 404b/11, 437b/7	
ķaytar – < <i>ET. kaytar-</i> (EDPT,675a)	ķazdur - < <i>ET. kaztur-</i> (EDPT,681b)
Geri döndürmek, çevirmek	Kazdırmak
ķ.- duķ 414a/5	ķ.- up 406b/5, 451b/10
ķ.- dılar 405a/17, 416b/12, 419b/2, 423b/15	kāze < <i>Far.</i> Gölgelek, kulube
ķ.- ıp 408b/10, 408b/16, 442b/12, 456b/5, 481a/8	k.+ lerığa 467b/12
ķaytarıl – Geri döndürölmek, çevrölmek	ķāzī < <i>Ar.</i> Kadı
ķ.- ıp 436b/14	ķ. 456a/8
ķayu < <i>ET. ka.ŋu</i> (EDPT,632b) Hangi	ķ.+ sı 426b/9
ķ. 432b/11, 493a/9	kebāb < <i>Ar.</i> Kebap, parçalanmış et
ķaz – < <i>ET. kaz-</i> (EDPT, 680b)	k. eyleme- 482a/4, 482b/7
Kazmak	kebīr < <i>Ar.</i> Büyük, ulu
ķ.- dılar 417b/9, 476a/13	k.+ dın 491a/12
ķ.- ıp 404a/16, 416a/3, 425b/11	kecāve < <i>Far.</i> Taht-ı revan
ķ.- maķ üçün 434a/15	k.+ lerge 479a/15
	ķéç Geç, geç vakit
	k. bol- 450b/1, 471b/7, 472a/7

k.+ geçe 410a/2	k.+ ları 402b/9, 408a/13, 408b/1, 408b/9, 416b/4, 417a/15, 417a/8, 425b/2, 439a/15, 441b/6, 450b/7, 453a/4, 466a/8, 479a/13, 479a/9, 483a/7
kéçe < <i>ET. kéçe</i> (EDPT, 694b) Gece	
k. 409a/17, 418a/9, 445a/15, 455b/1, 470a/8, 472a/11, 472a/9, 483a/14, 503a/13	k.+ ları birle 449a/2
k. bol- 418a/3, 470a/5, 478a/7	k.+ ların 440b/12, 480b/14
k.+ de 418a/13, 426a/8	k.+ larığa 401a/4, 401a/6, 402b/11, 408a/5, 426b/3, 466b/13, 479a/12
k.+ si 462a/4	k.+ larıdın 407b/2, 415a/2, 418b/14, 426a/13, 426b/15, 426b/2, 426b/9, 466a/6
k.+ side 419b/5	k.+ lar 400b/10, 408b/11, 439b/6, 450b/10, 483a/10, 483b/2
kéçrak Daha geç	k.+ lar bile 414b/14
k. 411b/5	k.+ ların 404a/11
kedhūdāy < <i>Far.</i> Bir kimsenin maiyetinde olan ve onun direktifiyle çalışan kişi	k.+ larını 405a/17, 439b/2
k. ér- 431a/1	k.+ larğa 417a/11, 439b/5
kedhūdā < <i>Far.</i> Bir kimsenin maiyetinde olan ve onun direktifiyle çalışan kişi	kefen < <i>Ar.</i> Kefen
k. 401b/2	k. (k. bile) 498b/5
k.+ nı 417a/9, 423a/11	kél - < <i>ET. kel-</i> (EDPT, 715b) Gelmek
k.+ sın 402a/5	k.- ür 452b/5
k.+ mız 401b/3	k.- ürlər 453b/8, 493a/8
	k.- dim 463a/14

k.- di 403a/7, 405a/7, 406b/11,
406b/4, 407a/11, 410b/6, 412a/10,
415a/1, 415a/7, 415a/8, 415b/5,
416b/16, 419b/5, 420a/14, 422b/12,
422b/7, 423a/15, 423a/17, 423b/5,
423b/8, 424a/5, 426a/1, 427a/8,
432a/10, 432a/6, 432b/5, 434a/3,
434a/5, 434a/8, 435a/7, 435b/8,
437a/10, 438b/14, 440a/6, 440b/14,
442a/6, 442a/9, 443a/4, 444b/13,
450b/10, 451b/12, 454a/15, 460b/13,
460b/14, 461a/9, 475a/11, 475a/6,
475a/7, 483b/9, 484b/10, 490a/9,
491b/11, 491b/13, 491b/14, 491b/15,
491b/9, 492a/2, 492a/3, 494a/1,
495a/13, 499a/2

k.- di (amān k.- di) 401b/8

k.- di (cān k.- di) 491b/9

k.- di (ğaflet k.- di) 432a/15

k.- di (ğālib k.- di) 476b/10

k.- di (haber k.- di) 410b/9,
444b/6

k.- di (haberi k.- di) 473b/10

k.- di (vazīfe k.- di) 473b/8

k.- diñiz 463a/10

k.- diler 401b/10, 401b/12,
402a/4, 402b/3, 405a/8, 405b/1,

406a/14, 410a/17, 413a/16, 413b/12,
416b/10, 416b/5, 417a/8, 423a/14,
425b/1, 425b/14, 425b/2, 425b/3,
425b/6, 426a/6, 426b/11, 427a/2,
434a/13, 437a/5, 441a/12, 445a/1,
445a/15, 445a/3, 450b/15, 453b/8,
454a/1, 463a/3, 464b/1, 470a/6,
470b/5, 471b/4, 471b/8, 472b/6,
476b/15, 478a/7, 478b/3, 483a/7,
485a/10, 485a/9, 494b/15, 495a/7,
507a/14, 507b/15

k.- gey 440b/11, 475a/1,
477a/5, 480b/13

k.- geysiz 462b/2, 462b/7

k.- gil 410b/13, 458a/11,
475a/4, 477b/11

k.- iñler 401b/3, 411b/5

k.- se 400b/14, 403a/17,
413b/3, 459b/7, 500a/3

k.- señ 408a/16

k.- seler 400b/16, 467b/8

k.- sün 434b/4, 439b/4, 445a/8

k.- sünler 406b/1, 445a/9

k.- ip 400a/4, 400b/5, 401a/11,
401a/8, 402a/17, 402b/13, 402b/15,
403a/2, 405b/11, 405b/13, 406a/16,
406b/6, 407a/4, 407b/2, 408a/13,

408a/4, 408b/2, 410a/13, 411a/10,
 411a/17, 411b/7, 412b/8, 413b/1,
 413b/10, 413b/14, 413b/15, 413b/9,
 414a/13, 414a/6, 415a/16, 416a/13,
 417a/6, 417b/3, 418b/15, 419a/16,
 419b/10, 419b/12, 419b/9, 420b/17,
 422a/13, 422b/9, 423a/1, 423a/4,
 423b/13, 424b/17, 424b/6, 424b/9,
 425a/4, 425b/4, 425b/8, 426a/14,
 427b/11, 427b/14, 433b/5, 434b/4,
 434b/7, 435a/4, 435a/8, 435b/12,
 436a/11, 436b/11, 436b/3, 436b/6,
 436b/9, 438a/10, 438a/14, 438a/4,
 438b/1, 438b/4, 438b/8, 439a/7,
 439b/15, 439b/2, 439b/6, 440a/5,
 441a/8, 441b/10, 442a/2, 445a/11,
 445a/12, 445a/14, 445b/9, 447b/14,
 448a/2, 449a/11, 449b/3, 450b/11,
 450b/4, 450b/5, 451a/13, 451b/2,
 452a/2, 452a/6, 453a/12, 453a/6,
 453b/12, 454a/5, 454b/11, 454b/15,
 455a/1, 456a/3, 456a/4, 456b/3,
 456b/5, 457a/15, 457a/9, 457b/10,
 458a/3, 458b/1, 460a/15, 460a/8,
 461a/10, 461a/13, 464b/12, 465b/3,
 466a/6, 467b/10, 468a/12, 469a/1,
 469b/13, 469b/7, 470b/14, 470b/6,

471a/11, 472a/9, 474b/8, 475b/7,
 476a/10, 476a/4, 476a/6, 477a/15,
 477b/12, 478a/11, 478a/12, 478a/14,
 478a/15, 478a/7, 478b/11, 479a/7,
 480a/8, 481a/15, 481a/3, 482a/13,
 482b/14, 483b/4, 484a/4, 484a/8,
 484b/4, 485a/14, 486b/3, 486b/8,
 487b/12, 489a/5, 489b/6, 490b/7,
 491b/5, 492b/7, 498b/11, 499a/11,
 504a/7, 504b/10, 507b/1, 508a/11,
 508a/2

k.- ip ('āciz k.- ip) 468a/7

k.- ip (gālib k.- ip) 469a/7

k.- ip (selāmet k.- ip) 489a/4

k.- ip ér- 420b/6, 423b/17,
 428a/15, 449a/1, 449a/4, 459b/13,
 480a/13, 482a/9, 503a/1

k.- ip ér- (kem k.- ip érđi)
 494a/14

k.- ip ér- 402b/9, 480b/9, 484a/9

k.- ipdürmen 403a/13

k.- ipdürler 444b/7, 456a/15

k.- geç 506b/3

k.- gende 424b/5, 448a/1,
 449a/12, 449b/10, 449b/3, 471b/14,
 482a/10, 485a/10

k.- gendin 443b/8, 445a/9

k.- günçe 408b/15, 445a/8,
448b/15, 460b/12

k.- mey 443a/9

k.- gen 405a/17, 412b/1,
412b/12, 413a/2, 417a/11, 427a/4,
461a/2, 461a/9, 461b/15, 466b/12,
474a/2, 474b/5, 491a/2, 499b/1,
505a/11

k.- gendür 461b/8

k.- genin 410b/12, 482a/15

k.- genini 441b/9

k.- geni 405b/5, 451a/2

k.- geniçe 467b/8

k.- genidin 473b/11

k.- genimiz 464a/10

k.- genimizdin 467b/4

k.- genişiz 459a/11

k.- genişizni 451a/5

k.- genleri 420b/2

k.- genlerin 416b/1, 461a/1

k.- genleride 479b/1, 491a/15

k.- genler 455a/4, 474a/3

k.- ür ér- 404b/11, 406a/8,
409b/8, 413b/1, 448b/4, 451b/11,
453a/2, 454b/2, 472b/11

k.- e al- 413a/17

k.- e alma- 425a/12

k.- e bér- 449b/10, 450a/1,
452b/7, 460a/1, 460b/9

k.- e dur- 456a/2

k.- e kıl- 400b/14

k.- e tur- 417b/14, 425b/4,
454a/13

k.- e turğanı bol- 450a/14

k.- e tur- 484a/12

k.- meydur- 481a/7

k.- mesdür 452b/11

k.- mediler 450a/11

k.- meñ 451a/4

k.- mese 459b/8, 487b/2

k.- meseñiz 401b/5, 462b/5

k.- mekniñ 410b/11, 479a/12

k.- mekğa 486a/12

k.- mekimni 463b/2

k.- iş (barış k.- iş) 414a/14

k.- iş ét- (barış k.- iş étip)
414a/7

kelām < *Ar.* Söz, ifade

k. (k.- ı mecīd) 503a/13

k. (ḥāşıl-ı k.) 445b/4, 454b/15,
465b/2

kelāmu'llāh < *Ar.* Allah'ın sözü, Kuran

k. 422b/1	441a/3, 441b/14, 443a/5, 450a/10, 450a/6, 457b/8, 459a/3, 464b/15, 467b/4, 479b/4, 487b/6, 488a/11, 488b/5
kelle < <i>Far.</i> Baş, kafa	
k. 409b/16, 426a/6, 436b/10, 437a/9, 455b/4	k.- üp ér- 400a/15
k. bile 436a/4, 486b/7	k.- gen 401b/17, 421a/3, 481a/1
k.+ ni 440b/4	k.- genimiz 459a/5
k.+ sini 480a/6	k.- miş ér- 508a/7
k.+ lerin 440b/2, 441a/11	k.- e alma- (encāmğa k.- e alasmiz) 466a/10
k.+ lerini 452a/1	k.- e alma- (tākat k.- e almay) 475a/10
k.+ lerni 440b/5	k.- e alma- (tāb k.- e almay) 414b/5, 438b/5, 449b/2, 452a/9, 452b/4, 453b/11, 454b/7, 470a/1, 471a/13, 483a/2, 484a/10
kéltür - < <i>ET. keltür-</i> Getirmek (EDPT, 716b)	k.- e bér- 450a/9, 474b/5
k.- ür-miz 408b/11	k.- mek üçün 405b/16
k.- di 409a/3, 412a/11, 422a/6, 424a/9, 426b/17, 427a/12, 440b/4, 477a/8, 480a/6, 480a/9	k.- mekğa 414b/17
k.- diler 406a/2, 411a/3, 413b/5, 418b/4, 429a/10, 445b/12, 448a/9, 460a/12	k.- mekke 457b/14
k.- geyler 474a/15	kem < <i>Far.</i> Az, eksik; fena, kötü
k.- gil 421a/5	k. 504a/1
k.- sünler 458b/15	k. kél- ér- 494a/14
k.- üp 400a/12, 409b/16, 415a/5, 416b/17, 418b/10, 419a/3, 420a/10, 421a/11, 436a/10, 437b/11,	kemāl < <i>Ar.</i> Olgunluk, yetkinlik k. 482a/6, 499b/10

k. tap- 432a/3	
k. (k.- i iḥtişām bile) 461a/9	kent < <i>ET. kend</i> (EDPT, 728a) Şehir
k. (k.- i sūrūr birle) 481a/13	k.+ lerniḡ 436b/4
k. (k.- i vūs‘atda) 508b/8	
k.+ de ér- (derece-i k.+ de érdi) 444a/6	kéneş < <i>ET. kéneş</i> (EDPT, 734a) Danışma, görüşme
k.+ ıḡa 432a/2	k. ét- 442a/4
	k.+ ni 442a/5
kem küm Derme çatma	k.+ de 438a/6
k. 438a/11	k.+ i bile 408b/3
kenār < <i>Far.</i> Bir şeyin bitiş kısmı, bitiş yeri	ker < <i>Far.</i> Sağır
k.+ ındın 457a/2	k. 491b/10
k.+ ıḡa 409a/4, 410b/16, 411a/11, 411a/5, 413b/12, 413b/8, 425a/16, 426a/11, 438a/7, 448b/15, 449b/7, 482b/14	kérek < <i>ET. kergek</i> (EDPT, 742a) Gerek, lazım
k.+ ıḡaça 445a/1	k.+ dür 458b/9, 483a/9
k.+ ıda 407b/11, 410a/9, 441b/12, 447a/13	kerem < <i>Ar.</i> Cömertlik, alicenaplık
k.+ ıda bol- 409a/15	k. 430a/14, 432a/12, 465a/2, 493a/14, 495a/11, 498a/12, 500b/11
k.+ ıdaḡı 424b/5	k. ér- (‘adl u k. érdi) 431b/7
k.+ ıdın 418b/7	k. kııl- 493b/9
	k. (ḡān-ı şāḡib-i k.) 430b/8
kenāre < <i>Far.</i> Kenar	k.+ dın (vüfūr-ı k.+ dın) 403b/2
k.+ ḡa 505a/12	k.+ leridin 504b/14
	k.+ ler 491b/14

keremli < *Ar. +T.* Cömert kimse

k. 500b/9

kerīm < *Ar.* Çok cömert, ulu

k. eyle- 495a/11

kerki Büyük balta

k. 492b/8

kervān < *Far.* Bir memlekettten diğer uzak bir memlekete ticaret eşyası veya yolcu taşıyan yük hayvanı katarı →

kevrān

k.+ ığa 422b/7

kervānbaşı < *Far. +T.* Kervanı yöneten, sorumluluğunu taşıyan kimse

k. 508b/7

k.+ ğa 508b/3

kés - < *ET. kes-* (EDPT, 748b) Kesmek

k.- ip 406a/12, 490a/8

kesālet < *Ar.* Gevşeklik, tembellik

k. 432a/15

kesel < *Ar.* Hastalık

k. 427a/3

k. bol- 427a/3

k.+ i birle 480a/12

k.+ ige 488a/15

keşf < *Ar.* Ortaya çıkarma, keşfetme

k. (k. ü mu‘āyenesi üçün)

448a/2

keşt < *Far.* Dolaşma, gezinti

k. (k.- i biyābān) 487b/2

két - < *ET. ke:d-* (EDPT, 700b) Gitmek

k.- ermiz 462b/6

k.- di 400b/8, 407b/17,

410b/13, 425a/2, 431a/4, 440a/15,

444a/1, 445a/4, 445a/6, 455b/4,

458a/4, 458a/9, 458b/12, 459a/15,

459a/4, 461a/8, 461b/5, 474a/1,

474a/2, 474b/1, 475a/1, 475a/4,

475a/5, 479a/6, 492a/1, 500a/3, 500a/7,

502b/12, 502b/15

k.- ti 412a/15, 454b/11,

473b/13, 491b/14, 493a/8

k.- diler 400a/2, 402b/5,

408b/12, 412a/5, 414a/11, 414a/17,

417a/15, 434b/1, 436a/1, 436b/13,
438a/1, 438a/12, 438b/5, 439a/13,
440b/5, 449b/2, 457b/9, 470a/4,
470a/8, 471b/15, 474a/15, 474a/3,
486b/4, 489a/3, 507a/10

k.- tiler 408b/8, 449a/6, 451b/1,
452a/2, 452b/13, 453a/4, 453b/11,
453b/5, 453b/6, 454a/10, 454a/14,
458b/5, 460a/2, 474a/5, 484a/11

k.- keymiz 462b/4

k.- seŋiz 466a/14

k.- sünler 436b/7

k.- ip 411b/13, 467b/6, 485a/8,
492b/8

k.- ip ér- 402b/13, 406b/9,
407a/2, 419a/13, 434a/14, 473b/9,
485a/10, 490b/12

k.- ipdürler 483b/15

k.- günçe 505a/12

k.- kende 416a/14, 485a/9

k.- kendin 406b/8, 414a/12,
458b/5, 459b/13, 460a/4, 474a/3

k.- ken 415a/7, 480b/15

k.- kenin 459a/15

k.- keni 417a/1, 424b/1

k.- kenlerige 481a/14

k.- kenler ér- 452b/2

k.- e al- 491b/3

k.- e bér- 436b/5, 436b/7,
436b/8, 436b/11, 440a/13, 453b/3,
458a/8, 476b/8

k.- er ér- 404b/15, 404b/17,
465b/10, 508a/11

k.- mek 424a/1

k.- mekniŋ 457b/5, 475a/15

k.- mekni 403a/8

k.- mekke 467b/7, 489a/15,
489b/1, 494b/11

k.- mekiŋiz 463a/1

kevākib < *Ar.* Yıldızlar

k. 492a/12

kevrān < *Far.* Bir memlekettē diŋer
uzak bir memlekete ticaret eşyası veya
yolcu taşıyan yük hayvanı katar→

kervān

k. 405a/1

k. bol- (**kevrān k. bolup**)
404a/16

k.+ inıŋ 405b/14

k.+ ıŋa 404b/3

k.+ ıdın 410b/6

k.+ larıŋa 404b/14

k.+ larnıŋ 406a/1	ķıçķurlıŋ – Baĝrıŝmak
	ķ.- ip 469a/1
kéy - < <i>ET. keđ-</i> (EDPT, 754a) Giymek	
ķ.- gil 435b/6	ķıl - < <i>ET. kıl-</i> (EDPT, 616a) Kılmak,
ķ.- ip 410a/14, 457b/11,	etmek, yapmak
504a/13	ķ. (cem‘ ķ.) 501a/3
ķ.- ip ér- 435b/5	ķ. (revān ķ.) 493b/13
ķ.- gen 439a/2	ķ. (şabr ķ.) 430a/8
ķ.- mek 432a/9	ķ. (servin ķ.) 506a/10
ķ.- meyin 499b/1	ķ.- urmen (gümān ķ.- urmen)
	464a/4
keyfiyyet < <i>Ar.</i> Bir şeyin taŝıdıĝı şu	ķ.- ursiz (mu‘āmele ķ.- ursiz)
veya bu hal, nasıl ve ne tür olduĝu	468a/10
ķ.+ in 400a/12, 443a/7	ķ.- ur (āŝiyān ķ.- ur) 493a/12
ķ.+ i 477a/11	ķ.- ur (zāhir ķ.- ur) 499a/11,
	499a/9
ķible < <i>Ar.</i> Müslümanların namazda	ķ.- urmiz (ķabül ķ.- urmiz)
yöneldiĝi cihet	426a/17
ķ. 408a/1, 409a/13, 469b/10	ķ.- urmiz (şulh ķ.- urmiz)
ķ.+ side 408a/11	439b/3, 459a/1, 459b/7
	ķ.- ursızlar (żāyi‘ ķ.- ursızlar)
ķiblegāh < <i>Ar.+Far.</i> Kible yönü	451a/14
ķ.+ ıŋ 431b/12	ķ.- dım (du‘ā‘ ķ.- dım) 491b/4
	ķ.- dı (āŝikār ķ.- dı) 498a/12
ķıçķur – Baĝırmak, çağırarak	ķ.- dı (beyān ķ.- dı) 400a/5,
ķ.- ur ér- 469a/3	411a/17, 420a/15, 446b/12, 450b/6,
	452a/4, 454b/12, 459a/2

ķ.- dı (bī-hānmān ķ.- dı) 493b/8	ķ.- dılar (āgāz ķ.- dılar) 505a/4
ķ.- dı (binā ķ.- dı) 416a/6, 492a/11, 496b/10, 496b/11, 496b/12, 496b/13, 496b/7, 496b/9, 497a/11, 497a/9	ķ.- dılar (berpā ķ.- dılar) 424b/9, 456a/14, 474b/11
ķ.- dı (endīşe ķ.- dı) 422a/17	ķ.- dılar (beyān ķ.- dılar) 437a/4, 484a/5
ķ.- dı (fāş ķ.- dı) 498a/14	ķ.- dılar (binā ķ.- dılar) 496b/6, 496b/8
ķ.- dı (ferzend-i ‘aṭā ķ.- dı) 419b/17	ķ.- dılar (cem‘ ķ.- dılar) 473a/10
ķ.- dı (gümān ķ.- dı) 466a/11	ķ.- dılar (dīvānbégi ķ.- dılar) 415b/4, 474a/7
ķ.- dı (hasdın ķ.- dı) 498b/4	ķ.- dılar (edā’ ķ.- dılar) 503a/12
ķ.- dı (mevcūd-ı ‘ālemni ķ.- dı) 430a/10	ķ.- dılar (endīşe ķ.- dılar) 407a/14
ķ.- dı (peydā ķ.- dı) 485a/13	ķ.- dılar (ḥamle ķ.- dılar) 406a/8
ķ.- dı (reşķ-i cinān ķ.- dı) 492b/14	ķ.- dılar (iltifāt ķ.- dılar) 406b/7
ķ.- dı (revān ķ.- dı) 431b/13, 495a/5	ķ.- dılar (ķabūl ķ.- dılar) 426b/12
ķ.- dı (revāne ķ.- dı) 417b/5	ķ.- dılar (kerem ķ.- dılar) 493b/9
ķ.- dı (sīrāb ķ.- dı) 498a/15	ķ.- dılar (ķoşbégi ķ.- dılar) 437a/13
ķ.- dı (ta‘yīn ķ.- dı) 479a/2	ķ.- dılar (leşķergāh ķ.- dılar) 417b/12
ķ.- dı (terķ-i felek ķ.- dı) 492b/7	ķ.- dılar (muḥāşara ķ.- dılar) 410a/3, 423a/10
ķ.- dı (tev‘emān ķ.- dı) 495a/11	ķ.- dılar (müṭāle‘a ķ.- dılar) 400b/6
ķ.- dı (vedā‘ ķ.- dı) 485b/14, 489b/9	
ķ.- dık (élçi ķ.- dık) 421b/9	
ķ.- duķ (şulḥ ķ.- duķ) 462a/15	

ķ.- dılar (revāne ķ.- dılar)
419b/1

ķ.- dılar (va‘de ķ.- dılar)
426b/16

ķ.- dılar (vedā‘ ķ.- dılar)
415a/12, 497b/10

ķ.- dılar (yasavulbaşı ķ.- dılar)
474a/8

ķ.- dılar (zevķ ķ.- dılar) 500a/9

ķ.- dılar (zıkr ķ.- dılar) 498b/11

ķ.- ġasén (‘amel ķ.- ġasén)
432b/14

ķ.- ġasén (cāvidān ķ.- ġasén)
493b/12

ķ.- ġasén (cedel ķ.- ġasén)
432b/14

ķ.- ġay (binā ķ.- ġay) 505a/9,
508b/5, 508b/6

ķ.- ġay (mināre ķ.- ġay)
505b/12

ķ.- ġay (vefā ķ.- ġay) 430b/5

ķ.- ġaymiz (müheyyā ķ.-
ġaymiz) 456b/2

ķ.- ġaylar (şulḥ ķ.- ġaylar)
400b/3

ķ.- ıp (‘āciz ü nātüvān ķ.- ıp)
431b/13

ķ.- ıp (āgāh ķ.- ıp) 464a/3

ķ.- ıp (āreste ķ.- ıp) 452b/6

ķ.- ıp (‘amel ķ.- ıp) 432b/11,
500b/4

ķ.- ıp (aşfer ķ.- ıp) 493a/5

ķ.- ıp (āşikār ķ.- ıp) 430a/14

ķ.- ıp (bahāne ķ.- ıp) 493b/6

ķ.- ıp (berpā ķ.- ıp) 478a/9

ķ.- ıp (binā ķ.- ıp) 416a/2,
508a/14

ķ.- ıp (cem‘ ķ.- ıp) 401b/16,
407b/16, 409a/3, 411a/3, 411a/8,
426b/16, 428b/10, 440b/12, 441b/3,
448a/6, 448a/9, 448b/5, 471b/1,
475b/5, 480b/14, 490a/1, 499b/9,
500b/3, 500b/4, 500b/6, 509a/2

ķ.- ıp (cezm ķ.- ıp) 433a/15

ķ.- ıp (cilverge ķ.- ıp) 492b/11

ķ.- ıp (cüstcū ķ.- ıp) 445a/14,
452b/12

ķ.- ıp (da‘vā ķ.- ıp) 441a/5

ķ.- ıp (du‘ā’ ķ.- ıp) 491a/14

ķ.- ıp (élçi ķ.- ıp) 402b/16,
405a/4, 405b/3, 407a/5, 407a/9,
411a/12, 414b/1, 415a/14, 415b/10,
416b/15, 420b/5, 422b/13, 424a/11,

426a/14, 427a/15, 427b/14, 439b/1,
456a/7, 456b/14

ķ.- ıp (feryād ķ.- ıp) 429a/6,
451a/11

ķ.- ıp (fıkr ķ.- ıp) 501a/6

ķ.- ıp (fıkrī ķ.- ıp) 450b/9

ķ.- ıp (gerdūn ķ.- ıp) 491b/10

ķ.- ıp (girev ķ.- ıp) 423a/13

ķ.- ıp (ḥamle ķ.- ıp) 406a/9,
435b/9, 469b/3

ķ.- ıp (ḥān ķ.- ıp) 462b/6

ķ.- ıp (ḥāşıl ķ.- ıp) 487a/7

ķ.- ıp (hemrāh ķ.- ıp) 407a/1,
419b/1, 424a/11, 444b/9, 464b/8,
489a/3

ķ.- ıp (hoş ķ.- ıp) 443a/6

ķ.- ıp (ihāta ķ.- ıp) 476a/11

ķ.- ıp (izhār-ı vefā ķ.- ıp) 499a/1

ķ.- ıp (ķabūl ķ.- ıp) 400a/8,
401a/15, 401a/2, 402a/1, 402b/11,
407b/8, 421b/13, 426b/7, 437b/8,
439b/13, 447a/2, 453a/6, 459a/7,
462b/9, 465a/4, 483a/10

ķ.- ıp (ķadem-rence ķ.- ıp)
456b/3

ķ.- ıp (ķatıl ķ.- ıp) 470b/13

ķ.- ıp (ķıtār ķ.- ıp) 498b/15

ķ.- ıp (kōç ķ.- ıp) 410b/7,
490a/10

ķ.- ıp (leşkerghāh ķ.- ıp) 409b/6,
424b/15

ķ.- ıp (mekān ķ.- ıp) 430a/11

ķ.- ıp (men‘ ķ.- ıp) 476a/7

ķ.- ıp (muḥāşara ķ.- ıp) 407a/13,
451a/10

ķ.- ıp (muḥaffel ķ.- ıp) 446a/4

ķ.- ıp (muṭāle‘a ķ.- ıp) 462b/11,
482a/8, 495a/3

ķ.- ıp (muvāsā ķ.- ıp) 405a/10

ķ.- ıp (mūdārā ķ.- ıp) 434a/3

ķ.- ıp (mūşte‘ıl ķ.- ıp) 467a/2

ķ.- ıp (nāmzed ķ.- ıp) 405b/6

ķ.- ıp (olca ķ.- ıp) 404b/15,
455b/4

ķ.- ıp (pākīze ķ.- ıp) 464a/14

ķ.- ıp (peydā ķ.- ıp) 417a/13

ķ.- ıp (rāhber ķ.- ıp) 476a/3

ķ.- ıp (şabr ķ.- ıp) 430a/8

ķ.- ıp (serāser ķ.- ıp) 491b/12

ķ.- ıp (sergerde ķ.- ıp) 437a/8,
468b/7

ķ.- ıp (serḥayıl ķ.- ıp) 407b/9

ķ.- ıp (şulḥ ķ.- ıp) 423a/13,
425a/9, 440a/2, 443b/11, 458a/11,
459a/6, 459b/2, 459b/6, 460a/2

ķ.- ıp (şükūḥ ķ.- ıp) 417a/16

ķ.- ıp (tayy ķ.- ıp) 409b/5,
413b/15, 417b/6, 427a/2

ķ.- ıp (ta'yīn ķ.- ıp) 485a/6

ķ.- ıp (ta'zīm ķ.- ıp) 448a/11,
455a/15, 475a/1, 475a/4, 477a/5,
477b/7, 480b/13, 508b/8

ķ.- ıp (teslīm ķ.- ıp) 466b/3

ķ.- ıp (tevbe ķ.- ıp) 480a/11

ķ.- ıp (vedā' ķ.- ıp) 433b/8,
442b/14, 473b/12, 488a/1, 488b/10,
498a/3

ķ.- ıp (yād ķ.- ıp) 482a/5

ķ.- ıp (yādgār ķ.- ıp) 502b/12

ķ.- ıp (zāhir ķ.- ıp) 499a/5,
499a/7

ķ.- ıp (zūrmend ķ.- ıp) 493b/8

ķ.- ğanda (muḥāşara ķ.- ğanda)
478b/11

ķ.- may (kabūl ķ.- may) 456a/13

ķ.- may (mu'aṭṭal ķ.- may)
412b/12

ķ.- may (vefā ķ.- may) 449a/7

ķ.- may (zāyi' ķ.- may) 463b/8

ķ.- ğan (binā ķ.- ğan) 504b/13,
504b/4

ķ.- ğan (ḥūkm ķ.- ğan) 430b/9

ķ.- ğan (iş ķ.- ğan) 431a/7

ķ.- ğan bol- (şulḥ ķ.- ğan bolsa)
462b/13

ķ.- ğanımnı (cem' ķ.- ğanımnı)

508b/14

ķ.- ğanınıṅ (muḥāyā ķ.-
ğanınıṅ) 447a/2

ķ.- ğanları (cem' ķ.- ğanları)
473b/2

ķ.- ğanlarınıṅ (maḥbūs ķ.-
ğanlarınıṅ) 444a/2

ķ.- ıp ér- (cem' ķ.- ıp érđi)
434a/15

ķ.- ıp ér- (berpā ķ.- ıp érđiler)
504b/5

ķ.- ıp tur- (temāşā ķ.- ıp
turdılar) 411a/1

ķ.- ur ér- (ḥamle ķ.- ur érđiler)
469a/6

ķ.- mış é- ('adl-ı dād ķ.- mış éđi)
431b/10

ķ.- mış é- (nizār ķ.- mış éđi)
498a/13

ķ.- mış ér- (küyev ķ.- mış érđi) 430b/15	ķ.- maķ (‘ilāc ķ.- maķ) 432a/8
ķ.- a alma- (cem‘ ķ.- a alması) 473a/9	ķ.- maķ (hāşıl ķ.- maķ) 420b/8
ķ.- a bér- (ķatl ķ.- a bérđi) 470b/15	ķ.- maķ (şürü‘ ķ.- maķ) 463b/8
ķ.- a bér- (ķatl ķ.- a bérđiler) 453a/12, 469a/2, 476a/15, 476b/10	ķ.- maķ (terbiyet ķ.- maķ) 432b/8
ķ.- maslar (kéle ķ.- maslar) 400b/14	ķ.- maķ üçün (cem‘ ķ.- maķ üçün) 408a/6
ķ.- maslar (muţāle‘a ķ.- maslar 421a/7)	ķ.- maķ üçün (du‘ā’ ķ.- maķ üçün) 480a/13
ķ.- mađıñ (türbetnişin ķ.- mađıñ) 500a/4	ķ.- maķ için (vefā ķ.- maķ üçün) 463a/14
ķ.- mağı (ķabül ķ.- mağı) 408b/11	ķ.- maķnı (binā ķ.- maķnı) 489a/12, 505a/15, 505b/4
ķ.- mağaylar (cüdā ķ.- mağaylar) 499b/13	ķ.- maķğa (cem‘ ķ.- maķğa) 466a/9
ķ.- ma (hazin ķ.- ma) 430a/7	ķ.- maķğa (müdārā ķ.- maķğa) 442a/7
ķ.- masak (şulh ķ.- masak) 439a/15	ķ.- maķğa (şulh ķ.- maķğa) 456b/13
ķ.- masalar (ķabül ķ.- masalar) 400b/13	ķılā‘ < Ar. Kaleler ķ. 417a/4
ķ.- masalar (vefā ķ.- masalar) 467a/8	ķıldur – Kıldırmak, yaptırmak
ķ.- maķ (‘azim ķ.- maķ) 432a/11	ķ.- dı (temāşā ķ.- dı) 464b/3
	ķ.- up (berpā ķ.- up) 412b/15

ķ.- up (binā ķ.- up) 497a/1,
497a/4

ķ.- up (cüstcū ķ.- up) 457a/7

ķılıç < *ET. kılıç* (EDPT, 618a) Kılıç

ķ. bile 471a/3

ķ. birle bol- 468b/2

ķ.+ ımı 469b/4

ķ.+ lar 461b/12

ķır - < *ET. kır-* (EDPT, 643a) Kırmak,
parçalamak, öldürmek

ķ.- ıp 406a/13, 454a/7, 454a/9,
469a/8, 470a/4

ķır < *ET. kır* (EDPT, 641a) Kır, çöl,
sahra

ķ.+ ğa 480b/15, 480b/8

ķ.+ dın 481a/1

ķ.+ ların 484b/14

ķırān < *Ar.* Talihlik, mutluluk

ķ. ér- 431a/5

ķırıl – < *ET. kırıl-* (EDPT, 658a)

Kırılmak, öldürölmek

ķ.- ıp 447a/5

ķırķ < *ET. kırk* (EDPT, 651a) Kırk,
kırk (sayısı)

ķ. 405b/9, 428a/16, 436a/6,
436a/7, 471a/14, 480b/8, 498a/3,
503a/3

ķ.+ ğa 500a/13

ķıřār < *Ar.* Katar

ķ. 498b/15

ķ. ķıl- 498b/15

ķıř < *ET. kış* (EDPT, 670a) Kış, kış
mevsimi

ķ. 474b/8

ķ.+ nış 498a/13, 506a/13

ķ.+ dın 506b/3

ķıvām < *Ar.* Koyuluk, kesafet

ķ. 417b/4

ķız < *ET. kı:z* (EDPT, 679b) Kız, kız
çocuk

ķ. 461a/13

ķ.+ ın bér- 430b/14

ķ.+ ların 404a/11

kız - Kızmak, öfkelenmek

ķ.- ip 418a/2, 453b/2, 470b/13,
471a/7

ķ.- mış (göl ķ.- mış) 498b/2

kızdur – Kızdırmak

ķ.- up (bezm ķ.- up) 498b/15

ķızıl < *ET. kızıl* (EDPT, 683b) Kızıl,
kırmızı

ķ. 465a/10

ķızıl öy Ev, yurt

ķ.+ lerin 474b/11

ki < *Far. Ki*, bağlama edatı

k. 414a/5, 432a/11, 432a/15,
432b/11, 432b/6, 432b/9, 487a/15,
492a/3, 493a/15, 498b/2, 501a/2,
502b/11, 503b/10, 503b/8, 506b/7,
506b/9

kibār < *Ar. İnce, nazik ve zarif kimse*

k. (*ħired-i k.*) 499a/2

kibi < *ET. ki:b* (EDPT, 686a) Gibi

k. (*mihr k.*) 495a/5

ķiķik < *ET. ķiķig* Küçük (EDPT, 696a)

k. 458b/12, 458b/13, 458b/6,
459a/15, 459a/4, 469a/11, 458a/5,
494b/1, 498a/2, 508a/15

ķihālet < *Ar. Sürmecilik*

k. 432a/15

ķilk < *Far. Kalem, kamış kalem*

k. 429b/5

k. (*zümürüd-i k.*) 478b/13

ķim < *ET. ķim* (EDPT, 720b) Ki,
bağlama edatı

k. 400a/1, 400a/13, 400a/14,
400a/6, 400b/10, 400b/12, 400b/2,
400b/4, 400b/9, 401a/6, 401a/9,
401b/6, 402a/7, 402b/8, 403a/13,
403a/15, 403a/17, 403a/8, 403b/11,
404a/2, 404a/7, 404b/6, 405a/5,
405a/8, 405b/10, 405b/11, 405b/14,
406a/11, 406a/17, 406b/11, 406b/8,
407a/14, 407a/2, 407a/6, 407b/1,
407b/15, 407b/3, 407b/5, 408a/14,
408a/5, 409a/12, 409a/13, 409a/8,
409a/9, 409b/3, 409b/9, 410a/10,

410b/10, 410b/9, 411a/13, 411b/11, 446a/12, 446a/9, 446b/10, 446b/8,
 411b/3, 412a/10, 412a/13, 412a/7, 447b/7, 447b/9, 448a/5, 448a/8,
 412b/2, 412b/6, 413a/13, 413b/16, 448b/13, 448b/3, 448b/4, 448b/7,
 413b/2, 413b/6, 413b/9, 414a/12, 449a/15, 449b/15, 450a/5, 450b/13,
 414a/4, 415a/17, 415a/6, 415b/3, 451a/12, 451a/3, 451a/5, 451b/5,
 416a/1, 416a/16, 416a/5, 416a/7, 451b/8, 452b/10, 452b/8, 452b/9,
 416b/7, 417a/12, 419a/13, 420a/3, 453a/15, 454a/4, 454b/10, 456a/10,
 420a/7, 421a/12, 421a/5, 421a/6, 456a/14, 456a/9, 456b/1, 456b/6,
 421b/13, 421b/5, 421b/8, 422a/11, 457a/10, 457a/3, 457b/3, 457b/9,
 422a/13, 422a/16, 422a/17, 422a/4, 458a/13, 458a/8, 458b/11, 459b/1,
 422b/11, 422b/16, 422b/3, 423a/7, 460a/10, 460a/14, 460a/2, 460a/3,
 423b/1, 423b/17, 423b/5, 424a/15, 460a/6, 460b/1, 460b/2, 460b/9,
 424a/3, 424a/5, 424b/3, 425b/4, 461a/12, 461a/2, 461b/7, 461b/9,
 426a/15, 426a/17, 426b/5, 427a/12, 462a/15, 462a/8, 462b/1, 462b/14,
 427a/4, 427b/17, 427b/4, 427b/7, 462b/15, 462b/2, 462b/7, 463a/15,
 428a/15, 428a/5, 428b/5, 428b/9, 464a/2, 464a/4, 464a/6, 464a/9,
 429b/4, 429b/5, 430a/2, 432b/10, 464b/13, 464b/14, 464b/8, 465a/13,
 432b/14, 433a/11, 433a/2, 433a/6, 465a/5, 465a/7, 465b/7, 466a/11,
 433a/8, 434a/11, 434a/5, 434a/9, 466a/12, 466b/10, 466b/11, 466b/12,
 436a/12, 436b/11, 436b/8, 437b/5, 466b/13, 466b/14, 466b/5, 467a/15,
 438a/14, 438a/6, 438a/9, 438b/15, 467a/5, 467b/5, 468b/14, 468b/9,
 438b/3, 438b/6, 439a/14, 439a/5, 470a/13, 470a/14, 472a/5, 472b/1,
 439b/11, 439b/15, 439b/3, 440b/10, 472b/14, 473a/14, 473a/7, 474a/14,
 440b/8, 441a/4, 441b/9, 442a/10, 474a/5, 474a/7, 474a/8, 474b/13,
 442a/12, 442a/13, 443a/12, 443b/1, 474b/14, 474b/15, 475a/14, 475a/2,
 443b/15, 443b/9, 444a/2, 444a/4, 475a/3, 475b/14, 475b/6, 476a/3,
 444b/6, 445a/7, 445b/5, 446a/1, 476b/1, 477a/15, 477a/4, 477b/10,

477b/14, 477b/2, 477b/3, 477b/6,
 477b/8, 478a/1, 478a/2, 478b/10,
 478b/13, 478b/7, 479b/1, 479b/2,
 479b/4, 480a/13, 480a/2, 480b/12,
 481a/6, 482a/13, 483a/5, 483a/9,
 483b/14, 483b/15, 483b/4, 483b/8,
 484a/15, 484a/6, 484b/2, 485a/13,
 485a/2, 486a/7, 486b/15, 487a/11,
 487a/12, 488a/14, 488a/4, 488a/6,
 488b/4, 488b/6, 490b/8, 491a/11,
 491b/6, 492a/5, 492b/1, 493a/9,
 493b/1, 493b/14, 495a/11, 495a/13,
 495b/2, 496b/4, 496b/7, 497b/13,
 497b/15, 497b/8, 498a/11, 498a/13,
 498a/2, 498b/7, 499a/13, 499a/4,
 499a/9, 499b/1, 499b/13, 499b/5,
 499b/9, 500a/13, 500a/3, 500a/8,
 500b/3, 500b/5, 500b/9, 501a/13,
 501a/2, 501a/3, 501a/5, 501a/7,
 501b/13, 501b/2, 501b/5, 502a/10,
 502a/11, 502b/10, 502b/4, 503b/4,
 503b/8, 504a/11, 504a/5, 504b/13,
 504b/4, 505a/1, 505a/10, 505a/14,
 505a/3, 505a/6, 505a/8, 505b/1,
 505b/11, 505b/13, 505b/4, 505b/6,
 505b/9, 506a/11, 506b/10, 506b/11,
 506b/13, 506b/4, 507a/5, 508a/11,

508a/12, 508b/15, 508b/3, 508b/5,
 509a/12

kim < *ET. kim* (EDPT, 720b) Kim, soru
 sözü

k. é- 500a/5

k.+ niñ 490b/1, 490b/6

k.+ ge 503b/9

k.+ de 480a/2

k.+ de ér- 506b/8

k.+ lerni 500a/4

k.+ lerge 429a/4, 500a/4

kime Gemi

k. 413b/10, 449b/12, 482b/14

k. birle 409a/17, 413a/2

k.+ ni 410a/13

k.+ lerin 410a/9

k.+ lerniñ 410a/13

k.+ ler 407b/12, 411b/1, 411b/2

k.+ ler bile 410b/14, 412b/5

k.+ lerge 407b/13, 408a/3,

411a/10, 411b/10, 412a/14, 413b/10

k.+ lerdin 410a/12

k.+ leri 411b/16

kimeçi Gemici

k.+ lerniŋ 412b/11	429a/9, 433b/3, 435a/5, 437a/3,
	437b/6, 439a/2, 440a/13, 444b/10,
k̄in < <i>Far.</i> Gizli düşmanlık, garaz	450a/1, 450b/1, 450b/11, 450b/12,
k. 499a/5, 500a/2	450b/14, 451b/2, 452a/5, 453a/1,
k. üzre 500a/2	453a/13, 453a/9, 453b/15, 454a/14,
	454a/6, 454b/2, 454b/6, 455b/2,
k̄ine < <i>Far.</i> Kin	456a/5, 457b/12, 458a/15, 458b/4,
k. 445a/5	460b/14, 461a/10, 462a/7, 464a/15,
	467b/1, 469a/12, 469b/3, 475b/12,
kir - < <i>ET. kir-</i> (EDPT, 735b) Girmek	476a/5, 478b/15, 479a/15, 479a/5,
k.- ermiz 459b/7	483b/8, 491a/11, 491a/5, 491b/5,
k.- di 403a/5, 413b/7, 416a/10,	501b/8, 504b/6, 508a/2
433a/14, 442b/14, 444a/3, 461b/6,	k.- ipdürler 498b/7
470a/10, 476a/4, 478b/14, 480a/8,	k.- genlerinin 498a/7
498a/5, 507a/6, 507b/11	k.- genleridin 423a/2
k.- diŋiz 464a/1	k.- e bér- 483b/2
k.- diler 409b/13, 413a/15,	k.- ip ér- 498a/6
416b/14, 435b/12, 447b/13, 447b/6,	k.- mek 414a/13
454b/2, 463a/5, 472a/12, 476a/3,	k.- mekçi bol- 457a/9
483a/15, 487a/8	k.- mekke 471a/5
k.- geyler 483b/4	k.- mekdin 470a/11, 461a/14
k.- ip 402a/6, 404b/5, 406a/5,	k.- mekleri üçün 505a/10
407b/11, 408a/3, 408a/6, 408b/13,	k.- mesünler 416a/17
410b/11, 412a/3, 412b/11, 413a/4,	k.- işleri érmes ér- 460b/15
413b/12, 413b/15, 414a/16, 414b/10,	
416a/15, 418a/16, 420b/14, 421a/9,	kirān < <i>Far.</i> Ufuk, engin
422b/8, 423a/12, 425a/15, 426a/9,	k. 492a/13

k. (ihsān-ı k.) 492a/13	452a/1, 452a/12, 452a/3, 452b/11, 452b/7, 454a/11, 454a/15, 454b/8, 454b/9, 455b/6, 456a/1, 457a/4, 457a/8, 458b/15, 459a/2, 459b/4, 461a/14, 461a/5, 470a/6, 471a/14, 471a/15, 471b/2, 472b/15, 473a/3, 473a/4, 476a/2, 476b/6, 477b/12, 477b/6, 478b/3, 479a/10, 483a/3, 484b/6, 490b/8, 498b/9, 499b/1
kirgüz – < <i>ET. kir-gUr-</i> Girdirmek, sokmak	
k.- dim 509a/12	
k.- di 404a/12, 457b/2	
k.- üç 428b/12	
k.- üp 463a/11, 487a/10, 508b/13	
k.- gen ér- 509a/5, 509a/9	k. bol- 466b/10
k.- medi 457a/9	k. ér- 421a/13, 444a/6, 448a/9, 466b/13, 479b/13, 485b/2, 496b/5, 503a/10
k.- meñler 428b/12	k. bile 426a/3, 451a/2, 475b/13
k.- mekğa 414a/14	k. birle 401b/9, 447b/5, 447b/9, 448b/9, 449a/7, 464b/12, 464b/5, 477a/9
kīse < <i>Far. Kese</i>	k.+ niñ 439a/4, 500a/11
k.+ lerin 471a/9	k.+ ni 403b/7, 404b/10, 406a/11, 409b/14, 414b/12, 417a/4, 418a/5, 425b/13, 425b/6, 428b/12, 433b/15, 434b/1, 435b/13, 435b/15, 442a/12, 444b/9, 449a/14, 451a/3, 451b/15, 460a/10, 460b/8, 465b/5, 478b/2, 483b/5
kişi < <i>ET. kişi</i> (EDPT, 752b) Kişi, insan	
k. 400b/13, 400b/7, 401a/4, 403b/9, 409b/14, 409b/16, 409b/3, 411b/8, 412a/5, 413a/12, 413b/2, 413b/7, 414a/9, 416a/17, 418a/2, 418b/6, 419a/3, 426a/5, 428b/15, 430b/3, 436b/6, 437a/2, 438b/10, 438b/2, 439a/1, 439b/13, 443a/5, 445b/11, 446a/4, 449a/5, 450a/1,	

k.+ ge 400b/1, 408b/8, 411a/16,
421a/17, 424a/13, 429a/4, 435b/4,
445a/3, 454a/11, 475a/8, 477b/10

k.+ din 418b/6, 429a/1, 462a/8,
468a/11, 476b/11

k.+ de 502b/4

k.+ si 424a/5, 462b/11, 488b/4

k.+ si ér- 477b/3

k.+ sige 477a/10

k.+ leri 457b/14

k.+ lerin 422b/5

k.+ leridin 426b/6

k.+ ler 472a/14, 490b/3, 506a/2

k.+ lerni 478a/5

k.+ lerni 413b/2, 428b/12,
444b/4

k.+ lerge 460b/3

kişver < *Far.* Memleket, ülke

k.+ i 431b/13

k.+ ni 491b/12

kişver-penāh < *Far.* Ülkenin
koruyucusu

k. 500b/9

kitāb < *Ar.* Kitap

k. 509b/1

k. ét- 500b/4

k. (k.- ı şebistān) 446b/3

k.+ nın 506a/5

k.+ nı 508b/9

k.+ ğa 500b/7

k.+ lar 462a/1

kitābet < *Ar.* Yazı yazma, kitaplık

k. 487a/9, 508b/13, 509a/11,
509a/4, 509a/9

k.+ nın 508b/14

kitāb-ḥʾān < *Ar.+Far.* Kitap okuyan,
kitap okuyucu

k. bol- 501b/11, 501b/12

kitāb-ḥʾānlık < *Ar.+Far.+T.* Kitap
okuyuculuk

k. ét- 501b/10

k. bol- ér- 501b/9

k. étdür- ér- 501b/4

k. ét- ér- 501b/7

kitāl < *Ar.* Boğazlaşma, vuruşma

ķ. 467a/2

ķ.+ nın 467a/15

kızb < *Ar.* Yalan

k.+ in 440b/11

kol < *ET. ko:l* (EDPT, 614b) El, kol

ķ. alış- 463a/9

ķ. sakla- 458a/14, 458a/15

ķ. uzat- 465b/3

ķ.+ ın 402a/10

ķ.+ dın 500a/7

ķ.+ ğa tüş- 484a/11

ķ.+ ı 471a/3

ķ.+ ını 471b/5

ķ.+ ıġa 400a/17, 422b/2,
470b/8, 471b/4, 482a/11

ķ.+ ıda 469a/5, 469a/6, 469b/1,
485a/3, 509b/8

ķ.+ ımızġa 400b/6

ķ.+ ımızdın 467b/6, 467b/8

ķ.+ larıġa 418a/11, 482a/3,
483a/4, 495a/2, 503b/2

ķ.+ larıda 474b/2, 475a/12,
484a/1

ķ.+ larıdın 400a/17, 426a/10,
441a/6, 469b/2, 471a/2, 486b/7

ķ.+ ın uzat- bér- 404a/15

ķolan Süvari

ķ.+ ları bile 409a/1

ķolay Zahmetsizce, sıkıntı olmadan
yapılan iş

ķ. 454b/6

ķolluķ Kolluk

ķ. 462a/2

ķonuķ < *ET. konok* (EDPT, 637a)
Misafir, ziyaretçi

ķ. 420a/10

ķ. bér- 408b/10

ķopar - < *ET. kopur-* (EDPT, 586a)

Kaldırmak, yükseltmek

ķ.- ıp (medrese ķ.- ıp) 501b/1

ķor-ĥāne < *Moğ.+Far.* Silahlık,
cephanelik

ķ. 418a/14

ķork - < *ET. kork-* (EDPT, 651b)
Korkmak, ürkmek

ķ.- armız 426b/6

ķ.- uı 401b/2

ķ.- ar é- 431a/2	427b/2, 427b/7, 428a/1, 439b/13,
ķoş < <i>ET. ko:ş</i> (EDPT,670a) Askeri	439b/14, 439b/4, 442a/5, 444b/9,
birlik, askeri kol	448b/10, 448b/7, 455a/12, 467a/13
ķ. 409a/1	ķ.- up ('asker ķ.- up) 448b/11
ķ. tut- 499a/3	ķ.- up (élçi ķ.- up) 426b/4
ķ.+ ġa 413a/16	ķ.- ġan 406b/10, 422b/12
ķ.+ ıġa 459b/11, 459b/12,	ķ.- masdurlar (leşker ķ.-
459b/14, 482a/13	masdurlar) 443b/15
ķ.+ ıda 401a/3	ķoşbégi Vezir makamında bir unvan
ķ.+ ıdm 477b/10, 477b/13	ķ. 408a/16, 408b/11, 408b/13,
ķ.+ ların 408b/12	415a/5, 434a/10, 434a/13, 434b/2,
ķoş - < <i>ET. koş-</i> (EDPT,670b)	434b/3, 444a/10, 455b/7, 475a/4,
Koymak, katmak	475a/6, 477a/5, 480b/13, 484b/15
ķ.- dılar 405b/7, 405b/8	ķ. bile 453a/10, 454b/11
ķ.- saıız 407b/3	ķ. birle 445a/8
ķ.- up 401a/5, 402a/2, 402b/17,	ķ. ét- 433b/10, 443a/2, 445b/3,
402b/4, 405a/4, 405b/3, 406b/3,	502a/9
407a/3, 407a/5, 407a/9, 414b/1,	ķ. kıl- 437a/13
415a/14, 415a/17, 415a/9, 415b/10,	ķ.+ niı 408a/12, 408b/1,
415b/11, 416b/15, 416b/9, 418b/14,	408b/3, 408b/6, 444a/14
419a/16, 419a/9, 419b/14, 419b/2,	ķ.+ ni 434a/9
419b/7, 419b/8, 420a/2, 420a/5,	ķ.+ ge 408b/9, 477a/3
422b/13, 422b/17, 423a/6, 423b/12,	ķ.+ daıı 484b/14
423b/14, 424b/17, 425a/8, 426a/17,	ķ.+ dm 444a/12
427a/17, 427a/9, 427b/14, 427b/16,	

koşbégilik Vezir makamında bir	ķ.- dılar (at ķ.- dılar) 455b/11
unvana sahip olma	ķ.- dılar (ķadem ķ.- dılar)
ķ. 434a/4	424a/7
koşhāne < <i>T.+Far.</i> Karargah	ķ.- dılar (yüz ķ.- dılar) 409b/13,
ķ. 436b/8	452a/9, 455b/7, 470a/2, 471a/13,
	472a/13, 483a/3, 499a/2, 499a/4
koşul - < <i>ET. koşul-</i> (EDPT, 673a)	ķ.- ğaylar (minnet ķ.- ğaylar)
Birleşmek, katılmak	456b/4
ķ.- dı 404b/2	ķ.- sunlar (at ķ.- sunlar) 403b/1
ķ.- dılar 435a/4	ķ.- up 406a/17, 412b/12,
ķ.- ğaylar 407b/17, 425b/5	416a/3, 422a/12, 425a/2, 425a/3,
ķ.- up 401b/5, 406a/6, 409a/11,	428b/11, 450b/12, 454b/6, 456a/6,
418a/8, 422b/17, 422b/8	459b/12, 471b/5, 472a/2, 472a/8,
ķ.- ğan 409b/3	473b/14, 479a/10, 480a/3, 483a/5,
	490a/3, 490b/12, 502b/12, 504b/13
koşun Ordu, alay	ķ.- up (at ķ.- up) 449b/4, 470b/5
ķ. birle 408a/3	ķ.- up (bahā ķ.- up) 473b/1,
ķ.+ nıj 418b/9	481a/2
koş - < <i>ET. koğ-</i> Koymak (EDPT,	ķ.- up (hākim ķ.- up) 427b/8
632a)	ķ.- up (ķadem ķ.- up) 403b/9
ķ.- dı 488b/6	ķ.- up (ruḥṣat ķ.- up) 440a/4
ķ.- dı (ķadem ķ.- dı) 430b/2	ķ.- up (yüz ķ.- up) 400a/2,
ķ.- dı (yüz ķ.- dı) 488a/15	406a/10, 495a/14
ķ.- dılar 446a/4, 455a/10,	ķ.- may 454a/9
455a/6, 455a/7, 455a/8, 455a/9	ķ.- ğan 409b/1
	ķ.- ğan (yüz ķ.- ğan) 470b/15
	ķ.- ğanlarının 415b/11

ķ.- up ér- 410a/10, 478b/12,
479a/4

ķ.- mış é- 431b/4

ķ.- a bér- 452b/15, 467b/12

ķ.- a bér- (yüz ķ.- a bérdiler)
476a/14

ķ.- a tur- 410b/9

ķ.- ar ér- 403b/2, 409a/12

ķ.- mak 422a/14

ķ.- maknı 415b/14

ķ.- makları 403a/15

ķoy < *ET. ko.ń* (EDPT, 631a) Koyun

ķ. 407a/5, 418b/3, 446a/13,
450a/8, 468b/15, 472b/5, 483a/10,
483b/7, 493a/12, 498a/5

ķ. bile 476b/14

ķ. üçün 477a/7

ķoyul - < *ET. koğul-* (EDPT, 677a)

Koyulmak, yerleştirilmek

ķ.- dı (at ķ.- dı) 500b/7

ķ.- dılar 403b/11

ķ.- up 476b/7, 479b/4

ķ.- up ér- 462a/9

ķ.- maknıń 477b/1

köç - < *ET. köç-* (EDPT, 694a)
Göçmek

k.- üp 400a/9, 402b/9, 405a/15,
405a/8, 405a/9, 407b/10, 408a/17,
408b/17, 409a/16, 409b/1, 411b/9,
413a/10, 416a/9, 416b/14, 417a/14,
417a/7, 417b/8, 418a/9, 425b/14,
425b/15, 425b/3, 425b/7, 425b/9,
426a/11, 427a/1, 440b/9, 455a/3,
468b/5, 474a/5, 475b/10, 478a/14,
478a/6

k.- erde 413a/11

k.- medi 467b/2

k.- mekğa 418a/8

köç < *ET. köç* (EDPT, 693a) Göç

k. kıl- 410b/7, 490a/10

köçür - < *ET. köçür-* (EDPT, 699a)
Göç ettirmek

k.- üp 405b/16, 406a/2,
408b/12, 416a/15, 420a/9, 423a/14,
426b/17, 462a/5

k.- meknıń 405b/15

k.- mekke 483a/13

köhne < *Far.* Eski, eskimiş

k. 438b/13	k.+ im 506a/9
	k.+ imni 500a/2
kök < <i>ET. kö:k</i> (EDPT,708b) Gök, gökyüzü	k.+ i 495a/6, 501a/4, 506b/7
k. 410b/2	k.+ in 420a/17, 443a/6
k. su ér- 413a/1	k.+ in almakdur- 432a/12
	k.+ ige 470a/14
	k.+ idedür 487b/2
köker - < <i>ET. kö:ker-</i> (EDPT,713a) Göğermek, yeşermek	k.+ imiz 456b/2
k.- ip 410b/2	k.+ lerin 428a/9
	k.+ leriğe 413b/17, 418a/6
	k.+ ler 495a/10, 506b/12,
köl < <i>ET. kö:l</i> (EDPT, 715a) Göl	506b/14
k. 469a/11	k.+ lerga 498b/14
k.+ ge 469a/12	k.+ lerge 495a/12, 499a/3,
k.+ din 444b/11	500a/6
köm - < <i>ET. köm-</i> (EDPT, 721b) Gömmek	köp < <i>ET. köp</i> (EDPT, 686b) Çok fazla, pek çok
k.- üp 455a/5	k. 401a/7, 402a/16, 404a/12, 404a/9, 404b/10, 404b/11, 405a/11, 405a/13, 406a/10, 406a/4, 406a/6, 406b/7, 407b/12, 408b/2, 409b/14, 410a/4, 413a/13, 413b/10, 414b/12, 417a/4, 418a/2, 418a/5, 418b/13, 420b/14, 421a/11, 421a/17, 422a/11, 422a/6, 422b/10, 423a/9, 423b/7, 424a/2, 425b/13, 425b/6, 426a/1,
kömürçi Kömürcü	
k.+ lerni 486b/4	
könül < <i>ET. köñül</i> (EDPT, 731b) Gönül, kalp	
k. 437b/2, 506b/13, 506b/6	
k.+ ni 430a/7	

426a/2, 426a/5, 426a/6, 426b/10,
428a/10, 435b/13, 435b/15, 437a/10,
437a/2, 438b/9, 442a/7, 443b/4,
445b/10, 449a/14, 449a/7, 449b/12,
449b/5, 454b/9, 455b/6, 456a/1,
466b/11, 469a/2, 469b/1, 469b/5,
470a/10, 471b/2, 472b/5, 474a/11,
474a/13, 474b/12, 475b/3, 475b/4,
475b/5, 475b/9, 476b/2, 476b/8,
478a/10, 478b/3, 479a/2, 479b/15,
481b/11, 481b/2, 482a/12, 482a/3,
482b/11, 482b/4, 483b/7, 484b/10,
484b/11, 487b/13, 487b/3, 491a/4,
491a/8, 495a/4, 496b/15, 496b/5,
496b/6, 497a/1, 497a/4, 497a/6,
497a/7, 499a/13, 499a/14, 499a/4,
500a/9, 500b/14, 503a/8, 505b/13,
508a/15

k. ér- 455a/4

k.+ dür 401a/14, 475b/15

köpel - Çoğalmak

k.- ip 474a/13

köprak Daha çok

k. 420a/13, 426a/7, 444b/4,
444b/5, 466a/10, 469a/11, 476a/2,
485a/9, 500a/11

k.+ ı 418a/16, 476b/11

k.+ ları 418b/5, 465a/14,
474b/6, 475b/3

kör – < *ET. kör-* (EDPT, 736a) Görmek

k.- ermiz 467b/9, 473a/2

k.- di 405b/11, 422a/11,
440b/13, 458b/1, 458b/11, 469b/3,
477b/13

k.- diler 412b/13, 415b/15,
439a/14, 443b/14, 456b/15, 457b/4,
461b/10, 461b/11, 463a/6, 483b/14,
495a/8, 507a/11, 508a/14

k.- gil 477b/6

k.- se 431a/2

k.- seler 487a/9

k.- eli 401a/15

k.- üp 400a/5, 401b/17,
411a/11, 413b/1, 416a/2, 417a/16,
418a/8, 430b/2, 433a/1, 435a/10,
439a/13, 439b/2, 439b/7, 440a/13,
442a/10, 442a/2, 443a/10, 444b/4,
449b/8, 450b/10, 450b/6, 451a/5,
452a/3, 452a/7, 453a/3, 453a/5,

453b/12, 453b/4, 454b/11, 456a/2,
456a/9, 458a/4, 458a/9, 459a/1, 459a/6,
459b/15, 460a/5, 461b/6, 465a/10,
469a/13, 469b/7, 472a/10, 472b/12,
479a/1, 481a/12, 481b/11, 484a/5,
487b/13, 507b/14

k.- mey 418a/7, 421a/7, 488a/5,
488a/7

k.- gen 430b/14, 453b/10,
459a/8, 468b/12

k.- gü dék 407b/6

k.- mes bol- 470a/13

k.- mes ér- 463b/2

k.- meṇ (revā k.- meṇ) 480b/5

k.- mese 462b/14

körgüz - < *ET. körtgür-* (EDPT, 740a)

Gözükmek, göstermek

k.- ür 499a/9

k.- di 499a/7, 499a/8

k.- diler 408b/2, 417b/10,
417b/11, 422b/10, 482b/15, 484b/11,
487b/14, 499b/7

k.- üp 401b/17, 403a/3, 406b/7,
414b/15, 417a/3, 419b/15, 423b/10,
424a/10, 431b/14, 436b/11, 453b/13,

466b/1, 481b/2, 485a/15, 487a/2,
489b/5, 491b/11, 495a/3

k.- gendin 402a/3

k.- mek üçün 460b/6

k.- ür ér- 499b/11, 503a/15,
506a/4

körün - < *ET. körün-* (EDPT, 746a)

Görünmek

k.- edürler 440b/13, 467a/7

k.- di 410b/10, 410b/16,
452b/1, 452b/14, 506a/7

k.- genni 467b/15

körünüş Görüşme (meclis)

k. bér- 401b/11

körünüş-hāne < *T.+Far.* Divan, meclis

k. 416a/6

k. (k.- i vālā) 416a/8

k.+ ğa 416a/12, 429a/9, 504a/1

körüş - < *ET. körüş-* (EDPT, 748a)

Görüşmek

k.- üp 463a/10, 463a/12,
487b/12, 491a/3

k.- genimiz 463b/6

k.- genimizge 463b/4	köy – < <i>ET. kü:ğ-</i> (EDPT, 701a) anmak, tutuşmak
kös < <i>Far. Davul</i>	k.- sün 506a/10
k.+ in 487b/15	
köter - < <i>ET. kötür-</i> (EDPT, 706a) Götürmek, kaldırmak	köz < <i>ET. kö:z</i> (EDPT, 756b) Göz
k.- ür miz mü (minnet k.- ürmizmü) 468b/4	k. 407b/6, 470a/13, 499a/10
k.- di 439a/3	k.+ ni 470a/13
k.- di (lağabın k.- di) 465b/1	k.+ ge 467b/15
k.- di (zağm k.- di) 471b/2	k.+ iğni 506a/9
k.- diler (hān k.- diler) 423a/3, 427a/15	k.+ in 493a/7
k.- iğ 476a/8	k.+ iniğ 401b/1
k.- se 413a/13	k.+ ige 459b/10
k.- ip 410a/5, 413b/4, 504b/9	k.+ lerige 469a/4
k.- ip (baş k.- ip) 474a/9	k.+ lerge 495a/10, 495a/12
k.- ip (hān k.- ip) 404a/5	
k.- ip (zağm k.- ip) 461a/4	kū < <i>Far. Ki o; kim</i>
k.- mey 413a/15	k. 414b/11, 417a/17
k.- gen (at k.- gen) 474b/6	ķubbe < <i>Ar. Yarım küre şeklinde olan</i> daire, dam
k.- miş é- (baş k.- miş édi) 493b/2	ķ. (ķ.- i ‘ālīleri) 504b/13
k.- mekçi bol- 476a/6	ķ. (ķ.- i ‘ālīleride) 428b/2
k.- meñ 476a/7	ķucak < <i>ET. kuçak</i> (EDPT, 591a) Kucak
k.- mek bile 468b/11	ķ.+ larığa 469a/11

ķ. salma- 442a/7, 467a/10

ķudret < *Ar.* Güç, iktidar

ķ. 502b/4

ķ. (ķavī-yi ķ.) 430a/13

ķ. (ķ.- i perverdgār) 499a/8

ķ.+ i yet- 457b/3

ķ.+ leri 466a/5

ķul-atalık Toprak sahipleri tarafından
çocuklarını büyütmeleri için
hizmetçilere verilmesi durumu

ķ. 433a/9

ķuduk Kuyu, çeşme, pınar

ķ.+ nı 449a/12

ķ.+ nı 449a/10

ķ.+ larnı 449a/6

ķ.+ ları 449a/8

ķum < *ET.* *kum* (EDPT,625b) Çöl

ķ. 448b/15, 460b/1

ķ.+ ğa 418a/16, 418b/7, 435a/9,
478b/15, 483b/8

ķ.+ ıda 455a/15

ķudūm < *Ar.* Uzak bir yerden, uzun bir
yoldan gelme

ķ.+ ları üçün (tehniet-i ķ.+ ları

üçün) 491b/7

ķumāş < *Ar.* İpek, yün vb maddeden
yapılan dokuma

ķ. ér- 424b/3

ķulaĝ < *ET.* *kulkak* (EDPT, 621a)

Kulak → ķulaķ

ķ.+ m 491b/10

ķur – < *ET.* *kur-* (EDPT,643a) Kurmak,
düzenleme

ķ.- up 412b/8, 498b/10

ķ.- ğu dék (çadır ķ.- ğu dék)
412b/5, 412b/7

ķulaķ < *ET.* *kulkak* (EDPT, 621a)

Kulak → ķulaĝ

ķ. salmay 451a/14, 456b/4,

459a/13

ķur'ān < *Ar.* Allah tarafından Hz.
Muhammed'e indirilen vahyedilen dini
kitap

ķ. (ķatm-ı ķ.) 503b/4

ķ.+ nıŋ (tilāvet-i ķ.+ nıŋ) 503b/1	
ķ.+ nı 503b/8	ķurt < <i>ET. kurt</i> (EDPT,648a) Kurt
	ķ. ile 493a/12
ķur'ān-ĥ'ān < <i>Ar.+Far.</i> Kur'an okuyan	
ķ. ér- 503b/10	ķuruĝ < <i>ET. kuruĝ</i> (EDPT,652b) Kuru,
	susuz → ķuruķ
ķurb < <i>Ar.</i> Yakınlık, yakın	ķ. 412a/8, 412b/5, 435b/3
ķ. 485a/13	
ķ. tap- 492b/4	ķuruķ < <i>ET. kuruĝ</i> (EDPT,652b) Kuru,
ķ. (ķ.- ı ĥussād-ı ģammāz érür)	susuz → ķuruĝ
432b/9	ķ. 412a/13
ķ.+ ı 432b/9, 481b/15, 503b/7	
ķ.+ ı bile 503b/7	ķurut - Kurutmak
	ķ.- urĝa 412a/9, 422a/12
ķurbān < <i>Ar.</i> Kurban	
ķ. 487b/1, 506a/9	ķuṭb'ul-evliyā < <i>Ar.</i> Evliyaların en ileri
	geleni
ķurdur – Kurdurmak, düzenletmek	ķ. (ĥazret-i ķ.) 428a/17
ķ.- up 463a/7	
ķurĝaşın Kurşun	ķuşūr < <i>Ar.</i> Eksiklik, noksan
ķ. 451a/7	ķ. 492a/10
ķ.+ nı 451a/14	ķ. étme- 462b/2
ķurşa - < <i>ET. kurşa</i> (EDPT,665a)	kūşe < <i>Far.</i> Köşe
Kuşatmak, ortaya almak	k. 433a/4
ķ.- p 467b/13	

ķūt < *Ar.* Yaşamak için gerekli yiyecek,
rızk

ķ. ét- 405a/15

ķutla - Kutlamak

ķ.- y mu 506b/11

ķutul - < *ET. kurtğar-* (EDPT, 649b)

Kurtulmak

ķ.- dılar 416b/12

ķ.- mas 430b/3

ķ.- madı 418b/6, 476b/1

ķ.- mas ér- 413a/9

ķuvvet < *Ar.* Maddi güç

ķ.+ leri 443b/5, 464a/3, 464a/5

ķ.+ lerin 466b/10

ķuyaş < *ET. kuya:ş* (EDPT, 679a)

Güneş

ķ. 422a/12

ķuzāt < *Ar.* Kadılar

ķ. 429b/2, 504a/6, 504b/7

ķübrā < *Ar.* Daha büyük, ulu

ķ.+ sıdın ér- (*kārāgāh-ı ķ.+ sıdın érdi*) 420b/3

ķüçe < *Far.* Dar sokak, ince yol

ķ.+ lerde 429a/15, 504a/15

ķüdūret < *Ar.* Bulanıklık

ķ. (**ķ.- i izdiyād tapa bérđi**)

445a/5

ķüffār < *Ar.* Kafirler

ķ. 422b/2

ķ.+ nı 418b/1

ķüfr < *Ar.* Allah'ın varlığını birliğini
kabul etmeme

ķ. 432a/8

ķül - < *ET. ķül-* (EDPT, 715b) Gülmek

ķ.- üp 458b/15, 459b/3

ķülfet < *Ar.* Sıkıntı, zahmet

ķ. (**ğam-ı ķ.**) 492a/1

ķülte Buğday bağlamı, iç içe konmuş
yufka ekmeğın katlanmış biçimi

ķ. 483a/11

kün < *ET. kün* (EDPT, 725a) Gün,
gündüz

k. 400a/11, 400a/3, 400a/5,
404a/10, 405b/8, 405b/9, 406a/1,
407a/12, 408a/12, 408b/10, 409a/1,
409b/17, 411b/6, 412a/17, 412b/13,
413a/15, 413a/6, 413b/15, 413b/5,
414a/14, 414b/4, 415a/13, 415b/7,
417b/13, 418a/3, 418a/6, 418b/1,
419a/14, 420b/1, 420b/13, 423a/10,
423a/14, 424a/9, 425a/10, 425a/17,
425b/16, 425b/4, 426b/9, 427a/3,
428a/5, 429a/10, 429b/1, 431b/10,
431b/14, 432b/13, 434b/4, 436a/12,
437a/13, 437a/14, 437a/5, 437b/12,
438a/13, 438b/6, 438b/9, 439a/8,
441a/2, 445a/13, 450b/1, 451a/12,
452b/5, 453a/6, 456b/1, 458a/3,
462a/12, 462b/10, 464b/3, 465b/14,
466a/8, 470a/5, 472b/4, 473a/9,
476a/4, 477a/14, 479a/4, 479a/5,
479a/8, 480a/12, 481a/15, 481b/12,
482a/1, 489b/4, 490a/12, 490b/7,
491a/14, 491a/9, 495a/13, 497b/14,
501a/14, 501b/3, 502b/3, 503a/15,
503b/11, 504b/1, 507a/12, 508b/11

k. ér- 406b/4, 428b/3, 503a/3

k.+ de 419b/11, 466a/9, 489b/3,
507a/11

k.+ niñ 462a/4

k.+ ni 467b/1

k.+ geçe 410a/7, 413a/5,
450a/10, 473b/1, 476a/11

k.+ dín 414b/4, 416a/11,
419a/8, 423b/10, 423b/14, 425a/10,
425a/15, 425b/9, 427a/3, 427b/13,
428a/5, 436a/8, 440a/5, 481b/12,
501a/14, 508b/11

k.+ i 400a/11, 405a/5, 407a/8,
409a/3, 410a/4, 413b/8, 414a/10,
418a/4, 419a/2, 427a/4, 454a/12,
462a/6, 467b/10, 469b/11, 471b/6,
478a/13, 478a/15, 487a/7, 489a/14,
491a/4, 491b/6, 492a/3, 507a/14,
508a/13, 509b/6

k.+ i ér- 428a/7, 429a/12,
494b/14, 497b/8, 502b/8

k.+ ide 489a/7, 498a/1,
504a/11, 507a/8, 507b/13

k.+ leridür 506a/11

k.+ ler 450b/14, 478b/15,
479a/15

k.+ lerdin 502a/14

kün-batar Gün batısı, batı	künlük Günlük, bir gün müddeti
k. 409a/11, 418a/1, 484a/7	k. 413a/14
k.+ ğa 409a/13	küyev Güveyi, damat
	k. kılmış ér- 430b/15
kün-be-kün < <i>T+Far+T</i> . Gün gün, günden güne	L
k. 491a/1	lafz < <i>Ar.</i> Söz, kelime
	l.+ ın 503a/2
künc < <i>Far.</i> Köşe, bucak	lahza < <i>Ar.</i> An, zaman
k.+ ide 508b/6	l. 499a/1, 499b/13
kün-çıkar Gün doğusu, doğu	l.+ da 492b/3, 492b/7
k. 410a/4, 416a/6	
k.+ ğa 412b/2	laķab < <i>Ar.</i> Lakap
k.+ ıda 469b/10	l. 431a/7
	l. bol- 503b/10
kündüz < <i>ET.</i> <i>küntüz</i> (EDPT, 729b)	l.+ ı bile 438b/7, 486a/7
Gündüz	l.+ ı birle 427b/17, 480a/5,
k. 418a/8	480b/2
k. bol- 470a/9, 483a/15	l.+ ın köter- 465b/1
künfekān < <i>Ar.</i> Ol! emriyle varolan alem	la‘net < <i>Ar.</i> Beddua
k. ér- (şāni‘-i k. érür) 492a/5	l.+ ga 430b/1
	lā-cerem < <i>Ar.</i> Elbette, şüphesiz

1. 400a/4, 400b/12, 411b/15,
414b/5, 422b/2, 424a/7, 425a/13,
447a/8

lāle < *Far.* Lale

1. 493a/1

lāle-‘izār < *Far.* Lale bahçesi

1. 499a/13

lāy < *Far.* Tortu, çamur

1.+ **ğa** 411b/13

1.+ **ın** 487a/13

lāyık < *Ar.* Uygun, yaraşır

1. 415a/6, 456b/1, 504a/9

lāzım < *Ar.* Gerekli, lüzumlu

1. **bol-** 462b/2, 473b/7

1.+ **dur** 400b/12

lebbeyk < *Ar.* Efendim, buyurun

1. 431a/4

lehv < *Ar.* Oyun, eğlence

1. 406b/13

1. **u lu‘b (ityān-ı l. u lu‘b)** 432b/5

lenger < *Far.* Gemi demiri, çapa

1. 411a/11

1.+ **in** 414a/13

lerzān < *Far.* Titreyen, titrek

1. **bol-** 480a/7

1. **ér-** 480a/1

1. **ét-** 498a/13

leşker < *Far.* Asker

1. 405b/4, 405b/7, 407a/16,
408b/14, 409b/2, 409b/8, 410a/4,
412a/2, 412b/13, 412b/14, 412b/8,
413b/10, 414a/12, 415b/11, 415b/14,
418a/3, 424b/1, 425a/12, 425a/15,
426a/5, 441b/3, 443b/13, 443b/9,
448a/3, 449a/1, 453b/1, 453b/5,
499a/11

1. **çék-** 404b/9

1. **ét-** 448a/3

1. **koşma-** 443b/15

1. **tart-** 424a/7, 448a/14

1. **bile** 400a/4, 402a/16, 404b/1,
406a/15, 408b/15, 410b/14, 411b/10,
413a/6, 415b/17, 420b/11, 423a/12,
424b/11, 424b/14, 425a/2, 442b/13,

444b/10, 448b/2, 451b/10, 453a/8,
467a/11, 490a/5

1. **birle** 401a/8, 406a/4, 406a/6,
406b/1, 407a/12, 409b/6, 411b/5,
437a/9, 448b/12, 455b/7, 463a/13

1. (**emîr-i l.**) 464b/11

1. **bol-** (**emîr-i l. bolsun**) 447a/15

1.+ **in** 409a/3, 411a/7, 411a/8

1.+ **niñ** 411b/12, 417b/4, 440a/2

1.+ **ni** 400a/1, 409a/17, 412a/14,
412a/5, 412b/12, 445a/11, 451b/9,
452b/6, 453a/1

1.+ **ge** 402b/2, 407b/17, 409a/6,
413a/11, 413b/8, 414a/11, 427a/2,
436b/11, 438b/9, 440a/4, 471b/12

1.+ **din** 413a/9, 418b/6, 449a/2

1.+ **i** 405a/13, 406a/10, 414a/5,
417a/5, 417b/6, 418a/4, 423b/7,
435a/12, 435b/13, 435b/8, 435b/9,
437a/2, 439a/13, 439a/6, 441b/4,
451b/5, 452b/1, 453a/9, 455b/5,
476a/10, 498a/13

1.+ **i bile** 406b/2, 409b/12,
409b/9, 410b/6, 447a/10, 449b/8,
450b/5, 460b/13, 467b/10

1.+ **i birle** 447b/14, 448a/4,
455b/10, 473b/13

1.+ **iniñ** 414a/8, 417a/1,
447a/10, 447a/11, 455b/1

1.+ **idin** 410a/10, 448b/6,
448b/9, 449b/14

1.+ **iğa** 404b/16

1.+ **ige** 435a/11, 449a/3, 449a/6,
449b/6

1.+ **leri bile** 490b/14

1.+ **lerin** 490a/1

1.+ **lerni** 410b/13

1. **bol- ér-** (**emîr-i l. bolup érdi**)
460b/5

leşker-gāh < *Far.* Askerin toplandığı
yer, ordugah

1. **kıl-** 409b/6, 417b/12, 424b/15

1.+ **ğa** 400a/4, 417b/3, 461a/2,
461a/7, 472b/6

leşkeriyye < *Far.* Asker

1. 410b/2, 412b/16

1. **bile** 406a/17

1.+ **din** 409b/3, 412a/4

lete Kumaş, paçavra

1.+ **din** 465a/12

1.+ **lerdin** 465a/11

levāzım < *Ar.* Gerekli şeyler

1.+ **larını** 506a/1

levş < *Ar.* Kir, pislik

1.+ **idin** 474b/4

leyl < *Ar.* Gece

1. 502b/13

1. (1. ü **nehār boldı**) 498a/14

libās < *Ar.* Elbise, giyecek şey

1. (1.- 1 **salṭanatğa**) 504a/8

1. (1.- 1 **zernigār**) 499b/2

1.+ 1 470b/13

1.+ **ların** 412a/9

1.+ **larımıznı** 413a/14

li-emrihū'l-‘ālī < *Ar.* Yüce emre göre

1. 465a/6

lihāza < *Ar.* Göz ucuyla bakma, bir

defa bakma

1. 446b/4

līk < *Far.* Lakin

1. 503b/7

lu‘b < *Ar.* Oyun

1. (ityān-ı **lehv u l.**) 432b/5

1.+ **ğa** 406b/13

luṭf < *Ar.* İyi muamele, iyilik

1. 430a/14, 504b/14, 506a/8,

507a/1

1. (1.- 1 **ḥakk**) 430a/6

1. (1.- 1 **şehriyār**) 499a/15

1. (1. u **‘atā érđi**) 431b/3

1. **iledür** 506b/9

1.+ **ıñ** (**bezl-i l.+ ıñ**) 433a/1

1.+ **ıñdın** (**iḥsān-ı l.+ ıñdın**)

433a/3

1.+ 1 500a/8, 506b/7

1.+ **ımı** 498a/12

1.+ **ıdın** 493a/11

1.+ **ıdıındur** 506b/11

luṭf-güster < *Ar. +Far.* İyilik yapan

1. 506b/4

M

ma‘an’ < *Ar.* Birlikte, beraber

m. 459a/7

ma'ārif < *Ar.* Eğitim ve öğretim

m.+ de 500b/14

ma'ber < *Ar.* Geçilecek yer, geçit

m.+ ğa 413b/9

ma'délet < *Ar.* Adaletli ve insafı olma, adalet

m. (hüsrev-i m.- i destgāh)

430a/4

ma'dūm < *Ar.* Var olmayan, mevcut olmayan

m. bolup ér- 424a/15

mağfūr < *Ar.* Allah tarafından günahları bağışlanan ve günahlarının bağışlanması için Cenabıhakk'a dua edilen (ölmüş kimse)

m. 444a/14, 487a/1, 487a/6

m.+ nıñ 403a/16, 497a/10,

501a/7, 509a/4

m.+ nıñ (hān-ı m.+ nıñ) 504b/4,

504b/9

m.+ nı 455a/10, 455a/9,

478b/12, 485b/9, 486a/7, 502a/4

m.+ ğa 501a/8

mağlūb < *Ar.* Yenik düşmüş, yenilmiş

m. bol- 417a/14, 418a/13,

434a/2

mağlūbe < *Ar.* Yenik, yenilmiş

m. bol- (ceng-i m. boldı)

453b/1, 470b/7

m. bol- (ceng-i m. bolup)

436b/14

m. bol- (hanek-i m. boldı)

435b/9

mağlūl < *Ar.* Zincire vurulmuş

m. (m. u müteselsil étip érdi)

436a/8

māh < *Far.* Gökteki ay, kamer

m. (m.- ı ümmet) 503b/4

m. (m.- ı zü'l-ka'deniñ) 509b/6

m. (raşşende-i m.) 430a/4

m.+ ını 492b/7

mahāretli < *Ar.+T.* Hünerli, becerikli

m. 505b/15

maḥalle < *Ar.* Kasaba, nahiye

m.+ sidağı 497a/10

m.+ sidedür 501a/7

maḥbūs < *Ar.* Bir yere kapatılmış,
hapsolmuş

m. bol- 436a/5, 478b/9

m. ét- 415a/2, 446a/3, 483a/5

m. kı1- 444a/2

maḥbūs1ık < *Ar.+T.* Hapsedilme
durumu

m. bile 446a/12

m.+ da 478b/9

maḥdūm < *Ar.* Erkek evlat, oğul

m.+ lardın 476b/6

maḥfī < *Ar.* Saklı, gizli

m. 488a/6, 502a/10

m. 1alma- 412b/2

mā < *Far.* Biz

m. 411a/16

māḥir < *Ar.* Usta, becerikli

m. ér- 446b/6

maḥlaş < *Ar.* Bir kimsenin ismine
eklenen ikinci isim

m. 484a/12

maḥmaşa < *Ar.* Açlık

m.+ dın (ḥālet-i m.+ dın) 506a/3

maḥrem < *Ar.* Başkalarından saklanan,
gizli

m. 435a/1

maḥrūm < *Ar.* İstedigini elde
edemeyen, nasipsiz

m. étmekni 463b/14

maḥrūsa < *Ar.* Korunan büyük şehir

m. (memālik-i m.) 415b/12

m.+ nı1 (memālik-i m.+ nı1)
416a/16

maḥşūlāt < *Ar.* Meyve ve hububat gibi
topraktan elde edilen şeyler, ürünler

m.+ ıdın 465b/12

maḥşūr < *Ar.* Etrafı kuşatılmış

m. eyle- 498a/13

maḥṣūṣ < *Ar.* Has, özgü

m. 405b/5

maḥẓ < *Ar.* Bir şeyin kendisi, aslı

m. (m.- 1 mehter) 484b/15

maḥẓūn < *Ar.* Üzüntülü, kederli

m. 495a/10

maḥẓūn < *Ar.* Hazine, kasa vb.de saklanmış, korunmuş

m. ér- 422a/5

makāl < *Ar.* Söz, laf

m. 432a/14

makām < *Ar.* Mekan, mevki

m.+ ımda 482a/7

maḥbūl < *Ar.* Kabul edilen

m. 503b/3

m. (m.- i mübārek) 495a/4

m. bolma- (ma'kūl u m.

bolmay) 467a/4

m. érme- 429a/4

m. tüş- 442b/11

maḥṣad < *Ar.* Niyet, amaç, gaye

m. (m.- 1 aşlılarığa) 509a/15

m.+ ğa 463b/8

m.+ ların 460a/11

maḥṣūd < *Ar.* İstenilen şey, maksat

m.+ 1 ér- 493b/13

m.+ ıñız 463b/12

maḥṣa' < *Ar.* Bir şeyin kesildiği yer, kesme yeri

m.+ ıdur 487b/1

maḥṣūl < *Ar.* Öldürülmüş, katledilmiş

m. bol- 418b/4, 421a/2, 424a/4

m.+ leri 406a/11

ma'kūl < *Ar.* Akla uygun, mantıklı

m. 418a/8

m. ('ālem-i 'ulūm-i m.) 501b/6

m. (m. u maḥbūl bolmay)

467a/4

m. bol- 448a/8, 463a/2, 484a/3

māl < *Ar.* Varlık, servet

m. 402a/10, 402a/12, 404a/12, 404b/15, 407b/6, 421a/17, 422a/15,

422b/2, 426a/11, 471a/8, 472b/5,
476a/1, 483b/7

m. (imsāk-ı m.) 432b/4

m.+ ı 422a/11, 444a/10, 490b/3

m.+ ıdın 432a/9

m.+ ların 414a/15, 424b/8,
426b/16, 440b/1, 441a/11, 441a/7,
475b/4, 489b/13

m.+ larnı 426b/1, 439b/12,
476b/8, 480b/12

mālā-kelām < *Ar.* ‘Diyecek bir şey
yok’ manasında kullanılır

m. bile (ğavgā-yi **m. bile**)
470b/4

m. bile (ihtirām-ı **m. bile**)
463a/10

ma‘lūm < *Ar.* Herkes tarafından
bilinen, öğrenilmiş olan (şey)

m. bol- 403b/11, 409a/8,
422b/3, 496b/4

m. ét- 458b/9, 479a/1, 481a/10

m.+ ları bol- 456a/10

m. bolmas ér- 412b/4

maṇa Bana

m. 400b/3, 466b/11, 482a/3

ma‘nā < *Ar.* Anlam, mefhum

m. içre 500a/5

manat < *Rus.* Azerbaycan ve
Türkmenistan’ın para birimi

m. 466a/2, 475a/11

m.+ dur 475a/3

m.+ nı 466a/15, 466a/5, 466a/9,
466b/4, 466b/5, 475a/6, 475a/7, 475a/8

m.+ ını 466a/3

manatlık < *Rus.+T.* Tutarında olma

m. ér- 474b/13

māni‘ < *Ar.* Engel

m. bol- 443a/8, 461a/14, 470b/3

manşıb < *Ar.* Devlet hizmetinde büyük
memurluk, yüksek mevki, makam

m. étmek 432b/8

m.+ ın 481b/8, 481b/9

m.+ ı bile 434a/4

m.+ ıda 481b/6, 481b/7

m.+ ıdın 403a/5

m.+ ları 424a/12

manşib-dār < *Ar. +Far.* Mansıbı olan

m. ét- 404a/10

manşūr < *Ar.* Allah'ın yardımıyla galip gelen, zafere ulaşan

m. 436a/3

mantık < *Ar.* Felsefenin doğru düşünmenin usul ve kurallarından bahseden kolu

m.+ da ('ilm-i m.+ da) 446b/2

maraz < *Ar.* Hastalık, illet

m. 502a/15

m. (m.- 1 'arız boldı) 428a/5

m. (m.- 1 mevtleride) 503a/12

m.+ nıñ 428a/5

ma'reke < *Ar.* Savaş alanı, cenk meydanı

m.+ din 418b/5

m.+ sidin 440a/12

ma'rifet < *Ar.* Beceeriklilik, hüner

m. 430a/9

mart < *Yun.* Yılın şubat ve nisan ayları arasındaki 31 gün çeken üçüncü ayı

m.+ nıñ 447b/5

ma'rūf < *Ar.* Bilinen, belli

m.+ larıdın 416b/7

maşārif < *Ar.* Harcanan, giderler, masraflar

m.+ i üçün 440a/2, 466a/1

maşdar < *Ar.* Kaynak, memba

m. bol- 506b/2

maşlahat < *Ar.* İyi olan ve iyiliğe yol açan, hayır getiren

m. 418a/7, 421a/7

m. ét- 415b/14, 439a/15, 439a/9, 440b/7, 441b/6, 446a/5, 447a/7, 448a/7, 448b/5, 451a/1, 456b/12

m. bile 453b/7, 457a/13

m. birle 481a/9, 483a/8

m.+ dın 443a/10

m.+ ın ét- 401b/5

maşlahat-āmīz < *Ar. +Far.* İş bilen

m. (dürüg-ı m.) 437b/1	m. birle 408b/16
maṭhare < <i>Ar.</i> Su kabı	m.+ da 421b/4, 426a/17, 456b/14, 462a/15
m. 457b/5, 476a/5	m.+ ı 401a/6, 406a/17, 414a/4, 421a/4, 442a/10, 456a/9, 458b/11
m.+ ler birle 413b/4	m.+ ığa 421b/12, 463b/1
maṭlūb < <i>Ar.</i> İstenilen, istek ve arzu duyulan	m.+ ıda 402a/14
m.+ ıızdur 463b/9	m.+ ıdın 426b/4, 434b/3, 442a/3, 442b/7, 458a/10, 462b/12, 472b/12, 482a/9
ma'tūf < <i>Ar.</i> Bir tarafa doğru yönelmiş, meyletmış	ma'zūl < <i>Ar.</i> Azledilmiş
m. ét- 491a/10, 507a/13	m. 441a/3
māyil < <i>Ar.</i> Bir şeye yatkınlığı, yeteneği olan	m. bol- 403a/11, 427a/10, 437b/4, 477a/11
m. (m.- i ḥayr) 501a/13	m. ér- 405a/5
mazhar < <i>Ar.</i> Bir şeyin görünür duruma geldiği, zahir olduğu yer veya kimse	m. ét- 403a/5, 433a/7, 437b/7, 437b/10
m. bol- 486b/8, 506b/14	meblağ < <i>Ar.</i> Para, akçe
mazlūm < <i>Ar.</i> Haksızlığa uğramış, zulüm görmüş	m. 466a/6
m.+ ğa 432a/10	m.+ nıı 468a/7, 475a/2
maẓmūn < <i>Ar.</i> Anlam, kavram, meal	m.+ nı 468a/9, 473a/7, 473a/8, 474b/15
	mecālīs < <i>Ar.</i> Toplantılar, meclisler
	m.+ de 500b/14

mecîd < *Ar.* Şanı, şerefi yüce olan, çok büyük

m. (kelām-ı m.) 503a/13

meclis < *Ar.* Bir konuyu konuşmak, görüşmek için yapılan toplantı

m. (m.- i hümāyūnlarığa)

501b/7

m. (ehl-i m.) 445b/1

m. (m. tüzmekke) 464b/5

m. tüz- 445b/1

m.+ niñ (ehl-i m.+ niñ) 445b/4

m.+ de 421a/2

m.+ din (ehl-i m.+ din) 445b/2

m.+ iñdin 482a/7

m.+ i 464b/12

m.+ lerige 402a/6, 421a/14,

499b/12

mecmū' < *Ar.* Bir araya gelmiş, toplanmış

m.+ i 447b/4

mecmū'atū's-şu'arā < *Ar.* Şairler mecmuası

m. 500b/7

meded < *Ar.* Yardım, imdat

m. tile- 417a/16, 423b/6

m. tilep ér- 423a/11

m. üçün 414a/5

m.+ i üçün 423a/7

m.+ ige 472b/9

m.+ leri bile 404b/13

meded-kār < *Ar.+Far.* Yardımcı, yardım eden

m. 430a/5

medfūn < *Ar.* Toprağa gömülmüş, defnedilmiş

m. bol- 428b/2

medh < *Ar.* Övgü, sena

m.+ in 492b/6

medhūl < *Ar.* Kusuru olan, ayıplanmış

m.+ in 506b/8

medrese < *Ar.* İslam dininin koyduğu esaslara uygun olarak eğitim öğretim yapılan yer, mektep

m. 496b/10, 496b/11, 496b/12,
496b/7, 496b/8, 496b/9, 497a/11,
497a/9, 501a/9, 508a/15, 508b/5

m. bol- 505b/13

m. kıpar- 501b/1

m. sal- 502a/11

m. (binā-yı m.) 501b/3

m.+ niñ 504b/4, 504b/5,
505b/11, 508a/14, 508b/3, 508b/8

m.+ ge 494b/1

m.+ de 505b/14

m.+ siniñ 497a/12

m.+ leri ér- 504b/4

m.+ ler 496b/5, 497a/7

m.+ leriñ 496b/6

mefhūm < *Ar.* Bir sözün veya
kelimenin taşıdığı, ifade ettiği mana,
anlam, kavram

m. bol- 428a/16

m.+ ı 467b/14

mefrūş < *Ar.* Döşenmiş, döşeli

m. bol- 498b/5

meger < *Far.* Oysa ki, halbuki

m. 433a/7, 446a/7, 461b/10,
506a/8

m.+ de 478b/7

m.+ din 444a/11

m.+ imizni 437b/7

me'ħaz < *Ar.* Bir şeyin alındığı,
çıkarıldığı yer, kaynak

m.+ lar 486a/14

mehrū < *Far.* Ay yüzlü, yüzü ay gibi
parlayan güzel

m. 504b/12

mehter < *Far.* Yüksek rütbeli hizmetkar

m. 415a/5, 444a/8, 484b/14

m. (maħz-ı m.) 484b/15

m. bol- 437b/5

m. ét- 405a/5, 434a/8, 437b/7,
441a/3, 445b/3

mehterlik < *Far. +T.* Hizmetkarlık

m.+ din 434a/7

mekān < *Ar.* Yer, mekan

m. 420a/10, 492a/12

m. kıl- 430a/11

	m. 492b/15
mekin < <i>Ar.</i> Bir yere veya bir makama oturan, yerleşen (kimse)	melik < <i>Ar.</i> Hükümdar, padişah
m. 492a/12	m. 431b/6
	m.+ din 432b/6
mekr < <i>Ar.</i> Hile, düzen	m.+ ige 432b/11
m. 499a/12	
	melul < <i>Ar.</i> Boynu bükük, üzgün
mekteb-hāne < <i>Ar.+Far.</i> Ders okutulan yer, okul	m. bol- (dilteng ü m. bolup) 406b/14
m.+ lerni 479b/14	m. ol- 432b/1
	m. olma- 430a/6
mektub < <i>Ar.</i> Mektub, yazılmış	
m. 401a/4, 403a/9, 462a/14	memalik < <i>Ar.</i> Memleketler, ülkeler
m.+ nın 401a/6	m. (m.- i mahrusa) 415b/12
m.+ nı 401b/13, 462b/11, 462b/7, 462b/9	m. (m.- i mahrusanın) 416a/16
	m.+ inin 464b/14
me'kulat < <i>Ar.</i> Yenecek şeyler, yiyecekler	m.+ ide 421b/6
m. 450a/14, 450a/5, 461a/15	
melalet < <i>Ar.</i> Usanma, usanç	memleket < <i>Ar.</i> Ülke
m. 428a/8	m. 407a/14, 419a/4, 422b/4
	m.+ in 433a/10
	m.+ ni 415a/3
	m.+ ke (ehl-i m.+ ke) 506b/6
melamet-resan < <i>Ar.+Far.</i> Kınama, yermeyi ulaştırın	m.+ i 422a/10, 433b/11
	m.+ inin 403a/1, 421a/9
	m.+ ide 422b/6

m.+ ler 473b/5

m. kıl- 476a/7

memnūn < *Ar.* Mutlu, mesrur

menāb < *Ar.* Vekillik makamı

m.+ durmiz 463b/5

m. eyle- 482a/8

memnūniyyet < *Ar.* Memnun olma,
memnunluk

menārılı < *Ar.+T.* Minareli

m. 496b/12, 497a/11

m. 463b/5

menāsik < *Ar.* Hacc sırasında yapılacak
ibadetlerin tamamı

me'mūr < *Ar.* Devlet hizmetinde
çalışan maaşlı kimse

m. (m.- i haccnı) 487b/6

m. bol- 413b/6, 414b/17,

473a/15, 489a/15, 494b/11

menāzil < *Ar.* Konaklama yerleri,
duraklar

m. ér- 440a/10

m. 409b/4, 413b/15, 417b/6,

m. ét- 450a/13, 484b/8, 490a/6,

490a/13

419a/7, 420b/14, 427a/2

m.+ lar 505a/2, 505b/14

menfa'at < *Ar.* Fayda, yarar, çıkar

men Ben

m. bol- (**m. bolğu dék**) 401b/1

m. 421a/8, 422b/2, 432b/10,

445b/2, 459a/13, 463a/12, 475b/14,

menfa'atlik < *Ar.+T.* Faydalı, yararlı

475b/8

m. 430a/9

m.+ i 463b/2, 482a/7

m.+ iğ 437a/14, 441a/13,

menkūl < *Ar.* Bulunduğu yerden bir
başka yere taşınmış, nakledilmiş

463b/1

m. 501b/6

men' < *Ar.* Yasaklama, engelleme

menzil < *Ar.* İki konak arasındaki

mesafe

m. 408a/1, 408a/17, 413a/16,

418a/17, 447b/13

m.+ ni 481b/13

m.+ ğa 413a/12

m.+ de 402b/1, 408a/2, 408a/9,

409a/2

m.+ din 407b/10, 413a/11,

425b/7

m.+ likige 423a/12

menzil-be-menzil < *Ar.+Far.* Konak

konak

m. 487a/8

menzilet < *Ar.* Derece, rütbe

m. 485a/13

merāḥil < *Ar.* Merhaleler, konaklar

m.+ niḡ 420b/14

m.+ ni 409b/5, 413b/15,

417b/6, 419a/7, 427a/2

merci' < *Ar.* Müracaat edilecek makam

veya kimse

m. (m.- i 'ulemā') 446b/5

merd < *Far.* Yiğit, cesur

m. 460a/10

mergen Nişancı, tüfekçi

m. 425b/12, 439a/5

m. ér- (zeberdest ü **m. érdi**)

438b/7

m.+ ler 411a/9

merḥamet < *Ar.* Acıma, esirgeme

m. (m.- i ṣāḥānedin) 413b/3

m.+ leridin 465a/3

m.+ leridür 506b/6

merhem < *Ar.* Merhem, ilaç

m. 471b/5

merḥūm < *Ar.* Ölmüş müslüman erkek

m.+ nıḡ (ḥān-ı m.+ nıḡ) 429b/3

m.+ ı 421b/5, 421b/8, 421b/9,

444a/14

m.+ ınıḡ 446a/2

mer'ī < *Ar.* Yürürlükte bulunan,

hükmü geçerli

m. tut- 419a/5

	m. 505a/2
mersiye < <i>Ar.</i> Ağıt, sagu	
m.+ ler 428a/10	meşālīḥ < <i>Ar.</i> İşler
	m. 400a/11
mertebe < <i>Ar.</i> Kademe, derece	
m. 400b/12, 417a/6, 426a/1,	mesā'il < <i>Ar.</i> Meseleler
447a/3, 464b/1, 501b/7	m. (m.- i ihtiyār) 498b/11
m.+ sin 421b/13	
m.+ ler bile 486a/15	mescid < <i>Ar.</i> Mescid, namaz kılınacak yer
	m. 497a/1, 497a/2, 497a/4
merve < <i>Ar.</i> Mekke'de bulunan bir dağ	m.+ niḡ 494b/1, 494b/2, 497a/5
m.+ de bolma- 487a/15	m.+ ler 479b/14, 496b/6, 497a/6
mesāfāt < <i>Ar.</i> Mesafe, uzaklık →	
mesāfe, mesāfet	mesdūd < <i>Ar.</i> Önüne çekilen bir setle kapanmış, kapalı
m. 422b/7	m. bol- 405a/2
	m. ét- 417b/14
mesāfe < <i>Ar.</i> Mesafe, uzaklık →	
mesāfāt, mesāfet	meşel < <i>Ar.</i> Örnek, benzer
m. ér- 465b/8	m. 485b/6, 493b/6, 503b/12
mesāfet < <i>Ar.</i> Mesafe, uzaklık →	
mesāfāt, mesāfe	meşelen < <i>Ar.</i> Mesela, söz gelimi
m. ér- 413a/1	m. 455a/1
mesāḥat-ši'ār < <i>Ar.</i> Ölçmeye sahip, değerlendirebilen	mes'ele-dān < <i>Far.</i> Pratik zekalı
	m. bol- 480a/1

meserret < <i>Ar.</i> Sevinç	meşnevî < <i>Ar.</i> Her beyti kendi arasında kafiye olup aynı vezinde yazılan uzun manzume
m. (m.- i meymenet) 492a/1	m. 430a/2, 430a/3, 500b/3, 501a/3
mesken < <i>Ar.</i> Oturulan, ikamet edilen yer	m. bile 500b/5
m. 420a/10	m.+ ler 429b/7
m. ét- 418b/11	mest < <i>Far.</i> Sarhoş, kendinden geçme
m. tut- 414a/3, 417b/9, 498b/10	m. bol- 445b/1
m.+ i 420b/4	mestlik < <i>Far.+T.</i> Sarhoşluk
m.+ inin 415b/14	m. 432b/2, 445b/2, 445b/7
meslek < <i>Ar.</i> Bir kimsenin geçimini sağlamak amacıyla seçtiği sürekli iş veya iş dalı	meşakkat < <i>Ar.</i> Sıkıntı, güçlük, zahmet
m. (m.- i nāhemvārīdin) 459a/13	m. bile 424b/7, 426a/11, 450a/4
meslūk < <i>Ar.</i> Yola girmiş, rehber edinilen şey	meş'al < <i>Ar.</i> Meşale
m. 442b/1	m.+ ler 412b/1
mesned-nişīn < <i>Ar.+Far.</i> Makamda oturan, makam sahibi	meşgūl < <i>Ar.</i> Uğraşan, ilgilenen
m. ér- 430b/10, 431b/2	m. 459a/12
	m. bol- 406b/13, 409b/2, 412a/9, 412b/2, 413a/4, 414b/9, 418b/1, 422a/12, 424b/12, 424b/16, 452b/12, 453a/8, 464a/9, 472b/5, 473b/2, 505b/14, 506a/1

m. ér- 403b/14, 403b/17,
404a/5, 405b/10, 406b/6

m. bolur ér- 504a/2

m.+ ı 502b/13

meşğüllik < *Ar.+T.* Bir şeyle uğraşma
durumu, bir iş yapma durumu

m. ét- 433b/4

meşhūr < *Ar.* Ünlü, şöhretli

m. 408b/14, 416b/7, 433a/11

m.+ dur 416a/5

meşk < *Ar.* Su kabı

m. 413b/4, 457b/5, 476a/5

meşk < *Far.* Misk

m. 492b/9

meşrübāt < *Ar.* İçilecek şeyler,
içecekler

m. 461b/1

m.+ dın 450a/5

meşveret < *Ar.* Danışma, fikir alma

m. ét- 401a/3, 442b/8, 462b/12

metā' < *Ar.* Mal, nesne, varlık

m. 424b/3

m.+ ımnı 422b/2

m.+ ıgnı 422a/16

m.+ ıgnı 422a/15

m.+ ımnı 450a/14

m.+ ları 422a/17

m.+ ları bile (raht u m.+ ları

bile) 422a/9

m.+ ların 422a/10, 422a/12

me'ūnet < *Ar.* Geçim için gerekli olan
şey, yaşamak için yetecek kadar
yiyecek

m.+ i bolsa 414a/8

me'vā < *Ar.* Sığınacak yer, mesken

m. (m.- yı bā-şafā) 420a/17

mevālīd < *Ar.* Varlıklar, mevcutlar

m. ('anāşır-ı m.) 492a/12

mevāni' < *Ar.* Bir şeyin olmasını veya
yapılmasını önleyen şeyler

m. 400a/10

mevāšī < *Ar.* Yük hayvanı olarak kullanılan veya etleri ve sütleri için yetiştirilen hayvanlar

m.+ lerin 404b/15

mevcūd < *Ar.* Var olan, bulunan

m. (m.- ı ‘ālemni kıldı) 430a/10

m. ét- 473a/7

m. é- 492a/13

meveddet < *Ar.* Sevme, sevgi

m. birle 499b/10

mev‘ize < *Ar.* Öğüt, nasihat

m.+ niñ 430a/3

mevrid < *Ar.* Varıp ulaşılabacak yer, yol

m.+ ide 414a/12

mevrūs < *Ar.* Miras kalmış, veraset yoluyla edinilmiş

m.+ larıda (taht-ı m.+ larıda)

504b/14

mevrūšī < *Ar.* Miras kalmış mallar

m. 421b/7

mevsim < *Ar.* Bir takvim yılının iklim şartları bakımından farklılık gösteren ve ilkbahar, yaz, sonbahar, kış diye adlandırılan dört bölümünden her biri.

m.+ de 493a/1

mevsūm < *Ar.* Damgalanmış, işaretlenmiş

m. ét- 403b/4, 420a/1, 497a/5, 505a/7

mevt < *Ar.* Ölüm

m.+ leride (maraż-ı m.+ leride) 503a/12

mev‘ūd < *Ar.* Söz verilmiş, vadedilmiş

m. (ecel-i m.) 428a/2, 502b/3

mevzi‘ < *Ar.* Yer, mekan, mahal

m.+ ğa 400a/10, 401a/9, 405b/9, 407b/1, 425b/9, 464b/8, 469b/10

m.+ de 405a/10

m.+ din 426a/6

m.+ ini 437a/9

m.+ iğa 426a/12, 448a/1

m.+ ide 404a/3, 415b/11,
416a/1, 428b/2, 484a/6

m.+ idagı 416a/5, 446a/1

m.+ lerde 412b/4

mey < *Far.* Şarap, bade

m. 498b/2

meydān < *Ar.* Alan, saha

m. 439a/11, 499a/6

m.+ niṅ 438b/12

m.+ ğa 438b/14, 439a/11

m.+ ı 418a/2, 499a/9

meyl < *Ar.* Bir yöne doğru yönelmek,
eğilmek

m. ét- 455b/8

m. eyle- 432b/4

meymene < *Ar.* Savaş durumunda olan
bir ordunun sağ kanadı, sağ cenahı

m. 435a/12, 453a/14

m.+ din 435a/14

meymenet < *Ar.* Uğurluluk, kutluluk

m. (zamān-ı m.- i

tevemānlarıda) 508b/12

m. (meserret-i m.) 492a/1

meysere < *Ar.* Savaş durumunda olan
bir ordunun sol kanadı, sol cenahı

m.+ si bile 435a/14

m.+ lerin 435a/12

meyve-cāt < *Far.+Ar.* Meyvalar

m. (aḫsām-ı m.) 461b/1

meyyit < *Ar.* Ölmüş insan, ölü

m.+ in 479a/12, 479a/14,
479b/7

m.+ niṅ 504b/11

m.+ lerin 504b/9

mezāhim < *Ar.* Sıkıntılar, eziyetler

m. bolma- 505a/14

mezār < *Ar.* Ölmüş bir kimsenin
gömüldüğü yer, kabir

m. (m.- ı feyz) 491a/7

meze < *Far.* Çerez

m. 501b/14

mezkūr < *Ar.* Zikredilen, anılan

m. 401a/5, 401b/3, 406b/11,
409a/1, 410a/17, 416b/9, 420b/11,
422b/8, 436b/2, 440a/3, 449a/9,
467a/11

m. bol- 406a/1, 409a/13,
414a/12, 444b/6, 489b/3, 509a/7

mezra'a < *Ar.* Tarıma elverişli, geniş
tarım arazisi

m.+ ların 417a/6

m.+ larığa 416b/2

m.+ larnıñ 410b/4

mısrā' < *Ar.* Bir beyit, şiir veya
manzumenin satırlarından her biri

m. 443a/14

midhat < *Ar.* Övme, methetme

m.+ larıda 506a/6

mihmān < *Far.* Misafir, konuk

m.+ durmiz 483a/9

mihmāndārlik < *Far.+T.* Mihmandar
olma durumu

m. 421a/10

m. ét- 483a/10

mihmān-nevāzlık < *Far.+T.*

Misafirperverlik

m. 456b/2

mihmiz < *Ar.* Atı hızlı koşturmak için
mahmuzla dürtmek

m. bér- 410a/16

miḥnet < *Ar.* Sıkıntı, zorluk, eziyet

m. 430a/15

m.+ i 431b/15

mihr < *Far.* Sevgi, dostluk

m. 495a/5

m. kibi 495a/5

m.+ i é- 500a/6

mihr-bānlik < *Far.+T.* Şefkatli,
merhametli

m. 401b/17, 403a/3, 414b/15,
419b/15, 423b/10, 453b/13, 495a/2

m.+ lar 406b/7, 422b/10,
424a/10, 427b/13, 481b/2, 484b/11,
485a/15, 487b/13, 491a/3

miqdār < *Ar.* Bir şeyin ölçüsü, nicelik

m. 406a/9, 409b/13, 412a/4,
412b/9, 414a/5, 416b/7, 426a/4,
434a/15, 435a/11, 435a/13, 435a/4,
436b/14, 438b/8, 441a/10, 441a/5,
442b/13, 443a/4, 444a/10, 444a/8,
444a/9, 449a/5, 449a/7, 449b/12,
450a/15, 450b/2, 452a/2, 452a/7,
452b/1, 452b/3, 454a/11, 454a/13,
456a/11, 457a/6, 460a/1, 460a/10,
461b/12, 464a/12, 466a/9, 468b/15,
469a/7, 471b/8, 472a/4, 472a/7,
472b/8, 473b/15, 477a/6, 480b/13,
480b/8, 483a/11, 486b/4, 486b/5,
490a/5, 490a/7, 490b/11

m. (terakki-yi m.) 495a/9

m.+ ı 412a/3, 412a/8, 417b/2,
436a/12, 436a/15, 444b/9, 448b/11,
451b/3, 454a/15, 468b/8, 473b/11,
476b/6, 480b/9, 487b/14, 488a/4,
490a/12, 490b/8, 491a/9, 502b/4

m.+ ı bol- 449a/11

m.+ ını 473b/7

mîl < *Ar.* Uzunluğu ülkeden ülkeye
değişen bir uzaklık ölçüsü

m. 468b/8

millik < *Ar.+T.* Uzaklık

m.+ ige 449b/3

m.+ ide 456b/6

milyon < *Fr.* Bin tane bine eşit sayı

m. bile 466a/2

miñ < *ET. biñ* (EDPT,346b) Bin sayısı

m. 402b/6, 403a/4, 403b/9,
407a/6, 411a/9, 414b/6, 415b/1,
416a/9, 417b/1, 417b/2, 417b/6,
418b/4, 419b/10, 420b/7, 421b/14,
421b/16, 422b/14, 423a/16, 425b/8,
427a/4, 427b/9, 428a/6, 429a/10,
433a/14, 433b/15, 433b/7, 435a/8,
436a/15, 437a/10, 437b/14, 437b/15,
438a/1, 438a/2, 438b/11, 440a/2,
441b/11, 441b/15, 444a/12, 444a/3,
444b/9, 445a/4, 446a/13, 446b/15,
447b/12, 447b/4, 447b/9, 448b/11,
448b/9, 452a/12, 466a/15, 466a/2,
466a/3, 466a/4, 466b/4, 473a/12,
473b/2, 473b/3, 474b/13, 475a/11,
475a/13, 475a/3, 475a/7, 475a/8,
476b/13, 476b/14, 476b/3, 477a/12,
477a/7, 477a/8, 478b/4, 479b/9,
480b/7, 482b/11, 484b/1, 486b/11,

487b/11, 487b/14, 488a/13, 488b/10,
488b/13, 489a/13, 489a/6, 489b/7,
492b/12, 493a/2, 494a/2, 497a/12,
497b/13, 497b/7, 498a/4, 499b/3,
500a/4, 502a/13, 502a/9, 502b/6,
504a/9, 507a/5, 507b/10, 507b/2,
508a/11, 509b/5

m.+ ge 435a/1, 465a/8

m.+ din 475a/15, 476a/2

min - < *ET. bin-* Binmek (EDPT,348a)

m.- ip 407b/14, 411a/10,
411b/17, 412a/11, 412b/11, 413b/10,
413b/4, 422a/9, 480b/6

mīnā < *Far.* Gökkubbe

m.+ da 487a/15

mināre < *Ar.* Minare

m. 508b/6

m. kııl- 505b/12

miḡbaşı Binbaşı, askeri bir unvan

m. 454a/10

m. birle 473b/15

m.+ larıdın 470b/10

miḡbaşılık Binbaşılık unvanı

m.+ ıda 437b/11

mindür - < *ET. bintür-* (EDPT, 350a)

Bindirmek

m.- üp 406b/15, 412a/14,
413b/5, 414a/9, 479a/15

minhüm < *Ar.* Onlardan, bunlardan

m. 491b/4

minnet < *Ar.* İyiliğe karşı duyulan
borçluluk duygusu

m. 466b/10

m. koy- 456b/4

m. köter- 468b/4

minnetdār < *Ar.+Far.* Minnet duyan
kimse

m. bol- 491a/4

m. ér- (ḥoṣḥāl ve m. érdiler)
491a/2

minnetdārılık < *Ar.+Far.+T.* Minnettar
olma durumu

m. 464a/11, 465a/9

m.+ ımızdur 442b/5

minvāl < <i>Ar.</i> Biçim, tarz, suret	m.+ dın 482a/11, 482a/12
m.+ de bol- 410a/7	m. bol- ér- 413b/6
m.+ dedür 458b/7	mīrzābaşılık < <i>Far.+T.</i> Bir unvan
mīr < <i>Far.</i> Emir, bey	m. 481b/6
m. (m.- i ‘ādil) 431b/3	misāfir < <i>Ar.</i> Konuk
mīrāb < <i>Far.</i> Şehrin su işleri sorumlusu	m. 422b/4
m. bol- 486a/1, 486a/5	miskīn < <i>Ar.</i> Aciz, zavallı
m. ét- 486a/7, 502a/4	m. 432a/10
mirāt < <i>Ar.</i> Ayna	m.+ lerni (üftāde-i m.+ lerni)
m.+ ıdın 501a/4	491b/15
mīrşeblik < <i>Far.+T.</i> Gece bekçileri	mitralyöz < <i>Fr.</i> Makineli tüfek
amiri, devriye amiri	m. 467a/1
m.+ in 485a/6	miz < <i>ET. biz</i> (EDPT, 388a) Biz
mīrzā < <i>Far.</i> Beyzade, beyoğlu	m. 401b/14
m. 431a/4	mizāc < <i>Ar.</i> Huy, tabiat, mizaç
mīrzābaşı < <i>Far.+T.</i> Bir unvan	m. (m.- ı şerīflerige) 416a/10
m. 423a/4, 482b/9	mīzān < <i>Ar.</i> Burçlar kuşağındaki on iki
m.+ nıñ 481b/14	burçtan başak ile akrep burşları
m.+ nı 481b/6	arasında bulunan yedinci burç, terazi
m.+ ğa 482b/9	m. 433b/3, 441a/4

m.+ da 486a/11	
mu'ālece < <i>Ar.</i> Bir hastalığa karşı tedavi uygulama, ilaç kullanma m.+ side 502b/1	mu'aṭṭar < <i>Ar.</i> Güzel kokulu m. bol- 506a/14 m.+ durur 492b/13
mu'allak < <i>Ar.</i> Boşlukta (durmak, kalmak..) m. 492a/11	mu'āyene < <i>Ar.</i> Dışkakatle bakma, yoklama m.+ si üçün (keşf ü m.+ si üçün) 448a/2
mu'āmele < <i>Ar.</i> Davranış biçimi, tutum m. kıl- 468a/10	mu'azzam < <i>Ar.</i> Yüce, ulu m.+ ğa (Mekke-i m.+ ğa) 487b/6
mu'ānid < <i>Ar.</i> İnatlaşan, inatçı m.+ leri 405b/5 m.+ lerini 404b/13 m.+ lerdin 404b/10	m.+ nı (şa'bān-ı m.+ nı) 487a/7, 499b/5, 504a/10
mu'aşfer < <i>Ar.</i> Sararmış, kızarmış m.+ ni 493a/5	mu'azzez < <i>Ar.</i> Hürmete layık, izzet ve şeref sahibi m. 464b/13, 507a/1 m. (m. ü mükerrerem tutar érdiler) 421a/15
mu'āteb < <i>Ar.</i> Azarlanan, paylanan m. ét- 444a/2	mūcez < <i>Ar.</i> Kısa ve özlü bir biçimde söylenmiş söz m. (m.- i beyān boldı) 493b/11
mu'aṭṭal < <i>Ar.</i> Bırakılmış, terkedilmiş m. bol- 505a/12 m. kılma- 412b/12	mūcib < <i>Ar.</i> Sebep, gerek

m.+ i bile 500b/4	
m.+ i birle 434a/10, 479a/13	muḥabbet-nāme < <i>Ar.+Far.</i> Sevgi mektubu
m.+ ice 445a/15, 499b/12	m. 407a/3, 407a/9, 419a/6, 419b/1, 419b/4, 422a/2
mu'enneş < <i>Ar.</i> Dişi	m. bile 407a/1
m. ér- 508a/7	m. birle 401a/16, 456a/7
muğannî < <i>Ar.</i> Şarkıcı, ses sanatkarı	m.+ sin 416b/17
m.+ ler 498b/14	m.+ sin bér- 402b/15
muğāyeret < <i>Ar.</i> Farklılık, ayrılık	muḥāfaẓa < <i>Ar.</i> Saklama, koruma
m.+ i 417a/2	m.+ ları birle 462a/5
muğlaḳa < <i>Ar.</i> Karmaşık, çapraşık	muḥāfaẓat < <i>Ar.</i> Koruma, saklama
m.+ ların (elfāz-ı m.+ ların) 509a/2	m.+ ı için 450b/12, 452a/12
muğlaḳāt < <i>Ar.</i> Çapraşık sözler, anlaşılması güç sözler	muḥāfız < <i>Ar.</i> Koruyucu, koruyan
m.+ ları 446b/3	m.+ ının 447a/12
muḥabbet < <i>Ar.</i> Sevgi	m.+ ığa 447b/10
m. 499b/10	muḥāl < <i>Ar.</i> Olanaksız, imkansız
m.+ leri 444a/6	m.+ dur 473a/8
muḥabbetli < <i>Ar.+T.</i> Sevgili	m.+ dur ér- 460b/3
m. 500a/6	muḥālefet < <i>Ar.</i> Ayrılık, zıtlık
	m. 424b/9

m. étme- 402a/11, 439b/11,
440a/1

m. tüş- 423a/9

m. tüşkeni yok ér- 443b/12

muḥārebe < *Ar.* Harp, savaş

m.+ si üçün 402a/17

muḥarrem < *Ar.* Hicrî senenin ve
kamerî yılın birinciayı, aşure ayı

m.+ niñ 403a/5, 414b/14,
414b/6, 416a/10, 416a/12, 416b/9,
419b/12, 423a/16, 427b/10, 508a/12

m.+ de 427b/14

muḥāşamat < *Ar.* Kavga, düşmanlık

m. 417a/3

muḥāşara < *Ar.* Kale, şehir, kasaba vb.
bir yerin yahut bir birliğin etrafını
askerle çeviripgiriş ve çıkış yollarını
kesme

m. 423a/10

m. kıl- 407a/13, 410a/3,
423a/10, 451a/10, 478b/11

m.+ sı 409b/6

muḥaşşıl < *Ar.* Meydana getiren, ortaya
çıkaran

m.+ lar 411a/3

muḥātab < *Ar.* Hitap edilen kimse

m. ét- 430a/2

muḥāvere < *Ar.* Karşılıklı konuşma

m. (revhüş-ı m.) 421a/13

muḥāyā < *Ar.* Nöbetleşe kullanma

m. kıl- 447a/2

muḥāzī < *Ar.* Aynı sırada, aynı hizada
olan

m.+ side 411a/9

muḥib < *Ar.* Sevgi duyan, sevgi
besleyen

m. (m.- i akṛabā érdiler) 499b/9

m. (m.- i ‘ulemā’) 499b/9

muḥkem < *Ar.* Dayanıklı, kuvvetli

m. 416a/15

m. ét- 454b/13, 455a/4, 461a/14

m. (m.- i seddlerniñ) 460b/2

muḥkemlik < *Ar.+T.* Dayanıklılık,
kuvvetlilik

m.+ ige 410a/6

muḥimm < *Ar.* Ehemmiyetli, önemli

m.+ ni 466a/10

muḥterem < *Ar.* Saygı gösterilen, saygı
değer

m. 431a/8, 501a/4

m. ér- 430b/12

m. (ṣā'ir-i m.) 500b/13

muḥammer < *Ar.* Yoğrulmuş

m. 506b/15

mu'idd < *Ar.* Hazır duruma getiren,
hazırlayan

m.+ ni 500b/11

mu'īn < *Ar.* Yardım eden, yardımda
bulunan

m. 500a/8

muḳābele < *Ar.* Birbirine karşı koyma,
çatışma

m.+ siğa 417b/12

m.+ side 411a/6

muḳābil < *Ar.* Bir şeyin tam karşısına
gelen, karşısında bulunan

m. bol- 411a/10, 418a/12,

435a/12, 440a/11, 453a/11, 460a/13

m.+ ide 410a/4, 505b/3

muḳadder < *Ar.* Allah tarafından
ezelde belirlenip takdir edilen, alın
yazısında bulunan (şey)

m. bol- 502b/3

m. ol- 506b/12

m.+ dür 428a/2

muḳaddime < *Ar.* Giriş, sunuş,
başlangıç

m. 448a/3, 450b/2

m. (m.- i sipāh bolup) 409b/10

muḳaffel < *Ar.* Kilitlenmiş, kilitli

m. kıl- 446a/4

muḳarreb < *Ar.* Yaklaşmış, yakın

m. bol- 484b/14

m.+ leri 482a/14

m.+ leridin bol- 481b/13

muḳarrer < *Ar.* Hakkında karar alınmış,
karar verilmiş

m. 506a/13, 507b/1

m. bol- 417b/3, 428a/3

m. ér- 466a/3

m. ét- 420b/1

m. ét- (nuḳūd-ı **m. ét**di) 404a/11

muḳaṣṣır < *Ar.* Güçsüz

m. eyle- 507a/2

muḳāvet < *Ar.* Karşı koyma,
dayanma

m. ét- dék 450a/1

muḳavvī < *Ar.* Kuvvet veren,
kuvvetlendiren

m.+ din 493a/13

muḳayyed < *Ar.* Bağlı

m. bol- 409a/1, 410a/6,
412b/13, 418a/13, 438a/15, 438b/2,
438b/4, 440a/11, 446b/14, 449b/13,
457b/6, 460a/6, 483a/11, 490b/13

muḳīm < *Ar.* Bir yere yerleşen, bir
yerde oturan

m. ér- 402b/3

muḳteżā < *Ar.* Bir şeyin gereği olan,
gereken, lazım gelen şey

m.+ sıça 403a/14, 445a/4,
463b/12, 497a/8, 501b/12

m.+ sıça (fermān-ı m.+ sıça)
402a/16

m.+ sıça ét- 480a/14, 480a/15

multuḳ Tüfek

m. 410a/7, 414b/9, 439a/4,
451b/4, 456b/8, 458a/13, 458a/14,
460b/11, 460b/7, 461b/12, 469a/13,
470a/6, 470a/7, 471a/12, 472a/6,
473b/15

m. bile 439a/4

m.+ nıḡ 439a/3, 459b/10

m.+ ları 484a/1

m.+ larını 471b/14

m.+ lar 461b/13

m.+ larnı 453b/9, 470a/1,
470b/6

muḡa Buna

m. 403b/1, 500b/1, 501a/2,
509a/1

munça < *ET. bunça* (EDPT,349a)

Bunca, bu kadar

m. 413a/7, 413a/9, 439b/10,
451a/13, 473a/7, 499b/3

munda Burada

m. 462a/15, 463b/13, 499a/6

mundag < *ET. buntağ* (EDPT,349b)

Böyle, bu şekilde

m. 401a/12, 413a/7, 442b/3,
442b/5, 446a/9, 449b/7, 456a/13,
456a/14, 460a/12, 464a/1, 468a/11,
468b/4, 477b/8

m. bol- 468a/8

mundın Bundan

m. 401b/4, 402a/9, 409a/3,
410a/3, 415a/13, 418a/6, 421b/16,
423a/14, 424a/8, 433b/11, 434a/6,
437a/13, 437a/5, 438a/13, 439b/11,
439b/15, 440a/6, 441a/2, 441b/11,
442a/1, 442a/15, 442a/8, 445a/13,
447a/3, 460a/15, 460b/13, 461a/5,

462a/12, 463a/12, 464a/6, 464b/3,
465a/2, 465b/14, 466a/4, 475a/9,
484a/8, 486a/14, 487b/14, 488a/13,
489a/10, 506b/11

muni Bunu

m. 435b/6, 440a/13, 443b/15,
462b/8, 503b/7

muniñ Bunun

m. 405a/5, 407a/7, 413b/8,
454a/12, 462a/6, 466a/3, 467b/9,
469b/10, 470b/11, 471b/6, 478a/13,
478a/15, 491a/4, 491b/6, 492a/3

m. bile 454a/4

munker < *Ar.* Akıl dışı, çirkin

m.+ ğa 446a/9

murād < *Ar.* İstek, dilek, amaç

m.+ ı 499b/14

m.+ ı bile 433a/4

m.+ ı dék 500a/5

muraşsa' < *Ar.* Mücevherlerle
bezenmiş

m. 402b/12, 417a/12, 461b/12,
462a/3

m. ér- 461b/11

muşāḥabet < *Ar.* Karşılıklı görüşme,
konuşma

m. 487b/4, 499b/11

m. ét- 465b/10, 503b/13

m. ét- (*muṡāneset ü m. étip*)
464a/12

muşāḥib < *Ar.* Biriyle karşılıklı
konuşan

m.+ leridin 443a/13

muşālaḥa < *Ar.* Uzlaşma, barış yapma

m. étüş- 457b/8

muşavver < *Ar.* Bir şekle, bir biçime
konulmuş

m. 506a/8

muṡābık < *Ar.* Anlaşmaya varan,
anlaşan, birbiriyle uzlaşan

m. 492a/11

m. ér- 407a/6, 415b/1, 507a/6

mutaşaddī < *Ar.* Teşebbüs eden

m. bol- 416b/6, 414b/13,
468a/10

mutaşarrıf < *Ar.* Bir mal yahut mülkün
sahibi

m. bol- 420a/8, 421b/7, 462a/3

mu'teber < *Ar.* Saygı gören, hatırı
sayılır

m. 422a/8, 426b/6

mu'tedil < *Ar.* Orta halde, orta kararda
olan

m. (*hevā-yi m.*) 492b/10

mute'eşşir < *Ar.* Üzüntülü, kederli

m. bol- 437b/10

muteğayyir < *Ar.* Başka bir şekle giren,
başka bir hal alan

m. bol- 446a/7

muṡī' < *Ar.* Uyan, itaat eden

m. ér- 424a/6

m. (*m. ü münkād bolurlar*)
466b/11

muṭī‘rak < <i>Ar. +T.</i> Daha çok itaat eden	m. (m. ü muṣāḥabet étip)
m. 467a/7	464a/12
muṭṭali < <i>Ar.</i> Bir işi haber almış olan	muvāsā < <i>Ar.</i> Yardım, iyilik
m. bol- 509a/13	m. kıl- 405a/10
muttaşıl < <i>Ar.</i> Aralıksız ve yan yana	muvāsālaş - < <i>Ar. +T.</i> Yardımlaşmak
olan	m.- ıp 423a/8
m. 416a/6	müy < <i>Far.</i> Tüy, kıl
muṭūr < <i>Ar.</i> Doldurmak	m. (m.- 1 mübārek) 422a/17,
m.+ dur 506a/6	422a/3, 422b/9
muvāfaḳat < <i>Ar.</i> Uyuma, uygun gelme	m.+ nı 422a/5
m. 403a/1, 419a/5	m.+ larıdın 422a/4
m. ét- 405a/12, 408a/16	muzāfāt < <i>Ar.</i> Bir şeyin kolları, ekleri
muvāfıḳ < <i>Ar.</i> Uygun, munasip	m.+ ığa 409b/5, 410a/8
m. 429a/11, 488b/13, 497b/7,	m.+ ıdın 404a/3, 422a/10,
499b/4, 502b/7, 508a/12	423a/7
muvāneset < <i>Ar.</i> Karşılıklı yakınlaşma,	muzaffer < <i>Ar.</i> Zafer kazanmış, galip
arkadaşlık	m. 436a/3
m. 403a/1, 499b/11	muzıka Müzik
m. ét- 487b/4	m. 460b/14, 461a/10
	muzṭar < <i>Ar.</i> Mecbur, çaresiz

m. bol- 410a/6, 506a/9	mübārek-bādlık < <i>Ar.+Far.+T.</i> Mübarek olsun, hayırlı olsun
mübāderet < <i>Ar.</i> Bir işe süratle girişme	m. 419a/9, 504a/14
m. ét- al- 477b/8	m. ét- 403b/5, 427b/7
mübālağa < <i>Ar.</i> Bir şeyi olduğundan daha fazla, daha büyük gösterme	m. üçün 424a/11
m. 408b/2	m.+ ı üçün 405b/3, 427b/1
mübārek < <i>Ar.</i> Çok saygı değer, hürmete layık	mübārız < <i>Ar.</i> Eski savaşlarda meydana çıkarak hasmıyla teke tek dövüşen, mübareze eden kimse
m. 422a/4, 495a/2, 504a/12	m. 460a/10
m. bol- 429a/7, 457b/12	m.+ leri 418a/5
m. ol- 430a/5	m.+ leriğa 418a/12
m. (maḳbūl-i m.) 495a/4	mübeddel < <i>Ar.</i> Başka bir şekle konulmuş, değiştirilmiş
m. (mūy-ı m.) 422a/17, 422a/3, 422b/9	m. bol- 478a/1
m.+ leri boldı (ḥāṭır-ı m.+ leri boldı) 503b/3	m. ét- 483b/1
m.+ leridin (beden-i m.+ leridin) 502a/15	mübeddıl < <i>Ar.</i> Değiştiren, tebdil eden
mübārek-bād < <i>Ar.+Far.</i> Mübarek olsun	m. étme- 456a/15
m. 429a/14	mübtelā < <i>Ar.</i> Bir şeye kendini kaptırmış olan, tutkun
	m. bol- 471a/8
	m. ér- 488a/15

mücevher < *Ar.* Elmas, inci gibi değerli
süs eşyaları

m. 462a/3

müdāfa'a < *Ar.* Düşman hücumuna
karşı koyma, direnme

m. ét- al- 457a/5

m.+ ğa 414b/9

müdām < *Ar.* Devamlı, sürekli

m. eyle- 433a/5

müdārā < *Ar.* Kin ve düşmanlığı örtüp
zahiren dost gibi davranma

m. bile 424a/6

m. bile (nev'î-yi m. bile)

463b/12

m. kıl- 434a/3, 442a/7

müdāvā < *Ar.* Hastayı tedavi etme

m. ét- 508a/8

müdāvemmet < *Ar.* (İş için) devamlı
yapma, sürekli çalışma

m. ét- ér- 503a/11

müdde'ā < *Ar.* İddia edilen, ısrarla
savunulan fikir, görüş

m. bile 410b/12

m. birle (né m. birle) 411a/13

m.+ larıça 414a/8

müddet < *Ar.* Bir şeyin, bir olayın başı
ile sonu arasında geçen zaman bölümü,
süre

m. 404b/4, 417a/14, 421b/6,
442a/8

m. (m.- i fesādı) 407a/13

m. (m.- i hükümetleri) 428b/3

m. (m.- i saltanatları) 503a/3

m.+ in 473a/8

m.+ din 406b/12, 409a/6,

422a/9

m.+ da 485a/9

m.+ de 507b/15

m.+ i 406b/4, 422b/11, 423a/10

m.+ i (mühlet-i m.+ I) 473b/2

m.+ iniñ 400a/11

m.+ ini 417b/16

m.+ ide 433b/5

m.+ ide (mühlet-i m.+ ide)

456b/3

m.+ ler 421a/9, 422b/6

mü'ezzin < <i>Ar.</i> Namaz vakitlerini haber vermek için ezan okumakla görevli kimse	m.+ leridin 409b/7, 414b/12, 425b/10
m.+ leri bile (imām u m.+ leri bile) 491a/12	m.+ ler 403b/14, 404b/12, 405b/14, 410a/8
müdebbir < <i>Ar.</i> Tedbirli ve ihtiyatlı davranma	m.+ lernin 404a/8, 426a/7, 426a/9
m. 485b/1	m.+ lerni 404a/13, 414b/16
müdüf < <i>Ar.</i> Çekip çeviren, yöneten, idare eden kimse	m.+ lerge 404b/12
m. 479b/12	mühendis < <i>Ar.</i> Mesleği mühendislik olan kimse
müfāraḳat < <i>Ar.</i> Ayrılma, ayrılık	m.+ lerni 505a/3
m.+ larıdın 499b/15	müheyyā < <i>Ar.</i> Hazır, amade
müfevvaḳ < <i>Ar.</i> Bir kimseye görev olarak verilmiş	m. kı1- 456b/2
m. bol- ér- 481b/5	mühim < <i>Ar.</i> Lazım, gerekli, lüzumlu
müfsid < <i>Ar.</i> Ara bozan, bozgunculuk yapan (kimseler)	m.+ leriḡa 404b/5
m.+ i 493b/2	mühlet < <i>Ar.</i> Bir işin yapılması veya bir borcun ödenmesi için verilen belirli süre, vade
m.+ leri 413b/16	m. 466b/12, 467a/7, 468a/10, 468a/7, 473a/8, 473a/9
m.+ lerinin 407a/13	m. (m.- i müddeti) 473b/2
	m. (m.- i müddetide) 456b/3

m. bér- 456b/1, 466a/8, 468a/8,
473b/3

m. tile- 451a/12

m.+ ni 466a/10

m.+ lerin bér- 467a/8

mühletsiz < *Ar.+T.* Süresiz, vadesiz

m. 466a/7

mühlik < *Ar.* Öldürücü

m. 471b/2, 505b/7

mühr < *Ar.* Damga, kaşe

m. 408a/14

m. ét- 402a/14, 473b/4

m.+ in 422a/2

m.+ lerin 401a/4, 401b/15,
402a/1, 408b/4, 414a/2

mühdār < *Ar.+Far.* Bir zatın mührünü
taşıyan ve gerektiğinde kullanan kimse,
özel katip

m. 407b/2, 478a/10

m. birle 439b/11, 440b/14

m.+ lar 402a/3, 440b/14

m.+ lar bile 439b/14

müjde < *Far.* Sevindirici haber, muştu

m.+ sin tégür- 464a/8

mükāleme < *Ar.* Karşılıklı konuşma,
söyleşme

m. 464b/12

mükedder < *Ar.* Kederli, gamlı, üzgün

m. ér- 506b/6

mükerrem < *Ar.* Saygıdeğer, hürmete
layık

m. 442b/2, 464b/13, 500a/5

m. tut- ér- (mu‘azzez ü **m. tutar**
érdiler) 421a/15

mükerrer < *Ar.* Tekrar edilmiş,
tekrarlanmış

m. 507a/1

mülakḳab < *Ar.* Lakaplanmış, lakaplı

m. ér- 438b/7

m. ét- 480b/2

m. ét- ér- 480a/5

m.+ dur 428a/1, 486a/8

mülakāt < *Ar.* Görüşme

m.+ ımız 468b/2	m.+ leride bol- ér- 484b/5
mülākī < <i>Ar.</i> Buluşan, kavuşan	m.+ lerığa 420a/14, 443b/3
m. bol- 404b/16, 414a/11	m.+ lerige 445a/12
mülāyemet < <i>Ar.</i> Yumuşak huyluluk, mülayimlik	mülāzım < <i>Ar.</i> Bir kimseye, şey veya yere bağlılık ve devamlılık gösteren
m. birle 452a/10	m.+ ları bile 404a/1
mülāzemet < <i>Ar.</i> Bir kimseye, bir şey veya hiç ayrılmak istemeyecek şekilde bağlanma	mülk < <i>Ar.</i> Dükkan, ev, arsa vb. taşınmaz mal
m. 422b/9, 495a/1	m.+ ini 495a/6
m. ét- 448a/12	m.+ ide 431a/1
m.+ ğa 402b/14, 402b/15, 403a/2, 405b/13, 407a/4, 416a/13, 416a/4, 418b/15, 419a/16, 419a/8, 419b/10, 419b/16, 419b/9, 420a/7, 423a/1, 423a/4, 423b/13, 424b/17, 425a/4, 427b/11, 427b/15, 436a/4, 437a/3, 441b/10, 481a/3	m.+ imizge 421b/7
m.+ ğa yet- 413b/14, 414b/15, 415a/16	mümkin < <i>Ar.</i> Mümkün
m.+ iğa 419a/14, 423b/6, 444a/13	m. 492a/9, 503b/7
m.+ iğa yet- 406a/16	mümtāz < <i>Ar.</i> Seçilmiş, seçkin
m.+ leri 490b/15	m. bol- ér- 433a/9
	münādī < <i>Ar.</i> Bir haberi yüksek sesle duyuran, tellal
	m. ur- bér- 429a/15, 504a/15
	m. ur- 465a/5
	m. urdur- 413b/2
	münādī-ger < <i>Ar. +Far.</i> Tellal

m.+ ler 504a/14

mün‘akid < *Ar.* Düğümlenmiş,
bağlanmış olan

m. bol- 464b/12

münāsib < *Ar.* Uygun

m. 415b/14, 416a/2, 421a/11,
506a/7

m. bol- 458a/7

m. ér- 467a/9

münāzara < *Ar.* Tartışma, karşılıklı
konuşma

m. 408b/2

münbaṣiṭ < *Ar.* Gönlü açık

m. bol- 403b/2

müncer < *Ar.* Bir tarafa çekilip
sürüklenen

m. bol- 442b/6

münevver < *Ar.* Aydınlatılmış, ışıklı,
nurlu

m. 492b/13, 495a/6

m. bol- 506a/15

münevvere < *Ar.* Nurlu

m.+ ğa (**Medīne-i m.+ ğa**)

421b/2

m.+ ge (**Medīne-i m.+ ge**)

487b/7

münḥarif < *Ar.* Doğru gitmeyen, bir
yöne, bir tarafa sapan, sapmış

m. bolma- 499b/10

münkād < *Ar.* Boyun eğen, boyun
eğmiş

m. bol- (**muṭī‘ ü m. bolurlar**)

466b/11

müntazir < *Ar.* Bekleyen, gözleyen

m.+ leri 495a/10

müntehab < *Ar.* Seçilmiş, seçkin

m. 436b/1

münzel < *Ar.* Yukarıdan aşağıya
indirilmiş

m. bol- 506a/12

mürāca‘at < *Ar.* Başvurma, başvuru

m. 427b/13, 489b/5	müsellem < <i>Ar.</i> Verilmiş, teslim edilmiş
m. (m.- 1 'inān) 507a/13	m. tut- 440a/1, 458b/14, 481b/9
mürebbi < <i>Ar.</i> Eğiten, terbiye eden	
m.+ dür 492a/6	müselmān < <i>Ar.</i> Müslüman
	m.+ larnı 404a/14
müretteb < <i>Ar.</i> Sıralanmış, sıralı	m.+ larnı 404b/14
m. ét- 474a/4, 505a/2, 509a/3	m.+ largā 480a/3
m. eyle- 506b/9	
mürur < <i>Ar.</i> Geçip bitme, sona erme	müste'ān < <i>Ar.</i> Kendisinden yardım istenen
m. (m.- i zamān) 446a/2	m. bér- 492b/3
mürüvvet < <i>Ar.</i> Yiğitlik, mertlik	müsteḥak < <i>Ar.</i> Haketmiş, hak kazanmış
m. 420a/16, 432a/7, 506b/15	m. 505b/13
m.+ din (ṭarīḳ-i m.+ din)	
481a/11	müsteṭāb < <i>Ar.</i> Hoşa giden, beğenilen
müsāhele < <i>Ar.</i> Kolaylık gösterme	m. 509b/1
m. ét- ér- 413a/8	
müşālaḥa < <i>Ar.</i> Uzlaşma, barış yapma	müstevlī < <i>Ar.</i> Bir yeri zapt ve istila eden
m. 459b/9	m. bol- 470a/14
müsellah < <i>Ar.</i> Silahlanmış, silahlı	m. bol- (ğazab-ı m. bolup)
m. bol- 470a/7	489b/15
	m. bol- (herās-ı m. bolup)
	414a/1

müşerref < <i>Ar.</i> Şeref kazanmış, şerefli	m. bol- 473b/6
m. bol- 481b/1, 489b/7, 490b/15, 495a/1	mütābi‘ < <i>Ar.</i> Tabi olan, uyan
	m.+ leri bile 403b/16
müşfik < <i>Ar.</i> Şefkat gösteren, şefkatli	mütāle‘a < <i>Ar.</i> Etraflıca düşünme, inceleme, tetkik
m. (m.- i fukarā) 496b/5	m. kıl- 400b/6, 462b/11, 482a/8, 495a/3
müşfik-āne < <i>Ar.+Far.</i> Şefkatle	m. kılma- 421a/7
m. (pürsiş-i m.) 443a/5	m.+ sıdın 482b/10
m. bile (pürsiş-i m. bile) 402a/5	
m. birle (pürsiş-i m. birle)	müte‘āl < <i>Ar.</i> Çok yüce, ulu
420a/17, 487b/13, 495a/2	m.+ niñ (hazret-i İzid-i m.+ niñ)
müşk < <i>Far.</i> Misk	418b/10
m. 506a/12	
müşte‘il < <i>Ar.</i> Alev alan, tutuşan	müte‘allik < <i>Ar.+T.</i> Yücelik, ululuk
m. kıl- 467a/2	m. 405b/6, 466b/15, 474a/1
	m. bol- 509a/1
müştemil < <i>Ar.</i> İçine alan, kapsayan	m.+ dur 442a/15
m. 509a/3	
m. bol- 494b/1	müte‘allikāt < <i>Ar.</i> Yakınlar, hısım akraba
m. ér- 498a/11	m.+ ı birle 420a/9
m. ét- 495b/1	
müşterek < <i>Ar.</i> Ortak	müte‘arrız < <i>Ar.</i> Taarruz eden, saldıran
	m. bolma- 442b/1

m. ér- 400a/3

m. bol- 460a/2

müteberreke < *Ar.* Kutlu, uğurlu

m.+ niḡ (ravza-i m.+ niḡ)

421b/2

mütekeffil < *Ar.* Kefil olan

m. bol- 508a/9

mütedāvil < *Ar.* Alışverişte kullanılan,
tedavülde bulunan geçer para

m. (‘ālim-i ‘ulūm-i m.) 446a/14

mütemekkin < *Ar.* Yerleşmiş, yerleşik

m. bol- 420a/12

m. ér- 417a/13, 429a/8

m. ét- 462b/4

m. bol- ér- 406b/17

müteferriḡ < *Ar.* Birbirinden ayrılmış,
dağılmış

m. bol- 411a/2, 414b/12,

417a/15, 418a/15, 418b/1, 418b/8,

424b/7, 436a/1, 453a/10, 467b/11,

467b/6, 476a/13

mütemmim < *Ar.* Tamamlayan,
tamamlayıcı

m. 430b/14

müteḡayyir < *Ar.* Başka bir şekle giren,
başka bir hal alan

m. bol- 464a/2

müteselsil < *Ar.* Art arda gelen, peş
peşe olan

m. étıl- ér- (maḡlūl u m. étılíp

érđi) 436a/8

müteḡalliṣ < *Ar.* Mahlas alma

m. bol- 500a/10

mütevārī < *Ar.* Saklı, gizli

m. 424a/15

m. ét- 487a/13, 496b/3,

499b/14, 500a/14

mütevaṭṭın < *Ar.* Bir yere yerleşip orayı
vatan, yurt edinen (kimse)

m. bol- 405a/10, 417a/2

müteḡayyir < *Ar.* Hayret eden, şaşkın

müteveccih < *Ar.* Yönelmiş, yönelen

m. bol- ér- 400a/1

mütevehhim < *Ar.* Kuruntulu, vehimli

m. bol- 416a/15

mütevellî < *Ar.* Bir vakfı vakfedenin

koyduğu şartlara göre yöneten kimse

m.+ si 423a/6

müttefik < *Ar.* Aralarında anlaşma

yapmış, birbiriyle itifak etmiş,

birleşmiş kimselerden her biri

m. bol- 493b/2

m. ér- 477b/2

müvāsālîk < *Ar.+T.* İyilik

m. birle 401a/11

müvelled < *Ar.* Doğum, doğma

m. 420b/4

müyesser < *Ar.* Kolaylıkla olan,

kolaylıkla yapılan

m. bol- 506b/11

müzdür < *Far.* Ücretli, ücretle çalışan

m.+ larga 505b/15

müzdürlük < *Far.+T.* Ücretli işçi

m. birle 506a/3

müzebzeblîk < *Ar.+T.* Beceriksizlik

m. 421b/6

müzekker < *Ar.* Erkek

m. 508a/7

müzeyyen < *Ar.* Süslü, süslenmiş

m. 411b/17, 461b/8, 462a/1

N

nāb < *Far.* Halis, katıksız

n.+ ğadur (dürr-i n.+ ğadur)

492b/15

nābekār < *Far.* İşsiz, işe yaramaz

n. 499a/12

nābūd < *Far.* Yok, yok olmuş

n. bol- 423b/8, 426a/10

nāçār < *Far.* Çaresiz

n. 430b/2

nādān < *Far.* Bilgisiz, cahil

n.+ lar 460a/4

nādim < *Ar.* Pişman olan

n. 482b/11

nāhemvārī < *Far.* Uygunsuz

n.+ dīn (meslek-i n.+ dīn)

459a/13

nāhīç < *Far.* Hiçbir

n. 401b/2

nāhoş < *Far.* Hoş olmayan, uygun olmayan

n. kél- 482a/15

nā-‘ilāc < *Far.+Ar.* Çaresiz

n. 450b/9, 455b/13, 458b/3, 508b/1

n. bol- 445b/11, 450a/7, 457a/8, 462b/5, 467a/11, 481a/12, 483b/6, 509a/5

naḥv < *Ar.* Dil bilgisi

n. (‘ilm-i n.) 446b/2

nā’ib < *Ar.* Vekil

n. 482a/7

nā’il < *Ar.* İsteddiği şeye erişen, arzu ettiğini ele geçiren

n. ét- 500a/7

nā-kār < *Far.* Karsız

n. bol- 470b/9

naḳbçı Lağımçı bölüğü

n. 447b/2

naḳd < *Ar.* Elde bulunan geçerli para, akçe

n. (n. u māl alıp) 404a/12

n.+ da 422a/7

naḳş < *Ar.* Kumaş üzerine renkli iplikler, sırma veya simle el veya makinede yapılan işleme

n. (n.- ı nigīn) 500a/6

nālāyık < *Far.+Ar.* Uygun olmayan, münasip olmayan

n. 443b/14

nām < *Far.* Ün, şöhet

n. (n. u nişān tapmay) 445a/1

namāz < *Ar.* İslam dinince belli kurallara göre günde beş vakit yapılması müslümanlar üzerine farz olan ibadet

n. (n.- ı pencgāneni) 503a/10

n. (n.- ı şāmdın) 411b/7

n. (n.- ı şāmgaça) 412b/13

n.+ nı 503a/11

n.+ ın 464b/10

n.+ ın oku- 479a/10, 503b/15

n.+ ları okul- 504b/10

n.+ ların 503a/12

namāz-hān < *Ar.+Far.* Namaz kılan

n. 480a/1

nāmdār < *Far.* Namlı, ünlü

n. 431a/3

n. (hüsrev-i cem-i n.) 502b/15

n.+ larıdın 440b/3

nāme < *Far.* Mektup

n. 406a/16, 420b/6, 420b/9, 421a/5, 421b/10, 421b/3, 421b/5, 434b/3, 442b/6, 456b/14, 458b/9, 462a/1, 477a/1

n. birle 458b/10

n.+ niñ 421b/12, 458a/10, 458b/11

n.+ ni 421b/11, 442a/10,

442a/3, 456a/9, 458a/9, 458b/10

n.+ ğa 401a/4

n.+ mniñ 463b/1

n.+ ğniñ 421a/4

n.+ ğni 421a/6

n.+ si 420b/17, 422b/1, 422b/9

n.+ sin 403a/2

n.+ leride 421b/10

nāmesmū < *Far.+Ar.* Duyulmamış, işitilmemiş

n.+ dur 421a/4

nāmurād < *Far.+Ar.* Muradına ermemiş

n. ét- 500a/5

n. eyle- 431b/11

nāmūs < *Ar.* Haya

n. 401a/11

n. (reh-i n.) 499a/6

nāmzed < *Far.* Aday

n. kıl- 405b/6

nān < *Far.* Ekmek

n. 450a/8

nāpāk < *Far.* Temiz olmayan, pis

n. 474b/4

nāpedīd < *Far.* Görünmez, mevcut
olmayan

n. bol- 400a/2

nāpesend < *Far.* Beğenilmeyen, hoş
gitmeyen

n. (ef‘āl-i n.) 403a/10

naşb < *Ar.* Atama, tayin

n. ét- 433a/10, 437b/11

nāşır < *Ar.* Yardımcı, yardım eden

n.+ ıñ bol- 430a/6

naşīb < *Ar.* Pay

n. 503b/9

naşīhat < *Ar.* Öğüt

n. bér- 401a/15

n. bér- ér- 459a/13

n. ét- 400b/13

naşīhat-nāme < *Ar.+Far.* Öğüt veren
yazı

n. 400b/16

nāsūt < *Ar.* İnsanlık

n.+ dın 492b/3

nā-tüvān < *Far.* Güçsüz, kudretsiz

n. 430b/11, 493a/6

n. kıl- (‘āciz ü **n. kılıp**) 431b/13

nāyire < *Ar.* Sıcaklık, ateş

n. 453a/13

nāz < *Far.* Cilve, işve

n. 499a/1

nazar < *Ar.* Bakış, bakma

n. (n.- ı enverdin) 422b/10

n.+ dın 442a/3

n.+ ığa 421b/11

n.+ ları 411a/1	464a/5, 467b/8, 468a/5, 477b/8,
n.+ larıda 413a/4	487a/9, 487b/2, 492a/10, 492a/13,
naẓar-gāh < <i>Ar.+Far.</i> Bakış yeri, seyir yeri	492a/8, 493b/13, 493b/4, 500a/7, 506b/11
n.+ ıdın 416b/17	n. bol- 437b/3, 458a/7
nāzenīn < <i>Far.</i> Nazlı	n. é- 432a/2
n.+ ler 499a/13	n. ‘aceb 503b/8
nāẓır < <i>Ar.</i> Bakan, gören	n. çün 451a/5
n.+ larğa 505a/6	n. müdde‘ā birle 411a/13
n.+ lardın 509a/12	n. üçün 403a/15, 411b/11, 421a/12, 423a/7, 435b/4, 437b/7, 451a/13, 460b/1, 462b/15, 463a/15, 466a/12, 467a/5, 477b/2, 487a/11, 497b/15, 505a/10, 505b/6
naẓm < <i>Ar.</i> Vezinli ve kafiyeli söz	n. üçün ét- 439b/10
n.+ ıñnı (hürde-i n.+ ıñnı) 492a/3	n.+ dür 457a/10
ne < <i>ET. ne</i> (EDPT, 774a) <i>Ne</i> → né	n.+ ler 499a/3
n. 400b/17, 401b/6, 414a/8, 421a/5, 428b/12, 442b/5, 450a/15, 450a/6, 473a/5	nebāt < <i>Ar.</i> Bitki
né < <i>ET. ne</i> (EDPT, 774a) <i>Ne</i> → ne	n. 444a/10, 498b/1
n. 410b/12, 416b/7, 421b/10, 437b/3, 444a/10, 444a/8, 444a/9, 458b/8, 463b/7, 463b/9, 464a/2,	neberd < <i>Far.</i> Savaş, cenk
	n. 499a/9
	nebīre < <i>Ar.</i> Torun
	n. (n.- i Muhammed Naẓar İnağ) 444a/14

nebîrelik < *Ar.+T.* Torunluk

n. 403b/3

necâbet < *Ar.* Soyluluk

n. 430a/4

necât < *Ar.* Kurtuluş, kurtulma

n. tap- 505b/9, 506a/3

n.+ ığa 503b/6

néçe < *ET.* (EDPT,775a) *ne:çe* nice,
nasıl, ne kadar

n. 403b/7, 404b/4, 405b/8,
406a/1, 406b/12, 407a/12, 408a/17,
409a/6, 409b/16, 413b/15, 414a/14,
416a/15, 417a/13, 417a/2, 417a/6,
417a/9, 419a/8, 419b/11, 420b/13,
421a/9, 421b/6, 422a/9, 422b/6,
423a/11, 423b/1, 423b/13, 425a/12,
425a/15, 426b/11, 427b/13, 430a/11,
430a/9, 431b/10, 431b/15, 432a/14,
432a/3, 432b/10, 433b/15, 434b/1,
436a/8, 437a/13, 437a/5, 437b/12,
439a/1, 439b/7, 439b/8, 440a/5,
440a/7, 441a/2, 441a/7, 442a/12,
442a/8, 443b/1, 443b/14, 446a/12,

447b/13, 447b/8, 448a/3, 450b/14,
451a/12, 452a/1, 454a/11, 455b/15,
456b/1, 457b/12, 458a/2, 460a/11,
460a/4, 460b/7, 461b/12, 461b/13,
461b/9, 462a/12, 462a/8, 463b/15,
464a/3, 464b/11, 465b/14, 470a/6,
472a/9, 472b/1, 473a/15, 473b/15,
476a/4, 477a/14, 478b/14, 478b/15,
479a/15, 479a/3, 479a/5, 479a/7,
479a/8, 480a/9, 481a/15, 482a/1,
482b/14, 483a/10, 486b/10, 489a/3,
489b/4, 489b/5, 491b/15, 492b/6,
493a/2, 493b/2, 494b/14, 495a/1,
498b/9, 499a/12, 499a/7, 502a/14,
503b/2, 505a/12, 508b/2

n.+ niñ 493b/9

n.+ ge 493b/9

n.+ leri 466a/6, 469a/3

n.+ leriçe 471b/13

nedîm < *Ar.* Sohbet arkadaşı,
meclislerde birlikte bulunulan

n. 507a/4

n.+ leri 444b/3

nefer < *Ar.* Rütbesi olmayan er, asker

n. 410b/10, 454b/8

nefret < *Ar.* Bir şeyi veya bir kimseyi beğenmemekten, kötü bulmaktan ileri gelen şiddetli itici duygu

n. ér- (bā'ış-i n. érdi) 505a/6

nefrīn < *Far.* Beddua, lanet

n. 430b/1

nefs < *Ar.* Bir kimsenin kendi öz varlığı, öz benliği

n. 406b/12

n. (n.- i ḥāṭırın) 430a/6

nehār < *Ar.* Gündüz, gün

n. 502b/13

n. bol- (leyl ü n. boldı) 498a/14

nehr < *Ar.* Nehir, akarsu

n.+ niñ 409a/14, 409a/4, 409b/2

n.+ dın 409a/1, 409b/2

n.+ idür 409a/12

nehy < *Ar.* Yasak etme, engelleme

n.+ lerin 400b/3

néme < *ET. ne+mA* Ne, nesne

n. 400b/14, 422b/3, 446a/11, 463b/3, 470b/11, 485a/1, 497b/15

n. bol- 450a/6

n.+ ni 439a/2

n.+ ge 467a/9

n.+ ler bile 472b/9

nemed < *Far.* Keçe

n.+ ler birle 478a/12

nemerse Nesne, eşya

n. 424a/2, 475b/3, 475b/5, 475b/9

n.+ ni 422a/16, 463b/15

n.+ ler 422b/1

n.+ ler ér- 462a/3

n.+ lerni 450a/8

nergis < *Far.* Nergis, güzelin gözü

n. (ḳarār-ı n.) 493a/7

nerm < *Far.* Yumuşak

n. 449b/10

neseb < *Ar.* Soy, soy sop, atalar, dedeler

n. ol- 503b/9

nesīm < *Ar.* Hafif hafif esen, hoş ve
latif rüzgar

n. 492b/10

n. (n.- i cānfezā) 498b/3

n.+ i 506b/7

nétey < *ET.* né et- Ne etmek, ne
yapmak

n. 500b/13

nev‘ < *Ar.* Cins, tür

n. 495a/13, 499a/14

n. (n.- i ni‘metler) 430a/11

nevbet < *Ar.* Defa, kez

n. 425b/5, 460a/15, 464b/1

n.+ de 421a/8, 436b/5, 464b/2

nev‘ī < *Ar.* Cins, tür

n. 434a/3, 457a/5, 500a/12

n. (n.- yi mūdārā bile) 463b/12

nev-īcād < *Far.+Ar.* Yeni icat edilmiş

n. 449b/1, 449b/5, 452a/8,
461b/13, 471a/12

nevr < *Yun.* Sınır

n.+ in 498a/14

nevā < *Far.* Nağme, ses

n. tüz- 498b/14

nevāhī < *Ar.* Nahiyeler, etraflar

n.+ de 405a/10

nevāz < *Far.* Okşayan

n. 432a/10

nevāziş < *Far.* Okşama, gönül alma

n. 410a/13, 491a/3

nevrüz < *Far.* Eski takvimlere göre
güneşin koç burcuna girdiği, gece ile
gündüzün eşit olduğu, yılın ve
ilkbaharın başlangıcı sayılan 21 Mart
günü

n. 506a/11

nevr < *Ar.* Şarta bağlı vaat, adak

n.+ ler 491a/8

nısf < *Ar.* Yarı, yarım

n.+ ını 474b/15, 475a/3

nidā < <i>Ar.</i> Seslenme, bağırma	n. birle 469a/3
n.+ sın 428a/8	ni‘met < <i>Ar.</i> İhsan, bağış
nigīn < <i>Far.</i> Yüzük, yüzük şeklinde	n.+ ler (nev‘-i n.+ ler) 430a/11
mühür	nīreng < <i>Far.</i> Hile, düzen
n. (naķş-ı n.) 500a/6	n. ile 499a/14, 500a/4
n. (şāhib-i n.) 430b/10	nişār < <i>Ar.</i> Saçma, saçılma
n. ér- (zīr ü n. érdi) 431b/8	n. (n.- ı hezārāferīn) 492b/12
nihāl < <i>Ar.</i> Mezhepler	n. ét- 492a/3
n.+ ın ur- (cehl-i n.+ ın urdın)	nisbet < <i>Ar.</i> İki şeyin veya parça ile
501b/1	bütünün nitelik veya nicelik
nihān < <i>Ar.</i> Gizli, saklı, gizlenmiş	bakımından birbirine göre olan durumu
n. 492a/7	n.+ i 403b/4, 484b/4
nihāyet < <i>Ar.</i> Son, sonunda	n.+ i bile 433a/9
n. 482a/1	nişān < <i>Far.</i> İşaret, belirti
niheng < <i>Far.</i> Timsah	n. tap- (nām u n. tapmay)
n.+ i ér- 410a/11	445a/1
niķār < <i>Ar.</i> Kin, hınç	niyāz < <i>Far.</i> Muhtaç olma, muhtaçlık
n. 499a/5	n. ér- (‘acz u n. érdi) 431a/12
nīmcān < <i>Far.</i> Yarı canlı	niyyet < <i>Ar.</i> Bir şeyi yapmayı önceden
	hesaplama

n. 432a/7	n. 407b/13, 457a/6
n.+ i bile 487a/6	n. bile 486b/5
n.+ i birle 420b/9, 482b/13	n. birle 441a/10, 477a/6, 480b/14
nizā' < <i>Ar.</i> Çekişme, kavga	n. bol- 439b/9
n. 417a/13, 442b/6	n.+ ni 490b/11
nizām < <i>Ar.</i> Düzen, tertip, usul	n.+ i bile 403b/14
n. 432a/13	n.+ i birle 434b/11, 434b/9
n. bér- 417a/9, 464b/3, 480b/7, 488b/4	n.+ leri bile 405b/17, 405b/7, 410a/1, 425b/1, 438a/8
n. ét- 430a/12	n.+ leri birle 411a/5, 455a/14
n. tüz- (resm-i n. tüzerge) 430a/12	n.+ leridürmiz 439b/8
n.+ ıdın 419a/4	n.+ lerige 437a/7
n.+ ıda 407a/15	n.+ ler 435a/1, 436b/12, 474a/15, 474b/5, 490b/4
n.+ lar bér- 485b/2	n.+ ler bile 404b/2
nizār < <i>Far.</i> Zayıf, arık	n.+ ler birle 483b/11
n. kıl- é- 498a/13	n.+ lerni 480a/7
nīze < <i>Far.</i> Mızrak, süngü	n.+ lerge 474a/14, 484b/12, 490b/2
n. 468a/1	nuḳūd < <i>Ar.</i> Paralar, nakitler
n. bile 469a/10	n. (n.- ı muḳarrer étđi) 404a/11
n. birle 435b/7	n.+ nı 481a/4
	n.+ larıḡa 404a/7
nöker < <i>Moğ.</i> Kul, köle	

nūr < *Ar.* Gözle görülen aydınlık,
maddi şeyleri görmeye yarayan ışık

n. yet- 495a/12

n.+ ı 495a/6

nuşret < *Ar.* Üstünlük, başarı

n. bile 491b/8

n. birle (feth-i n. birle) 437a/5

nücüm < *Ar.* Yıldızlar

n. 446b/5

nüket < *Far.* İnce sözler

n. 430a/9

nümāyān < *Far.* Görünen, meydana
olan

n. bol- 411b/16, 469b/11,
493a/1

nüşha < *Ar.* Bir yazıdan çıkarılan
kopya, yazılı bir şeyin aynısı

n. 509a/5

n.+ larnı 509a/2

oba < *ET. oba* (EDPT,4b) Küçük çadır,
küçük topluluk

o.+ nı 454a/3

o.+ ğa 454a/1

o.+ sığa 400b/8, 457b/2, 476b/7

o.+ ları 408b/8

o.+ larnı 416a/15

o.+ larığa 408b/12, 424b/9,
476b/12

obalık Küçük yerleşim yeri

o.+ ğa 453b/15

oğlan < *ET. oğul+An* (EDPT, 83b)

Oğlan, erkek evlat

o.+ nı 408b/7

o.+ ları bile 403b/15

o.+ larnı 468b/11, 469a/11

o.+ larığa 454a/7

oğul < *ET. oğul* (EDPT, 83b) Evlat,
oğul

o. 402a/9, 403a/17, 427a/7,
428b/4, 433b/7, 433b/8, 442b/15,
446b/7, 484a/14, 486b/12, 487a/2,
488a/1, 488b/1, 488b/10, 489a/9,

489b/9, 495a/15, 497b/11, 498a/4,
499b/7, 503a/4

o. dék 401a/11

o.+ 1 404a/2, 419a/10, 419a/2,
420a/6, 420a/9, 423b/17, 427a/11,
436b/15, 437a/13, 443a/3, 444b/2,
457a/15, 481b/5, 485b/14, 486a/1,
486a/2, 486a/3, 486a/4, 500a/14,
501b/15, 502a/5, 502a/9

o.+ 1 bile 479b/2

o.+ 1 birle 441a/11

o.+ 1 bol- 479a/3

o.+ 1 ér- 474a/8, 484b/3

o.+ m 400a/15, 400b/8,
403b/16, 426a/13

o.+ mī 400a/16

o.+ mī 502a/1

o.+ iga 456b/10

oḥṣa - < *ET. oxša-* (EDPT,97a)
Benzemek

o.- ṣdur 461b/7

oḵ < *ET. ok* (EDPT,76a) Ok, kurşun

o. 438b/14, 449a/15, 450b/3,
451a/11, 453b/10, 454b/4, 456b/10,

460a/5, 460a/9, 462a/2, 470b/12,
470b/8, 470b/9, 471b/13, 483b/5

o. yağdur- bér- 455b/6

o.+ mī 439a/10, 439a/12

o.+ ġa 455b/11, 483a/2

o.+ 1 459b/11

o.+ 1 birle 469a/13

o.+ ları 455b/12, 455b/13,

457a/1

o.+ larıga 484a/10

o.+ larıdın 454b/10

o.+ lardın 410a/14

oḵla - Oklamak, ok atmak

o.- p 411a/6

oḵlan - Oklanmak

o.- adurğan 447b/2

oḵu – < *ET. okı-* (EDPT,79a) Okumak,
kıraat etmek

o.- r 503b/8

o.- p 401b/17, 429b/4, 503b/2

o.- p (bāmdādın o.- up) 503a/14

o.- p (namāzın o.- up) 479a/10,

503b/15

o.- r ér- 464b/10

	412a/10, 412a/11, 412a/12, 412a/16,
oğul - Okumak, kıraat etmek	412a/2, 412a/9, 412b/3, 412b/7,
o.- dı (namāzları o.- dı) 504b/10	412b/8, 412b/9, 413a/10, 413a/15,
o.- ğandın 401b/13	413a/7, 413b/10, 413b/13, 413b/16,
	413b/2, 413b/5, 413b/9, 414a/2,
ol < <i>ET. ol</i> (EDPT,123a) (I) O (zamir)	414a/4, 414b/3, 415a/3, 416a/3,
o. 401a/6, 406b/16, 426b/7,	416a/9, 416b/3, 417a/15, 417a/8,
437b/3, 452b/8, 461a/7, 463b/14,	418a/10, 418a/13, 418a/9, 418b/1,
500a/14, 500a/6	418b/5, 419a/10, 419a/2, 419b/15,
o. bol- 401b/7	420a/16, 420b/15, 420b/5, 421b/10,
o.+ dur 400b/2, 410b/10,	421b/13, 422a/16, 424a/1, 424a/10,
422b/16, 442a/13, 456a/14, 492b/1,	425a/17, 425b/14, 425b/16, 425b/3,
500b/9	425b/7, 425b/9, 426a/6, 427a/3,
	427b/4, 427b/8, 428a/10, 428a/16,
ol < <i>ET. ol</i> (EDPT,123a) (II) O (sıfat)	428a/5, 428b/3, 429a/10, 429a/3,
o. 400a/1, 400a/13, 400a/16,	429a/6, 429a/8, 429b/8, 430a/2,
400a/17, 400a/3, 400b/4, 400b/7,	430b/10, 430b/4, 430b/7, 431a/3,
401a/4, 402b/1, 402b/10, 403b/12,	431a/9, 431b/2, 432a/13, 433b/4,
403b/14, 404a/13, 404b/4, 404b/9,	434a/10, 434a/12, 434a/4, 434b/4,
405a/10, 405b/12, 406a/15, 406a/17,	435b/10, 435b/8, 436a/1, 438b/13,
406b/4, 406b/9, 407a/16, 407b/10,	438b/15, 438b/3, 439a/1, 439a/2,
407b/12, 407b/13, 407b/15, 407b/2,	439a/4, 439a/5, 440a/6, 440b/3,
408a/12, 408a/17, 408a/2, 408a/3,	441a/12, 441a/4, 441a/6, 442a/1,
408a/6, 408b/16, 408b/6, 409a/14,	442a/13, 442a/14, 442a/15, 443a/10,
409a/17, 409a/2, 409a/8, 409b/2,	443a/11, 443a/7, 443b/4, 444b/10,
409b/6, 409b/7, 410a/17, 410b/8,	444b/11, 445a/3, 446a/1, 446a/4,
411a/15, 411b/11, 411b/16, 411b/9,	446b/2, 446b/6, 447a/7, 448b/15,

449b/13, 451b/6, 451b/9, 452a/15,	492a/6, 492b/1, 492b/7, 494b/14,
452a/5, 452b/14, 453a/2, 453a/9,	494b/2, 495a/2, 495a/4, 496b/13,
453b/2, 454a/1, 454a/3, 454b/3,	496b/3, 497a/5, 497b/11, 498a/10,
454b/5, 455b/8, 455b/9, 457a/11,	498a/11, 499a/14, 499a/3, 499a/4,
457a/12, 457a/13, 457a/14, 457b/15,	499b/7, 499b/8, 500a/1, 500b/3,
457b/2, 457b/4, 457b/8, 458a/3,	500b/4, 500b/5, 500b/7, 501a/1,
458a/6, 458b/10, 462b/13, 462b/7,	501a/4, 502a/15, 502b/4, 503a/2,
462b/9, 463a/8, 464a/6, 464b/15,	503a/7, 503b/6, 504b/6, 504b/8,
465a/2, 467a/10, 467b/2, 468a/2,	505a/6, 505b/10, 505b/13, 506a/1,
469a/10, 469a/12, 469a/14, 469a/15,	506a/5, 506a/7, 506b/9, 508a/15,
469a/4, 469b/13, 469b/4, 469b/6,	508a/7, 508a/9, 508b/8, 509a/10,
470a/11, 470a/12, 470a/2, 470b/4,	509a/5, 509a/9
470b/9, 471a/10, 471a/6, 472a/3,	ol - < ET. ol- Olmak (EDPT, 125b)
472a/5, 472a/8, 472b/4, 472b/9,	o.- ur (hoşhāl o.- ur) 506b/12
473a/3, 474a/14, 474a/9, 474b/1,	o.- mış (serāser o.- mış) 506a/11
474b/13, 474b/3, 474b/8, 475a/6,	o.- mışnı (neseb o.- mışnı)
475b/1, 476a/10, 476a/14, 476a/15,	503b/9
476b/1, 476b/11, 476b/5, 477a/1,	o.- dı ('ādīl o.- dı) 506b/4
477a/14, 477a/15, 477a/4, 477b/11,	o.- dı (ğamın o.- dı) 502b/14
477b/12, 477b/15, 477b/4, 478a/14,	o.- dı (ğālib o.- dı) 498a/14
478a/15, 479b/15, 479b/5, 480a/2,	o.- dı (ğubār o.- dı) 498b/4
480a/4, 480a/5, 480b/12, 480b/4,	o.- dı (tamām o.- dı) 416a/8
481a/3, 482a/10, 482b/1, 482b/10,	o.- ğay (ikbāl-i devlet o.- ğay)
482b/7, 482b/9, 484b/5, 485a/10,	507a/4
486b/2, 487a/12, 487a/15, 487b/1,	o.- ğay (şān ile şevket o.- ğay)
487b/10, 488a/5, 490b/11, 490b/9,	507a/4
491a/12, 491b/7, 491b/8, 492a/4,	

o.- sun (mübārek o.- sun)
430a/5

o.- sa (muḳadder o.- sa)
506b/12

o.- up (ābād o.- up) 433a/3

o.- up (birev o.- up) 501a/2

o.- up (dāyir o.- up) 495a/5

o.- up (hoṣḥāl o.- up) 499a/2

o.- up (ṣād o.- up) 433a/3,
482b/3

o.- masun (melūl o.- masun)
430a/6

o.- maḳ (melūl o.- maḳ) 432b/1

olar Onlar

o.+ dın 474a/12

olca < Moğ. Ganimet

o. 472b/4

o. kıl- 404b/15, 455b/4

o. bile 404b/11, 426a/1, 452a/2

o. birle 437a/10, 474b/12

o.+ nı 453b/4

o.+ ğa 436b/4, 451b/6, 453b/2,
471a/7

o.+ ların 435b/15, 483b/7

o.+ larnı 435a/10, 453b/6,
453b/7

o.+ larğa 476b/2

oltur - < ET. olur- Oturmak (EDPT,
150a)

o.- dı 421b/16, 434a/3, 457b/11,
461a/11, 470b/10

o.- duḳ 421b/8

o.- dılar 404a/16, 405a/11,
426a/12, 428b/13, 429a/14, 461a/12,
467b/9, 504a/13

o.- sañız bol- 463b/13

o.- ğıl 412b/16

o.- up 400b/17, 401b/4, 421a/2,
461a/14, 463a/11, 464a/13

o.- up ér- 460a/1

o.- up ér- 404b/8, 416a/15,
423a/8, 425b/11, 462b/10

o.- updur 458b/3, 477b/13,
477b/15

o.- updur mu 477b/12

o.- updurlar 412a/12

o.- ğan 404a/3, 405b/14,
407b/4, 408a/13, 417a/3, 427a/12,
429a/5, 434b/8, 476b/6, 483a/12

o.- ğan ér- 463a/7

o.- ur ér- 412b/10, 503b/13	445a/13, 447b/1, 447b/5, 451b/15,
o.- mış ér- 440b/10	452a/1, 454a/11, 461a/5, 461b/14,
o.- a alma- 417a/7	466a/8, 466a/9, 466b/13, 466b/15,
o.- a bér- 453b/14, 477b/9	466b/2, 467a/11, 473a/11, 473a/9,
o.- mak 495a/3	473b/1, 476a/2, 487a/7, 488a/13,
o.- maknı 418a/8	488b/11, 488b/13, 489a/13, 489a/7,
	489b/8, 490a/12, 490b/7, 491a/9,
olturguz – Oturmak, ikamet etmek	497b/14, 497b/8, 498a/1, 503a/3,
o.- dı 459a/10	504a/3, 507a/10, 507a/12, 507a/14,
o.- dılar 419a/4	507b/12, 509a/3
o.- up 463a/11, 485b/7	o.+ dın 413a/8, 473a/14
	o.+ ıda 405b/2, 416b/13
olturumlu < <i>ET</i> . Yerleşik, yerleşmiş (EDPT, 135)	oñ < <i>ET</i> . <i>oñ</i> (EDPT, 166b) Sağ, sağ taraf
o. 484a/7	o. 469a/6, 470b/12
on < <i>ET</i> . <i>o:n</i> (EDPT, 166b) On	onlançı Onuncu
o. 402b/17, 403b/10, 405a/2, 405b/12, 405b/8, 407a/7, 407b/15, 409a/2, 410a/16, 410a/7, 410b/17, 411a/7, 411a/9, 414b/15, 415a/9, 415b/4, 415b/8, 416a/11, 417b/2, 418b/5, 419a/17, 419b/3, 419b/8, 423a/5, 423b/13, 424a/8, 424b/3, 425a/14, 425b/13, 425b/4, 426b/10, 427b/3, 427b/6, 428b/7, 436a/3, 436a/9, 437a/9, 440a/2, 443a/12,	o. 419b/5
	ora Ara, boşluk
	o.+ sı 461a/3
	o.+ ları 407b/9
	orda Orada
	o. ét- 501b/2

ordu < *ET. ordu* (EDPT, 203a) Ordu,
askeri birlik

o.+ nıŋ 411b/16

o.+ ğa 477b/1

orta < *ET. ortu* (EDPT,203b) Orta, orta
taraf

o.+ ğa 469a/15

o.+ da 473b/6

o.+ sıda 460b/2

o.+ sıdın 409a/14

o.+ larıda 402a/13, 424b/8

ortalık Orta taraf

o.+ ıĝa 409a/17

orun < *ET. orun* (EDPT, 233a) Yer,
mevki, mekan

o. bér- 423b/15

o.+ ı 425a/2

o.+ ıĝa 400a/8, 403a/11,
407a/10, 415a/10, 415a/11, 415b/6,
415b/8, 419a/10, 419a/12, 420a/12,
420a/4, 424a/13, 424a/14, 424a/16,
433a/8, 433b/10, 434a/7, 437a/12,
437b/11, 437b/4, 438a/15, 441a/3,
443a/2, 458b/13, 459b/11, 459b/8,

460b/5, 474a/7, 474a/8, 478b/5,
479b/10, 479b/11, 484b/1, 485b/11,
485b/14, 485b/15, 485b/9, 486a/1,
486a/3, 486a/4, 488a/11, 488b/12,
488b/2, 489a/12, 492a/1, 501b/15,
502a/2, 502a/8, 505a/9, 506a/13

o.+ ıda 458b/2, 482a/4, 485b/7,
489a/10, 497a/11, 501a/9, 505b/12,
508b/6

o.+ ıŋızĝa 462b/5

o.+ larıĝa 415b/3

o.+ larıda 407a/17, 433a/15,
485a/5, 485b/5, 488b/15, 490a/2

ot < *ET. ot* (EDPT, 34b) Ateş

o. 418a/4, 467b/12

o. al- 454b/10

o. dék 498b/2

o. içre 482b/7

o.+ ın 467a/2

o.+ ğa 468a/1

o.+ ı 506a/8

o.+ ı içre 506a/10

o.+ ım 482b/6

o.+ ıĝa 491b/11

o.+ ıda 482a/4

o.+ larıĝa 401a/14

o. al- bér- 456b/9	o. 486b/4
otla - Ateş yakmak, tutuşturmak	oyna - < <i>ET. oyna:-</i> (EDPT, 275a) Oynamak, hareket etmek
o.- dı 478a/4	o.- p 499a/7
o.- dılar 410b/5, 478a/5	oyun < <i>ET. oyun</i> Oyun, eğlence (EDPT, 274a)
o.- ɲ 468a/13	o. birle 499a/13
o.- p 406a/14, 441a/12, 454a/3, 454a/9, 468a/14, 469b/8, 474b/11, 490a/8	Ö
o.- ban 493b/9	öküz < <i>ET. öküz</i> (EDPT,120a) Öküz, sığır
otlığ Ateşli	ö. 483a/10
o. 492b/11	
ottuz < <i>ET. ottuz</i> (EDPT, 74a) Otuz	öl - < <i>ET. öl-</i> (EDPT, 125b) Ölmek, vefat etmek
o. 401a/4, 417b/5, 425b/16, 426a/6, 436a/15, 455b/4, 475a/3, 475a/7, 507b/10, 508a/12, 509b/5	ö.- di 450b/4
o.+ ı 436a/5	ö.- diler 418b/5
ottuzlançı Otuzuncu	ö.- üp 424b/7, 469a/3
o.+ sıda 507b/2	ö.- gen 468b/4
otun < <i>ET. otuɲ</i> (EDPT,60b) Odun	ö.- genlerniɲ 418b/2
o. 418a/4	ö.- genlerni 471a/14
otunçı Oduncu	ö.- mekke 505b/8
	öldür - < <i>ET. öldür-/öltür-</i> (EDPT, 133b) Öldürmek → öltür -

ö.- di 441a/15, 469b/5	
ö.- diler 483b/5	ön < ET. öñ (EDPT, 167b) İleri, ön
ö.- üp 425b/13, 441a/11, 474b/3, 476b/7, 505b/8	ö. 408a/8
ö.- ür érdiler 469a/10	örte - < ET. örte- (EDPT, 208b)
ö.- mekçidürler 469b/3	Yakmak, tutuşturmak
	ö.- p 491b/12
öltür - < ET. öldür-/öltür- (EDPT, 133b) Öldürmek → öldür -	öt - < ET. öt- (EDPT, 39a) Vazgeçmek, ayrılmak
ö.- diler 403b/16	ö.- di 421a/15, 429b/2, 436a/12, 437a/14, 437b/12, 439a/8, 504b/1
ö.- üp 403b/7, 404b/15, 423a/2, 452a/1	ö.- dük 411a/16
ö.- üp ér- 440b/1	ö.- diler 408a/3
ölüg < ET. ölüg Ölü (EDPT, 142a)	ö.- ken 402b/12, 412b/13, 418b/16, 427a/12, 427b/8, 485b/4, 501b/14
ö. dék 469a/9	ö.- kendin 413b/7, 418a/6, 421b/16, 424a/9, 424b/4, 437a/5, 438a/13, 440a/7, 441a/2, 442a/8, 445a/13, 445a/7, 453b/8, 462a/12, 464b/3, 465b/14, 475a/9, 484a/6, 486b/15, 489a/10, 503b/11
ö.+ i 410a/15	ö.- kenlerni 476b/5
ö.+ lerin 471a/15, 483b/6	ö.- üp 401b/14, 403a/8, 409a/16, 409a/3, 409b/8, 411a/8, 417b/8, 418a/1, 418a/11, 433a/14,
ö.+ lerniñ 469a/9, 471a/9	
‘ömr < Ar. Hayat	
‘ö. 506a/4, 508b/11, 508b/13	
‘ö. ile 499b/3	
‘ö.+ in 500b/10, 507a/3	
‘ö.+ iniñ 478b/9	
‘ö.+ ini 501a/14, 503b/8	
‘ö.+ ide 431a/7	

441b/15, 448b/14, 449b/11, 451b/2,
451b/4, 468b/13, 469b/9, 470a/5,
470a/8, 472a/11, 472b/11, 473b/14,
474b/10, 482b/13, 482b/14, 482b/15,
483a/15, 483a/6, 486b/10, 487b/14,
488a/13, 505a/12

ö.- üp (dünyādn ö.- üp) 502a/2

ö.- üp bol- 411b/2

ö.- üp ér- 497b/14

ö.- e bér- 411b/2

ö.- er ér- 491a/11

ö.- mekğa 409b/2

ö.- mekke 409a/1

ö.- mekçi bol- 438a/7

ötker – < ET. (Uyg.) ötker- Geçirmek,
devam ettirmek

ö.- di 402b/16, 403a/2, 416b/17,
422b/10, 449b/15

ö.- diler 412b/13, 413b/11,
417b/16

ö.- ip 409b/1, 412b/1, 413a/5,
418b/16, 420a/11, 442a/10, 442a/3,
467b/1, 476a/9

ö.- me- 416b/2, 438a/6, 440b/6

ö.- mekke 412b/12, 413a/4,
449b/13

öt < ET. ö:d (EDPT, 35a) Zaman

ö.+ ke bér- 437b/13

ötüci Kırkıcı, kesici

ö. 417b/14

öy < ET. e:v (EDPT,3b) Ev, bina, yapı

ö. 434a/12

ö.+ in 493b/9

ö.+ ge 459a/14

ö.+ de 462a/1

ö.+ ige 408a/11, 408a/7, 408a/8

ö.+ idin 441a/10, 478b/8

ö.+ ide 478b/9

ö.+ lerin 441a/12, 468a/14,

474a/11

ö.+ lerini 478a/5

ö.+ leriğa 413b/8

ö.+ leriğe 467b/12, 481b/10

ö.+ lerni 454b/9

ö.+ lerdin 468a/3

ö.+ lerde 498a/13

öyli Evli

ö. bol- 497a/6

öylük Evlik	ö.+ i birle 406b/1, 421b/1,
ö. 426b/15, 426b/17	4448b/1
ö.+ ni 426b/17, 426b/2	ö.+ ni 500b/14
	ö.+ in 492b/11
öyüril - Çevrilmek, döndürülmek	ö.+ üñ 482b/5, 493b/12
ö.- ip 470b/2	ö.+ üñni 432a/1
	ö.+ inin 417b/3, 419a/6, 422b/9,
öz < <i>ET. ö:z</i> (EDPT, 278a) Kendi, öz	445b/5, 457b/3, 459a/9, 481b/4
ö. 400b/15, 401b/15, 402a/1,	ö.+ ini 438b/11, 446a/1,
404b/1, 405b/17, 411a/5, 414a/12,	470b/14, 479a/1, 500a/14
414a/4, 414a/8, 420b/8, 421b/9,	ö.+ ige 404a/10, 405b/5,
422a/2, 422b/1, 425a/2, 426a/13,	459b/4, 466b/11, 466b/15, 474a/1
429b/4, 433a/4, 433a/7, 434a/14,	ö.+ ümiz 466b/4
438a/12, 443b/4, 445a/10, 446a/1,	ö.+ üñiz 400b/17, 466a/15
446a/12, 447b/14, 448a/1, 450b/9,	ö.+ iniz 462b/7
452b/12, 457b/15, 457b/2, 458b/14,	ö.+ üñiz birle 462b/3
459a/13, 460a/11, 462a/5, 462b/4,	ö.+ lerimiz 401a/1
464a/8, 471a/15, 473a/1, 474a/5,	ö.+ leri 406b/1, 407b/1, 409b/6,
478b/8, 481b/15, 482a/13, 482b/4,	410b/14, 410b/17, 411b/5, 412b/10,
487a/13, 497a/10, 500a/15, 501a/1,	413a/4, 435a/11, 436b/6, 490a/10,
501a/7	500a/9, 508a/13
ö.+ din 502b/12	ö.+ lerin 409b/14, 409b/4,
ö.+ i 406b/3, 413a/12, 420b/10,	410a/11, 418b/7, 424b/8, 470b/3,
423b/6, 425a/4, 439a/4, 440a/4,	496b/3, 499b/14, 505b/8
448a/4, 459b/12, 462a/11, 463a/11,	ö.+ lerinin 403a/3, 410a/1,
466b/12, 466b/4, 472b/7, 488b/7	428b/2, 504b/4

ö.+ lerini 469a/9, 471a/4,
476a/1

ö.+ lerige 402b/10, 403b/7,
405b/6, 418b/11, 473b/6, 475b/11,
485b/1

ö.+ leriga 405a/15

ö.+ leridin 443b/13

özge < *ET*. *özge*: (EDPT, 285b) Başka,
diğer

ö. 400b/1, 404a/14, 411b/14,
412a/5, 416b/4, 417a/8, 419a/1,
422b/1, 429a/2, 464a/10, 475a/10,
475a/13, 503a/15

‘özr < *Ar*. *Özür*, kusur

‘ö. 414a/11, 426a/14, 467b/5

‘ö. ét- 448a/12

‘ö. ile 500a/4

‘ö.+ inizin 448a/15

‘ö.+ ler birle 439b/7

P

pābestlik < *Far*. Ayağı bağılılık

p. 432b/2

pādšāh < *Far*. Padişah

p. (p.- ı ‘ālīcāhnı) 490b/14

p.- ı ‘ālīcāhnı (hazret-i p.- ı

‘ālīcāhnı) 508b/10

p. 408a/14

p. bol- 421a/5

p. é- 430b/6

p. birle 411a/14

p.+ nı 404a/7

p.+ ğa 464a/1

p.+ ı 421a/2

p.+ ı 403a/1, 411a/14, 415b/5

p.+ ı bile 410a/13

p.+ ı üçün 403a/9

p.+ ın 422b/4

p.+ ını 479a/1

p.+ ıga 403b/1

p.+ ları 403b/2

p.+ larga 485b/3

pādšāh < *Far*. Padişahlık

p. 431b/14

pāk < *Far*. Arı, temiz

p. ét- 474b/4

pāk-bāz < *Far*. Tanrı aşığı, fedai

p. 431a/12

pākīze < <i>Far.</i> Temiz	p.+ largā 499a/6
p. 461b/13	pehlū < <i>Far.</i> Vücudun iki yanından her biri
p. ķıl- 464a/14	p.+ larıda 463a/11
pāre < <i>Far.</i> Parça	penāh < <i>Far.</i> Sığınacak yer
p. 468a/3	p. aç- é- 431b/6
p. bol- (pāre p. boldı) 439a/12	p. tap- 406b/17
p. bol- (pāre p. boldılar) 472b/4	p.+ ıñ ér- (şefīķ u p.+ ıñ érđi)
p.+ ni 503a/14	431b/12
pāyān < <i>Far.</i> Son	p.+ ıġa 438b/13, 439a/2
p.+ ġa 492a/1	penāhla - < <i>Far.+T.</i> Sığınmak
pāy-māl < <i>Far.</i> Çiğnenme, ezilme, ayaklar altında kalma	p.- p 470b/10, 471b/10
p. ét- 410b/3	pencgāne < <i>Far.</i> Beş vakit
p. ét- ér- 417a/6	p.+ de (evķāt-ı p.+ de) 503a/10
pederbüzürg < <i>Far.</i> Büyük baba, dede	p.+ ni (namāz-ı p.+ ni) 503a/10
p.+ ü 489b/6	pencşenbih < <i>Far.</i> Perşembe günü
pedīdār < <i>Far.</i> Açık, belli	p. 428a/7, 429a/12, 489a/7, 507a/14
p. eyle- 492b/14	perākendelik < <i>Far.+T.</i> Ayrıklık, dağınıklık
pehlevān < <i>Far.</i> Pehlivan	p. 428b/15
p.+ nıñ 505b/10	

perişān < *Far.* Dağınık, düzensiz,
karmakarışık

p. 481b/15

p. bol- 437a/4, 445b/10,
446b/13, 450b/7, 452a/5, 454b/12,
508b/1

p. (p. hāllık birle) 405a/11

pervāy < *Far.* Çekinme, sakınma, korku

p.+ ı bolma- 459a/12

pervāz < *Far.* Uçma, uçuş

p. ur- 458b/2

perverdgār < *Far.* Allah

p. (kudret-i p.) 499a/8

pes < *Far.* Öyleyse, bundan sonra

p. 465a/7

pest < *Far.* Alçak, aşağı

p. 460b/3, 495a/8, 498b/4

p. bol- 493b/15

pestī < *Far.* Alçaklık

p. 498b/4

pestlig < *Far.+T.* Alçaklık

p.+ i birle 404a/4

peşīmān < *Far.* Pişman

p. bol- 482b/11

peşīn < *Far.* Önceki, eski

p. 503b/15

peydā < *Far.* Meydanda, ortada

p. bol- 408b/6, 414b/3, 416b/3,
420a/16, 443a/9, 450a/10, 470a/12,
474b/7, 485a/11, 486b/10, 489a/5,
508a/1

p. kıl- 417a/13, 485a/13

peyderpey < *Far.* Azar azar, bölüm
bölüm

p. 460a/8

peygām < *Far.* Haber

p. 408a/14

peymān < *Far.* Yemin

p. ét- 402a/13

p.+ ları ét- 402a/14

peyvend < *Far.* Ulaşma, varma

p. (akvāl-i hamāset-i p.)

403a/10

peyveste < *Far.* Ulaşmış, bitişik

p. 498a/15, 506b/1, 506b/9

pīçtāb < *Far.* Karmaşık

p. 493a/6

pinhān < *Far.* Gizli

p. 446a/14

p. bol- 435b/14, 469a/12

pirinç < *Far.* Pirinç

p. 483a/11

piş - < *ET.* bış- (EDPT,376b) Pişmek

p.- ip 410b/1

pīşgāh < *Far.* Ön, huzur

p.+ ığa tüşüp 453a/6

pīşīn < *Far.* Erkenden

p. 411b/10, 412a/7

p.+ ğaça 414b/9

pīškeş < *Far.* Hediye

p. 403a/9, 407a/1

p. ét- 478a/10, 480a/9

p. bile 407a/9

p. birle 407a/3

p.+ i üçün 426b/10

p.+ lerin 402b/15, 403a/2,

416b/17, 418b/15, 422b/9, 442a/10

p.+ lerini 442a/2

p.+ ler 457b/4, 478a/12

p.+ ler al- 405b/13

p.+ ler bile 419a/6, 419b/1,

453a/4, 453b/12

p.+ ler birle 405b/11, 419b/4,

420b/6

pīştāk < *Far.* Kapı önü

p.+ ını 504b/6

piyāde < *Far.* Yaya savaşı asker sınıfı

p. 407b/13, 409a/3, 410b/13,

417b/1, 418a/10, 425b/12, 435a/4,

435b/14, 437b/14, 437b/15, 438a/1,

438a/2, 447b/2, 447b/3, 447b/8,

461a/6, 472a/1

p.+ lernin 470a/9

post < *Far.* Bazı hayvanların vücudunu saran tüylü deri ve bu derinin tüyleriyle beraber kurutulmuş şekli

p.+ in 435b/5

p.+ innı 435b/6

pūr < *Far.* Oğul

p. (p.- i Zāl) 493b/1

pūste < *Far.* Deri, kabuk

p. bol- 500a/8

pūṣī < *Far.* Poşu, başlık

p.+ de 508b/15

pürsiş < *Far.* Soru sorma

p. (p.- i müşfikāne) 443a/5

p. (p.- i müşfikāne bile) 402a/5

p. (p.- i müşfikāne birle)

420a/17, 487b/13, 495a/2

R

Rabb < *Ar.* Allah

R. 503b/8

Rabbü'l-‘ālemīn < *Ar.* Alemlerin rabbi, Allah

R. 500a/7

rāğīb < *Ar.* Rağbet eden, ihsan isteyen

r. bol- 497a/8

rāh < *Far.* Yol

r. 406b/14

r. (r.- ı kārılarımıznı) 450b/9

r.+ in (ğubār-ı r.+ in) 433a/2

rāḥat < *Ar.* Rahatsızlık, dertsizlik

r. 430a/15

rāhber < *Far.* Rehber, yol gösteren

r. bol- 507a/3

r. kıl- 476a/3

r. birle 447b/4, 448a/3

rāh-güzer < *Far.* Geçilen yol

r.+ leridür 505a/5

rahīl < *Ar.* Göç, göç eden

r. (r.- i ‘ālem-i beḳā boldı)

441a/2

r. (r.- i ‘ālem-i beḳā boldılar)
420a/3, 499b/14

r. (r.- i ‘ālem-i beḳā bolup)
437a/11

rāḥile < *Ar.* Yük hayvanı

r. bér- (zād-ı r. bérıp) 421a/17

raḥman < *Ar.* Çok merhametli Allah
r. 503b/5

raḥmet < *Ar.* Merhamet, acıma
r.+ ke (taḥsīn-i r.+ ke) 430b/1
r.+ durur 492b/1
r.+ ige 500a/7

Raḥmetu’llāhi ‘aleyh < *Ar.* “Allah
rahmet eylesin”
R. 446b/6, 504a/2

raḥne < *Far.* Gedik, yarık
r. aç- 456a/6
r.+ de 456a/6

raḥşende < *Far.* Parlak, parlayan
r. (r.- i māh) 430a/4

raḥt < *Far.* Ev eşyası

r. 422a/10

r. (r. u metā‘ları bile) 422a/9

rāhzenlik < *Far.+T.* Haydutluk,
eşkiyalık

r. 415b/13

ra‘ib < *Ar.* Korkmak, korkmuş
r. 470a/14

ra‘iyyet < *Ar.* Halk, bir hükümdara
bağlı halk
r. 432a/10, 493a/11, 502b/13

r. üçün 493b/5

r.+ niḡ 474b/7, 486b/9

r.+ ni 474a/13

r.+ ḡa 464a/8

ra‘iyyet-perver < *Ar.+Far.* Halkını
gözetken hükümdar
r. 503a/9

raḳam < *Ar.* Rakam, sayısal işaret
r. eyle- 500b/13

rāḳım < *Ar.* Yazan

r.+ ıdur 403a/13	
r.+ ıdurmén 479b/1	raṭbū'l-liṣān < <i>Ar.</i> Yumuşak sözlü
r.+ ıdurmen (ḥurūf-ı r.+ ıdurmen) 446b/8	r. bol- 493a/4
ramazān < <i>Ar.</i> Oruç ayı	ravza < <i>Ar.</i> Bahçe, çimenlik
r. 402b/13, 406b/6, 419b/5, 503b/1, 503b/4	r. (r.- i müteberrekeniñ) 421b/2
r.+ nıñ 422b/15	r. (r.- i şerifleriniñ) 487b/8
ra'nā-kadd < <i>Ar.+Far.</i> Güzelin boyu	ra'y < <i>Ar.</i> Düşünce, fikir
r. 499a/13	r.+ ıça 488b/8
rāst < <i>Far.</i> Doğru, düz	r.+ ımızça 458b/14
r. 452a/10, 453a/14, 472a/1	rāygān < <i>Far.</i> Parasız, bedava
r. (r.- ı fitneengizdin) 437b/1	r. 450a/7, 505b/5
r.+ dur 429a/1, 468a/13	rāzı < <i>Ar.</i> Rıza gösteren, kabul eden
r.+ mu 477b/6	r. bol- 422a/14
rāstgirdār < <i>Far.</i> Doğru iş	r.+ men 422b/3
r. 479b/12	re'āyā < <i>Ar.</i> Bir hükümdarın idaresi altındaki halk
rāstla - < <i>Far.+T.</i> Doğrulamak, dizmek	r. 406b/14, 465a/6
r.- dılar (şaffların r.- dılar) 435a/13	rebī'ü'l-evvel < <i>Ar.</i> İlkbahar; hicrî kamerî takvimin üçüncü ayı
r.- p 452b/6, 470a/9, 471b/9	
r.- maḵ üçün 472a/3	

r.+ niḡ 403b/10, 405a/2,
416b/13, 417b/16, 420a/2, 421b/17,
423b/13, 427a/7, 427b/15, 507b/12

rebī'ü's-ṣānī < *Ar.* Arap aylarının
dördüncüsü

r. 419a/1, 420b/9

r.+ niḡ 405a/7, 418b/15, 419a/7,
420a/6, 427b/16, 428a/6, 429a/11

receb < *Ar.* Hicrî, kamerî takvimin
yedinci ayı

r. 407a/4, 415a/15, 419b/2,
420b/12, 424b/12, 424b/16, 486b/15

r.+ niḡ 419b/2, 427a/16

recebü'l-mücerreb < *Ar.* Görkemli
recep ayı

r. 507a/13

ref' < *Ar.* Kaldırma, yükseltme

r. (r.- i ṣān) 495a/9

reh < *Far.* Yol

r. (r.- i nāmūs) 499a/6

re'is < *Ar.* Baş, başkan, amir

r. bol- 479b/13

r. ét- 479b/11

remel < *Ar.* Aruzda bir bahir

r. 446b/5

renc < *Ar.* Çaba, zahmet, sıkıntı

r. 413a/13, 430a/15

rencīde-ḥāṭır < *Far.+Ar.* Hatırı
kırılmış, gücenmiş

r. bol- 482a/11, 482a/12

reng < *Far.* Renk

r. bérme- 500a/4

reng-be-reng < *Far.* Renk renk

r. 493a/3

renglik < *Far.+T.* Renkli

r. 499b/10

resm < *Ar.* Adet, töre, işaret

r. (r.- i nizām tüzerge) 430a/12

r.+ in 414a/14

r.+ i 416b/1

r.+ i bile 498b/6

r.+ i birle 419b/7	r. bol- 408a/1, 411b/6, 412a/1,
r.+ ini 482b/2	424b/4, 433b/4, 435a/2, 443a/11,
r.+ idin 407a/15	447b/15, 448b/13, 463a/6, 467a/12,
	471b/4, 471b/7, 475b/13, 490a/11,
resül < <i>Ar.</i> Elçi	490a/3, 490b/10, 493b/6, 504a/6
r. (r.- i ekrem) 422a/4, 487b/7,	r. ét- 435a/11, 492b/5
498a/6	r. eyle- 499a/10
r. 492b/1	r. kıl- 431b/13, 493b/13, 495a/5
reşk < <i>Far.</i> Kıskanma, kıskançlık	r. (r.- ı 'ibārāt bile) 509a/2
r. (r.- i cinān kıldı) 492b/14	r.+ dur 506a/15
r. 506a/10	revāne < <i>Far.</i> Yola koyulan, yollanan
revā < <i>Far.</i> Uygun, layık	r. bol- 412a/3, 440a/14,
r. bol- 505b/2	4448b/1, 448a/4, 455a/15, 463a/3,
r. érme- 422a/14	468b/5, 478b/15, 481a/14, 507a/8
r. ét- 481a/11	r. kıl- 417b/5, 419b/1
r. körme- 480b/5	revhūş < <i>Far.</i> Çok rahat
revāc < <i>Ar.</i> Yaygınlık, sürüm	r. (r.- ı muḥāvere) 421a/13
r. bér- 432a/8	reviş < <i>Far.</i> Gidiş, yürüyüş
r. tap- 481b/12	r. bolma- 503b/9
r.+ ığa 479b/14	r.+ in 406b/14
revān < <i>Far.</i> Yürüyen, giden	re'y < <i>Ar.</i> Görüş, kanaat
r. 431a/10, 431a/5, 431b/9,	r. (r.- i 'ālem-ārāyları) 446b/4
492b/12	r.+ i birle 485b/3

r.+ iğa 501a/15	ri'āyet < <i>Ar.</i> Saygı, itibar
	r. 480b/4
reyāhīn < <i>Ar.</i> Fesleğenler, reyhanlar	r.+ de 462b/2
r.+ niñ 503b/14	
re'yet < <i>Ar.</i> Fikirler	ribāt < <i>Ar.</i> Bağ, konak
r. bile 492b/4	r.+ ğa 436b/3
	rik < <i>Far.</i> Kum, çöl
rihlet < <i>Ar.</i> Göç, sefer	r. (r.- i H̱ārezmde) 441a/7,
r. 487a/2, 487b/15, 499b/7	486b/3
r. ét- 428a/17, 479a/9	r. (r.- i H̱ārezmdin) 482b/13
rızā < <i>Ar.</i> Hoşnutluk, memnunluk	rikāb < <i>Ar.</i> Büyük bir kimsenin katı,
r. bér- 432b/3	huzuru
	r. (r.- ı hümāyūnda) 464b/8,
rızālīk < <i>Ar.+T.</i> Memnunluk	491b/3
r. bérme- 414a/15	r. (r.- ı hümāyūnlarıdağı)
r.+ ımız bol- 446a/9	490b/13
r.+ ıñız 446a/7	
rızk < <i>Ar.</i> Allah tarafından herkese	riḵat < <i>Ar.</i> Şefkat, merhamet
takdir edilen nimet	r. 420a/16
r. 506b/12	
ri'āye < <i>Ar.</i> Saygı, itibar	riyāzet < <i>Ar.</i> Perhizle nefsi kırma,
r.+ sin tut- 442a/14	nefsine hakim olma
	r.+ din 433a/4
	roket < <i>İng.</i> Ateşli bir silah

r. 447b/9, 467a/1	
r. bile 452b/3	rumûz < <i>Ar.</i> Sembol
r. birle 447b/11	r. 500b/15
ruḥṣat < <i>Ar.</i> İzin, müsaade	ruṭûbet < <i>Ar.</i> Nem
r. 424a/1, 447a/3, 453b/14, 487a/7	r.+ i 422a/11
r. al- 421a/16, 426a/2, 444a/1, 479a/5	rûy < <i>Far.</i> Yüz, çehre
r. bér- 400b/15, 401a/15, 401a/16, 401a/2, 402b/4, 403a/9, 407a/5, 407b/9, 415a/8, 416b/9, 419a/15, 419b/3, 420a/5, 422a/1, 423b/11, 424a/2, 427a/16, 427a/2, 427a/9, 427b/1, 434a/13, 440a/4	r. (āb-ı r.) 404a/11
r. koy- 440a/4	rūzgār < <i>Far.</i> Çağ, devir
r.+ ı birle 422a/4, 462a/5	r.+ nıṣ 474b/3
r.+ m 422a/1, 447a/1, 448a/15	rūzmerre < <i>Far.+Ar.</i> Günlük, gündelik
r.+ m bér- 402b/1, 402b/2, 405b/2, 413b/8, 415a/13, 415b/9, 416b/12, 416b/15, 419a/8, 419b/6, 420a/1, 423b/11, 424a/11, 425a/8, 427b/16, 427b/6, 481a/13, 495a/3	r.+ lerin 444a/8
r.+ m bérme- 466b/13	rūsteḥīz < <i>Far.</i> Kıyamet günü
ruḥsār < <i>Far.</i> Yanak	r. sal- 493b/7
r. (r.- ı yār) 498b/2	rūsūm < <i>Ar.</i> Usul, yöntem
	r.+ mıṣ 488b/7
	r.+ ıda 430b/13
	rûtbe < <i>Ar.</i> Derece, basamak
	r. (felek-i r.) 431a/11
	r.+ leride 433a/7

rütbet < *Ar.* Derece, basamak

r.+ in 482b/4

S/Ş/Ş

sa‘ādet < *Ar.* Mutluluk

s.+ leriga 495a/1

sā‘at < *Ar.* Saat

s. 412a/9, 453b/7, 460b/13,
502b/4, 503b/11, 504a/1, 504a/11

s.+ gāça 412a/17

s.+ din 461b/2

s.+ ı ér- 438a/9

şabāḥ < *Ar.* Sabah

ş. bol- 472a/11

şabī < *Ar.* Çocuk

ş. 421b/15

şābit-ḳadem < *Ar.* Yere sağlam basan

ş. 400b/11

ş.+ dürmiz 456a/11

şabr < *Ar.* Sabır, bekleme

ş. kıl- 430a/8

şadā < *Ar.* Ses

ş. çıkarma- 410a/7

ş. çıkma- 429a/1

ş.+ sı 451b/12

ş.+ sığın 491b/10

ş.+ ları 460a/1

şadaḳa < *Ar.* Sadaka, yoksula verilen

ş.+ lar 491a/8

şaded < *Ar.* Asıl konu

ş.+ ide bol- 457b/5

ş.+ ide ér- 452a/6

ş.+ ide érme- 464a/7

ş.+ idedürler 405b/15, 410b/11,
477b/1

şadefvār < *Ar. +Far.* Sedef gibi

ş. 492b/10

şadr-ı a‘zam < *Ar.* Başvekil,
veziriazam

ş. 421a/14, 422a/3, 422a/7

ş.+ nı 421b/11, 421b/17

ş.+ dın 422a/3

şāf < *Ar.* Temiz, pak

ş. 432a/7	s. 473b/10, 475b/6, 489a/4
şafā < <i>Ar.</i> Mutluluk, gönül şenliği	şagīr < <i>Ar.</i> Küçük çocuk
ş. 487a/15	ş. 491a/12
ş. birle tol- (feyz ü ş. birle tolup) 498b/3	şahbā < <i>Ar.</i> Şarap, kızıl
şaffer < <i>Ar.</i> Hicrî kamerî takvime göre Arap aylarının ikincisi	ş.+ sıdın (cehl-i ş.+ sıdın) 432b/2
ş. 403a/6, 427a/5, 486b/11	şāhib < <i>Ar.</i> Sahip, malik
ş.+ niñ 403a/10, 415a/4, 416b/13	ş. (ş.- i ‘adl) 431b/9
şaff < <i>Ar.</i> Sıra, dizi	ş. (ş.- i cāhlar) 430a/13
ş. bağla- 493a/8	ş. (ş.- i hükümet) 403b/11
ş. tart- 410a/1, 418a/1, 435a/12, 452a/7, 498b/6	ş. (ş.- i ihtiyārı érđi) 406a/12
ş. tut- 469b/15	ş. (ş.- i iqbāl) 430b/15, 431a/6
ş. tut- tur- 410b/16, 411a/9	ş (ş.- i nigīn) 430b/10
ş.+ mıñ 418a/1	ş. (hān-ı ş.- i kerem) 430b/8
ş.+ ların 470a/9	şāhib-ḥaşem < <i>Ar.</i> Maiyet sahibi
ş.+ ların rāstla- 435a/13	ş. 430b/12
ş.+ larnı 411a/2, 452b/11, 452b/6, 471b/9, 472a/3	şāhib-kırān < <i>Ar.+Far.</i> Talih sahibi, üstünlük kazanan hükümdar
sağ < <i>ET.</i> sa:ğ (EDPT,803a) Sağ, sağlıklı	ş. 493a/10
	sāhil < <i>Ar.</i> Kıyı, sahil
	s.+ ğa 409b/4

s.+ idin 410b/14	sakla - < <i>ET. sakla:-</i> (EDPT, 810a) Korumak, gizlemek
şahn < <i>Ar.</i> Orta, meydan, avlu	s.- dılar 470b/3
ş.+ mı 492b/14	s.- dılar (kol s.- dılar) 458a/15
ş.+ ıda 504b/5	s.- sunlar (kol s.- sunlar) 458a/14
şahrā < <i>Ar.</i> Kır, çöl	s.- p 426b/9
ş. 479b/15, 504b/1	
ş.+ nı 452b/12	sākin < <i>Ar.</i> Sakin, hareketsiz
ş.+ sınıj 410a/10	s. bol- 465b/9
saka Sucu, su çeken	s. ér- 475b/2
s.+ sın 406b/5	sakyallāhu serāhū < <i>Ar.</i> “Mezarında suyu eksik olmasın” anlamında kullanılmaktadır.
s.+ sıga 408a/2, 408b/17, 412a/6	s. 497b/9
s.+ sıda 412a/12	
s.+ sıdın 412a/10	sal - < <i>ET. sal-</i> (EDPT, 824b) Salmak, bırakmak, yollamak
sākıt < <i>Ar.</i> Hükümsüz, düşmüş	s.- mış 431a/5
s. bol- 488a/9	s.- dı 459a/14
sākī < <i>Ar.</i> İçki sunan, su veren	s.- dı (at s.- dı) 436b/14
s.+ ler 498b/15	s.- dılar 418a/5
sakka < <i>Ar.</i> Saka, su dağıtıcısı	s.- dılar (at s.- dılar) 435b/9, 439a/6, 455b/5, 471b/12
s.+ sı 498b/4	s.- dılar (dem s.- dılar) 502b/2

s.- **ıp** 404a/16, 408b/1, 411b/10,
413b/11, 414a/3, 415b/11, 415b/14,
422a/5, 465a/1, 477a/8, 479a/14

s.- **ıp** (at s.- **ıp**) 435b/7, 436b/10,
438b/14, 439a/11, 439a/7, 451b/13,
453a/12, 455b/3, 468b/13, 469a/1,
470b/14, 472a/4, 476a/15

s.- **ıp** (**bāzārğa** s.- **ıp**) 442b/3

s.- **ıp** (**kal'a** s.- **ıp**) 425b/11

s.- **ıp** (**kayğu** s.- **ıp**) 499a/5

s.- **ıp** (**rüsteḥīz** s.- **ıp**) 493b/7

s.- **ıp** (**uruş** s.- **ıp**) 476b/10

s.- **iban** (**éşikin** s.- **iban**) 501b/1

s.- **may** (**kulak** s.- **may**)
451a/14, 456b/4, 459a/13

s.- **ğan** (**medrese** s.- **ğan**)
502a/11

s.- **a bér-** (**talán** s.- **a bér**diler)
476b/4

s.- **madı** (**kulak** s.- **madı**)
467a/10

s.- **madılar** (**kulak** s.- **madılar**)
442a/7

s.- **maḳdurur** 432a/12

şalāḥger < *Ar.+Far.* İyileştirici,
düzeltici

ş.+ **lerin** 509a/14

şalātü's-selām < *Ar.* Hz. Muhammed'e
salat ü selam okumak

ş.+ **ın** 492b/5

saldat < *Rus.* Piyade, asker

s. 447b/11, 447b/2, 447b/8,
450a/11, 456a/4, 466b/15, 472b/11

s.+ **nı** 472a/1

salḡut Vergi, iane

s. 490a/13, 490b/12, 490b/13

s.+ **nıñ** 486a/12

s.+ **nı** 489b/14, 490b/10

s.+ **dın** 404a/7

s.+ **ların** 403b/17, 486a/12,
494a/1

sālīmen < *Ar.* Sağ ve sağlıklı olarak

s. 476b/12

şalla'llahu 'aleyhive's-sellem < *Ar.*

"Allah, peygamber efendimizi
korusun"

ş.+ **nı** 498a/7

ş.+ **nıñ** 422a/4, 487b/7

salma Kemend, şebeke, tuzak	sana – < <i>ET. sana:-</i> (EDPT,835b)
s. 437a/10	Saymak, hesap etmek
s.+ sını 434a/14	s.- dılar 471a/14
salṭanat < <i>Ar. Hükümdarlık</i>	šan‘at < <i>Ar. Hüner, marifet</i>
s. 406b/13, 406b/15, 406b/17,	ş.+ da 492a/10
416a/12, 419a/4, 432a/3	sanç - < <i>ET. sanç-</i> (EDPT, 835b)
s. bér- 431b/14	Saplamak, sokmak
s.+ ğa 432a/13, 432a/14	s.- ıp 468a/1
s.+ ğa (libās-ı s.+ ğa) 504a/8	şandal Sandalye
s.+ da (serīr-i s.+ da) 429b/6	ş.+ larda 461a/11
s.+ da (taht-ı s.+ da) 406b/6,	şandalī < <i>Ar.+Far. Sandal ağacından</i>
413b/15, 419b/12, 508a/2	yapılmış sandalye
s.+ ları 420b/5, 428b/8, 504a/4	ş. 461b/6, 461b/8
s.+ ları (müddet-i s.+ ları)	ş.+ lerğa 461b/7
503a/3	şanevber < <i>Ar. Sevgilinin boyu</i>
s.+ larıda 507b/1	ş. 506a/10
san < <i>ET. sa:n</i> (EDPT,830b) Sayı, adet	şānī < <i>Ar. İkinci</i>
s. 492a/5	ş. (Seyyid Muḥammed Raḥīm
saṇa Sana	Bahadır Ḥān-ı ş.) 428b/4, 429b/5
s. 430a/5, 430b/5, 431b/14,	ş. (şıkk-ı ş.) 442b/11
500a/3	

ş.+ niñ (cennet-mekân-ı ş.+ niñ)
428b/8, 509a/8

ş.+ niñ (hazret-i Seyyid
Muhammed Raḥîm Bahadır Hân-ı ş.+
niñ) 502a/12

şāni' < Ar. Allah, sanat eseri meydana
getiren

ş. (ş.- i künfekân érür) 492a/5

sansız < ET. san+sız Sayısız
s. 499a/4

sarây < Far. Hükümdarların veya devlet
başkanlarının oturduğu büyük ve
gösterişli bina

s. (hareme-i s.) 461a/13

s.+ ıda 461b/7

şarf < Ar. Şekil bilgisi

ş. ('ilm-i ş.) 446b/2

sarğar - < ET. sarğar- (EDPT, 849a)
Sararmak

s.- dın 493a/5

sarı < ET. sarı: (EDPT,b) Taraf,
tarafına

s. 430b/2, 431a/8, 431b/13,
499a/2

şarşar < Ar. Şiddetli ve soğuk esen
rüzgar

ş. (bād-ı ş.) 506b/7

ş. dék (bād-ı ş. dék) 470b/6

sat - < ET. sat- (EDPT, 798b) Satmak,
satılmak

s.- dılar 473a/14

s.- uğa 453a/8

s.- ıp 405a/14, 464b/15

s.- ıp ér- 501a/9

s.- ğan ér- 442a/13

s.- a bér- 450a/6

s.- masmen 422b/2

s.- maḵ 441b/14, 442b/3

s.- maḵ üçün 418b/11

satgun Satın, satın alma

s. 422a/15, 465a/3

satıĝ Satış, alışveriş

s. 416b/1

saṭvet < <i>Ar.</i> Ezici güç, boyun eğdirici kuvvet	sāye < <i>Far.</i> Gölge
s. bile 491b/11	s. (s.- i devletide) 406b/17
s.+ leridin 480a/7	s.+ side 463a/7
	s.+ side bol- 414a/7
	s.+ leride 413a/17
şavāb-dīde < <i>Ar.+Far.</i> Uygun bulunmuş, doğru bulunmuş	sāyir < <i>Ar.</i> Dolaşan, gezinen
ş.+ leri bile 410b/7	s. (s.- i hidemātdın) 433a/9
ş.+ leri birle 434a/9	sayla - Saymak, hesap etmek
savat Zırh, silah	s.- saṇ 408b/9
s.+ lar 462a/2	sāz < <i>Far.</i> Düzenleme
şavl < <i>Ar.</i> Hamle, saldırı	s. ét- 499a/12
ş. (ş.- ı ‘akūl) 492a/9	s.+ ın 498b/14
savuk < <i>ET. soğık</i> (EDPT, 808a) Soğuk	sebeb < <i>Ar.</i> Sebep
s. 424b/7	s. bol- 459b/3, 496b/7, 500a/1, 503b/6
sa‘y < <i>Ar.</i> Çalışma, çabalama	s.+ din 401a/8, 417a/5, 444a/7, 464a/1, 465b/1, 484b/4, 491b/3, 503b/10
s. bile 467b/4	s.+ i 503b/9
s. eyle- 487a/15	s.+ i bile 403a/11
s.+ ımızğa 468a/8	s.+ i birle 439b/8
s.+ lar ét- 479b/14	s.+ idin 405a/12, 416a/14, 468b/10
s. ét- ér- 503a/9	

s. bol- al- 502b/5	s.+ i 447a/1, 488b/14, 507a/6
sebîl < <i>Ar.</i> Hayır olarak dağıtılan su	s.+ inî 422b/11
s. (s.- i ‘āriyet) 481b/5	s.+ iğā 405b/5
sebz < <i>Far.</i> Yeşil, yeşil renkli	s.+ leride 490a/3
s. 506a/11	sehā < <i>Ar.</i> El açıklığı, cömertlik
sebze-vār < <i>Far.</i> Yeşilliği çok olan yer	s. 506b/15
s. bol- 498a/15	sehan < <i>Ar.</i> Sıcak olma
sedd < <i>Ar.</i> Set, kalın duvar	s. 421a/13
s.+ lernî (muḥkem-i s.+ lernî)	sehāvet < <i>Ar.</i> Cömertlik, el açıklığı
460b/2	s. 432a/5
sefāret < <i>Ar.</i> Elçilik	s.+ de 493a/15
s. 419b/7	s.+ idür 507a/1
s.+ i üçün 420b/9	seher < <i>Ar.</i> Şafak vakti
sefer < <i>Ar.</i> Yolculuk, seyahat; savaş	s. 418a/13, 503a/13
için yapılan yolculuk	s.+ lerde 503b/8
s. 400b/11, 446b/14, 495a/7	sehl < <i>Ar.</i> Kolay
s.+ nî 406b/4	s. 410b/3, 463b/15, 484a/2,
s.+ nî (esbāb-ı s.+ nî) 447a/1	500a/11
s.+ ğā 406b/8	sehv < <i>Ar.</i> Kasten yapılmayan, hata
s.+ de 427a/3, 485a/12	s.+ im 482a/6
s.+ din 427a/4, 491b/8	

sekkiz < *ET. sekkiz* (EDPT, 823b)

s.+ si 427a/5

Sekiz

s. 400a/11, 409a/9, 422b/11,
428b/3, 437b/15, 443a/12, 444a/12,
447b/11, 447b/8, 456a/4, 456a/5,
456a/6, 466b/15, 477a/7, 477a/8,
482b/12, 483a/5, 484a/1, 484a/6,
484a/8, 484a/9, 507a/11

s.+ ge 419b/10

s.+ de 421b/16

s.+ ide 402b/17, 405a/5,
415b/6, 422b/13

sekkizlençi Sekizinci

s. 444a/3, 482b/12, 489a/13,
502a/13

s.+ si 446a/13, 498a/1, 502b/7,
504a/9, 507a/14, 507a/8

s.+ side 422b/14

seksen < *ET seksö:n* (EDPT, 823a)

Seksen

s. 427b/10, 428a/6, 429a/10,
433a/14, 433b/7, 437a/11, 441b/12,
441b/15, 444a/3, 446a/13, 473b/2

seksenlençi Sekseninci

selām < *Ar. Selam*

s. bér- 440b/15, 458a/4, 458b/4,
478a/11, 478a/13

selāmet < *Ar. Esenlik, güvenlik*

s. 473b/10, 475b/6

s. kél- 489a/4

selāsil < *Ar. Zincirler*

s. (bend-i s.) 436a/7

selāṭīn < *Ar. Sultanlar, padişahlar*

s. (s.- i ‘ālīmekān) 430b/4

s.+ dīn 493a/9

sén < *ET. sen* Sen (EDPT, 831b)

s. 452a/10, 458b/5, 475a/3,
482b/4, 500a/4

s.+ i 421a/6, 435b/2, 445b/3,
452a/11

s.+ in 421a/2, 421a/3, 431b/12

s.+ de 500a/3

ḡenā’ < *Ar. Övme, övüş*

ḡ. 492a/5, 493a/2

sene < <i>Ar.</i> Yıl	s.+ dın (harem-i s.+ dın) 416a/12
s. 403b/9, 419b/10, 421b/16, 423a/16, 427b/9, 488b/13, 509b/5 s.+ de 444b/6	serāmed < <i>Far.</i> Başta bulunan, ileri gelen kimse s.+ i 407a/8
senger < <i>Far.</i> Siper	
s. 417b/9, 425b/11, 438b/2, 451b/9 s. ét- 424b/11, 426a/12, 438a/3, 438a/4, 438a/5, 438a/6, 441b/4 s. (ehl-i s.) 438a/15, 452b/15 s.+ niñ 438a/8, 438b/1 s.+ ni 438b/3 s.+ ge 416a/15, 426a/8, 438a/15, 452b/13 s.+ de 400b/17 s.+ dın 417b/17, 418a/4, 426a/4 s.+ iniñ 417b/13, 438a/14 s.+ ige 425b/15, 426a/1, 426a/3, 438b/8 s.+ leri 426a/7 s.+ leriğa 438a/12 s.+ lerniñ 438b/5	serāperde < <i>Far.</i> Otağ s.+ ni 478a/8 serāser < <i>Far.</i> Baştan başa, tamamıyla s. 413a/1, 492b/9, 495a/1, 498a/15 s. ķıl- 491b/12 s. ol- 506a/11 serāsīme < <i>Far.</i> Sersem, şaşkın s. 482a/1 s. bol- 450a/3, 452b/15, 453a/15, 456b/11, 471a/12 serāsīmeliķ < <i>Far.+T.</i> Sersemlik, şaşkınlık s. birle 418a/16 serāy < <i>Far.</i> Saray s. (s.- ı bākīğa) 488a/1, 499b/7

s. (s.- 1 cāvidānıġa) 428a/17

s. (s.- 1 dīlgüşā) 420a/17

serbāz < *Far.* Cesur, yiğit

s. 407b/13, 416a/3, 417b/1,
418b/4, 424b/14, 443a/4

serbeser < *Far.* Baştan başa

s. 498b/7, 500b/15

serbürend < *Far.* Yüce başlı, ulu

s. 493b/13

serdār < *Far.* Kumandan, baş
kumandan

s. **bol-** 475b/14, 475b/8

s.+ **nıñ** 457a/14

s.+ 1 406a/12, 417a/8, 418b/13,
449a/9

s.+ **ları** 425b/1

s.+ **larıdın** 413a/2

ser-efrāz < *Far.* Başını kaldıran

s. **bol-** 409b/17, 418b/16,
434a/4, 436a/4, 440a/5, 441b/10

s. **ét-** 402a/5, 403b/6, 445b/4

ser-encām < *Far.* Bir iş, bir durum veya
olayın iyi ve kötü sonu

s. **bérdür-** 412b/16

s. **bér-** 404b/5

s.+ **ın ét-** 455b/1, 467b/4

s.+ **ın tut-** 451a/8, 457b/6

s.+ 1 **üçün** 405b/7

s.+ **ıda ér-** 475a/15

s.+ **ların tut-** 446b/13

serḥadd < *Far.* Sınır boyu, hudut

s.+ **ıġa** 509b/8

s.+ **ıġa téğür-** 508b/10

sergerde < *Far.* Haydutluk, serserilik
gibi işlerde elebaşı durumunda olan
kimse

s. 400a/1, 406a/4, 433b/15,
454a/11, 484b/12

s. **bol-** 425b/17

s. **ér-** 400a/6

s. **ét-** 400a/9

s. **kıl-** 437a/8, 468b/7

s.+ **si** 460b/12

s.+ **si ér-** 474b/14, 475a/2

s.+ **siġa** 470b/8

s.+ **leri** 438a/8

s.+ leri bile 462a/11

s.+ ler 409b/15, 411a/5, 412a/8,
412a/15, 435a/10, 435a/5, 436a/3,
436b/2, 436b/5, 437a/3, 438a/12,
455a/14

s.+ ler birle 436b/3, 440a/4

s.+ lerni 436b/12

s.+ lerge 412a/1, 467a/4

s.+ lerdin 443b/6

sergerdelik < *Far.+T.* Haydutluk,
eşkiyalık

s.+ ğa 400a/7

s.+ in 481b/14

s.+ i 478b/7

s.+ idin 400a/8

sergüzeşt < *Far.* Macera, serüven

s.+ in 420a/15

serhayl < *Far.+Ar.* Kervanbaşı

s. kıl- 407b/9

serir < *Ar.* Taht

s. (s.- i saltanatda) 429b/6

s.+ ide 406b/17

serkeş < *Far.* İtaatsiz, dikbaşı

s.+ dürler 466a/14

serkeşlik < *Far.+T.* İtaatsizlik

s. 466a/11, 466b/1, 467a/6,

484b/6

s. bol- 468a/7

s. ét- 443a/3, 443b/1, 468a/6,

427b/9

s.+ leri 467a/2

s.+ lerin 408a/10

serp - Saçmak, serpmek

s.- ip 471a/7

serpāy < *Far.* Baştan ayağa, elbise

s. 444a/8, 478a/15

s. bér- 400b/8, 417a/11

serşār < *Far.* Ağzına kadar dolu,
dopdolu

s. bol- 429b/7

sertāser < *Far.* Baştan başa

s. 433a/13

sertip < *Far.* Tuğgeneral

s.+ i 418a/3	seyāhat-nāme < Ar.+Far. Seyehatname edebi türü
serv < Far. Servi	s. biti- 487a/10
s.+ in kıl- 506a/10	
s.+ ler 493a/8, 498b/6	seyishāne < Ar.+Far. Seferde askerlerin erzak ve eşyalarını taşıyan ağırlık beygiri
server < Far. Önder, lider, baş	s.+ ğa 480a/8
s. (s.- i eṭṭbbā) 446b/7, 497b/8	
serzemīn < Far. Yer, toprak, ülke	seyr < Ar. Yürüme, yürüyüş, gezme
s.+ i 506a/14	s. 411a/16, 433b/4
ses Ses	s. yet- 495a/13
s. 439b/4, 466b/7	s. (s.- i gülşen) 487b/2
	s. ét- 493b/10, 507b/14
	s.+ de 493b/11
seşenbih < Far. Salı günü	s.+ in 493b/6
s. 497b/8, 507b/13	s.+ in ét- 487b/3, 487b/5, 489b/4, 506a/11, 507a/12
şevāb < Ar. Sevap, hayırlı davranış	s.+ ini 495a/7
ş.+ in 420b/8	s.+ leri için 494b/15
	s.+ lerede 487a/8
sevdā < Far. İstek	seyyār < Ar. Gezici
s. 416b/1	s.+ larının 422b/4
sevdāger < Ar.+Far. Sevdalı, aşık	seyyid < Ar. Efendi, bey, ileri gelen
s.+ inin 441a/7	s. 488a/5, 488a/7

	s.- ıp 413a/14
sıçkan < <i>ET. sıçğan</i> (EDPT,796a)	
Sıçan	sın - < <i>ET. sın-</i> (EDPT, 833b) Kırılmak, bozulmak
s. 427b/2, 428a/7, 429a/11	s.- ıp 437b/2
şıdk < <i>Ar. Doğruluk, geçerlilik</i>	
ş. 440b/11	sındur – Kırmak, parçalamak
ş. (ş.- ı Allāhu te‘ālā) 479b/8	s.- up 414b/10, 458a/1
şıfrü’l-yed < <i>Ar. Eli boş, züğürt</i>	
ş. 419b/16	sınar < <i>ET. sına:r</i> (EDPT,840b) Taraf, yön, cihet
	s.+ ı 412a/5
sıġ - < <i>ET. sıġ-</i> (EDPT,804b) Sıġmak, kapsamak	s.+ ıge 404b/6, 406a/5, 406a/7
s.- mas (beyānga s.- mas)	s.+ ıdm 410b/9
507a/2	sırr < <i>Ar. Sır, gizli tutulan şey</i>
s.- may 412b/14	s.+ ıga 400b/7
s.- mağan 468a/9	
şıġır < <i>ET. sıġır</i> (EDPT,814b) Sıġır	sī < <i>Far. Otuz</i>
ş. 487b/15, 507b/11	s. al- 444b/13
sıġnak Sıġınak	silāh < <i>Ar. Düşmanı öldürmek, imha</i> etmek için kullanılan aletler
s.+ larıga 438a/12	s. 401a/12
sık – < <i>ET. sık-</i> (EDPT,804a) Sıkamak, cebretmek	sill < <i>Ar. Verem</i>
	s. 488a/15

sin < <i>Ar.</i> Osmanlı alfabesinin on beşinci harfi	s. ét- 401b/1
s. 488a/8, 488a/9	sîr < <i>Far.</i> Doymuş, tok
	s. 506a/15
sîne < <i>Far.</i> Göğüs	sîrâb < <i>Far.</i> Suyu doymuş
s.+ de 482b/7	s. (cân-ı s.- 1 hoşgüvâr tutup)
	499a/1
sîne < <i>Far.</i> Göğüs, yürek	s. kıl- 498a/15
s.+ mde 506a/8	sitân < <i>Far.</i> Alan, alıcı
sipâh < <i>Far.</i> Asker, ordu	s. 491b/14, 493a/8
s. bol- (mukaddime-i s. bolup)	sitâre < <i>Ar.</i> Yıldız
409b/10	s.+ dur 443a/15
s.+ ı 417b/11	
sipâhî < <i>Far.</i> Tımar sahibi	sitem < <i>Far.</i> Zulüm, eziyet
s.+ ler 501b/9	s. 430b/2
sipās < <i>Far.</i> Şükür, dua, hamd	s. (ehl-i s.) 414b/5
s. 492a/5, 492b/6	s. (s.- i ihtiyâr) 430a/14
s.+ ide 493a/2	s.+ in 499a/13
	s.+ leri 401a/7
sipeh < <i>Far.</i> Asker, ordu	sitîz < <i>Far.</i> Kavga, mücadele
s. 432a/12, 432b/4	s. bile 437b/6
si'r < <i>Ar.</i> Narh	siyâset < <i>Ar.</i> Politika

s. 432a/4, 491b/11

siyāsetli < *Ar. + T.* Politikalı

s. 479b/13

siz < *ET. si:z* (EDPT, 860a) Siz

s. 401a/6, 407b/7, 437b/5,
442a/11, 456a/10, 462b/1, 463b/11,
463b/15, 463b/5, 464a/6, 466a/14

s.+ **niñ** 429a/3, 442a/15,
459a/10, 463a/1, 463a/13

s.+ **niñ bile** 459b/8

s.+ **niñ birle** 463b/4

s.+ **ni** 458b/7, 459b/8, 462b/4,
463b/13, 464a/3

s.+ **ge** 437a/14, 453a/5,
458b/14, 462b/14, 462b/15, 463b/14,
480b/3

s.+ **din** 459b/1, 462b/14,
463b/15, 464a/6

s.+ **ler** 401a/17, 408a/15,
442b/3, 446a/7, 450b/8, 451a/4, 484a/2

s.+ **ler bile** 414a/7, 451a/6,
451a/8

s.+ **ler birle** 452a/15

s.+ **lerniñ** 401a/17, 435b/3,
451a/5

s.+ **lerni** 475b/8

s.+ **lerge** 468a/13, 483a/9

s.+ **lerdin** 451a/12

s.+ **niñidür** 458b/14

şoñbet < *Ar.* Karşılıklı konuşma,
görüşme, hasbihal

ş. **tüz-** 482a/6, 501b/4

ş. (**ş.- i hümayünlarıda**) 501b/8

şoñbetlik < *Ar. + T.* Sohbet, konuşma

ş. 505b/5

soñ < *ET. soñ* (EDPT, 832b) Son,
nihayet, sonra

s. 400a/9, 400b/14, 401a/16,
401b/12, 401b/13, 402a/3, 402a/6,
402a/9, 402b/1, 404b/5, 405b/4,
406a/9, 406b/8, 408a/16, 408b/3,
408b/9, 409b/13, 410a/8, 410b/6,
411b/1, 411b/3, 411b/7, 412a/15,
412a/17, 412a/7, 412b/6, 413a/16,
413a/3, 413a/5, 413b/12, 413b/14,
413b/7, 414a/12, 414b/11, 414b/3,
415a/13, 416a/11, 416a/8, 416b/11,
416b/12, 417b/10, 417b/3, 418a/9,
419a/14, 419a/15, 419a/5, 419a/8,

419b/13, 420a/1, 420a/12, 420a/4, 420b/10, 420b/14, 421a/1, 421a/16, 421b/12, 421b/16, 421b/6, 421b/8, 422a/10, 422b/6, 423a/11, 423a/15, 423a/2, 423b/11, 423b/14, 424a/9, 424b/13, 424b/4, 425a/16, 425a/4, 425b/14, 425b/15, 425b/9, 426a/13, 426a/15, 426b/9, 427a/1, 427a/13, 427a/6, 427b/13, 436a/8, 437a/13, 437a/6, 438a/13, 439a/13, 439b/11, 439b/15, 440a/6, 440a/7, 440b/15, 440b/7, 441a/15, 441a/2, 441b/11, 441b/6, 442a/15, 442a/8, 443a/9, 443b/15, 444b/14, 445a/13, 445a/7, 445a/9, 445b/1, 447b/13, 449a/5, 449b/15, 450b/1, 451a/8, 453a/8, 453b/11, 453b/8, 454a/3, 454a/4, 454b/2, 455a/11, 455b/5, 455b/8, 456b/13, 456b/15, 457a/8, 458a/5, 458a/7, 458b/13, 458b/5, 458b/6, 459a/2, 459a/4, 459b/13, 459b/4, 460a/4, 460a/8, 461b/2, 462a/11, 462a/12, 462a/14, 462a/8, 462b/4, 463a/12, 463a/5, 463b/7, 464a/12, 464a/15, 464b/4, 465a/2, 465b/14, 465b/6, 465b/8, 466a/14, 466b/10, 467a/8, 468b/1, 468b/3, 469a/7, 470a/8, 471a/7, 471b/10, 471b/15, 472a/12, 472a/6, 472b/13, 473b/3, 473b/4, 474a/3, 474b/7, 475a/10, 475b/12, 476a/12, 476a/13, 476a/8, 477a/7, 478b/1, 478b/5, 479a/6, 480a/6, 481b/10, 483a/5, 484a/6, 486b/15, 486b/8, 487b/7, 487b/9, 489a/10, 489a/3, 489b/5, 490a/7, 490a/9, 491a/9, 493b/10, 493b/15, 494b/15, 502a/15, 503a/14, 503a/15, 503b/11, 503b/14, 504b/11, 505a/1, 507a/13, 508b/3

s.+ ı 412a/14

s.+ ğı 405a/5, 407a/7, 409a/3, 410a/3, 413b/8, 454a/12, 462a/6, 467b/9, 469b/10, 471b/6, 478a/13, 478a/15, 491a/4, 491b/6, 492a/3

sonra Sonra

s. 418b/8, 423a/8, 424a/7, 427b/12, 450a/11, 460b/13, 479a/8, 480a/11, 488b/7

sonrak < *ET. son+rAk* Daha sonra

s. 424a/3, 426b/16, 500a/10

sor - < *ET. so:r-* (EDPT, 843b) Sormak,
danışmak

s.- **dılar** 480a/13

s.- **mağdın** (dād s.- **mağdın**)

432b/1

s.- **p** 423a/17, 424a/5, 424a/8

söyünçilet – Yaslandırmak, yan üzere
dayanmak

s.- **ip** 405a/6

sora – Sual etmek, hatır sormak

s.- **dılar** 452b/8

s.- **dılar** (**haber** s.- **dılar**) 400b/2

s.- **p** 420a/16, 465b/5

s.- **p** (söz s.- **p**) 509a/6

s.- **mağ** için 461b/5

s.- **mağ** için (**hāl** s.- **mağ** için)

459b/13

söz < *ET. sö:z* (EDPT, 860b) Söz

s. 421b/10, 429a/1, 429b/5,

435b/2, 448a/8, 450b/13, 459a/10,

464a/12, 477b/6, 484a/3

s. **bile** 402a/13

s. **birle** 413a/15

s. **bol-** 421b/10

s. **ét-** 463b/11

s. **sora-** 509a/6

s. **ile** 492b/6

s.+ **dür** 437b/3

s.+ **in** 458a/10

s.+ **nin** 445b/10, 451a/9

s.+ **ni** 412a/15, 414a/9,

436b/12, 437b/8, 438b/11, 448a/13,

466a/11, 481a/9, 487a/10

soraş - Sormak, soruşmak

s.- **ip** 509a/11

s.- **ip bol-** 463a/12

sorat - Sormak, sordurmak

s.- **ip** 460a/1

sök Sövmek, küfür

s.+ **idin bolma-** 430a/7

s.+ **ge** 402a/11, 456b/4

s.+ **din** 437b/9, 446a/10

s.+ **i** 467a/3, 468a/13

s.+ **ige** 442a/7

s.+ **ümüzdür** 421b/10

söyünçile – Yaslandırmak, yan üzere
dayandırıp götürmek

s.+ iniz 463a/15	s. 406b/5, 410a/11, 411a/10,
s.+ leri 463a/2, 500b/15	411b/11, 411b/14, 412a/8, 412b/10,
s.+ lerinin 440b/11	412b/14, 412b/17, 412b/3, 413a/12,
s.+ lerige 436b/12, 467a/10	413a/13, 413a/15, 413a/5, 413a/6,
s.+ leridin 464a/11	413b/4, 418b/3, 426a/7, 426a/8,
s.+ lerimge 459a/13	426a/9, 433b/13, 440b/6, 441a/2,
s.+ lerimiz 443a/9	469a/12, 476a/13, 476a/14, 476a/6,
s.+ ler 482a/9	476a/7, 493a/12, 498b/4
s.+ ler birle 462b/5	s. aç- 416b/11
s.+ lerin 411a/17, 439b/3,	s. bas- 450a/3
439b/5	s. ér- (kök s. érdi) 413a/1
s.+ lerni 489b/14	s. ötkerme- 416b/2
s.+ lerni 432b/10, 442b/4,	s. üçün 449a/8
445b/5, 468a/12	s.+ yı 409b/2, 412b/3
s.+ lerge 432b/13, 445b/7,	s.+ yı birle 409b/2
451a/14	s.+ nı 413a/13, 426a/11
sözle - < <i>ET. sō:zle-</i> (863a) Söylemek,	s.+ nı 441a/1, 476a/7
ifade etmek, beyan etmek	s.+ nı bağla- 434a/10, 434a/11,
s.- p 437b/2	440b/6
sözleş - < <i>ET. sō:zleş-</i> (EDPT, 864a)	s.+ ğa 411b/13, 412a/2, 413b/11
Söyleşmek, anlaşmak	s.+ da 412a/3, 426a/10
s.- ip 410b/12, 440b/12	s.+ dın 413a/6, 450a/4, 476a/9
su < <i>ET. su:v</i> (EDPT, 781a) Su, akarsu	s.+ yın 413a/14
	s.+ yın çek- 409a/10
	s.+ yının 422a/11
	s.+ ları 449a/7
	s.+ lar 498b/3, 506a/15

s.+ larda 413a/9	
s.+ sız 412a/1	şulh < Ar. Barış
s. al- ér- 411b/12	ş. 439b/1, 440b/8, 441b/7, 458a/10, 459b/7, 462b/6
su'âl < Ar. Sorulan şey, soru	ş. kıl- 400b/3, 423a/13, 425a/9, 439a/15, 439b/3, 440a/2, 443b/11, 456b/13, 458a/11, 459a/1, 459a/6, 459b/2, 459b/6, 459b/7, 460a/2, 462a/15
s.+ ığa 492b/4	
sūd < Far. Fayda, kar	
s. 500a/7	
s. (s. u ziyān émes) 492a/8	ş. bile 478b/13
	ş.+ nı 462b/3
sudra - Sürmek	ş.+ nı ét- 459b/4
s.- p 499a/10	ş. kıl- bol- 462b/13
s.- ban 499a/5	
	sultān < Ar. Hükümdar
şudūr < Ar. (Emir, ferman) çıkartmak	s. 465b/1, 504a/3, 506b/4
ş. tap- 474b/15, 505a/1	s. (s.- ı hāver çün) 498a/12
	s.+ ı 420b/15, 421b/4
şuffe < Ar. Sofa	
ş. 480a/2	
	şun' < Ar. Yapma, meydana getirme
	ş.+ ini 492a/11
şūfī < Ar. Derviş, mutasavvıf	
ş.+ lerini 434a/15	şurāhī < Ar. İçine su, şerbet, şarap vb. şeyler koymaya yarayan kap
şufr < Ar. Pirinç madeninden, bakır madeninden	ş.+ ni 498b/15
ş. 457b/6	sūrāh < Far. Delik

s. tapma- 471a/5

s. tilemek için 408b/4

şūret < *Ar.* Şekil, biçim

sübḥānī < *Ar.* İlahî

ş.+ in 436b/11

s. bile ('ināyet-i s. bile) 421b/7

ş.+ de 443a/11, 470b/15, 472a/2

ş.+ ide ét- 465a/11

sūḥandān < *Far.* Güzel konuşan, söz ustası

sūsen < *Far.* Susam

s. 487a/12

s. dur- 493a/2

sūkūn < *Ar.* Hareketsizlik

susuz < *ET.* su+sIz Susuz, çorak

s. (s.- ı āşikār birle) 430a/8

s. 476a/9

sülūk < *Ar.* Yola girme

sustlık < *Far.+T.* Gevşeklik, zayıflık

s.+ nı 442b/1

s.+ nı 480b/5

sūnbūl < *Far.* Sümbül

şu'ūbetlik < *Ar.+T.* Güçlük

s. (s.- i terge) 493a/6

ş. 428a/4

sūnbūle < *Far.* Başak burcu

sūy < *Far.* Taraf, cihet, yön

s.+ niñ 428a/7, 429a/11,

s.+ ğa 501b/14

446a/13, 499b/4, 502b/7, 504a/10

suz- Yüzmek

süpürtür - Süpürtmek

s.-urlarındın 409b/4

s.- üp 464a/14

sū < *ET.* sū: (EDPT, 781a) Asker, ordu

sūr – < *ET.* sūr- (EDPT,844a) Sürmek,

s. 408b/2

sevk etmek

s.- diler 418b/12	
s.- üp 408b/7, 410a/13, 418b/3, 453b/3, 453b/5, 455b/4, 468b/15, 480b/9, 483b/7, 486b/4	süt < <i>ET. sü:t</i> (EDPT,798b) Süt s. 468a/1
s.- güm 432a/14	süvār < <i>Far.</i> Bir binek hayvanına binmiş kimse s. 499a/4
sür'at < <i>Ar.</i> Hız, çabukluk s. bile 409b/12	
süre - Sürmek s.- diler 443a/7	süvāri < <i>Far.</i> Atabinmiş kimse, atlı s. 447b/3
sürür < <i>Ar.</i> Sevinç s. 495a/12, 506b/4, 506b/5 s. birle 506b/2 s. birle (kemāl-i s. birle) 481a/13 s. birle (zevk ü s. birle) 504b/1 s. ile 495a/6	ş şa'bān < <i>Ar.</i> Arap takviminin sekizinci ayı ş. 402b/6, 407a/4, 415b/1, 502b/7 ş. (ş.- 1 mu'azzamnıñ) 487a/7, 499b/5, 504a/10 ş.+ nıñ 407a/7, 415a/16, 419b/3, 422b/12, 425a/1 ş.+ da 427b/1
sürüg < <i>ET. sürüg</i> (EDPT,850a) Sürü, hayvan sürüsü s.+ i dék 418b/3 s.+ lerin 472b/6	şād < <i>Far.</i> Sevinçli, memnun ş. ol- 433a/3, 482b/3
süst < <i>Far.</i> Gevşek, zayıf s. bol- 468b/11	şādkām < <i>Far.</i> Sevinçli, mutlu ş. bol- 433a/1

şād-mān < *Far.* Sevinçli, keyifli

ş. bol- 495a/6, 501a/4

ş. ér- 493a/11

ş. eyle- 491b/15

şāh < *Far.* Padişah, hükümdar

ş. 493a/8, 493a/9, 500b/9,

502b/11

ş. eyle- 500b/10

ş. (ş.- 1 ‘arab) 503b/4

ş. (ş.- 1 ‘ālem) 431b/5

ş. (ş.- 1 ‘ālemga) 501a/12

ş. (ş.- 1 cihān) 491b/9

ş. (ş.- 1 deryā) 501b/13

ş. (ş.- 1 hūrdedān) 492a/3

ş.+ ınnıñ 500a/8

ş.+ 1 479a/2

ş.+ 1 (dehr-i ş.+ 1) 431b/8

ş.+ ıdur 493a/9

ş.+ ıga 499b/2

ş.+ ıdın 479a/5

ş.+ sén 432b/13

ş.+ lar 430a/13, 493a/9

şāha < *Far.* Dal

ş.+ sıda 506b/1

şāhā < *Far.* Ey şah

ş. 400b/10

şāhāne < *Far.* Şahlara yaraşır

ş. 498b/8, 506b/10

ş. bile (iltifāt-ı ş. bile) 403b/5

ş.+ ga (elṭāf-ı ş.+ ga) 486b/8

ş.+ din (merḥamet-i ş.+ din)

413b/3

ş.+ leridin (in‘ām-ı ş.+ leridin)

429b/7

şāhī < *Far.* Şahlık

ş. 461b/7

şā‘ir < *Ar.* Şair, ozan

ş. 482b/1

ş. (ş.- i hoşbeyān érdiler)

487a/12

ş. (ş.- i muḥterem) 500b/13

ş.+ lerniñ 500a/12

ş.+ lerga 500a/15

şālī < *Far.* İnce kumaş

ş.+ si 441a/14

ş.+ lerin 441a/13, 441a/6

şām < <i>Far.</i> Akşam	şart < <i>Ar.</i> Koşul
ş.+ ğaça (namāz-ı ş.+ ğaça)	ş. bile 422a/16
412b/13	ş.+ ı 503b/7
ş.+ dın (namāz-ı ş.+ dın) 411b/7	ş.+ ların 459b/7
şān < <i>Ar.</i> Ün, şan	şart-nāme < <i>Ar.+Far.</i> Şartların yazılı olduğu belge
ş. 504b/3	ş. 473b/4
ş. ér- ('izz ü ş. érür) 493a/9	şātır < <i>Ar.</i> Şen, neşeli
ş. (ref'-i ş.) 495a/9	ş. birle 458a/2
ş. (ş.- ı şevket) 491b/5	şāyed < <i>Far.</i> Belki, şayed
ş. (ş. ile şevket olğay) 507a/4	ş. 457a/4, 467b/3, 467b/5
ş.+ larıge 456b/1	şāyeste < <i>Far.</i> Layık, yaraşır
şāne < <i>Far.</i> Omuz	ş. 482a/5, 485a/12
ş.+ sidin 471a/3	şarāb < <i>Ar.</i> Alkollü içecek
şarāb < <i>Ar.</i> Alkollü içecek	ş. ét- (bezm-i ş. étip) 445b/1
ş. 410b/4, 448b/7, 464b/9, 505b/3	şāyī' < <i>Ar.</i> Yaygın, duyulmuş
ş. (ş.- ı şimāl) 497a/3, 508b/4	ş.+ ni 473a/13, 476a/5
ş.+ ğa 455b/8	şeb-hūn < <i>Far.</i> Gece baskını
ş.+ dın 495a/5	ş. 471b/8
	ş. ur- 425b/12, 449a/3, 472a/9
	ş. urmağ için 470a/5
	şeb-istān < <i>Far.</i> Harem dairesi

ş. (kitāb-ı ş.) 446b/3	ş. bol- 498b/2
şebnem < <i>Far.</i> Çiy	şeh < <i>Far.</i> Şah
ş.+ leri 492b/15	ş. 430b/15, 432b/11, 491b/14, 501a/1
şecā'at < <i>Ar.</i> Yürekliik, cesaret	ş. bol- 493b/5
ş. 410a/10, 432a/4, 493b/1	ş. birle 507a/3
şecere < <i>Ar.</i> Soyağacı	ş. (ş.- i hükümrān) 430b/13
ş. (ş.- i H̱ārezm-şāhīnīn)	ş. (ş.- i ihsānşī'ār) 498b/7
508b/15	ş.+ ge 482b/3
ş. (ş.- i Türk-i H̱ārezmī) 509b/2	ş.+ im 482a/3, 492b/6
	ş.+ lerge 432b/6
şefī' < <i>Ar.</i> Şefaati	şehā < <i>Far.</i> Ey şah
ş. bol- 426b/7	ş. 432b/13
şefik < <i>Ar.</i> Şefkatli	şehādet < <i>Ar.</i> Şehitlik, şahitlik
ş. (ş. u penāhın érđi) 431b/12	ş. 420b/12
	ş.+ i 420b/17
şefkat < <i>Ar.</i> Şefkat	şehīd < <i>Ar.</i> Şehit
ş. 506b/15	ş. bol- 410a/15, 436a/3, 437a/2, 440b/3, 454b/9, 456b/10, 472b/1
şefkat-güster < <i>Ar.+Far.</i> Şefkat	ş. ét- 469b/7, 472b/1
gösteren	ş. (ş. ve zahmdār bolup) 455b/6
ş. 503a/9	
şeftālūglı < <i>Far.+T.</i> Şeftali bahçesi	şehinşāh < <i>Far.</i> Şahlar şahı → şehinşeh

ş. 431b/7
ş.+ nın 493b/12

şehinşeh < *Far.* Şahlar şahı, büyük
padişah → şehinşāh
ş. 500b/9

şehinşehliğ < *Far.+T.* Büyük şahlık

ş. 430a/5

şehr < *Far.* Kent, yerleşim yeri
ş. 451a/15, 456a/1, 456b/7,
479b/15, 504b/1
ş.+ in 423a/17
ş.+ nin 451a/13, 453a/6,
464b/9, 465b/7, 485a/6
ş.+ ni 450b/11, 453a/5, 454a/9,
460a/7, 478b/11, 478b/13
ş.+ ge 456b/6, 457a/9, 458a/12,
458a/15, 459b/7, 459b/9, 460a/2,
460b/15, 461a/7, 463a/5, 464a/14,
478b/14, 484b/4, 491b/5, 505a/10,
505a/14
ş.+ de 465a/5, 507a/15
ş.+ din 423b/4, 435a/4,
451a/15, 457b/9, 458b/12, 462a/9
ş.+ i ér- 420b/4

ş.+ inin 423b/2, 505a/4
ş.+ iğa 422b/7
ş.+ ige 421a/10, 506b/10
ş.+ ide 430a/4
ş.+ imiz 451a/4
ş.+ leri 433b/12
ş.+ ler 486a/11

şehriyār < *Far.* Hükümdar

ş. 401a/9, 462b/13
ş. (luṭf-ı ş.) 499a/15

şehvet < *Ar.* Şehvet, nefis

ş.+ ğa (dām-ı ş.+ ğa) 432b/2

şehzāde < *Far.* Padişah çocuğu,
hükümdar ailesinin erkek evladı

ş. 488b/15, 490a/1, 490b/11,
490b/13, 490b/7, 490b/9, 498b/8,
507a/3

ş. (ş.- i cihān) 489b/1, 490b/2,
494b/12, 495a/7, 498a/9

ş. (ş.- i cihānga) 498a/8

ş. (ḥazret-i ş.- i velī‘ahd)
504a/12

ş. (ş.- i velī‘ahdnın) 504a/8

ş. (hazret-i ş.- i zamān) 489a/14,
494b/10

ş. (hazret-i ş.) 490a/3

ş.+ niñ 490b/15, 490b/4

ş.+ ler 411b/17

şemhāl < *Far.* Eski bir tür çakmaklı
tüfek

ş. 410a/2

ş. at- 438b/2

ş.+ larnı 410a/5

şemhālçı < *Far.+T.* Tüfekli asker,
piyade

ş. 407b/13, 410a/2

ş.+ lar 411a/10

ş.+ lardın 438b/1

şemsü'l-etkīyā < *Ar.* Takva sahipleri

ş. 428b/1

şemşād < *Far.* Şimşir ağacı

ş. ile 506a/10

şenbih < *Far.* Cumartesi günü

ş. 487a/7, 494b/14

şerā'it < *Ar.* Şartlar, koşullar

ş. (ş.- i 'uḫūdığa) 462b/3

ş. birle 464a/3

ş.+ in 421a/11, 487b/6

şerār < *Ar.* Kıvılcım

ş. (dūd-ı ş.) 499a/11

şeref < *Ar.* Onur, haysiyet

ş.+ i bile 490b/15

ş.+ i birle 481b/1

şerī'at < *Ar.* Herkesin uyması için
konan her çeşit kural, kanun, yasa

ş. 480a/15

ş. (ş.- ı ḡarrānıñ) 503a/8

ş.+ dın 432b/1

şerī'at-ḡarrā < *Ar.* İslam dini ve
hükümleri

ş.+ nıñ 479b/13, 480a/14

şerīf < *Ar.* Şerefli

ş. (ism-i ş.) 506b/5

ş.+ ge (Ḳuds-i ş.+ ge) 487b/9

ş.+ leriniñ (ravza-i ş.+ leriniñ)

487b/8

ş.+ lerige (civār-ı ş.+ lerige)
457a/12

ş.+ lerige (mizāc-ı ş.+ lerige)
416a/10

ş.+ lerigeçe (civār-ı ş.+
lerigeçe) 457a/7

ş.+ leride (civār-ı ş.+ leride)
504b/12

şerīk < Ar. Ortak

ş. bol- 451b/6

ş. ét- 404a/10

şerr < Ar. Kötülük

ş. 432a/8

ş.+ ni birle 489b/7

ş.+ leridin 505b/9

şevk < Ar. Güçlü arzu

ş.+ ide 487a/14

ş.+ idin 492b/11

şevket < Ar. Görkem, heybet, güç

ş. 504b/3

ş. (şān-ı ş.) 491b/5

ş. ol- (şān ile ş. olgay) 507a/4

şevvāl < Ar. Arabî ayların, ramazan
zilkade arasında kalan ve ilk üç günü
ramazan bayramı olan onuncusu

ş. 417b/7, 489a/7

ş.+ niñ 402b/14, 415b/4,
415b/6, 419b/7, 423a/1, 423a/3,
425a/6, 425a/7, 427b/2

ş.+ de 407a/11

şeyhü'l-islām < Ar. Devletin din
işlerinden sorumlu kimse

ş. ét- 414b/16

şeytān < Ar. İblis, şeytan

ş. 406b/12

şığavul Türkistan'da sefirlik maslahat
güzarı görevinde bir rütbe ismi

ş. ét- 415a/11

şikk < Ar. İki tercihten her biri, şık

ş. 492b/2

ş. (ş.- ı şānī) 442b/11

şi'ār < Ar. İşaret, alamet

ş. é- 502b/11

ş. eyle- 491b/13

şiddet < <i>Ar.</i> Aşırılık, fazlalık	ş. (ş.- i fāhiş birle) 434a/1
ş. bile 470a/1, 470b/5, 471a/11, 471b/11	ş. (ş.- i fāhiş taptılar) 437a/2
ş. birle 471b/14, 472a/5	şimāl < <i>Ar.</i> Kuzey, kuzey yönü
ş.+ i 428a/6	ş. 465b/7
ş.+ idin 424b/7	ş. (şark-ı ş.) 497a/3, 508b/4
	ş. +1 (cānib-i ş.) 506b/10
şifā < <i>Ar.</i> Hastalıktan kurtulma, iyi olma	şimālen < <i>Ar.</i> Kuzey yönünden
ş. tap- 508a/11	ş. 433a/12
şikār < <i>Far.</i> Av	şimālī < <i>Ar.</i> Şimalle, kuzeye mensup
ş. 433a/15, 433b/4, 477a/13	ş. 417a/17
ş. ét- 477a/14	şi'r < <i>Ar.</i> Duygu ve heyecanları, güzellikleri, seslerin uyumundan ve ahenginden faydalanarak etkili bir şekilde anlatma sanatı ve bu sanat yoluyla verilen edebi eser
şikāyet < <i>Ar.</i> Durumundan memnun olmayıp yakınma, sızlanma	ş. 487a/13, 496b/4, 498b/12, 499b/14, 500a/10, 500a/11, 500a/14
ş. ét- 443b/3	ş.+ ga 500a/11
şikest < <i>Far.</i> Kırma, kırılma	ş.+ ge 500a/9
ş. bér- 436a/12, 449b/6, 472a/5, 486b/6	ş.+ din 501a/6
ş. tap- 404b/16, 417a/1, 426a/5, 435b/13, 439a/13, 440b/5, 449b/2, 452b/1, 452b/4, 453a/3, 453b/1, 454b/10, 455b/14	ş.+ leridin 443a/14
	ş.+ lerni 500a/12

şîr < *Far.* Aslan

ş. 431a/2

ş. (ş.- i gümān étip) 471a/4

ş. (ş.- i jiyān) 493b/6

şîrāze < *Far.* Kitap ciltlerinin iki ucunda bulunan ve yaprakları muntazaman tutan ibrişimden örülmüş ince şerit

ş. 435b/5

şirket < *Ar.* Ortaklık

ş. 432a/15

şîşe < *Far.* İçine su veya her türlü sıvı madde konan, ağız kısmı dar kap

ş.+ ge 422a/5

şîve < *Far.* Usul, üslup

ş.+ sin 419a/5

şu‘arā’ < *Ar.* Şairler

ş. 429b/6

ş.+ ları 428a/9

şu‘bedebāz < *Far.* Hileci, hokkabaz

ş.+ nıñ (felek-i ş.+ nıñ) 458b/1

şuce‘ā’ < *Ar.* Cesur kimseler, yiğitler

ş.+ larıındurlar 466b/6

şu‘le < *Ar.* Alev, ateş alevi

ş.+ leri 467b/12

şu‘le-perver < *Ar.+Far.* Alevlendiren, ışıklandıran

ş. 506a/8

şu‘lezen < *Ar.+Far.* Aydınlık

ş. 498b/2

şūmlık < *Far.+T.* Uğursuzluk

ş.+ larıdın 401a/12

şundağ Şöyle, böyle

ş. bol- 459a/6

ş. ét- 458a/5, 458b/6, 459a/4, 459b/1

ş. ét- bol- 458b/7

şūriş < *Far.* Karışıklık, kargaşalık

ş. 465b/9

ş.+ leri 493b/15

şükr < *Ar.* Verdiği nimetler için Allah’a karşı duyulan minneti dile getirme

ş. 495a/11

ş.+ **in** 418b/10, 422a/6

ş.+ **i için** 498b/8

şükrâne < *Ar.* Teşekkür alameti

ş.+ **si için** 498a/7

şükrü’llāh < *Ar.* “Allah’a şükür”

ş. 503b/10

şükūh < *Far.* Ululuk, haşmet

ş. 504b/3

ş. **kıl**- 417a/16

ş. (ş.- **ı haşmet birle**) 491b/5

şürü’ < *Ar.* Başlama

ş. **kıl**- 463b/8

T/Ṭ

tā < *Far.* -a kadar, -incaya kadar

t. 401a/10, 401b/4, 407b/6,

410a/2, 416b/7, 425b/4, 427b/7,

430a/10, 433b/13, 434a/6, 434a/9,

438a/6, 439b/11, 440b/10, 443b/11,

448b/15, 451b/7, 456b/1, 457a/3,

460b/12, 462b/2, 474a/14, 477a/4,

480b/12, 488b/6, 492a/13, 500b/3,

502b/2, 505a/8, 505b/1, 505b/13,

505b/4, 506b/8, 509a/10

ta’addī < *Ar.* Birinin hakkına tecavüz etme, saldırma

t. 402a/10, 404a/15

ta’alluk < *Ar.* İlgi, bağ

t. **tap**- 433b/14

ta’ām < *Ar.* Yemek, aş

ṭ. **bér**- 418b/3

ta’arruž < *Ar.* Hücum, saldırı

t. 405b/15

ṭab’ < *Ar.* Huy, mizaç

ṭ.+ **ıdadur** 506b/15

tāb < *Far.* Güç, kuvvet

t. **kéltür**- **al**- 414b/5, 438b/5,

449b/2, 452a/9, 452b/4, 453b/11,

454b/7, 470a/1, 471a/13, 483a/2,

484a/10

t.+ **ı bile** 498b/2

ṭabāyi' < <i>Ar.</i> Tabiatlar, yaratılışlar	t. 405a/9, 417a/3, 423a/9, 447b/11, 493a/1
ṭ. 506b/3	
tābi' < <i>Ar.</i> Birine veya bir şeye uyan, onun arkası sıra giden	tağalık < <i>ET.</i> tağa:y + İlk Dayılık
t. bol- 404a/6	t. 484b/4
t.+ leri bile 423b/4, 443b/7	taḥfīf < <i>Ar.</i> Hafifletme, kolaylaştırma
t.+ leri birle 414b/8, 445a/10	t. (endek-i t.) 416a/11
ṭabīb < <i>Ar.</i> Hekim, doktor	taḥkīk < <i>Ar.</i> Araştırma, soruşturma
ṭ.+ leri 505b/6	t.+ in ét- 509a/7
tābiş < <i>Ar.</i> Parlama, parlamış	taḥmīnen < <i>Ar.</i> Yaklaşık olarak, aşağı yukarı
t.+ ide 422a/12	t. 404b/7, 412a/8
ta'biyye < <i>Ar.</i> İstenen sonuca ulaşmak için izlenen yol	taḥrīr < <i>Ar.</i> Yazı yazma, kitabet
t. 465a/9	t.+ in ét- 509a/7
tāc < <i>Far.</i> Hükümdarlık alameti olarak giyilen, genellikle kıymetli taşlarla süslü baş kisvesi	taḥşīl < <i>Ar.</i> Toplama, alma
t. (t.- 1 zer) 431b/4	t.+ iḡa 505b/14
t. 463b/13	taḥsīn < <i>Ar.</i> Övme, alkışlama
tağ < <i>ET.</i> ta:ğ (d-) (EDPT, 463a) Dağ	t. (t.- i rahmetke) 430b/1
	taḥt < <i>Far.</i> Hükümdarların üzerine oturdukları koltuk

t. 474a/6, 489a/6, 491b/6	t. ét- 415b/2, 419b/6, 422b/15,
t. (t.- 1 ‘adālet üze) 501a/14	425a/7, 427b/3
t. (t.- 1 ‘adāletde) 500b/10	
t. (t.- 1 devletde) 429a/14,	ṭā’ife < <i>Ar.</i> Grup halindeki insan
433b/5, 464a/15, 478b/1, 485a/14	topluluğu, cemaat
t. (t.- 1 fermānıdadurmiz)	ṭ. 402a/11
463b/10	ṭ.+ niṭ 408a/6, 416b/3
t. (t.- 1 Ḥ̣ārezmşāhīda) 461a/10	ṭ.+ sī 417a/12
t. (t.- 1 mevrūşlarıda) 504b/14	ṭ.+ sidin 452b/7
t. (t.- 1 saltanatda) 406b/6,	ṭ.+ leri 407b/13
413b/15, 419b/12, 508a/2	
t. (t.- 1 teshīriḡa) 433a/10	ṭak < <i>ET. tak</i> (EDPT,463b) Güç, zor
t.+ da 457b/11	ṭ. bol- 417b/15
t.+ 1 üze (ḡiml-i t.+ 1 üze)	ṭ. ér- 431a/13
498a/12	
t.+ ıḡa 406b/15	ṭākāt < <i>Ar.</i> Güç, kuvvet
t.+ ıda 416a/12, 419a/4,	ṭ. bol- 420a/13
421b/15, 421b/7, 427a/11, 433a/6,	ṭ.+ ları 417b/15
504a/13	ṭ. kéltür- al- 475a/10
t.+ ıṭızdın 463b/14	
t.+ ıṭızda 462b/4, 464a/4	ṭakḡīm < <i>Ar.</i> Tercih etme, sunma
taḡt-gāh < <i>Far.</i> Taht yeri, başkent	t. 428a/4, 502b/5
t.+ ıṭızḡa 464a/7	t.+ ḡa yetkür- 456b/3
taḡvīl < <i>Ar.</i> Dönme, yönünü bir tarafa	
çevirme	ṭakḡīr < <i>Ar.</i> Beğenme, değer verme
	t.+ ḡa 460b/4
	t.+ de 467b/8

t.+ dīn 463b/3	
t.+ idūr 401b/6, 463a/15	ṭalāk < <i>Ar.</i> Boşanma, bırakma
t. étme- ér- 463b/3	ṭ.+ ıdın 400b/4
ta‘kīb < <i>Ar.</i> Birinin veya bir şeyin arkasından gitme, izleme	ṭalan < <i>ET. tala-n</i> Talan, yağma
t.+ niṣ 484a/3	t. sal- bér- 476b/4
t.+ ni 471a/8	ṭalan - < <i>ET. tala-n-</i> Yağmalanma
t.+ leri üçün 468b/6	t.- ğan 490b/3
taḳrīr < <i>Ar.</i> Sözle anlatma, anlatış	ṭaleb < <i>Ar.</i> İsteme, dileme
t. ét- 421a/1, 437b/9	ṭ. ét- 417a/10, 429a/9, 440b/10, 457b/8, 461b/2, 464b/6, 466b/14, 468a/9, 477b/5, 508a/6
taḳsīm < <i>Ar.</i> Parçalara ayırıp bölme, pay etme	ṭ. étıl- 473a/5
t. ét- 424b/9, 440b/1	ṭ.+ i bile 426a/13, 452b/12
t.+ in ét- 444b/13	ṭ.+ i birle 418a/4
t.+ i 417a/13	ṭ.+ i üçün 439b/1
taḳviyet < <i>Ar.</i> Takviye	ṭ.+ in ét- 440b/8, 441b/7, 474b/14
t. bér- 432b/8	ṭ.+ iğa 500b/3
tala – < <i>ET. tala:-</i> (EDPT,492a) Talan etmek, yağmalamak	ṭ. ét- ér- 466b/5
t.- p 434a/12, 474a/11, 474b/11, 483b/3, 489b/13	ṭaleb-kār < <i>Ar. +Far.</i> İsteme, dileme
t.- maknıṣ 414a/15	ṭ. 444b/14, 452a/5, 474b/9, 475b/15

ṭālib < *Ar.* İsteyen, talep eden

ṭ. 432a/2

ṭālim < *Ar.* Öğretme, belletme →

ta‘līm

ṭ. (ṭ.- i ‘ilmler) 505b/13

ta‘līm < *Ar.* Öğretme, belletme →

ṭālim

t.+ ini ét- ér- 503b/5

tamām < *Ar.* Bütün, olması gerektiği

gibi, doğru

t. 400b/2, 430a/12

t. bol- 473b/2

t. ét- 410b/4, 454a/9, 469a/8,

500b/6, 501a/5

t. ét- bol- 473b/8

t. ol- 416a/8

t. tapma- 432a/13

t. (bahā-yı t.) 422a/15

t. (ikrām-ı t.) 463a/10

t. (izdiḥām-ı t.) 470b/4

t. bile (ğayret-i t. bile) 418b/1

t. bile (hücüm-ı t. bile) 417a/5

t. bile (izṭırāb-ı t. bile) 471a/6

t. birle (izṭırāb-ı t. birle) 416b/3

t. birle (izdiḥām-ı t. birle)

404b/5, 406a/6

t.+ ı 400a/2, 400a/5, 400b/10,

400b/9, 401b/12, 401b/16, 402a/11,

402a/3, 402b/9, 403a/16, 404a/1,

404a/15, 404a/6, 404b/17, 405a/14,

406a/2, 406b/14, 408a/12, 408a/3,

408b/9, 409a/2, 409b/12, 409b/7,

410a/9, 410b/14, 411a/5, 411b/1,

411b/10, 411b/12, 411b/17, 412a/15,

413a/6, 414a/2, 414b/17, 416a/17,

417b/7, 418a/10, 418a/11, 418a/14,

418b/12, 418b/13, 419a/3, 420a/15,

420a/8, 420a/9, 420b/17, 422a/15,

422a/8, 425b/1, 426a/11, 426a/8,

426a/9, 428a/5, 428b/10, 429b/2,

429b/3, 433a/6, 433b/2, 434b/7,

435b/15, 436a/9, 437a/3, 439a/15,

439b/10, 439b/14, 440a/1, 440b/12,

441b/4, 443b/7, 445b/11, 446b/12,

446b/14, 447a/1, 447a/7, 448a/4,

448a/6, 448a/8, 448b/5, 449b/14,

449b/3, 449b/8, 450b/5, 450b/6,

452b/15, 454b/11, 454b/15, 455b/10,

457b/14, 457b/2, 457b/6, 460a/12,

462a/11, 462a/9, 465a/5, 465a/6,

465b/12, 465b/2, 465b/7, 467a/3,

467b/13, 469b/2, 470a/4, 472a/12,
472a/13, 473b/13, 477a/12, 478a/11,
479a/6, 483a/14, 485a/3, 486a/14,
486b/6, 487b/10, 487b/12, 487b/6,
488b/4, 489b/15, 490b/5, 491a/12,
491a/15, 499a/3, 499b/11, 499b/9,
500b/6, 501b/12, 502b/1, 504a/6,
504a/7, 504b/11, 504b/15, 504b/7,
504b/8, 504b/9, 505a/1, 505a/11,
505a/5, 506a/1, 507a/14, 507b/15,
508a/10, 508a/4, 508a/5, 508a/8,
509a/1

ta'mîr < *Ar.* Onarma, düzeltme

t.+ i 416a/7

ta'miye < *Ar.* Ebcet hesabıyla
düşürülen tarihlerde hesabı doldurmak
için çıkarılacak veya eklenecek sayıları
işaret etme

t. birle ('amel-i t. birle)

428a/15, 488a/7, 494a/14, 503a/1

tanẓīm < *Ar.* Sıraya koyma, düzenleme

t. ile 506b/9

tap - < *ET.* tap- (EDPT, 435b) Bulmak

t.- ar (kemāl t.- ar) 432a/3

t.- armiz (rāh-ı kārılarımıznı t.-
armiz) 450b/9

t.- arlar (zafer t.- arlar) 451b/5

t.- dı 495a/9

t.- dı (imtidād t.- dı) 407a/14

t.- dı (iştiḥār t.- dı) 499a/14

t.- dı (karār t.- dı) 498a/12

t.- dı (penāh t.- dı) 406b/17

t.- dı (şudūr t.- dı) 505a/1

t.- dı (şikest t.- dı) 435b/13

t.- dı (teskīn t.- dı) 465b/6

t.- dı (vefāt t.- dı) 419a/2,

422b/12

t.- tı (ferāḡat t.- tı) 472b/13

t.- tı (iştiḡāl t.- tı) 453a/13

t.- tı (şudūr t.- tı) 474b/15

t.- tı (tārāc t.- tı) 506a/13

t.- tı (vefāt t.- tı) 424b/13

t.- tılar 412b/6

t.- tılar (ferāḡat t.- tılar)

452b/14, 472a/8

t.- tılar (hezīmet t.- tılar) 454b/7

t.- tılar (ifāḡat t.- tılar) 502a/15

t.- tılar (karār t.- tılar) 508a/9

t.- tılar (şikest t.- tılar) 452b/4

t.- tılar (şikest-i fāḥiṣ t.- tılar)
437a/2

t.- tılar (ta'yīn t.- tılar) 489b/1,
494b/12

t.- ğaylar (devletin t.- ğaylar)
505b/5

t.- ğaylar (necāt t.- ğaylar)
505b/9

t.- ğaylar (şikest t.- ğaylar)
453b/1

t.- ırlar 412b/5

t.- sa 482b/3

t.- saḫ 412a/1

t.- ıp 413b/3, 413b/4, 414a/16,
416a/11, 418a/5, 418a/7, 426a/12,
435b/15, 449b/13, 457a/4, 461a/3,
466a/5, 466a/7, 468a/8, 468a/9,
470b/10, 477a/6, 480b/13, 480b/15,
482b/14, 485b/5, 505a/3, 505b/15,
509a/14, 509a/6

t.- ıp (aḫsām-ı meyvecāt t.- ıp)
461b/1

t.- ıp (amān t.- ıp) 454a/5

t.- ıp (āḡāhlıḫ t.- ıp) 477a/1

t.- ıp (bahāne t.- ıp) 401b/5

t.- ıp (ferāḡat t.- ıp) 486b/9

t.- ıp (fırşat t.- ıp) 420a/13

t.- ıp (ḥaber t.- ıp) 422a/13

t.- ıp (hezīmet t.- ıp) 453b/11

t.- ıp (ḥikmetidin t.- ıp) 492b/13

t.- ıp (izdiyād t.- ıp) 427a/4,

428a/6

t.- ıp (ḫurb t.- ıp) 492b/4

t.- ıp (maḥlaṣ t.- ıp) 484a/12

t.- ıp (necāt t.- ıp) 506a/3

t.- ıp (revāc t.- ıp) 481b/12

t.- ıp (şifā t.- ıp) 508a/11

t.- ıp (şikest t.- ıp) 404b/16,

417a/1, 426a/5, 439a/13, 440b/5,

449b/2, 452b/1, 453a/3, 454b/10,

455b/14

t.- ıp (te'alluḫ t.- ıp) 433b/14,

473b/5

t.- ıp (tebdīl t.- ıp) 481b/15

t.- ıp (vaḫtnı t.- ıp) 482a/2

t.- ıp (vefāt t.- ıp) 407a/10,

419a/10, 419a/11, 420a/12

t.- ıp ér- (te'alluḫ t.- ıp érđi)

446a/3

t.- ıp ér- (ta'yīn t.- ıp érdiler)

444b/2

t.- a al- érme- (zafer t.- a alğan
érmesdürler) 460a/15

t.- a al- (zafer t.- a alğanları)
447a/6

t.- a al- (zafer t.- a alğaylar)
460a/15

t.- a alma- 457a/8

t.- a bér- (küdüret-i izdiyād t.- a
bérđi) 445a/5

t.- ar ér- (istidād t.- ar érđi)
502b/3

t.- ar ér- (te'alluk t.- ar érđi)
486a/13

t.- miş é- (i'tibār t.- miş éđi)
430b/7

t.- may 416b/4, 441a/10, 452a/3

t.- may (eşerr t.- may) 445a/14

t.- may (nām u nişān t.- may)
445a/1

t.- may (sūrāḥ t.- may) 471a/5

t.- ġan (vefāt t.- ġan) 502a/12

t.- ġanımcā 509a/11

t.- ma- (tamām t.- mas) 432a/13

ṭapānça < *Far.* Kısa ve hafif bir ateşli
silah

ṭ.+ lar 461b/12

tapdur - < *ET.* tap-tUr- Buldurmak

t.- up 475a/3, 477a/5, 481a/1,
481a/2, 490b/5

tapıl - < *ET.* tap-ıl- Bulunmak,
rastlamak

t.- gaylar 411a/13

t.- may 509a/5

t.- madı 509a/9

tapşur - < *ET.* tapşur- (EDPT,447a)
Ulaştırmak, vermek

t.- dı 422a/5, 481a/5

t.- duḡ (tofraḡğa t.- duḡ) 479b/8

t.- dılar 402a/15, 484b/15

t.- dılar (tofraḡğa t.- dılar)
429b/4

t.- uḡ 439b/12

t.- saḡ 414a/7

t.- up 400a/17, 401a/5, 403a/9,
408b/16, 420b/9, 443b/7, 448a/10,
448a/12, 448a/9, 459b/2, 474a/1,
475a/9, 477a/10, 501a/1

tar < *ET.* ta:r (EDPT,528a) Dar, ince

t. 508a/15

t. ét- al- 480a/3

tarab < *Ar.* Şenlik, mutluluk

t. 498b/13

t. (idmān-ı 'ayş-ı t.) 432b/5

t.+ m 498b/15

tārāc < *Ar.* Yağma, çapul

t. ét- 402a/12, 424b/1, 424b/6,
441a/7, 441a/11, 441b/1, 450a/6,
450a/15 462a/7, 475b/4,
482b/15, 489b/13, 490a/8

t. ét- (katl u t. étdiler) 416b/1,
450a/15

t. kayt- 435a/9

t. tap- 506a/13

t. üçün 464a/9

t.+ ğa 450a/13, 479a/6

t.+ ı 457a/14

t.+ larıĝa 465b/3

t. ét- bér- 476b/5

t. ét- ér- 468a/2

taraf < *Ar.* Yan, yön

t.+ nıñ 407a/16

t.+ da 435b/1, 442a/13, 448a/4,
450b/7, 463b/6, 467b/13, 472a/1,
475b/1

t.+ da érme- 463b/5

t.+ dın 414b/9, 418a/2, 418b/3,

429a/14, 439a/6, 446b/10, 447a/9,
447b/14, 448b/4, 448b/8, 449a/5,
450b/2, 454b/3, 455b/3, 455b/8,
460a/9, 464a/12, 469a/15, 469b/11,
470b/14, 489b/12, 490b/1

t.+ ğa 400a/1, 404a/15,
409a/11, 409a/13, 409a/15, 409a/9,
410b/11, 411a/16, 411a/2, 412a/5,
470b/1

t.+ ge 409a/10, 410b/15,
411b/4, 424b/7, 429a/2, 443a/11,
444b/10, 445a/3, 447a/7, 467b/5,
472a/1, 472b/2, 494b/14

t.+ ı 442a/15, 505a/5

t.+ idur 505a/4

t.+ ıĝa 405b/4, 406a/4, 406a/7,
407b/14, 408b/8, 409b/8, 410b/8,
414b/14, 417a/15, 418a/16, 418a/9,
419b/1, 435b/7, 444a/1, 444b/15,
450a/14, 453a/14

t.+ ıge 408a/3, 411a/8, 417b/5,
426a/7, 433b/3, 435a/2, 440b/6,
445a/2, 445a/4, 445a/6, 447b/15,
448a/11, 448b/10, 448b/2, 448b/3,
448b/7, 449b/11, 450b/13, 455b/7,
456a/8, 456b/14, 457a/3, 458a/9,

460b/10, 462a/10, 463a/3, 463a/6,
467a/12, 468b/5, 470a/12, 471b/11,
475a/1, 475a/4, 475b/12, 476a/14,
477a/14, 478b/15, 481a/14, 483b/8,
489a/3, 489b/5, 490a/10, 490a/11,
490a/14, 490b/10, 491a/10, 494b/11,
507a/13, 507a/8

ṭ.+ ıda 404b/6, 407b/11, 416a/1,
417b/17, 417b/9, 418a/1, 424b/11,
438a/4, 438b/12, 440a/10, 441b/3,
454b/5, 460b/2, 464b/9, 465b/7,
478a/3, 484a/7, 497a/3, 497a/9,
504b/7, 504b/8, 505b/10, 505b/3,
508b/4

ṭ.+ ıdağı 410b/4, 473b/5,
505b/12

ṭ.+ ıdın 408a/1, 420b/8, 434a/5,
435b/12, 438a/7, 441b/9, 442a/8,
447b/7, 449b/4, 467b/10, 472b/10,
473b/8, 505a/3

ṭ.+ ımizge 462b/1

ṭ.+ ımızdın 421b/9

ṭ.+ ııızğa 401a/17, 463a/13

ṭ.+ larımızdın 400b/15

ṭ.+ larığa 404b/1, 469b/12

ṭ.+ larıge 438a/10, 438b/4,
449b/12, 453b/10, 474a/15, 477b/6,
483a/1

ṭ.+ larıdın 445b/6

ta‘rif < Ar. Tanımlama, ayrıntılarıyla
öğrenme

t.+ ide 503b/1

tārīḥ < Ar. Tarih, geçmiş zaman

t. 416a/7, 428a/10, 428a/14,
429b/7, 429b/8, 488a/6, 488a/9,
494a/14, 494a/5, 494b/15, 495a/13,
495a/4, 495b/2, 497a/13, 497a/14,
500b/8, 501a/10, 501a/6, 502b/10,
503a/1, 507b/4

t. (t.- i ṭaberini) 491b/2

t. (t.- i vefātın) 495b/1

t. (t.- i vefāti üçün) 488a/4

t.+ in 502b/10, 506a/5, 507b/3

t.+ ni 416a/8, 428a/10, 429b/8,
494b/3, 495a/3, 497a/14, 500b/8,
501a/11

t.+ i 416a/7

t.+ i üçün 498b/12, 499b/2

t.+ ini 494a/5, 501b/2, 502b/15

t.+ iğa 498a/11

t.+ ide 498a/10

ṭarīḳ < Ar. Yol, usul

ṭ. (ṭ.- i mürüvvetdin) 481a/11

ṭ.+ ıda 400b/11

ṭ.+ idin 499b/10

ṭ.+ in tut- 430a/3

tārmār < Far. Perişan, karmakarışık

t. ét- 466b/8

tart - < ET. tart- (EDPT, 534b)

Çekmek, göndermek

ṭarīḳa < Ar. Yol

ṭ. 438b/6, 467a/9, 468a/10,
494a/5

ṭ.+ da 410a/3, 413a/5, 416a/7,
429b/2, 445b/6, 451a/3, 460b/10,
460b/12, 460b/15, 464a/2, 464a/5,
468a/14, 486b/10, 491a/14, 493b/14,
495b/1, 500b/6, 502b/10, 504b/1,
507b/4

ṭ.+ da bol- 463a/1

ṭ.+ sı birle 419a/16

ṭ.+ sırda 409a/8, 411a/16,
415b/13, 461b/3, 461b/8, 465a/9

ṭ.+ da bol- ér- 463b/6

ṭarīḳat < Ar. Allaha ulaşmak için
tutulan yol

ṭ. (ehl-i ṭ.) 498b/10

ta'riẓ < Ar. Dokundurma, taşlama

t.- dı (şaff t.- dı) 452a/7

t.- dılar (şaff t.- dılar) 418a/1,
435a/12

t.- ıp (h'ātır t.- ıp) 418a/8

t.- ıp (havātır t.- ıp) 470a/11

t.- ıp (leşker t.- ıp) 424a/7,
448a/14

t.- ıp (melik t.- ıp) 431b/6

t.- ıp (şaff t.- ıp) 410a/1

t.- ıban (şaff t.- ıban) 498b/6

t.- may 400b/17, 401b/2

t.- masak 436a/14

tasalluẓāt < Ar. Sataşma, bulaşma

t. üçün 464a/10

tāsbāzlıġ < Far.+T. Oyunculuk,
kumarbazlık

t.+ ıdın 458b/1

taşdı' < *Ar.* Baş ağrıتما, can sıkma

t. 400b/17

t.- p 410a/11, 418a/15, 436a/1,

463a/1, 509a/2

t.- p tur- 411a/12

taşvīriyyet < *Ar.* Betimlemeler

t.+ i 499a/8

tav Zaman, çağ, vakit

t. 424b/5

taş – < *ET.* taş- (EDPT,559b) Taşmak,

çoğalmak

t.- ip 411b/11, 412b/3, 426a/6,

450a/3

ṭavā'if < *Ar.* Topluluklar, gruplar →

ṭavāyif

ṭ. 402a/11

ṭ.+ idin 402a/15

taş Dış, uzak

t.+ dın 489a/12

t.+ dın bol- 494a/4

ṭavāyif < *Ar.* Topluluklar, gruplar →

ṭavā'if

ṭ.+ i 400b/11, 404b/17, 405a/7,

426b/1

taşkarı < *ET.* taşğaru (EDPT, 563a)

Dışarı

t. 402a/5

t. bolma- 463b/4

t.+ ğa 477b/7, 503b/11

t.+ da 483a/12

t.+ sıda 483b/3

ṭ.+ inin 403b/8, 407a/8, 415a/4,

420b/3

ṭ.+ idin 417a/2, 457a/4

tavışkan < *ET.* tavişğā.n (EDPT, 447a)

Tavşan

t. 494a/2

taşla – < *ET.* taşla- (EDPT,564b)

Atmak, fırlatmak

t.- dılar 414a/13

ṭavr < *Ar.* Durum, vaziyet, davranış

ṭ. ile 482b/3

tavşif < *Ar.* Vasıflarını, niteliklerini
sayma

t.+ iniḡ 507a/2

tavuk < *ET. takıḡu:* (EDPT, 468b)

Tavuk

t. 419b/5, 446b/15, 450a/8

t. tap- 489b/1, 494b/12

t.+ ḡa 477b/15

t. ét- ér- 420a/10

t. tap- ér- 444b/2

ṭayr < *Ar.* Kuş

ṭ. (eṣnāf-ı ṭ.) 506b/1

tay – < *ET. tay-* (EDPT, 567a)

Denkleştirmek, yüklemek

t.- a bér- 401a/7

tayak Dayak

t. al- 418a/11

ṭayy < *Ar.* Geçme, aşma

ṭ. ét- 419a/7

ṭ. kıl- 409b/5, 413b/15, 417b/6,
427a/2

ṭayyār < *Ar.* Uçan, uçucu

ṭ. bol- 455b/10, 471b/10

ṭ. ét- 411a/12, 453b/9, 469b/13

ṭ. bol- tur- 411a/6

ṭāyife < *Ar.* Topluluk

ṭ.+ niḡ 404a/3

ṭ.+ siniḡ 423b/7

ṭ.+ siḡa 414a/3

ṭayyārlık < *Ar.+T.* Uçuculuk

ṭ.+ ıḡa 417b/10, 417b/11,

506a/1

ta'yīn < *Ar.* Belli etme, belirli duruma
getirme

t. ét- 403a/4, 410a/1, 417b/5,
420b/1, 421a/11, 422b/5, 443a/6,
461b/4, 486a/14, 489a/1

t. étıl- 508a/10

t. kıl- 479a/2, 485a/6

tāze < *Far.* İlk ve yeni durumunu
koruyan, bozulmamış olan

t. 491b/9, 495a/12

t.+ din 460b/5, 505a/9

tāzele - < *Far.+T.* Yenisiyle
değiştirmek

t.- p 416a/6

ta'zīm < *Ar.* Hürmet etme, saygı
gösterme

t. kı1- 448a/11, 455a/15, 475a/1,
475a/4, 477a/5, 477b/7, 480b/13,
508b/8

t. (t. ü tekrīmler bile) 422a/6

taẓmīnāt < *Ar.* Zarar ve ziyarı
karşılama için ödenen para

t. 466a/2, 467b/4

t. (t.- ı ḥarbiyye almak için)

464b/4

t.+ nıḡ 468a/6

t.+ nı 473a/10, 473a/5, 473b/7

te'alluḡ < *Ar.* İlişik, ilgi, bağ

t. tap- 473b/5

t. tap- ér- 446a/3, 486a/13

te'allul < *Ar.* Yalandan bahaneler
bularak bir işten kaçınma

t. 466b/1

te'allüm < *Ar.* Ders alarak öğrenme

t.+ in ét- 488b/7

tebār < *Far.* Soy, nesil

t. ('ālī-yi t.) 430b/7

tebārek < *Ar.* Mübarek etsin, kutlu
kılsın

t. 430a/5

tebdīl < *Ar.* Değiştirme, değiştirilme

t. tap- 481b/15

tebessüm < *Ar.* Gülümseme

t. ét- 463b/5, 480b/2

tebren - < *ET.* *tepren-* (EDPT,444b)

Deprenmek

t.- mediler 411b/2

tebreş - < *ET.* *tepreş-* (EDPT,445a)

Depreşmek

t.- ip 461a/11

tecemmül < *Ar.* Süslenme, süs

t. (t.- i 'acebī bile) 491a/10

techīz < *Ar.* Gerekli olan şeylerle
donatma

t.+ in ét- 479a/10

tedārik < *Ar.* Edinme, sağlama, hazır
etme

t.+ in tut- 446b/14

tedbīr < *Ar.* Önlem

t. 414a/1

te'essūf < *Ar.* Üzülme, esef etme

t.+ din 468a/15

tefaḥḥuṣ < *Ar.* İyice, etraflıca
araştırma

t. ét- 404b/4

tefvīz < *Ar.* Bir iş veya bir şeyi bir
kimsenin üstüne bırakma, ihale

t. ét- 485a/7

tég - < *ET.* teğ- (EDPT, 476a)

Değmek, ulaşmak

t.- di 471b/13

t.- ip 410a/15, 438b/15,
449a/15, 450b/4, 456b/10, 459b/11,
470b/12, 470b/8, 470b/9

tégür - < *ET.* tegür- (EDPT, 485b)
Çevirmek, ulaştırmak

t.- di 421b/12, 480b/15, 494a/4

t.- di (ḥaberin t.- di) 408a/4

t.- di (serḥaddığa t.- di) 508b/10

t.- di ('arzğa t.- di) 400a/12

t.- diler (destbürd t.- diler)

404b/12

t.- diler (ḳatlğa t.- diler)

403b/15, 404a/1, 443b/8

t.- gil 462b/8

t.- üñ (müjdesin t.- üñ) 464a/8

t.- sek (alarğa t.- sek) 414a/8

t.- üp 497a/13

t.- üp (ḳatlğa t.- üp) 406a/11,

414b/11

t.- üp (uzun t.- üp) 420a/15

t.- mey (t.- mey) 476a/9

t.- ür ér- 470b/11

t.- ür ér- (vīrānlık t.- ür érdiler)

417a/5

t.- mekke (destbürd t.- mekke)

424b/12, 424b/16

	t. 479a/9
teḥalluṣ < <i>Ar.</i> Kurtulma, halas bulma	
t.+ ı bile 487a/13, 499b/14	te'kīd < <i>Ar.</i> Sağlamaştırma, berkitme
t.+ ı birle 496b/3, 500a/10,	t. ét- 480b/5
500a/14	t.+ i üçün 416b/5
teḥassür < <i>Ar.</i> Hasret çekme	teklīf < <i>Ar.</i> Bir hususta yapılması veya
t. bile 502b/14	yapılmaması düşünülen şeyler
te'hīr < <i>Ar.</i> Erteleme, sonraya bırakma	hakkında başkalarına görüş sunma,
t. kalma- 428a/4	öneride bulunma
t.+ iḡa 502b/5	t. ét- 472b/15
teḥniyet < <i>Ar.</i> Kutlama, tebrik etme	tekrīm < <i>Ar.</i> Saygı gösterme, yüceltme
t. 424a/11	t.+ ler bile (ta'zīm ü t.+ ler bile)
t. (t.- i ḳudūmları üçün) 491b/7	422a/6
teḥvīl < <i>Ar.</i> Korkutma	tél – < <i>ET. tel-</i> (EDPT,490b) Delmek,
t. ét- 402b/7, 407a/7	yarmak
tek Tek, bir	t.- ip ér- 410b/2
t. bile 426a/14	telāṭumlu < <i>Ar.+T.</i> Dalgalı
teḳāzā < <i>Ar.</i> Serzeniş, azarlama	t. 499a/10
t.+ sı birle 414a/13	telatun < <i>Rus</i> Öküz derisi
teḳfīn < <i>Ar.</i> Kefenleme	t. +ḡa sal- 479a/14
	telef < <i>Ar.</i> Yok etme, mahvetme

t. bol- 409b/4, 413a/9, 449a/7,
468b/3

telfek Koyun ve kuzu derisinden
kavuk, kalpak

t. 457b/11

t.+ ni 504a/13

telgramhâne < *İng.+Far.* Telgrafhane

t. 505a/15

t.+ niñ 507b/9

te'lîf < *Ar.* Uzlaştırma, uyuşmalarını
sağlama

t.+ i 509a/1

temāşā < *Ar.* Bakıp seyretme, izleme

t. bér- 499a/14

t. kıldur- 464b/3

t.+ nı 493a/7

t.+ sın ét- 508a/14

t.+ sın ét- üçün 469b/14

t.+ sığa 433b/4

t.+ ların ét- 503b/14

t. kıl- tur- 411a/1

temmet < *Ar.* “Bitti, tamam oldu”
anlamında kullanılan bir kelime

t. 509a/15

témür < *ET. temir* (EDPT,508b) Demir

t. 461b/10

teñ < *ET. teñ* Denk, eşit (EDPT, 511a)

t. 480a/3, 508a/15

t. bol- 417a/7, 417b/15, 454b/4

t. ét- 474a/13

ten < *Far.* İnsan vücudunun dış yüzü,
cilt

t.+ lerige 491b/9

tenbîh < *Ar.* Uyarma,uyarı

t. bér- alma- 425a/13

tenge Bir para birimi

t. 408b/10

t. ér- 461b/11

t.+ sini 481a/2

t.+ leri 475b/15

tenhā < *Far.* Tenha, boş

t. 401b/11

t. (t.- yi mîkdār) 495a/9

tenhālîk < *Far.+T.* Tenhalık, boşluk

t. 482a/2

ténîz < *ET. teñiz* (EDPT, 527a) Deniz

t. 410b/8, 410b/9, 413a/1,
422a/11

t.+ ge 410b/9

t.+ dîn 413a/7

teñlik < *ET. teñ+lik* Denklik, denk
olma

t. yetüş- 420a/13

Teñri < *ET. teñri* (EDPT, 523b) Allah,
Tanrı

T. 430a/5, 501a/14, 506b/1

T.+ niñ 500a/8

ter < *Far.* Taze, yaş

t.+ ge 506a/12

t.+ ge (sünbül-i t.+ ge) 493a/6

terahhūm < *Ar.* Acıma, merhamet etme

t. birle 420a/16

terakķî < *Ar.* İleri gitme, ilerleme

terbiyet < *Ar.* Terbiye

t. 506b/9

t. kıl- 432b/8

t. birle 432a/11

t.+ lerin ét- ér- 444b/5

tercūme < *Ar.* Çeviri

t. ét- 491b/2

terğīb < *Ar.* İsteklendirme, arzu ettirme

t. ét- 442a/7, 443a/8, 460b/7

t.+ leri birle bol- 496b/13

t. ét- ér- 501b/10

terk < *Ar.* Bırakma, bırakıp gitme

t. 492b/7

t. ét- 465a/3, 471a/8

t. (t.- i felek kıldı) 492b/7

t. (t.- i felekke) 506a/12

t. (t.- i ḥesābınıñ) 497b/15

t.+ ini ét- 503b/5

terkīn < *Ar.* Yazılı bir şeyi silme, çizme

t. ét- 484a/3

tersān < *Far.* Korkan

t. 498a/13

tertīb < *Ar.* Sıraya koyma, sıralama

t. birle 498b/6

terzebān < *Far.* Hazırcevap kimse

t. 493a/2

tesbīh-ḡān < *Ar. + Far.* Tesbih çeken

t. 492b/2

teshīr < *Ar.* Sihir yapma, büyü yapma

t.+ iḡa 433a/10

te'sīr < *Ar.* Etki

t. étme- 502b/2

teskīn < *Ar.* Yatıştırma, sükunete
erdirme

t. tap- 465b/6

teslīm < *Ar.* Emaneti yerine verme

t. ét- 450b/11, 454a/5, 456b/13,
460a/7, 473b/5

t. kııl- 466b/3

teşne < *Far.* Susamış

t. 413b/4

t. bol- 418a/17

teşnelik < *Far. + T.* Susuzluk

t.+ dīn 447a/4, 476a/12

tevābi' < *Ar.* Bir kimse ile beraber
bulunan, ona tabi olan kimseler

t.+ niḡ 407b/11

t.+ dīndür 412b/17

tevābi'āt < *Ar.* Maiyette bulunanlar

t.+ ı 448b/14

tevakku' < *Ar.* Umma, bekleme

t. 442a/13, 456a/14

t.+ miz 462b/1

tevakḡuf < *Ar.* Durma, bekleme

t. 400a/11

t. ét- 402b/2, 404b/8, 405b/9,
421b/2, 425a/17, 425b/16, 436b/3,
443b/14, 445a/8, 445a/11, 448b/12,
451b/10, 467b/3, 490a/12

t.+ da (eyyām-ı t.+ da) 405b/9,
425b/5

t. ét- ér- 472a/3

tevbe < Ar. Tövbe

t. kıl- 480a/11

t.+ din 426a/14

téve < ET. tevey (EDPT, 447b) Deve

t. 441a/7, 447b/12, 449b/5,

453b/2, 453b/5, 472b/5, 481a/3, 483b/7

t.+ ni 449a/8

t.+ ga 424b/3

t.+ ge 447b/4, 479a/14

t.+ sin 455b/4

t.+ leri 449a/7

t.+ lerin 480b/9, 481a/1

t.+ leriye 408b/6

t.+ leridin 470a/15

t.+ lerni 481a/1

t.+ lerge 454a/13, 483b/7

tev'emān < Ar. Birlikte, beraber →

tevemān

t. 492a/2

t. bol- 492b/4

t. kıl- 495a/11

tevemān < Ar. Birlikte, beraber →

tev'emān

t.+ larıda (zamān-ı meymenet-i

t.+ larıda) 508b/12

tevfîz < Ar. Havale etme

t. ét- 481b/14

teyyār < Ar. Uçan, uçucu

t. 432a/13

tezelzül < Ar. Sarsılma, sallanma

t. 491b/11

tıbb < Ar. Hekimlik, tabiplik ilmi

tı. 446b/5

tıfl < Ar. Küçük çocuk

tı.+ lar 472b/1

tılā' < Ar. Saf altın, altın

tı. 438b/10, 438b/11, 440a/2,

444a/12, 444a/13, 473a/12, 481a/2

tı. ér- 473b/2

tı. üçün 473b/3

tı.+ nı 440a/3, 477a/7, 477a/9

tı.+ dın 473a/11

ṭ.+ sın 475a/11	t.+ idin 491b/2
ṭ.+ sın 478b/4	
ṭ.+ larnı 404a/8	tilāvet < <i>Ar.</i> Kuran'ı güzel sesle ve kurallara göre okuma
ṭınāb < <i>Ar.</i> Kazığa bağlanan ip	t. (t.- i ḡur'ānnı) 503b/1
ṭ. 412a/8, 471b/13	t. ét- 503a/14
ṭ. ur- 505a/2, 505a/4	
ṭ.+ larıdn 410a/14	tile - < <i>ET.</i> tile:- (EDPT, 492a) Dilemek, istemek
ṭiğ < <i>Far.</i> Kılıç	t.- rlr 467a/7
t. 469a/8	t.- di 422a/1, 422a/3, 442a/2,
t. ur- 469a/15	466b/12
t. birle 468a/1, 469a/6, 469b/7	t.- di (ruḡṣat t.- di) 424a/1
t. (t.- ı 'adüvvıḡa) 431a/9	t.- diler 400a/7, 400b/9,
t.+ ıdn 493b/7	402b/10, 416b/6, 446a/6, 464a/2,
	483b/15, 483b/6, 505a/14
tık - < <i>ET.</i> tık- (EDPT,476b) Dikmek	t.- diler (meded t.- diler)
t.- diler 465a/11	417a/16
t.- miş ér- 465a/12	t.- geymiz 400b/13
	t.- sek 468a/10
tiken < <i>ET.</i> tiken (EDPT,483b) Diken	t.- seler 416b/8
t.+ lerdn 492b/14	t.- p 417a/9, 443b/9, 447a/1,
	466b/12
til < <i>ET.</i> tl (EDPT, 489b) Dil	t.- p (amān t.- p) 480a/8
t. bile 493a/2	t.- p (meded t.- p) 423b/6
t.+ ige 491b/2	t.- p (mühlet t.- p) 451a/12
t.+ ide 506b/1	t.- gende 463b/15

t.- gen 467a/8
t.- geniş 456b/2, 472b/8
t.- p ér- (meded t.- p érdiler)

423a/11

t.- mek 408b/2, 468a/7
t.- mek üçün 408b/4

tîz < *Far.* Keskin

t. 444a/5, 499b/9
t. ét- 482b/7

tizlik Dizlik

t. 462a/2

tîlkü < *ET. tilkü* (EDPT,498b) Tilki

t. dék bol- 471a/5

tîzlik < *Far.+T.* Keskinlik

t.+ de bérme- 466b/1

tîre < *Far.* Karanlık

t. 474b/3, 495a/10

tofrağ < *ET. topra:k* (EDPT,443b)

Toprak

tîrerak < *Far.+T.* Daha karanlık

t. é- 495a/10

t. birle 455a/5

t.+ dın 492a/14

t.+ ğa tapşur- 429b/4, 479b/8

tirig < *ET. tirig* (EDPT, 543b) Diri,
canlı

t. 486b/7

t. tut- 400a/15

t.+ lerge 418b/3

toğma Köle

t. bile 413a/9

toğrı < *ET. toğuru:* (EDPT,473a)

Doğru, gerçek, dürüst

t. 401b/3, 409a/15

tiz - < *ET. tiz-* (EDPT, 572a) Dizmek,

tanzim etmek

t.- mişler (āyīn t.- mişler)

498b/7

tohtat - < *Moğ.+T.* Dinlendirmek,
beklettirmek

t.- ıp 453a/1

toḳkuz < *ET. tokku:z* (EDPT, 474b)

Dokuz

t. 401b/9, 406b/4, 423b/10,
447b/10, 447b/11, 492a/11

t.+ **da** 423a/16

t.+ **mı** 466b/2

t.+ **ıda** 405a/2, 405b/8, 406b/3,
415a/16, 419b/8

t.- **mıṣ** 498b/7

t.- **dı** 498b/1, 504b/1

t.- **a** 461b/10

t.- **up** 495a/6, 501a/2

t.- **up** (feyz ü şafā birle t.- up)

498b/3

t.- **up ér-** (yesār t.- up érdi)

498b/13

toḳkuzlançı Dokuzuncu

t. 484b/2, 489b/8, 507a/5

tolanay Dolunay

t. **dur-** 443a/15

toḳsabe Orta Asya hanlıklarında ve
emirliklerinde en yüksek askeri
pozisyonlardan biri

t. 443a/4

tolat - < *ET. tolğat-* (EDPT, 497a)

Dolatmak

t.- **ıp** 475a/6

toḳsan < *ET. tokso:n* (EDPT, 473b)

Doksan

t. 406b/4, 473b/3, 475a/13,
476b/13, 476b/3, 477a/12, 479b/9,
480b/7, 482b/12, 484b/1

toldur - < *ET. toltur-* (EDPT, 495a)

Doldurmak

t.- **dı** 428a/9

t.- **dılar** 418b/12

t.- **a** (fişeng t.- a) 461b/14

toḳsanlançı Doksanıncı

t.+ **sı** 446b/15

tolğa - Dolamak, sarmak

t.- **p** (boyun t.- p) 455a/3

tol - < *ET. to:l* (EDPT, 491a) Dolmak

ton - < *ET. ton-* (EDPT, 515a) Donmak

t.- **dı** 474b/8

toğuz < *ET. toğuz* (EDPT, 527b)

Domuz

t. 425a/5, 427a/5, 507a/5

top < *ET. top* (EDPT, 434b) Top, ateşli silah

t. 401a/8, 410a/2, 410a/5, 412a/10, 412a/2, 412b/6, 417b/5, 418a/9, 424b/14, 433b/15, 438a/10, 438b/4, 439a/1, 447b/8, 449b/12, 451a/10, 451a/4, 453b/9, 454b/6, 456a/6, 456b/6, 456b/8, 458a/13, 458a/14, 460a/1, 460a/6, 461a/6, 466b/15, 470a/1, 471a/11, 471b/14, 472a/6, 473b/15, 483a/2, 491b/10

t. bile 416a/3, 437b/14, 437b/15, 438a/1, 438a/2, 438b/3

t. birle 441b/3, 455b/15, 456a/4

t.+ nı 454b/9

t.+ mı 456a/6

t.+ ğa 466a/12

t.+ dın 466b/2, 499a/11

t.+ ı 447b/11, 447b/3

t.+ mı 456b/8

t.+ mı 418a/6

t.+ ları 411b/9

t.+ ları bile 418a/4

t.+ larımıznı 466a/14

t.+ ların 411a/12

t.+ ların 412b/10, 412b/7, 456b/15

t.+ ların 410b/16, 411a/6, 411b/10, 438a/9, 454b/6, 469b/12, 471a/1

t.+ lar 470b/5

t.+ lar bile 412b/17

t.+ larğa 471a/11, 456a/1

t.+ larda 412b/9

topçı Topçu, top atan askeri bölük

t.+ ları 447b/3

t.+ lar 410a/2, 449b/11

t.+ larğa 469b/12

top-ḥāne < *ET.+Far.* Topçu askerlerin eğitildiği yer

t. 401a/8, 418a/14, 418b/9

t. bile 433b/15

toy < *ET. to:y* (EDPT, 566b) Düğün, şölen, eğlence

t. 498a/10, 498a/11, 498b/12, 498b/8, 499a/15, 508a/4

t.+ nın 498a/10	töre < <i>ET. törü</i> (EDPT,531b) (I)
t.+ ğa 498b/9, 499a/4	Kanun, töre, yasa
t.+ da 499b/1	t.+ leridin 461a/12
t.+ ı 498a/8	
t.+ ını 499b/2	töre < <i>ET. törü</i> (EDPT,531b) (II)
tozla - < <i>ET. toz-la</i> Yürümek, dolaşmak	Hanzadelere, beyzadelere mahsus unvan
t.- dılar 479b/14	t. 443a/15, 443a/3, 443a/7, 443b/2, 443b/7
töhm < <i>Ar. Suçlama</i>	t.+ ge 443b/7
t. bile 475b/3	t.+ sinin 445b/8
t.+ ler ét- 465a/14	t.+ ler 429b/2, 433b/2, 504a/6, 504b/9, 507a/15, 507b/15, 508a/5
tök - < <i>ET. tök-</i> (EDPT,477a) Dökmek, saçmak	t.+ lerni 501b/10
t.- üp 410b/3, 502b/15	tört < <i>ET. tört</i> (EDPT,534a) Dört
töle – < <i>ET. töle:-</i> (EDPT,492b) Zarar ve ziyanı ödemek	t. 401a/4, 405b/12, 407b/16, 409a/2, 411a/7, 412b/7, 413a/1, 417b/15, 419a/14, 425a/17, 427a/7, 428a/15, 436a/3, 436a/6, 436a/7, 436a/9, 442b/15, 444b/14, 446b/1, 447a/9, 447b/3, 447b/4, 447b/9, 449b/4, 454a/10, 454b/3, 454b/8, 457b/11, 461a/5, 461a/6, 469a/14, 469b/5, 476b/14, 477a/7, 486b/12, 486b/7, 488a/1, 490a/12, 497a/1,
t.- genler 475a/11	
töpe < <i>ET. töpü:</i> (EDPT,436a) Tepe	
t.+ ge 412a/7	
t.+ lerge 412b/14, 412b/9, 413a/3	

497a/2, 497b/10, 499b/6, 503a/13,
508b/14, 508b/6, 508b/7

t.+ ide 403a/7, 406b/11, 407a/4,
414b/6, 420a/2, 423b/16, 425a/14

törtlençi Dördüncü

t. 402b/6, 418a/3, 437a/11,
443a/1, 447a/13, 486b/11, 488a/3,
503a/5

t.+ si 428b/6, 486b/14, 487a/4,
489b/10, 502b/8, 504a/10

t.+ side 476b/13, 488b/13,
497b/13

töş < *ET. töş* (EDPT,558b) Yan, karşı
taraf

t.+ ide 408a/2

töşet - Döşetmek

t.- ip 464a/15

töz < *ET. töz* (EDPT,571a) Sabır

t.+ i 445b/8

tufeylī < *Ar.* Artık, kirli

t.+ ni 492a/15

tuḫūlet < *Ar.* Çocukluk

t.+ leride (**avān-ı t.+ leride**)

433a/8

tuğ < *ET. tuğ* (EDPT,464a) Bayrak,
sancak

t. 435a/15

tuğay Alayla tümen arasındaki birlik

t.+ nıj 451b/11

tuğyān < *Ar.* Taşkınlık, coşkunluk

t. ét- 489b/13

t. turğuz- 465b/2

tuḫfe < *Ar.* Hediye, armağan

t. 403a/9, 405b/11, 407a/1,
419a/6, 419b/1, 420b/6, 442a/2,
453b/12, 457b/3, 478a/12

t.+ ler 453a/4

t.+ ler birle 418b/14

tuḫū' < *Ar.* Güneşin doğması, doğuş

t. 495a/5

t.+ ıdm 503b/11

tur - < *ET. tu:r-* (EDPT, 530b) Durmak,
beklemek; olmak

t.- ur (**bīkār t.- ur**) 421a/6

t.- ur (**Seyyid Hāmid Töre t.- ur**)
428b/7

t.- urmiz (**kéle t.- urmiz**)
484a/12

t.- mış 498b/6

t.- dı 425b/4, 436b/4, 438b/1,
439a/2, 449a/10, 461b/1, 479a/3,
485a/4

t.- dı (**ķarap t.- dı**) 469b/15

t.- dı (**ķarār t.- dı**) 425a/12

t.- dılar 400a/11, 412a/16,
490b/8

t.- dılar (**cem‘ bolup t.- dılar**)
411a/3

t.- dılar (**şaff tutup t.- dılar**)
411a/9

t.- dılar (**ṭayyār bolup t.- dılar**)
411a/6

t.- dılar (**taşlap t.- dılar**) 411a/12

t.- dılar (**temāšā kılıp t.- dılar**)
411a/1

t.- dılar (**yasap t.- dılar**) 418a/1

t.- ğay 493a/12

t.- ğaylar (**şaff tutup t.- ğaylar**)

410b/16

t.- uñlar 412a/14

t.- up 409a/17, 412b/1, 420b/13,
423a/15, 429a/9, 455b/1, 456b/7,
470b/11, 476a/5, 489b/4, 491a/13,
491a/9, 503b/15, 507a/12

t.- up (**anda t.- up**) 412a/2

t.- up (**eṭrāfıda t.- up**) 411b/4

t.- up (**içide t.- up**) 412b/10

t.- up (**Merv Ķal‘asıda t.- up**)

417b/12

t.- updurlar 452a/14

t.- updurlar (**içide t.- updurlar**)
412b/14

t.- may 431a/5, 488b/8

t.- ğan (**toldura t.- ğan**) 461b/14

t.- ğan (**baĝlanıp t.- ğan**)
410a/12

t.- ğan (**çıķa t.- ğan**) 422b/5

t.- ğan (**éme t.- ğan**) 468a/1

t.- ğan (**kéle t.- ğan**) 417b/14,
425b/4, 454a/13

t.- ğan (**ķoya t.- ğan**) 410b/9

t.- ğan (**tura t.- ğan**) 461b/7

t.- ğan (**yükley t.- ğan**) 470a/15

t.- ğanı bol- (kéle t.- ğanı bolsa)	478b/1, 485a/15, 489a/6, 490b/1,
450a/14	491a/6, 491b/6, 504b/14, 504b/7,
t.- ğanın (akıp t.- ğanın) 449b/7	504b/8, 507b/2, 508a/2
t.- up ér- 408b/5, 435b/1,	t.- dılar (mesken t.- dılar)
449a/12, 452b/7, 453b/9, 455b/10,	498b/10
469a/13	t.- dılar (müsellem t.- dılar)
t.- a tur- 461b/7	481b/9
t.- ar ér- 505a/13	t.- tılar (ķarār t.- tılar) 413b/16
t.- maķnı 418a/7, 443a/10	t.- duķ (müsellem t.- duķ)
t.- maķğa 461b/3	458b/14
turğuz - < <i>ET. turğur-</i> (EDPT, 541a)	t.- ğay (ķarār t.- ğay) 432b/12
Durdurmak, ikaz etmek	t.- up 414b/12, 426a/10, 433a/4,
t.- up 474a/12	440a/15, 440b/2, 443b/7, 452a/10,
t.- up (tuğyān t.- up) 465b/2	457b/14, 474b/5, 476a/5, 478a/1,
	480a/6
tūşe < <i>Far.</i> Azık, yiyecek	t.- up (cān-ı sīrāb-ı hoşgüvār t.-
t. 433a/4	up) 499a/1
	t.- up (ipidin t.- up) 413b/11
tut - < <i>ET. tut-</i> (EDPT, 451a) Tutmak	t.- up (ķarār t.- up) 406b/7,
t.- ar (‘arīf t.- ar) 500b/14	412b/8
t.- dı 455b/12	t.- up (mer‘ī t.- up) 419a/5
t.- dı (ķarār t.- dı) 444b/11,	t.- up (mesken t.- up) 417b/9
478b/7	t.- up (ri‘āyesin t.- up) 442a/14
t.- dılar (ķarār t.- dılar) 416a/12,	t.- up (şaff t.- up) 469b/15
419b/13, 429b/6, 433b/5, 435b/1,	t.- up (tarīķin t.- up) 430a/3
438a/13, 464a/15, 464b/10, 474a/6,	t.- up (serencāmın t.- up) 451a/8
	t.- up (tedārikin t.- up) 446b/14

t.- up (tirig t.- up) 400a/15	tutdur - Tutturmak
t.- updurlar (koş t.- updurlar) 499a/3	t.- dılar (güreş t.- dılar) 499a/6
t.- ğan (mesken t.- ğan) 414a/3	t.- up 445b/12
t.- ğan (vaṭan t.- ğan) 497a/2	tutul - Tutulmak
t.- ğanlar (müsellem t.- ğanlar) 440a/1	t.- up 474b/7
t.- up tur- (şaff t.- up turdılar) 411a/9	tüccār < <i>Ar.</i> Ticaretle uğraşan kimse
t.- up tur- (şaff t.- up turgaylar) 410b/16	t. 422b/4
t.- ar ér- (dost t.- ar érdiler) 503a/8	tüfeng < <i>Far.</i> Uzun namlulu, taşınabilir ateşli bir silah
t.- ar ér- (mu‘azzez ü mükerrrem t.- ar érdiler) 421a/15	t. 451b/12, 452b/4, 483a/2, 491b/10
t.- maslar (kaṭārıda t.- maslar) 421a/6	t. bile 461b/14
t.- maḵ 414a/15	t. birle 469a/8
t.- maḵ (ehlını t.- maḵ) 432b/4	t.+ din 499a/11
t.- maḵğa (serencāmın t.- maḵğa) 457b/6	tüken - < <i>ET.</i> tüken- (EDPT, 484b)
t.- maḵğa (serencāmların t.- maḵğa) 446b/13	Tükenmek, bitmek
tüt < <i>Far.</i> Dut	t.- ip 502b/3
t. dék 450a/8	tünd-hüy < <i>Far.</i> Sert huylu, huysuz
	t. 444a/5
	tünle - < <i>ET</i> tün+le- Geceyi geçirmek
	t.- mekni 455a/15

türbet-nişîn < *Ar. +Far.* Türbe görevlisi

t. kılma- 500a/4

türlüg < *ET. törlüg* (EDPT, 546b) Türlü, çeşitli

t. 426a/16, 454a/8, 486a/15, 498b/13, 499a/7

t.+ durur 431b/15

tüş - < *ET. түş-* (EDPT, 560a) Düşmek, inmek

t.- er 473a/6

t.- di 420b/15, 420b/16, 423b/2, 425b/10, 456b/6, 483a/4

t.- di (muḥālefet t.- di) 423a/9

t.- ti 450b/4

t.- diler 400a/10, 407b/1, 407b/12, 408a/12, 408a/2, 408a/9, 408b/17, 409a/17, 409a/4, 409b/1, 409b/5, 411a/1, 411b/6, 413a/10, 413b/9, 418a/3, 425b/15, 457a/11, 469b/10, 471b/7, 476b/9, 477a/15, 478a/9

t.- tiler 476a/11, 491a/5

t.- üp 404b/8, 406a/10, 408a/7, 408a/8, 409b/14, 412a/9, 425a/17,

425b/4, 425b/7, 426b/7, 451b/4, 452b/10, 456a/3, 456b/4, 464b/10, 467b/1, 469a/15, 472a/8, 473a/12, 478a/14, 478b/1, 479a/6, 490a/12, 490a/15, 504b/6

t.- üp (başığa t.- üp) 424a/1

t.- üp (ḥavfğa t.- üp) 450a/11

t.- üp (ıztırābğa t.- üp) 472b/7

t.- üp (ihtilāf t.- üp) 423b/3

t.- üp (izige t.- üp) 440a/14

t.- üp (kolğa t.- üp) 484a/11

t.- üp (maqbul t.- üp) 442b/11

t.- üp (pişgāhığa t.- üp) 453a/6

t.- üpdürler (ḥavfğa t.- üpdürler) 445b/10

t.- ken 473a/6

t.- keni yok ér- (muḥālefet t.- keni yok érdi) 443b/12

t.- üp ér- 459b/11, 501a/8

t.- üp ér- 401a/9, 463a/9, 478a/6

t.- miş édi (ḥaber t.- miş édi) 499a/4

t.- er bol- 499a/3

t.- er ér- 471a/4

t.- mek 419b/11

tüş < *ET. түş* (EDPT, 559a) Düş, rüya

t. 430b/1	t.- üp (edā' t.- üp) 498b/14
t. bol- 430b/1	t.- üp (meclis t.- üp) 445b/1
t.+ ümğa 437b/6	t.- üp (şoḥbet t.- üp) 482a/6,
t.+ ide 436b/8	501b/4
	t.- erge (resm-i nizām t.- erge)
tüşür - < ET. tüşür- (EDPT, 566a)	430a/12
Düşürmek, düşmesine sebep olmak	t.- mekke (meclis t.- mekke)
t.- di 476a/10	464b/5
t.- dük 479b/4	
t.- üp 403a/4	tüzet - Doğrultmak, düzenlemek
t.- mey 413a/3	t.- diler 479b/15
	t.- ip 465a/12
tütün < ET. tütün (EDPT,457) Tütün	
t. 467b/13	tüzetil – Doğrultulmuş, düzenlenmiş
	t.- miş érdi 461b/9
tüvān < Far. Güç, kuvvet, takat	
t. (gerdün-ı t.) 504a/3	tüzle - Düzlemek, düzenlemek
t. (ḥān-ı gerdün-ı t.) 504b/2	t.- p 435a/13
tüvānā < Far. Güçlü, kuvvetli	tüzük Tertipli, sıralı, düzenli
t. 492a/7	t. 473a/13
	t.+ leri 473a/15
tüz - < ET. tüz- (EDPT, 572b) Düzmek,	
düzenlemek	U
t.- di (nevā t.- di) 498b/14	u < Far. Ve → ü, vü
t.- üp 471a/10	u. 401a/11, 402a/10, 402a/12,
t.- üp (bezmeler t.- üp) 498b/13	402a/14, 403a/1, 403b/9, 404a/12,

404a/13, 404a/14, 404a/6, 404b/10,	498b/15, 498b/3, 499a/15, 499a/8,
404b/15, 405a/14, 406b/13, 406b/14,	500b/11, 501b/6, 504b/14, 505a/14,
407a/15, 407b/1, 407b/14, 410b/13,	506b/15, 507a/1
411b/10, 411b/13, 412a/15, 414a/1,	
414b/4, 416a/17, 416b/1, 416b/7,	uç < ET. u:ç (EDPT, 17) Uç, sınır
417a/4, 417b/5, 417b/13, 417b/8,	u. 423a/12
417b/8, 417b/14, 418a/11, 420a/9,	u.+ ığa 439a/3
422a/8, 422a/9, 422a/10, 422a/15,	
422b/2, 425a/10, 425b/6, 426a/5,	uç - < ET. uç- (EDPT,19b) Uçmak
426a/10, 426a/11, 426a/9, 428a/9,	u.- up 458b/3, 482b/10
428b/10, 429b/6, 430a/14, 431a/12,	u.- up (başlarıdın u.- up) 446a/8
431b/3, 431b/7, 431b/12, 431b/15,	
432b/5, 435b/13, 436a/8, 438a/11,	uçak Uçak
439b/1, 440b/11, 442a/2, 442b/6,	u.+ lardın 460b/11
443a/5, 443b/2, 444a/10, 444a/9,	
445a/1, 446b/5, 447b/12, 448b/15,	uçan Gemi
450a/4, 450a/15, 451a/9, 454a/7,	u. 410b/12, 411a/10, 411b/2,
457b/3, 459a/12, 460b/1, 462a/7,	422b/5
463a/4, 463a/10, 463b/14, 464a/3,	u.+ ğa 411a/1, 411b/1, 414a/9,
464a/5, 467a/2, 467a/4, 467b/15,	422a/9
468a/14, 468a/3, 468b/10, 468b/12,	u.+ dın 422a/10, 422b/6
468b/14, 468b/3, 472a/13, 472a/14,	u.+ ları 410b/10
472b/15, 474a/6, 475b/15, 476a/5,	u.+ larıga 414a/16
479a/2, 481b/10, 481b/12, 483a/13,	u.+ lar 411b/7
483a/14, 483b/3, 486a/15, 489a/6,	u.+ larnı 411a/11, 499a/10
491a/12, 491b/12, 491b/6, 492a/10,	u.+ larnıñ 410b/15, 411a/5,
492a/7, 492a/8, 492b/6, 498b/13,	411a/8, 411b/4

u.+ largā 411a/10	
u.+ larda 411b/8	uğurla – < ET. oğurla:- (EDPT,94a) Çalmak, hırsızlık yapmak
uçra - < Moğ. Karşılaşmak, rastlamak	u.- p 475b/4
u.- p 409b/10, 424a/4	
uçraş - < Moğ. Görüşmek, buluşmak	‘uḳāb < Ar. Kartal, karakuş
u.- ip 470a/3	‘u. eyleme- 482a/5
	uḳde-güşā < Far. Düğümleri çözen
uçur < Moğ. Zaman, vakit, an	u. ér- 446b/4
u.+ da 480a/5	
‘udül < Ar. Yoldan çıkma, yoldan sapma	‘uḳūd < Ar. Anlaşmalar, sözleşmeler
‘u. ét- 432b/1	‘u.+ ın 462b/6
	‘u.+ ıḡa (şerā’it-i ‘u.+ ıḡa) 462b/3
uğrı < ET. oğrı (EDPT,90a) Hırsız	ulağ At, deve, öküz gibi yük taşıyan hayvan
u. 408a/9, 415b/12, 432a/9	u.+ ların 405a/14
439b/8, 442a/12, 474a/12, 486b/8, 490b/4	
u.+ nı 480a/6	ulaş - < ET. ulaş- (EDPT,154a)
u.+ larını 474a/15	Ulaşmak, yetişmek
u.+ larını 474a/14, 474b/4	u.- ip 471a/9
u.+ lardın 474b/6	
	‘ulemā’ < Ar. Alimler, ilim sahipleri
uğrılık Hırsızlık	
u. 408a/9	

‘u. 412a/15, 429b/2, 491a/15,
504a/6, 504b/7, 507a/14, 507b/15,
508a/4

‘u. (merci‘-i ‘u.) 446b/5

‘u. (muhib-i ‘u.) 499b/9

‘u. birle 501b/4

‘u.+ nı 503a/8

uluğ < *ET. uluğ* (EDPT,136b) Ulu, yüce

u. 404b/12, 409a/10, 418a/2,
418b/9, 421a/14, 422a/6, 424b/4,
444a/4, 451b/9, 453b/15, 458a/5,
458b/13, 458b/6, 459a/15, 459a/4,
461b/13, 464a/1, 470b/2, 474b/11,
498a/10

u.+ dur 426b/5

u.+ ı 410b/8, 447a/13

u.+ ları 449a/1, 466a/6, 481a/9

u.+ larının 429a/12

u.+ larının 405a/15, 415b/9

‘ulūm < *Ar. İlimler*

‘u. 500b/11

‘u. (‘ālem-i ‘u.- i ma‘kūl)

501b/6

‘u. (‘ālim-i ‘u.- i mütedāvil)

446a/14

ulus < *Moğ. Ulus*, halk, kavim

u. içre 432b/7

‘umūmen < *Ar. Bütünüyle, cümleten*

‘u. 505a/1

umūr < *Ar. İşler*

u.+ ın 456b/2

u.+ ğa 503a/15

u.+ ının 406a/12, 407a/15,
419a/4

u.+ ıda 431a/11

u.+ ının 406b/13

ur - < *ET. ur-* (EDPT, 194b) Vurmak,
çarpmak

u.- dın (cehl-i nihālın u.- dın)

501b/1

u.- dı 439a/4

u.- dılar (başların u.- dılar)

436a/10

u.- dılar (çapavul u.- dılar)

440a/8

u.- dılar (yüz u.- dılar) 418b/8

u.- dılar (zaḥm u.- dılar) 469b/1

u.- sunlar (münādī u.- sunlar)	u.- maḵ (ḡapavul u.- maḵ)
465a/5	482b/13
u.- sa 438b/10, 438b/11	u.- maḵ (ṣebḥūn u.- maḵ)
u.- up 425b/6, 435b/8, 469a/10,	472a/9
469a/14, 469b/7, 470b/15, 487b/15,	u.- maḵ (tīḡ u.- maḵ) 469a/15
490b/3, 490b/5	u.- maḵ üçün (ḡapavul u.- maḵ
u.- up (ḡapavul u.- up) 408b/6,	üçün) 406a/8, 483a/8
426a/1, 486b/3, 486b/6	u.- maḵ üçün (ṣebḥūn u.- maḵ
u.- up (deryāḡa u.- up) 409b/14	üçün) 470a/5
u.- up (ıdrār'ül-müfsidin u.- up)	u.- maḡnı (tınāb u.- maḡnı)
410b/2	505a/4
u.- up (pervāz u.- up) 458b/2	u.- maḡḡa (ḡapavul u.- maḡḡa)
u.- up (ṣebḥūn u.- up) 425b/12	426a/3
u.- up (yol u.- up) 434a/11,	u.- maḡḡa (ṣebḥūn u.- maḡḡa)
474a/11	449a/3
u.- up (zaḡm u.- up) 408b/8	
u.- may 418b/7	urdu - < <i>ET. urtur-</i> (EDPT,210b)
u.- may (dem u.- may) 408a/10,	Vurdurmak
468a/9	u.- dılar (münādī u.- dılar)
u.- a bér- (münādī u.- a bér diler)	413b/2
429a/15, 504a/15	u.- up (ḡapavul u.- up) 409a/7
u.- ar ér- 471a/3	
u.- ar ér- (ḡapavul u.- ar érdiler)	'urūc < <i>Ar.</i> Yukarı çıkma, yükselme
404b/14, 405a/13, 417a/4	'u. 495a/9
u.- maḡlar (dem u.- maḡlar)	'u. ét- 492b/3
446a/10	

uruğ < *ET. uruğ* (EDPT, 214b) Soy,
nesil, kabile → **uruk**

u.+ nı 426b/14

u.+ ı 405b/12, 426b/14

u.+ ını 402a/4

uruk < *ET. uruğ* (EDPT, 214b) Soy,
nesil, kabile → **uruğ**

u. 407b/16, 409a/2, 411a/7

u.+ ı 426b/8

u.+ ıdın 404a/2

urul - < *ET. urul-* (EDPT, 229b)
Vurulmak

u.- up 410b/1

u.- up (tınāb u.- up) 505a/2

uruş < *ET. uruş* (EDPT, 239a) Vuruş,
savaş

u. 401a/1, 417b/10, 417b/11,
418a/12, 418a/2, 418a/5, 438a/9,
438b/9, 440a/12, 448a/7, 449b/4,
451a/8, 451b/14, 460b/8

u. başla- 409b/11, 435a/14

u. bol- 406a/9, 439a/10, 441b/5,
469a/7

u. ét- 436b/6, 452a/7, 452a/15,
454a/13, 467a/5, 472a/4

u. eyle- 499a/11

u. sal- 476b/10

u. için 467b/3

u.+ nın 418a/3

u.+ nı 439b/10

u.+ ğa 409b/13, 417b/16,

418a/13, 435b/12, 438a/11, 440a/11,
443a/8, 452a/14, 452b/6, 467b/9,
470b/13, 471b/10

u.+ da 436a/1, 440b/2, 459b/10,

471b/1

u.+ dın 440a/13

u.+ larıĝa 401a/1

u.+ lar 456a/12

u.+ lar ét- 423b/7

u. bol- ér- 423a/10

u. ét- ér- 460a/14

u.+ lar bol- ér- 438b/6

u.+ lar ét- ér- 404b/16

uruş - < *ET. uruş-* (EDPT, 239a)
Savaşmak, vuruşmak

u.- urmiz 451a/9, 467b/8

u.- dılar 426a/4

u.- ğay 443b/10

u.- uñlar 436b/7	433b/5, 438b/10, 442b/12, 442b/14,
u.- up 417a/1, 417a/6, 426a/4, 433b/11, 434a/1, 436a/11, 449a/5, 467a/1, 486b/5	443a/2, 446a/12, 446b/8, 458a/11, 459b/6, 460b/7, 462a/4, 475b/6, 478b/10, 481a/5, 482a/1, 484a/12, 485a/4, 486b/15, 487a/14, 487a/5, 488a/5, 488b/9, 494b/10, 494b/3, 495a/14, 498b/9, 500b/7, 501a/10, 502a/6, 502a/8, 503b/1, 507b/9, 508a/3, 508b/9, 509b/1
u.- ğandin 409b/13	
u.- may 414a/11, 417b/16, 436b/7, 453a/5, 471b/15	
u.- ğu dék 451a/6	
u.- a almay 423b/3	
u.- masak 467b/2	
u.- mak için 409b/8	uyku < <i>ET. uğık</i> (EDPT, 46b) Uyuma, uyku
u.- maknıñ 452a/6	
u.- makı için 443b/13	u.+ ğa barıp 503b/15
ustā < <i>Far.</i> Sanat veya zanaat öğreten kimse	‘uyūs < <i>Ar.</i> Dağıtan, mahveden
u.+ nı 440a/15	‘u. 410a/12
uşak < <i>ET. uvša:k</i> (EDPT,16a) Hizmetkar	uzak < <i>ET. uzak</i> (EDPT, 283a) Uzak
u. 401b/9	u.+ dur 413a/12
	u.+ ğa 423a/10
	u.+ dın 452b/14
uşbu İşte bu	uzakrak < <i>ET. uzak+rAk</i> Daha uzak
u. 402b/13, 402b/7, 403a/12, 411a/14, 412a/13, 413a/11, 416a/7, 419a/1, 419b/16, 423b/15, 427a/3, 430b/5, 433a/10, 433a/15, 433a/2,	u. 467a/7
	u. étme- 473a/8

uzat - < *ET. uzat-* (EDPT, 282a)

Uzatmak, göndermek

u.- dı 422a/8

u.- dılar (köl u.- dılar) 465b/3

u.- ıp (éligin u.- ıp) 405b/15

u.- a bér- (kölün u.- a bérdi)

404a/15

u.- masunlar 402a/10

465b/3, 466b/11, 467a/15, 469a/4,

470a/14, 474a/12, 476a/5, 476b/2,

478a/12, 478a/13, 479a/9, 479b/12,

486b/1, 487b/4, 492a/12, 492b/1,

493a/9, 495a/8, 498a/14, 498b/3,

499a/12, 499a/15, 499b/1, 499b/10,

499b/11, 502b/13, 503a/10, 504a/2,

504b/1, 504b/3, 506a/4, 507a/1,

508b/11

uzun < *ET. uzun* (EDPT, 288b) Uzun

u. tégür- 420a/15

Ü

ü < *Far. Ve* → **u, vü**

ü. 400b/3, 401a/7, 406b/12,

406b/14, 409b/4, 410b/13, 413b/15,

413b/4, 416b/4, 417a/14, 417b/4,

417b/6, 418a/7, 419a/7, 420a/8,

420b/14, 420b/4, 420b/6, 421a/12,

421a/13, 421a/15, 422a/6, 426a/14,

427a/2, 430b/7, 431b/7, 431b/8,

431b/13, 433b/4, 436a/3, 438b/7,

440a/3, 442b/2, 443a/12, 445a/5,

446a/14, 446b/5, 446b/6, 448a/2,

450a/5, 453b/12, 455b/13, 457b/4,

457b/5, 459a/9, 460a/10, 460b/3,

461b/1, 464a/12, 464b/13, 465b/2,

üç < *ET. üç* (EDPT, 18b) Üç

ü. 400b/4, 403b/11, 404a/6,

405a/14, 405b/14, 408b/7, 410a/13,

410b/10, 411b/8, 412a/17, 412b/7,

413a/5, 414a/9, 418a/6, 419a/14,

422a/5, 425b/5, 428a/16, 433b/8,

434b/11, 435a/3, 435b/10, 436b/10,

437a/6, 437b/14, 438a/1, 438a/2,

441a/15, 441b/5, 449a/11, 450a/10,

450a/11, 451b/15, 451b/3, 452a/1,

457b/11, 462a/1, 463a/13, 463b/1,

464b/1, 464b/5, 466a/15, 466a/3,

466a/4, 466b/3, 471a/15, 471b/10,

471b/2, 483a/3, 483b/5, 484a/6,

485a/9, 486b/11, 487b/11, 487b/15,

488a/13, 488b/11, 488b/13, 489a/13,

489a/6, 489b/7, 490b/7, 494a/2,

495a/15, 495a/9, 497a/12, 497b/11,
497b/13, 497b/7, 498a/4, 498a/6,
498b/7, 502a/13, 502a/9, 502b/6,
503a/1, 504a/1, 504a/9, 507a/5,
507b/10, 507b/2, 508a/12, 508b/13,
509a/7, 509b/5

ü. **bölek bol-** 409a/8

ü.+ **ide** 409b/5, 414a/17,
419b/12, 422b/12

üçlençi Üçüncü

ü. 419a/2, 443a/1, 447a/12,
476b/4, 488a/2, 488b/11, 503a/5,
509b/6

ü.+ **si** 428b/5, 486b/13, 487a/3,
489b/10, 497b/12, 507b/12

ü.+ **side** 433b/7, 497b/7

üçün < *ET. üçün* (EDPT, 28b) İçin

ü. (**anın** ü.) 494b/3, 501a/11

ü. (**cānımız** ü.) 468b/3

ü. (**cem'** kılma ü.) 408a/6

ü. (**cennetmekān** ü.) 421b/1

ü. (**cülüsları** ü.) 429b/6

ü. (**cüstcüsü** ü.) 451b/12

ü. (**çapavul urma** ü.) 406a/8,
483a/8

ü. (**çapma** ü.) 434a/13

ü. (**çıkma**ları ü.) 505a/10

ü. (**du'a'** kılma ü.) 480a/13

ü. (**éligi** ü.) 493a/6

ü. (**fātiḥah'ānlık** ü.) 419a/9

ü. (**füls** ü.) 493b/4

ü. (**ḥazretleri** ü.) 422a/3

ü. (**ḥāl sorma** ü.) 459b/13

ü. (**ḥāşıl étme** ü.) 460a/11

ü. (**ḥaberdār bolma** ü.) 422b/5

ü. (**ḥalīfe** ü.) 421b/3

ü. (**ḥarācātı** ü.) 420b/1, 422a/7

ü. (**ḥarācı** ü.) 424a/2

ü. (**i'lām étme** ü.) 423a/17

ü. (**i'lāmı** ü.) 423b/9, 427a/16,
427b/4

ü. (**iḥbārı** ü.) 419a/6

ü. (**iẓhārı** ü.) 403a/2

ü. (**Ḳavşut Ḥān** ü.) 417a/11

ü. (**ḳazma** ü.) 434a/15

ü. (**kéltürme** ü.) 405b/16

ü. (**keşf ü mu'āyenesi** ü.)

448a/2

ü. (**kirmekleri** ü.) 505a/10

ü. (**ḳoy** ü.) 477a/7

ü. (**körgüzme** ü.) 460b/6

ü. (**maşārifi** ü.) 440a/2, 466a/1

- ü. (meded ü.) 414a/5
- ü. (mededi ü.) 423a/7
- ü. (muḥāfazatı ü.) 450b/12, 452a/12
- ü. (muḥārebesi ü.) 402a/17
- ü. (mübārebādılık ü.) 424a/11
- ü. (mübārebādılığı ü.) 405b/3, 427b/1
- ü. (ne ü.) 423a/7
- ü. (né ü.) 403a/15, 411b/11, 421a/12, 435b/4, 437b/7, 451a/13, 460b/1, 462b/15, 463a/15, 466a/12, 467a/5, 477b/2, 487a/11, 497b/15, 505a/10, 505b/6
- ü. (pādşāhı ü.) 403a/9
- ü. (pīşkeşi ü.) 426b/10
- ü. (ra'ıyyet ü.) 493b/5
- ü. (rāstlamak ü.) 472a/3
- ü. (Russiyanı çapmak ü.) 484a/9
- ü. (satmak ü.) 418b/11
- ü. (sefāreti ü.) 420b/9
- ü. (serencāmı ü.) 405b/7
- ü. (seyrleri ü.) 494b/15
- ü. (soramak ü.) 461b/5
- ü. (su ü.) 449a/8
- ü. (sü tilemek ü.) 408b/4
- ü. (şebḥün urmak ü.) 470a/5
- ü. (şükrānesi ü.) 498a/7
- ü. (şükri ü.) 498b/8
- ü. (ta'kıbleri ü.) 468b/6
- ü. (talebi ü.) 439b/1
- ü. (tasalluṭāt ü.) 464a/10
- ü. (taẓmīnāt-ı ḥarbiyye almak ü.) 464b/4
- ü. (tārāc ü.) 464a/9
- ü. (tārīḥ-i vefātı ü.) 488a/4
- ü. (tehniyet-i kudūmları ü.) 491b/7
- ü. (te'kīdi ü.) 416b/5
- ü. (te'rīḥi ü.) 498b/12, 499b/2
- ü. (temāşāsın étmek ü.) 469b/14
- ü. (tılā' ü.) 473b/3
- ü. (uruş ü.) 467b/3
- ü. (uruşmak ü.) 409b/8
- ü. (uruşmakı ü.) 443b/13
- ü. (ündürmek ü.) 440a/3, 490b/12
- ü. (vefā kılmak ü.) 463a/14
- ü. (yörügenimiz ü.) 480b/1
- ü. (yörümek ü.) 422a/7
- ü. éter- (né ü. étersén) 439b/10

üftāde < *Far.* Düşmüş, düşkün

ü.- i miskīnleri 491b/15

üftān < *Far.* Düşen, düşerek

ü. 411b/13, 468b/11, 472a/14

üküş < *ET.* *üküş* (EDPT, 118a) Çok, fazla, aşırı

ü. 407b/6

ümerā < *Ar.* Emirler, beyler → **ümerā'**

ü. 400b/9, 401b/16, 406b/14, 410b/7, 412a/1, 412a/15, 412a/2, 419a/3

ü.+ nıḡ 409b/17

ü.+ dın 417b/4

ü.+ sınıḡ 423b/3

ü.+ sıdın 420b/3

ü.+ ları 423a/2

ümerā' < *Ar.* Emirler, beyler → **ümerā**

ü. 428b/10, 428b/13, 429b/3, 433a/6, 433b/2, 434b/7, 448a/6, 448b/5, 504a/7

ü.+ ları 443a/15

ümīd < *Far.* Umut, arzu

ü. 509a/12

ü.+ im 432b/14

ü.+ i bile 400a/16

ü.+ in ét- 416b/4

üm̄met < *Ar.* Bir peygambere iman edenlerin, onun getirdiklerine inanıp tabi olanların meydana getirdiği topluluk

ü. (māh-ı ü.) 503b/4

ünās < *Ar.* İnsanlar

ü.+ dın 508a/10, 508a/8

ündür - < *ET.* *üntür-* (EDPT, 181a) İndirmek

ü.- üp 474b/15, 475a/7, 486a/12, 494a/1

ü.- üp bol- 490b/10

ü.- mek üçün 440a/3, 490b/12

ü.- mekke 490b/13

üns < *Ar.* Alışkanlık, alışma

ü. (ü.- i ḡalvet bile) 433a/5

üserā' < *Ar.* Esirler

ü.+ nıḡ 440a/3

ü.+ larını 475a/12

ü.+ ları 473b/9, 475b/7

üst < ET. üst (EDPT, 242a) Üst, üzeri,
yukarı

ü.+ i bile 450b/5

ü.+ iğa 424b/1

ü.+ ige 400b/9, 403b/11,
404b/10, 406a/1, 407a/12, 407b/4,
409b/17, 410a/5, 410b/17, 412b/12,
423b/7, 424b/15, 425a/14, 425a/9,
434a/1, 436b/1, 436b/10, 437a/8,
438a/1, 439a/5, 445b/11, 446b/10,
446b/13, 447a/14, 447a/4, 447a/8,
448a/14, 448a/6, 450b/15, 452b/2,
455a/13, 461a/4, 467a/14, 472a/4,
476a/14, 480b/14, 483a/6, 484b/9,
490a/3, 490a/5, 490a/6

ü.+ ide 412a/8, 412b/10,
412b/6, 417a/13, 456b/9, 480a/2,
491a/13, 492b/15, 493a/12, 505a/15

ü.+ idin 407b/9, 422a/7,
455a/14, 476a/6, 485a/10, 491a/11

ü.+ üñizde 401b/6

üstüvār < Far. Sağlam, dayanıklı,
kuvvetli

ü. bol- 432b/12

üstüvārli < Far. +T. Dayanıklı, kuvvetli

ü. 440b/13

üş – < ET. üş- (EDPT, 256a) Üşüşmek,
toplanmak

ü.- üp 447a/5

üveyl < Ar. Çılgılık, feryat

ü.+ i 493b/1

üze < ET. üze (EDPT, 280b) Üzerine,
üstüne, üzerinde

ü. (cevr ü.) 500a/2

ü. (himl-i tahtı ü.) 498a/12

ü. (taht-ı 'adālet ü.) 501a/14

üzre < ET. üze (EDPT, 280b) Üzerine,
üstüne, üzerinde

ü. (kīn ü.) 500a/2

V

vābeste < Far. -e bağlı, bağlı

v.+ dür 466b/8

vācib < *Ar.* Gerekli olan, yapılması
gerekli

v. 408a/14

vakfiyyāt < *Ar.* Vakıflık

v.+ **larının** 423a/5

va‘de < *Ar.* Mühlet, vade

v. **kıl-** 426b/16

v.+ **ğa** 432a/6

v.+ **ge** 467a/8

v.+ **lerin ét-** 475b/10

vākı‘a < *Ar.* Olan, medana gelen olay

v. 400a/13, 402b/7, 405a/8,

406b/11, 408a/4, 420a/7, 421b/5,

423b/1, 424a/5, 427a/12, 460a/3,

470b/2

v. **ér-** 460a/3

v.+ **nı** 441b/8

v.+ **nı** 400a/5, 415a/17, 424a/8,

434b/2, 437a/3, 439a/13, 446b/12,

450b/6, 452a/4, 459a/2, 460a/5, 484a/5

vādī < *Ar.* Vadi, alan

v.+ **de** 493a/5

v.+ **lerini** 442b/13

v.+ **dın** 436a/12, 437b/12,

445a/6, 468b/1, 476b/15, 484a/5,

486b/14

vāfir < *Ar.* Çok, bol

v. 420b/1, 422a/7, 443a/6,

479a/2, 508a/9

v.+ **larını** 418b/16, 454b/11

v.+ **larını bol-** 420b/17

v.+ **larda** 445b/12, 454a/10

vāfī’s-sürūr < *Ar.* Çok mutlu, çok
sevinçli

v.+ **ları (huzūr-ı v.+ ları)** 446b/4

vākı‘āt < *Ar.* Olaylar

v.+ **nı** 405b/10, 419a/1,

475a/13

v.+ **nı** 508b/12

v.+ **dın** 422b/16, 427b/3,

478b/10

vaḥṣet < *Ar.* Vahşilik, korku

v. 443a/9

vaḥ‘anüvīs < *Ar.* Resmi devlet tarihçisi

v. **bol-** 445b/6

v.+ 1 402b/6, 419b/5, 422b/14,
425a/6, 427b/2

v.+ **ların** 509a/4

v.+ **larının** 509a/7

v.+ **larını** 509a/8

vākıf < *Ar.* Haberli, bilgili, anlayan,
bilen

v. **bolma-** 400b/7

vāki' < *Ar.* Meydana gelen, olan

v. **bol-** 401a/13, 405b/9, 421b/6

v. **bol- ér-** 500b/8

v. **bol- érme-** 468a/11

v.+ **dür** 460b/3, 464b/9, 484a/7

vakt < *Ar.* Vakit, zaman

v. 472a/2

v. **bol-** 472b/13, 475b/9,

481b/10

v.+ **nı tap-** 482a/2

v.+ **ğaça** 401a/10

v.+ **da** 400a/3, 407b/7, 409b/7,

410b/3, 412a/10, 412b/3, 418a/9,

429a/8, 435b/10, 435b/8, 438b/13,

438b/3, 439a/2, 439a/4, 440b/3,

449b/13, 451b/6, 453a/2, 453a/9,

457a/14, 457b/15, 472a/3, 472a/5,
476a/14

v.+ 1 **bol-** 503a/14

v.+ 1 **ér-** ('aşr u v.+ 1 érdi)

438a/11

v.+ **ığaça** 411b/11

v.+ **ıda** 401b/10, 418a/14,

472b/5, 503a/13

v.+ **ıdm** 412a/7, 503b/14

vakti < *Ar.* Bir vakit

v. 428a/4, 428b/9, 429b/5,

433a/6, 436a/12, 436b/8, 441b/9,

444a/2, 446b/10, 447b/9, 448b/13,

448b/3, 450b/13, 451b/8, 454b/10,

456b/6, 457b/9, 458a/8, 465a/13,

467a/15, 474a/5, 476a/3, 478b/13,

483a/5, 483b/8, 485a/13, 493b/14,

504a/5, 504b/13

vaktlık < *Ar.+T.* Zamanlı

v. 489a/5

vālā < *Far.* Yüce, ulu

v. (**körünüşhāne-i v.**) 416a/8

vālid < *Ar.* Baba

v. (v.- i büzügvārım) 403a/13,
403b/4

vālide < *Ar.* Anne

v.+ si 479b/6

vāsiṭa < *Ar.* Araç, aracı

v.+ sı birle 422a/1

vaṭan < *Ar.* Vatan, yurt

v. 460a/11

v. tut- 497a/2

vaṭanlı < *Ar.+T.* Vatanlı, yurtlu

v. ét- 496b/15, 497a/1, 497a/4

vazīfe < *Ar.* Vazife, görev

v. 403a/4, 420a/10, 420b/1,
443a/6, 479a/2

v. kél- 473b/8

v.+ sin 421b/13

v.+ lerige 404a/11

v.+ ler 508a/10

vazīfeçi < *Ar.+T.* Vazifeci

v. 457b/11

vazīfeli < *Ar.+T.* Vazifeli, görevli

v. bol- 505b/14

ve < *Ar.* Ve, dahi, hem

v. 400a/1, 400a/10, 400a/14,
400a/5, 400b/10, 400b/11, 400b/12,
400b/13, 400b/17, 400b/3, 401a/13,
401a/10, 401a/12, 401a/14, 401a/17,
401a/8, 401b/1, 401b/14, 401b/16,
401b/2, 401b/8, 401b/9, 402a/11,
402a/12, 402a/15, 402a/16, 402a/7,
402a/8, 402a/9, 402b/12, 402b/3,
402b/5, 402b/8, 403a/10, 403a/11,
403a/13, 403a/16, 403a/9, 403b/12,
403b/13, 403b/15, 403b/16, 403b/9,
404a/1, 404a/10, 404a/11, 404a/12,
404a/13, 404a/14, 404a/15, 404a/16,
404a/17, 404a/4, 404a/7, 404a/9,
404b/1, 404b/11, 404b/14, 404b/15,
404b/16, 404b/17, 404b/2, 404b/4,
404b/7, 404b/8, 405a/1, 405a/14,
405b/11, 405b/17, 405b/6, 405b/7,
406a/2, 406a/13, 406a/16, 406a/3,
406a/4, 406a/6, 406b/12, 406b/3,
407a/1, 407a/12, 407a/14, 407a/2,
407a/3, 407a/9, 407b/13, 407b/2,
407b/4, 407b/6, 407b/8, 407b/9,

408a/4, 408a/9, 408b/10, 408b/17, 418b/2, 418b/3, 418b/4, 418b/6,
 408b/2, 408b/4, 408b/5, 409a/1, 418b/9, 419a/1, 419a/6, 419a/9,
 409a/14, 409a/17, 409a/3, 409a/5, 419b/1, 419b/4, 420a/10, 420a/14,
 409a/6, 409b/10, 409b/11, 409b/15, 420a/17, 420b/11, 420b/17, 420b/3,
 409b/16, 409b/3, 409b/7, 409b/9, 420b/6, 420b/7, 420b/9, 421a/13,
 410a/11, 410a/2, 410a/5, 410b/1, 421a/17, 421a/3, 421a/5, 421a/6,
 410b/2, 410b/3, 410b/6, 410b/7, 421b/14, 421b/6, 421b/9, 422a/11,
 411a/10, 411a/12, 411a/2, 411a/3, 422a/12, 422a/13, 422a/7, 422a/9,
 411a/4, 411a/6, 411a/7, 411a/8, 422b/1, 422b/3, 422b/4, 422b/7,
 411b/10, 411b/13, 411b/17, 411b/3, 422b/9, 423a/16, 423b/11, 424a/11,
 411b/4, 411b/7, 411b/8, 411b/9, 424a/12, 424a/14, 424a/15, 424a/17,
 412a/1, 412a/14, 412a/15, 412a/16, 424a/6, 424b/10, 424b/13, 424b/14,
 412a/2, 412b/17, 412b/4, 413a/12, 424b/3, 425a/16, 425a/3, 425a/9,
 413a/13, 413b/13, 413b/9, 414a/9, 425b/1, 425b/11, 425b/17, 425b/2,
 414a/11, 414a/13, 414a/15, 414a/2, 425b/8, 426a/2, 426a/6, 426a/9,
 414a/3, 414a/7, 414b/10, 414b/12, 426b/1, 426b/10, 426b/12, 426b/9,
 414b/16, 414b/17, 414b/5, 414b/7, 427a/14, 427a/5, 427a/6, 427b/4,
 415a/1, 415a/11, 415a/12, 415a/14, 427b/8, 428a/10, 428a/4, 428a/7,
 415a/16, 415a/3, 415a/5, 415a/7, 428a/9, 428b/12, 428b/13, 428b/14,
 415b/10, 415b/12, 415b/13, 415b/15, 428b/3, 429a/11, 429a/12, 429b/2,
 415b/16, 415b/17, 415b/3, 415b/7, 429b/3, 429b/7, 430a/2, 433a/12,
 416a/3, 416b/11, 416b/14, 416b/5, 433a/13, 433a/6, 433b/12, 433b/13,
 417a/1, 417a/12, 417a/15, 417a/5, 433b/15, 433b/2, 433b/9, 434a/12,
 417a/8, 417b/1, 417b/14, 417b/17, 434a/8, 434b/10, 434b/11, 434b/13,
 417b/2, 417b/7, 417b/8, 418a/10, 434b/15, 434b/6, 434b/7, 434b/8,
 418a/14, 418a/15, 418a/17, 418a/2, 434b/9, 435a/1, 435a/12, 435a/15,
 418a/4, 418a/5, 418b/12, 418b/14, 435a/3, 435a/6, 435a/8, 435b/10,

435b/11, 436a/15, 436a/2, 436a/3, 454a/8, 454b/13, 454b/14, 454b/15,
 436a/6, 436a/7, 436a/8, 437a/1, 454b/3, 454b/8, 455a/11, 455a/12,
 437a/10, 437a/6, 437a/7, 437a/9, 455a/13, 455a/14, 455a/2, 455b/6,
 437b/14, 437b/15, 438a/1, 438a/12, 456a/11, 456a/4, 456b/11, 456b/12,
 438a/2, 438b/11, 439a/9, 439b/12, 456b/2, 456b/3, 456b/8, 457a/11,
 439b/8, 440a/1, 440a/3, 440a/9, 457a/2, 457a/4, 457b/10, 457b/12,
 440b/7, 440b/9, 441a/10, 441a/9, 457b/6, 458a/13, 458a/14, 458b/6,
 441b/4, 441b/5, 442a/12, 442a/15, 459a/12, 459a/14, 460a/13, 460b/2,
 442a/9, 442b/13, 442b/5, 443a/2, 460b/6, 461a/6, 461a/8, 461b/11,
 443a/4, 443a/6, 444a/10, 444a/12, 461b/12, 461b/13, 461b/14, 461b/15,
 444a/13, 444a/14, 444a/15, 444a/5, 461b/3, 462a/11, 462a/2, 462a/3,
 444a/9, 444b/1, 444b/11, 444b/12, 462b/4, 463a/10, 463a/14, 463a/4,
 444b/14, 444b/2, 444b/3, 444b/4, 463b/2, 463b/9, 464a/14, 464b/11,
 444b/8, 444b/9, 445a/8, 445b/13, 464b/4, 464b/6, 464b/7, 464b/9,
 445b/14, 445b/15, 445b/8, 446a/13, 465a/11, 465a/15, 465a/7, 465b/12,
 446a/14, 446a/2, 446b/15, 446b/2, 465b/13, 465b/7, 466a/1, 466a/15,
 446b/3, 446b/5, 447a/15, 447b/1, 466a/4, 466a/6, 466b/14, 466b/15,
 447b/11, 447b/2, 447b/3, 447b/4, 466b/6, 467a/1, 467a/14, 467a/3,
 447b/8, 448a/15, 448a/3, 448a/6, 467a/4, 467a/7, 467b/12, 467b/15,
 448b/10, 448b/2, 448b/5, 448b/6, 467b/8, 468a/2, 468a/3, 468a/8,
 448b/7, 448b/8, 448b/9, 449a/14, 468b/10, 468b/15, 468b/9, 469a/10,
 449a/2, 449b/3, 449b/5, 449b/7, 469a/8, 469b/2, 469b/7, 469b/8,
 450a/10, 450a/12, 450a/15, 450a/6, 469b/9, 470a/1, 470a/10, 470a/4,
 450a/8, 450b/15, 451a/1, 451a/4, 470a/6, 470a/9, 470b/4, 470b/6,
 451a/7, 451b/4, 451b/6, 452a/2, 471a/12, 471a/14, 471a/8, 471b/14,
 453a/4, 453b/2, 453b/9, 454a/10, 471b/8, 472a/1, 472a/13, 472a/14,
 454a/11, 454a/2, 454a/6, 454a/7, 472a/6, 472b/3, 472b/5, 472b/6,

473a/12, 473a/13, 473a/14, 473a/5,
 473b/1, 473b/10, 473b/15, 473b/5,
 474a/10, 474a/11, 474a/13, 474a/2,
 474a/6, 474a/7, 474b/11, 474b/12,
 474b/9, 475a/1, 475a/13, 475b/4,
 475b/6, 476b/12, 476b/5, 476b/9,
 477a/13, 477a/9, 477b/3, 478a/11,
 478a/12, 478a/2, 478a/3, 478a/4,
 478a/8, 478b/14, 479a/1, 479a/12,
 479a/8, 479b/12, 479b/13, 479b/14,
 479b/15, 479b/2, 479b/6, 480a/1,
 480a/3, 480a/4, 480a/9, 480b/1,
 480b/14, 480b/15, 480b/4, 481a/4,
 481b/15, 481b/3, 481b/6, 481b/8,
 482a/1, 482b/11, 483a/10, 483a/11,
 483a/12, 483a/2, 483b/10, 483b/11,
 483b/12, 483b/13, 483b/7, 484a/13,
 484a/2, 484b/12, 484b/14, 484b/15,
 484b/3, 484b/8, 484b/9, 485a/1,
 485a/13, 485a/6, 485a/8, 485b/10,
 485b/12, 485b/15, 485b/2, 485b/4,
 485b/7, 486a/10, 486a/11, 486a/13,
 486a/15, 486a/4, 486a/9, 486b/1,
 486b/11, 486b/4, 486b/7, 486b/9,
 487a/10, 487a/12, 487a/9, 487b/1,
 487b/10, 487b/12, 488a/12, 488b/6,
 489a/13, 489a/14, 489a/15, 489a/2,
 489a/4, 489a/7, 489a/8, 489b/14,
 489b/2, 489b/3, 490a/1, 490a/13,
 490a/8, 490b/5, 491a/14, 491a/15,
 491a/2, 491a/3, 491a/6, 491a/8, 491a/9,
 491b/10, 491b/5, 492a/12, 492a/9,
 493a/13, 493a/4, 494a/2, 494a/5,
 494b/10, 494b/12, 494b/13, 494b/14,
 495a/15, 495a/3, 496b/10, 496b/11,
 496b/12, 496b/15, 496b/5, 496b/6,
 496b/8, 496b/9, 497a/1, 497a/10,
 497a/12, 497a/3, 497a/4, 497a/7,
 497a/8, 497b/14, 498a/1, 498a/4,
 498a/8, 499b/14, 499b/4, 499b/5,
 499b/8, 499b/9, 500a/9, 501b/10,
 501b/14, 501b/3, 501b/5, 501b/6,
 501b/9, 502a/3, 502a/5, 502a/8,
 502b/2, 502b/6, 502b/7, 502b/8,
 503a/10, 503a/12, 503a/13, 503a/3,
 503a/6, 503a/8, 503a/9, 503b/11,
 503b/12, 503b/13, 503b/14, 503b/15,
 504a/10, 504a/11, 504a/12, 504a/6,
 504a/7, 504a/9, 504b/15, 504b/7,
 504b/8, 504b/9, 505a/10, 505a/6,
 505b/10, 505b/13, 505b/15, 505b/2,
 505b/5, 505b/7, 506a/2, 506a/6,
 506b/15, 507a/10, 507a/12, 507a/14,
 507a/15, 507a/7, 507a/8, 507a/9,

507b/12, 507b/13, 507b/14, 507b/15,
507b/2, 508a/10, 508a/15, 508a/4,
508a/5, 508a/6, 508a/7, 508a/8,
508b/14, 508b/4, 508b/7, 509a/11,
509a/3, 509a/4

vech < *Ar.* Tarz, biçim, yol

v.+ **idin** 401b/2

vedā' < *Ar.* Ayrılırken hayırlar dileme,
esenleşme

v. **ķıl-** 415a/12, 433b/8,
442b/14, 473b/12, 485b/14, 488a/1,
488b/10, 489b/9, 497b/10, 498a/3

vedā'laş – *Ar.+T.* Vedalaşmak

v.- **ıp** 464a/13

vefā < *Ar.* Sözünde durma

v. 500a/3

v. **eyle-** 432a/6

v. **ķıl-** 430b/5

v. **ķıl-** (**izhār-ı v. ķılıp**) 499a/1

v. **ķılmay** 449a/7

v. **ķılmaķ** **üçün** 463a/14

v. **ķılma-** 467a/8

vefāt < *Ar.* Ölüm, ölme

v. **tap-** 407a/10, 419a/2,
419a/10, 419a/11, 420a/12, 422b/12,
424b/13, 502a/12

v.+ **ı** 419a/1

v.+ **m** (**te'rīh-i v.+ m**) 495b/1

v.+ **ı** **üçün** (**tārīh-i v.+ ı** **üçün**)

488a/4

v.+ **mın** 419a/5

v.+ **ıdın** 419a/13, 502b/14

v.+ **ları** 502b/9

v.+ **ların** 428a/2, 502a/13

v.+ **larığaça** 509a/10

vehm < *Ar.* Gerçekte var olmayan, var
olduğu sanılan, varmış gibi tasarlanan
düşünce

v. 418a/7

vehn < *Ar.* Zaaf, zayıflık

v.+ **i** 499a/6

vekāyi' < *Ar.* Vakalar, olaylar

v.+ **i** 407a/6

vekīl < *Ar.* Başkası adına söz söyleyen
veya hareket eden kimse

v. 407b/2, 421b/9	v. (ḥazret-i şehzāde-i v.)
v. ét- 420b/8, 421b/1	504a/12
v.+ i 447a/12	v.+ nın (şehzāde-i v.+ nın)
v.+ leridin 464b/5	504a/8
veled < <i>Ar.</i> Çocuk	verd < <i>Ar.</i> Gül
v. (v.- i erşedleri) 446b/7	v. (v.- i aḥmer) 492b/11
v. (v.- i Muḥammed Fāzıl	
Biyge) 403b/3	vesā'ir < <i>Ar.</i> Ve diğer
v. (v.- i Muḥammed Penāh	v. 479b/3
Békni) 415b/7	
v. (v.- i Ustā Cum'a Niyāznın)	vesātet < <i>Ar.</i> Araya girme, aracılık
509b/7	etme
v.+ nın 403b/3	v. +i bile 421b/11
velī < <i>Ar.</i> Fakat, ama, lakin	vesī' < <i>Ar.</i> Geniş, vasi
v. 430a/14, 430a/15, 430b/1	v. 505b/11, 505b/3, 508b/5
velī < <i>Ar.</i> Veli, sahip	ve's-selām < <i>Ar.</i> "İşte o kadar, son söz
v. (çarḥ-ı v.) 431a/6	bu" anlamında kullanılır
velī'ahd < <i>Ar.</i> Hükümdardan sonra	v. 442b/6, 456b/4, 462b/7
tahta çıkacak kimse	veyā < <i>Ar.</i> Veya
v. (v.- ı devrān) 489a/14,	v. 464a/10, 480a/3
494b/10	
v. (ḥazret-i v.- ı devrān) 498a/8,	vezāret < <i>Ar.</i> Vezirlik, vezirlik rütbesi
503a/5	v. 403a/5

vezîr < *Ar.* Valilik, vekillik gibi yüksek rütbelerde bulunan paşa unvanını taşıyan kimse

v. (v.- i cümle'lmülk étdiler)

485b/1

v.+ i 421a/14

vilāyet < *Ar.* Bir vali yönetimindeki en önemli idari bölüm, il

v. 465b/11, 486b/8, 498b/7,

501b/12, 505a/11, 505a/5

v.+ niñ 459b/2, 465b/12,

466b/6, 505a/3, 505b/6, 508a/8

v.+ ni 459a/7, 474a/4, 493b/6

v.+ ğa 418b/8, 443b/8, 480b/7,

485b/2

v.+ de 429b/1, 442b/3, 464b/15,

489a/5

v.+ din 498b/9

v.+ i 485a/4

v.+ iniñ 420b/16, 507a/12

v.+ ini 443a/7

v.+ iğa 417b/7, 420b/13,

423b/17, 424b/2

v.+ leriniñ 505a/1, 505b/4

v.+ leriga 475a/14

v.+ lerige 465a/1, 474a/5

v.+ ler 417a/15

v.+ lerin 493b/10, 507b/14

v.+ lerniñ 487b/3

v.+ lerde 475a/10

v.+ lerga 418b/11

vîrān < *Far.* Yıkık, yıkılmış, harap

v. 505a/5

vîrānlık < *Far.+T.* Harap, viran yer

v. téğür- ér- 417a/5

vulķū' < *Ar.* Olma, meydana gelme

v.+ ğa 427b/3

v.+ ğa yet- 402b/8, 422b/16,

467a/14, 508b/12

vulķūf < *Ar.* Anlama, bilme

v. 432a/9

vü < *Far.* Ve → u, ü

v. 487a/15

vücūd < *Ar.* İnsan veya hayvan gövdesi, beden

v. bér- 445b/7

v. **ét-** 492a/13

v.+ **ğa** 403a/17

v.+ **ları** 474b/4

y.+ **ıda** 506a/9

y.+ **ın** 506b/1

vüfūr < *Ar.* Bolluk, çokluk

v. (v.- **ı keremdin**) 403b/2

yādgār < *Far.* Hatıra, armağan

y. **kal-** 428b/4, 433b/7, 487a/2,
495a/15, 497b/11, 498a/4, 499b/8,
503a/4

vūs‘at < *Ar.* Genişlik, bolluk

v. 450a/10

v. **bile** 449b/7

v.+ **da (kemāl-i v.+ da)** 508b/8

v.+ **ığa** 503b/6

y. **kıl-** 502b/12

yafğına Düşmanca

y. 499a/8

vūs‘atlı < *Ar.+T.* Geniş, varlıklı

v. 499a/9, 505b/13

yağ < *ET. ya:ğ* (EDPT,895a) Yağ

y. 483a/11

Y

yā < *Far.* (I) Ya da, yahut, veya

y. 477b/12, 502b/5, 505b/8

yağdur - Yağdırmak

y.- **dılar** 453b/10

y.- **a bér-** (ok y.- **a bérdiler**)

455b/6

yā < *Far.* (II) Ey

y. 498b/10,

yağı < *ET. yağı:* Düşman (EDPT, 898a)

y. **ér-** 405a/12

yād < *Far.* Anma, hatırlama

y. **bol-** 439b/8

y. **kıl-** 482a/5

y.+ **ımda kal-** 488a/4

yağın Yağmur

y. **dék** 453b/10, 455b/5

yaḥşı < *ET. yaxşı* (EDPT, 908a) Güzel,

iyi

y. 463b/11, 471a/7, 478a/10,
478a/9, 480b/7, 485b/2, 493b/4,
501a/9, 508a/4

y. **bol-** 429a/7, 459a/11

y. **bolma-** 437b/5

y. **ér-** 401a/14, 428b/15, 459a/7,
467b/3

y. **érme-** 439b/9, 459a/5,
462b/6, 463a/1, 467a/5, 484a/3

y. **kör-** 444b/4

y. (y. ve yaman bolur) 401a/13

y.+ **dur** 462b/13, 468b/2,
468b/4, 482b/6

y.+ **ları** 401a/13

y.+ **lar** 401a/14

yaḥşılık < *ET. yaxşı+llk* İyilik,
yararlılık

y.+ **ları ét-** 445b/8

yaḥşırak < *ET. yaxşı+rAk* Daha iyi

y. 462b/7, 473a/2

y. **ér-** 447a/8

y.+ **dur** 413a/13, 437b/1,
442b/4, 448a/7

yaka < *ET. yaka:* (EDPT,898a) Yaka,
kıyı, taraf

y.+ **sıdın** 402a/16

yakala – Yakalamak, ele geçirmek

y.- p 449b/9

yakışlar Tepeler

y.+ **largā** 422b/5

yaktur - < *ET. yaktur-* (EDPT,900a)

Yaktırmak

y.- **up** 412b/1

yalangaçla – Soymak, çıplak hale
getirmek

y.- p 413b/11

yalğan < *ET. yalğa:n* (EDPT, 926b)

Yalan

y. 437b/1

yaman < *ET. yama:n* (EDPT, 937a)

Kötü, fena

y. 459b/11, 461a/4, 493b/4

y. bol- (yahşı ve y. bolur)	419a/15, 419a/17, 419a/9, 419b/7,
401a/13	420a/2, 420a/5, 423a/5, 423b/11,
y.+ ları 401a/13	423b/14, 425a/8, 426b/11, 427a/17,
y.+ larınızın 401a/7	427a/9, 427b/16, 427b/2, 427b/7,
y.+ larının 401a/14	439b/13, 439b/15, 439b/4, 440b/4,
	442a/5, 444b/8, 446b/12, 448b/6,
yamanlık < ET. yaman+llk Kötülük,	448b/9, 451a/3, 452a/4, 455a/11,
fenalık	459a/3, 459a/8, 460a/4, 464b/1,
y. 462b/14	465b/9, 484a/8
y. ét- 462b/15	y.+ ıda 408a/7, 459a/10,
y. étme- 441b/11, 462b/14	461a/8, 470b/11, 473b/15, 488b/6,
	490b/11, 499a/3, 499a/9
yamanrak < ET. yaman+rAk Daha	y.+ ıdağı 404a/1, 404b/2,
kötü, daha fena	408b/15
y. 418a/15	y.+ ıdın 409a/14, 438a/14,
	448b/14
yan < ET. yan(EDPT,940a) Yan, taraf,	y.+ larıga 423b/12, 427b/14,
yakın	448b/10
y. 401b/4, 473b/11	y.+ larıda 457a/5, 490a/2
y.+ ğa 493b/10, 498b/3	
y.+ da 498b/10, 498b/12,	yanaş - Yanaşmak, yaklaşmak
498b/13	y.- ıp 411b/2
y.+ dın 498b/11, 499a/2	
y.+ ıga 402b/4, 404a/9, 405a/3,	ya'nī < Ar. Yani
405b/2, 405b/7, 406a/14, 406b/3,	y. 403a/12, 422b/8, 428b/14,
408a/12, 408b/2, 414a/13, 414b/1,	429a/13, 446a/15, 447b/6, 495a/7,
415a/14, 415a/9, 415b/9, 416b/15,	508a/3

yaṅı < *ET. yaṅı* (EDPT, 943b) Yeni

y. 451a/5, 460a/2

yaṅlıḡ Gibi, benzer

y. 413a/1

yār < *Far. Sevgili, dost*

y. 501b/14

y. (ḥinnā-yı y.) 493a/6

y. (ruḥsār-ı y.) 498b/2

y. (y.- ı ğamgüsār bolup)

498b/14

y. bol- 432b/15, 475b/11

y. bolupdurlar 407b/5

y. ér- 448b/15

y. bol- ér- 449a/11

yara - < *ET. yara-* (EDPT, 956a)

Yaramak, uygun gelmek

y.- may 446a/11

y.- masdur 449b/1

y.- masız 408b/12

y.- maslıkıdın 452a/8

yārā < *Far. Güç, kuvvet*

y. 480a/2, 506b/8

Yārabbü'l-‘ālemīn < *Ar. Ey alemlerin*

rabbi

Y. 508b/11

yaraḡ < *ET. yara:ḡ* Silah (EDPT, 962a)

→ **yaraḡ**

y. 418b/9, 426b/10, 451a/7,

452a/2, 470a/4

y. birle (esbāb ve y. birle)

414a/9

y.+ ğa 453b/2

y.+ ı 469b/1

y.+ ları 449a/15

y.+ ların 418b/2

y.+ larınıḡ 449b/1, 452a/8

y.+ larnıḡ 449b/6, 452a/8,

471a/12

y.+ larḡa 471a/8

yaraḡ < *ET. yara:ḡ* Silah (EDPT, 962a)

→ **yaraḡ**

y.+ dur 407a/15

y.+ ın 414b/11

y.+ dadur 452b/9

yaraş - < *ET. yaraş-* (EDPT, 972a)

Yaraşmak, uygun düşmek, faydalı olmak

y.- urmiz 439b/12

y.- dılar 441b/9

y.- ıp 441b/8

y.- maķçı bol- 439b/10

yarat - < *ET. yarat-* (EDPT, 959b)

Yarat

y.- dı 430a/10

yarıl - < *ET. yarıl-* (EDPT,967b)

Yarılmak, parçalanmak

y.- ıp 456b/9

yarım < *ET. yarım* (EDPT,968b) Yarı,

yarım

y. 412a/3, 412a/7, 413a/16, 447b/8, 450a/2, 453b/7, 456b/5, 460b/13, 472b/5, 503b/11, 504a/11

y.+ ı 417b/12

yarlık < *ET. yarlıķ* (EDPT, 966b)

Ferman, yarlık

y. 401b/14

yasa - < *ET. yasa-* (EDPT, 974a)

Yapmak, düzenlemek

y. 409b/10, 411a/6, 418a/1

y.- ğay 480a/2

y.- p 409b/10, 411a/6

y.- p tur- 418a/1

yasavul < *Moğ. Yasakçı*, yasak memuru

y. koy- 412b/12

y.+ lar 411a/3

yasavulbaşı < *Moğ.+T. Birlik* komutanı

y. 400a/4, 426a/2, 426b/16, 429a/5, 440b/5, 445a/9, 477b/13, 477b/14, 477b/7

y. ét- 478b/6, 488b/12

y. kııl- 474a/8

y.+ nıı 440b/4, 477b/10, 477b/12

y.+ nı 416b/9, 426b/8

y.+ ğa 426b/10

y.+ da 478b/3

y.+ dın 477b/4

yasavulbaşılık < *Moğ+T.* Yasavulbaşı

unvanı

y. 481b/9

y.+ ı 481b/4

yaş < *ET. ya:ş* (EDPT,975b) (I) Yaş,

göz yaşı

y.+ larıdın 401b/2

yaş < *ET. ya:ş* (EDPT,975b) (II) Yaş,

insanın yaşı, ömür

y. 498a/8

y.+ ğa 498b/7

y.+ ımı 498b/8

y.+ ıda 443a/12

y.+ larığa 498a/6, 498a/7

y.+ larıda 428a/17, 497b/10,

498a/3, 499b/6

yaş < *ET. ya:ş* (EDPT,975b) (III) Genç

y. 454a/2,

y. ér- 488b/2

y.+ dur 428b/14

yat - < *ET. yat-* (EDPT, 884a) Yatmak,

uzanmak

y.- ıp 413b/12, 479a/8

y.- ıpdur 452b/10

y.- ğan 437b/2, 487b/10

y.- ıp ér- 402a/17, 409a/8,

450a/2

y.- mış ér- 469a/9

y.- masalar 401a/14

yav Düşman

y. bol- 441b/1

yavuk < *ET. yağ:u:k* (EDPT, 901a)

Yakın

y. 410b/15, 463a/3, 463a/6,

479b/1

y. bar- 500a/13

y. ér- 416a/2, 435a/2, 438b/3,

453a/15, 472a/5

y. kél- 424b/5

y.+ ığa 423b/2, 449a/1, 449a/4,

450b/4, 463a/8, 471b/13, 491a/15

y.+ ıda 405b/14, 415b/14,

450a/2, 453b/15, 464b/9, 478a/8,

505a/15

y.+ ıdın 416b/2

yay Yay, ok

y.+ larını 462a/2

yaz - < <i>ET. yaz-</i> (EDPT, 983b) Yazmak	yegirme < <i>ET. yégirmi:</i> (EDPT, 915b)
y.- dı 402a/14	Yirmi
y.- dılar 458b/9	y. 404a/17, 405a/4, 406b/3,
y.- ıp 401a/4, 408a/14, 408b/3,	409b/5, 413a/9, 414a/17, 415a/13,
421b/5, 426b/13, 434b/2, 456b/14	415b/17, 415b/2, 415b/6, 417b/1,
y.- maḳçı bol- 500b/5	418b/4, 419a/11, 419a/7, 420a/2,
	422b/15, 422b/8, 423a/3, 423a/7,
	423b/16, 425a/2, 426b/17, 427a/1,
yazdur - < <i>ET. yaztur-</i> (EDPT,985a)	427a/5, 427a/7, 428a/7, 429a/11,
Yazdırmak	433b/15, 434a/2, 436a/12, 438b/2,
y.- dı 462a/14	441b/15, 448a/9, 451b/12, 465a/7,
y.- up 401b/14, 402a/1, 422a/2	466a/12, 466b/2, 473a/11, 473b/7,
	481a/2, 488a/4, 494a/2, 497a/12,
yazıl - < <i>ET. yazıl-</i> (EDPT,987a)	497b/13, 497b/14, 497b/7, 498a/5,
Yazılmak	499b/3, 499b/4, 502a/10, 502a/13,
y.- ıp 473b/4	502b/7, 502b/8, 503a/1, 504a/10,
y.- ḡan bol- 467b/8	504a/9, 507a/5
	y.+ din 469a/11
yazma < <i>ET. yaz-ma</i> Yazma, kitap	y.+ side 407a/10, 416b/13,
y. 462a/1	499b/5, 507a/7
yebān < <i>Far. Yaban</i> , ıssız yer	yegirmelençi Yirminci
y. 493a/4	y. 489b/12
	y.+ side 402b/2
yegāne < <i>Far. Tek</i> , biricik	yek < <i>Far. Tek</i> , bir
y. (y.- i ‘aşr) 446b/2	y. 504a/1

y. ile 493a/4	
yek-cihet < <i>Far.+Ar.</i> Azimli, kararlı	yene < <i>ET. yana:</i> (EDPT, 943a) Yine, tekrar, yeniden
y. bol- 460a/13	y. 402a/2, 402b/1, 405a/15, 406a/3, 407a/2, 407b/11, 408b/10, 409a/11, 409a/12, 409a/13, 409b/4, 410a/3, 411a/3, 411a/9, 412b/11, 415a/6, 416b/1, 419b/3, 420b/10, 420b/13, 422b/11, 423a/15, 423b/8, 424a/9, 426b/11, 426b/17, 426b/4, 427b/9, 430b/9, 432a/14, 437b/12, 437b/7, 440a/2, 440a/7, 441a/15, 441a/3, 442a/8, 442b/7, 444a/8, 444b/1, 445a/2, 445b/3, 447b/6, 449a/11, 449b/5, 450b/1, 450b/12, 451a/3, 452a/5, 452b/1, 453b/14, 453b/7, 453b/8, 454a/12, 454b/2, 455a/1, 458b/10, 460a/1, 460a/6, 461b/11, 461b/12, 461b/14, 461b/8, 461b/9, 462a/1, 462b/14, 463b/7, 464a/12, 464a/3, 465b/9, 466a/1, 466b/11, 466b/5, 468b/13, 470a/3, 470b/3, 471b/6, 472a/12, 472a/5, 472a/7, 475a/11, 475a/2, 478b/10, 482b/5, 486b/15, 487a/5, 489a/4, 492a/4, 494a/15, 494b/15, 496b/14, 496b/15, 497a/3, 500a/2, 504a/1,
yek-dil < <i>Far.</i> Gönlü bir	
y. 460a/13	
yeke < <i>Far.</i> Tek, yalnız	
y. 463b/5	
yeksân < <i>Far.</i> Bir, eşit, düz	
y. ét- 454a/3, 508b/2	
yekser < <i>Far.</i> Yalnız başına, baştan başa	
y. 506b/3	
yektâ < <i>Far.</i> Tek, eşsiz	
y. (y.- yı dehr érdiler) 446b/3	
yem < <i>ET. yé:m</i> (EDPT,934a) Yem, yiyecek	
y.+ i 483a/11	
yemîn < <i>Ar.</i> Söz, ant	
y. birle 498b/13	

505a/15, 505b/10, 507b/13, 508b/15,
509a/8

yer < *ET. yé:r* (EDPT, 954a) Yer

y. 404a/4, 412a/1, 412a/8,
412a/13, 412b/5, 412b/7, 417a/9,
426a/12, 433a/6, 444b/12, 444b/13

y. bér- 405b/1

y. bile 454a/3

y. birle 498b/4, 508b/2

y.+ niñ 448b/15

y.+ ni 409b/6, 497a/5

y.+ ge 404a/15, 407b/12,
412a/2, 412a/9, 452b/11, 452b/9,
456b/6, 461b/8, 463b/2, 464a/9,
471a/4, 471b/7, 472a/7, 476a/9, 506a/7

y.+ de 400a/10, 401b/4,
402a/13, 407b/15, 407b/2, 408a/17,
408a/3, 409a/15, 409a/17, 409a/8,
411b/16, 412a/13, 412a/16, 413b/13,
425a/17, 425b/11, 425b/7, 439a/1,
441b/4, 443a/10, 444b/11, 451b/9,
454b/3, 454b/6, 455b/9, 457a/13,
458a/11, 463b/2, 467b/3, 469a/10,
469b/8, 470b/9, 471b/1, 472b/14,
476a/7, 476b/1, 476b/11, 477a/15,

478a/15, 479a/10, 493a/12, 499a/3,
508b/9

y.+ de bol- 457a/11

y.+ değı 404b/9

y.+ din 408b/16, 411b/9,
413a/10, 413a/11, 425b/3, 425b/9,
458a/12, 459b/6, 467b/2, 478a/14

y.+ imni 441a/13

y.+ i 478a/3

y.+ ige 409b/1

y.+ ide 410b/10, 478a/8

y.+ idin 471b/2

y.+ lerin 411b/12

y.+ lerni 497a/6, 505a/6

y.+ lerige 441a/5, 505a/2

y.+ leride 487a/9

y.+ leridin 441a/13

y.+ ler 433b/13, 497a/7

y.+ lerge 416a/15

y.+ larde 487b/10

yeryüzi Dünya

y. 498a/15, 498b/5

y.+ n 498a/15

y.+ ni 430a/11

y.+ ge 430b/4

y.+ leri 506a/11

yesār < <i>Ar.</i> Sol taraf, sol	y.- diler (qatığa y.- diler)
y. tol- ér- 498b/13	476b/11
yet - < <i>ET. yét-</i> (EDPT, 884b) Yetmek	y.- diler (mülāzemetğa y.- diler)
erişmek, ulaşmak	413b/14
y.- di 402b/14, 405b/13,	y.- keyler 509a/15
416a/14, 419a/8, 419b/10, 419b/9,	y.- ip 402b/15, 403a/2, 406a/1,
420a/7, 421a/10, 423a/1, 423a/4,	409b/5, 411a/2, 418a/12, 418b/15,
425a/1, 425a/4, 427b/11, 441b/15,	422a/11, 422b/9, 430a/15, 436a/4,
468a/5, 481a/3, 499a/15, 507b/10,	437a/3, 441b/10, 471a/3, 472b/1,
508a/4	476b/9, 492a/1, 493a/6, 501a/10
y.- di (destbürdler y.- di) 438b/9	y.- ip (mülāzemetğa y.- ip)
y.- di (qatığa y.- di) 418a/3,	414b/15
470b/8	y.- kende 410b/15, 412a/4,
y.- di (mülāzemetğa y.- di)	423a/13
415a/16	y.- mey (destbürd y.- mey)
y.- di (mülāzemetığa y.- di)	449b/14
406a/16	y.- ken 427b/3
y.- di (nūr y.- di) 495a/12	y.- ken (vuqū'ğa y.- ken)
y.- di (sır y.- di) 495a/13	422b/16, 467a/14, 508b/12
y.- di (zahm y.- di) 454a/11	y.- ken (zuhūrğa y.- ken)
y.- ti (vuqū'ğa y.- ti) 402b/8	478b/10
y.- diler 407a/4, 412a/7, 416a/4,	y.- keni (qatığa y.- keni)
419a/16, 419b/16, 423b/13, 427b/15,	414b/2
435a/10, 445a/12, 468b/14, 468b/9	y.- keniçe (qudreti y.- keniçe)
	457b/3
	y.- meydür 455b/12
	y.- mes (halel y.- mes) 432b/11

y.- mese 493b/3	
y.- ip ér- 419a/14, 436b/13, 466b/11, 494b/3, 507b/3	yetti < <i>ET</i> . Yedi (EDPT, 886)
y.- ken ér- 465a/8	y. 408a/1, 409a/9, 418b/4, 428b/4, 436a/12, 465a/7, 468b/6, 481a/15, 487a/2, 494a/14, 494a/15, 498a/3, 503a/3, 509a/8
y.- ken ér- (katlıga y.- ken érkenler) 471a/15	y.+ side 402b/16, 407a/7, 415b/2, 420b/11, 422b/8
yetel - < <i>ET</i> . <i>yét-el</i> /Yetişmek	
y.- mey ér- 491b/14	yettileñçi Yedinci
yetkür - < <i>ET</i> . <i>yét-gUr</i> - Ulaştırmak	y. 416a/9, 441b/15, 480b/8, 502a/10, 508a/13
y.- diler 424b/8	y.+ si 417b/7, 421b/14, 428b/7, 487a/5
y.- geymiz (tağdımgā y.- geymiz) 456b/3	y.+ side 487a/7, 487b/15
y.- eli (māl y.- eli) 407b/6	
y.- üp 420a/8, 420b/17, 476a/1	
y.- üpdür 445b/9	yetüş - < <i>ET</i> . <i>yétiş-</i> (EDPT, 894a) Yetişmek, ulaşmak
yetmiş Yetmiş → yétmiş	y.- di 425b/9, 445a/7, 447b/10
y. 403b/10, 407a/6, 414b/6, 415b/1, 416a/9, 417b/7, 419b/10, 420b/7, 421b/14, 421b/16, 422b/14, 423a/16, 436a/4, 473a/12, 497b/10, 506b/5	y.- ti 455b/2, 509b/8
	y.- se 428a/4, 502b/4
	y.- eli 407b/7
	y.- üp 421b/11
	y.- üp (teñlik y.- üp) 420a/13
	y.- kende 411b/15
yétmiş Yetmiş → yetmiş	y.- künçe 412a/14
y. 402b/6, 403a/4	y.- ken 412a/14

y.- keni 457b/7	y.- ıp 404b/8, 436a/13, 458b/13, 458b/6, 459a/4, 459b/1
yığaç < <i>ET. ığaç</i> (EDPT, 899b) Ağaç	yık – < <i>ET. yık-</i> (EDPT,897b) Yıkma, devirmek
y. 480a/3	y.- dılar 493b/9
yığaçlık < <i>ET. ığaç+Ilk</i> Ağaçlık	y.- ıp 454b/5, 489a/11, 501a/9, 505a/9, 508b/2
y.+ ığa 412a/4	y.- ıp (deryā y.- ıp) 434a/5
yıgınak Cemiyet, izdiham → yıgnağ	yıkıdur - < <i>ET. yıktur-</i> (EDPT,900b) Yıkırtmak
y.+ larığa 416a/1	y.- mağğa 508b/1
yıgla - < <i>ET. ağla-</i> Ağlamak (EDPT, 85a)	yıkıl - < <i>ET. yıkıl-</i> (EDPT,902a) Yıkılmak
y.- p 420a/15, 468a/5	y.- dı 438b/15, 449a/15, 461a/5, 469b/6
y.- ban 502b/14	y.- ıp 413a/17, 418a/17, 461a/5
yıglaş - Ağlaşmak	y.- ğan 508b/3
y.- ıp 401b/13, 472b/2	y.- ur ér- 411b/13
yıgna - Toplamak	yıl < <i>ET. yıl</i> (EDPT, 917a) Yıl, sene
y.- p 410a/9	y. 402b/12, 402b/13, 402b/7, 403a/12, 407a/7, 415b/1, 416a/4, 419a/1, 419b/16, 421a/15, 422b/8, 423b/15, 424b/12, 424b/2, 425a/6,
yıgnağ Cemiyet, izdiham → yıgnağ	
y. ét- 441b/1, 475b/2	
yıgnağ – Toplanmak, kümelenmek	
y.- dı 498b/9	

427a/12, 427b/8, 427b/9, 428b/3,
433a/10, 433a/14, 433a/15, 433b/11,
433b/14, 433b/5, 441b/14, 442b/12,
442b/14, 443a/2, 446a/12, 463a/13,
473b/3, 475a/9, 478b/10, 479a/3,
481a/15, 481a/5, 484a/12, 484a/6,
484a/8, 485a/4, 486b/10, 487a/5,
487b/14, 488a/13, 488b/9, 489a/10,
494b/10, 494b/3, 495a/14, 498a/5,
498a/6, 500b/7, 501a/10, 501b/15,
502a/1, 502a/6, 502a/8, 503a/3, 507a/6,
507b/11, 508a/3, 508b/13

y. ér- 446b/1

y.+ ğaça 401b/6, 405a/14

y.+ ge 422b/11

y.+ da 406b/11, 422b/15,
427b/3, 473b/7, 486b/15, 501a/5,
508b/14

y.+ dın 409a/9, 417a/2, 421b/6,
423b/1, 446b/14, 483a/5

y.+ ı 402b/6, 403a/5, 414b/6,
416a/10, 420b/7, 427a/5, 428a/7,
429a/11, 433a/14, 444a/3, 446a/13,
446b/15, 480b/8, 486b/11, 487b/15,
488b/14, 489a/13, 489b/12, 497b/8,
498a/5, 499b/4, 502b/7, 507a/5,
507b/11, 509b/6

y.+ ı ér- 486b/15, 498a/5,
507b/11, 508a/12

y.+ ını 402b/6, 403a/12,
407a/5, 415a/17, 419b/5, 422b/14,
425a/6, 427b/2

y.+ ıge 507a/5

y.+ ıda 437a/11, 442a/1,
475a/14, 476b/4, 477a/12, 479b/9,
482b/12, 484b/2, 488b/11, 489b/8,
494a/2, 502a/10, 502a/14

y.+ ıdın 497b/14

y.+ larının 509a/8

y.+ ğı 424b/2

yılan < *ET. yıla:n* Yılan (EDPT,930a)

y. 497b/7

yılğun < *ET. yılğu:n* (EDPT,926b)

İlgün ağacı

y. bar ér- 439a/1

yılkı < *ET. yılki:* (EDPT,925b)

Hayvan, hayvan sürüsü

y. 402b/5, 403a/12, 497b/14

yıllıg < *ET. yıl+IIG* Yıllık

y.+ da 463b/1

yırakrak < *ET. ırak+rAk* Daha uzak

y. 425b/10

yiber - < *ET. ıd-u bér-* Göndermek,
sevk etmek

y.- **ürmiz** 452a/11

y.- **ürler** 451a/8

y.- **di** 406a/15, 408b/14,
423b/12, 424a/8, 426a/17, 426b/8,
427a/16, 427b/14, 434b/2, 436b/2,
439b/14, 439b/4, 440b/5, 451b/11,
451b/13, 451b/15, 452b/3, 458a/13,
461a/1, 465b/15, 472b/10, 473a/6,
475b/14, 477a/10

y.- **dük** 401a/17, 451a/6

y.- **diler** 401a/5, 402a/2,
402b/12, 402b/17, 402b/4, 404b/1,
405a/16, 405b/3, 406a/4, 406b/16,
407a/9, 409b/12, 415a/9, 415b/10,
415b/11, 416b/10, 416b/15, 418b/15,
419a/10, 420a/2, 423a/7, 424a/12,
424b/15, 425a/11, 425a/8, 426a/14,
426b/5, 427a/9, 427b/1, 427b/16,
427b/2, 427b/7, 428a/1, 434a/9,
437a/8, 438a/2, 439b/2, 440b/10,
442a/5, 442b/12, 444b/10, 444b/15,

445a/2, 447b/1, 448b/10, 448b/11,
448b/3, 448b/8, 449a/3, 451a/2,
452a/12, 455a/13, 455a/14, 456a/8,
456b/15, 458b/10, 462b/9, 466a/4,
467a/13, 471b/11, 473a/7, 475a/9,
477a/9, 479a/13, 481a/10, 481a/4,
483b/2, 488a/13

y.- **geysiz** 442a/14

y.- **ıj** 439b/13

y.- **ıjler** 459b/4

y.- **sek** 442b/9

y.- **seler** 401b/15, 426b/6

y.- **ip** 400b/13, 402b/10,
403a/15, 406b/2, 410b/14, 423a/11,
426b/13, 427a/1, 427a/14, 440b/8,
441b/7, 441b/8, 442a/1, 442b/13,
443a/5, 447a/4, 448a/4, 450a/13,
451a/3, 453b/14, 458b/15, 459a/2,
463b/15, 469b/12, 472b/15, 473a/4,
474b/13, 477a/1, 477a/2, 477b/6,
479a/11, 479b/6, 480b/10

y.- **gende** 448a/13

y.- **gendin** 471a/7

y.- **mey** 465a/1

y.- **gen** 424a/5, 446b/11, 463b/1

y.- **geni** 405b/4

y.- **genlerini** 448b/2

y.- ip ér- 407a/1, 423b/9, 427b/5
y.- ip ér- 455b/15
y.- ipdürler 483a/5
y.- ir ér- 449a/8
y.- miş ér- 490a/13
y.- ür ér- 403b/1, 486a/12,

505b/8

y.- e bér- 412a/14
y.- mekniñ 481a/8
y.- mekni 442b/8, 443b/13,

447a/9

y.- mekke 412b/2
y.- mekçi bol- 408b/5

yiberil – < *ET. yiber-il-* Gönderilmek,
sevk edilmek

y.- di 462a/10, 462a/4
y.- gen ér- 481a/7

yigin Sırt, arka

y.+ lerniñ 469a/12

yigit < *ET. yigit* (EDPT, 911b) Yiğit,
delikanlı

y. 400a/12, 400a/13, 436b/1,
449a/11, 454a/6
y. ér- 443a/13

y. bile 410a/16

y.+ ni 400a/16, 449a/2

y.+ ke 449a/15, 444b/15

y.+ leri 417b/13, 454b/3

y.+ leri bile 451b/13

y.+ leridin 474b/9

y.+ lerni 449a/9

y.+ ler 413b/3, 476a/1

y.+ lerdin 452a/5

yitür - < *ET. yitür-* (EDPT,893a)

Yitirmek, kaybetmek

y.- güsi (maḳāl y.- güsi)
432a/14

yok < *ET. yo:k* (EDPT, 895b) Yok,
mevcutta bulunmayan

y. 506b/4

y. bol- 481a/1

y. é- 493b/11

y. ér- 401a/11, 411b/8, 411b/14,
412b/17, 424a/13, 443a/12, 445b/13,
447a/6, 460a/14, 466a/5, 468a/15,
480a/2, 490b/11, 500a/3

y. ér- (muḥālefet tüşkeni y.
érđi) 443b/12

y.+ **dur** 411a/16, 412a/13,
413a/12, 442b/3, 443b/5, 448a/15,
450a/1, 451a/13, 451a/7, 460a/3,
460b/4, 464a/10, 466a/8, 467a/6,
468b/1, 469b/1, 502b/4

yokarı < *ET. yokǵaru* (EDPT,906b)
Yukarı

y.+ **ǵa** 411b/8, 412b/4, 439a/3

y.+ **da** 429b/5, 463a/11

yol < *ET. yo:l* (EDPT, 917a) Yol

y. 405b/8, 406a/1, 408a/1,
408a/17, 409b/9, 411b/11, 411b/14,
411b/15, 412b/6, 413a/16, 414a/10,
418a/17, 421a/9, 422a/7, 424a/2,
424a/3, 425a/15, 447a/8, 447b/13,
450b/14, 468b/8, 478b/15, 479a/5,
479b/1, 480a/2, 481a/15, 491a/13,
491a/14, 505a/11, 505a/15

y. **ér-** 404b/7

y. **ur-** 434a/11, 474a/11

y.+ **nıñ** 454b/5, 505b/3

y.+ **nı** 48.0a/3

y.+ **ǵa** 404b/5, 406a/5, 407b/11,
408a/6, 411b/6, 413a/15, 413b/12,
413b/14, 420b/13, 421a/8, 422b/8,

423a/2, 423a/12, 425a/15, 433b/3,
435a/11, 435a/5, 444b/10, 447b/13,
447b/6, 450a/1, 450b/1, 450b/12,
450b/14, 451b/2, 452a/5, 454a/14,
454b/2, 455b/2, 467b/1, 470a/10,
471b/4, 472a/12, 475b/12, 476a/3,
476a/4, 476a/5, 479a/15, 479a/5,
487a/8, 491a/10, 491a/5

y.+ **da** 413b/12, 449a/6, 472a/2

y.+ **dın** 476b/5, 485a/10,
505a/12

y.+ **ı** 413a/1, 413a/12

y.+ **ıǵa** 403b/9, 424a/7,
440a/12, 453a/1, 453a/9, 453b/15,
455b/9, 464a/1

y.+ **ıda** 416b/5, 447a/4

y.+ **ıdın** 455a/12

y.+ **larıdur** 505a/11

y.+ **ların** 417b/14

y.+ **larıdın** 461a/2

y.+ **larınñ** 448a/2

y.+ **larını** 479b/15

y.+ **larda** 472a/14, 480a/3

yolçı < *ET. yolçı:* (EDPT,921b) Yolcu

y.+ **ları** 413a/11

y.+ **larını** 489b/13

yoldaş Yol arkadaşı, dost

y.+ ı birle 440b/2

y.+ ları birle 440b/4

y.+ larımız 484a/10

y.+ larının 441a/15

yoluş - < *ET. yulk-* Karşılaşmak,
rastlamak (EDPT, 924b)

y.- sa 454a/8

y.- up 406a/8, 448a/12, 472b/11

y.- may 445a/3

y.- ğan 460b/8

yosun < *Moğ. Usul, şekil, tarz*

y.+ ıda 423a/6, 423b/12, 442a/5

yör - < *ET. yori:-* (EDPT,957a)

Yürümek, hareket etmek → **yöri-, yörü**

-

y.- diler 407b/14, 411b/11

y.- üp 473a/1

y.- erge 407b/9

y.- genlerge 486b/3

y.- gen ér- 445b/6

y.- ür ér- 471a/10, 471b/6

yöri - < *ET. yori:-* (EDPT,957a)

Yürümek, hareket etmek → **yör-,**

yörü-

y.- dürler 452a/13

yörü - < *ET. yori:-* (EDPT,957a)

Yürümek, hareket etmek → **yör-, yöri-**

y.- ydürmü 477b/11

y.- r 499a/10

y.- rsiz mü 480a/14

y.- di 420b/14, 447b/9, 448a/11,
450b/13, 452a/5, 453a/9, 453b/15,
467b/1, 470a/12, 480a/11

y.- diler 406a/7, 413a/6,
414b/14, 418a/9, 418b/7, 435a/5,
436b/1, 450b/1, 450b/14, 451b/2,
451b/8, 455b/14, 457b/15, 460b/10,
472a/2, 474a/12, 491a/11

y.- sünler 447a/14, 464a/9

y.- p 405b/8, 406a/1, 408a/1,
408a/17, 411b/14, 411b/15, 412a/1,
413a/5, 421a/9, 425a/15, 438b/12,
450b/14, 455b/9, 468b/8, 476a/6,
478b/15, 479b/1, 481a/15, 491a/14,
498b/12, 498b/15

y.- pdürler 411a/13

y.- gende 410a/14

y.- **gendin** 412b/6, 413a/16,
447b/13, 468b/4, 479a/5

y.- **mey** 455b/8

y.- **gen** 435a/1, 441b/12,
457a/4, 471a/4, 472a/10, 508a/14,
509a/6

y.- **genimiz için** 480b/1

y.- **genlerinin** 446b/10

y.- **r ér-** 411a/15, 412a/4,
420a/11, 434a/12, 442a/11, 475b/2,
488b/5

y.- **gen ér-** 435b/3, 465a/1

y.- **mesdin** 418a/17

y.- **mek** 436a/14

y.- **mek için** 422a/7

y.- **mekdin** 411b/14

yörüş < *ET. yorı-(ı)ş* Yürüyüş, sefer

y. **ét-** 400b/9, 410b/15, 411b/5,
448a/6, 448a/14, 457a/3

y.+ **leridin** 467b/7

y. **ét- ér-** 448b/8

yu - < *ET. yu-* Yıkamak, temizlemek
(EDPT, 870a)

y.- **dı** 501a/4

yum - < *ET. yum-* (EDPT,934a)

Yummak

y.- **mayın** 493a/7

yumurta < *ET. yumurtğa* (EDPT,938a)

Yumurta

y. 450a/8

yurt < *ET. yurt* (EDPT,958a) Yurt,
vatan

y. 411a/15, 429a/12

y.+ **nın** 484b/14, 485a/3

y.+ **nı** 411a/15, 456b/12,
458b/14, 459a/11, 459b/2, 463a/1

y.+ **ğa** 482b/5

y.+ **da** 428b/14, 485a/11

y.+ **dın** 406b/16, 458a/4,

458b/5, 459a/12, 459a/3, 475a/5

y.+ **nğa** 421a/4

y.+ **nğa** 421a/5

y.+ **ığa** 402b/13, 403a/8

y.+ **ıdın** 404a/4

yük < *ET. yük* (EDPT,910b) Yük,
ağırlık

y. 450a/10, 470a/15

y. **çek-** 432a/1

y.+ durur 431b/15	423a/16, 424b/3, 424b/7, 425b/12, 426a/10, 426a/5, 426b/10, 426b/2,
yükle - < <i>ET. yükle-</i> (EDPT,912b)	427a/5, 427b/9, 428a/6, 429a/10,
Yüklemek	433a/14, 433b/7, 434b/10, 434b/11, 434b/12, 434b/13, 434b/14, 434b/9,
y.- r-men 466b/10	435a/3, 435b/10, 435b/11, 436a/3, 436a/9, 437a/11, 437a/6, 437a/7, 437b/14, 437b/15, 438a/1, 438a/2, 438b/10, 441b/12, 441b/15, 443a/3, 444a/12, 444a/3, 444b/14, 446a/13, 446b/15, 447b/1, 447b/4, 447b/8, 447b/9, 449a/11, 449a/2, 449a/7, 450a/11, 450a/12, 450a/4, 451b/3, 452a/12, 461a/6, 462a/1, 462a/8, 466a/15, 466a/2, 466a/3, 466a/4, 466b/3, 471a/14, 471a/15, 475a/13, 476b/11, 476b/13, 476b/14, 476b/3, 476b/6, 477a/12, 479b/9, 480b/7, 480b/8, 482b/12, 484a/1, 484a/9, 484b/1, 486b/11, 487b/11, 487b/15, 488a/13, 488b/11, 488b/13, 489a/13, 489a/6, 489b/7, 493a/6, 493b/7, 494a/2, 495a/11, 497a/12, 497a/6, 497b/13, 497b/7, 498a/4, 499b/3, 500a/15, 500a/4, 500b/2, 501a/1, 502a/13, 502a/9, 502b/6, 503a/1,
y.- p 407b/14, 447b/13, 447b/4, 450a/14, 450a/9, 471b/3, 479a/14, 483b/8	
y.- y tur- 470a/15	
yüklen - < <i>ET. yükle-n-</i> Yüklenmek	
y.- gen 424b/3	
yükür - Seğırtmek, koşmak	
y.- diler 414b/10, 438a/15, 451a/15	
y.- ür ér- 470b/1, 472b/2	
yüz - < <i>ET. yüz-</i> (EDPT,984a) Yüzmek	
y.- üp 412a/3, 412a/6	
yüz < <i>ET. yüz</i> (EDPT,982a) (I) Yüz sayısı	
y. 402b/6, 403a/4, 403b/10, 407a/6, 413b/7, 414a/9, 414b/6, 415b/1, 416a/9, 417b/6, 419b/10, 420b/7, 421b/14, 421b/16, 422b/14,	

504a/9, 506b/13, 507a/5, 507b/10,
507b/2, 508a/12, 509b/5

y.+ **din** 411b/8, 483b/13

465a/2, 466a/12, 466b/1, 477b/10,
488a/7, 505a/13

Z/Z/Z

yüz < *ET. yūz* (EDPT,982a) (II) Yüz,
surat, çehre

y. 414a/5, 452b/15

y. **koy-** 400a/2, 406a/10,
409b/13, 452a/9, 455b/7, 470a/2,
470b/15, 471a/13, 472a/13, 483a/3,
488a/15, 495a/14, 499a/2, 499a/4

y. **ur-** 418b/8

y.+ **in** 488a/5, 488a/7

y.+ **ige** 458a/6, 458b/4, 501b/1

y.+ **leriṇni** 506a/8

y.+ **leriḡa** 405a/1

y. **koṃa bér-** 476a/14

zābiṭ < *Ar. Subay*

z. 452a/3, 454a/11, 473a/15

z.+ **niṇ** 451b/15, 453a/15

z.+ **ni** 451b/12, 468b/7

z.+ **ḡa** 450b/3

z.+ **leri** 462a/11

z.+ **ler** 467a/4

z.+ **lerni** 460b/7

zabṭ < *Ar. Yönetimi altına alma, sahip
olma*

z. **ét-** 415a/4, 442b/13, 450b/12,
459a/7

z.+ **iḡa** 414b/13

yüz < *ET. yūz* (EDPT,982a) (III) Bir
nesnenin dış tarafı

y.+ **ide** 411b/16

y.+ **idin** 407b/14, 410a/11,
411a/10, 413a/5

yüz < *ET. yūz* (EDPT,982a) (IV) Sebep

y.+ **idin** 410a/9, 414a/1,
420a/11, 420a/16, 426b/6, 445b/8,

zād < *Ar. Azık, yiyecek*

z. (z.- ı **rāḡile béríp**) 421a/17

zafer < *Ar. Galibiyet, nusret*

z. (z.- i **eṣer**) 426a/5

z. **birle** 409b/15

z. **tap-** 451b/5

z. **tapa al-** 447a/6, 460a/15

z. tapa alğan érme- 460a/15	z.+ nı 452a/10
za‘ferān < <i>Ar.</i> Safran	z.+ lar 469a/8, 472a/14
z. 493a/5	z.+ larnı 471b/3
	z. bol- ér- 471b/3
zāhid < <i>Ar.</i> Züht ve takva sahibi, dindar kişiler	zālim < <i>Ar.</i> Zulum ve haksızlık yapan
z.+ ler 502b/2	z. (çarh-ı z.) 430b/3
	z.+ ler 414b/4
zāhir < <i>Ar.</i> Açık ve belli olan şey	zamān < <i>Ar.</i> Vakit
z. ét- 467a/6, 500a/2	z. 492a/12
z. kıl- 499a/5, 499a/7, 499a/9, 499a/11	z. (z.- ı meymenet-i tevemānlarıda) 508b/12
z. ét- bér- 408a/10	z. (hazret-i ‘allāme-i z.) 446a/14
zaḥm < <i>Far.</i> Yara	z. (hazret-i şehzāde-i z.) 489a/14, 494b/10
z. köter- 461a/4, 471b/2	z. (mürur-i z.) 446a/2
z. ur- 408b/8, 469b/1	z.+ nı 428a/9
z. yet- 454a/11	z.+ da 446b/14
z.+ larıdın 469b/5	z.+ ıda 424a/6, 461b/9, 493a/11, 502b/13
zaḥmdār < <i>Far.</i> Yaralı	z.+ larını 403b/1
z. 452a/11	z.+ larıda 509a/5
z. bol- 454b/8, 461a/5	z.+ lar 440a/7, 446a/12
z. bol- (şehīd ve z. bolup) 455b/6	
z. ét- 425b/13, 452a/1	zamāne < <i>Ar.</i> Devir, zaman

z.+ da 401a/12	
zamāne-sāzlık < <i>Ar.+T.</i> Zamanın şartlarını olduğu gibi kabul eden	zarūret < <i>Ar.</i> Mecburiyet, zorunluluk
z. ét- 420a/11	ż. 420a/11
zamīn < <i>Ar.</i> Kefil	ż.+ din 404a/6
ż.+ ide 500b/3	żarurī < <i>Ar.</i> Olması mecburi, zorunlu
zār < <i>Far.</i> Zayıf, dermansız	ż. 422b/1
z. 420a/15, 498a/13, 502b/14	zāt < <i>Ar.</i> Sahip, malik
z. (z.- i hāzīn bolup) 500a/3	z.+ nı 500a/5
żarar < <i>Ar.</i> Kötü sonuç, ziyan	z.+ ı (cūd-ı z.+ ı) 506b/15
ż. bér- 482b/5	żāyi' < <i>Ar.</i> Kayıp, yok olmuş
ż.+ da 422a/14	ż. bol- 422a/11
ż.+ imge 422b/3	ż. bolğanları bile 422a/15
ż.+ lar bér- 432b/9	ż. kıl- 451a/14, 463b/8
żarbet < <i>Ar.</i> Vurma, çarpma	żāyil < <i>Ar.</i> Yok olan, sona eren
ż.+ iğa 452a/8	z. bolma- 502b/1
ż.+ lerīga 471a/13	zeber < <i>Far.</i> Üst
ż.+ lerige 449b/1	z. ét- (zīr ü z. étip) 455b/13
żarīf < <i>Ar.</i> Tavrı ve edası hoş olan, hoş giden	zeber-dest < <i>Far.</i> El üstünde bulunan
ż. 500b/14	z. 444a/5
	z. (z. ü mergen érdi) 438b/7

zeġan < *Far.* Çaylak

z.+ ġa 482a/4

z. 402b/12, 417a/12

zemherīr < *Ar.* 22 Aralık – 31 Ocak

arasındaki çok soğuk günler

z.+ i 506a/13

zevāl < *Ar.* Yok olma, yok edilme

z. 432a/14

zemīn < *Far.* Yer, mahal

z. 492a/12

zevķ < *Ar.* Hoşa giden bir şeyden

duyulan beġenme duygusu

z. ķıl- 500a/9

z. (z. ũ sürũr birle) 504b/1

zenbũrek < *Far.* Zemberek

z. at- 410a/2

zevraķ < *Ar.* Kayık

z. 412a/11

z.+ ġa 412b/11

zeng < *Far.* Pas

z. (z.- i ġam) 501a/4

zımn < *Ar.* İ taraf, i yũz

z.+ ıda 501a/3

zer < *Far.* Altın

z. 499b/1, 431b/8

z. (tāc-ı z.) 431b/4

zīb < *Far.* Sũs, bezek

z. 506b/10, 506b/2

zernigār < *Far.* Altınla işlenmiş

z. (libās-ı z.) 499b/2

zīb-efzā < *Far.* Gũzelliġi artıran,

gũzelleřtiren

z. 492b/13

zerre < *Ar.* ok kũũk paracık

z. 499b/10

zihī < *Far.* Ne gũzel, ne hoş

z. 499a/15

zerrīn < *Far.* Altından yapılmış

zıkr < *Ar.* Anma, zikir

z. ayt- 498b/10

z. kıl- 498b/11

z.+ i 419a/1, 467a/15, 475a/13

z.+ ların 410b/4

zirā‘at-gāh < *Ar.+Far.* Tarım alanı

z.+ larıga 416b/11

zindān < *Ar.* Zindan, hapishane

z.+ da 483a/4

z.+ ıda 436a/5

zīver < *Far.* Süs

z.+ ge 499b/1

zindegānlık < *Far.+T.* Dirilik, canlılık

z. ét- 473a/2, 479a/7

zī-nefs < *Far.* Nefisli, nefis sahibi

z.+ iniñ 428a/2

ziyād < *Ar.* Artma, fazlalık

z. 417b/5, 418b/6, 428a/15,

459a/9, 503a/1

z. ér- 488a/7

z. ét- 414b/4, 421b/13

z. eyle- 431b/11, 500b/10

z. ét- bér- 425a/10

zīnet < *Ar.* Süs

z. 506b/2, 506b/10

ziyādrak < *Ar.+T.* Daha fazla

z. ér- 475a/15

zīnpüş < *Far.* Eyer örtüsü

z. 461b/11

ziyāfet < *Ar.* Şölen

z. 456b/1

zīr < *Far.* Alt, aşağı

z. (z. ü zeber étip) 455b/13

ziyān < *Far.* Zarar

z. éme- (sūd u z. émes) 492a/8

zirā‘at < *Ar.* Tarım

z. 469b/8

z.+ ları 426a/8

ziyāret < *Ar.* Bir kimseyi veya bir yeri

görmeye gitme

z.+ i 420b/9, 487a/14	zû'l-hicce < <i>Ar.</i> Arabî ayların on ikincisi
z.+ in ét- 421b/2, 487b/9	
z.+ lerin ét- 487b/11, 487b/8, 491a/7	z.+ niñ 402b/16, 414a/17, 421b/14, 423a/4, 423a/6, 425a/14, 489a/13, 498a/1
zor < <i>Far.</i> Kuvvet, güç	z.+ de 419b/9
z. 464a/2, 464a/5	
zuhûr < <i>Ar.</i> Meydana çıkma, baş gösterme	zû'l-ka'de < <i>Ar.</i> Arabî ayların on birincisi
z. ét- 470b/2	z. 508a/3
z.+ ğa yet- 478b/10	z.+ niñ 407a/16, 409b/5, 415b/17, 415b/8, 427b/6, 494b/13
zukûn < <i>Ar.</i> Sığınmak, iltica etmek	z.+ niñ (māh-ı z.+ niñ) 509b/6
z.+ ımızda 422a/14	zükûr < <i>Ar.</i> Erkekler
	z. 508a/10, 508a/8
zulm < <i>Ar.</i> Haksızlık, adaletsizlik	
z. 430a/14, 468a/11	zümürred < <i>Ar.</i> Zümrüt
z. eyle- (cevr-i z. eylemek)	z. 498b/5
432b/3	z. (z-i kıl) 478b/13
z.+ ın 431b/11	z. bile 461b/11
z.+ ni 414b/4	
z.+ idin 430b/3	
zürmend < <i>Far.</i> Güçlü, kuvvetli	
z. kıl- 493b/8	

4.2. KİŞİ ADLARI DİZİNİ

A/Ā

‘Abā Yüzbaşı

‘A. 434b/10, 436a/2

‘Abdu’llāh Atalık

‘A. 501b/15

‘Abd Ğaffār Bék

‘A. 444a/14

‘Abdu’llāh Bék

‘A. 486a/2, 486a/5, 487a/4,
502a/5

‘Abdu’c-cabbār Bék

‘A. 486a/6

‘A.+ ni 479b/5, 485b/14

‘Abdu’l-ḥālīk Bék

‘A. 487a/5

‘Abdu’llāh Cök

‘A. 413b/6

‘Abdu’l-ḳādir Töre

‘A. 457a/9

‘A.+ ni 455a/8

‘Abdu’llāh Ḥān

‘A. 431b/9, 509a/3

‘Abdu’l-kerīm Bék

‘A. 487a/4

‘Abdu’llāh İnaḳ

‘A. 415b/15

‘Abdu’llāh

‘A. 479a/4

‘Abdu’llāh Miṇbaşı

‘A. 410a/15, 411a/4, 415b/16

‘Abdu’llāh Āḥūnd

‘A. 479b/11, 479b/12

‘Abdu’llāh Mīrāb

‘A. 486a/7

‘Abdu’llāh Muḥarrem

‘A. 451b/13, 451b/15	‘A. 415a/6, 415b/16, 441a/9
‘A.+ ni 451b/10, 455a/11	‘A.+ ni 414b/1, 416a/3
‘Abdu’llāh Re’is	‘Abdu’s-settār Bék
‘A. 480a/12	‘A. 486a/5
‘Abdu’l-vehhāb	‘Abdu’s-settār Seyis
‘A.+ ni 407a/1	‘A. 457a/2
‘Abdu’r-raḥīm	‘Abdü’l’azīz Hān
‘A. 488b/1, 488b/2	‘A. 421b/15, 422a/1
‘A.+ de 488b/8	
‘A.+ niṅ 488b/6	‘Abdü’l-kerīm Bék
	‘A. 434b/6, 435a/14
‘Abdu’r-raḥīm Bay	‘Abdü’l-mecīd Hān
‘A.+ ni 485a/1	‘A. 421b/12
‘Abdu’r-raḥīm Bék	‘A.+ niṅ 420b/15, 421b/11
‘A. 487a/3	
‘Abdu’r-raḥīm Serheng	‘Abdü’l-mecīd Sulṭān
‘A.+ ḡa 485a/7	‘A.+ ḡa 421b/4
‘Abdu’r-raḥman Īṣān	‘Abdü’l-vāhid Mīrāḡūr
‘A.+ ni 441b/6	‘A.+ ni 427b/14
‘Abdu’r-raḥmān Serheng	‘Ābid H̃āce Oraḡ
	‘Ā. bile 424b/17

‘Ä. + ğa 425a/7	Ä. 416a/7, 416a/8, 428a/10,
‘Ä. + nı 423b/12	429b/8, 432b/15, 493b/12, 509a/4,
	509a/9
‘Abīd Mīrahūr	Ä. + dindür 430a/2
‘A. + ğa 405a/3	Ä. + ŋ 433a/2
‘Abīdu’llāh İnağ	Ağmed
‘A. 405b/6, 411a/7, 411b/3,	A. 500a/14
416b/13	
‘A. + nıŋ 424a/12, 424a/14	Ağmed Bék
	A. 486a/8
‘Abīdu’llāh Töre	‘Ağlı Muğammed
‘A. 503a/7	‘A. 502a/11
‘A. + ni 488b/15	‘A. + dūr 502a/11
Ädīne Muğammed Atalığ	‘Äşūr Muğarrem
Ä. 431a/15, 486a/6	‘Ä. 489b/3, 508b/2
Äfāk H̄āce	Äteş Halīfe
Ä. + ğa 416b/14, 419b/6	Ä. 441a/9
Äfāk H̄āce Şadr	Ağman
Ä. 419b/4	A. é- 431a/9
Ä. birle 416a/13	
Ägehi	‘Alā’ddīn H̄āce İşān
	‘A. 428b/1

‘AlīBaba

‘A. 407b/11

Allaḡ Bahadır

A. 431a/11

‘Alī Muḡammed

‘A. 475b/11

Allāhbérđi Bay

A.+ nı 428b/11

‘Alī Muḡammed Ḥān

‘A. 476a/3

Allāhbérđi Bék

A.+ niḡ 404a/2

‘Alī Muḡarrem

‘A. 444b/3, 445b/5

‘A.+ niḡ 500a/13

Allāhbérđi Töre

A. 403a/14, 433b/1, 446a/15,
455a/10, 455a/9, 478b/12, 485b/8,
497b/9

‘Alī Pāṣā

‘A. 421a/14

A.+ ni 485b/11

A.+ niḡ 479b/7

Allaḡ Kılı Pādṣāḡ

A. 431b/6

Allāhbérđi

A. 485b/8

Allāḡ Yār Bék

A. 442b/15, 444a/15

A.+ ni 485b/12

A.+ ler 445b/13

Allāhbérđi Bék

A. 455a/10

Allāhbérđi Muḡarrem

A. 406a/16, 407b/17, 409a/2,
425a/5

Allāḡ Yār Töre

A. 428b/6, 498a/1

A.+ ge 407b/15

A.+ ni 486a/2

Allāhbérgen Sahī

A. 444b/2

A.+ ni 445b/14

Aşgar Bék

A. 427a/6

Allāh Kılı Bahadır Hān

A. 486b/11

Aşgar Töre

A. 503a/4

Amān Halīfe

A.+ ni 444b/1

Asım Maḥmūd Ata

A. 457a/12

Amānkéldi Bay

A. 489a/15, 489b/10

Ata Cān

A.+ ni 459a/14

Andaḡni Bay

A. 454a/15

Ata Cān A'lem

A. 479b/9

‘Anh Bay Atalık

‘A.+ ni 485b/9

Ata Cān Bék

A. 427a/6, 433b/6, 479b/2

A.+ ni 502a/3

Artuḡ Bék

A. 407a/10

Ata Cān Dīvān

A.+ ga 505a/7, 505b/1

Artuḡ Biy

A. 407b/8, 413b/13, 416a/13,

423a/12, 423a/15

A.+ ni 423a/7

Ata Cān Müftī

A. 420a/3

Ata Cān Töre

A. 428b/5, 437a/15, 437b/3,
437b/8, 444a/4, 444b/10, 444b/3,
445a/10, 445a/11, 445a/15, 445a/7,
445b/2, 446a/11, 458a/2, 459a/7,
459b/13, 459b/9, 460a/3, 463a/3,
495a/14, 501a/8

A. bile 445a/4

A. birle 457b/7

A.+ ni 444a/2, 458a/1, 459a/8,
464b/2

A.+ niñ 444b/7, 445b/11,
445b/15, 446a/6

A.+ dīn 445a/6

A.+ ge 437a/14, 446a/3, 459a/2,
459b/5, 473b/8

Atakéldi

A. 474b/2

Atakéldi Qaraqçı

A. 474a/10, 474b/1

Ata Murād Hān

A. 400a/2

A.+ niñ 407b/5

Ata Niyāz

A.+ ni 415b/3

Ata Niyāz Bék

A. 407a/2, 409a/6, 486a/5

A.+ ni 405a/4

Ata Niyāz H̃āce

A. 403a/11

Ata Nökeri

A. 437a/6

Ata Vekīl

A. 434b/8

Avnī ‘Alī Hān

A. 408b/4

Ayman Gül

A. 474a/9, 480a/4, 480a/7,
480b/1

A.+ ni 480b/4

A.+ niñ 480b/3, 480b/6

Ay Muḥammed Biy

A. 415b/5

‘Azīzbérġen

‘A. 406a/6

‘A.+ niġ 406a/7, 410b/5

Baba Cān Töre

B. 429a/13, 429a/6

B.+ ni 429a/9

‘Azīzbérġen Biy

‘A. 404b/9

‘A.+ niġ 406a/5, 412a/5

Baba Destūr Hānċi

B. bile 422b/17

B.+ ni 420a/5, 422b/16

B

Baba Bay

B. 419a/10

Baba H̡āce

B. 414b/13, 414b/7

B.+ ni 414b/16

Baba Bék

B. 411a/7, 411b/7

B.+ lerga 411b/3

Baba H̡āce Şeyhü’lislām

B. 415a/3

Baba Biy

B.+ niġ 485b/15

Baba İnaċ

B. birle 403a/7

Baba Cān

B. 428b/14, 429a/8

B.+ ga 429a/7

Baba Kerük Biy

B.+ niġ 437b/4

Baba Cān Bék

B. 403a/13, 433b/1, 446a/15,
485b/11, 497b/9, 502a/3, 502a/6

Baba Kōr Öküz

B. 401b/8

Baba Mehter

B. 434a/8, 437b/11, 464b/6,
489b/2

B.+ **ge** 478a/2

B.+ **ni** 437b/10, 441a/3, 448b/9,
457a/11

Bağbek Béklerbégi

B. 427a/3, 444a/15

Bağbek Töre

B. 498a/3

Bahadır Bay

B. 434b/9

Bakçalı Muhammed Niyāz Bahadır

B.+ **nı** 439b/4

Balğa Bay Bahadır

B. 409b/16

Begi Sarı

B. 444b/3

Bék Cān

B.+ **ğa** 481b/5

B.+ **nı** 481b/6

Bék Cān Atalık

B.+ **nı** 486a/9

Bék Cānbék

B. 433b/9, 484a/15

Bék Cān Éşikakası

B.+ **nı** 474a/7

Bék Murād

B. 437a/6

Belem Atalık

B.+ **nı** 408b/5

Bérđi Muhammed Kökleŋ

B. 434b/8

Berim Uzun

B. 474b/8, 475a/10, 475a/4

Beyānı

B. 403a/12, 446b/8, 492a/3,
493b/11, 495a/13, 499b/2, 500a/8,
501a/6, 501b/2, 502b/15, 503b/10,
508b/9

C.+ nı 442b/12

Biynil Gevher Murād

B. 442b/11, 446b/11, 456b/5

Cihāngir Pervāncı

C.+ nı 424a/16

C

Cabbār Kālı Toksabe

C. 423a/16

Cinli Vekıl

C. 470b/14, 471a/1

C.+ nı 423b/9

Cünün Küşli

Canıbék Bék

C. bile 424a/15

C. 444a/13, 445b/13

C.+ nı 456a/5, 502a/9

Ç

Çar Onbégi

Cāmlı Şādık Gül

Ç. 434b/11

C. érđi 449a/9

Çavdur Bahadır Yüzbaşı

Cānıbék Biy

Ç. 437a/1

C. 415a/4

Çavdur H̄āce Bahadır

Cān Muḥammed

Ç. 440a/13

C. 440a/15

C.+ nı 440b/1

Çavdur H̄āl Durdı Bahadır

Ç. 409b/15

Cān Muḥammed Çakan

C. 436a/15, 440a/12

Çayılğan

Ç. 430b/9

Ceneral Ğambrof

Çiñiz Hân

Ç. 430b/14

Devlet Töre

D. 442a/9

D

Damollā Muḥammed Naẓar Dīvān

Münṣī

D. 402a/13

Devlet Yār Bék

D. 443a/1

Devlet Yār Töre

D. 428b/6

Dād ḥāce

D.+ ğa 420a/4

Dir Sıkurat

D. 473b/15

Dāmollā Muḥammed Resül

D. 501b/6

D. birle 501b/8

Dost A'lem

D. 496b/11

Dāvūd Biy

D. 402a/16

Dost Niyāz Muḥarrem

D. 419b/15

D.+ ni 419b/13, 425a/1,

Dāvūd Ḥāce

427b/17

D.+ ğa 415a/8

Durđı Ḥadīm

Dāvūd Ḥāce Mīrāḥūrbaşı

D. 440b/3

D. bile 415a/7

Dustān Qoşbégi

Devlet Qaraköz

D. 486a/6

D.+ ni 424a/17

E/Ē

Ēgdīr Atī Pehlevān

Ē.+ nī 408a/11

Emīr'ül Şükr'azīm

E. bile 423b/2

Emīr Bahadır Ağaday

E. 431a/2

Emīr Hāydar

E. 419a/2

Emīr Muzaffer

E. 419a/14, 419a/4, 419b/14,
420a/12, 423b/5, 424a/4, 424a/7,
427a/12, 427b/12, 427b/4, 427b/8,
434a/3

E. bile 443b/10

E. birle 423b/1

E.+ ni 419a/3

E.+ nī 419a/14, 419b/4,
422b/11, 423a/17, 423a/4, 443a/3

E.+ ġa 423b/4

Emīr Naşreddīn

E.+ nī 402b/15, 407a/3,
415a/15, 415a/6, 424a/6

Emīr Naşru'llāh

E. 419a/2, 420a/12, 420a/7

E.+ nī 405a/6, 406b/16,
416a/13, 419a/1, 419a/13

Emīr Töre

E. 405b/13, 405b/16, 405b/8,
406a/14, 406a/3, 406b/7, 425a/14,
425b/15, 425b/3, 425b/6, 425b/9,
426a/17, 426b/12, 426b/7, 428b/13,
429a/4, 429a/7, 450b/9, 456b/11,
457b/13, 457b/9, 459a/10, 459a/2,
462a/4, 463a/4

E. bile 448b/10

E.+ ni 405b/11, 405b/5,
407a/17, 425a/13, 433b/1

E.+ nī 405b/3, 406a/14,
406a/16, 425a/9, 425b/11, 425b/17,
426b/11, 427a/4, 457b/6

E.+ ge 406b/7, 429a/3, 450b/8

E.+ dīn 426a/2

Emīr Töre İnağ

E.+ nī 406b/1

Emîrzāde Ḥasan Murād Bék
E. 444a/14

F. 409a/5
F.+ nı 415a/16

Emîrzāde Muḥammed Fāzıl Biy
E. 446a/2

Fermān Daruĝa
F.+ ğa 419a/17

Ér Muḥammed Çoraĝası
É. 412a/5

Feyzî Muḥarrem
F. 415b/3

Ér Naẓar Atalık
É. 442a/6

Feyzî Muḥarrem Bala Şirāk
F. 403a/11

Ér Naẓar Biy
É. 415a/7
É.+ ni 407a/5

G/Ġ
Genaral Kelvaçof
G. 461a/6, 467a/3, 469b/13
G.+ nıñ 467a/13

F
Fāzıl Biy
F. 497a/10, 501a/7

Genaral Virofkin
G. 447b/13, 450b/13, 461b/4

Fāzıl Ḥāce
F. 402b/12, 406b/2, 413a/17,
424b/13, 427b/11
F.+ ni 427b/2

Ġrandük Niķolay
Ġ. 447b/7, 448a/1, 461a/8

Fāzıl Ḥāce Şeyḥü'lislām

H/Ḥ/H
Ḥabbe Niyāz Biy
Ḥ. 450b/15

Ḥāce Bahadır

Ḥ. 440b/3

Ḥāce İbrāhīm

Ḥ. 488a/6

Ḥāce Menli

Ḥ.+ ni 441a/11

Ḥāce Muḥammed Yüzbaşı

Ḥ. 400a/5

Ḥāce Niyāz Oğrı

Ḥ. 400a/15

Ḥācī Muḥammed

Ḥ.+ ge 423a/5

Ḥācī Muḥammed Mīrāhūr

Ḥ. bile 423a/4

Ḥakīm Atalık

Ḥ. 405b/11, 405b/16, 406a/3,
409b/11, 411a/6, 411b/3, 411b/7,
419b/8, 424b/14, 425a/3, 437b/14,
438a/15, 438a/3, 444b/8, 445a/11,
445a/8, 483b/10, 485b/13

Ḥ. birle 484a/4

Ḥ.+ nı 419b/2

Ḥ.+ nın 438a/13, 438a/5,

501b/15

Ḥakk Nazar Sırtlan

Ḥ. 431a/10

Ḥāl Muḥammed Atalık

Ḥ. 434b/10, 435b/11

Ḥāl Muḥammed Īṣān

Ḥ. 484b/6

Ḥamzād Koşbégi

Ḥ. 402a/6, 407b/8, 408a/10,
408a/5, 413b/13, 416a/4, 425a/3,
428b/10, 429a/1, 433b/8

Ḥ.+ ni 484a/15

Ḥ.+ nın 401a/2

Ḥamzā Mīrzā

Ḥ. 418b/6

Ḥ.+ nı 417b/4

Ḥanaṭ

Ḥ.+ nı 474b/3

Ҳанаф Уғри
Ҳ. 474a/10, 474b/1

Ҳан Қоқуқ
Ҳ. 401b/8

Ҳарун
H. 431a/4

Ҳасан Бёк
Ҳ. 407b/2

Ҳасан Мурад Қошбёги
Ҳ. 424b/13
Ҳ.+ ni 407b/3

Ҳезарасбӣ Илтүзер Бёк
H. 424a/16

Ҳўёс Мўхаррем
Ҳ. 437a/1

Ҳудайяр
Ҳ. 444a/14, 483b/11

Ҳудайяр Бёк

Ҳ. 442b/15
Ҳ.+ ni 443a/2

Ҳудайяр Ҳан
Ҳ. 406b/11
Ҳ.+ ni 423b/5, 427a/10,
427a/13, 427a/14
Ҳ.+ ni 406b/9

Ҳудайяр Қошбёги
Ҳ. 444b/8, 453a/2, 464b/6,
483b/10, 484a/4, 502a/8
Ҳ. bile 445a/10
Ҳ.+ ni 455a/11, 485b/12
Ҳ.+ ga 480b/11
Ҳ.+ ge 475a/1

Ҳудайяр Найиб
Ҳ. 441a/9

Ҳудайяр Торе
Ҳ. 428b/6

Ҳудайяр Ҳўзбаш
Ҳ. 434b/13

Ҳудайбергн

Ҳ. 441a/14	Ҳудāй Назар Дīvānbēgi
Ҳудāybērgen Āhund	Ҳ. 403a/10
Ҳ. 501b/6	Ҳ.+ ni 433a/7
Ҳудāybērgen Aқа	Ҳудāй Назар Muҳarrem
Ҳ. 435a/3, 435b/10	Ҳ.+ ni 415b/4
Ҳудāybērgen Bay	Hūlāgū
Ҳ.+ dur 489b/11	H. 430b/15
Ҳудāybērgen Bék	Ҳüseyin Muҳammed Bay
Ҳ. 415a/11, 455a/10, 485b/8	Ҳ. 489a/15, 489b/9, 496b/10, 503b/12
Ҳудāybērgen Serbāz	Ҳüseyin Muҳammed Bay Dīvānbēgi
Ҳ.+ ni 441a/13	Ҳ. 507a/9
Ҳудāybērgen Sırrı	Ҳүсrevī
Ҳ. 437a/8	Ҳ. 487a/13
Ҳ.+ ni 437a/8	
Ҳудāybērgen Şıgavul	İ
Ҳ.+ ni 415a/10	İbrāhīm Basmaçı
Ҳудāyқulı Töre	İ. 465a/15
Ҳ.+ dürler 499b/8	İbrāhīm Bék
	İ. 502a/4

İbrāhīm H̱āce

İ. 484b/13, 484b/2, 484b/8,
485b/1, 487b/15, 488a/10, 489b/2,
496b/9

İ.+ ni 484b/7, 485a/6, 488a/12

İ.+ niḡ 486b/1, 488a/14

İ.+ ḡa 484b/11, 484b/15,
485a/15

İbrāhīm Sultān

İ. 465b/1, 482b/1

İbrāhīm Sultān Çapaçı

İ.+ ḡa 482a/13

İltüzer

İ. 431b/4

İltüzer H̱ān

İ. 446a/15

İltüzer İnaḡ

İ. 406a/15, 406a/17, 409a/5,
451b/8, 458a/8, 487a/1, 502a/7

İ.+ m 448b/2, 448b/8, 451b/8,
456b/14

İnaḡ Bék

İ. 448b/12, 452b/5, 453a/10,
454b/10, 456b/11, 458a/12, 458a/15,
458b/10, 458b/7, 459a/1, 462b/8,
464b/7

İ.+ ni 453a/3, 455a/7, 458b/10,
462b/10

İ.+ niḡ 458b/3, 458b/4

İ.+ ke 462b/8

İnaḡ Muḡammed Em̱n

İ. 431b/2

‘İnāyet Muḡarrem

‘İ. 410b/13

‘İ.+ ge 410b/11

‘İsā Töre

‘İ. 487a/6, 488b/9

İsfendiyār

İ. 498b/8

İsfendiyār Cān Töre

İ. 495a/13

İshāḡ H̱āce

İ. 488a/2

İ. 501b/5

İskender

İsmā‘îl Hı̃āce Nakīb

İ. 419a/11

İ. bile 446a/4

İskender Töre

İsmā‘îl Muḥarrem

İ. 464b/11

İ. 427a/7

İ.+ ni 425a/8

İslām Hı̃āce

İsmā‘îl Nakīb Hı̃āce

İ. 488a/12, 488a/2, 494b/12,
496b/12, 503b/12

İ. 464b/7

İ.+ ni 489a/9

İ.+ ğa 498a/9

İsm Maḥmūd Ata

İ. 408a/7

İsmā‘îl

İşān Bėy

İ. dék 487a/15

İ. 402a/16

İsmā‘îl Bay

İş Muḥammed Biy

İ. birle 407a/11

İ. 431b/1

İsmā‘îl Bay Hānḳāhı

İvanof

İ.+ nı 407a/8

İsmā‘îl Hı̃āce

İ. 449a/3, 464b/11, 467a/3,
474b/12, 477a/2, 477a/9, 480b/10,
481a/4

İ. 488a/2

İ.+ nı 450b/12, 473b/14

İsmā‘îl Hı̃āce Āḥund

İ.+ ğa 475a/9, 477a/1, 481a/4

	‘İ. 422b/11, 502a/2
‘İvaż Biy	‘İ.+ ni 406a/4, 420a/2, 427b/16
‘İ.+ niñ 486a/2	‘İ.+ niñ 486a/3
‘İvaż Biy İnaķ	‘İvaż Niyāz Muħarrem
‘İ. 431b/3, 502a/4	‘İ. 412a/11
‘İvaż Hān	‘İvaż Tönlek
‘İ. 437a/7	‘İ. 435a/9
‘İvaż Kéldihān	‘İz Biy
‘İ. 475b/13, 475b/7, 476a/7	‘İ. 411a/11
‘İ.+ ni 476a/3	
	K/Қ
‘İvaż Maşrıķ	Қазақ Muħammed Ya‘kūb Bék
‘İ. 401b/9	Қ. 419a/12
‘İvaż Muħammed Bék	Қadan Hān
‘İ. 486b/13	Қ. 430b/7
‘İvaż Muħammed Biy	Қadem Yasavulbaşı
‘İ. 403a/16	Қ. 488b/11, 496b/8
‘İvaż Murād Bay	Қādir Bék
‘İ. 439a/9	Қ. 486a/1
‘İvaż Murād Biy	Қā’im-maķām Ćerfofskin

Қ.+ ni 450a/12 Қа'им-мақам Іванов Қ.+ ni 448a/3 Қа'им-мақам Lamakin Қ. 447b/14 Қ. bile 450b/14 Қ.+ ni 447a/14 Қа'им-мақам Layuncof Қ. 453a/14 Қа'им-мақам Sarancof Қ.+ ni 459b/12 Қалçıday Ҳан Қ. 430b/6 Қалфақ Ёр Назар Atalık Қ. 442a/5 Қалы Бэк Қ. 476b/13 Қалмандар Қ.+ га 414b/13, 414b/7, 436a/2	Қаңыргалы Мансүр Би Қ. 451a/1 Қаңлы 'Abdi Би Қ.+ ge 410a/14 Қаңлы Baba Би Қ. 424a/15 Қара Баһадір Мірәб Қ. 409a/5 Қара Балақ Қ. 438b/13, 438b/15, 438b/7, 439a/12, 439a/3 Қ.+ ni 438b/10, 439a/7 Қ.+ ni 439a/5 Қ.+ га 439a/10, 439a/12 Қарадағлы Дурди Ҳадім Қ. 434b/11 Қарақалпақ Ай Мұхаммед Би Қ.+ ni 415a/13 Қарақчы Салах

Ḳ.+ dın 435a/7

Ḳ. 509a/4

Ḳara Maḥtūm

Ḳavşut Ḥān

Ḳ. 440b/7

Ḳ. 402b/11, 402b/9, 417a/8,
418b/13

Ḳara Yılğunlı Pehlevān Nazar Ḳul

Ḳ. üçün 417a/11

Ḳ. 434b/8, 435b/1

Ḳazaḳ ‘Azizbérgen

Ḳargā

Ḳ.+ niḡ 404b/5

Ḳ.+ niḡ 425a/17

Ḳāzī ‘Alī

Ḳarı Bezzāz Yūsuf Bék

Ḳ. 447b/6

Ḳ. 497a/10

Ḳāzī İşrād

Ḳarlı

Ḳ.+ nı 479b/11

Ḳ. 427b/17

Ḳāzī Muḥammed Laṭīf Ḳāzī-‘asker

Kātlı Baba Bék

Ḳ.+ ni 456a/7

K. 409a/5

Ḳāzī Muḥammed Müslīm

Ḳatlı Murād Bay

Ḳ. 496b/12

Ḳ. 489b/11

Ḳāzī Muḥammed Selīm

Ḳatlı Murād Bék

Ḳ. 504b/10

Ḳ. 497b/11

Ḳāzī Vekīl Urusḳoşçı

Ḳatlı Murād Ḥān

Ḳ. 401b/9

Ḳāzī Yusuf İṣān

Ḳ. 412a/16

Ḳıpçaklı Hidāyet İṣān

Ḳ. 434a/14

Kelvaçof

**K. 456b/6, 461b/5, 461b/6,
467a/11, 467a/15, 467b/10, 468a/12,
468b/5, 470a/11, 470a/9, 471b/5,
472b/13**

K.+ m 461b/2, 466b/14

**K.+ nı 470b/8, 471b/4,
472b/10, 472b/7, 472b/9**

K.+ ğa 468a/12, 473a/3

K.+ ge 467a/13

Kerükli Baba Miñbaşı

K. bile 428b/10

K.+ m 434a/7

Ḳılıç Bék

Ḳ. 485b/6

Ḳılıç Uğrı

Ḳ. 425b/5, 436a/15

Ḳıpçak Ḳutluk Muḥammed Bék

Ḳ.+ nı 486a/8

Ḳıyat Artuk Biy

Ḳ.+ ni 415b/10

Ḳıyat Baba Bék

Ḳ. 415b/7

Ḳıyat Muḥammed Yār Biy

Ḳ. 407a/10

Koffman

**K. 446b/12, 447b/1, 447b/15,
448a/13, 448a/2, 448b/15, 449b/12,
449b/15, 449b/2, 449b/9, 450a/11,
450a/3, 450a/5, 450b/11, 450b/4,
456b/4, 457b/8, 458a/12, 458a/9,
458b/11, 458b/15, 459a/8, 459b/13,
459b/15, 459b/3, 460b/13, 461a/1,
461a/10, 461a/8, 461b/2, 462a/13,
462a/8, 463a/12, 463a/15, 463a/6,
463a/9, 463b/11, 463b/5, 463b/7,
464b/11, 464b/12, 464b/2, 464b/4,
465b/11, 465b/14, 465b/6, 466a/11,
466a/12, 466a/8, 466b/2, 466b/5,**

467a/9, 472b/12, 472b/9, 473a/3,
473a/9, 473b/12, 474a/3, 478b/13

K. birle 464a/13

K.+ m 448b/2, 450b/10, 456a/8,
458a/9, 459a/5, 472b/12

K.+ nıñ 446b/12, 448b/13,
448b/3, 448b/7, 449a/6, 449b/3,
456a/8, 456b/14, 457b/7, 458a/8,
459a/8, 459b/12, 459b/14, 460a/4,
460b/15, 461a/15, 462a/11, 462a/5,
464b/1, 465b/4, 465b/9, 467a/3,
473b/10

K.+ ğa 448a/2, 458b/11,
458b/9, 460a/7, 465b/13, 465b/4,
473b/4

Koffman Genaral Gubernator

K.+ m 447a/10

Koffman General Gubernator

K.+ m 456a/9

Koffman Gubernator

K. 447a/15

K.+ nıñ 446b/11

Koffman Gubernator

K. 448a/5

K. birle 446b/9

K.+ ğa 448a/12

Qont Şavalof

Q. 460b/6

Q.+ nıñ 461a/4

Qonrat Baba Bék

Q.+ ni 409b/12

Qonratġına Niyāz

Q. 436a/2

Qonrat Qutluq Murād Biy

Q.+ nıñ 436b/15

Qonrat Sultān Murād Bék

Q. 434b/7

Qoşbégi ‘İvaž

Q. 455a/15

Qoşçı

Q. 435a/8

Köhneli Ustā Berniyāz

K. 449a/14

Ḳubād Ḥān Ḥ̃āce

Ḳ. 419b/9, 427b/10

Ḳ.+ ni 419a/17, 427a/17

Ḳul Murād Serdār

Ḳ. 478a/9

Ḳ.+ niḡ 478a/8

Ḳurbān

Ḳ. 440a/14

Ḳutlı Ḳadem

Ḳ. 489b/11

Ḳutluḡ

Ḳ. 431a/6

Ḳutluḡ Muḥammed İnak

Ḳ.+ ni 419a/12

Ḳutluḡ Murād

Ḳ. 403b/10, 431b/10

Ḳutluḡ Murād Bay

Ḳ. 456b/10

Ḳutluḡ Murād Biy

Ḳ. 403b/12, 403b/13, 403b/6

Ḳ.+ ni 403b/15

Ḳutluḡ Murād Īṣān

Ḳ.+ niḡ 412a/4

Küyük Tamlı Yūsuf Bay

K.+ ni 439b/13

L

Lamakin

L. 467a/3

Laṭīf Ḥācı

L. 444b/2

Layuncof

L. 453a/15

M

Maḥmūd Bék

M. 453b/12, 485b/6

Maḥmūd Īṣān

M.+ ni 476b/7

M.+ nıñ 476b/7

Markasof

M.+ nı 447a/11

Maḥmūd Töre

M. 420a/6, 420a/9, 423b/17,
424a/2

Meded Allāh H̱āce

M. 402b/5

M. bile 402b/14

Maḥmūd Töre Biy

M. 420a/13

Mehdī Yār Bék

M. 443a/1

Maḥmūd Yasavulbaşı

M. 404a/17, 406a/5, 410b/5,
415a/2, 425a/1, 425a/4, 425b/8,
440a/8, 448b/7, 455b/9, 475a/1,
475a/5, 478b/7, 478b/8

Meleñ H̱ān

M. 443a/15

M.+ nı 443b/6

M.+ dın 443b/3

M. birle 477b/2, 477b/3

M.+ nı 424b/10, 426b/8,
455a/13, 478a/1, 478a/3, 478b/5

Metyiş Kulan

M. 439a/9

M.+ nıñ 477a/10, 478b/4

M.+ ğa 426b/13, 474b/14

Mīr ‘Alī

M.+ da 478b/2

M.+ dın ér- 485a/2

Manḳıt Baba İnaḳ

M.+ nı 402b/16

Mīr Baba Toḳsabe

M. bile 427b/11

M.+ ğa 427b/17

Manḳıt Šāḥib Naḳar B́y

M. 402b/5

Mīr Menlişi

M. 431a/7

	M. bile 415a/8
Mīrzā ‘Abdu’l-vehhāb	M.+ ġa 415a/13
M.+ ġa 407a/4	
	Mollā Ḥ̣āce Oraḡ
Mīrzā ‘Abdu’l-vehhāb Pencāhbaşı	M.+ nı 419b/14
M. bile 406b/10	M.+ ġa 420a/1
Mīrzā ‘Abīd Mīrahūr	Mollā Maḥmūd Biy
M. 403a/6, 414a/17	M.+ niḡ 410b/9
Mīrzā ‘Abīd Mīrahūrbaşı	Mollā Muḥammed
M. 407a/11	M. 418a/10
	M.+ ni 417a/10
Mīrzā Bék Mīrahūr	M.+ ge 419b/3
M. birle 419b/8	
M.+ ġa 419b/13	Mollā Muḥammed Ya‘kūb
	M. 509b/7
Mīrzā Būndīş	
M. 431a/12	Mollā Muḥammed Yār Dīvān
	M.+ nı 402b/11
Mīrzā Ḥān Muḥarrem	
M.+ ni 414b/16	Mollā Muḥammed Yüzbaşı
	M.+ ġa 418b/14
Mollā ‘Ārif	
M. 457a/6	Möngge Ḥān
	M. 430b/10
Mollā Bék Dādḡāh	

Muḥammed

M. 420a/4

M. bile 410b/17

Muḥammed ‘Alī Ḥān

M.+ nıṅ 423b/16

Muḥammed Cān Bék

M.+ ni 415a/11

Muḥammed Cān Bék Fehmīde

M. 424b/12

Muḥammed Emīn

M. 431b/8, 488b/3

M.+ ge 488b/8

Muḥammed Emīn Bék

M. 434b/6, 435a/15, 486b/13

Muḥammed Emīn Dādḥāh

M. birle 419b/9

Muḥammed Emīn Dīvān

M. 488b/9, 505b/11, 508a/13

Muḥammed Emīn Ḥāce

M. 489a/8

Muḥammed Emīn Ḥān

M. 420b/4, 420b/7, 421a/17,
421b/5, 421b/8, 421b/9, 443b/10,
509a/3

M.+ nı 420a/8

M.+ nıṅ 420a/6, 420b/10,
420b/17

Muḥammed Emīn İṣān

M.+ nıṅ 426a/13

Muḥammed Emīn Töre

M. 495a/14

Muḥammed Emīn Yüzbaşı

M.+ nıṅ 444b/1

Muḥammed Fāzıl Biy

M.+ ge 403b/3

Muḥammed Kālı

M. 437a/7

Muḥammed Kāsım Maḥzūm

M. 420a/3

M. 485b/15

Muḥammed Kerīm Bék

M. 425b/16, 427a/6, 444a/15,
445b/13

Muḥammed Kerīm Dīvān

M. 403b/16

M. birle 401b/7

M.+ nı 401a/5, 401b/11, 402a/2

Muḥammed Kerīm Mīrāb

M. 486a/4

Muḥammed Ḳurbān Yüzbaşı

M. 439a/9

Muḥammed Muḥarrem

M. 485a/8, 489a/2, 497a/12,
502a/10, 503b/13

Muḥammed Murād Ḳul Ata

M. 433a/8

Muḥammed Murād Bék

M.+ dür 487a/5

Muḥammed Murād Biy

Muḥammed Murād Dīvānbégi

M. 434b/6, 435a/15, 435b/2,
435b/5, 436b/3, 437b/14, 438a/5,
438b/9, 442b/7, 444b/8, 456b/11,
457a/1, 481b/11, 482b/8, 485a/8,
489a/2, 489b/8, 496b/7

M. birle 457b/13, 465b/14,
481a/6

M.+ ni 4448b/1, 448b/5, 474a/6

M.+ niñ 434a/8, 438b/8,
456b/9, 481b/3

M.+ ge 444b/12, 481b/7

Muḥammed Murād Ḳalmaq

M. 405b/17, 406a/3, 411a/4,
415a/12

M.+ nı 400a/7, 400a/9

M.+ ğa 409b/9

Muḥammed Naẓar Bék

M. 486b/13

M.+ ni 424a/14, 437a/13

Muḥammed Naẓar İnaḳ

M. 444a/14

Muḥammed Niyāz Bahadır

M. birle 439b/6

Muḥammed Penāh Bay

M. 497a/9

Muḥammed Niyāz Bay

M. 424b/10, 426a/14

Muḥammed Penāh Bék

M.+ ni (veled-i M.+ ni) 415b/7

Muḥammed Niyāz Bék

M. 479b/2

Muḥammed Raḥīm

M. 431b/5, 459a/11

Muḥammed Niyāz Dīvān

M.+ ğa 489a/11

Muḥammed Raḥīm Bahadır Hān

M. 429a/15, 461b/9

Muḥammed Niyāz Dīvānbégi

M. 415b/17, 437b/15, 438a/4,
465b/10, 465b/11

M.+ ni 464b/7

Muḥammed Raḥīm Bay

M. 444b/1, 444b/13, 445b/14

M.+ nı 444b/14

M.+ ğa 444b/12

Muḥammed Niyāz Kıyat

M. 436a/2

Muḥammed Raḥīm Bék

M.+ ni 424a/14

Muḥammed Niyāz Maḥzūm Dīvān

M. 494a/3

Muḥammed Raḥīm Biy

M. 415a/12

M.+ niḡ 415b/8

Muḥammed Penāh

M. 403b/7, 404a/2, 404a/6

M.+ nı 403b/7

Muḥammed Raḥīm Hān

M. 458b/11, 459b/7, 509a/8

M. birle 459a/1

M.+ nı 459b/3

M.+ ğa 458b/15

M.+ niñ 448b/10

Muhammed Şafā Bék

M. 484a/13, 502a/1

Muhammed Raḥīm Mehter

M. 412a/16, 441a/2

M.+ ni 403a/5, 405a/5, 405b/7,
424b/10, 434a/7, 437b/10

M.+ niñ 437b/4

Muhammed Şālih Bék

M. 484a/13, 487a/4

M. ér- 486b/14

M.+ ni 502a/5

Muhammed Raḥīm Töre

M. 429a/13

Muhammed Şālih Rîş

M. 412a/16

Muhammed Resûl Āḥûnd Re'is

M.+ ni 479b/10

Muhammed Şıddık Īşān

M.+ nı 440b/8

Muhammed Rızā Atalık

M. 446a/5, 484a/13

M.+ niñ 502a/5

Muhammed Şerîf Toksabe

M.+ ğa 427b/1

Muhammed Rızā Bék

M. 415b/6

Muhammed Uraz Çolak

M. 435a/7

Muhammed Rızā Töre

M. 486b/11

M. bile 450b/9

M.+ ni 455a/6

Muhammed Uraz Kulaḳ

M. 474a/10

Muhammed Vefā Kervānbaşı

M. 494b/12, 507a/9

M.+ nı 420a/4

Muḥammed Ya'kūb

M. 485a/1

Muḥammed Yūsuf Bék

M. 403b/3, 425b/16, 433b/9,

Muḥammed Ya'kūb Bék

434a/4, 446a/1

M. 433b/9

M.+ nı 433b/10

Muḥammed Ya'kūb Dīvān

M. 488a/14

Muḥammed Yūsuf Koşbégi

M. 437a/11

Muḥammed Ya'kūb H̱āce

M. ér- 488a/3

Muḥammed Yūsuf Töre

M.+ dürler 503a/7

Muḥammed Yār H̱ān

M. 406b/17, 406b/9

Muḥarremī

M. 445b/5

M.+ nı 406b/15, 423a/2,

427a/11

M.+ nı 415a/8, 415b/5,

416b/16, 419b/9

Muḥarrem Koçuk

M. 439b/2, 439b/5

M.+ nı 439b/1

Muḥammed Yār Töre

M. 503a/5

Murād 'Alī Baba

M. 465a/11

Muḥammed Yūsuf

M. 403b/4

Murtażā Biy

M. 405b/10, 406a/3, 448a/10

M.+ nı 448b/3

Muḥammed Yūsuf Āhūnd

M.+ ge 448a/15

Murtaẓā Biy Ḥ̣āce

M.+ ğa 448a/9

Mūsī

M. 430b/15

Mūsī Biy

M. 431a/8

Mūsī Ḥān

M. 436b/11

Mūsī Mūtevellī

M. 427b/12

M.+ ni 423a/6, 424a/11

M.+ niḡ 427b/7

M.+ ge 423b/11, 423b/15

Muẓafferiddīn

M. 433b/14

Muẓaffer Töre

M. 419a/2

Mü'min Ḥ̣āce

M.+ ni 427a/15

Mü'min Ḥ̣āce Şadr

M. 427a/10

M.+ ğa 427a/16

Münşī Pehlevān Mīrzābaşı

M. 413b/5

Nādir

N. 431a/11

Nağday Biy

N. 431a/3

Naķīb Ḥ̣āce

N. 490b/10, 494a/1

N.+ ni 490a/13

Naşreddīn Şāh

N.+ nıḡ 417a/17

Naşreddīn Şāh Kaçar

N.+ nı 417a/16

Naẓar Bék

N.+ niḡ 425b/3

N.+ niŋ 403a/1

Nazar Hān

N. 461a/12

Nikolay Enkiñibke

N. 403a/7

Nazar Qoşbégi

N. 442b/14

Niyāz Muḥammed Yüzbaşı

N. 426b/3

Nazar Mütevellī

N.+ nı 426a/17

N. 440b/7

N.+ ğa 426b/4

Nazar Vekīl

Noyan Noġay

N. 408b/4

N. 431a/1

N.+ niŋ 408a/7

Nūr Cān Bahadır

Necmeddīn Ḥāce

N. 490a/6

N.+ ğa 402b/17

N.+ nı 490a/5

Necmeddīn Ḥāce Oraḳ

Nūru'llāh Bay

N. bile 415a/15

N. 416a/5, 416b/14

Necmeddīn Ḥāce Selāmaġası

Nūru'llāh Bék

N. 402b/14

N. 486a/5, 496b/14, 497a/3,
502a/3

Nevāyī

Nūru'llāh Mīrāb

N. 501b/13

N.+ nı 486a/10

Nikolay Andrey

Nüşîrevân

N. 493a/15

N. ér- 431a/14

Ö

Öküz Töre Kaṅ

Ö. 435a/6

‘Ömer İṣān

‘Ö. 401a/16, 401b/7

‘Ö. bile 402a/2, 402a/3

‘Ö.+ m 401a/3

P

Pādšāh H̄āce Šadr

P. bile 427a/8

Pehlevān Arnasī

P.+ nıṅ 406b/5

Pehlevān Ata

P. 423a/5

Pehlevān Biy

P. 403b/12, 403b/13

P.+ ni 404a/17

P.+ niṅ 403b/15

Pehlevān Mīrzābaşı

P. 488a/3

P.+ m 422b/13, 457b/13, 474a/6

P.+ ḡa 481b/3

Pehlevān Naṣar

P. 435b/6

Pehlevān Naṣar Kūl

P. 435b/1, 435b/3

Pehlevān Niyāz

P. 438b/14, 439a/2

P.+ m 439a/7

Pehlevān Niyāz Bék

P. 444a/13

P. ér- 497b/12

Pehlevān Niyāz Biy

P. 415a/3

Pehlevān Niyāz Yüzbaşı

P. 434b/12, 438b/11, 483b/12

P.+ ḡa 439a/8

PenāhHān

P. 414a/1, 414b/11, 414b/8

Raḥīm Kūlī Hān

P.+ niŋ 414b/14, 414b/2,
414b/7

R. 487a/6

P.+ ġa 407b/5, 415a/5

Raḥmanbérđi Biy

R. 487a/1

Prens Ojun

P. 468b/7, 471b/1

Raḥmanbérđen Atalıq

R.+ nı 486a/9

Prens Ozun

P. 469b/11

Raḥmanbérđen Bay

R. 434b/15, 441a/10, 483b/11

Prens Yocin

P. 461a/8

Raḥmanbérđen Bék

R. 485b/7

R

Raḥīmbérđi Bék

R. 455a/9, 478b/11, 478b/14,
479a/3

Raḥmanbérđen Éşikakası

R.+ nı 478b/6

R.+ niŋ 479a/14, 479b/2,
479b/5, 479b/6

Raḥmanbérđen Yüzbaşı

R. 410a/15

Raḥīmbérđen

R.+ ge 505b/4

Raḥmankūlī Töre

R. 499b/8

Raḥīm Kūl

R. 431b/7

Raḥmetu'llāh Bay

R. 424a/17

Raḥmetu'llāh Ẓaraköz

R. 407a/2, 419a/12, 423b/11

R.+ ni 416b/15

Receb Biy

R. 416b/16

R.+ ni 415b/9

R.+ niḡ 413a/10

Raḥmetu'llāh Mīrzā Ḥorbaşı

R.+ ni 407a/3

R.+ ġa 407a/8

S/Ş/Ş

Şābir Kör

Ş. 425b/13

Raḥmetu'llāh Yasavulbaşı

R. 413b/13, 415b/16, 429a/3,
445a/13, 445a/8, 455a/11, 458a/3,
458a/5

R.+ ni 405b/2, 407b/8, 416b/6,
425a/3, 465b/15, 474a/8, 481a/6

R.+ niḡ 481b/4

R.+ ġa 441a/1, 481b/8

Şādık Mīrāḥūr

Ş.+ ni 419a/15

Ş.+ ġa 419b/2

Sa'du'llāh Ḥ'āce

S. 489a/8

Şāhibkıran Arslan

Ş. 430b/11

Ramaḡ

R. 437a/6, 483b/11

Şāhib Naẓar Bay

Ş. 489b/2

Ramaḡ Ḥalīfe

R. 434b/13, 436b/1, 436b/9,
441a/9, 455b/3, 480a/5

Şāhib Naẓar Biy

Ş. 406b/8

Re'is İṣān

R. 480a/15

Ş.+ ge 407a/1

Salçıday

S. 430b/8

Şālīḥ Atalık

Ş. 415b/6

Ş.+ nı 502a/6

Ş.+ nıḡ 502a/2

Sanak Taḥsīn

S. 435a/13

Sarancof

S. 460a/5, 460b/5

Ş.+ ġa 460a/9

Sarı Serdār

S. 439b/12, 439b/14, 439b/3,
439b/6, 457a/15, 457b/5, 462b/12

S. birle 462b/12

Ş.+ nı 463a/2

Ş.+ nıḡ 408a/8

Sayun Tumaḡ

S. 434b/9, 435b/11

Seydu'llāḥ Töre

S. 495a/15

Seyyid 'Abdu'llāḥ Ḥ̣āce

S. 486b/4, 489a/7

Ş.+ ni 486b/1, 488a/10, 489a/1,
489a/9

Ş.+ niḡ 488b/3, 488b/7

Seyyid 'Abdu'llāḥ Töre

S. 503a/5

Ş.+ ni 490a/1

Seyyid Aḡmed Töre

S. 428b/5, 444a/4

Seyyid Ata Biy Ḥ̣āce

Ş.+ lerdin 484b/2

Seyyid Bék

S. 486a/3

Seyyid Biy

S. 450b/15, 502a/1

Seyyid Ḥ̣āmid Töre

S. 419b/17

S. tur- 428b/7

Seyyid Ğāzī Töre

S. 495a/15

S.+ nıñ 484b/3

Seyyid İnaķ Zamān

S. 431a/14

Seyyid Muḥammed Ḥān

S. 428b/9, 429a/13, 498a/2

S. (ḥazret-i S.) 428a/1

Seyyid İsfendiyār Muḥammed Bahadır
Ḥān

S. 504a/15, 504a/3

S. (ḥazret-i S.) 504b/2

Seyyid Muḥammed Raḥīm Bahadır
Ḥān

S.- (S.- 1 şānī) 428b/4, 429b/5

S.- 1 şānīnıñ (ḥazret-i S.- 1
şānīnıñ) 502a/12

Seyyid İsfendiyār Sultān

S. 506b/5

Seyyid Muḥammed Raḥīm Ḥān

S. 428b/7

Seyyid İsfendiyār Töre

S. 490a/4, 503a/6, 504a/12

S. (ḥazret-i S.) 490a/14, 490a/9

S. (ḥazret-i S.) 504a/5

Seyyid Muḥammed Raḥīm Töre

S. 428b/14

Seyyid Muḥammed

S. 437a/1

S. (ḥazret-i S.) 504b/12

Seyyid Murād Toksabe

S. 405a/7

S.+ ğa 405b/2

Seyyid Muḥammed Bahadır Ḥān

S.+ nıñ (ḥazret-i S.+ nıñ)
407a/12

Şıddıķ İşān

Ş. 440b/11

Seyyid Muḥammed Ḥāce Mütevellī

Sıkoblof

S. 460b/12, 460b/6

S. bol- 436b/15

Sīlḥān Nāyib

S. 435a/3, 435b/10

Sultān Murād Ḥān

S. 427a/15

S.+ nıñ 427a/17, 427b/10

Subar Biy

S.+ nıñ 411b/6

Sultān Murād Töre

S.+ ni 427a/15

Sultān ‘Abdü’l‘azīz Ḥān

S.+ dın 421b/17

S.+ nıñ 427a/11

Ş

Sultān ‘Abdü’lmecīd Ḥān

S. 421b/14

Şah Ḥ’āce

Ş.+ ni 419a/15

S.+ ğa 420b/5

Şāh Muḥammed Raḥīm Bahadır

Ş. 493a/10

Sultān Ğazī Töre

S.+ ni 455a/7

Şāh Murād Bék

Ş.+ ni 423a/3

Sultān Maḥmūd Biy

S. 433b/6

S.+ ge 412b/14

Şāh Murād Ḥān

Ş. 423b/4

Sultān Mīrāb

S.+ nıñ 486a/4

Şāh Murād İnaḫ

Ş. 405b/6, 406a/3, 409b/9,

Sultān Murād Bék

S. 427a/6

411a/4, 415b/15, 422b/12, 424a/12

Ş.+ nı 419b/7, 485b/6

Ş.+ nıñ 424a/13

Ş. 489b/10

Ş.+ ğa 419b/14

Ş.+ m 490a/2

Şāh Niyāz Atalık

Şeyh Urus

Ş.+ m 415b/7, 437a/12

Ş. 402b/12

Şāh Niyāz Bék

Şīr Ata

Ş. 484a/14

Ş. 437a/6, 440a/14

Şāh H̱āce Šadr

Şükrbérđi Şeyh

Ş. 419a/7

Ş. 408a/4

Ş.+ m 419a/6

Ş. birle 408b/13

Ş.+ ni 408b/16

Şāh-ı Kādem

Şükrü'llāh Ağa

Ş. 444b/15, 445a/4

Ş.+ ğa 444b/7

Ş. 420b/13, 420b/2, 421a/12,
421a/16, 421a/7, 421b/11, 421b/17,
422a/17, 422a/2, 422a/6, 422a/8,
422b/6, 424b/16

Şāh Muḥammed Raḥīm

Ş. 502b/11

Ş. bile 421a/1

Şanak Tecen

Ş.+ m 420b/8, 421b/8, 423b/14

Ş. 435a/13

Ş.+ nıñ 420b/2, 421b/12

Ş.+ ğa 421b/10, 422a/2, 422a/5

Şelman Gül

Ş. 474a/10, 480a/5

T/Ṭ

Ṭaberi

Şeyh Nāẓar Bay

Ṭ.+ ni (tārīḥ-i ṭ.+ ni) 491b/2

Ṭabībī	Témur Biy
Ṭ. 500a/14, 500b/13, 500b/4	T. 431a/5
Tācīk Töre	Teṅri Qalı Töre
T. 443b/14	T.+ niṅ 429a/8
T.+ niṅ 443a/11, 443b/8	Töre Mergān
	T.+ niṅ 400b/7
Tācī Murād Biy	Töre Murād Atalık
T. 451a/1	T. 497b/12
Tāc Murād Biy	Töre Murād Bék
T. bile 415a/3	T. 485b/10, 487a/3, 502a/7
Ṭālib H̱āce	Töre Murād Cān Töre
Ṭ. 503b/12, 507a/10	T.+ niṅ 456a/3
Ṭaḡay Mīrāb	Töre Murād Töre
T.+ niṅ 485b/15	T. 428b/5, 499b/5
Ṭaş Muḥammed Biy	T.+ ni 485a/5
T.+ ge 415b/9	Tursun H̱āce Şadr
Teke Gül	T. bile 415b/5
T. 441a/12, 441a/4, 441a/6	T.+ ḡa 415b/10
T.+ ni 441a/10, 441a/14	

U

Uluğ Bék

U. 502a/3

Umbay İnaç

U. 431a/13

Ura İřān

U.+ nı 408b/1

Urağ Muḥammed

U. 477b/2

Urağ Muḥammed Bahadır

U. 478a/4

Urus Ƙořçı Ata

U. 435a/6

Ustā Cum‘a Niyāz

U.+ nıñ (veled-i U.+ nıñ)
509b/7

Ustā Şafer ‘Alī

U. 489b/14

U.+ ni 490a/7

U.+ niñ 490a/6

Uyğur Muḥammed Murād Atalık

U.+ nı 415a/10

Uyşun Tecen

U. 434b/14

V

Veys Baba Kervānbaşı

V. 485a/12

Veys Mīr Şeb

V. 436a/9

Virofkin

V. 446b/9, 451a/9, 451b/11,
451b/12, 451b/14, 452a/4, 452a/6,
452b/2, 453a/6, 453a/8, 453b/13,
454a/1, 454a/14, 454b/1, 455b/8,
456a/3, 459b/14

V.+ ni 447a/12, 447b/10,
448b/2, 453a/5, 453b/12, 460b/5

V.+ niñ 451a/3, 452a/4,
459b/10, 459b/14

V.+ ge 447b/14

V.+ din 450b/13

Y	Ya'kūb H'āce
Yahş1 Muḥammed Daruġa	Y. 437a/15, 437b/3, 489b/2
Y. 415a/14, 415b/16	Y.+ niġ 437b/8
Y.+ m1 415a/9, 419a/9, 427a/9	
Y.+ ġa 419b/4	Ya'kūb Muḥarrem
	Y. 409a/6, 415b/16, 426a/1
Yahş1 Murād Bék	Y.+ ni 400a/8, 406b/3, 426b/17
Y. 485b/10, 497b/9	Y.+ dīn 400a/6
Y.+ dürlər 446b/8	
Yahş1 Vekīl	Yomut Aġ Selḡ Meṇli Ālī
Y. 402a/3	Y. 457a/14
Ya'kūb Bay	Yomut Töre Mergān
Y. 434b/6, 435a/15, 438a/3,	Y. 400a/14
438a/9, 438b/3, 440a/6, 456b/12,	
461a/15	Yūnus Muḥarrem
Y. bile 467a/15	Y.+ ni 488b/12
Y.+ m1 438a/2, 440a/3, 455b/15,	Yūnus Yasavulbaşı
467a/12	Y. 489a/2
Ya'kūb Bay Qalmaq	Yūsuf
Y.+ m1 448b/7	Y. 444b/2
Ya'kūb Dīvān	Yūsuf Bék
Y. 437a/14	Y. 501a/7

Yūsuf Biy

Y. 403b/12, 403b/13, 404b/1

Y.+ niḡ 403b/16

Zekeriyyā Ḥ'āce

Z.+ ḡa 422b/13

Zekeriyyā Ḥ'āce Oraḡ

Yūsuf Destūrḥ'ānçı

Z. bile 422b/12

Y. 419a/10

Yūsuf Ḥācī Āḡund

Y. 501b/5

Y. + ge 496b/8

Yūsuf Yasavulbaşı

Y. 469b/9

Yuşay Töre

Y. 442a/9

Yūsuf Muḡarrem

Y. 457a/2, 485a/8

Z/Ẓ/Z/Z

Zāḡçı Bék

Z. 486a/7

Zāl

Z. (pūr-i Z.) 493b/1

4.3. YER ADLARI DİZİNİ

Ak Tag

A. 433b/13

A/Ā

Ādem Kırılğan

Ā.+ nıŋ 449a/8

Ak Yaf

A. 435b/12, 436a/11

Ādem Kırılğan Kuduk

Ā.+ larınıŋ 449a/3

Al Éli

A. 434b/11, 436a/2, 455a/14

Ahel

A. 423a/7

A.+ nıŋ 423a/12

A.+ ğa 423a/15, 423a/7,
457b/4, 463a/1

‘Alī Éli

‘A. 402a/7

Anbar

A. 484b/8

A.+ nıŋ 434b/15

Ahel Hıvāk

A.+ dın 436a/14

Anu Qal‘ası

A.+ da 423a/8

Ak Alan

A. 425b/9

A.+ dağı 423a/13

Ak Derbend

A.+ ge 478a/14

Aral

A. 404b/17, 405b/5, 407a/12,
410a/17, 413b/16, 413b/17

Ak Sarāy

A. 437a/9

Aral Kōli

A. 433a/13

A.+ dūr 433a/13

A.+ geçe 433b/13

At Yolu

A. 409a/13

Arık Balık Köli

A. 413b/12

Avay

A. 402a/15

‘Aris Akay Nehri

‘A.+ niṅ 408a/1

Aylat

A.+ ğa 424b/5

Arnasın Kal‘ası

A. 416b/2

Āzerbaycān

Ā. 417b/1

Aryak

A.+ da 473b/14

B

A.+ ğa 473b/13, 473b/14

Badeḥṣān

B. 433a/12

Arz-ı Rūm

A.+ ğa 420b/14, 420b/17

Bāġ-ı Şimāl

B. 455a/8, 478b/12, 479b/4

‘Arz-ı Rūm

‘A.+ dīm 421a/8

Baḥr-ı Hazar

B. 441b/12, 447a/13

Arz-ı Rūm Kal‘ası

A.+ ğa 420b/16

B.+ dīm 444b/7

B.+ ıġı 444b/15

Ata Dervāzesi

A.+ de 436a/6

Bakçe Dervāzesi

B.+ de 436a/6

Balgalı

B. 404a/2

Bedirkent

B.+ de 408a/7

Bék Yafı

B.+ nıñ 408a/2

Beñi Sengeri

B. 438a/14

Bés Arık

B. 454b/13, 483b/13

Boldum Sāz

B.+ ğa 478a/2

Buḥārā

B. 402b/14, 402b/3, 405a/3,
407a/8, 424a/3, 433a/12, 433b/14,
442b/14, 443a/7, 443b/10, 448b/14,
476b/15

B. bile 443b/11

B.+ ğa 402b/17, 402b/5,
403a/8, 405a/4, 406b/16, 407a/2,

407a/9, 414b/2, 415a/17, 415b/11,
416b/15, 419a/13, 419a/14, 419a/9,
419b/14, 419b/15, 419b/2, 419b/7,
420a/10, 422b/13, 423a/6, 423b/9,
424a/12, 427a/14, 427b/12, 427b/16,
443b/9

B.+ nıñ 434a/2

B.+ dın 403a/6, 407a/11,
420a/14, 420a/6, 423b/17, 427a/8,
443a/6

Buḡalı

B. 448a/1

Buḡantu Tağları

B.+ nıñ 447b/15

Buz Köl

B. 412b/16

B.+ ge 412b/15, 413a/3, 413a/6

B.+ de 413a/7

Buz Kömet

B.+ de 441b/1

C

Ceyḥūn

C. 407b/11, 407b/14, 448b/15,
449b/7, 482b/14

C.+ nıñ 409a/9, 449b/10

C.+ m 449b/7, 449b/9

C.+ dım 448b/13, 449b/13,
449b/15, 482b/12

Çāt Köprük

Ç. 454b/14

Çınbay

Ç. 425a/4

Ç.+ dım 413b/7

Ceyhūn Nehri

C.+ nıñ 449b/2

Ç

Çandır

Ç. 469b/10

Çınbay Ƙal'ası

Ç. 404b/3

Ç.+ nıñ 412b/16

Ç.+ ğa 407b/15, 425a/4

Ç.+ da 405b/11

Çaŋlı Һavlı

Ç. 441b/4

D

Dārgān Ata

D. 433b/3

Çaŋ Şeyh

Ç. 407b/1

Ç.+ ğa 455b/2

Durmen

D. 454b/14

Çatlı

Ç. 405b/9

Ç.+ ğa 405b/4

E/Ė

Eşter Һān Teŋizi

E.+ nıñ 444b/15

Çārcūy

Ç.+ ğa 476b/14

Ez-zemaḥşer

E. 457b/2

E. ér- 462a/13

E.+ ğa 408a/8, 469b/9

E.+ de 457b/2, 462b/10

F

Feteng

F. 455a/2, 483a/6, 483a/7,

505a/3

F. (ehl-i F.) 450a/7, 483b/6

F.+ ni 483b/8

F.+ ge 483b/14, 483b/9

F.+ ge (ehl-i F.+ ge) 483b/1

G/Ġ

Ġavek

Ġ. 455a/14, 455b/9

Ġāzī Ābād

Ġ. 401a/8, 416b/2, 436b/9,

437a/7, 441a/5, 455a/12, 455b/3,

483b/12, 484b/8

Ġ.+ ni 400a/10, 434b/13,

441a/12, 441b/3

Ġ.+ ğa 408a/6, 467b/1

Ġāzī Ābād Kāl'ası

Ġ.+ ni 416a/1

Gendümkān

G. 403a/3, 462a/10, 463a/5,

464b/8

G.+ ğa 472b/11

G.+ da 462a/12, 463a/7, 472b/6

Germene

G.+ ge 419a/3

G.+ de 419a/3

Gürlen

G. 407b/11, 411a/8, 411b/4,

453b/11, 455a/2

G.+ ni 434b/14

G.+ ğa 486a/9

H/Ĥ/H

Ĥāce Éli

Ĥ. 407b/16, 455a/2

Ĥ.+ ni 452a/11

Ĥ.+ ni 453a/4

Ĥ.+ ge 448b/12, 451b/8, 451b/9

Ĥ.+ de 452a/14

Ĥāce Kāl'ası

Ĥ.+ ni 405b/10

	Ḥ.+ ge 418b/14, 419a/15, 447a/5
Ḥāl Ata	
Ḥ.+ niṅ 448b/14	Ḥ.+ de 443b/14
	Ḥ.+ de (rīk-i Ḥ.+ de) 441a/7,
Ḥālīm Bék Qal'ası	486b/3
Ḥ.+ niṅ 425b/7	Ḥ.+ dīn 405a/9, 420b/11
	Ḥ.+ dīn (rīk-i Ḥ.+ dīn) 482b/13
Ḥān Ābād	
Ḥ. 454b/15	Ḥ'ārezm Devleti
Ḥ.+ da 407b/3, 408a/13	Ḥ.+ niṅ 420b/2
Ḥ.+ daḡı 408a/17, 425b/2	
	Ḥ'ārezmşāhī
Ḥ'ārezm	Ḥ.+ niṅ (şecere-i Ḥ.+ niṅ) 508b/15
Ḥ. 405a/15, 421b/6, 422b/7, 424b/2, 433a/12, 446b/10, 446b/13, 447a/1, 447a/14, 447a/3, 447a/4, 447a/8, 447b/15, 448a/14, 448a/6, 449b/14, 449b/6, 450b/2, 451b/5, 452a/11, 452a/15, 452b/1, 460a/12, 466a/1, 489b/5, 490b/6, 495a/6, 498b/5, 499a/2, 506a/14, 506b/9, 507a/13	Ḥ.+ da (taḡt-ı Ḥ.+ da) 461a/10
	Ḥ'ārezmşāhlık
Ḥ. (ehl-i Ḥ.) 460a/10	Ḥ.+ ı 421b/7
Ḥ.+ niṅ 443b/11, 460b/1	
Ḥ.+ ḡa 405a/8, 417a/9, 422a/1, 446b/11, 473b/11	Ḥ'ārezm Teñizi
	Ḥ.+ niṅ 414a/3
	Helālī
	H. 468b/5
	H.+ niṅ 469b/9, 470a/11
	H.+ ḡa 445a/11, 445a/14, 469b/9, 471b/4, 478a/6, 491a/5

Helālī Qal'ası

H.+ nıñ 408a/11

Herāt

H. 478b/15, 479a/1, 479a/4

H.+ ğa 478b/15

H.+ da 479a/3

Hezāresb

H. 450b/7, 455a/2, 455a/7,
460a/6, 460b/14, 483b/13, 488b/4

H.+ niñ 450b/4

H.+ ğa 450b/11

H.+ ge 448b/11, 450b/5,
486b/2, 488a/12, 488b/4

H.+ de 488b/3

H.+ dın 488a/11

Hıvāk

H. 404a/3, 404b/16, 406a/10,
410b/8, 414b/14, 431b/2, 434b/4,
435a/11, 435a/12, 435a/9, 435b/13,
435b/9, 436a/11, 436b/1, 437a/2,
439a/6, 440a/12, 445a/6, 450b/12,
454b/15, 455b/7, 458a/13, 463a/3,

481a/14, 491a/10, 491a/15, 499a/2,
505a/4

H.+ nı 451b/7, 460b/9

H.+ niñ 456b/5, 491a/15

H.+ ğa 402b/3, 406a/15,
406b/4, 406b/6, 413b/15, 419a/7,
419b/12, 420a/14, 422b/8, 423a/1,
427a/2, 440a/5, 440b/14, 440b/5,
445a/12, 445a/15, 449b/15, 450b/10,
450b/6, 451a/2, 451a/5, 453a/10,
454b/13, 454b/15, 455a/4, 455b/14,
478a/15, 479a/10, 479b/1, 480a/7,
481a/13, 481a/15, 481a/3, 481a/8,
483b/2, 483b/9, 484a/4, 508a/2

H.+ da 435a/1, 441b/14

H.+ da ér- 403b/13

H.+ dın 487a/8

Hışār

H. 424a/6, 427b/4

H.+ nı 424a/7

Hışār Qal'ası

H.+ n 424a/5

Hive

H. 464b/5

Hocend

Ḥ.+ ni 433b/12

‘İşmet Bāğ

‘I.+ ı 400a/10

Hokand

Ḥ. 402b/3, 415b/5, 419b/1,
420a/6, 422b/16, 422b/17, 423a/17,
423b/1, 423b/16, 423b/17, 423b/2,
423b/3, 423b/9, 424a/3, 427a/10,
427a/11, 427a/13, 433a/12

Ḥ. bile 433b/11, 442b/14

Ḥ.+ m 420a/7

Ḥ.+ nıñ 423b/5

Ḥ.+ ğa 402b/5, 406b/10,
406b/9, 407a/5, 415a/14, 415a/7,
420a/5, 423b/6, 423b/8, 427a/12,
428a/1

Ḥ.+ dın 416b/16, 423a/1

İ

İrān

İ. 402b/8, 417b/1, 420b/13,
420b/16, 464b/14, 465a/7, 473b/9,
475a/12, 475a/14, 475b/7

İ.+ ğa 417a/16, 420b/15,
473b/9, 475b/6, 475b/9

İstanbul

İ. 421a/9, 422a/4

İ.+ nıñ 487b/5

İ.+ ğa 421b/8, 487b/3

İ.+ dın 422a/9

Horāsān

Ḥ. 417b/1

Ḥ.+ ğa 405a/9

Ḥ.+ dın 405a/8

I

‘Irāk

‘I. 417b/1

K/Ḳ

Ḳafkas

Ḳ. 447a/11

Ḳalık

Ḳ.+ ğa 403b/5

Ḳarabanlı Nehri

Ḳ.+ nıñ 408b/17

Ḳ.+ dīn 409a/3

Ḳ.+ nūḡ 412a/6, 412a/7

Ḳaratal

Ḳ. 426a/6

Ḳazanlı

Ḳ. 447b/6, 448a/11, 474a/2

Ḳ.+ ġa 465b/15, 474a/2, 481a/7

Ḳara Ténizi

Ḳ.+ dīn 442a/15, 474a/1

Ḳ.+ nūḡ 424b/5

Kendirli

Ḳara Yaf

K. 447a/13, 447a/14

Ḳ. 417b/12

Ḳ.+ ge 474a/3

Ḳ.+ da 417b/9, 418a/7

Ḳ.+ dīn 474a/2

Ḳarrav

Kendirli Ḳudukı

Ḳ. 438a/12

K. 445a/2

Ḳārrī Ḳal‘a

Kerpiçli

Ḳ. 405a/9

Ḳ.+ dīn 400a/9

Kāt

Kete Bāğ

K. 420b/4

K. 404a/3

Ḳ.+ ġa 486a/10

Ḳ.+ ġa 465b/7, 465b/9

Ḳ.+ da 475b/1

Ḳattıġ Aqar Boyı

Ḳıble Dervāze

Ḳ.+ ġa 476a/6

Ḳ.+ de 436a/7

Ḳazak Deryāsı

Ḳılıç Bay

Ḳ. 412a/10, 412a/12, 412b/2

Ვ. 484b/8

Ვ.+ Ⴑa 486a/10

Ვ.+ da 425a/2

ᲕᲓᲕ Bay Ვal'ası

Ვ.+ nᲓ 424b/11

ᲕᲓᲕaᲕ Ვal'ası

Ვ.+nᲓ

ᲕᲓvanᲕ Yarma

Ვ. 413b/9

ᲕᲓyat

Ვ. 455b/9

ᲕᲓyat ᲕoᲓrat

Ვ. 454b/14

ᲕᲓyat Yargan

Ვ. 409a/12

ᲕᲓzıl Takır

Ვ.+ Ⴑa 478a/6

ᲕoᲕuᲕ

Ვ.+ dᲓ 435a/8

ᲕoᲓrat

Ვ. 403b/6, 403b/8, 404b/11,
405b/14, 405b/4, 405b/5, 406a/4,
407a/13, 407b/7, 409b/5, 410a/8,
414b/2, 415a/2, 430b/6, 448b/10,
450b/15, 451a/11, 451b/2, 454b/3,
485a/9

Ვ.+ nᲓ 451b/1

Ვ.+ nᲓ 404a/1

Ვ.+ Ⴑa 404a/4, 404b/7, 407b/5,
407b/6, 414b/17, 415a/3, 416a/14

Ვ.+ da 403b/11

Ვ.+ dᲓ 406a/7, 408b/15,
414a/10, 414b/3, 455a/2

Ვ.+ dᲓ ér- 404a/3

ᲕoᲓrat Ვal'ası

Ვ. 404b/10, 406a/6

Ვ.+ nᲓ 404b/6, 409a/11,
409a/14, 409a/7, 414a/12

Ვ.+ Ⴑa 405b/15

Ვ.+ da 403b/17

Ვ.+ da ér- 403b/13

ᲕoᲕ Köprük

Ვ. 454b/14

Köhne Deryā

K. bile 409a/16

K.+ dur 409a/13

K.+ ğa 409a/12, 412b/11,
413a/4

K.+ dın 412b/2

Köhne Ürgenç

K. 402a/17, 403b/14, 408b/7,
475b/12, 477a/14

K.+ ğa 444b/11

K.+ ge 408a/17, 476a/4, 491a/6

K.+ de 491a/9

K.+ de bol- 408b/15

K.+ dın 404b/2, 408a/4,
413b/14

Köhne Ürgenç Qal'ası

K.+ ğa 408b/13

Köhne Yaf

K.+ nıñ 438b/12

Kökçeke

K.+ ge 425b/15

Köklen

K. 402a/7, 405a/12, 405a/17,
405a/7, 405a/9, 409b/9, 425b/1,
425b/17, 441b/4

K.+ dın 427a/1

Köklen

K. 434b/9, 448b/6, 455a/13

Kök Üzek

K. 413b/9

Kölep

K. 424a/6, 427b/4

K.+ ni 424a/9

Kömek Uşak

K.+ dın 435a/7

Kubbe Tağı

K.+ nıñ 410b/17

K.+ ğa 410b/15

Quds

Q.- i şerifge (Q.- i şerifge)
487b/9

Ḳulan Ḳarabağ

Ḳ. 454b/13

M.+ da 453b/7

M.+ ıdın 406b/8

Ḳum Étegi

Ḳ.+ ge 436b/8

Manḳıt Ḳal‘ası

M.+ ğa 453b/3, 454a/4

Ḳum Yaska

Ḳ. 455a/6

Medīne

M. (M.- i münevvereğā) 421b/2

M. (M.- i münevverege) 487b/7

L

Lāylik

L.+ da 400a/3

Mekke

M. (M.- i mu‘azzamğa) 487b/6

M.+ ge 421a/16, 421b/1

Lozan Boyı

L.+ da 476b/9

Mengayr

M. 476a/5

M

Makşad

M. 407b/14

Merv

M. 417a/1, 417a/9, 417b/5,
417b/7, 483b/8

Manak

M. 483b/12

M.+ ni 418b/10

M.+ ğa 402b/9, 417a/7, 420b/11

M.+ ge 409b/12, 419b/3

Manḳıt

M. 453a/1, 453a/9, 453b/14,
453b/15, 485b/9

M.+ de 417a/13

M.+ dın 417a/14, 484a/8

M.+ ğa 453b/5, 453b/6

Merv Deryāsı

M.+ nıñ 418b/7

N.+ ğa 448a/11

M.+ dın 417b/8

O

Merv Ƙal‘ası

Oranburg

M.+ da tur- 417b/12

O. 460b/11

Mescid-i Aƙşā

Oratepe

M.+ nıñ 487b/9

O. 433b/12

Mescid-i Kelān

Oratepe Ƙal‘ası

M.+ nıñ 497a/9

O.+ n 405a/6

N

Orunburg

Namāzgāh

O. 422b/7, 447b/10

N. 464b/8

Orunburh

Nayman

O. 447a/12

N. 454b/13

N.+ da 479b/4

Ö

Öküç

Nehr-i Halīc

Ö. 409a/10

N. 413b/8

Öküç Nehri

Nöküz

Ö.+ nıñ 409b/1

N.+ ge 406b/2

Özek

Nūr Ata

Ö.+ ke 409a/10

	R.	403a/1, 403a/7, 411a/14,
P		414a/3, 414a/5, 414a/7, 414a/8,
Pehlevān Dervāzesi		422a/10, 422a/13, 422b/6, 433a/10,
P.+ de	436a/6	433b/11, 433b/14, 433b/15, 434a/2,
		441b/13, 441b/9, 442a/1, 442a/8,
Peterburg		442b/12, 447a/3, 448a/5, 448a/8,
P.	488b/14, 489a/3, 494b/11,	448b/4, 449a/3, 449b/11, 449b/5,
	507a/12, 507a/6, 507a/8	451a/2, 451b/1, 451b/3, 451b/7,
P.+ ģa	507a/11, 507b/11	452a/12, 452a/9, 452b/14, 452b/5,
		452b/8, 452b/9, 453a/11, 453a/12,
Petersburg		453a/13, 453b/1, 453b/5, 453b/8,
P.	485a/4	454a/1, 454a/10, 454a/12, 454b/3,
P.+ ģa	462a/4	454b/4, 454b/8, 455a/12, 455a/3,
P.+ dīn	485a/14	455b/11, 455b/12, 455b/2, 455b/4,
		455b/5, 456b/7, 456b/8, 457a/3,
Pürsī		458a/14, 460a/13, 460a/14, 460a/4,
P.	426a/12	462a/6, 466a/1, 469a/10, 469a/13,
P.+ ģa	477a/15	469a/5, 469a/6, 469a/7, 469b/15,
		469b/8, 470a/14, 470a/2, 470a/5,
R		470a/7, 470b/13, 470b/15, 470b/5,
Rūm		470b/7, 471a/10, 471a/14, 471a/15,
R.	420b/15, 420b/9, 421a/1,	471a/7, 471b/13, 471b/14, 471b/2,
	421a/9, 421b/4	471b/8, 472a/1, 472a/11, 472a/15,
R.+ ģa	420b/10, 421a/5, 421b/2	472a/7, 472b/4, 473a/14, 473a/2,
R.+ dīn	420b/2, 421a/17	473b/8, 474a/5, 478b/11, 481a/9,
		483a/1, 483a/3, 483a/4, 507b/14,
Russiya		508a/6

R. birle 434a/1, 434a/3, 442a/6,
468b/2

R.+ m 484a/9

R.+ nı 410b/10, 449b/1,
465a/9, 471a/1, 474b/10, 484a/10,
484a/11

R.+ ğa 443a/7, 451b/5, 454a/5,
455a/1, 456b/13, 473b/5, 480b/9,
482b/13, 483a/8

R.+ dın 424a/17, 444b/6,
445a/1, 445a/14, 449b/4, 450b/3,
453a/7, 460a/9, 465a/8, 468b/3,
470a/6, 481a/5, 483a/6

S/Ş/Ş

Sabardı

S.+ dın 402b/8

Semerķand

S. 442b/13

Seraḥs

S. 417a/2, 418a/16

S.+ ğa 417a/6, 420b/12

S.+ da 417a/7

S.+ dın 402b/8

Seyḥūn

S.+ dın 433b/13

Sırçalı

S.+ ge 457a/10

Sibir

S. bol- 481a/14

S. ét- 465b/15

Sibirlik

S. bol- 481a/7

Sibirya

S. 433a/12

Sir Deryāsı

S.+ nı 414a/2

S.+ dın 424b/3

Sulṭān Ābād

S. 497a/5

Ş

Şāh Ābād

Ş. 483b/12

Ş.+ nıñ 434b/14

Şāh Ābād Qal'ası

Ş.+ ğa 407b/10

Şat

Ş. 454b/14

Şenc

Ş. 455a/9

Şenc Qal'ası

Ş.+ nıñ 440a/10

Şor Qaçu

Ş. 409a/15

Ş.+ dur 409a/9

Ş.+ nıñ 409a/16, 409b/2

Ş.+ dın 409a/16, 409a/17

Şor Qaçu Suyı

Ş.+ nıñ 409a/4

T/Ṭ

Tābın

T. 402a/15

Tagıstān

T. 447b/3

Tahrān

Ṭ. 444a/1

Tahta

T. 490a/10, 490a/14

T.+ nıñ 478a/7

T.+ ğa 490a/13, 490a/15

T.+ da 490b/11, 490b/8

T.+ da ét- 491a/1

Tallıq Nehri

T.+ nıñ 404b/6

Tamaç

T. 415b/11, 416a/1

Taş Ayak

T. 455a/8, 457a/8

Taş Havz

T. 483b/12, 484b/9, 490a/11,
490b/9

T.+ nıñ 425a/16, 434b/12,
484a/6

T.+ ğa 427a/1, 475b/10,
490a/11, 490b/14

T.+ da 425a/3, 475b/2

T.+ dağı 475b/11

T.+ dın 405b/1

Taş Havz Käl'ası

T.+ ğa 424b/15

Taşkend

T. 433b/11, 460b/13, 489b/3

T.+ nıñ 489b/4

T.+ ge 474a/1, 489a/15

T.+ dın 447b/5

Taş Sağa Tuşı

T.+ ğa 449b/10

Tāze Bāğ

T. 489a/11, 494a/15, 494a/3,
496b/15

T.+ da 497a/2

T.+ larınıñ 508b/4

Tāze Hıvaq

T. birle 505a/7

T.+ da 508b/4

Teke Heleng

T. 484a/6

Tört Gül

T.+ ğa 484a/9

Tört Köl

T.+ ge 477a/9

Tuz

T. 419b/12

T.+ ğa 419b/11

Tünlükli

T.+ ge 406b/5

Türkistān

T. 433a/10, 433a/11, 447a/10,
447a/9

T.+ dın 433a/11

Ü

Üç Oçaq

Ü.+ ğa 448b/14

Ü.+ da 449a/1

Yarmış Nehri

Y. 425a/16

Ürgenç

Ü. 455a/2, 455a/5, 458a/2,
460a/9, 505a/8

Yayıķ Sü Biy

Y. 402a/16

Ü.+ ke 402a/17

Yigen Kılıç

Y

Y.+ nıñ 476a/8, 476a/9

Yaman Çaganak

Y. 411b/15

Z/Ž/Ʒ/ƹ

Zamīn

Yañı Arık

Z. 433b/12

Y.+ da 480a/10

Zarefşān

Yañı Qal'a

Z. 442b/13

Y. 416a/5

Y.+ da 497a/3

Zī

Z. 454b/15

Yañı Kāşğar

Y.+ dur 433a/13

Zī Ayakı

Z.+ nıñ 440a/9

Yañı Yaf

Z.+ dın 440a/7

Y.+ ğa 454a/14

Zīrek

Yarmış Boyı

Z. 433b/12

Y.+ da 438a/5

4.4. ETNİK ADLAR DİZİNİ

A/Ā

Afgān

A. 443b/1, 443b/4

A. bile 443b/1

Aḥel Tekeleri

A. bile 405a/10

‘Arab

‘A. (ṣāh-ı ‘A.) 503b/4

B

Bêş Arıklı

B. 435a/2

Ç

Çavdur

Ç. 400a/6, 400a/8, 402a/7, 409b/9, 410b/6, 424a/17, 424b/1, 424b/14, 424b/5, 424b/8, 425a/10, 425a/14, 425a/9, 425b/10, 425b/12, 426a/1, 426a/3, 426a/5, 426b/1, 426b/3, 434a/6, 440a/8, 441b/4, 445a/2, 448b/6, 453a/11, 453b/2, 453b/4, 455a/13, 474b/14, 474b/9,

475a/1, 475a/11, 476b/6, 477b/3, 484b/6, 484b/9, 490a/1

Ç. birle 435b/11

Ç.+ nıñ 425b/14, 426a/3, 426b/14, 426b/8, 474b/9, 478b/6

Ç.+ ğa 424b/12, 424b/16, 425b/6

Ç.+ dın 425b/10, 434b/9, 474b/15, 477a/15

Ç.+ lar 476b/10, 476b/12, 476b/8

Ç.+ larınñ 426a/8, 477b/6, 477b/7

Ç.+ larğa 475a/6, 478b/4

Ç.+ lardın 478b/1, 478b/3

Çiñizi

Ç. 461a/12

F

Fārsī

F. 491b/2

G/Ġ

Gāzī Ābādı

Ġ. 441a/13

Gürgenli

G. 438b/6

H/H/H

H̱ārezmī

H̱. (şecere-i Türk-i H̱.) 509b/2

H̱.+ ler 452a/7, 452b/4, 454b/7

H̱.+ lerga 454b/6

H̱.+ lerdin 454b/9

İ

İngilis

İ. 422a/13

İ.+ ni 406a/11

İ.+ niñ 406a/14

İngliz

İ.+ din 461b/15

İnglizī

İ. 461b/15

İrānī

İ.+ ni 475b/12

İ.+ lerdin 465b/5

K/K

Kaçar

Ḵ. 417b/13, 417b/16, 417b/6,
418a/1, 418a/12, 418a/13, 418a/4

Ḵ.+ nıñ 417b/15, 418a/11

Kaçariyye

Ḵ. 417a/1, 417a/3, 417a/5,
417b/11

Kalaşlar

Ḵ.+ ıdın 403b/9

Kalpakiyye

Ḵ. 404a/15, 404b/14, 404b/17,
404b/8, 405b/13

Kalpaki

Ḵ.+ niñ 409a/2

Kaṅlı

Ḵ. 424a/16

Ḵ.+ nı 434a/5

Karadaşlı

Ḵ. 402a/7, 425b/1, 440a/9,
440b/2, 455a/13, 490a/1

Ḵ.+ nıñ 438a/3, 438a/4, 438a/7

Қ.+ ға 425b/17, 441b/5

Қ.+ ның 480b/8

Қ.+ дін 476b/5

Қарақалпақ

Қ.+ лар 480b/9

Қ. 402a/8, 404a/14, 409b/12,

Қ.+ ларн 476b/10

410a/10, 411b/4, 413a/11, 413a/2,

Қ.+ ларның 474b/2

415a/4, 415b/9, 425b/8

Қ.+ ларға 481a/4

Қ.+ ның 404b/3, 405b/12

Қ.+ лардін 476b/11

Қарақалпақые

Қазакые

Қ. 406b/8

Қ. 402a/15, 404a/15, 404b/17,

Қ.+ ның 405b/14, 410b/8

404b/7, 452b/7

Қ.+ ға 407b/16

Қ.+ ның 404b/14

Қарақалпақі

Қырçак

Қ. 411a/7

Қ. 434a/5, 485b/13

Қ.+ н 434a/12

Қазак

Қ.+ ға 434a/10

Қ. 402a/8, 404a/13, 410b/6,

442a/9, 447b/1, 447b/11, 447b/8,

Қырғыз

450a/12, 450a/13, 451b/14, 452a/2,

Қ. 423b/7, 427a/14, 433a/12

452b/3, 456a/4, 461a/7, 466b/15,

Қ.+ дін 447b/12

467b/11, 467b/15, 468a/12, 468a/4,

468a/5, 468b/12, 468b/6, 469a/1,

Қызılбаş

469a/14, 469b/12, 469b/4, 469b/5,

Қ. 405a/12, 423a/8, 423a/9

469b/6, 470a/14, 470b/1, 470b/7,

Қ.+ ның 418a/2

471a/2, 471a/5, 472a/4, 474b/1, 476b/4

Қ.+ лар 423a/13

Қ. биле 425b/8

Қ.+ ларның 418a/6

Қ. + larmı 423a/14	Ö. + niņ 466b/8, 466b/9
Қоңратиье	Ö. + dın 467a/7
Қ. 403b/14	Ö. + ler bile 466b/6
Күрдистән Қızılbaşы	Özbekī
K. 405a/11	Ö. 411a/8
M	Özbekiyye
Манқыслақ Қазақлары	Ö. 414a/2, 444b/9, 448b/6, 448b/9, 453a/9, 457a/4
M. + dın 441b/13	p
Merv Tekeleri	Piřkānikli
M. + dın 482b/12	P. 400a/12, 400a/16
Muz Kömen Yomutları	R
M. + dın 441a/4	Rus
N	R. 411a/14, 411a/17, 422a/7, 424b/2, 499a/8
Naymanlı	R. + lar 414a/16, 449a/12, 450a/9, 451a/14
N. 435a/3	R. + lardın 449a/13
Ö	Rūsī
Özbek	R. 499a/8
Ö. 402a/8, 404b/17, 409b/7, 414b/12, 414b/17, 426a/2, 441b/4, 444b/14, 449b/3, 489b/15	S/Ş/Ş

Sarıķ	479a/12, 479a/13, 479a/7, 479a/9, 483a/6, 484a/7, 486b/2
S. 417a/12	T. bile 405a/11, 423a/13
Sārt	T. birle 417a/1, 417a/13, 417a/6, 423a/8, 434b/10, 435b/12
S.+ nıñ 402a/8	T.+ nıñ 417a/17, 417b/13, 418b/13, 423a/7
Sartıyye	T.+ ge 405a/12
S. 407a/8, 420b/3	T.+ dın 417a/16
Sazak	T.+ ler 418a/1, 441a/8, 474b/3, 483a/15, 483a/2, 483a/8, 483b/14, 483b/2, 483b/5, 483b/6
S.+ larnıñ 413a/17	T.+ lernıñ 483b/9
Ş	T.+ lerdin 483b/5
Şi'a	
Ş.+ large 417a/4	
T/Ṭ	Terākime
	T. 457a/4
Tācīk	
T. 477a/9	Türk
T.+ ni 477a/6	T. 430b/13, 491b/2, 505b/6
T.+ nıñ 476b/15	T.- Ḥārezmī (şecere-i T.- i Ḥārezmī) 509b/2
Teke	Türkmen
T. 402b/11, 402b/8, 417a/2, 417a/7, 417b/7, 418a/10, 418a/12, 418a/5, 418b/1, 418b/14, 418b/8, 423a/11, 441a/7, 474b/1, 478a/12,	T. 408b/9, 449a/2, 449b/3, 456a/12
	T.+ dın 444b/14

T.+ ler 453b/11, 454a/12,
454b/3, 464b/15, 472a/12, 472b/14,
473a/10

T.+ lerniň 473a/15, 473a/4

Türkmeniyye

T. 444b/9

U

Uygur

U. 454b/14, 485b/11

Y

Yemreli

Y. 402a/7, 448b/9, 451b/10,
451b/13, 455a/12, 470b/14, 471b/8

Yomut

Y. 400b/9, 401a/4, 401a/6,
401b/11, 401b/7, 402a/17, 402a/7,
404a/12, 404a/9, 404b/13, 406a/11,
407b/2, 407b/9, 408a/12, 408a/13,
408a/5, 408b/6, 409b/7, 414b/12,
414b/17, 415b/14, 416a/14, 416b/4,
425b/1, 425b/5, 426a/2, 434a/11,
434a/15, 434b/4, 435a/2, 435a/6,
435b/13, 435b/7, 435b/8, 436a/13,

436b/10, 436b/12, 436b/14, 437a/8,
437b/12, 438a/1, 438b/3, 438b/6,
439a/12, 439a/15, 440a/11, 440a/7,
440b/10, 440b/12, 440b/6, 440b/9,
441a/15, 441a/5, 441b/11, 441b/6,
448b/9, 453a/14, 455a/12, 455b/5,
466a/13, 466a/8, 466b/13, 466b/8,
467a/12, 467a/13, 467b/10, 469b/11,
469b/3, 470b/4, 471b/8, 472a/12,
474b/9, 475a/2, 475a/4, 475b/7,
476a/10, 476b/13, 477a/4, 477a/6,
478a/8, 480b/14, 480b/8, 481b/14,
489b/12, 489b/14, 490a/3, 490a/5,
493b/2

Y. bile 438a/8, 445a/4, 453a/10,
466b/4, 467a/1

Y. birle 441b/9, 476b/14

Y.+ m 435b/7, 438a/6, 441a/15,
466a/15

Y.+ nıj 400b/2, 408a/4, 408a/9,
415b/12, 416b/2, 425b/2, 435a/14,
436a/11, 436b/10, 436b/13, 469a/14,
469b/1, 473a/5

Y.+ ga 400a/13, 404a/13,
438b/8, 475a/7

Y.+ da 490b/6, 490b/8

Y.+ dın 400a/12, 401b/8,
440a/11, 466a/3, 466b/4, 474a/9,
480b/12

Y.+ lar 401b/12, 401b/13,
402a/5, 435a/10, 435b/15, 436b/4,
436b/8, 437a/5, 438a/11, 438a/14,
438a/6, 438b/4, 439a/14, 439a/5,
439a/7, 440b/5, 440b/7, 453b/3,
466a/11, 466b/6, 467b/6, 468a/5,
468b/1, 470a/1, 470a/5, 470a/8,
470b/13, 470b/6, 471a/12, 471a/2,
471a/6, 471b/11, 471b/13, 471b/15,
472a/4, 472a/6, 472a/9, 472b/15,
476a/14, 476a/2, 476b/2, 478a/12

Y.+ lar bile 467a/5, 467b/2

Y.+ lar birle 441b/8

Y.+ larnı 401b/16, 480b/15

Y.+ larnı 401a/13, 407b/4,
408b/1, 416b/7, 438a/10, 438b/4,
457a/15, 466a/4, 467b/11, 468b/14,
468b/5, 468b/8, 469a/2, 469a/4,
469b/14, 470a/3, 471b/11, 471b/6,
472a/2, 473a/3, 475a/12, 493b/14,
493b/15, 494a/1

Y.+ larga 401b/17, 441a/1,
444b/11, 466a/4, 469b/15, 471a/11,
475a/3, 475b/13, 477a/4, 499a/4

Y.+ larda 490b/1

Y.+ lardın 435b/13, 444b/13,
455b/6, 457a/13, 471a/14, 490b/7

Yomutiyye

Y. 400b/11, 401a/10, 414a/2

Y.+ nı 402a/4

4.5. AYETLER, DUALAR, DİĞER ARAPÇA İBARELER, FARŞÇA ŞİİR PARÇALARI VE VEZİNLER

4.5.1. Ayetler

428a/3 اذا جاء اجلهم لا يستأخرون ساعته ولا يستقدمون “Onların ecelleri geldiği zaman, bir saat bile ne geriye ne de öne alınmaz.” A’raf Sûresi/34

428a/8 يدعو الي داراسلامينگ “Allah, kullarını her bakımdan emniyet ve esenlik yurduna davet eder.” Yunus Sûresi/25

467b/14 يَوْمَهُ تَأْتِي السَّمَاءُ دُخَانٌ مُبِينٌ “Öyleyse sen, göğün aşikar bir duman çıkaracağı günü gözetle” Duhân Sûresi/10

479b/8 و ما تدري نفس باي ارضن تموت “Hiç kimse nerede öleceğini de bilemez.” Lokman Sûresi/34

4.5.2. Dualar

şalla’llahu ‘aleyhi’ ves-sellemniñ < Ar. “Allah’ın dua ve selamı onun üzerine olsun.”

ş 422a/4

el-ḥamdu’l-lillah ve’l minne < Ar. “Allah’a şükür ve minnet olsun.”

e. 509b/1

4.5.3 Arapça İbareler

تغمده الله بغفرانه “Allah onu bağışlasın” 428b/3

الناس على دين ملوكهم “İnsanlar kendi yöneticilerinin dinine tabidir.” (497a/8), (501b/11)

على قدر مراتبهم “Rütbe ve derecelerine göre sırasıyla” (504b/8)

مستطاب بعون الملك الوهاب مسمى بشجره ترك خوارزمى بفرمان السلطان ابن

السلطان الخاقان ابن الخاقان ابوالمظفر والمنصور

“Bu temiz kitap, melik ve çok bağışlayıcı olan Allah’ın yardımıyla, Şecere-i Türk-i Harezmi adı verilmiş olup sultan oğlu sultan hakan oğlu hakan Ebu’l-muzaffer ve’l-mansur”(509b/1-3)

اللهم اغفر لي والوالدي والاستاذي (9)
ولجميع امومنين والمؤمنات (10)
والمسلمين والمسلمات الاحيا منهم (11)
والاموات انك مجيب الدعوات و رافع (12)
الدرجات و قاضي الحاجات (13)
برحمتك يا ارحم ارحمين (14)
تمت ١٣٣٣ تمام (15)

“Ey Allah’ım! Beni, anne ve babamı, üstadımı, erkek ve kadın bütün mü’minleri ve müslümanları, diri ve ölü olanlarına mağfiret et! Muhakkak ki sen duaları kabul eden, dereceleri yükselten ve ihtiyaçları giderensin. Rahmet ve merhametinle ey merhamet edenlerin en merhametlisi olan Allah’ım! 1333’te tamam oldu.” (509b/9-15)

4.5.4. Farsça İbareler

چشم پوشید ز روی دهر “Dünyaya gözlerini yumdu.” (428a/16)

4.5.4. Farsça Manzumeler ve Türkçe Çevirileri

Tārīḥ

شاه عالم سید محمد خان

کنده بوده درخت ظلم از بیخ

کرد فوت و زفوت (12) او کردند

خلق عالم بچرخ دون تو پنج

کشت از درد ماتمش همه را

هريون (13) موي بربدن چون سيخ

لاجرم كنده موي ازتن ها

ناخن غم چو آهك زرنج

چشم پوشيد چون ز روي دهر

خان جنت مقام شد تاريخ

“*Alemin şahı Seyyid Muhammed Han*

zulum ağacını kökünden kesmiş idi.

Han vefat edince,

bütün halk sıkıntıyla baş başa kaldı.

Mateminden dolayı herkesi üzüntüden öldürdü.

Her bir saç kökü bedende diken gibi

şüphesiz saçlarını yoldu.

Üzüntü ve acıdan (halk) kireç gibi oldu.

(Han) dünyadan gözlerini yumdu.

Makamı cennet olan han, tarih oldu.”(428a/11-15)

Tārīḥ

شكر كه شد فاش باهل جهان (9)

مرحمت شفقت حی قدیر

یعنی جوان بخت محمد رحیم (10)

خان قوی همت روشن ضمیر

ازمدد بخت برآمد به تخت (11)

برسر افلاك چو مهر منير

كشت ز آثار جلو پيش همه (12)

خرم و خوشحال صغير و كبير

يافت ز الطاف عنايات او (13)

مطلب مقصود وكيل و وزير

از غم اندوه بعداش شدند (14)

فارغ اسوده غنى و فقير

وزكرم همت حلم و حيا (15)

نيست بر و هيچ عديل و نظير

آكهي تاريخ جلو پس خوشش (1) [430a]

کرد رقم شاه عدالت سرير

“Çok şükür ki ehl-i cihana (Tüm cihana) aşîkâr oldu

merhamet, şefkat, kudret ve güç sahibi

Baht sahibi Muhammed Rahim,

Azimli ve temiz kalpli han

Talihin yardımıyla tahta çıktı

Göklerin üstüne bir güneş gibi

Eserleriyle herkesin önüne geçti

Küçük ve büyük herkes çok mutlu ve neşeli

Lütufları ve bağışladıklarından

Vekil ü vüzera muradına erdi

Gam ve üzüntü sonrasında

Fakir ve zengin herkes huzur buldu

Kerem, himmet, sabır ve namus ile

Onun hiçbir eşi ve benzeri yok

Agehi, kendinden önceki ve sonraki devrin

Adalet tahtına oturan padişahın tarhini yazdı” (429b/9-430a/2)

Beyt

(13) بیانی چو خوش گفته اهل هنر

جگر را جگر دان دگر را دگر

“Beyânî, hüner ehline ne güzel söylemiş

ciğeri ciğer bil, diğeri diğer” (465a/13)

Tārîḥ

(6) شاه محمد رحیم خان زمین زمان

ظل ظلیل خداست بر همه بندگان

(7) کلشن اقبال او در دو جهان تازه باد

تازه شد از همتش کلشن باغ جهان

(8) کرد بنای عجیب مثل بهشت برین

هر که تماشا نمود شد متعجب بر آن

(9) قصر خورنق مثال داشته چندین قصور

هر يك او کویا سرزده بر آسمان

(10) رنك برنك ابواب اوز اينها باب او

پيچ هوا تاب او بر همه راحت رسان

(11) فرش ز سنك رخام رنكش همان سيم خام

ميخ درش همچو جام سقف همان كلستان

(12) كنكرهايش ز سنك مثل زمرد برنك

چون صنم شوخ شنك سرکش جلوه كنان

(13) سال نبايد بجد گفت بياني چنين

حولی شاهانه شاه سليمان نشان

“Şah Muhammed Rahim yeryüzü ve zamanın şahı

Kulların üzerinde Allah'ın gölgesidir.

Şansı da gül bahçesi gibi her iki cihanda taze olsun

Cihandaki bağ bahçesi onun iradesiyle tazelandı

Cennet gibi acayip bir bina yaptı

İzleyen her kimse hayretler içerisinde kaldı

Havernek köşkü gibi birkaç kusuru varmış

Her bir tanesi sanki göğe yükselmiş

Kapıları çeşitli renklerde bütün imkanları içinde barındırıyor

İçerisinde herkesin huzur bulduğuna işaret ediyor

Saray, mermer taşından işlenmiş altın renginde

Kapısının çivisi cam gibi, tavanı gül bahçesi gibi

Duvarların üst kısmı zümrüt rengi taşlardan

Cilveli, güzel, inatçı ve gösterişli bir yâr gibi

Înşa yılını Beyânî şöyle söyledi:

(Hz.) Süleyman'ın izi olan şahın şahane bahçesi' (494a/6-13)

Tārīḥ

- (4) **تاریخ مسجد و مدرسه چوپن**
- (5) شاه محمد رحیم خان عدالت شیعار
کرد عملهای خیر از کرمش آشکار
- (6) پهلو هر حولیش مدرسه مسجدی
کرد نباشد زسنگ کرده زهم سنگ عار
- (7) لیک همین مسجد مدرسه چوبین شده
از همه شود خوبتر وز همه شد استوار
- (8) باد بسی پایدار دولت هم عمر او
این عمل خیر را کرده بسی پایدار
- (9) دید بیانی تمام یافت بنا گفت این
مدرسه مسجد شاه بشد چوبکار

“Adaletli şah, Muhammed Rahim Han

Yapmış olduğu hayırlı işler cömertliğinden bellidir

Onun etrafında her yerde medrese, cami vardır

Taştan olmasa da taş kadar güçlü

Lakin ağaçtan yapılmış olsa da

Bu medrese ve camiler hepsinden iyi ve güçlü

Şahın baht ve ömrü daim olsun

Bu hayırlı işleri çok sağlam yapmış

Bina bittiğinde Beyani bakıp

“Şahın medrese ve camisi ağaçtan yapılmıştır” dedi.” (494b/4-9)

Tārīḥ

- صد دریغ این جهان بی بنیاد
- (3) داد بیداد داده یافت مراد
- ای چه غداری است در نفسی
- (4) خاک صد خانه را دهد بر باد
- بحساب محاسبان جهان
- (5) راست ناید جفای این کیاد
- با تا جان تو ره چها کرده
- (6) بود او همچو تیغ از فولاد
- در همه علم فضل ماهر بود
- (7) نیک داننده صلاح فساد
- فیلسوف زمانه خود شد
- (8) کرده تقویم ها ز خود ایجاد
- بود چابک سوار رستم دهر
- (9) تیر او بر خطا نمی افتاد
- حضرت شاه را برادر هم

- (10) چه برادر که چاکر منقاد
شد سفر کرده حاجی الحرمین
- (11) اندر آفاق کرد سیر بلاد
آمده گوشه گیر عزلت شد
- (12) بعبادات حق شده معتاد
هم شده از ره روان اهل طریق
- (13) از مشایخ نموده استسعاد
جویی را که خود بگندم کان
- (14) کرده بود از برای خود بنیاد
در سوی شرق او بمدرسه
- (15) زینتش نیز کرده بود زیاد
مقبره ساخت اندر و بر خود

- [496a] (1) چاره نیست زین برای عباد
کرد تکلیف چون بحولی خویش
- (2) بقبولش نمود شه دلشاد
کرد ارسال عطای پنهانی
- (3) تا که برخرجها شود امداد
بس سواری شده بگندم کان
- (4) متوجه شد از طریق و داد
با همه شاه زاده خدما
- (5) جمله ارکان دولت اجناد
در رهش فرش کرد پای انداز

- (6) از متاع جهان ثمین کساد
به نثارش ز درهم دینار
- (7) کرد ایثار مقدمش بمراد
همه را داد خلعت فاخر
- (8) هیچ فردی نماند از افراد
چون ضیافت اخیر شد بس شاه
- (9) شد سواری باسب رخس نژاد
بر ارگ آمدند در ساعت
- (10) با همه خیل با همه اولاد
آنکه ایوان مملکت را بود
- (11) ذات عالی صفات او چو عماد
عمل خیر اندرین عالم
- (12) کرد بر مقتضای استعداد
شفقت کرده بی وطن ها را
- (13) حولی باغ جای باشمش داد
چون ز حق امر ارجعی آمد لا
- (14) وقت رجعت بمدا است معاد
سال خرکوش بود او آخر قوس
- (15) چله قوس عمر تاب کشاد
چون ز گیتی بعرصه عقبی
- [496b] (1) همچو شیر ژیان قدم بنهاد
سال تاریخ اوبیانی گفت

داد (2) از دست این خراب آباد

لیک جز یک الف درین مصرع

هیچ نشمرد از حروف احاد (3)

همچو شیر زیان قدم بنهاد

سال تاریخ او بیانی گفت

داد از دست این خراب آباد

لیک جز یک الف درین مصرع

هیچ نشمرد از حروف احاد

“Bekâsı olmayan bu dünyaya yüz kere yazıklar olsun

Feryat ve figanla muradına ermiş

Ah kendi nefsinde ne kadar da gaddarlık

Yüz evin toprağını rüzgâra bırakmış

Dünya muhasebecilerinin hesabıyla

Bu hilekârın cefası gerçekleşmesin

Ata Can Töre'ye neler yapmış

Çelikten yapılmış kılıç gibiydi

Her kıymetli ilimde yetenekliydi

Kötülüğün giderilmesinden yanaydı

Kendi zamanının filozofu oldu

Kendinden takvimler icat etmiş

Binicilikte zamanın Rüstem'i gibi yetenekliydi

Oku yanlış hedefe doğrultmayan

Yüce şahın kardeşi de

Boyun eğen ve emrini yerine getiren bir kardeş idi

Harameyn haccı için sefer etti.

Dünyada birçok şehri gezdi

Sonra uzlet köşesine çekildi.

Allah’a ibadeti alışkanlık haline getirdi

Hem de tarikat ehlinin yolunu tuttu.

Hem de şeyhlerden yardım istedi

Gendümkân’da bulunan bahçede

Kendisi için bir yapı oluşturmuştu

Doğu tarafı medreseye bakardı

Süslerini de fazlasıyla yapmıştı

Yapının içinde kendine bir makbere yaptı

Kullar için bundan başka bir çare yok

Kendi evine teklif etti

Mutlu olan şah onun teklifini kabul etti

Gizli bir şekilde hediyeler gönderdi

Masraflarına yardımcı olması için

Gendümkân’a doğru atlandılar

Padişahın bağışından haberdar olan

Şehzade ve hizmetçileri,

devletin ileri gelenleri ve askerleri
onun yoluna halı serdiler
Dünyada değerli ve nadir bulunan eşyalarla
Dirhem ve dinarlar armağan edildi.
Padişahı karşılamak üzere
Herkese değerli giysiler dağıtıldı
Hiç kimse ihmal edilmedi
Ziyafet bittiğinde şah,
Rahş cinsinden olan atına bindi
Bir saat içerisinde sarayına geldi
Bütün süvariler ve şehzadeler ile
Saygıdeğer şahın sıfatlarından biri
Dünyada yaptığı hayırlı işlerdir
Vatansızlara gereğince merhamet gösterdi
Bahçe, bağ, yer, mesken verdi
Çünkü Allah tarafından “geri dön” emri geldi
Allah’a geri dönerken ilk olarak ahirette diriliş vardır
Tavşan yılı Aralık ayının sonu
Uzun gecelerin çilesi ömrü aydınlatır
Dünyadan ahirete göç ederken
(Ahirete) Öfkeli bir aslan gibi adım attı

Tarihini Beyani söyledi

Ah bu cihan yüzünden

Lakin bu mısradaki eliften başka

Hiç tekli harflerinden saymadı” (495b/2-496b/3)

Tārīḥ

اندر زمان شاه محمد رحیم خان *

(15) خوارزم پر شد از اثر خیر بی شمار * اندیشه تفکر او

[497b] (1) بود خیر خلق * شه باید اینچنین ز هر لطف کرد کار * یک محرمش که

(2) بود محمد با مراد * بسیار کرده از عمل خیر آشکار * امسال نیز کرد یکی مدرسه بنا *

(3) با مسجدی که شد عمل خیر پایدار * مسجد شده ز مسجد اقصی نمونه *

(4) هم مدرسه ز نام کوکلتاش کرده عار * هر طاق آسمان شده

(5) طاق رواق او * ایوان حجر ها بهوا شد چونو بهار * سالی بنای

(6) او ز بیانی شنیدنی ست * گفت * این بنای بنده شاه کرم شعار *

“Şah Muhammed Rahim Han zamanında,

Harezmi sayısız hayır işleriyle doldu.

Halkın, insanların iyiliğini düşünürdü.

Şah'ların işte böyle hayır işleri yapması gereklidir.

Bir sırdaşı Muhammed ve Murad idi.

Yaptığı hayırlı işler bariz ve aşikârdı.

Bu yıl da bir medrese inşa etti.

Cami ile yapmış olduğu hayır işi kalıcı oldu.

Cami, Mescid-i Aksa gibi yapıldı.

Medrese diğerlerinden çok farklıdır. (Çünkü)

Onun kubbesi gökyüzüne ulaşır.

Taş binası ilkbahar gibi göğe yükseldi.

Yapının inşa edildiği tarihi Beyani'den duymak gerekir.

Dedi ki: "Bu yapıyı cömertlikle sıfatlanmış şah yaptırdı." (497a/14-497b/6)

Beyt

چون مبذل شد اعتدال (6) مزاج

نه عزیمت اثر کند نه علاج

"İnsanın tabiatı değişince, ne kararlılığın ne de ilacın faydası olur." (502b/5-6)

Tārīḥ

چو سلطان اسفندیار است (5) جواد

همیشه بجودش بجوید بهانه

پدر تا پدر جمله شاه است ازین (6) رو

عظاهای او شد عطای شهانه

مرادش نه راه نه (7) دروازه اما

بخلق است الطاف او بیکرانه

با مرش بیکجا دو دروازه (8) شد تا

خلایق شود بی مشقت روانه

بیانی بدل گفت تاریخ او را

(9) بگو بس عجب شد دو دروازه خانه

“Sultan İsfendiyâr cömerttir.

Her zaman cömert olmak için bahane arar.

Babadan babaya hepsi şah,

Bunun için bağışları şaha yaraşır.

Onun dileği ne yoldur ne de kapıdır ama

Halka sonsuz lütufta bulunur.

Halkın sıkıntı çekmemesi için

Cömertlik kapıları açıldı.

Beyânî onun tarihini yürekten söyledi.

Bina ve kapıları çok acayip oldu.”(507b/4-9)

BEŞİNCİ BÖLÜM

5. TIPKIBASIM

[illegible]

بسم الله الرحمن الرحيم

بایستند فاما قاجار بن برب بانیو عبد الرحمن سر منگ باختر قلیب قنوب
جبار خا جبار دلاور **قنوب قلیب** **چوم** **باختر** **باهان** **کلیب** **خا**
خان خضر ملاری قنوب دین باختر دین نوک دل دبار دخط لیک بد
بولدی ظالم لایم ظلم ناکون کونین زیادین فخر باختر علی واطفال واولاد
و اخیار فاما دی لاجرم فخر باختر لای وایل ستم جهای غلبه کینورا
الاهی هجرت نیک بر نیک کی ویر تمیز لای لای ستم نیک رتدیم
اتفاق است باختر و طمان داره باختر چوم است باختر خان نیک
خضر خضر لای لای باختر و باختر لای کا بولای لای برده خلیک کاسب
ملوک است باختر و خضر مغول بولدی چاستین بین باختر و خضر لای
است باختر خضر خلیک و کور دلاور و در واره ناسند و کور کرب
عمادین کور باختر خضر کور و باراده باختر خان هم قلی بولدر لای نوک
قاجار بسوق بولغان اوز نیک موت منف لای نیک کور کور و کور
بندید لای رار باختر لای داره خضر خضر مقصدی بولوب باختر و خضر
که خدا لایر پله باختر خان نیک است نیک خنوق طریقه یورود لای خضر
اول برده ملار است نه بیست خان حضرت لای بولدر خضر باختر کور کور
باختر و خضر اسلام بندید لای و درده خان هم لایر بولغان خضر
نیک کور و کور باختر و کور باختر لای و کور کور کور

بوجالات و بنا خبر بر ب خوارزم سفری حصین بلب تمامی سباب
 سفره میا فیضا نیک اطهار این ایدی امیر اطوار عظم قبول قلب
 رخصت برودی اما روسیه دولتی مودین بودن پیش مرسته خوارزم
 اوستیکا عسکر یاریب آلا نیک بعضی لاری خوارزم بولد نشسته
 لیک دین قریب بعضی لاری خوارزم کباب و جنوب قریب
 هنوز نه اصله نظر تا با آغان لاری یون ایدی بس امیر اطوار عظم
 بواب تمامی ارکان دولتی به مصلحت اقب اول طرف کبابا
 قابی بول کشی ران بر کاشن هم بملای لاجرم خوارزم اوستیکا
 نورت طرف دین عسکر یار ماکه الترام ایدی لاری اونی تری کسان
 لشکری نیک امیری کوفان کمال کو بر نا طوره ترکستان لشکری به
 ایکی لاهی قافس لشکری نیک امری مارتقه سوف مافهش لشکری
 بلیه اوچلاخی اورون بوج فطی نیک وکلی و بر و فکس ماره رول بوج
 لشکری بلیه نورت لاهی خبر خرن ری داکند بریا عسکر نیک اهل
 قایم مقام لاکین ماکند بریا عسکر بلیه خوارزم اوستیکا یوروسول
 لاری دیب و همه لاک کوفان کو بر نا طوره امیر لشکری بولس و بولس

ببادی

ببادی لاری کوفان خوش حال بولس ایدی لاری اونی ایدی و اول بر و
 ببادی سلات و بر و فکس ج و ا فکس بیدین اوق لاری و در مان
 نورت سواری و لای باده لای و بر ج و ا فکس بیدین اوق لاری و در مان
 و کیش راه بر لاری نورت بوز موده کاز و فکس ج و ا فکس بیدین اوق لاری و در مان
 لیشی بر لاری نیک و نین لاهی ایدی ده نیکه دین حاکم نیت
 بول نه کیری لاری لاریه امیر اطوار عظم نیک امری بر لاهی ایدی اونی ایدی
 طرا دین خواندن نیت لاهی ایدی امیر اطوار عظم نیک امری بر لاهی ایدی
 سکر و باده سلات و بر و فکس ج و ا فکس بیدین اوق لاری و در مان
 ر و ک بولای ایدی نیک نورت بوز کیش بر لاری و ددی و فکس
 و مان امیر اطوار اوردن بوج فطی نیک وکلی و بر و فکس ماره رول بوج
 بولاک سلات و تو و بولاک و ن ایدی و سکر ناک و باده و بر بولاک و
 بر لاهی خبر خرن دین نیک باده کرای اید احوال و احوال لاری لاری
 بولک بولک کیری لاری لاری و ددی و فکس ج و ا فکس بیدین اوق لاری و در مان
 قایم مقام لاکین هم بر لاری ایدی و نیک بر لکلی و ددی و فکس ماره
 بولوب خوارزم طرا و لاری بولای لاری کوفان هم بولای و نیک

اوق لاری قلعه خراب تیب بار اور محمد اودولان یکی
 و یوسف محمد و عبدالستار سبب حقیق قلعه کنار دین غرب
 طرخی کاروش ایند لاری تا کم رویه سگری نیک طرف لاری
 بور و کان اور یکده و تراکم طول الفیدین کیشی تا پست بد لاری
 نوعی مدافعه ایبال لاری ایتمک لاری با لاری د لاری دین بشت
 بر مقدار نوکرانی لاری بار بر دی ملا عارف علیه الرحمه نیک
 جوار شریف لاری یکا جبار ب طرف ناحیه قلعه دروب
 کیشی تا بالادی لاری نین سنک ناعلیج لاری بشت این
 در وازه سینه کلب شهر که بر باجی بولور جداره در وازه که کوکند
 خان حضرت لاری بلی لاری کیم حال ما دور بالفرد در سیرج ما که بار
 ما با هم تراویک کوشدی لاری و بر اقام اول رده بولور ایتمک
 غم بود اما علیه الرحمه نیک جوار شریف لاری که بار د لاری اول
 برده موت لاری دین بر جوام راده لاری جمع بولور مصیبت بد او طرحت
 اموال لاری نیک ماراجی تصدیقه بولور اولوفنده موت نین
 ملکالی سیر دار نیک اوغنا ساری سر دار کلب موت لاری نیک

اولوفنده

بولور لاری دین آگاه بولوب خان حضرت لاری نیک
 اولوفنده او را د ب سینه کیم کوزدی تانی اولوفنده لاری اول
 حضرت کاغوز و اکرام لاری ب سیر کیم او را نیک قدر با یکا نیک
 دیشتر لاری بایب او طرحت ما گوردی لاری او طرحت غرض
 نیک نیک صد دیده بولدی لاری ساری سر دار نیک و طرحت
 د تانی مناسباتی سر باجین نومان غرض بولدی **امیر توره نیک**
خان بولوب اما جان توره بر لوفان نیک حضور نیک
لوفان حاضر تازی طلب نیک کینور و او طرحت بد لاری بولور
 وقتی کیم خان حضرت لاری شهر دین حقیق کیدی لاری امیر توره
 اربک که کلب خان بولدی و کیمی که کلان زمین و بشت غرض
 نیک کب تخت ده اولور دی اوج نورت در وازه بال و طی
 و بر نیک حال و نقاب کیم خان بلی مبارک بولعی دب فایده
 بر د لاری امیر توره نیک حال محمد اودولان یکا بر لاری بولور
 تانی افراد لاری بر لوفان کینور ما که امیر تازی امیر نیک
 آلار نیک سیر لاری بر لوفان لاری اولوفنده نومان اوج اودولان

سوار کتب بر مقدار اول و ثور و ب ابردی نه نوب صد لاری یک
 همه متحرک بودی لاری یک با یکا بولار مسلح فلیک کچی لاری نه نوب شمر که با عاقلانی
 یوقه و رونی و افعار کان و افعه و ابردی یک المیر بر له امان توره
 لوفان سنیک بافی غنیکه نوب سونک بر غنیکه امان لاری و سینه
 عسکری کا اوان آیت دور لاری سر ایت بود افعه فی کور و ب
 بویور و بد و کیم نه فلعو غروب امان غنیکه بولوب دور لاری میرزا
 اب در وازه سی ما ایدور و بشهر فی کوفان غنیکه امان ایدور
 سونک باله و رونه امانی با فی در بی کلب افعار طاعت امان بر دی لاری
 اور کج در وازه سی طرفین بر جماعه سر ایت خواف اوان آیت رو سینه
 بر مقده کیشنه اقل ایدی لاری در بی کیم اهل خوار زمرد و مبارز فیه
 ابردی لاری بر بنو وطن خائف لاری اوز مقصد لاری حاصل ایتک و چون
 نمودن خسارت فی لاری نیک بشمار غنیکه سوار امانی خوار زمرد
 امانی لاری بکل و غنیکه بولوب افاق بر له رو سینه عسکری کا امان
 بولوب اور و شل امان لاری ابردی امانی بون ابردی کیم رو سینه
 امان غنیکه امانی لاری امانی بون بون نوبت کلب افعار طاعت امان

الکلی

ابر ماس دور لاری امانی کیم خوار زمرد نیک افعار فیه امان
 لاری بار دور و بر طر فیه در با بار دور کیم حکم لاری نیک امان
 و افع دور ایتک بت و بلندین امان کیشنه لاری غنیکه امان
 ابردی چون امان فی نیک امان امانی لاری امانی غنیکه امان
 چون سر ایتک و بر فلیک فی امانی غنیکه امان امانی لاری
 ابردی کیم بولوب و فون امانی لاری بر غنیکه کور و امان
 سابط لاری نوب که ترغیب ایت امانی بر غنیکه امان امانی لاری
 اور و شل امانی لاری امانی لاری امانی لاری امانی لاری
 امانی لاری امانی لاری امانی لاری امانی لاری امانی لاری
 عسکری کیم امانی لاری امانی لاری امانی لاری امانی لاری
 امانی لاری امانی لاری امانی لاری امانی لاری امانی لاری
 امانی لاری امانی لاری امانی لاری امانی لاری امانی لاری
 امانی لاری امانی لاری امانی لاری امانی لاری امانی لاری

مؤذاع اولون بادشا و خبرهای عادی و بی خبری در بیکر و سبب این
 اینها و طوطی هم حضرت لاری از خبر بولوب بودی لاری که طرفه ده زور
 وقت لاری باری باری که و قلیب نه عقیب بر بخت بر طوطی
 بود و غنچه بخت نکند ده بر زار بختی لاری حال کان قبولین بخت بخت
 اعظم سبب لاری طرفه ده زور وقت لاری باری دین که بولوب
 ده رسته بختی بولوب هم که بولوب یکم اول حضرت بختی بخت
 آفاق بخت صد دی ده ایس و در بس قاقیب غنچه بخت
 باری بخت غنچه بخت بخت بخت بخت بخت بخت بخت بخت
 مشغول بولوب فارغ البال بود و بولوب لاری بخت بخت بخت بخت
 و با و زکات طاعت او چون بخت بخت بخت بخت بخت بخت لاری
 آسبیک بولوب لاری بخت بخت بخت بخت بخت بخت بخت بخت
 آسبیک بولوب بخت بخت بخت بخت بخت بخت بخت بخت
 و مصاحب آسبیک اول بولوب بخت بخت بخت بخت بخت بخت
 آسبیک بخت بخت بخت بخت بخت بخت بخت بخت بخت بخت
 بخت بخت بخت بخت بخت بخت بخت بخت بخت بخت بخت
 بخت بخت بخت بخت بخت بخت بخت بخت بخت بخت بخت

ایمان

ایما و جحره کوفان بخت بخت بخت بخت بخت بخت بخت بخت
 ایمان بخت بخت بخت بخت بخت بخت بخت بخت بخت بخت
 عسکری کا نظام بخت بخت بخت بخت بخت بخت بخت بخت
 سونک کوفان ایمانی دین و حکومت دین نصیبات بخت بخت
 بر بخت بخت بخت بخت بخت بخت بخت بخت بخت بخت
 جان حضرت لاری لاری بخت بخت بخت بخت بخت بخت بخت
 و شکیا و ایمان بخت بخت بخت بخت بخت بخت بخت بخت
 رکاب بخت بخت بخت بخت بخت بخت بخت بخت بخت بخت
 سبب بخت بخت بخت بخت بخت بخت بخت بخت بخت بخت
 عید نمازین بخت بخت بخت بخت بخت بخت بخت بخت بخت
 بخت بخت بخت بخت بخت بخت بخت بخت بخت بخت بخت
 بخت بخت بخت بخت بخت بخت بخت بخت بخت بخت بخت
 لاری دین ایمان بخت بخت بخت بخت بخت بخت بخت بخت
 آسبیک بخت بخت بخت بخت بخت بخت بخت بخت بخت بخت
 بخت بخت بخت بخت بخت بخت بخت بخت بخت بخت بخت
 بخت بخت بخت بخت بخت بخت بخت بخت بخت بخت بخت

ویکال آت وین باسقدیمه قادی و محمد یعقوب بن عبد الرحیم
 با کیم اولاد میر علی ایدی و دیوان ایدی لاری لاری خلق خواجگی
 دیوانه دیر ایدی لاری بورت ننگ نهای دقیری آنک قیلدا
 تور دی او شوبل حال حضرت لاری تهر سهرغ ولایت تهر
 جزم ایتب اورون لاری داتوره داتوره نجاتی بن ایتب
 خدمتی نه ابراهیم خواجگی قلیب شهر ننگ میر ننگ لکین
 عبد الرحیم سهر ننگ نفوذ ایتب خدمت همایون لاری
 محمد اددیوان بی و یوسف محرم و محمد محرم و غیر هم ایتب کتب
 اوج ایدیل کوب افادت داقایب کلدی لاری لکینه افادت
 اوستیدیل کتب ایدی لاری لکینه دایم اول بولدن یک لاری
 استقبال لاری یحیی بورت داعب بر خونی لاری پید بولدی
 بوسفر دایس ماکار و ال بائی حال حضرت لاری نغمه شایسته
 خدمت لاری ایتب حضرت لاری اید اقب و منزلت پید قلدی و قی کم
 حال حضرت لاری تهر سهرغ ولایت قلیب کتب دولت
 قرار توده لاری ابراهیم خواجگی مهران لاری لاری کور کوز و ب

بالکله

بالکله اولاد لاری دایم لاری لاری لاری لاری لاری لاری
 و کار دان کیم ایدی ولایت نغمه نظام لاری بر دی خان
 حضرت لاری ایتب رابا بر لاری دایم لاری لاری لاری
 ایتب اوتخان قدم نغمه و دولت خوله لاری ننگ لاری
 مایب ابا مالاری ننگ اورون لاری دایم لاری لاری
 ننگ ننگ لاری لاری لاری لاری لاری لاری لاری
 ننگ اوزنده اولور خور دایم ایتب لاری لاری لاری
 یک ابن اید بر کان یک ابن خدی بر کان یک ابن اید
 بر دی توره مغفور لی مفت ایللی عذابی امانی لاری
 امانی اید لاری دایم لاری لاری لاری لاری لاری
 مایجان یک ابن اید بر دی توره لاری لاری لاری لاری
 امانی اید لاری دایم لاری لاری لاری لاری لاری
 یک نغمه امانی اید لاری لاری لاری لاری لاری
 و دار قلدی او غایب لاری لاری لاری لاری لاری
 امانی اید لاری دایم لاری لاری لاری لاری لاری

خنده و انجان پس لاری نیک خبر لاری کولی بکون استغاثت دا
 خوشحال و منت دار بر دی لاری حضرت لاری کیکلکال هانما خوش
 لاری بولک کور و سوب فوق العاده نواز نس و مهر باقی لاری
 اظهار انیب کوب منت دار بولدی لاری بونیک سونگی کولی
 حال حضرت لاری آتدیب بولک کیرب هلائی ندر باب سستی
 لاری آتدیب کله اورنج کابارب قرار توده لاری لاری و لاری
 بولک اولیا و لاری نیک مرار فیض آثار لاری نیک زیارت لاری
 انیب کوب نذر لاری و صدقه لاری بریب همه خوشحال انیب
 و اول بکولی مقداری کله اورنج داوروب آتدیب سونیک
 عنان غنیمت لاری خوق طریقه معلوف انیب نخل عجیب بولک
 کیرب بورودی لاری هر ایل نیک کیم اوسیدین اونا را بر دی لاری
 اول ایل نیک صغیر کیردین تاهی ایا لاری امام و مؤذن لاری یله
 استقبال لاری نه چقب بول اوسیدین توروب فایز بریب
 و دعا قلیب فالور ابردی لاری بولک دایم کولی بول بوروب
 خوق نیک باو قیقه کیکلکال لاری به تاهی علمای خوق ایا لاری

استقبال لاری نه چقب

استقبال لاری نه چقب دعا و دولت لاری انیدی لاری نه چقب
 تاریخ طریقه فارسی بلندین نیک کولی که ترجمه انماک خدمین بولوروب
 ابردی لاری بولک سبب دین کوب بها بولک هکست آکای امر عالی لاری
 بهرله قلیب ابردی بهر منت استقبال لاری نه چقب دعا قلیب کور
 عایت نشان نیک و نیک و نیک بهرله کیش هر کای کیرب
 نخت و دولت ده قرار توده لاری بونیک سونگی کولی بهر نخل
 نخت مقدم لاری اوجون انیب ابردی بهر حضرت لاری نخل
 نخل بهر نخل اول نخل بودور **نخل** سفودین قایمان نخت
 شاه جهان کیدی بهر انا ایل بی جان سرتن لاری کانه جان
 کیدی نخت و نوب صد سیدین قلیب کردن قلیب
 تر نخل کور کوروب سطوت بهر چون قهرمان کیدی بهرست اود
 اورتاب باری یعنی عبادت اهلین بهر بار بار کسور زانیلیب
 دار الامان کیدی بهر عدالت زانوار لاری و ایا عبادت ایل
 گرم لاری سنگار لاری بهر کسب مان کیدی بهر ایل ابردی لاری
 نخل در مانده نکلین بهر ایل افاده کین لاری ایل مانده کیدی

اینک سونک امر عالی صد در نامی که ولایت لاری نیک عمرهای
 بر لاری کا طب اور ولایت است ایست که می نامور لاری نیک است
 شکار منس لاری نیک است رنی دین که ولایت نیک
 بر طرفی دور طاب اورمان فی آغاز فیکدی لاری چون شری نیک
 از قاطنی های ولایت نیک راه که لاری دور جابت دور
 و نامور از جابت نیت اوردی خواه لاری لاریسم اول بر لاری
 آباد است ناز و چون می بر لاریسم ایست که لاریسم لاریسم
 بولور دی لاریسم نیک که در دوازده می نامور که در دوازده
 دیر لاریسم ناز و دین اور از نیک در دوازده خانه بنامی نیک
 نیک شمر که لاری اور چون دیر می جفت لاری اور چون
 بولور می ولایت نیک بولور لاری دور طاب از دعام سیک
 بر آیه در دوازده دین او نیک نیک نیک نیک نیک نیک
 بولور لاری لاری لاری لاری لاری لاری لاری لاری لاری
 سولادی لاری لاری لاری لاری لاری لاری لاری لاری لاری
 نیک در دوازده نیک بولور لاری لاری لاری لاری لاری لاری

نیک

تاریخ

انک

اینک سونک امر عالی صد در نامی که ولایت لاری نیک عمرهای
 بر لاری کا طب اور ولایت است ایست که می نامور لاری نیک است
 شکار منس لاری نیک است رنی دین که ولایت نیک
 بر طرفی دور طاب اورمان فی آغاز فیکدی لاری چون شری نیک
 از قاطنی های ولایت نیک راه که لاری دور جابت دور
 و نامور از جابت نیت اوردی خواه لاری لاریسم اول بر لاری
 آباد است ناز و چون می بر لاریسم ایست که لاریسم لاریسم
 بولور دی لاریسم نیک که در دوازده می نامور که در دوازده
 دیر لاریسم ناز و دین اور از نیک در دوازده خانه بنامی نیک
 نیک شمر که لاری اور چون دیر می جفت لاری اور چون
 بولور می ولایت نیک بولور لاری دور طاب از دعام سیک
 بر آیه در دوازده دین او نیک نیک نیک نیک نیک نیک
 بولور لاری لاری لاری لاری لاری لاری لاری لاری لاری
 سولادی لاری لاری لاری لاری لاری لاری لاری لاری لاری
 نیک در دوازده نیک بولور لاری لاری لاری لاری لاری لاری

تاریخ

SONUÇ

Bu çalışmada klasik sonrası Çağatay Edebiyatı'nın son örneklerinden olan Şecere-i Harezmi-şâhî'yi çeviri – yazıya aktararak Türk dili ve edebiyatına kazandırmak, eserin dil özelliklerini ve söz varlığını tespit ederek, Türk dili, edebiyatı ve tarihi açısından önemini ortaya koymak amaçlanmıştır. Muhammed Yusûf Beyânî'nin kaleme almış olduğu Şecere-i Harezmi-şâhî adlı eseri, yalnız diliyle değil sade üslubuyla da incelemeye değer nitelikler taşımaktadır.

Hive Hanlığı tarih yazıcılığının XIX. yüzyılda yazılmış en önemli örneklerinden biri olan Şecere-i Harezmi-şâhî, dönemin askerî, siyasi, tarihî, coğrafi, kültürel ve etnik özelliklerini yansıtan bilgiler içermesi bakımından hem tarihçiler hem de bu bölgenin kültür tarihiyle ilgilenen araştırmacılar için önemli bir başvuru kaynağı olma özelliğine sahiptir. Barındırdığı yazım, ses ve şekil özellikleri bakımından ise Türk dili araştırmacıları için değerli verilere sahiptir.

Şecere-i Harezmi-şâhî'de Türkçe kişi, yer ve boy adları, devlet kademeleri ile ilgili unvanlar ve askerî terimler açısından zengin bir söz varlığı göze çarpmaktadır. Ayrıca eserin manzum parçalarında bulunan Türk ve Moğol halklarının mitolojik şahsiyetleri, eserin zengin bir söz varlığına sahip olduğunu ispatlar niteliktedir.

Eserde Türkçe zaman sözcüklerinin yanında Arapça ve Farsça'dan alıntı sözcüklerin kullanımı da söz konusudur. Hükümdarların doğum, ölüm ve tahta çıkış tarihleri verilirken hicri yılın yanında eski Türk takvimine göre hangi yıl olduğu da belirtilmiştir.

Şecere-i Harezmi-şâhî'de kullanılan dil, klasik Çağatay edebî dilidir. Eserde bazı Oğuz ve Kıpçak Türkçesi unsurlar bulunsa da, gramer özellikleri ve söz varlığı

bakımından Çağatay Türkçesinin karakteristik özelliklerini barındırır. Doktora tezine konu olan Şecere-i Harezmi-şâhî'nin ayırıcı dil özellikleri şunlardır:

a) Oğuzcanın etkisiyle bazı kelimelerin /d-/li şekilleri kullanılmıştır:

dağı (<tağı) (500b/14), *dé-* (<té-) (482b/5), *dék* (<tég) (453b/10), *depe* (<töpü) (469b/14), *dil* (<til) (432a/2)

b) Metinde bol- fiili (730) yerde kullanılmışken, ol- fiilinde ise bu sayı (20)'dir.

Manzum kısımlarda ol- fiilinin kullanımı daha fazladır:

ser-a-er ol- (506a/11), *ğubār ol-* (498b/4), *mübārek ol-* (430a/5), *birev ol-* (501a/2), *şād ol-* (433a/5)

c) Türkçe sözcüklerde kalınlık-incelik uyumları tam olmakla beraber, müstensih tercihi ve ek kaynaklı nedenlerden dolayı kalınlık-incelik uyumunun bozulduğu örnekler de vardır:

biri+ğa (404a/8), *biri+ge* (441b/15), *havlısığa* (462a/6), *havlısige* (457a/11), *hazretleri+ğa* (400a/7), *hazretleri+ge* (426b/3), *hizmetleri+ğa* (408b/5), *hizmetleri+ge* (494b/11), *ilgeri+rağ* (424b/4), *kéç+rağ* (411b/5), *köp+rağ*

d) Şecere-i Harezmi-şâhî'de düzlük-yuvarlaklık uyumları tam değildir. *+çI*, *-DI*, *+dIn*, *+gI*, *-mIş*, *+nI*, *+nıñ* gibi isim ve fiil işletme eklerinin yalnızca düz şekilleri kullanılırken, *-DUr-*, *-GU*, *-GUr-*, *-gUz-*, *Ur* gibi eklerin de yalnızca yuvarlak şekilleri kullanılmıştır:

otun+çı (486b/4), *top+çı* (447b/3), *öl-di* (450b/4), *öt-di* (429b/2), *çul+dın* (413a/14), *toy+nıñ* (498a/10)

başka+dur (433a/11), *két-sünler* (436b/7), *cān+dur* (506a/8)

e) Eski Türkçenin söz başında korunan /b-/ ünsüzünün metinde 20 yerde, *ol-* şeklinde düştüğü gözlenmiştir. /b-/ sesinin düştüğü örneklerin tamamı manzum parçalarda olduğu için vezin gereği böyle bir tasarrufa gidildiği düşünülebilir. Bu özel durum dışında /bol-/ fiilinin /b-/ ünsüzü 730 örnekte korunmuştur. Kelime başında daima korunan /k-/ sesinin yanında, /t-/ sesi; *dağı* (3), *dé-* (83), *dék* (32), *depe* (1), *dil* (1) örneklerinin dışında korunmuştur:

tag (405a/9), *tar* (508a/15), *taş* (489a/12), *taşkarı* (402a/5), *tég-* (471b/13), *teğ* (480a/3), *téñiz* (410b/8)

f) Metinde, ünsüz uyumuna bağlı kalınmadığı, uyumun düzensiz olduğu görülmektedir:

bér-mek+ğa (416b/6), *bér-mek+ke* (468a/10), *tüş-di* (420b/15), *tüş-ti* (450b/4), *ayt-dı* (416a/7), *koş-dılar*

KAYNAKÇA

1. Kitaplar

- Alpargu, Mehmet (2002). “Türkistan Hanlıkları” Türkler Ansiklopedisi, Ankara Yeni Türkiye Yay. C.8, s. 557-581.
- Arat, Reşit Rahmeti (1979). Kutadgu Bilig III İndeks (İndeksi Neşre Hazırlayanlar Kemal Eraslan-Osman F. Sertkaya-Nuri Yüce), Türk Kültürünü Araştırma Enstitüsü Yayınları 47, Seri IV-S. A12, İstanbul
- Argunşah, Mustafa (2013). Çağatay Türkçesi, İstanbul, Kesit Yay.
- Ata, Aysu (1997). Kısasü'l-Enbiyâ I (Giriş, Metin, Tıpkıbasım), Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara
-, (1997). Kısasü'l-Enbiyâ II (Dizin), Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara
-, (2002). Harezmi-Altın Ordu Türkçesi, Türk Dilleri Araştırmaları Dizisi 36, İstanbul
- Atalay, Besim (1970). Abuşka Lügâti veya Çağatay Sözlüğü, Ayyıldız Matbaası A.Ş., Ankara.
-, (1986). Mahmud Kaşgarî Divanü Lügati't Türk Dizini IV, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara
- Barthold, V.V. (1981). Moğol İstilasına Kadar Türkistan, (Haz. Hakkı Dursun Yıldız), Kervan Yayınları, İstanbul
- Berdiyarova, S. (2012). Muhammed yusûf beyânîning “şajarayi horazmşohiy” aşari tarihiy manba sifatida, Semerkant Özbekistan Respublikası Aliy va Orta Mahsus Talim Vazirlığı Neşriyatı.
- Bregel, Yuri (1988). Shîr Muhammad Mîrâb Mûnis and Muhammad Rîzâ Mîrâb Âghâî, Firdawsal-iqbâl History of Khorezm (Text Edition), ed. by Yuri Bregel, E.J. Brill, Leiden
-, (1999) Shir Muhammad Mirab Munis and Muhammed Rıza Agahi, Firdaws Al-iqbâl (History of Khorezm) Brill, Leiden-Boston-Köln.
- Caferoğlu, Ahmet (1984). Türk Dili Tarihi, İstanbul Enderun Yay. İstanbul
- Clauson, Sir Gerard (1972). An Etymological Dictionary of Pre-Thirteenth Century Turkish, Oxford.
- Coşkun, Volkan (2000). Özbek Türkçesi Grameri, Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu, TDK Yayınları 752, Ankara.
- Develioğlu, Ferit (2013). Osmanlıca -Türkçe Ansiklopedik Lugat, Aydın Kitabevi, Ankara.
- Doğan, Orhan (2002). “Kungrat”, İslam Ansiklopedisi, İstanbul Diyanet Vakfı Yayınları C.26, s.375-376.
- Eckmann, J. (1996). Harezmi, Kıpçak ve Çağatay Türkçesi Üzerine Araştırmalar (Yayımlayan: Osman Fikri Sertkaya), TDK yay., Ankara
-, (2009). Çağatayca El Kitabı (Çev.:Günay Karaağaç), Kesit Yayınları, İstanbul

-, (2013). Harezmi, Kıpçak Ve Çağatay Türkçesi Üzerine Araştırmalar (Yayımlayan: Osman Fikri Sertkaya), TDK. yay., Ankara
- Eraslan, Kemal (1993). “Çağatay Edebiyatı”, İslam Ansiklopedisi, TDV, C.7, İstanbul
- Ercilasun, A. Bican (2011). Başlangıçtan Yirminci Yüzyıla Türk Dili Tarihi, Akçağ Yayınları, Ankara
- Erdal, Marcel (2004). A Grammar Of Old Turkic, Leiden-Boston.
-, (1991). Old Turkic Word Formation A Functional Approach to the Lexicon I-II, Wiesbaden.
- Ergin, Muharrem (2000). Türk Dil Bilgisi, İstanbul Bayrak Basım/Yayım/Tanıtım.
- Gabain, A. Von (1988). Eski Türkçenin Grameri (çev.: Mehmet Akalın), Ankara.
- Gündoğdu, Abdullah (1995). Hıve Hanlığı Tarihi, Yedigöller Şibanileri Devri, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Hacıeminoğlu, Necmettin (1984). Türk Dilinde Edatlar, (En Eski Metinlerden Zamanımıza Kadar Yazı Dilinde), İstanbul Milli Eğitim Basımevi.
- Kanar, Mehmet (2007). Osmanlı Türkçesi Sözlüğü, Derin Yayınevi, İstanbul.
-, (2008). Farsça Türkçe Sözlük, Say Yayınları, İstanbul.
-, (2012). Arapça Türkçe Sözlük, Say Yayınları, İstanbul
- Karaağaç, Günay (2010). Türkçenin Ses Bilgisi, Kesit Yayınları, İstanbul.
- Korkmaz, Zeynep (1992). Dil Bilgisi Terimleri Sözlüğü, TDK Yay. Ankara.
-, (2007). ‘Ali Şir Nevayî ve Çağatay Yazı Dili’, Türk Dili Üzerine Araştırmalar, TDK Yay., Ankara
- Medveliev, A. ve Diğerleri, (2008). Uzbek Tilining İzohli Lugati Cilt I-V, Özbekistan Cumhuriyeti, Fanlar Akademiyası, Taşkent Ali Şir Nevayî Namıdaki Dil ve Edebiyat Enstitüsü Yay., Taşkent
- Münirov, K. (1960). Munis, Agahi ve Bayani’ning Tarihi Asarları, Taşkent Özbekistan SSR Fanlar Akademiyası Neşriyatı, Taşkent
- Ölmez, Zuhale (2007). Ebulgazi Bahadır Han Şecere-i Terakime (Türkmenlerin Soykütüğü), Simurg Yay., Ankara
- Özaydın, Abdülkerim (1997). ‘Harizm’, İslam Ansiklopedisi, İstanbul TDVİA, C. 16, s. 217-220.
- Redhouse, Sir James W. (2006). Turkish and English Lexicon, Çağrı Yay., İstanbul
- Steingass, F. (1892). A Comprehensive Persian-English Dictionary, Beyrut.
- Şeyh Süleyman Efendi (H.1298). Luğat-ı Çağatay ve Türkî-i Osmânî. İstanbul.
- Tekcan, Münevver (2007). Bayram Han’ın Türkçe Divanı, Beşir Kitabevi, İstanbul.
-, (2007). Hakîm Ata Kitabı, Beşir Kitabevi, İstanbul.
-, (2008). Hakîm Ata’nın Hz. Meryem Kitabı, Beşir Kitabevi, İstanbul.
- Tekin, Feridun (2016). Çağatay Edebiyatının İki Büyük Siması Munis ve Agehi, Gece Kitaplığı, Ankara.
- Toparlı, Recep (1987). Harezmi Türkçesi, Atatürk Üni. Fen-Edeb. Fak. Yay., Erzurum.
- Toparlı, Recep, Hanifi Vural, Recep Karaatlı, (2007). Kıpçak Türkçesi Sözlüğü, Türk Dil Kurumu Yay., Ankara

Yiğit, İsmail (2006). ‘Mûnis’, TDVİA, c.31, s. 147-148.

Yücel, Bilal (1995). Bâbü'r Dîvânî, Atatürk Kültür Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Atatürk Kültür Merkezi Yayını, Ankara.

2. Makale, Bildiri ve Diğer Basılı Yayınlar

Alpargu, Mehmet (1992). ‘Bir Özbek Hanı Ubeydullah Han’, Türk Kültürü Dergisi, S. 346, Şubat, s.109-116.

....., (1996). Buhara Özbek Hanlığı'nın 17. Yüzyıldaki Siyasî ve Askerî Tarihinin Ana Çizgileri, Kırım Dergisi, yıl 4, sayı 15, Nisan-Mayıs-Haziran, s. 41-45.

....., (1996). 18. Yüzyılın I. Yarısında Buhara Özbek Hanlığının Durumu, Kırım Dergisi, Temmuz-Ağustos-Eylül, s.29-32.

....., (2004). Özbekler, TDVİA, c..34, s.119-121.

Altun, Ergün (2011). Firdevsü'l-İkbâl [1b-100a] (Giriş, Transkripsiyonlu Metin, Dil Yazım Özellikleri, Dizin-Sözlük), Yayınlanmamış Doktora Tezi, Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kocaeli.

Barthold, V.V. (1988). ‘Çağatay’, İslam Ansiklopedisi, C. 3, S. 266-270, MEB Yay., İstanbul.

Çelik, Muhammed Bilal (2004). Firdevsü'l-İkbal'e Göre Hive Hanlığı Tarihi ve Devlet Teşkilatı, Danışman Mehmet Alpargu, Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Sakarya.

Çevik, Gökhan (2014). Babur-nâme'nin [184a-244b] Arasındaki Bölümü (Metin, Gramatikal Dizin ve Sözlük), Yüksek Lisans Tezi, Kocaeli Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kocaeli.

Dinç, Ahmet (2018). Şecere-i H'ârezm-şâhî [101a-200b] (Giriş, Transkripsiyonlu Metin, İnceleme, Dizin – Sözlük, Tıpkıbasım), Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kocaeli.

Eckmann, Janos (1963). ‘Çağatay Edebiyatının Son Devri’, Türk Dili Araştırmaları Yıllığı Belleten, TDK Yay. s.121-126, Ankara.

Gerçek, Şenel (2011). Muhammed Rıza Agehi'nin Firdevsü'l-İkbal'i [100b-200a] Giriş, Transkripsiyonlu Metin, Dil-Yazım Özellikleri, Dizin-Sözlük, Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kocaeli.

....., (2012). ‘Orta Asya Türk Tarih Yazıcılığına Genel Bir Bakış’, Türk İslam Medeniyeti Akademik Araştırmalar Dergisi, S.14, s. 189-197.

Kocaoğlu, Timur (2003). ‘Tarihi Türk Lehçeleri Metinlerinin Transkripsiyonlanmasında Kapalı e/i Meselesi’, Ankara Türk Kültürü, S. 483 484, s. 266-281.

Köprülü, M. Fuad (1997). ‘Çağatay Edebiyatı’, Eskişehir Milli Eğitim Bakanlığı Yay. İslam Ansiklopedisi, C. 3, s. 270-323.

Ölmez, Mehmet. (2003). Çağataycadaki Eskiçil Öğeler Üzerine. Mustafa Canpolat Armağanı. yay. Mehmet Ölmez- Aysu Ata. Ankara s. 30.

- Rahmanoğlu, Mulla Bekcan- Devanzade, Muhammed Yusuf (2015). Harezmi Müzik Tarihçesi, Akt. Hüseyin Akbaş, Atatürk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum
- Şahin, Yazıcı Serpil (2016). Firdevsü'l-İkbâl [200b-300a] Giriş, Transkripsiyonlu Metin, İnceleme, Dizin-Sözlük, Tıpkıbasım, Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kocaeli.
- Şişman, Rabia Şenay (2012). Firdevsü'l-İkbâl, Giriş-Transkripsiyonlu Metin (Vr. 336a- 523a) Firdevsü'l-İkbâl, Marmara Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, İstanbul.
-, (2016). Firdevsü'l-İkbâl ve Özel Adlar, Muş Alparslan Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, Cilt. 4., S. 2, s. 155-174.
- Tekin, Feridun (2002). 'Hive Hanlığı', Türkler Ansiklopedisi, Yeni Türkiye Yayınları, s.634-640, Ankara.
-, (2008). '19. Yüzyıl Harezmi Tarih Yazıcılığı (Munis, Agehi, Beyani)', Akademik Bakış, C. 2, S. 3, Kış, s.199-210.
- Togan, A. Zeki Velidî (1997). 'Harizm', İslam Ansiklopedisi, M.E.B., c. 5/1, s.240-257, İstanbul.
- Yeni, Emre Berkan (2018). Beyânî – Şecere-i Harezmsâhî [1B-102A] (Dil İncelemesi – Metin – Dizin – Tıpkıbasım), İstanbul Kültür Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Yılmaz, Salih-Dilshoda Mubarakova (2014). Bayani'nin Şecere-i Harezmsâhi Adlı Eseri ve Hive Tarih Yazıcılığı, I. Uluslararası Türklerde Tarih Bilinci Sempozyumu, Bülent Ecevit Üniversitesi Zonguldak.
- Yılmaz, Salih (2015). Hive Hanlığı'nda Tarih Yazıcılığı ve Başlıca Temsilcileri, 3. Milletlerarası Şehir Tarihi Yazarları Kongresi Bildirileri, 6-8 Mart 2015, Ankara, s. 471-482.

ÖZGEÇMİŞ

Ahmet Karataş, ilk öğrenimini Gönen’de, Altı Eylül İlköğretim okulunda; ortaokulu Altı Eylül Ortaokulu’nda; liseyi ise Gönen Mustafa Uşdu Lisesi’nde tamamladı. 2011 yılında Kocaeli Üniversitesi, Türk Dili ve Edebiyatı bölümünde başladığı lisans eğitimini 2015 yılında tamamladı. Aynı yıl, Kocaeli Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsünde yüksek lisans eğitimine başladı. 2018 yılında, Tārīḥ-i Güzide (Nuşret-nāme) [48a – 94b9] (Giriş, Transkripsiyonlu Metin, Dizin – Sözlük, Tıpkıbasım) adlı çalışmayı yaparak yüksek lisans diploması almaya hak kazandı. 2018 yılında Kocaeli Üniversitesi’nde doktora öğrenimine başladı.